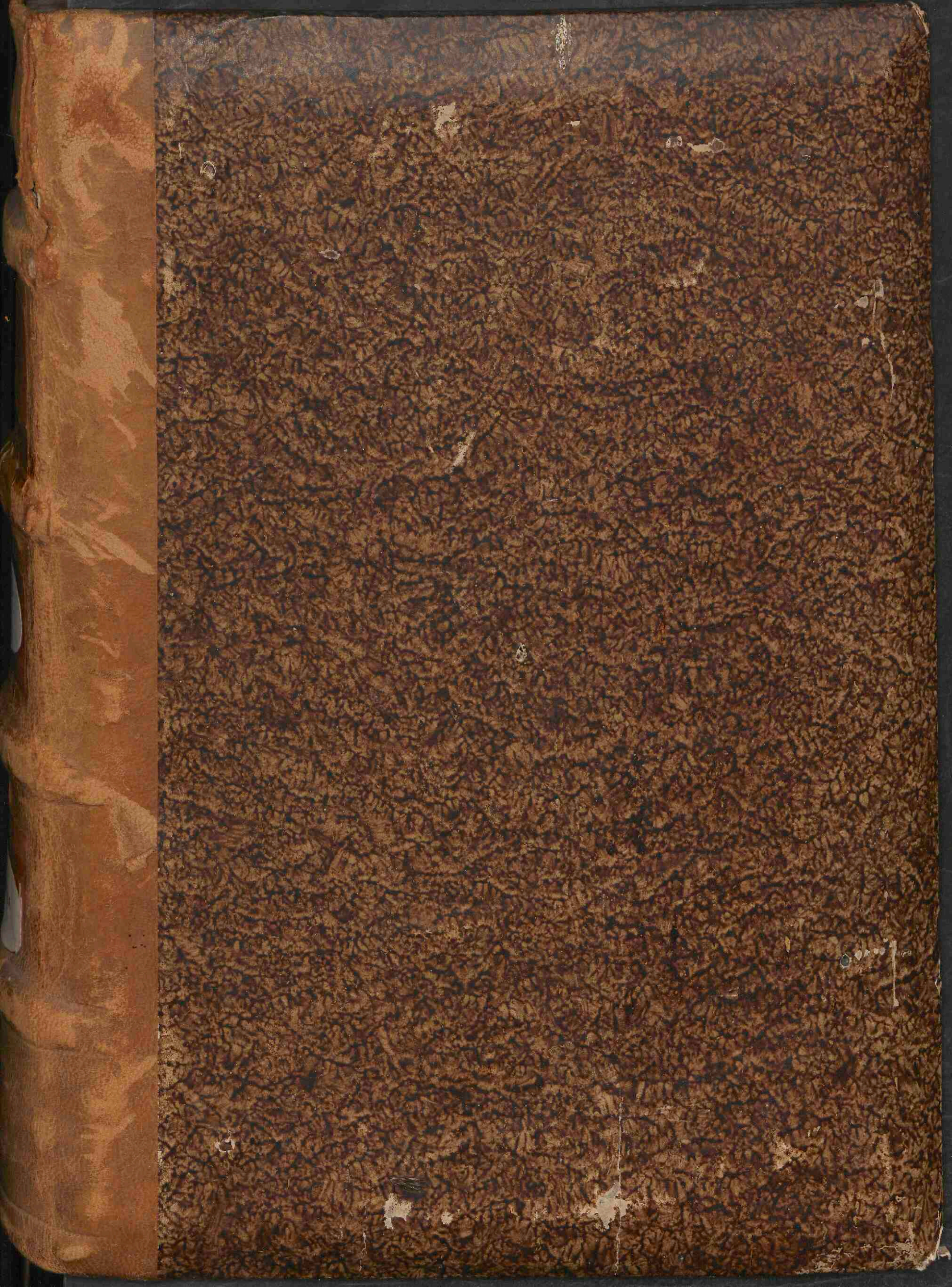

Lilium missae sive Elucidarius difficultatum circa officium missae

<https://hdl.handle.net/1874/304224>

Min. Theol.

302.

Miscellanea Theologica

Folio no. *302*

127. **Bernardus de Parentinis**, *Lilium sive elucidarius difficultatum circa officium missae*. Keulen, Joh. Guldenschaff 13 Mei 1484. 2o. F. 2o. 3021

Typen 1, 2. — H* 12419. — BMC I p. 257. — Holtrop II 263. — Pr. 1210. — VK 245. — Zie over den drukker de aanteek. bij nr. 21.

Op het titelbl.: „In usum fratrum Sanctae crucis traiectionatum (Maastricht) Anno domini in Virginis partu 1606 in Mayo". — Uit de Maastrichtsche collectie. — Samengeb. met nr. 79 en 477. — In den catalogus van 1845.

477. **Lambertus de Monte Domini** (van 's-Heerenberg), *Copulata in tres libros de anima Aristotelis*. [Keulen, Hei. Quentell c. 1485]. 2o. ~~B. 2o. 1403~~

Typen 3, 5. — HC* 11583. — BMC I p. 274. — Pell. 1209. — Pr. 1385. — VK 720. — Met marginale aanteekeningen in hs.

Samengeb. met nr. 246, 454, 455 en 728. — In den catalogus van 1845.

— Tweede exemplaar.

F. 2o. 3022

Samengeb. met nr. 79 en 127. — In den catalogus van 1845.

79. **Augustinus, (Pseudo-)**, *De mirabilibus sacrae scripturae*. [Utrecht, Nic. Ketelaer en G. van Leempt c. 1473]. 2o.

F. 2o. 3023

Type 1. — HMT 37 (38) 1. — HC 2075. — CA* 203. — Peddie I p. 70. — Pell. 1567. — Pr. 8842.

79 Dit werk is niet van Augustinus. Zie: Migne, Patrol. lat. XXXV-1845, kol. 2151. — Samengeb. met nr. 127 en 477. — In den catalogus van 1845.

Adium sine Elucidari^o difficul-
tatum circa officium mille.

In usum Fratrum Sancte Sacerdotum Praedicatorum
Anno Domini a Sargimus partu, i 605. y Mayo

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1875
1876
1877
1878
1879

Eluābai? oīm difficultatū circa
officiū misse cōcurrēdū. **Fr̄s Ber.**
o parētis. ordīs p̄dicatoꝝ. p̄uidē
tholosāe. cōuent? orthēsi i vascoīa
q̄ i hoc ope seq̄t̄ illust̄issimū ac exi
mij dōctōis sc̄ti **Th̄o.** de aq̄no. detia
tōes ⁊ dētā q̄ ad cōclusiōēs q̄ alit̄
litiū misse nūcupat̄ **I**ncipit felicit̄

Incipit Epistola

Reuerendissimo in x̄po
patri ac suo p̄re ceteris
d̄no speciali d̄no **P.** di
uina p̄uidētia epo al
biē. vester humil̄ famul? **Ber.** or
dimis p̄dicatoꝝ ⁊ cōuent? orthēsi
semetipm ad omne b̄nificiū p̄ salu
te **A**ltitudo diuiciay sapiētie et sciē
cie dei cui? iudicia in cōprehēsbilia
et vie iuestigabiles dimoscunt lar
ga manu ⁊ p̄ moderamie p̄sone v̄
stre beatitudinē suoz dotibz mune
rum multiplicat̄ insigniuit. tum et il
lustre genē. venustū corpe. ingeio
p̄ditū. moribz cōpositū. in cōsilij p̄
uidū. in agēdo strennuū. in loquen
do modestū. in p̄speitate timidum
i aduersitate securū. ⁊ ad oīa arā
spectum. illorum quatuor aialium
q̄ an̄ ⁊ retro ⁊ i circuitu habere oū
los p̄uidētie describunt imitatoꝝ ⁊
feruidum. ⁊ qd̄ p̄cellit. deo deuotū
sua p̄uidētia vos effecit vt sic fi
tis vobis metipi sufficiens subiect? ⁊
vtilis deo gratus **H**ec dixerim nō
vt adulatoris expeterē stipendiū. s̄

vt magis virtus laudāda crescat
cum sentētia sapientis **H**inc est di
lectissime domine q̄ cōsideratis attē
tis et mente reuolutis emulatione
diuina et affectōne iterna. qua ad
me sine meis meritis afficiam **E**cce
iam feruet. iam ebullit mens. am
mus ad scribendū ⁊ mittendū v̄re
d̄naciōni celebri opinione cōspicue
quā audio ab ineunte etate libera
lium artū disciplinis imbutā sac
ris legibz refertā et diuinis litte
ris informatā vnū opus quod sup
officiū misse cōposui cum labore mi
nimo et sudore: **I**az em̄ p̄ns opuscu
lū qd̄ ab inicio meticulosū fuit am
mosius ex amore nō min? impudē
denter q̄ impudenter p̄dit appes
tit ad palpebras populares seq̄ te
merariū audiētie vulgari expōit
ipm securū? tū lateret in sinu cōsciē
cie v̄re et prudētus inter filicij car
dines claudere tur **N**ihilominus
amore illectus et tract? ego in ob
scuro latitās et sub medio fugās
lucerne sup candelabrū posite tene
bras meas p̄sumo ingerere. et qd̄
sine fictōne didici vestre cōmunica
re sine iniūdia sanctitati **N**olo in
doctus doctū docere aut egrotus be
ne habēti ⁊ habūdātū vino ⁊ oleo
spirituali cōficere remediū medicā
ne **E**go em̄ su? celsitudinis vestre
nō habeo nisi modicū olei quo vn
gar. p̄mmo paululū aceti quo sub
diebz estiuis liceat mibi cū mello
bus vobz buccellaz panis itingere

talentū etiā nō habeo sed minutū
 quod in gazophilaquū ponaz. Hoc
 ergo opusculū quod adhuc p̄ter
 scriptorē. oculi hōim nō viderūt in
 ea ruditate qua conditū est. auz mē
 tis alacritate benignitas v̄ra susci
 piat. affectū cōsiderans nō effectū
 quod nō discendū sed corrigendū
 offero. tanto patri. v̄t si quid illi
 atū fuerit reducat. ad hūmanū im
 politū referat. ad fabricā. reuertūz
 pprie reddat. incudi. et incompo
 sitū suo artifici reportet. censuram
 potius expectās q̄ grāciāz expetens
Et in hoc hūmanū p̄mij cōstituens.
 si nō reiciatur. si nō exponat. si tan
 dem quod maximū est indulgētiāz
 mereatur. Licet em̄ hoc opus nō Au
 gustini irriget flumibz. nō thome
 roboret. claris firmisqz demonstra
 tionibz. non bylarij intonet. fulmi
 nibz. nō eloquētie gregoriū splen
 dōribz fulgeat. non argētis sentē
 ciāz margaritis resplendeat. non
 tamē omniphane p̄culandū. Ha
 bet em̄z vnde sacerdotes simplices
 saltem p̄fiant. et salubrius se dis
 ponant ad altaris sacrificiū in quo
 patris filius p̄molat. quos non
 pudeat rosam in spineto quēre. q̄
 in vase luteo mellitū poculū iuēni
 re. **S**i autē stilus istius epistole aut
 operis delicatis auribz sonare. aliz
 quid durū insipidū aut incompo
 sitū videat. parcite mee simplicitati. ru
 ditati. et ignorātie. que magne sūt
 et extense. v̄ram p̄claram dominaci

onem cōseruet deus incolumem. red
 dat mundo celebrem. ecclesie sacre
 vtilem. et tandem in excelsis coroā
 bilem. ille qui est corona et gaudi
 um beatorū cuius dominatōnis ad
 altare domini me comitat. mēoria.
 illuc mencionez eius deferens. vbi
 honesta cogitatio p̄mij. et illicita
 supplicium p̄meret. **P**laceat ergo
 vestre benignitati me vestrū sacer
 dotem et famulū et vestris cōspecti
 bus indignū. vna cum ordine meo
 habere in vestre caritatis visceribz
 cōmendatū. **D**atū et cōpletum thō
 le sacri vigilia bti dominici. Anno dñi
 .M. CCCC. quadragesimo scdō
Explicit Epistola.

Incipit Prologus

Quoniam clamitat sapiēs
 p̄scrutator maiestatis op
 primetur a gloria id circo
 nullus existimet hoc officij suffitiē
 ter expositū ne forte cum humanūz
 opus extulerit. diuinū extenuet sa
 cramentum. **S**unt enim in hoc offi
 cio tot et tanta preclara misteria in
 uoluta. v̄t n̄llus eorum sensum nos
 cat. aut sufficiat explicare nisi v̄nc
 tione spiritus sancti fuerit perlimi
 tus. quapropter ego reus et nesci
 us. nō preualens hippientibus o cu
 lis solem in rota consp̄icere. tanti q̄
 tam preclari misterij maiestātē q̄si
 per speculum et in enigmate mihi
 visus sum intueri. nec penetrās ad

interiora. sed pie fouibus stans in vestibulo post messorum boz spicas colligens non sufficenter ut volui. sed feci quod potui diligenter. presertim cum tunc actu in officio lectoris quod vires meas excedebat fuerim occupatus Equidem minor in singulis diuisus ad singula. vix potui meditando capere. nec concepta dictare. aut scribere stilo rudi. Quo circa non solum imploro locorem beniuolum. sed etiam liberum desidero correctorem. me et omnia correctioni sancte matris romane ecclesie subiciens. nec non et ordinis mei sancti. qui semper veritatem docuit et dilexit. Hanc mercedem solum huius opusculi. apud homines expectas ut ad piissimum iudicem pro me peccatore deuotius fundant preces. qui liquidem nouit qua cordis intentione tractatum hunc egeris. et si non multis saltem. aliquibus tamen aut mihi soli vel in modico proficiam in quo pro ordine omnia persequor mouendo dubia aliqua utilia. ac etiam curiosa. in quibus ut in pluribus sequor sententiam et doctoris preclarissimi sancti thome nostri ordinis. et doctrina lucida. ut sol et luna tota ecclesia illustrat. In quibusdam autem alijs. et in casibus iuris sequor viam tutam et doctorum meliorum. nullum addens dubium de capite singulare. et ut aptus totus huius tractatus processus legentibus appareat. pro modo prologi hoc premitto. quod in tres diuiditur partes principales. In qua

rum prima agitur. de quibusdam precedentibus que sunt quinque. que ipsa reddunt valde gloriosum et laudabile. ut inferius apparebit. In secunda agitur de hoc sacramentum proficiendis. que ipsum reddunt ineffabile. que sunt duo materia scilicet et forma. In tertia et vltima parte agit de diuersis periculis circa hoc sacramentum contingentibus que ipsum reddunt admirabile. que sunt. xiiii. et videbitur de singulis deo dante. Nec enim sunt necessaria cuiusque accedenti ad tantum misterium celebrandum. Primo ut sciat seipsum disponere aptius. Secundo ut sciat ipsum proficere deuotius. Tercio ut sciat periculis si contingant obuiare cautius. Et ut clarior hec valeam explicare propter primum scriptus sancti clementiam qua cuncta bene disponuntur. propter secundum dei patris potentiam qua cuncta proficiuntur. propter tertium dei filij sapientiam qua pericula evitantur et omnia caute agunt suppliciter inuoco et imploro. Nam quis nouit ordinem celi et ponet rationem eius in terra. puteus enim altus est. et in quo hauriam aquam non habeo nisi ille porrigat qui non imperat. sed dat omnibus affluenter. quo propinquant hauriam in gaudio de fontibus saluatoris.

Explicit prologus

C **D**

Incipit Collatio

Domine non sum dignus
ut intres sub tectum meum
Mathei. viii. ad reliquias
preciosas non debet
accedere nisi cum reuerentia et timore
et optum poterit digne figura habet
exprophete habet. ii. reg. de illo oza qui ad
archam domini ubi erant manna tabu-
le testamenti. et virga aaron presump-
tuose accedens et indigne eam tangens.
statim a domino est percussus. **Carissimi**
reliquia preciosissima est dei filii. qui est
seus sanctus. qui bene reliqua preciosis-
sima dici potest et est. **Id** est ut reliqua precio-
sa in vase cristellino ponitur. ut ibi a
simplicibus adoratur sic dei filius. qui in
seipso videri non potest ab oculo corporali
quod nemo deum vidit unquam. **Id** est ut a
nobis videri posset et adorari. pos-
tus fuit in vase cristallino preciosis-
simo. i. humanitate. de purissimis sa-
guibus virginis assumpta. et ab omni
peccato et macula depurata. quod factum
videri potuit et adorari. Juxta illud
Jo. i. Verbum caro factum est et se-
quitur Vidimus gloriam eius. **Un-**
de thomas. ipsius videns et palpans
statim exclamavit dicens **Domine**
meus et deus meus Luce. xxiii.
Hec enim reliquia tam preciosa. nunc
nobis exhibetur adoranda. nec non
et sumenda. sub velamento species-
rum panis et vini in sacramento al-
taris. de quo nunc agere proponimus
et hoc virtute verborum illorum christi

qui sunt Mathei. xxvi. **Hoc** est corpus
meum et **Ad** tam ergo preciosam re-
liquiam et venerabile. primo verum
ineffabile sacramentum. nullus debet
accedere. nec etiam de ipso loqui
aliter legere nisi cum reuerentia et timore.
alias non sumeret seu reciperet. ad
utilitatem. sed potius ad mortem
quia secundum apostolum ad cor. xi. **Quis**
cumque manducat et bibit indigne
iudicium sibi manducat et bibit et.
Si ergo ille oza archam domini
ubi erat manna. indigne tangens.
et ad ipsam accedens. ita subito ul-
tione diuina est percussus. quid fiet
de accedente indigne et imparite.
ad tam mirabile sacramentum. **Ubi**
non manna. sed verum corpus christi
continetur per verborum efficaciam. to-
ta enim diuinitas. per quamdam com-
mitantiam. angeli etiam per misteria-
lem assistentiam assunt. et ideo ca-
ueatis et digne ambuletis. voca-
tione qua vocati estis. ad Ephes. iii.
Ex his dictis patet quod ad reliquias
preciosas adorandas seu tractan-
das non debet quis accedere nisi cum
timore et reuerentia. et in sacramen-
to altaris et missae accedit sacerdos
ad christum saluatorem nostrum. non
solum adorandum. primo ad confi-
tendum et sumendum. ergo quilibet
debet accedere. cum maxima reue-
rentia et timore. dicendo verbum as-
sumptum. domine non sum dignus et.
Ubi duo
necessaria omni accedenti continentur. Pri-
mum est recognitio diuine maiestatis. ibi

dñe. scdm est confessio pprie fragilitatis. ibi. non sum dignus. De pmo nota qd recognico dei consistit non solum in verbo. sed in facto. quia sicut greg. pbatio dilectois exhibico e operis. Non est dubiu. qd sacerdotes et clerici verbo cotidie recognoscant deum et dominu. qz cotidie dicunt dñs vobiscu. Ad dominu cum tribularer. Dñe dñs nr et h? moi h? talis recognico vocalis et verbalis modicu valet. nisi etiã h? facto monstrat. sibi obediẽto. obtempãdo pceptis et mandatis eius. qz sicut qd ipse dicit Math. vii. Non ois qd dicit mihi dñe dñe introibit i regnu celoz. sed qui facit voluntatem patris mei qd in celis est. Circa scdm nota qd quilibz debet dicere Dñe nõ sum dignus. Na sicut aristotile. forma nõ dat esse in quacũqz materia. nisi i disposita et pata. Forma dñs eẽ nõ solum corpale veru etiã spũale e filius dei. in sacramento stet. qd nõ solum dat esse. pmo etiã vivere in eternu iuxta illud Joh. vi. Qui manducat hunc panẽ vivet in eternu. Et ideo qz dicit ecc. ix. Nescit hõ utiqz odio vel amore dignus sit. Idcirco debz dicere. nõ sum dignus. qd ppter qd saltẽ qd in nobis e faciam? iuxta consiliu apli ad colocen. i. Ambuletis digne deo p oia placẽtes. Quilibz debz conari vt digne et scẽ et deuote accedat ad celebracõez missẽ. Hoc aut fieri poterit. si sciat pcedentia et disponentia ad istud sacramentu qd sicut

valde notabilia. si cognoscat necessaria et pfectia h? sacramentu. qd sicut mirabilia. Si etiã certe intelligat. et psciat picula consequentia et immunitia circa h? sacrificiu. et eis obviare si occurrãt talia. Et circa h? tractata lecturã et tot? tractat? versabitur. deo date qd e bñdict? i secula

¶ Explicit collatio

¶ Incipit Tractatus

¶ **T**ractandum est nũc in hoc tractatu quõ quis digne et reuerenter ad h? sacramentu accedere debet. at diuidit aut iste tractat? in tres ptes pncipales. In pma agemus de quibusdã pcedentibus. In scda agemus de ipm sacramentu pfectibus. In tãa de picul? circa h? contingẽtibz. Ex pcedentibus reddidit h? sacramentu valde gloriofũ et laudabile. Ex pfectibus reddidit valde venerãduz et ineffabile. Ex contingẽtibz picul? reddidit timorofũ. et qd debem? aduertere diligẽt et sollicitẽ. Prima p? pncipal? subdividitur i quã capitula sicut qd quã sicut pcedentia qd ipm sacramentu reddunt gloriofũ et laudabile. sicut sicut p ordine. Primum e de p? diuersoz noim celebritate. Secundum e de scdo scz ipoz instituentiu auctoritate. Terciu de tercio scz ipoz mistroz huiẽtiu dignitate. Quartu e d qarto. s. vestimẽtoz decẽciu mltiplitate. Quintu e d quinto. s. instrumẽtoz decurrentiu mltiplitate. De istis aut

aij.

ad salutem et ad puencionem ters
mini nostri. qz nisi manducaueritis
carnē meā et biberitis meū sangui
nē: nō habebitis vitā in vobis. Id
circo bene et pprie viaticū debet di
ci. Figura h? habet tercio regū. xix
Vbi dicit qz angelus dñi portavit
helve panē sub cinerū et vas a
que dicens Surge comede grandis
em restat tibi via. et sequit qz am
bulavit in fortitudine. ubi illi? vs
qz ad montē dei aplica? patet

De octavo noie quō dicit sacrificiū

Sacrificiū pprie dicitur huius
modi. qz prius qm sacrū factum
qz precē mystica cōsecrat. Vñ i psal
mo Immola deo sacrificiū laudis.

De nono noie quō dicit actio

Actio dicitur qz sicut habet de cō
secratione di. j. ca. Vocē Ecclā
leo papa vocat sacrificiū missæ. Acti
onē. qm dicit. qz missa ē qdaz actō
que fit p modū cuiusdā cause. Nā
sicut habem? locū scz oratoriū. ius
dex est deus. accusator est dyabol?
reus est populus. sciētia testis. sa
cerdos defensor. et aduocat? .vt di
cit aug? in oratione. qm inquit me
peccatorē inter te et eudez populuz
medium voluisti eē. et sic patet.
quō reddi? h? sacramētū gloriosuz
et laudabile. ex noim celebritate.
vt possimus dicē recte vocatum est
nomē eius. gen. xxvij.

De scdo pcedēte. ca. ii.

Secundum pcedens quo
reddi? sacramētū glorios
sum et laudabile est insti
tuentū auctoritas. qz fuerit. xps pe
trus. iacobus. et alij apostoli et sacri
cristus em instituit h? sacramētū. qz
tū ad illud in q substantialem et es
sentialit cōsistit sic habet de cōsec.
di. ij. c. Paris ē in altari. Vbi dicit qz
cōsecracō fit verbo dñi nri ihesu cris
ti p reliq aut laus deo offert. Pe
trus etiā instituit qz p m? anthio
chie dicit missaz celebrasse sub tribus
oroibz. vt dicit hugo in li. v. de sac
mentis. c. viij. Hanc igit. ac. et de
cōsec. di. iij. c. Missaz vero btus pe
trus ac. Item de conse. di. j. Jacobus
in gestis sexte synodi dicit qz ia
cobus frater dñi huius carnē cui pri
mū tradita est iherosolimitana ecc
lesia. et basilus cesariensis epus
tradiderunt missæ celebracionez. Est
tū notandum qz ordo missæ. quo ad
crucifacionem confessionem. psal
moz de cantacionez. scripturaz san
ctaz noui ac veteris testamētū lecti
onem. fidei symboli pfectōnem. pa
cis mutuā sumptionē. fuit ab apos
tolorz tpiis obseruat? itroduct?
vt attestat aplor? cōpanē? btus
dyonisius. iij. c. ecclesiastice gerarchie

De ticio pcedēte. ca. iij.

Tercium pcedens qz sacm reddi
tū laudabile et gloriū ē mis
sæ huiusmodi dignitas qz
qlibz idēnt nō dicit pfectaē h? sacramētū

sed debitus et legitimus? mister ad hoc enim quod legitimum? et debitus? fit requiruntur multiplices et varie conditiones quae ipsi impediret nisi haberet eas. quae sunt iste homo masculus. sacerdos. interpres. loquens. bonis rationem. ieiunans. mundus. mente. et obsequas tempore. non videtur. non preuat. quod ad vices determinat. non pollutus. comitatus. Et istud dividitur in tres partes. In prima agit de sex conditionibus sacerdotis impedientibus simpliciter. In secunda de quibus conditionibus impedientibus ex precepto ecclesie. In tertia de tribus ultimis conditionibus impedientibus ex congruitate. Et nota quod prime sex conditiones impediunt ministrum habere sacramenta de necessitate et simpliciter. ita quod si aliquam illarum deficiat nullo modo officium potest. Quae sequentes impediunt ministrum propter preceptum ecclesie. ultime tres impediunt eum ex congruitate. Primo ergo agendum est de sex conditionibus impedientibus simpliciter subiungendo de interpretatibus sacerdotis.

De prima conditione ministri

Prima condicio est homo. quod oportet quod sit homo non angelus? nec dyaboli? De dyabulo probatur quod non potest esse nec vult tantum boni mister. De angelo et dyabolo simul etiam probatur quod oportet quod sint ministri conformes christo qui in forma hominis confectus. Unde hominibus dicitur. Hoc facite in mea memoracionem.

De secunda conditione ministri

Ecumda condicio est masculus. id est quod debet masculus esse quod nullo modo mulier est characteris suscepti

ua quantumque sancta. nec etiam beata virgo. Unde non beati virginis sed apostolus dicitur est. Hoc quod sciens cumque feceritis. Unde sicut christus fuit homo masculus sic et mister quilibet debet esse. Et propter ea circa hoc quod dicitur duo. Primo quod videtur seia possit characterem clericali ordinis recipere factum alicuius ordinis exercere. Rursum secundum Ray in summa sua li. iij. tit. de impedimentis sex? quod seia non potest recipere characterem clericali ordinis alicuius. Unde Ambrosius dicit super illum locum apocalypsi. primo ad thymotheum. iii. Mulieres esse impudicas similiter ait occasione istorum verborum cathesrige dicit mulierem dyacomissarum ordinari debere quod est contrarium veritati. quod mulieres non recipiunt characterem impediente sexu ex constitutione. nec etiam potest predicare. id est publice. etiam abbatissa nec excoicare nec iudicare nec absolue nec penitentiam dare sed nec aliquod officium clericorum aliquis exercere quantumcumque tota vel religiosam habet. xxiii. di. Mulier et. xxxiii. q. v. Mulierem. Secundo quod videtur de hermafroditis. id est de illis qui habent utrumque sexum. Ut possint ordinari. Rursum quod si magis vergat in sexum virilem quam in femininum potest recipere characterem. si autem e converso non potest recipere ut patet. iii. q. iij. Item hermafroditus? ordinari non debet siue sic siue non sic se habeat propter difformitatem et menstruositatem ut habet ar. xxvi. de illiteratis. xlix. di. c. fi. Si autem equaliter in eo vigeat sexus virilis et femininus characterem recipere non potest quod non potest dici aliquis l. aq.

De tercia condicioe ministri

Tercia est sacerdos. s. rite ordi-
natus s. m. clauis ecclesie q. s.
xpus accessit apostolis et eor. succel-
soribus extra de suma trinitate et fido
catholica. c. firmiter credim. unde
no. pt. dyaconus nec subdyaconus
nec laycus officere istud sacramentu
etiam q. tuamq. sanctus

De quarta condicioe ministri

Quarta condicio est intendens q.
quicuq. esset ho. masculus sa-
cerdos et pferret verba n. h. ret. inte-
tionez. fatiedi qd. fac. ecclia. nihil eet
Vn. in collatoe. sacramentoz. intentio
requit. Racio e. qz. ad actionez. que
pcedit ex libero arbitrio. requirit
intentio agētis s. administratoe. sacra-
mentoz. e. actio pcedes ex libero ar-
bitrio ministri ergo ad eam reqrit i-
tentio ministri. qlis aut. debeat ee. il-
la. Dicēdu. q. duplex est intentio scz.
actualis et habitualis. Si aut. lo-
quimur d. intentioe actuali q. ho. aliqd.
intēdit. facere actu. vtru. talis requi-
rat. continua et semp. Dico. q. no. s. suf-
ficiat. habere talez. in pncipio. et hoc
oportet. qz. p. ea. totu. pfiat. ex vi. il-
lius. intentiois. qua. hz. in pncipio. ta.
q. ex radice. vix. em. possibile. est. qui
in ope. q. tuamq. modico. iterrupat.
intentio. Ideo. intentio. actualis. no. re-
quirit. s. sufficiat. in pncipio. act. Si
aut. loquimur. de. intentioe. habituali
id. est. q. contraria. vel. opposita. intentio
no. influemat. Dico. q. talis. reqrit.
continua. per. totum.

De quinta condicioe ministri

Quinta condicio e. q. dz. ee. loques
qz. mut. no. possz. Racio e. qz.
nullu. sacramentu. pt. ee. sine. forma. in. h.
sacramento. sūt. forma. verba. plata. a
xpo. et. ideo. de. n. citate. oportz. q. loq.
tur. et. pferat. verba. alias. q. tuamq. qz.
habēt. caractere. et. itētoez. n. vba. p-
ferant. nihil. eet. vn. sic. sū. pane. et. vi-
no. q. sūt. mateia. h. sacramenti. n. pt. p-
fici. sacim. istud. sic. sine. v. bis. distic-
te. platis. q. sūt. forma. h. sacramenti.
non. pt. pfiat. et. consecrari.

De sexta condicione ministri

Sexta condicio e. que sequit. ex p-
missis scz. h. n. ronez. qz. si. eet.
amēs. a. demēs. a. frenetic. nihiloi-
nus. h. ret. mateiaz. et. pferret. verba.
qz. no. vteret. rōe. nec. h. ret. intētoez.
faciendi. qd. facit. ecclesia. qd. est. ibi.
necessarium. nihil. esset.

De interpretatioibz. h. nois. sacerdotis

Nota. q. sacerdos. vno. mō. dz. q. si.
sac. dās. scz. sacramēta. q. hz. mis-
trare. ido. debet. esse. scūs. et. feruens.
Alio. mō. dz. q. si. sac. dōcēs. ido. debet.
ee. doct. et. bñ. sciens. Tercio. mō. dz.
q. si. sac. dōcēs. scz. lras. canoicas. et.
ideo. dz. esse. attent. et. diligens.

De pma interpretatioe sacerdotis.

Prima interpretatio sacerdotis e.
q. sacerdos. dz. q. si. sac. dās. p. p.
qd. dz. esse. scūs. et. feruens. Ideo. duo.
ēca. h. q. rūt. Primo. vtru. ministras.
sacramentu. in. p. cō. peccet. Dicēduz. q. si.
peccū. ē. mōrle. et. no. ofitē. l. saltē. no.
cōtenē. si. copiā. no. h. eat. sacerdotis. q.

ministrans ecclesiastica sacramenta
 semp peccat. quia maledictus qui
 facit opus dei negligenter certum est
 aut quod ministratio sacramentorum est
 opus dei quare talis peccat. **S**ecundo
 queritur utrum sacerdos potest dare
 corpus christi ei quem scit esse in peccato
 mortali. Dicendum quod aut hoc pec-
 catum sit occultum aut manifestum si pec-
 catum est occultum aut petit in occulto
 aut in manifesto. Si petit in occulto
 debet ei denegare et monere ne in
 publico petat. si in manifesto petat
 debet ei dare ut patet de conse. di. ij.
Non prohibeat. Et hoc propter quatuor
 rationes. **P**rima quia peccato oc-
 culto publicam penam inferens reue-
 lator esset confessionis aut peccatorum
 criminis. **S**ecunda quod quilibet christi-
 anus habet ius in perceptione euca-
 ristie nisi illud amittat per peccatum
 mortale. Unde cum in facie ecclesie non
 constet istum amisisse ius suum non debet
 in facie ecclesie denegare alias da-
 ret facultas malis sacerdotibus pro li-
 bito suo punire maxima pena quam vellet.
Tercia propter incertitudinem status
 summi quod spiritus ubi vult spirat. unde
 subito potest esse spiritus sanctus et a peccato
 mundat. et sic divina inspiratio ad
 sacramentum potest accedere. **Q**uarta
 quod esset scandalum si denegaret. Si ve-
 ro peccatum est manifestum debet ei denegari si-
 ue occulte siue manifeste petat summes.
De secunda interpretatione sacerdotis
Secunda interpretatio est quod sacerdos
 dicit quasi sacer dicens. Ideo debet

esse attentus et diligens quod hoc dicitur mis-
 sam et alias horas canonicas et ideo
 primo videbitur quantum ad missam.
Queritur primo. Utrum liceat prohi-
 bito vel sacerdoti omnino a celebratioe
 abstinere. Dicendum secundum thomam quod ut
 dicit gregorius. Cum crescut bona cres-
 cut rationes bonorum. Et ideo si omni sacer-
 doti sit dedita nobilissima pars reus
 negligencie erit. nisi illa utatur ad ho-
 nores dei et salutem suam et aliorum viuos
 et mortuorum secundum illud sermo petri.
 iij. c. Unus quisque. Sic accepit gra-
 tiam in aliter illarum administrantes. Nisi
 forte aliquis ex famulari instinctu spi-
 ritus dimittat sic legitur quod a sancto pa-
 tre in vitis primus qui ordiat. nunquam post-
 tea celebrat. Quod sit de aliis actibus
 ordinum celebrare tenetur hoc et deo sa-
 crificium reddat et si nulli homini tenea-
 tur. sacerdotibus enim est preceptum. Hoc
 facite in mea memoratioe et ideo ce-
 lebrare tenetur saltem in precipuis
 festiuitatibus. **S**ecundo queritur si omni die
 est celebrandum a coicandum. Respondetur secundum thomam
 quod ad hoc sacramentum duo requiruntur ex parte
 summi scilicet desiderium diuinitatis ad christum
 quod facit amor et reuerentia sacramenti quod
 ad bonum timoris pertinet. Primum incitat
 hoc sacramentum cotidianam sumptionem sed
 reuertit. Unde si aliquis experientialiter agnos-
 cit ex cotidianam sumptione feruorem
 amoris augeri et reuerentiam non minui-
 talibus debet cotidie coicare. Si autem seti-
 ret per cotidianam sumptionem reuerentiam
 minui et feruorem non multum augeri tunc
 debet interdum abstinere ut est maior reuerentia

et deuotione possit accedere postmo
 dū Vñ q̄tū ad hoc vnusquisqz reli
 quēdus est pprio iudicio Vñ dicit
 aug? q̄ vnusquisqz faciat qd̄ pie
 credit eē faciēdū. qd̄ pbat p exem
 plū zachai et centurionis qz vnus
 recepit dominū gaudēs alius dixit
 dñe nō sum dignus vt intres sub
 tectū meū et vterqz misericordiam
 cōsecutus est. **Tercio** q̄rit vtz
 celebrās nō dicitis matutinis peccz
 Dicendū s̄m glo. guill. c. xiiij. **Ite**
 rū non debz sup verfu **De profundis**
 q̄ ip̄e credit q̄ peccat mortaliē auz
 hoc sit cōtra generalē cōsuetudinem
 approbatā **Concordat** etiā cū hoc
 cōstien. v. **Deberet** aut̄ Qui aut̄ ce
 lebrat anq̄ dicat p̄nam nō peccat
 mortaliē nisi sit cōtra cōsuetudinē loci
 aut cōtra statutū synodale aut cōtra
 statutū p̄uinciale. **Quar**o q̄ri
 tur vtz aliq̄s debeat p̄ pecunijs ce
 lebrare l̄ alia officia exequi **Ry. s̄m**
Rap. c. xvij. **Item** nūq̄d si teneret
 ex officio ad hāc missaz vel exequi
 as aut simile p̄pter h̄ exigē aliqd̄
 est symonia. i. q. iij. **Videtes** Si
 vero non tenet et defint ei s̄pt? p̄t
 licite recipe. i. q. j. **Judices.** nā etiā
 opationes suas p̄t locare ad diem
 vel ad annū **ex̄** **Ne p̄lati** vices su
 as **c. vlt.** **Si** aut̄ s̄ptus nō defint
 ei nō tenet ad h̄. aut debz celebra
 re gratis aut cessare. **ve** **videt** facē
 ex auaricia et licet forte nō esset sy
 monia. qz nemo tenet p̄p̄ijs stipe
 dñs militare. xij. q. ij. **Caritate** Tñ

turpe lucrū est vel ad minus habet
 speciem mali **Glosa** tñ dicit hic. qz
 turpe lucrū ē si fiat ex auaricia **Si**
 autē vt inde s̄ptus recipiat nō est
 turpe lucz. etiā si diues sit. **concordat**
Innoc. Ex̄. **Ne p̄lati** vices suas
 i **glosa sup ca.** **Qm̄** enoimis **Glo**
 tñ dicit qz gratis debz celebrare et ofi
 ficiū impedere. et qd̄ dat. gratis dz
 dari. **Et** satis videt concordare s̄ad?
Thomas i sc̄da sc̄de. q. xvij. art. ij

De vices dicendis

Secundo quātū ad horas cao
 nicas dicēdas **Et** idō etiā dz
 sacerdos q̄si sacra dicēs qz debz di
 cere horas canoicas **Et** q̄tū ad hoc
 vidēda sūt duo. **Primo** qd̄a ques
 tiones mouebūt **Secdo** vñ nota
 bile ponet. **Primo** q̄rit q̄ tenet
 f̄ ad hōis canoicas **Et** pono h̄ tres
 cōclusiones. **Prima** ē qz ois bñficiā
 at? tenet ad hōis canoicas **Et** rō
 ē qz bñficiū n̄ dat n̄ p̄t officū **Bñ**
 ficia ei sūt p̄t h̄uicia. **Idō** rāpiēs
 ab ecc̄ia bñficia tēf ei ad h̄uicia et
 h̄ s̄ iure nāli h̄uiciū ei ē dicere offi
 ciū eccl̄ie illi? q̄ ac **Itē** qz secl̄aēs
 layci adō sedule dediti sūt secl̄aibz
 negocijs qz dimis intēdē nequeūt
Idō ab ipsis dati sūt redditus
 ministris ecclesie vt in. vij. officio
 vices eoz suppleāt **Et** idō ad hōis
 canoicas tenet n̄ solū ex statuto ec
 clesie s̄ ec̄ ex obligatōe iusticie bñ
 ficiati **Secda** cōclusio est qz ois
 ordinatus ordinibus maioribus

tenet ad horas. et si beneficiū non habet. quia ex quo recepit ordines et potestatem spiritualemente tenet in spirituali deo ministrare hoc autem facit dicendo horas et peccat mortaliter omittendo.

A: xxvii. di. c. **Si** g^o q^o **Ter**cia conclusio est quod omnis religiosus professus tenet siue obligatur ad horas et per evidentiam istius conclusionis notandum quod religionum triplex est dicitur quodammodo sunt institute ad opera vite active sicut hospitalarii templarii qui modo sunt destructi et huiusmodi. Quedam sunt ad opera vite contemplative sicut monachi et heremite. Quedam ad opera utriusque sicut predicatorum et minores qui actum predicandi et docendi exercent ad honorem dei et salutem proximorum. Vita autem contemplativa in duobus consistit. spiritualiter scilicet in lectione et oratione. Nam in lectione loquitur nobis deus. in oratione loquitur cum deo ut dicitur psalms. in libro de summo bono. Oratio autem est duplex. una communis quod per ministros ecclesie in persona totius fidelis populi per utilitatem communi fidelium deo offertur. et ad istam orationem pertinet hanc canonicam ex ecclesie institutione. Altera est singularis que offertur deo a singulari persona cuiuscumque statum siue per se siue per alios orante. et ad hanc orationem pertinet orationes private et familiares. Religiones autem que sunt institute ad opera vite contemplative solum. vel ad opera utriusque non solum institute sunt ad orandum particulariter per se. sed etiam

ad orandum per universalem fidelium utilitatem unde emittitur dictum est ad hanc orationem pertinent hanc canonicam specialiter.

Dico quod omnes religiosi quorum religio ad actus vite contemplative est instituta et per ecclesiam confirmata tenent ad horas canonicas ratione siue professionis. **Si** autem sint infra sacros ordines constituti tunc tenentur duplici iure. Unde religiosus ad sacros ordines promotus plus peccat omittendo horas quam non promotus et sic patet ad conclusionem primam.

Respondeo quodammodo utrum dices per vicarium sit liberatus? **R.** quod talis sic dicens autem est beneficiatus? et ordinatus? simul autem solum est beneficiatus? et non ordinatus. **Si** est beneficiatus et ordinatus? simul tunc dico quod non solum sufficit dicere per vicarium primo ipsemet dicere debet nec deobligatur per alium nec quod ad debitum quod tenet ecclesie nec quod tenet deo. **Si** autem sit solum beneficiatus? contra dicitur quod absoluitur. quod ad debitum ecclesie quod licet recipiens beneficium teneatur ecclesie ad fructum ut super dictum est tamen quod ei per se aut per vicarium fructum impendit statuta et consuetudines sunt. Unde consuetudo in multis locis habet quod potest ponere sufficientem vicarium tunc principaliter deobligatur et absoluitur a debito quod ecclesie tenebatur. **H.** si loquimur de debito quod tenemur deo et ratione beneficii tunc est dicitur? **mo?** dicitur quodammodo dicitur quod una obligatio est deo et ecclesie obligatur ratione beneficii quod unus propter alterum. **Idem** vicarius obligatur deo obligatur respectu vicarii

Sed aliqui rationabilius dicunt quod obligat et absoluit respectu ecclesie. sed non respectu dei. Et si dicas quod non quia ratione unius beneficii non tenet homo ad duplex seruiciu[m]. Dico quod verum est nisi ex conditione scilicet si velit facere residentiā personalem. **T**ercio queritur utrum prebendam in duabus ecclesiis debet dicere officium utrumque. Dicendum quod secundum thomam in quodam questione de quibus. quod supposito quod licite sit prebendam in duabus ecclesiis scilicet ex dispensatione. considerandum est quod ille qui in aliqua ecclesia prebendam accipit. duobus obligat scilicet deo ut ei debitas laudes exsoluat pro eius beneficiis. et ecclesie de qua accepit sustentus. Ea vero que ad ecclesiam pertinent subiacent dispensationi prelatorum ecclesie. Et ideo hoc debitum quod debet ecclesie debet soluere secundum quod statutum est siue pro seipso si sit prebenda que residentiam requirat vel vicarium si hoc sufficiat secundum ecclesie statutum aut consuetudinem. **S**ecundum debitum quod debet deo pro seipso debet soluere non enim refert quantum ad deum quibus psalmis et ymnis deum laudet. puta utrum dicat in vespere. Dixit dominus domino meo. Laudate pueri dominum nisi quantum ad hoc quod homo debet sequi maiorum traditiones. Et quia debet laudes deo unum homini sufficit. quod semel officium dicat secundum consuetudinem illarum ecclesiarum quarum est clericus. Sed de electione officii. rationabiliter videtur quod debeat dicere officium illius ecclesie in qua

maiorē gradū habet. **P**uta si in una ecclesia sit decanus. et in alia ecclesia sit simplex canonicus. debet dicere officium dignioris ecclesie. quamvis forte in minori ecclesia opulentior habeat prebendam quia temporalia nullius momenti sunt spiritualibus comparata. **S**i vero ecclesie ambe sint equalis dignitatis potest eligere sibi quodcumque officium magis voluerit. si sit absens ab utraque ecclesia. **S**i autem fuerit in aliqua ecclesia presens debet se conformare illis cum quibus conuersat. **E**t ex hac questione haberi satis potest solutio precedentis. **Q**uarto queritur utrum monachus perfectus alicui ecclesie debeat dicere officium abbacie vel ecclesie. Dicendum secundum hostiensem. li. iij. c. vj. de statu monachorum. utrum propter hoc. sed nunquam talis in fine quod non regit ecclesiam secundum officium monachale sed suabit ecclesie ritum ad quam transit. xij. di. de illa et c. **U**nusquisque. **Q**uinto queritur an quis possit licite dicere matutinas sero precedere illi in aliquibus horis anticipare tempus. Dicendum secundum thomam in quolibeto quod sic. **C**onsideranda tamen est intentio eius que preuenit tempus in matutinis dicendis vel quibuscumque horis canonicis. **S**i enim hoc facit propter lasciuiaz ut scilicet somnolentie et voluptati vacet quietius. non est absque peccato. **S**i vero hoc facit propter necessitatez licitarum et honestarum occupationum. puta si clericus vel magister debeat videre lectiones suas de nocte vel

ppter aq̄ huiusmōi p̄t dicere ma-
 tutinas in sero et in alijs horis cao-
 mis temp̄ p̄uenire sicut etiā de cō-
 suetudine s̄ in quibusdam ecclesi-
 is sollempnibz fit qz meli⁹ est vtrū
 qz deo reddē laudes scz et honesta
 officia q̄ q̄vnu p̄ aliud impediāt
Sexto querit quid de infirmo
 ceco vel paupe dicendū d̄ infirmis
 qz qz necessitas nō habet legē nec
 ecclesia onus importabile imponit
Ideo infirmi et impotentes p̄cipue
 graui infirmitate detenti excusant
Bonum est tñ si vnus alius sanus
 ipis audiētibz officiu dicat **Idem**
 dicendū de ceco qui ppter defectuz
 visus legere non p̄t. et de paupe q̄
 libris caret et habere nō p̄t **Recōs-**
 pensare debent tñ isti p̄ psalmos es
 quales si sciant vel oracionez dñicā
 vel aliqd̄ diuinū ad cōplementum
 officij qd̄ omittūt quia non refert
 q̄tum ad deuz q̄bz psalmis vel ora-
 cionibz vel ymnis ip̄z laudem? nisi
 solū ex tradicōe maiorū et statuto
 ecclesie. qz cec⁹ vel paup̄ suare nō
 p̄t **Ideo** sufficiāt p̄ alia que sciunt et
 possunt supplere **Septimo** que-
 rit qd̄ fiet si aliqd̄ omittat de ho-
 ris **Dicendū** qz si q̄s diuinū officiu
 cum alijs nō oia verba dicat sed q̄
 dam ip̄m euadūt non oportet ip̄m
 resumēdo a capite disturbare offi-
 cium diuinū s̄ cōtent⁹ p̄t esse si ab
 alio dictū audiuit. qz talem modū
 alternatim cantādi vel dicēdi ec-
 clesia instituit que de hoc officio p̄-

cepit **Insup** si q̄s officiando in cho-
 ro cum alijs ex necessitate aliq̄ int̄-
 misit psalmū aliquoz vel lectōnem
 vel aliud simile et non potest omis-
 sum supplere nisi vocē suam subē-
 bat ab adiutorio chori melius est
 transire q̄ officiu diminuere. quia
 ecclesia determinatū numerū psal-
 morū et lectōnum et similiū non p̄-
 cepit. sed in h̄is est varia cōsuetu-
 do. tñ qui tenet ad horas canonicas
 si ex industria aliqd̄ dimittat si-
 ne necessitatis aut infirmitatis ipe
 dimēto vel alicui⁹ taliuz nec aliqd̄
 in recōpensationez facit nec p̄ponit
 facere. **peccat mortalit̄** **Iniuriā** faci-
 endo primo. cui p̄ temporalibz nō re-
 fundit spūalia p̄sertim cum ad h̄
 ex p̄cepto ecclesie teneat et q̄to
 plus sic dimittit tanto plus peccat
Dixi aut̄ si ex industria aliqd̄ dimit-
 tit qz si ex obliuione aliqd̄ omittit
 n̄ peccat mortalit̄ excusate eū igno-
 rantia. s̄ etiā si illa ignorantia cau-
 sat̄ ex licita occupatōe credo nullū
 eē peccm̄ tñ qñ reuocat hāc negli-
 gēciā ad memoriā d̄z supplē omis-
 sū vel dicēdo illud qz dimisit l̄ equiva-
 les qd̄ s̄m aliq̄s melius iudicat tñ
 cō qz melius est supplē illud p̄dem
 omis- sū. qz q̄to p̄p̄iqui⁹ accedit hō
 ad satisfactōez et restitucōem ei⁹ qd̄
 depditū est tāto meli⁹ ē **Octauo**
 querit vtrū n̄ attēdens ad horas mor-
 lit̄ peccat **Dicēduz** qz hic eēt plura
 vidēda. s̄ p̄ nūc breuit̄ trāseūdo no-
 tandū. qz licet dicēs vba et nō attē-
 bi.

dens ex sua ignorātia peccet p neg
 ligentiam non tñ peccat mortalit.
 qz iste mod⁹ orandi ex pcepto ec
 cleſie ſolū inſtitut⁹ eſt **P**recepta at
 iuris poſitui nō referunt ū ad ea q̄
 ſub iudicō hūano cadere poſſunt et
 hñ ſūt ad⁹ exteriōres nō iteroēs
Tñ dicit q̄ q̄libz d̄ attendere ne d̄
 ip̄o q̄libz tali dicat xps **I**ſte labi
 is me honorat cor aut̄ eius longe ē
 a me et ſic apparet quō ſa c̄tos dicit̄
 tur q̄ ſa c̄ra dicit̄ et reſp̄cū miſſe q̄
 lozay vñ v̄ſus **C**lericus ex iuro li
 cito vidit̄ ſibi q̄rat **S**i nō ſufficiāt
 ſua debite ſ̄ dicat lozay **Q**uātū
 ad ſc̄m notādūz circa lozay. q̄ lo
 re tribz modis incipiunt ſc̄z aliq̄ue
Per dñe labia. aliq̄ **P**er d̄ in ad
 iutoriu **A**liq̄ p̄ cōuerte nos **R**atio
 aut̄ triplex p̄t aſſignari vna eſt q̄ lo
 re ſic diuerſimode incepte faciūt ſo
 lemmitatem vñ d̄ diei et ſignificat
 iſte triplex mod⁹ incipiendi tri
 pſonay in vna eēncia **V**t dñe la
 referē ad p̄ez **D**e⁹ i adiutoriu ad
 filiū **C**ōuerte nos d̄ ad ſp̄m ſc̄m
 cui⁹ elementia ouertūm ad bonum
Alia rō p̄t eē. qz triplicat̄ peccam⁹
Ore ope corde conf̄ oris peccm̄ dicit̄
 m⁹ **D**ñe labia. **p**ſalm⁹. **L**abia mea
 laudabūt te **C**ōtra peccm̄ opis dicit̄
 m⁹ **D**eus in adiutoriu. qz in opibz
 d̄i auxilio indigem⁹ **V**nde **Jo. xv.**
Sine me nihil poteſtis facē **C**onf̄
 peccm̄ cordis dicit̄ m⁹ **C**ōuerte nos
 deus ſalutaris n̄r qz peccm̄ i corde ē
 et h̄z radicez et in auerſione cordis

ſiſtit **I**deo debem⁹ ſatisfacē p hui
 litatē qz cor ſtritū et humiliatūz q̄
Et **Job. ij.** **C**ōuertimī ad me i to
 to corde v̄ro q̄ **A**lia rō eſt qz t̄bo
 indigem⁹ a deo ſc̄z deiectione. ſuſtē
 tatōne. et eleuacione.

De tertia interpretatōe ſa c̄totis

Tercia interpretatō ſa c̄totis eſt
 q̄ ſa c̄tos d̄ q̄ ſa c̄ra docens
Ideo d̄ eē doctus q̄ ſciens **I**deo di
 cit̄ **I**ero⁹ q̄ ſa c̄totis officiū ē intro
 gata reſpōdē de lege **I**deo iuxta
 hoc querit̄ **V**tq̄ docens aut̄ p̄dicās
 i peccō mortali peccet mōrtlit̄ **R**atio
 qz peccm̄ aut̄ ē publicū aut̄ occultū
 ſi eſt publicū nō eſt dubiū qn̄ pec
 cat et p̄t ſibi dicit̄ medice medica te
 metip̄m talis em̄ ſcandalizat et ve
 loi p̄ quē ſcādalu venit **V**n talibz
 dicit̄ in **p**ſalmo **Q**uare tu enarras
 iuſticias meas aſſumas teſt am̄tuz
 meū p̄ os tuuz. tu vero odiſti diſci
 plinā et piccaſti ſimones meos re
 troſū **S**i aut̄ ē occultū tūc aut̄ in
 cūbit ſibi ex officio p̄dicare aut̄ nō
Si nō incūbit ſibi et alius p̄t face
 re ſi faciāt peccat qz ponit ſe in loco
 boni et ſc̄i viri q̄lis nō eſt **S**i aut̄ i
 cūbit ſibi aut̄ h̄z aliu p̄ quē p̄t ita
 bene facē et tūc nō d̄ p̄ ſeip̄m **A**ut
 nō h̄z et tūc d̄ p̄dicare. qz tenetur
 ex officio **V**n ſup math. criſo⁹ **A**bs
 ſitv̄t duplici bono careas nec bonū
 facias. nec bonū dicas nihilomin⁹
 dico ad h̄q̄ talis peccat ſ̄ plus pec
 caret dimittendo officiū ſuum **E**t ſi
 dicat̄ p̄ tūc tal̄ ē p̄plex⁹ qz tenēdo

utramque viam peccati. Dico quod non est
plexus quia potest iterum et penitere et
tunc sine peccato predicare

De alijs quibusque condicionibus im-
pedientibus ex precepto ecclesie

Hec est secunda pars huius tercij
capituli in qua agit de alijs
quibusque condicionibus que im-
pediunt solum ex precepto ecclesie non
simpliciter quod non obstantibus istis ad-
huc possit perfici sacramentum licet non
rite et convenienter. Et ideo dividitur
ista pars in quibusque particulis secundum quod quibusque
sunt condiciones. **Prima est. iei-**
unus. Sacerdos enim celebrans debet
esse ieiunus et hoc statuit ecclesia
propter reverentiam sacramenti ut dicit
augustinus. De se. d. ij. li. q. d. placuit spiritui
santo etc. c. Sacramentum. Juxta hoc
querunt multa. **Primo queritur utrum**
a ieiunio summi tamen debeat. Dicendum
quod sic generaliter. casualiter autem potest necessi-
tate mortis imminente post alios cibos
summi. **Causa que sic debet summi**
est una ex parte cibi scilicet eius reveren-
tia ut ante alios cibos os christiani hic
cibus ingrediat. **Alia est ex parte cibi**
tamen scilicet digna preparatio quod magis iei-
unium consueverunt esse sobrii et devoti.
Secundo queritur a quibus debet esse iei-
unus. Dicendum quod duplex est ieiunium
scilicet nature et ecclesie. **Ieiunium**
nature est privatio utriusque alimenti quod
quod ieiunus debet quod comedat et si
postea coesturus plures sit in die.
Aliud est ieiunium ecclesie quod quis iei-
unare dicitur etiam si seculum coederit in

die. **De primo ergo ieiunio intel-**
ligitur quod dicitur quod debet summi a ieiunio et
non de secundo. **Debet ergo summi ante omnes**
cibus ut dicit augustinus. De se. di. ij. c. li
quido. Item. vij. q. nihil. Et dicit
sanctus thomas quod post potum aque vel
sumptionem elcuarum siue medicine
quia consistit in cibo et potu non licet
eucaristiam celebrare vel sumere quod
hec solvunt ieiunium nature nisi in causa
necessitatis. **Tercio queritur quid de**
saliva et reliquijs ciborum remanentibus
inter dentes si impediunt celebra-
tionem. Et dicendum cum thoma quod licet a p-
ceptione eucaristie impediatur quicquid
per modum cibi vel potus sumitur. reli-
quie tamen remanentes in ore si casualiter
transgluciant non impediunt summationem hoc
sacramenti quod non trahuntur per modum cibi
sed per modum salivae nec de glucia salivae
impeditur quod non sumitur per modum cibi
a potu. **Eadem ratio est de reliquijs aquae vel vini**
quibus os abluunt dum transgluciant non in
magis quantitate sed per mixtionem salivae que
vitari non potest. **Et cum hoc concordat hostiensis**
li. iij. R. xl. de consecr. c. vij. qualiter
v. h. q. d. si sacerdos. **Quarto queritur**
utrum utrumque quod per mediam noctem coeditur
et per totam noctem non dormiunt possit de
mane celebrare et coicere. **Dicendum quod**
licet principium diei secundum divinos divinis
more sumatur ab ecclesia tamen dies a me-
dia nocte incipit. **Unde si quis superstit ali-**
quid post mediam noctem ad mor-
dum cibi vel potus non potest eas-
dem die habere sumere sacramentum licite
potest tamen si ante mediam noctem. **Nec**
b ij.

C refert vtz post cibum vel potuz coz
mrat aut indigestus fit qtu ad ro
nem pcepti Refert aut qtu ad per
turbatoez mentis qua patunt ho
nes ppter indigestionez ex qbo sic
sumens multuz pturbet reddif in
eptus ad pncipatoez huius sacra
menti **Q**uinto querit quid fiet
in terris illis vbi dies artificialis
extendit vltra xij horas vel forte ad
mensum vel amplius vel etiaz vna
nox quia sunt aliquae terre vbi no
apparet sol de mense vel de septima
na aut plus aut etia aliquan appaet
p mense aut plus qmo accipietur
aut mensurabit temp? Dicendū q
in regionibz illis diuisū est temp?
ab incolis in tepus qetis et opis
somm et vigilie Ideo seruandū est
ibitp? hm taxacionez eoz **D**ex
to queritur ex quo nos debemus
sumere ieiunū quare xp̄us post ce
nam celebrauit De hoc inferius vi
debit quia melius h̄ questio ibi h̄z
locū **S**eptimo querit vtz in ali
quo casu sacerdos nō ieiunus pos
sit celebrare et coicare Et dicendū
q sic in duobz Primus si grauit i
firmatur Secūsus si post assecratio
nē sumet aquā in calicem positaz p
vino nescient q̄uis nō sit ieiunus
tamen ne sacramētuz remaneat im
pfectum debet itez sumere hostiam
et vinū assecrare vt clarus habebi
tur i sine huius tractatus Et ratio
huius est quia forcius est pceptuz
dei qui vlt q in vtroqz fiat assecta

Dio de ase. di. ij. q̄ pceptum ecclesie
de ieiunio **O**ctauo querit vtrum
post sumptionē eucaristie liceat co
medere imediate Dicendū q post
sumptionē eucaristie suenit qdē ali
qtu diu a cibo abstine h̄ nō optet
multū diu. qz cito fit illaz sp̄ciez
alteratio et asupcio cū sint obiles et
pue Decretū at qd̄ daz q dicit diu
abstinēdū de ase. ij. c. t̄bo. loq̄f hm
tpa anq̄ vel qn raro celebrat missē
De secunda cōditōne impediē
te ex pcepto ecclesie

Secunda cōditio est mundus
mente .i. q̄ sit sine pectō mor
tali Vñ apostolus .iij. cor. xj. Pro
bet autē seipm homo. et sic de pane
illo edat et de calice bibat Ideo iux
hoc q̄runf qtuor **P**rimo querit
vtrū accedens cum culpa ad hoc sa
cramētū tūc peccet Dicendū q aut
habet ascientiā pcc̄i mōrtalis aut nō
Si autē habet. aut isurgit illa asci
encia ex certitudine sufficiēti vt qz
sūt se fornicatū fuisse aut pbabili
qz morose delectatus est et tmet fu
isse mortale assensuz. aut ex leui vt
homo scrupulosus qui tmet d̄ leui
delectatōne q fuerit mortale pcc̄m
Dicendū in pmo caū peccat In se
cūdo discrimi se expoit In tercio ve
ro nō **S**i aut nō h̄z asciam peccati
mortalis aut hoc est quia ip̄parauit
se et discussit ip̄paratōne sufficiēti
diligentissime examinando et per
tos asulēdo a pbabilit examiando
et asitendo a sterēdo et nō asitendo

aut negligent' agendo In pmo ca
 fu no peccat h remissione pccoz eti
 am si qua latet accipit et meret In
 scdo vero no peccat h tn remissione
 pccoz no accipit nec meret In ter
 cio peccat mortalit' et demeret maxi
 me si negligentia sit magna **De**
 cudo quent' vtrum peccet q' accedit
 contrit' et no confessus **Rnsio** aut tal'
 contrit' qn' vlt coicare aut hz copi
 am confessois q' pt euz absolueret et
 tuc peccat sine confessione coicando
 qz ad sacramentu eccie reqritur etiā
 recofilia co' fm iudiciū eccie aut no
 hz et tunc aut iminet aliq' necitas
 coicandi et celebrandi vt qz timet
 scandalū populivel qz iam incepit
 misteriu sacramenti aut amisit loqz
 lam et tuc no peccat coz pposito tn
 cofitendi qn' poterit aut non iminet
 necitas a tuc peccat **Tercio** qnt'
 vtz tangens corpus xpi cum pccō
 peccet Dicendū q' si tagat cū tiore
 et ruerētia ppter aliqz necitatē puta
 q' si erigit corp' xpi quod cecidit i
 terra vel huiusmōi no peccat alias
 sic **Idem** dicit **Inno. ex de pei. a re**
in glō. c. quod inte **Quarto** qnt'
 tur vtrū pccōi corpus xpi vidento
 peccat Dicendū cū thoma q' si pec
 cator ppter hūilitatē et timorē inf
 dū absteret a vidento laudand'
 est **Itē** dicit q' ifideles ab aspectu
 corpis xpi arcedi sunt **Albertus** tn
 dicit q' peccator videre pt et dz sed
 tn no multo aspū ppter hūilitatē
 pmo potius viso corpe xpi percutē

re peccat' iputās sibi ipi q' sit idign'
 q' i coi et vsu frēqzti r' hdeat it' scōs
De tercia condicione sacerdotis
impediente ex pcepto ecclesie

Quētia adico ē n' viciat' scz q'
 nō dz eē in corpe viciat' sed
 integer i mēbris Nam corpe vicia
 ti phibent' pmoueri ppter deforimi
 tatē ex q' timet' piculum **Inter** eos
 tn aliq' pnt ordinari **Et** idō circa h'
 videnda sūt duo p'mū exponē vnaz
 distinctōez **Secūm** ponē vnā q'sti
 onem **Quātū** ad p'mū nota q' aliq'
 dicunt' viciati corpe ppter remo cio
 nem et h' duplitit' aut qz debilita
 ti aut qz mutilati **Alij** ppter sup flui
 tatē sicut gibbosi **Alij** ppter infecti
 onem sicut leprosi **Alij** ppter causaz
 et infirmitatē sic furiosi lunatici et
 huiusmōi hac aut distinctōne pre
 missa p'mo videbit' de corpibz vici
 atis ppter remocōez et p'mo de debilita
 tatis **Debilitati** em' dicunt' q' ha
 bent membrū h' est inefficax sicut q'
 hz oculū cecū manū aridaz crus co
 fractū et huiusmōi q's eccia nō ad
 mittit ex obilitate tn claudū admit
 tit cfuetudo nisi sit talis q' an' alta
 re sine baculo stare nō possit **Ar. d.**
ose. di. i. Nullus et di. xlv. Discipli
na **Cecum** aut vel hntem in oculo
 maculā q' genēat deforitatē simili
 ter nō admittit ius vel cfuetudo ex
 de corpe viciatis **Cū** de tua **Ibez** di
 co q' de hntē manū aridā **Glosa** tn
 dt sup **Ra^m** q' hntes maculā i oculo
 facili' pmouēt i religione q' i secl'o
 biij.

De mutilatis

Secundo videbitur de mutilatis
 Vñ sciendū q̄ mutilati dicū
 tur qui carent aliq̄ membro de istis
 ergo distinguet̄ quia aut sunt mu
 tilati sponte aut iūti. Aut i mēbro
 occulto vel maifesto. puo aut mag
 no et intelligas magnuz decore vt
 oculum vel nasum. Aut q̄titate vt
 manū vel pedem mutilati ergo spō
 te si sine iūta causa vel etiā ex iūta
 causa videlicet egritudine magna
 sed ex indignatione puta p̄pter im
 pacienciā vel supbiā indistincte si
 ue ab ip̄o siue ab alio fuerint muti
 lati repellunt̄ a p̄mociōe et deiciū
 tur iam p̄moti. Etia; si credebāt se
 obsequiū p̄rare deo amputādo sibi
 forte genitalia vt possint viuere ca
 ste ext̄ de corpe viciatis. Dignifi
 cavit nobis qz tales hōicōe sui ius
 dicant̄ di. lv. Si quis abscedent̄
 xxxij. di. Martuz. Qui vero nō ex
 dignatione sed ex iūta causa vide
 licet p̄pter piculum lepre fecerūt si
 bi amputari vel ip̄met qz boni cyr
 iurgici erant qui amputauerūt sibi
 virilia vel aliquod aliud mēbrum
 putridū. ne reliqua sana putresce
 rent etiā si mēbrū erat occultum vel
 etiā maifestū s̄ puū scz vnus digi
 tus. nō ad faciendū crucē necessari
 us vel simlē nō repellunt̄ nec deiciū
 tur. Idem etiā si talit̄ sunt nati. Idē
 etiā si iūti. i. a dñis vel hostibz cap
 ti vel mutilati sunt. Idem si casu for
 tuito dū dabāt opam rei licite ad

hibita diligentia debita tale quis
 sibi abscedent̄ nō repellunt̄ nec deiciū
 unt. **Deus** ē si illicite rei opam da
 bāt di. lv. Si quis abscedent̄ et in
 multis locis. Si vero in culpā suam
 incidit in modicā deformitatem ex
 mīma tollerāt̄ in susceptis ordini
 bus scz ex dispensacione ep̄i sui. **Ex**
 de corpe viciatis. c. j. Dicit ei immo.
 qz ad hoc qz sit irregularis qui ex i
 dignatōe se cecat. opz qz amisit al
 liq̄ mēbrū licet sufficiat q̄tūlibet
 vile. xxxij. di. Martuz. Idē etiā est
 si nō mēbrū totū s̄ p̄tē. Si tñ ē tal
 ps q̄ deformitate; gnaret vñ scādalu
 gnaf̄ ex de corpe viciatis. s. j. Vel
 etiā inabile redēt ad officiūz exeq̄z
 duz ext̄ de corpe viciatis. Thomas
 vñ licz idignās extrahēs sibi de nte
 vel q̄tūcūqz grauit̄ se secauerit nisi
 mēbrū amisit nō est irregularis l̄
 corpe viciatus. De eo vero qui am
 putauit sibi virilia credens se obse
 quū p̄rare deo dicit **Bern.** in glō ex
 de corpe viciatis. Si grauis credo
 qz p̄t ep̄us disp̄sare in alijs amif
 fis. Si vero mēbrū erat magnuz l̄
 maifestū et sine culpa amisit impe
 dit a p̄mociōe p̄pter deformitatem et
 scādalu. Et si iā p̄motus ē d̄z cessare
 a missa et ab alijs solēmbz officijs
 p̄pter easdē causas a bñficijs tñ non
 remouebit̄. qz nō d̄z afflictis addi
 afflictio di. lv. Si euāgelica dabi
 l̄ tñ sibi coadiutor si tale bñficiūz ē
 qz nō possit p̄ se desuare **ex d̄ clerico**
egrotō. c. ij.

De viciatis corpe ppter infectōez

Quæritur videbit de viciatis corpe ppter infectōez **V**trū sacerdos leprosus debeat celebrare missam **D**icendum qd corā populo non debet celebrare ppter scandalum si aut velit celebrare p̄uatum p̄t dum mō non fuerit debilis nec nimis deformis creditur qd nō sit phibendus qz sic notat hugo .xlj. **H**abent etenim leprosi aqz expellantur a cōi celebratione multo plus a sacris ordinibz **S**i tñ sit p̄biter a fiat leprosus cessabit a misterio quo ad sanos sed alijs leprosis poterit ministrare diuina

De gibboso

Quarto de illis qui ppter supfluitatē viciāt q̄nt qd de gibbosis vel illis q̄ habent digitos cōiunctos vel sex digitos in manu dicendum qd ppter talia similia corpis vicia nisi inducant nimiam deformitatem vel debilitatē nō repelluntur ab ordine nec impedit maxime si est deformitas q̄ veste vel sotalibus velari possit

De furioso

Quinta de hijs q̄ a cauā afirmitate viciāt . et **Q**uerit quid d̄ furiosis . lunaticis . vel de demoniacis dicendum . qd nullus talis d̄ pmoueri etiā post q̄ ex toto liberat̄ fuerit **S**i aut̄ pmot̄ fuerit et ex toto liberat̄ fuerit p̄t exeq̄ officiu suū etiā si fuerit demoniac̄ . **S**im hugo . **S**i sim alios demoniac̄ ex toto li

beratus missaz celebrare nō d̄ **S**i aut̄ huiōi p̄sone ex toto nō sunt liberate distinguat̄ qd demoniac̄ d̄ cessare a celebracone missæ donec fuerit plene liberat̄ . xxxij . q . vi . **C**ōt̄ vsqz ad̄o **F**uriosi vero lunatici epulenticā . siue caducā . si frequēcius eis acciderint huiōi passiones oīno debent cessare ab officijs missæ . vij . q . ij . in litteris **I**dem si raro et aqz spume iactatione et vocis cōfuse emissione **S**i aut̄ sine spume iactatōe et vocis confuse emissionē nō phibetur ab officio missæ dum tñ habeat iuxta se aliqz sacerdotem q̄ incepta officia suppleat si illi deficiāt vel ad terrā collidant̄ . vij . q . illud . quāto aut̄ tpe debent p̄bari huiusmōi p̄sone vtz sint ex toto liberate a qualif colligitur ex illo capitulo **C**ōt̄er et . vij . q . j . c . vltio . et p̄t dici qd tpus p̄bationis arbitraruz est pensatis circūstancijs p̄sone a dignitatis et alijs

De quarta cōdicionē sacerdotis impediēte ex p̄cepto ecclesie

Quarta cōdicio est quo ad tpe determinatum quia certis tpi bus celebrare d̄ **E**t nōndū iux̄ hoc qd tpus nō solū est determinatū q̄tuz ad missas s̄ etiā q̄ ad alias horas et iō circa hāc cōdicoez tpijs p̄mo videt̄ d̄ tpe missæ **S**ec̄do de tpe aliaz horaz **Q**uātū ad tpus missæ cōt̄er loqz̄do missa d̄ dici in die et nō in nocte **R**acō ē qz sc̄m h̄ ad tps gracie p̄tinet que p̄ diem significat̄

Juxta illud **Ro. xiiij.** Nox p̄cessit dies aut̄ ap̄propinquavit **Dies** aut̄ non solum iudicat̄ ab ortu solis s̄ etiā ex quo incipiūt oriri solis signacula et manifestari p̄ aliquaz solis illustrationē. tū in duabus noctibus missa cantatur p̄pter p̄uilegium istaz noctiū s̄z in nocte natiuitatis dñi et in nocte resurrectionis vt ptz in oratione **Deus** qui hanc faciatiſsimam noctē et cetera q̄uis nō optet hoc semp̄ obseruari **Vollemus** autem missa celebratio tribus horis instituta est fieri s̄z i tertia in diebus festiuis de conse. di. iij. p̄ nocte in sexta in diebus p̄festis **In nona** in diebus ieiunioz de conse. di. j. **Vollet**. quia in missa r̄colitur mors xp̄i qui q̄dem hora tertia crucifixus est linguis iudeoz. hora sexta manibus milituz **Et hora nona** p̄pria voluntate expirauit **Pruate** autē missa dici p̄nt a mane vsqz ad tertiā vel nonā in diebus ieiunioz de conse. di. j. **Necesse est** **Hed** q̄ritur quid si ante tempus et dies homo celebraret **Dicendū** q̄ credit q̄ qui ante diem scienter celebret auz fit contra cōsuetudinē ecclesie peccat mortaliter nisi p̄ ep̄m vel supiozez suū dispensetur in casu q̄ si aliqm̄ seu aliquos attingeret ifirmari ad mortē et non posset habere eucaristiam nisi ante diem cōsecraret p̄t in tali casu **Quantum** ad tempus aliaz horaruz **Dicendum** q̄ habet determinata tempa vt patet ex nois

bus suis et sūt septē hore p̄pter q̄d videbunt̄ hic tria **Primo** vtruz in horis p̄t tempus anticipari **Secdo** quare sunt septem hore **Tercio** q̄re magis hœe hore sūt d̄putate **Quā** tum ad p̄mum querit̄ vtrum in horis p̄t tempus anticipari licite **Solutio** istuz questionis p̄t haberi ex questione supradicta qua querebatur vtrum aliquis possit dicere matutinas sero p̄cedenti tamē adhuc videtur q̄ non ex significacione verboruz quia in cōpletorio dicimus **Telucis** ante terminū **Iterū** in matutinis **Nocte** surgētis et sic de alijs ergo alio tempe non tenentur dici **Dicendum** breuiter q̄ non q̄s singulis horis dici tenet̄ dicere singulas horas p̄mo sacerdoti p̄mittatur q̄ mane dicat om̄s horas vsqz ad vesp̄eras inclusiue vt patet extra **de. mis. Ca.** **Presbiter** vnde frequē t̄ anticipat̄ licet ex cā rōbli vlp̄tea supplē qz an̄ tps orare ē p̄uidencia in tpe orare est prudēcia. post tempus orare est negligentia nisi habeat causam **Ad argumentum** quā dicitur q̄ significacio verboruz ipoztat q̄ tempe suo dicant̄ **Dicenduz** q̄ ista verba referunt̄ ad sensuz congruuz illi hore et habent veritatem p̄ tempe quo dicunt̄ q̄uis non tēpore in quo dicunt̄ et de hoc visum est supra clariuz **Secdo** querit̄ quare sunt tot hore d̄putate in tali numero **Et R̄ndendū** est q̄ p̄t tria p̄mo p̄pter scripturā p̄s **Septies**

in die laudez dixi tibi **S**ecundo ppter
 recōgnicionez septiformis grē spi-
 ritus sancti p quā educti sumus de
 seruitute dyaboli **T**ercio ppter vn-
 varietates etatis **D**ies em vnus q̄s
 q̄s rēp̄sentat etatem non quā omis
 homo habeat sed quā haberet nisi
 peccasset. hō aut̄ h̄z vn̄ varietates
 sc̄z infantiam. puericiam. iuuentu-
 tem. senectutem. senium. et decrepi-
 tum. p matutinas et laudes rēp̄sen-
 tatur infantia. p primam puericia.
 Per terciam adoleſcentia. Per sex-
 tam iuuentus. Per nonam senectus.
 Per vesp̄eras senium. Per cōpleto-
 rium finis vite nostre **I**n h̄is ois
 bus etatibus creatorez nostrū lau-
 dare debemus **Q**z em̄ ab infancie
 tempe homo possit laudare deuz be-
 atus **N**icolaus nobis exempluz
 ostendit qui quarta et sexta feria v-
 bera matris sem̄p̄ fugerat **D**e alijs
 aut̄ satis est notum **V**nde p̄s **H**ns
 dicā dominū in oī tempe ac̄ **T**er-
 cio queritur quare magis hee hore
 sunt deputate cū dies naturalis ha-
 beat. xxiii. horas et dies artificia-
 lis. xij. ita q̄ sex hore alie sex op̄bz
 duntur **S**ub hora prima duas ho-
 ras op̄bendimus sc̄z ip̄am p̄maz
 et secundam **S**ub terciā tres sc̄li-
 cet ip̄az terciā q̄rtam et quintam
Sub sexta similiter tres sc̄z ipsam
 sextam septimā et octauam **S**ub
 nona duas sc̄z ipsaz et decimā. **V**el
 pere rēp̄sentant vndecimā **C**omple-
 torum duodecimaz **E**st ergo ques-

tio quare potius h̄is hore celebra-
 mus officium vel horas sc̄z prima et
 non secunda terciā et nō quarta vel
 quinta sexta et nō septima vel octa-
 ua ac̄ **D**icenduz q̄ matutinas dici-
 mus ppter illū psalmū **M**edia no-
 cte surgebā ac̄ p̄t qd̄ eccia instituit
 matutinas de nocte dici et h̄ certe sa-
 lubrit̄ ad domādū caris illecebras
 psallēdo et orādō qz d̄r **eccias. xxxij.**
 q̄ vigilia honestatis tabefaciet car-
 nes. **L**audes em̄ dicimus ad temp-
 taciones dyaboli repellendas **V**n-
 de **psa. xxvi.** **E**xp̄giscimini et lauda-
 te qui habitatis in puluere qz ros
 lucis et cetera **A**lie aut̄ hore diurne
 ad orandū d̄putate sunt et quibus-
 dam p̄uilegijs insigniunt̄ **P**rima
 em̄ hora xp̄us a iudeis pylato tradi-
 tus fuit et a morte resurgēs. hora p̄-
 ma marie magdalene apparuit **E**t
 p̄ma hora visus ē in littoze septem
 discipulis piscātibus dicēs **P**ueri
 nūq̄d pulmētarium habetis vt scri-
 bit **Jo. xxi.** **T**ercia hora crucifixus
 ē linguis iudeorū et flagellat̄ **I**tē
 eadē hora spiritū sc̄m misit̄ i acti-
 bus ap̄loz clar̄ hēt̄ **S**exta hōra
 xp̄us p nobis crucis ligno affix̄ ē
Et eadē hōra i die ascēnsōis cū disci-
 plis suis discubuit **N**ona hora ex-
 clamās emisit sp̄m et lāceat̄ d̄ latē
 eius duo sc̄ra salutis nr̄e sc̄z aquaz
 baptismi et sangnē redēpcōis nr̄e e-
 duxit **I**n vesp̄era de cruce deposit̄ ē
Eadē hōra cū discipulis suis cenauit
 i die cene et sc̄z corpis et sāgnis ill̄

tradidit et tradendo instituit et eadez
hora rursus ipso die resurrectionis
duobus discipulis euntibus in emau
us apparuit et in fractione panis
cognitus fuit Luce. xxiii. In comple
torio etiam sepultus fuit ideo iste lo
re sunt deputate Vide similiter h i le
genda de dedicatione ecclesie

De quinta additione sacerdotis i
pediente ex precepto ecclesie

Quinta additio est non priuatus
sicut est hereticus. scismaticus
degradatus. suspensus. excoicatus
de quibus breuiter est videndum Et
primo de heretico circa quod notan
da sunt duo Primo quot modis dicitur
hereticus Dicendum secundum Rapm in su
ma sua li. j. c. de hereticis quatuor mo
dis que colliguntur de diuersis capi
tulis decretorum quos etiam hostien.
ponit Hed ganfredus li. v. c. t. ad
dit duos verum qui modum multum lar
ge accipiunt idcirco non auro recitare
Nota quod hereticus dicitur multis modis
Primo ille qui puertit sciam ecclesie dicitur
hereticus vtz j. q. j. Eos qui per pecui
am Secundo qui scindit se ab unitate
ecclesie. vij. q. j. demqz Tercio mo
do ois excoicatus. iiij. q. j. Quo aut
hij Quarto qui errat in expositione
sacre scripture. xxiij. q. iij. Quinto
qui fingit nouam sectam et adhaerens
sequitur. xxiij. q. iij. hereticus Sex
to qui aliter sentit quam romana ecclesia.
xxiij. q. j. hec est fides Septimo qui
male sentiunt de sacramentis ecclesie in
fra eodem. ad abolendum in principio

Queritur secundo quid facit proprie
hereticum Rn quod heresis diuisio inter
partes quia ergo prima adunatio fide
lium fit per fidem Ideo diuisio a con
fide similiter heresis appellatur Sz
quia nullus nominatur a dispoie sim
pliciter sed a perfecto habitu. ideo non
quicumque deuians a fide hereticus est
sed qui pertinaciter deuiat hereticus pro
prie appellatur Vn ad rationes hereticorum duo
currunt unum est error in ratione qui
est heresis inuicem aliud est pertinacia
in voluntate que est heresis complemen
tum Tamen notat sanctus thomas quod
licet hereticus sit qui errat in hijs
ad quorum cognitionem explicitam tenetur
omnis homo si assit pertinacia
tam errans in hijs ad que explicitate
credenda non tenetur non est hereticus
Vt si quis putaret iacob preter abra
he fuisse a huiusmodi deum agnoscat hoc
esse ad veritatem scripture vel fidei ca
tholice statim credit ut christianus. idem
dicit de dubijs de quibus inter doctores sunt
opiones quilibet per ecclesiam sit determinatum

De scismate

Secundo videndum est de scisma
te et diuina eius ab heresi Queritur
primo quid est scisma Et dicendum quod scis
ma est illicita distencio eorum inter quos
unitas dicitur esse concordia vel sic Scisma
est illicitum ab unitate fidei recessus
seu ab infidelium unitate Dicitur
autem scisma a scissura. xxxviij. q. ij.
Scisma et cetera Secundo que
ritur in quo differunt scisma et he
resis et dicendum quod potest dici quod est

Differentia sicut inter dispositōem et habitū **P**rimū em̄ dicitur scisma sed cū p̄ t̄pus p̄tinacit̄ adhefit succēs siue allerēs nō eē obediendūz rōne ecclesie ē hēsis qz peccat in illo articulo. vnā scāz ecciam **V**el sic differūt sic genus et spēs qz oīs herefis est scisma et nō econtrario

De degradatis

Eratio de degradato videnda sunt duo **P**rimo q̄liter est tradendus p̄tati seculari **E**t dicens dū q̄ p̄ntē p̄tate seculari eius d̄gradatio est celebrāda vt cū fuerit celebrata dicat̄ sibi q̄ in suum foruz recipiat d̄gradatū p̄ eo t̄n̄ eccia d̄z efficacit̄ intendē vt c̄tra mortis p̄culū sententiā moderet̄ **ex de verbo signi. c. Nouim?** **S**ecūdo q̄rit̄ vtz q̄libet degradat? q̄ c̄to degradat̄ sit tradendus iusticie seculari **D**icendū q̄ nō qz dupla pena non d̄z conterī **I**n tribz casibus statim tradit̄ **P**rimo in crimie hēsis **ex de hēsis. c. ad abolendū** nisi incontinenti redire voluerit ad p̄nitentiam p̄petuā agendā in carcere **S**ecūdo est i falsificatōe lre d̄ni n̄ri pape **ex de crimie fal. ad falsariū** **T**ercio casus est cū q̄s p̄tē calūniā quā itulit proprio epo deponitur **xij. q. i.** **S**i quis sacerdotum

De suspensione

Quarto de suspensio **C**irca q̄d videnda sunt duo **P**rimo q̄t̄ moīs suspendit̄ **E**t dicendū q̄ aliq̄s p̄tē esse suspensus duplit̄ vel

quō ad se vel q̄ ad alios si q̄ ad alios d̄z suspensus p̄ snāz canonis vel hōis et tenet̄ abstinere ab officio et illi qui sciunt tenent̄ ip̄m vitare **S**z q̄ ad se d̄z q̄s suspensus q̄n̄ tenet̄ ab officio abstinere nō p̄ sententiā canonis vel hōis **S**z p̄ simplicem p̄hibitionē iuris absqz snā si aut q̄libet existens in peccō mōrli tenet̄ abstinē a celebratione. si t̄n̄ celebraret nō tenet̄ eū vitare subdit̄ eius etiā si sciret peccm̄ eius **S**ecundo vtz ab ep̄o symoniaco p̄cipi ēte alicui q̄ r̄cipiat ordines ab eo d̄z recipere si sciat ip̄m esse symoniacum **D**icendū q̄ aut est symoniacus in ordine suscepto et tūc nullo mō d̄z obedire p̄mo d̄z se p̄mittere excoicari **Ar. ex d̄ sen. excoi. c.** **I**n q̄ h̄ciom̄ **E**t poti? q̄cūqz mala pati q̄ d̄t̄ sciam peccm̄ opari mōrle **xxxij. q. v. jta ne** **S**i aut̄ est symoniac? ex alia causa p̄tē p̄cipere ordines dūmō sit occultū. qz nō est suspēsus quo ad alios s̄ solū q̄ ad seip̄m t̄n̄ si p̄tē ab alio recipere facē d̄z de excoicatioe at̄ manifestū ē iō d̄ ea n̄ dico ad p̄ns **De t̄bz cōdicōibz mistri ipediētibz ex cōgruitate**

Sūt at̄ t̄a q̄ ipediūt ex cōgruitate scz pollucio noct̄na vel imundicia corporalis. numer? missaz. et carē socio **S**z nō ē q̄ tres cōditiones aq̄n̄ ipediūt ex p̄cepto eccie q̄bōdā moīs et aq̄n̄ n̄ n̄ ex cōgruitate **E**t iō ad sciēdū in meli? veritate age? d̄ q̄libz cōdicōe siglati

re corporales sicut lepra fluxus sanguinis aut semis aut menstrui impediat susceptionem eucaristie. Dicendum quod cum iste cibus non est corporalis sed mentalis. Ideo magis in eius susceptione consideranda est dispositio mentis quam corporis. Et distinguendum est de immundicia corporali tamen quia vel est perpetua vel diuturna vel temporalis et cito purgabilis. Si est perpetua vel diuturna tunc nullo modo debet abstinere ne propter immunditiam corporis perdat fructus mentis ut accidit in leprosis et patientibus fluxu sanguinis et seminis. Si autem est temporalis et cito purgabilis tunc si aliquis est in mente bene dispositus non prohibetur sumere quantumvis etiam debeat abstinere ad tempus propter reverentiam sacramenti. Ideo dicit gregorius di. v. Ad eius. Tercio queritur utrum pollutio que incipit dormiendo et terminatur in vigilia sit peccatum. Dicendum quod pollutio quantum ad rationem meriti et demeriti magis iudicatur secundum principium quod est in dormiendo quam secundum finem quod est in vigilando. ex quo enim excitatus est motus carnis in dormiendo non subiacet voluntati vigilantis. Uterque nota quod motus ille non iudicatur sine vigilando nec quis reputatur vigilasse quousque perfectum usum liberi arbitrii recuperaverit potest tamen contingere quod in ipsa vigilatione peccatum oriatur quod sit quantum pollutio placet propter delectationem et tunc talis complacencia aut est ex surreptione et tunc est peccatum veniale

aut est deliberata et cum consensu et tunc est mortale. Ista autem complacencia non facit peccatum pollutionem peccatum quia non est ipsius causa sed ipsa in se peccatum est. Si autem placet ut est nature alleviatio et exoneratio esse peccatum non creditur. Iterum mundus debet esse in alijs partibus corporis et lotis manibus et triplici ratione. Prima est legalis ut scilicet munde tractet dominum nostrum ihesum christum. Secunda est figurativa quia in veteri testamento ad sacrificandum accedentes lauebant manus. Tercia est moralis ad significandum quod sic exterius est mundus ita et interior in mente dicitur esse mundus psalms. Lauamini et mundi estote.

De scilicet de iudicio sacerdotis impedi-
ente ex congruitate

Tercio iudicio ministri est quod sit coitus. i. quod habeat socios et non solus sed habeat adiutores. Queritur primo utrum uno solo clerico coitus possit aut debeat celebrare. Respondeo secundum hostien. li. iii. Respondeo. xl. de consecratione ecclesie vel altaris. c. viii. quod duo debent esse presentes qui respondeant sacerdoti de consecratione. Hoc quod si credo quod sufficit unus. ar. ex d. verborum significacionibus queretur. Respondeo. Hoc etiam usus habet quod cum uno solo celebrat frequenter sacerdos. De iudicio queritur utrum possit dicere dominus vobiscum cum quoniam est cum solo. Et dicendum est quod sic quia celebrans sic representat christum qui est caput ecclesie. Ita adiuvans ecclesiam et omnia membra christi capitis nostri sicut. Et ideo quia hoc oratio est vobiscum potest dici sibi in plurali. Dominus vobiscum non sic quodam fecit quod vertes

se et non videns nisi vnum adiuto
rem in tota ecclesia dixit dñs tibi
cū credens optime dicē qđ nō fecit

De q̄rto p̄cedēte. c. iiii.

Quod dicitur tribus p̄cedētibz
p̄pter que h̄ sacramētum
reddit laudabile et glori
osū videlicet ex diuersoz noim ce
lebritate r̄c̄. Nūc agendum est De
q̄rto sc̄z de vestimentoz decēdū mul
tiplicitate Juxta qđ notandū qđ in
ter indumēta que requirunt in ce
lebracione missę quedaz sunt nō cō
secrata sicut sotularēs. et qđ a d̄sc̄e
ta sic reliq̄ Et diuidit istud capitu
lū in duas ptes Vñ in p̄ma d̄ h̄is
oibz agēt in gn̄ali In sc̄da de q̄libz
bet in speciali

**De indumētis sac̄dotis in gene
rali. pars prima**

Primo ergo in gn̄ali agendū
est d̄ indumētis sac̄dotū opa
tis armis militum Et circa h̄ nota
duo Primo qz h̄m qđ dicit **Io. be
lech** Sacerdos tāq̄ aduocatus et
pugil aqz hoste antiq̄ pugnaturus
vestibz q̄si armis induit **Sanda
lia** vel sotularia p̄ ocreis assumēs
ne aliqđ macle aut pulueris affec
tōis ib̄eat **Amicta** p̄ galea d̄tegit
caput hūeros r̄ corp̄ hinc inde in
c̄cauitu **Alba** p̄ lorica opit se **Cigu
lo** p̄ arcu **Subcinglō** p̄ pharet̄
et d̄r subcinglōm aqz qđ stola ligat̄
subcinglō **Cū** stola collū circūdat
q̄si hasta d̄r hostē vibrat **Maipu**

la p̄ clauā vtif **Casula** q̄si clypeo
p̄tegit **Manus** libro p̄ gladio ar
mat p̄ d̄fessionē dyaboli dñio r̄nū
ciat **Sec̄do** nō qđ q̄tuor colores
p̄ncipales sūt q̄bz h̄m p̄petatē dies
rū sac̄s vestes **Rōna** designat ecc̄ia
ad q̄s colores oēs aliq̄ colores r̄du
cunt. sc̄z albo. rubeus. niger. et viri
dis **Nam** et i legalibz indumētis
quatuor colores fuisse legūt **Syl
fus. purpura. iacinct̄. crocus. Als
bis** coloribz vtūm in festis d̄fessor̄
et virginū p̄pter eozū mundiciam
Item in festis angeloz p̄pter eozū
innocēciā **Item** in natuitate dñi r̄
virginis maie matris ei? r̄ ioh̄nis
baptiste p̄pter eozū puritatē **In** es
pyphanie festo p̄pter stellā et ado
rationē **In** purificatione p̄pter ip̄i?
xp̄i oblatōnem **In** dedicatōe ecc̄ie
p̄pter solemnitatē ecclesie. **Rubeis**
vtendū est in festo p̄t̄hexocostes qz
in specie ignis apparuit sp̄s sc̄us
In festo sc̄e crucis qz p̄ eā mortē
nr̄am destruxit xp̄us **In** festis apo
stolor̄ r̄ martirū qz q̄libz eozū p̄t̄
xp̄m sanḡnem suūz fuderit **Nigris**
in officio defūctor̄ et i diebz absti
nencie et afflictōis. **Viridibz** aut̄ i
p̄festis diebz. et ferialibz et coibz
qz color viridis medius ē h̄c sc̄tis
De indumētis sac̄dot̄ i speciali ps. ii
Sec̄do i sp̄ali magis d̄scendē
to ad p̄positū et p̄mo agit de
nō sac̄s sic sūt sotularēs et sanda
lia **Sec̄do** de sac̄s **Quātū** ad p̄mūz
sciēdū qđ sac̄dos celebrās sēp d̄z eē

calciatis sotularibus vel sandalis
etiā q̄ voto p̄fessionis h̄nt ire dis-
calciati. et h̄ ad rep̄ntādū huānita-
tem xp̄i cui? calciamenti corrigiam
Jo. baptista soluere non audebat
Luc. iij. Ratio em̄ alia reddi posset
s̄m p̄fitorū in gl̄o sup̄ exodū qz in
veteri testam̄to illi q̄ repudiabāt
uxores discalciabant se Ideo iudei
dicūt discalciati qz p̄ xp̄m synago-
ga fuit repudiata **Sz** ad sacrificā-
dū nos incedim? calciati in signū
desp̄sacōis cristi et ecclesie **De**
cuncto agēdum est de indumētis sa-
cris q̄ sūt in q̄libz sacerdote ad mi-
nus sex. et s̄m h̄ videbūt multa per-
ordinez **Primo** q̄rit quare has
vestes portam? Et dicēduz qz rō est
duplex **Vna** vt xp̄m imitem **Alia**
vt sp̄ualit̄ informem̄ et s̄m h̄ sunt
duo mōi assignādi indumēta ista
Primo vt xp̄m imitem **Nam** amic-
tus s̄gt̄ in cristo velamē quo fuit
velatus qm̄ dcm̄ ē sibi p̄phetiza q̄s
est q̄ te p̄ussit **Luc. xxiiij.** Alba to-
tū corp̄ tegens s̄gt̄ in cristo vesti-
mentū q̄ herodes illuſit euz qd̄ erat
albissimū **Luc. xxiiij.** Cingulū signi-
ficat flagellū q̄ p̄lat? cecidit cris-
tū **Jo. xix.** Manipulus funē q̄ li-
gatus fuit a iudeis **Jo. xiiij.** Copre-
benderūt eū et ligauerunt cristum
Stola rp̄ntat ligaturā q̄ fuit liga-
tus ad colūnā **Jo. xxix.** Casula sig-
ficat purpureū vestimētū q̄ circūde-
berūt eum **Jo. xix.** **Secdo** vt mōrlit̄
et sp̄ualit̄ informem̄ **Nam** amict?

s̄gt̄ in nobis salutē quā accipi? p̄
fidez **Ad epl̄e. vj.** **Galeā** salutis as-
sumite **Alba** que totū corp̄ tegit
a sūmo vsqz deorsū s̄gt̄ sp̄e quā ex
gr̄a haēm? **Eccē sūmū** **Et** ex meital̄
nr̄is **Eccē** de or̄hū **Et iō ad Rō. viij.**
Spc salui fci sum? **Cingulum** aut̄
s̄gt̄ iusticiā quā habē debe? et h̄z
duo brachia scz declinare a malo et
facē bonū **psa. xj.** **Erit** iusticia cingu-
lum lūbor̄ eius **Manipulus** aut̄ q̄
in maū ponit̄ s̄gt̄ i nobis fortitudi-
nē etra ip̄tuz dyaboli **Stola** q̄ h̄z
duo brachia p̄dentia s̄gt̄ i nobis
p̄udentiam et t̄pantiā **Vn̄ ad tytū.**
ij. **Sobrie** pie et iuste viuamus in
h̄ seculo **Casula** q̄ totū corp̄ tegit
s̄gt̄ in nobis caritatem. qz caritas
opit multitudinē peccōz **Iō** fides
sp̄s. caritas. prudentia. t̄pātia. for-
titudō. iusticia. indumētuz eius. vel
aliter **Amictus** in cristo s̄gt̄ in car-
nacionē **Apo. iij.** **Vidi** alterū an-
gelū descēdentē d̄ celo amictū nube
i. huānitate et p̄ns i capite e? s̄gt̄
ficat ei in nobis tria **Primo** qz p̄ a-
mictū caput tegitur s̄gt̄ qz p̄s su-
perior debet esse coopta vt peccō nō
cōsenciat **Secdo** ad humeros p̄tē
ditur signis qz nō debet retrahi a la-
boribus et oneribus bonis quia in
humeris comuniter portantur **Tē**
cio per corpus hinc inde in circuitu
tegitur significans qz non debet es-
se negligens sed circumsp̄ct? ad
omnia que debet facere et debet ha-
bere vigilantiam.

De alba

Alba significat in xpo puritatem et innocētiam qui in albis lineis vestit? dicitur ezech. ix. Vir quoq; vnus in medio eorū erat vestitus lineis etc. In nobis significat mundiciā. quia pre alijs coloribus albedo mundiciam manifestat vñ de hijs qui nō inq̄nauerunt vestimta sua. Dicit apoc. iij. Ambulabūt mecum in albis. Item significat p seuerantiā quia longa est vsq; ad talos. Vnde in figura huius legit gen. xxxviii. Joseph habuisse tunicam talarem etc.

De angulo

Angulum in pectore significat in xpo fortitudinem et patientiam. Apoc. i. Vidi similem filio hominis vestitūz podere et p̄cinctūz ad mamillas zona aurea. In sacerdote autē significat qd angulūz vestes componit et restringit qd debet esse compositus honestis moribus et restrictus a desiderijs carnalibus.

De stola

Stola i collo significat i xpo humilitatē et obedientiaz ad philippen. iij. Quia factus est pro nobis obediens vsq; etc. In sacerdote autē tria significat scilicet qd stola tria facit. Nam p ipsam collum cingitur. vt crux duatur. sup pectus ponit. Per primū significatur vera obedientia per scdm xpi passionis memoria. p tertium qd hec vita est cōtēnenda et celestis desideranda.

De manipulo

Manipulus in brachio significat in cristo fructuonem perpetuam quia simul fuit viator et comprehensor. Per manipulū em̄ messis glorie designat. Vndē in psalmo Venientes autē venient cum exultatione portātes maipulos suos. **H**z in hoc qd in sinistra pte portatur designatur p̄ntis vite calamitas in q̄ existens. xpus fuit beatus scilicet aiaz. In sacerdote autē significat tria. Primo mortis iugem cōsiderationē. Ideo pendet inferius. **S**cdo paciēciā in tribulacōe. ideo in sinistra ponitur. **T**ercio boni opis cōtinuacionē. Ideo p manipulū brachiuūz cingit.

De casula

Casula. alia vestimenta circumdans figit i xpo itēhuā caritatem. In sacerdote autē significat tria que conueniūt caritati. **N**az casula est vltimū indumentū. **S**ic et caritas est cōplementū virtutū. **I**tē sicut casula alia operit indumenta sic caritas operit multitudinem peccatorū vt habetur. i. ad cor. xij. et p uerbior. x. **I**tē casula est omnium indumentorū pulchritudo et forma. **S**ic et caritas est decōr et pulchritudo omnium virtutum. qz sine caritate nihil sum. dicit Apostolus ad colocen. xij. **E**t nota si sacerdos aliquos istorū sex indumentorum omittat non est irregularis. pccat tamē mortaliter si sciēter dimittat. **S**otulares etiā nullomō dimittē

debet **Q**uerit quare sex indumēta portāt sacerdotes in officio misse
 Dicendum q̄ in rōne officij ptinen-
 tis ad sacerdotem quia ip̄e h̄z sup
 alios mīstros sex officia q̄ significan-
 t̄ p̄ ista sex indumenta sc̄z cathe-
 drare. q̄d amictus siḡt. baptizare
 q̄d alba siḡt. predicare. q̄d manipu-
 lus designat. ligare q̄d cingulū siḡt.
 soluere. q̄d stola significat. cōsecrāre
 q̄d casula siue planeta siḡt. **Q**ue-
 ritur v̄tz hec indumenta ouemien-
 ter assignent̄. Et videtur q̄ non q̄d
 pbatur ī singulis mīstris noui te-
 stamenti. Et p̄mo quo ad sacerdo-
 tes quia in eccia mīstri noui testa-
 menti magis tenentur ad castitatē
 q̄ mīstri veteris testamēti sed inter
 alias vestes mīstroz veteris testa-
 mēti erāt feialia in signū castitatis
 Ergo multo fortius nūc debēt esse
 inter vestes sacerdotuz. **S**ecūdo quo
 ad ep̄os. quia ordo sacerdotalis est
 p̄p̄inquitior ordinibz mīstroz q̄ or-
 do ep̄alis. **S**ed sacerdos non v̄t̄
 dalmatica que est vestis dyacom-
 nec tunica q̄ est vestis subdyacom-
 ergo nec ep̄us debet. **T**ercio q̄tum
 ad archiep̄os quia q̄ exterius ge-
 runt̄ in mīstris eccie sunt signa in-
 terioris pt̄atis. **H**z archiep̄us non
 h̄z alterius generis pt̄atem q̄ ep̄s
 vt dicitur coiter ergo non debet ha-
 bere palliū quod ep̄i nō h̄nt. **Q**uar-
 to q̄tum ad papam quia plenitudo
 potestatis residet penes papam.
 sed papa non portat baculum qui

significat potestatem sicut portant
 alij ep̄i quare male. **D**icendum q̄ ī
 dumenta mīstroz designāt p̄donei-
 tatem que in eis requirit̄ ad tractā-
 dum diuina. **E**t quia q̄dam sunt q̄
 in omnibus requirunt̄ et q̄daz que
 requiruntur in superioribus que nō
 exiguntur in inferioribus ideo q̄daz
 vestes sunt communes omnibus mī-
 stris quedam superioribus tantum.
Omnibus autem mīstris competit
 amictus quo significatur fortitudo
 ad omnia diuina officia exeque-
 da. **S**imiliter alba que significat
 puritatem vite. et cingulū q̄d signi-
 ficat repressionē carnis. **S**ed sub
 dyaconus v̄terius portat manipu-
 lum in sinistra quo significatur ex-
 terio minimarum macularū quia
 quasi sudarium portat quia ip̄e p̄-
 mo admittitur ad sacra tractanda.
Item portat tunicam strictam que
 significat doctrinam xp̄i quia ipse
 admittitur ad doctrinam noue le-
 gis annūciandaz. **D**yaconus autē
 habet amplius scilicet stolam in si-
 nistro humero. in signum q̄ appli-
 catur ad mīsterium in ip̄is sacra-
 mentis. **I**tem habet dalmaticā lar-
 gam quia ipse primo dispensator
 sacramentoz ponitur vbi largitas
 requirit̄. **S**acerdoti autē in v̄tro q̄z
 humero stola ponitur vt ostenda-
 tur plena potestas dispensandi sac-
 mēta. **I**deo stola descendit vsqz ad ī-
 feriora. **H**z etiā casulā q̄ siḡt carita-
 tē q̄ sc̄z cōsecr̄ caritatis sc̄z eucaistia

Sed episcopi habent ultra noues
 ornamenta **S**cilicet caligas. sanda-
 lia. succintoriū. mitram. dalmaticā
 tunicam. cyrotlicas. anuluz. bacu-
 lum. quia nouē sunt officia que ep̄i
 ultra sacerdotes p̄nt exercere scilicet
 ordinare clericos. virgines benedi-
 cere. basilicas dedicare. clericos dis-
 ponere. sinodos celebrare. crisma cō-
 ficere. vestes et vasa consecrare. et vl-
 timo confirmare. **V**n̄ p̄ caligas fiḡ
 nificatur rectitudo gressuū. **P**er sā-
 dalia que pedes tegunt. contemptus
 terrenoz. **P**er succintoriū q̄ stola
 ligatur atq; alba. amor honestatis
Per tunicā pseuerantia qz ioseph
 talarem tunicam legit̄ habuisse id
 est descendente vsq; ad talos p̄ q̄s
 fiḡnificat extremitas vite. **P**er dals-
 maticam. largitas in opibz miseri-
 cordie. **P**er cyrotlicas. cautela in
 opere. **P**er mitram. scientia vtriusq;
 testamenti et ideo duo cornua ha-
 bet. **P**er baculum. cura pastoralis
 qua debet colligere vagos qd̄ fiḡ-
 nificat curuitas baculi. q̄ p̄ugere len-
 tos qd̄ fiḡnificat stimulus in pede ba-
 culi. sustentare infirmos qd̄ fiḡnifi-
 cat stipes baculi **V**nde versus **C**ol-
 lige sustenta stimula vaga morbi-
 da lenta. **P**er anulū sacramentū fi-
 dei qua ecclesia desponsat̄ xp̄o **I**pi
 em̄ sunt in ecclesia loco xp̄i **S**z vl-
 terius archiep̄i pallium habent in
 sinu; p̄uilegiatē p̄tatis significat
 em̄ torquem aureā quā solebant le-
 gitime certantes accipere **M**odo

ergo ad argumenta r̄ndenduz **A**d
 p̄mum ergo dicendum qd̄ non est si-
 mile quia m̄stros noui testamen-
 ti p̄petua castitas debz iuestiri **S**z
 m̄stros veteris testamenti solo tē-
 pore oblationis sacrificioz et tēpe
 ministerij sui **E**t ideo in signuz tūc
 seruande castitatis feialibz vtebāt̄
Ad sc̄dm de ep̄is dicenduz qd̄ p̄tās
 m̄stroz est in ep̄o sicut in origine
 non aut̄ in sacerdote quia ipse non
 confert illos ordines ideo magis p̄t
 vti vestibus illis ep̄us q̄ sacerdos
Ad terciū dicenduz de archiep̄o qd̄
 q̄uis habeat potestātē eiusdem ge-
 nens tū habet amplioz **I**deo ad
 hanc p̄fectionē designandā datur
 sibi palliū quo vndiq; circūdatur
Ad quartū de papa quare non po-
 tat baculum **R**atio est duplex vna
 ad designandum qd̄ papa non ha-
 bet p̄tatem determinatam nec limita-
 tam quaz curuitas baculi designat
Alia causa est quia beatus petrus
 cuius sūt vicarij oēs sūm̄ pontifi-
 ces misit baculū suū ad resuscitan-
 dum mortuū nec extūc recuperauit
¶ **Q**uentur quid̄ dicēdū est de ves-
 tibus sacris q̄ rumpunt̄ nūq; pos-
 sūt refici ita vt de nouo non fit eas
 opus consecrari **R**atio s̄m̄ **A**r̄^m ex̄ de
 cōse. eccie vel altaris in glō sup. c.
 quod in dubijs vbi dicit qd̄ filiū nō
 sacz vel p̄anus nō consecratus p̄t appo-
 ni consecrari nec est op̄ noua consecrōe
 consecrari ar. eiusdem **E**t dicit etiā
 qd̄ domim? **A**lanus egregi? doctor

ad questionem sic respondet q̄ q̄
 diu remanet forma sacre vestis etiā
 iterato cōsecrari non oportet licet p̄
 partes plures reficiatur secus aut̄
 est si forma soluat̄ vel mutet̄. **Va**
 tis etiam concordat hostien. in glō
 eiusdem. c. quod in dubijs. **Q**ue
 ritur quid agendum est de vestibz
 sacris que vetustate consumpte sūt
 vtrum ad alios vsus sunt conuers
 tende. et de hoc vide de conse. di. ij.
Altaris vbi dicit q̄ vasa sacra et vel
 timenta vetustate consumpta in cō
 dio debent tradi. qm̄ non licet ea q̄
 in sacratio fuerūt male tractari. **Ci**
 neres q̄ eorum in baptisterio infer
 antur vbi nullus transituz habeat
 aut in pariete aut in fossis pavimē
 tozum iactent̄ ne introeūciuz pedi
 bus comquinent̄. **Q**ueritur d̄ in
 dumentis auz q̄bus degradati aut
 cismatī celebrauerūt et etiā de al
 taribus vbi celebrauerūt vtrū sunt
 consecranda p̄pter hoc. **D**icendum
 s̄m **Rap.** q̄ indumenta ex hoc non
 debent iterū benedicī nec altaria ite
 rum consecrari q̄d habet̄ extra d̄ sa
 cramentis nō iterandis a nobis vbi
 hec omnia dicuntur

De quito p̄cedēte. ca. v.

Expeditis istis quatuor p̄
 cedentibus. **C**onsequenter
 in hoc capitulo restat agē
 dū de. v. q̄d reddit hoc sacramētuz
 laudabile et gloriosum. s. de multi
 formitate instrumentoz cōurren

tiū que sunt quinque scz domus. al
 tare. calix. corpale. et lumen. **E**t s̄m
 hoc diuidit̄ in quinque ptes. **I**n pri
 ma de domo et quantuz ad domum
 videbunt̄ multa. **P**rimo queritur
 vbi debet celebrari. **D**icenduz q̄ nō
 debet celebrari missa nisi in ecclesia
 consecrata si fieri p̄t vel saltim in als
 tari cōsecrato vel si hec non habent̄
 ad min⁹ semp habeatur tabula p̄
 ua consecrata. **I**n necessitate tñ cele
 brari p̄t missa sub diuo vel intento
 rijs vel in itinere vt scilicet in exer
 citu honesto vel simili. **D**uz tñ habe
 atur pua tabula vt dictuz est et or
 namenta necessaria de conse. di. j. c.
Concedimus. et. c. missaz. **P**redic
 atoribus tñ et minoribz vbi cumqz
 fuerint cōcessum est q̄ sine p̄iudicio
 prochialis eccie p̄nt in altari porta
 tili vel viatico celebrare ex de p̄uile
 gijs. c. **I**n hijs. **S**ecundo querit̄
 vtrū in mari debeat celebrari. **D**icen
 dū s̄m glo. **Guill.** q̄ missa debet di
 ci sup terrā solidam et non in mari
 quia in mari vel flumibus fluctu l̄
 tempestate imminente fieret sangui
 nis effusio vel corpis in debita com
 modo. **I**ntritus tñ missę p̄t ibi di
 ci. **T**ercio querit̄ quare eccia vel
 domus debet consecrari. **D**icendum
 q̄ p̄pter quatuor rationes. **P**rimo
 p̄pter reuerētiam illius q̄ realiter
 in sacramēto continet̄ q̄ vnxit deus
 suus de conse. di. j. ecclesiaz. cōse
 cratione. **S**cdo p̄t̄ ipius loci efficacī
 ā qz in tēplo antiq̄ legis erat al. q̄
 cij

virtus vt habetur scdo macha in
 ergo non minus in ecclesijs Terci
 o ppter angeloz frequentiam a de
 monum terrore a exclusioez Quar
 to ppter informacionem deuotoz
 qua ppendere debet ea q materia
 liter aguntur spiritualiter in se com
 pleri **¶** Quarto querit quando ec
 clesia est reconsecranda vel reconci
 lianda Dicendum quatu ad recon
 secrationem q antiqui sex casus as
 signabant in quibus ecclesia reco
 secrari debeat Vnde versus Ignis
adulteru destructio mensa remota
Mors dubium faciunt iterato tem
pla sacran De conse. di. j. Solemni
zantes. Et ca. eccis. Sed dicit glo
 sa q si hoc verbum sacran accipit
 p reconsecratione et reconciliaco
 veru est qd dicunt versus alias no
 est veruz gnaliter Et ideo tenendu
 est generaliter sicut hostien quatum
 ad ignem q si tantummodo tectuz
 vel aliqua ps eius combusta est a re
 manent parietes integri no est res
 consecranda ecclesia vel altare vbi
 non fuit mota tabula altaris supis
 or que appellatur mensa et dico mo
 ta idest mutata vel destructa enor
 miter quia ppter modicam fracturaz
 non opteret **¶** Si vero ecclesia ita sit
 combusta q omnes parietes sunt co
 busti et disrupti vel saltez maiores
 debet itez consecrari d. ase. di. j. eccle
 fias **¶** Item si tota ecclesia vel maior
 ps simul destructa est vel disrupta
¶ Si vero parietes sunt successiue rup

ti vel destructi ecclesia intelligitur re
 pari et ideo sufficit reconciliacio et a
 que exorcizaco cum solemnitate mis
 se de conse. di. j. de fabrica Dicit etia
 innocen q cum consecratio ecclesie
 potissime consistat in superiori tam
 interius q exterius nam ibi fit as
 perio aque et pinguntur cruces a
 fiunt vndiones deustata superficie
 enormiter p exustionez vel alio mo
 do forte reconsecranda est **¶** Si vero
 superficies tantum exusta fuerit nec
 altare fuerit crematum vel locus il
 le in quo sunt cruces et reliquie po
 site non est reconsecranda **¶** Item re
 consecranda est ecclesia quando du
 bitatur an fuit consecrata **¶** Item de
 altari **¶** Propter homicidium vel ad
 ulterum non debet reconsecrari ecc
 lesia sed reconcilian a hoc p aqua
 cum vino et cinere benedictam ex
de conse. ecclesie pposuisti. et de ad
ulterijs. significasti. Colliguntur
 autem ex l. ijs casus in quibus res
 consecranda est ecclesia. s. quando
 ppter dubium **¶** Item post incendiū
 quando in toto vel in maiori parte
 simul vel successiue p partes enor
 miter destructa e vel deustata **¶** Itē
 si excommunicatus fuerit sepultus i
 ecclesia **¶** Item sicut hostiensis extu
 mulandus est et parietes radendi
 sunt de conse. di. j. Ecclesiam **¶** Item
 dicit hostiensis si ecclesia vel cymis
 terium vel aliquod quodcumqz sa
 crum ab episcopo publice excomui
 cato consecratur aut benedicit pari

modo fiat ¶ Quantum ad reconcilia-
tionem Dicendum q̄ reconcilia-
da est p̄pter effusionem sanguinis
aut seminis Quantuz autez ad ef-
fusionez sanguinis nota q̄ aut est
gravis et enormis et tunc debet re-
conciliari aut est levis ⁊ modicavt
si aliquis forte contendat cum ali-
quo in ecclesia et impetu facto i eo
offendat nares eius vel auz vngue
aliquatuluꝝ excoꝛiet et sanguis flu-
at maxime quādo ille qui hoc facit
non habet p̄positū effundēdi sang-
uinem et tūc non oportet reconcili-
ari ¶ Queritur p̄mo quid si in ec-
clesia martir occidat̄ sicut factum
fuit de sancto thoma cātuariē Re-
sponso Dicunt quidam q̄ p̄pter h̄
non est reconcilianda ecclesia quia
sanguinis huiōi effusio ecclesiam
non polluit ¶ Queritur sc̄do si i ec-
clesia aliquis vulneretur letalit̄ et
postea moriatur in domo vel econ-
trario an sit reconciliāda ecclesia Res-
ponso Hugo dicit q̄ ibi iudicat̄
quis mortuus vbi causam mortis
suscepit Vnde si quis extra ecclesie
am vulneretur letaliter et fugiens
ad ecclesiam et ibi moriatur nō re-
putabitur violata homicidio sicut
si quis vulneret letaliter seruum su-
um licet tempore mortis factus sit
liber non punietur occisor tamq̄ p̄
libero occiso s̄ tamq̄ p̄ seruo ¶ Que-
ritur tercio q̄d si ex lapide vel ligno
cadente de ecclesia aliquis occidat̄
aut ictu p̄prio occisus fuerit Rñso

videtur hugo notasse d̄ conse. di. j.
ecclesijs. q̄ in h̄is casibus non sit
reconcilianda ecclesia ex quo p̄ con-
ceptionem non est effusio sangui-
nis facta tñ loquitur ibi de consec̄-
tione non d̄ reconciliatione nisi no-
mine consecracionis intelligas re-
conciliacionē sed hostiensis in glō
sup. c. Si ecclesia dicit simplit̄ q̄ i
huiusmōi casibus fortuitis et vbi
non est mala voluntas hominis ad
violentiāz aliquā non est ibi neces-
saria reconciliacio ¶ Quantū autē
ad effusionem seminis distinguit̄
quia aut fuit in somnijs et tūc nō
debet reconciliari aut in vigilia for-
nicando adulterando aut peccatum
sodomiticum committendo ⁊ tunc dis-
tinguendū est quia aut est occultum
et tūc s̄m plures non indiget
reconciliacione Si autē est manife-
stum tunc adhuc distinguit̄ aliqui
quia aut vxori debitum reddendo l̄
causa plis ⁊ tunc s̄m aliquos non
oportet reconciliari tñ verius credi-
tur q̄ sic. aut alias et tunc indiget
reconciliacione ¶ Sed circa hoc q̄
ritur q̄d si sacerdos tantū in confes-
sione sciat ecclesiam esse pollutam
Dicendum s̄m hostiensem q̄ tuā?
est vt hoc reuelet episcopo in gene-
re sic dicendo talis ecclesia indiget
reconciliacione non queratis a me
ultra. tamen dici possit teneri q̄ p̄s-
biter qui hoc scit tamq̄ deus potest
ibi salua conscientia celebrare arg-
extra de sen. ex coi. Non ab homine
c. iij.

Idem tenet hostiensis in glossa super e.
 Si ecclesia et satis sustinet primam
 opinionem et confirmat ratione

De altare ps. ij. v. capit.

Secundo proceditur agendo de
 secundo instrumento quod concurr
 rit ad hoc sacramentum conficiendum
 quod est altare circa quod vidende sunt
 quatuor conditiones per ordinem. **Pri**
ma quod sit lapideum et hoc propter tria.
Primo propter sepulchri christi represen
 tationem. **Secundo** propter ipsius cris
 ti significationem quia altare signifi
 cat christus qui petre comparatur. **1o**
ad chon. **Petra** autem erat christus. **Ter**
cio propter materie conditionem quia
 communis est et ubique inuenitur. **Se**
cunda condicio est quod debet esse con
 secratum quia consecratio eius sig
 nificat consecrationem christi de qua **ps**
Vixit te deus deus tuus etc. **Et** ad
 de si vis tres rationes quas inuenies
 in ordinatione ecclesie. **Et** nota bene
 que ibi sunt. **Ter**cia condicio est quod
 sit compositum vel coniunctum ex las
 pide et structura vel capsula et sig
 nificat unionem nature diuine et hu
 mane. **Quarta** condicio quia oportet
 reconsecrari si frangatur. **Et** no
 ta primo de integritate. **Si** franga
 tur. **Distingue** quod a fractura est enor
 mis et tunc reconsecrari debet. aut
 modica et iuxta extremitates et tunc
 non oportet. **Secundo** de motione.
 nota quod si lapis motus fuerit de cap
 sula reconsecrari debet quia conse
 cratio consistit in coniunctione lapi

dis et structure ut dicit **Ber. glo.**
 et **Raymūdus** in summa et omnes
 post eum. **Et** ideo dicunt quidam quod
 altare portatile si fuerit amotum a
 ligno reconsecrandum est hoc tamen
 credo quod intelligitur quando lapis est
 simul consecratus cum ligno. **Si** autem
 esset consecratus per se ut fiebat anti
 quitus non esset bis facienda conse
 cratio secundum quosdam.

De calice et patena ps. iij. v. ca.

Tercio videndum est de tercio
 instrumento quod concurrat
 ad conficiendum sacramentum scilicet
 de calice. **Notandum** quod calix de
 bet esse aureus vel argenteus vel sal
 tem stanneus propter eorum puritas
 tem et soliditatem et etiam materi
 e densitatem. **Non** enim debet esse de
 cupro aut ferro quia hec duo rubi
 ginem contrahunt nec etiam de ere
 aut auriscalco quia etiam eruginan
 tur et ad vomitum inducunt. nec de
 vitro aut crystallo propter fragilitas
 tem quia de facili franguntur. nec
 de lapide propter inaptitudinem ma
 terie. nec de ligno quod porosum est et
 possit in poris aliquid de sanguine
 remanere de hac materia habetur
de conse. di. j. **Idem** dicendum est de
 patena ut patet eadem di. j. vasa quod
 bus. et ca. ut calix et patena.

De corporalibus ps. quarta. c. v.

Quarto videbitur de quarto in
 strumento ad hoc sacramen
 tum conficiendum scilicet de corporali.
Sciendum est quod corporalia debent esse

de panno mundo lineo Vnde dicit
 i epla siluestri ppe de ase. di. c. sultu
 onimū statumū vt sacrificiū alta
 ris nō in serico panno aut tincto q̄s
 nam celebrare p̄sumat sed in puro
 lineo ab episcopo consecrato sicut
 corpus cristi in syndone munda li
 nea sepultum fuit **C**ompetit etiam
 huic significacōi quia talis pan
 nus multis tōsionibz et passioibz
 paratur sicut etiā xp̄us multa ⁊ plu
 rima sustinuit in hac vita Vnde nō
 debet esse s̄ serico aut colore aliquo
 tincto **C**irca hoc queritur q̄d agē
 dum de lignis ecclesie consecrate et
 panis sacris quādo antiquant̄ **D**i
 cendum q̄ ligna ecclesie consecrate
 destructe possunt poni i alio refecto
 rio vel similiter **I**tem dicit glosa de
 conse. di. j. c. ligna q̄ non debent po
 ni in coquina vel in vineis paxillā
 dis aut huiōi. de panis autē sicut
 sunt pale altaris cortine ecclesie vel
 timenta ministrorū siue sacra vasa
 non debent conuerti in vsum layco
 rum vel etiam ad prophanos sed
 si aliqua vestimenta vel panis cōsup
 ta vetustate sint debent comburi et
 cineres recondi infra ecclesiam sub
 baptizorio vel in pariete vel in alio
 tuto loco ne ab incedentibz pedibz

De lumie ps. v. conculcent̄
Quinto psequit̄ de vltimo in
 strumento q̄d cōcurrit ad hoc
 sacramentum cōficiendū scz de lumie
Notandū em̄ est q̄ non debet quis
 celebrare sine lumie vtz s̄m hostie ex d̄

ce. mis. **I**dem ptz s̄m aug? d̄ conse.
 di. j. **N**emo vbi dicit q̄ nemo debz
 edificare ecclesiaz q̄n ad luminaria
 sufficiat **E**tia; ratio assignari p̄t qz
 ille ibi sacramentalit̄ existit qui de
 seipso dicit **E**go sum lux mūdi et q̄
 me seq̄t non ābulat i tēbris **J**ohis
 viij. et j̄ diu sū i mūdo : lux sū mūdi
 job. ix. ⁊ d̄q̄ symeō dixit **L**um̄ ad r̄
 uelatoēz **E**t h̄ de p̄ria pte p̄ncipali
 sufficiāt **E**xpliat̄ p̄ria ps p̄ncipal̄

Incipit sc̄da pars prin cipalis hui? toti? operis

Expedita p̄ma parte p̄n
 cipali vbi agitur de quz
 antecedentibus agendūz
 est nunc in sc̄da pte p̄n
 cipali scz de ip̄m sacramentum p̄fici
 entibus **P**erficiat̄ aut̄ hoc sacra
 tum ex duobz scilicet ex materia et
 forma **S**ed quū in actionibz et op
 ationibz **P**rimo materia disponit̄
 et sc̄do forma ītroducitur **I**deo sic
 procedemus **D**iuiditur autem ista
 pars in duas **I**n prima agetur de
 materia huius sacramenti **I**n sc̄da
 d̄ forma incipiendo a principio offi
 cij misse **P**rima ps subdividit̄ i du
 as **P**rima est d̄ materia sacramen
 ti in generali **S**ecūda de materia i
 speciali **Q**uātū ad p̄mū pono tres
 conclusiones que pbabunt̄ in ḡna
 li p̄mo postea magis in sp̄ali. et de
 scendēdo ad materiam singulorūz
Prima conclusio est de materia sacra
 menti **S**ecūda q̄ panis debet esse de
 cūij.

C

frumento et vinum de vite **Tercia**
q̄ aqua est admiscenda de congru
itate **P**rima ergo est q̄ panis et
vinum sunt materia huius sacramē
ti q̄d patet p̄mo et p̄cipalit̄ ex in
stitutione xp̄i quia in pane et vino
h̄ sacramētū instituit vt patet **Mat**
xxvi. et **Luc. xxij.** Sed nihilominus
possunt addi due rācōnes vltra hoc
congruentiam p̄suadentes **P**rima ē
q̄ sicut baptismus est quedā spiri
tualis ablucio sic eucharistia est spi
ritual̄ refectio **S**ed in baptismo illa
est conueniens materia que p̄p̄
rius conuenit ablucioni q̄lis aqua q̄ ē
conueniens materia in eucharistia q̄
magis conuenit refectiōi huius ē
panis et vinū ergo panis et vinū
sunt materia huius sacramēti **P**an
is p̄ modum d̄bi. vinum p̄ modum
potus **S**ecunda rācō est q̄ hoc sa
cramentum est refectio viatorū. vi
atoribus aut̄ quibus non vacat mul
ta p̄parare p̄pter moram refectio cō
ueniens est panis et vinum **V**nde
vulgariter dicit̄ panis et vinum a
bus p̄grinorū ergo et nobis via
toribus hoc materia est conueniens
et sic patet p̄ma conclusio q̄ panis
de frumento et vinū de vite esse de
beant **S**ecunda conclusio est q̄
panis debet esse de frumento et vi
num de vite q̄d sic p̄suaderi p̄t quia
res que essumunt̄ ad aliquod sac̄
mentum sunt ille quibus compedit
p̄ma rācō nominis sicut hoc nomē
aqua competit p̄mo et p̄p̄rie aque

D

elementari non aque rosacee vel als
teri liquori ideo aqua elementaris
est p̄p̄rie materia et conueniens bap
tismi et in sacramēto vnditionis ole
um q̄d est illud cui p̄mo competit
rācō non ininis scilicet oliuarum. nō
nuam vel q̄d cumq̄ aliud cui com
petit secundarie rācō nois secūda
rio **C**um ergo panis et vinum sint
materia huius sacramenti patet q̄
hoc est solum panis de tritico cui p̄
mo conuenit rācō huius nois panis
Omnis aut̄ alius panis est ad sup
plendum defectū panis frumenti
Similit̄ de vino vitis quia omne
illud q̄d dicit̄ vinū p̄ quandam fis
militudinē dicit̄ ad vinum vitis et
non p̄p̄rie vinum et sic patet secun
da conclusio **T**ercia conclusio est
q̄d admiscenda est aqua cum vino
non de necessitate sed de congruitate
q̄d autē sit de congruitate patet
quia effectus huius sacramēti est
vino populi xp̄iani cum xp̄o vt mē
broz cum capite sed hoc significat̄
tur p̄ vinum aque mixturū **V**t vale
rius dicit̄ et habetur de consecracōe
di. j. **C**um omne crimen **N**otandum
q̄ in aqua populi intelligit̄ i vino
vero sanguis xp̄i cum ergo vinum
aque in calice misceat̄ xp̄us popu
lo adunatur creditur etiā p̄babili
liter q̄ xp̄us in vino de quo cōfecit
aquam apposuit s̄m morem illius
terre quia tempati h̄ies non vt̄s
vino puro sed q̄ non sit de necessi
tate sacramenti patet q̄ hoc sacra

mentū dicitur in consecratione mate-
rie et non in usu eius Et ideo signi-
ficatio q̄ p̄tinet ad eius usū non ē
in trāsecra sacramento nec p̄ conse-
quens de necessitate sed peccaret ḡ-
uiter qui scienter non apponeret et
sic patet tertia conclusio et p̄ conse-
quēs oēs tres in generali

De materia h̄ sacmēti in spēali

Nunc ergo in pte sc̄da de ma-
teria sc̄ri in spēali restat agē-
dum Circa q̄d sciendū est p̄mo q̄
de pane vino et aqua possumus lo-
qui tripliciter vel q̄rtum ad quōdvis
tate vel q̄rtum ad q̄titate vel etiā
q̄rtum ad q̄litate Sic aut̄ p̄ces-
sō det̄miabit̄ de vno q̄z singulari
et p̄mo de materia panis Ideo pri-
mo querit̄ circa q̄d dicitatem mate-
rie panis q̄ debet esse de tritico l̄ fru-
mento q̄ xp̄us se grano frumenti
comparat **1. Cor. xij.** Nisi granū fru-
menti cadens i terra q̄c. Quid si alia
grana admisceant̄ tritico ita q̄ pa-
nis non sit de puro tritico Dicendū
q̄ aut̄ est tāta p̄mixtio q̄ t̄bit mix-
tum ad sp̄ciem alienā vt q̄n com-
positū est p̄dominās vel etiā ad sp̄-
ciem mediā vt q̄n est equalis vir-
tus in vtroq̄z et tūc non p̄t confici
quia cōmutata est sp̄cies panis tri-
tici q̄n scilicet virtus panis p̄ponde-
rat aut̄ tūc p̄t confici q̄n aut̄ est mu-
tata sp̄cies q̄ q̄n non p̄t agnoscī ex
accidentibus vt ex colore aut saporē
re p̄cipue q̄z accidentia magnā pte
conferunt ad cognoscendū q̄d q̄d

est vt dicitur p̄mo d̄ aīa Queritur
q̄ si cum lacte fiat panis vel sāgui-
ne vel aqua rosacea Dicendū q̄ op-
tet q̄ sit vera aqua que admiscetur
fari cui? rō q̄z vera aqua fuit que ex-
iuit de latere xp̄i tormentis s̄m q̄
dicit̄ **extra de cele. mis. in q̄dam epi-
stola** et non humor fleumaticus vt
q̄daz dicere p̄sumpserūt vñ **1. Cor. xij.**
Continuo exiuit sanguis et aqua.
Queritur si possit confici in pane con-
fecto de sp̄elta vel farre Dicendū q̄
aliq̄ dicit̄ q̄ sic q̄z eiusdem sp̄ciei
sunt cum tritico licet differat̄ q̄bus-
dā accidentibus Alij dicit̄ q̄ non fuit
eiusdem sp̄ciei q̄d patet quia semiato
tritico nūq̄ generatur far vel sp̄elta
Nec e conuerso Thomas aut̄ in vlti-
ma pte dicit̄ sit de plano q̄ de tali-
bus frumentis que nullo mō p̄nt ex
semie grani tritici generari non p̄t
effici panis q̄ sit debita materia h̄
sc̄ri **Albert?** tñ dicit̄ q̄ absq̄z dubio
frumentū genus est et nō sp̄es gra-
mi et h̄z sub se tritici et sp̄eltam Vñ
sp̄elta frumentū est et de ip̄a confici
p̄t corpus xp̄i sicut de tritico et hoc
nullū dubiū est cōsiderati granū cuius
grano et panē cū pane **Secūdo**
agendū ē de q̄titate panis Et circa
h̄ p̄mo querit̄ vtrū q̄tācūq̄z materiā
posset sacerdos consecrare Et dicendū q̄
nos possumus loqui d̄ isto sc̄ro du-
pl̄r l̄ q̄tū ad necessitatē sc̄ri l̄ q̄tū ad
decediā Si q̄tū ad necessitatē sc̄ri di-
co q̄ nulla est det̄miata q̄titas q̄z
tantūz posset consecrare q̄tūz possit

C

ad sensum demonstrare Cuius ratio est quia quantitas sacramenti et forma sacramenti debet accipi secundum relationem ad finem sed finis huius sacramenti est ad refectioem et partum fidelium partus autem et refectio fidelium non est determinatus ergo nec materia ista Et si arguatur secundum dictum Innocentii quod talis qui conficeret sic in magna quantitate non intendere finem quod facit ecclesia et per consequens non consecraret Dicendum quod non valet quod intendere quod facit ecclesia potest intelligi duobus modis Vno modo quantum ad perficiendum sacramentum et hoc est quod intendat consecrare et hoc intentio est necessaria ad consecrandum Alio modo quod intendat debite et reuerenter et deuotius sumere et consecrare et hoc non est de necessitate sacramenti licet peccet faciens et talis intentio non est necessaria ad consecrandum Si autem loquamur quantum ad decem tunc materia debet esse determinata secundum quod oportet inspecta numerositate recipientium in sua quantitate ¶ Secundo queritur quod si errat de numero hostiarum scilicet quod si sacerdos habet ante se .xij. hostias vel .xij. et credit habere solum quod decem utrum talis consecratio valeat Dicendum quod ille qui habet ante se .xij. hostias et non credit ibi esse nisi decem si intendat solum decem aut determinat eas ut non Si determinat eas ab aliis duabus tunc dicendum quod decem

D

determinate sunt consecrate Si autem non determinat eas sed voluit et intendit precise consecrare decem cum tamen sint duodecim Tunc dicendum quod nulla est consecrata Probatio quia aut omnes sunt consecrate quod esse non potest quia non intendebat aut alique quod etiam tunc non potest quod nullus determinauit et qua ratione una et alia aut nulle et sic propositum si autem sint pauciores quam ipse credit quod sunt tamen vij et credat esse decem Ideo iudicium quod si intendit precise consecrare decem et in tali numero solum videtur quod nulla sit consecrata Si autem intendat consecrare quod est ante positum licet erret in numero nihilominus consecratio valet ratio est quod habet determinatam intentionem ad determinatam materiam scilicet ad hostias ante positas licet decipiat et erret in numero quod error non obest cum non redundet in aliquid quod sit essentialis sacramento ¶ Tercio queritur utrum plures sacerdotes possent unam hostiam consecrare et videtur quod sic quod unus plures potest consecrare ergo a fortiori ratio plures possunt unam Ratio haec questio potest intelligi dupliciter uno modo quod plures consecrent unam hostiam sic quod unus partem suam et alius aliam Alio modo quod quilibet consecret totam Primo modo adhuc intelligitur dupliciter Vno modo quod quilibet intendat medietatem vel partem non signato quantum tamen quod Alio modo signato sensu per ymaginacionem Si primo modo intelligitur dicendum quod non quia ex quo solum quilibet intendit consecrare medietatem vel

ptem et non significauit nec de ter-
minauit ad hanc vel illam neutra e
consecrata qz quaracone vna et a
lia **S**i autem scdo modo intelligi-
tur scilicet qz quilibet assignet pte
suam tunc dicunt quidam et appa-
ret eis verum esse qz sic qz licet non
fiat diuisio i materia aut alijs acci-
dentibus nisi p quantitatem tn ad
sensum videmus vnam ptem albes-
centis corrumpi alia remanente no
diuisa qntitate sed manente sic vir-
tute diuina pt corruptio fieri vel d
finitio vnius ptis panis et p conse-
quens conuersio eius i corpus cris-
ti absqz diuisione et corruptione qn-
tatis **P**ropter qz dicendum qz si
media ps hostie posset signari sensu
absqz diuisione reali tuc media
ps posset consecrari absqz alia **R**a-
tio est qz concurrunt omnia que p-
tinent ad sacramentum scilicet mate-
ria forma minister et intentio **S**i
autem non posset assignari tuc no
tame est difficile videre quomo sen-
sus inter ptes cotinuas que habet
vnum terminum comunem pt dis-
tincte signare vnam ptem nihil ac-
cipiendo de alia et ideo no est temp-
tandum **S**i autem questio intelli-
gitur secundo modo vtrum plures
possent consecrare eadem totam **D**i-
cedum qz sic cuius ratio est qz sacer-
dos cum ordinatur constituitur in
gradu eoruz qui in cena acceperunt
potestate a domino consecrari **S**z
apostoli qui tuc acceperunt potestas

tem cristo cenate cocenauerunt **E**t
ideo noui ordinandi sm consuetudi-
nem qruoz ecclesiaru episcopo cele-
brate celebrant et p consequens conse-
crant eadem materiam cum episco-
po nec per hoc iteratur consecratio
super eadem materiam qz licet dis-
uersis temporibus proferant ver-
ba vnus et alius tamen sicut dicit in-
nocentius tertius intentio debet fie-
ri ad istud instans consecrationis
in quo consecrat episcopus **I**tem
dicit thomas in suo quarto et inno-
centius licet aliqui istum modum
non approbant non videtur conue-
niens eis qz dicit albertus in tracta-
tu suo de missa qz iniuria fit sacram-
to nec fieri debet et dicit qz illi qz co-
celebrant episcopo licet signa faciunt
vt informantur non tamen pferunt
verba consecrationis sed prima via
comunior est **T**ercio videndum
est de qlitate panis qz si panis azi-
mus non esset **D**icendum qz sm qz
dicit beatus gregorius in registro
ecclesia rona offert panes azimos
quia dominus sine vlla comixtione
suscepit carnem **C**etere autez eccle-
sie offerunt fermentu p eo qz ver-
bum patris indutum est carne sic
fermentu miscet farne **E**x quo pa-
tet qz no refert qntu ad essencia sac-
ramenti siue in fermento siue in azimo
Sz post h circa hoc querunt du-
o dubia **P**rimo vtruz consuetudo nos-
tra sit conuenientior qz grecoruz **E**t
dicendum qz nra qz facim? i azimo

Primo propter institutionem christi qui
 fecit in azimo. prima die azimorum ut
 Math. xxi. secundo propter conditionem
 corporis christi quod fuit sine corruptione
 Tercio quod in scriptura facta ut ad
 chor. v. Fermētū malicie et nequie
 assilat. **S**ecundo quod utrum tunc pec
 cetur grecus in azimo conficiens qua
 tum christianus in fermentato. **R**espon
 sio quod hec questio unum supponit ali
 ud querit. **S**upponit primo quod quili
 bet peccet postmodum querit quis
 magis. **Q**uantum ergo ad supposi
 tionem credo quod uterque peccat peccato
 omissionis omittendo ritum et ob
 servantiam ecclesie sue nam quilibet
 ritus rationabilis est ut ex supra dic
 tis patet et non licet cuilibet persone
 imutare. **S**ed quantum ad queritur
 quis plus peccat utrum tantum lati
 nus et. **R**esponso quod tunc potest peccare
 quis dupliciter vel quantum ad genus
 peccati et sic tunc peccaret in eodem pec
 cato quantum ad genus peccati quod ut
 quod peccaret peccato omissionis ut pre
 dixi. vel transgressionis. vel quantum
 ad speciem peccati. **E**t sic dico quod in
 eodem genere peccati plus peccaret lati
 nus quam grecus quia faceret contra
 ritum rationalem magis. scilicet. romone ec
 clesie. **I**tem utrum in figura rotun
 da vel angulari materia calida vel
 frigida vel huiusmodi. **N**on omnino
 refert sed coiter hostia fiet in figu
 ra rotunda quia magis est conueniens
 hec figura spherica propter sui per
 fectionem quam habet inter omnes

figuras secundum omnes philosophos ut
 dicitur infra

De vino

Secundo procedendum est de mas
 teria vini. **E**t circa hanc quon
 tur multa. **P**rimo de quod dicitur vi
 ni utrum debeat esse vinum vitis. **E**t pri
 mo quantum ad quod dicitur dicitur
 quod sic propter quatuor rationes utique istius.
Prima est quia christus consecrauit in
 vino vitis. **L**uc. xxii. **A**mmo non
 bibat de gemmine vitis et. **S**ecunda
 est quod christus se comparavit viti. **J**o. xxi.
Ego sum vitis vera et. **T**ercia est quod
 alij liquores proprie non sunt vinum
Quarta est propter effectum letifica
 di quod vinum letificat cor hominis
 sic christi spiritualis sanguis. **Q**ue
 ritur secundo utrum de aceto vel agresta
 potest confici sacramentum. **D**icendum
 quod non quod acetum est vinum corrup
 tum ideo nullo modo de aceto confi
 citur sacramentum. **S**i autem est in vi
 a corruptionis si nondum est corrup
 tum potest confici sed peccat faciens
 propter irreuerentiam sacramenti. **D**e
 agresta etiam cum nondum habeat
 speciem vini. sed adhuc si sit in via
 ad speciem et formam vini nullo modo
 confici potest. **Q**ueritur tertio quod
 fiet in terris ubi non habent vinum
 si consecrare debent panem sine vi
 no. **D**icendum secundum albertum quod utique
 debeat ibi consecrari corpus christi si
 ne sanguine consultatio ad curiam
 romanam debet haberi quid super
 hoc sit agendum. tamen dicit quod propter

intolerabile dampnum animarum quod incurritur ex sacramenti defectu videtur aut talibus esse dispensandum ut corpus christi sine calice habeant et conficiant. quia corpus christi non est sine sanguine. quavis non sit sanguis ex virtute consecrationis. **Secundo** videndum est de quantitate vini. **Quertur** quantum debeat sumi de vino. **Et** dicendum per omnia sicut de pane nec plus nec minus tamen sobrie debet poni. **Tercio** de qualitate vini ut de musto. **Circa** quod queritur utrum in musto confici possit. **Dicendum** quod sic quia completam habet speciem vini tamen non debet fieri propter impuritatem ipsius quousque sit defecatum. **Et** propter hoc nisi aliqua necessitas esset propter quam excusaretur homo. **Item** utrum calidum vel frigidum album aut rubeum quia utrumque vinum verum est et habet speciem vini non refert tamen apparet mihi quod convenientior materia est rubeum quam album quia expressius sanguinem christi representat. **Item** minus potest homo decipi cum rubeo in se quia album simile est aqua in colore. **Item** etiam in mixtura aque cum vino. quia si multum de aqua misceatur vino rubeo plus apparet quam si vino albo propter quod convenientius est celebrare cum rubeo quam cum albo.

De aqua

Tercio tractetur de aqua et primo de quidditate eius de qua dico quod debet apponi ad conficiendum sacramentum ut probatum est et etiam

potest adduci alia ratio propter representationem quia reperitur illam aquam que exiit de latere christi. **Et** ideo circa quidditatem aque. **Primo** queritur utrum peccet omittere appositionem aque. **Dicendum** secundum albertum quod si dimittitur ex pravitate heretica vel ex contemptu est peccatum mortale. **Si** autem ex negligentia que causatur ex occupatione circa bona tunc non peccat mortaliter sed corripendus est graviter ne de cetero negligens inveniatur. **Si** autem causetur ex occupatione illicita vel circa illicita sic iterum est mortale aut occupatione circa temporalia vana et tunc graviter peccat. **Et** dicit albertus quod si hoc sibi contingeret faceret emendam sicut pro peccato mortali aut ex surreptione et tunc orandum est pro ipso quia non peccavit mortaliter sed indiget adiutorio contra temptationem. **Secundo** queritur utrum aqua rosacea vel artificialis sufficiat. **Dicendum** quod non debet talis aqua apponi. **Si** tamen ponatur defectus erit sicut etiam totaliter dimittatur. **conuertitur** enim in vinum sicut alia aqua naturalis que sola debet ibi apponi. **Tercio** queritur quod si in solio ponatur aqua nunquam sufficiet. **Dicendum** quod non. quia quo ad hoc non significaret aliquid. sed oportet quod imminente ablutione apponatur ad sacramentum conficiendum. **Quarto** queritur de quantitate aque quantum sumendi est de aqua. **Dico** quod in modica quantitate videtur poni

Vnde modica scintilla qz alias cor-
rumperet vinū vel in toto vel in pte
Ideo cauendum est qz tanta ponat
qz statim conuertatur et vinuz ma-
neat in specie sua et i vinuz ouerta-
tur aqua ex de cele. mis. c. pncios?

Quere qūto de qualitate aque
qualis d̄beat esse Dico qz nō refert
vtrū sit calida vel frigida auz vt qz
fit vera aqua tū qntum ad colorem
Si esset rubea vel viridis multum
refert Ratio est qz accidentia maxi-
mam ptem cōferūt ad agnoscendū
qd̄ quid est ppter qd̄ talia acciden-
tia denotant corruptionem et muta-
tionem aque Vñ lixiuum non est
aqua elemētans nec materia huius
sacramenti quia iam facta est trans-
mutatio magna

De forma sacri z pmo d̄ his q̄ pcedūt pars. ij.

Ultio supius d̄ materia hu-
ius sacramenti nūc in sc̄da
pte principali videndū est
de forma que i verbis cōsistit Et qm̄
hec verba cōsecrationis hūmam ha-
bent efficaciam et virtutem et sunt
verba xpi ideo ppter eoz solemnis-
tatez multa verba ea pcedunt et se-
quūtū sicut ptz in toto officio mis-
se Incipienda ab illa hora qua sac-
tos incipit se induere vsqz ad vlti-
mam benedictionem Ideo pmo de
his q̄ pcedunt est agendum Vnd̄
illud officium aliqui diuidunt iux-
ta numerum p̄cium orationis posituz

ab apostolo p̄mo ad thym. ij. in q̄tu-
or ptes **Prima** est ab introitu vsqz
ad **Te** igitur que vocatur obsecra-
cōnes **Sec̄da** a te igitur vsqz pater
noster a vocatur oraciones **Tercia**
a pater noster vsqz ad collectas et
vocatur postulacōes **Quarta** a col-
lectis vsqz ad i te missa et hec voca-
tur gradiarū actiones Alij dicunt
qz habet diuidi in sex ptes p̄cipa-
les **Quaz** prima vocatur p̄paracō
et durat vsqz ad epl̄am **Sec̄da** in-
strudicō a durat vsqz ad offer toziū
Tercia oblacō et durat vsqz ad p̄-
facōnem **Quarta** cōsecracō a durat
vsqz ad orem̄ p̄ceptis **Quinto** sa-
cramenti p̄ceptio et durat vsqz ad
coionez **Sexta** gr̄az actio a durat
vsqz ad finē misse Et fm̄ illaz diui-
sionē diuidit ista ps i sex capitula
Quoz p̄mū est d̄ p̄paracōne quod
diuidit in duas ptes principales
fm̄ qz oportet esse duplicem p̄para-
cionem sc̄z sacerdotis et populi **De-**
bet em̄ accedere m̄ster quilibet val-
de digne et reuerenter **Et** ideo q̄daz
sp̄ctant faciēda tūc ad ministrū
ppter qd̄ primo agetur de p̄paraci-
one m̄stri **Sec̄do** d̄ p̄paracōne po-
puli in officio misse **Circa** p̄mū no-
tandum qz ad ministrum sp̄ctant q̄-
tuor **Primū** ē debita p̄paracō **Se-**
cundū ē debita supplicacō **Tercū** ē
debita sui recognicō **Quartū** ē sui
ip̄si? r̄collectio **Et** de istis q̄tuor p-
ordinē est pcedendū **Primū** qd̄
sp̄ctat ad ministrū est debita dispō-

et iparado ad quam quinque occur-
runt. **P**rimum est manuum locio
propter duo primo ut mundus accedat
ad tangendum corpus christi quia si mundus
debet tangi panis materialis multo
plus panis celestis. **S**ecundo quia
significat ablucionem mentis per con-
tritionis amaritudinem unde psalmus. **L**a-
uamini et mundi estote. **S**ecundum
est capitis percutio propter duas ra-
ones. **P**rima est litteralis scilicet ut
pili decenter ornentur et bene firmati
stent et alii non cadant supra sacri-
ficium. **S**ecunda magis mystica quia
in scriptura sacra per pilos intelliguntur
cogitationes nostre innumerabi-
les quarum male tunc debent eradicari.
In iuxta illud. **A**ufer te malum cogita-
tionum vestrarum de medio vestri. **T**er-
cium est de quorum dicitur psalmorum oratione
optatum ad illos precipue qui dicunt of-
ficium romanum quod lingua papa institu-
it primo. **Q**uare dilecta. **B**enedixisti
Inclina domine. **C**redidi. **D**e profundis
dicunt quinque psalmi secundum innocen-
tium ut si quid immundum sensuum quinque
transgressionem commisit quinque psal-
morum ordine detergat. **S**ed dicitur
tur isti singulariter quia in quolibet
istorum fit commemoratio de hijs que
spectant ad hoc sacrificium vel remis-
sionem peccatorum. **I**n primo de altari
fit mentio. **A**ltaria tua domine virtu-
tum. **I**n secundo de misericordie dei con-
descensione. **O**stende nobis domine mi-
sericordiam tuam. **T**ercio de adorati-
one. **V**enient et adorabunt coram

te domine. **I**n quarto de deuota obla-
tione. **C**alicem salutaris accipiam. **I**n
quinto de finali redemptione. **A**pus
dominum misericordia et copiosa apud
eum. **Q**uartum est sui et populi cum
aqua benedicta asperio precipue
die dominico. **C**irca que videbuntur hec per
ordines. **P**rimum est ex quibus debet
constare aqua et quomodo debet bene-
dici. **E**t sciendum quod debet esse ex aqua
et sale. **S**al autem significat sacerdotum
discrecionem. **U**nde in antiqua lege
in omni sacrificio ponebatur sal. **I**tem
in mersione salis fiunt tres cruces
ad denotandum quod totum procedit a
beata trinitate. **A**qua autem signifi-
cat populum. **A**po. c. xvi. **A**que multe
populi multi. **S**ecundo quomodo debet
aspergi. **E**t sciendum quod primo debet asper-
gi ad altare quod significat christum ad ef-
fugandum demones ab isto a quo
gratia ad populum diriuatum. postea
ad populum et hoc propter tria. **P**rimo
propter demonum expulsionem de se. **d**i.
iij. aqua. **S**ecundo ad venialium delecta-
tionem eadem die. **A**qua sale aspersa
nam si cinis vitule aspersus popu-
lum sanctificabat atque mundabat mul-
to magis aqua sale aspersa diuinis
precibus sanctificat populum atque mun-
dat. **E**t si sterilitas aqua sanata est per
elizeum prophetam quanto magis sal precibus
diuinis factum sterilitatem reprobam
sanctificat et conquinatos pur-
gat. **T**ercio ad mentis sanctificatio-
nem. **d**e. **d**i. **i**ij. **R**equiem. **T**er-
cium quod debet cantari. **E**t sciendum quod a

festo pentecostis vsq; ad pascha can-
 tatur in asperhione aque benedictę
Asperges me dñe cum versu **Mise-**
rere mei deus Cui? sensus talis est
Asperges me **H**ic petimus graciã
 iustificantez dicendo asperges .i. a-
 spergas me .hebrei enim non ha-
 bent optatiuuz modũ sed p eo vtũ
 tur futuro indicatiui modi **Y**sopo
 et mundabor loquit de mundacõe
 spiritali p modum emundacõis
 corpalis quia emundacio leprosi
 cõtamiati ex tactu morticini fiebat
 cum ysopo vt habet in leuitico et i
 hoc confitemur nos incurrisse lepraz
 spiritali peccati **L**auabis me .i.
 laues me aqua baptismali vel gra-
 cie tue **E**t super niuem dealbabor et
 hoc dicit quia dealbacio spiritalis
 maior est corpali et melior **N**am in
 spiritalibus idem e esse maius et me-
 lius q̄to ergo mundacio spiritalis
 est melior tanto maior. **V**ersus est
Miserere mei deus et **N**am s̄m au-
 gustinu; **M**isericordia miseri est
 necessaria **I**deo petimus magnam
 qui habemus miseria; magnaz .s.
 peccatoz et p consequens afflictio-
 nem penarum **N**ota q; a pas-
 ce festo vsq; ad pentecostes in as-
 perhione aque benedictę cantatur
Vidi aquam egredientẽ de templo
Et est sumptuz de ezechiele vñ du-
 o ibi figuratur scilicet redemptio p
 sacramentoz institutionẽ et ideo il-
 lo tempe cantat qd est p̄pinquum
 passioni et sanctificacõni et vñ et

baptism? qd fiebat antiq̄tus sab-
 bato sancto pasce et pentecostes de
 cõse .di. iiii. baptizandi **Q**uintuz
 est ad altare cuz ministris accessio
 vel p̄cessio iuxta qd notandũ q; sic
 debent p̄cedere **P**rimo debent p̄ce-
 dere thuriferarij qui designat odo-
 rem bone fame vt possint dicere .cri-
 sti bon? odor sumus .ñ. ad clor. .ñ.
Item significat qualif sacer dos de-
 bet orare quia existens in caritate
 ad sensuz em̄ patet quia incensi fu-
 mus non est nec ascendit sursum n̄
 in thurbulo sit ignis **H**ic nec ora-
 cio ascendit ad deum nec placet si-
 bi nisi in corde facientis sit ignis ca-
 ritas et tunc ascendit optime vnde
 ps **D**irigatur dñe oracio mea sicut
 incensum in cõspectu tuo **S**cũdo
 debent sequi ceroferarij cum lumie
 qui designat vtriusq; testam̄ti cla-
 ritatem et veritatem p xpm p̄pala-
 tam et declaratam **E**t notandũ q; in
 diebus festiuis duo sunt accoliti i
 p̄festis aut dieb? tantũmodo vn?
Racõ aut potest esse quia sacer dos
 ad altare veniẽs significat xpm veni-
 entẽ in hunc mundũ **J**o. j. **D**uplex
 autẽ est aduentus xpi vnus quasi
 ferialis et occultus scilicet in carnẽ
 q; p̄cessit tantũmodo vnus p̄cur sor
 videlicet iohãnes baptista de quo
 dicit **L**uce. j. **P**reibus em̄ ante faciẽ
 dñi pare vias eius **A**lius autẽ ad-
 uẽtus e solemnis generalis .et mai-
 festus scilicet ad iudicium de q̄ps
Deus manifeste veniet et **H**ũc at-

aduentuz duo p̄cedent scilicet h̄e
 sp̄as et enoch Et ideo in p̄festis di
 ebus et ferialibz est vnus accolit?
 representans jo. baptistā In solēni
 bus autē duo representantes scilicet
 h̄elpam et enoch Tercio sequitur
 subdyaconus portans libruꝝ legis
 xp̄i et moyfi Quarto dyaconus q̄
 habet populum p̄dicare et monere
 Quinto sacerdos qui gerit locuz et
 vicem xp̄i hoc ergo ordine p̄cedere
 debēt dicēdo psalmū **Judica me d̄e**
De debita supplicacōe ministri
Secundū qd̄ spectat ad minis
 trū ē debita supplicacō **I**sta
 autē supplicacō continet̄ in psalmo
Judica me deus d̄e an̄ que p̄mitta
tur. versus Et introibo ad altare d̄i
In quo datur intelligi qd̄ sacerdos
 accedit ad altare et ad deuz nō p̄t
 aliqd̄ tempale s̄ sp̄uale vt sic trās
 eat p̄ bona temporalia vt non amit
 tat eterna. quia letificationem gr̄e
 sperat in p̄nti et glorie in futuro **E**t
 tunc sequit̄ ps̄ **Judica me d̄e?** In
 p̄mo petit a dyabolo liberari qz ali
 qn̄ p̄ se aliquādo p̄ h̄ies vel etiā in
 forma h̄ois temptat **I**deo dicit **Dif**
 cerne causaz meā de gente nō sanc
 ta scz dyabol. ab h̄ie iniquo et do
 loso d̄e **H**omo iniquus p̄t dici de
 mon **J**uxta illud inimicus homo
 hoc fecit qd̄ dicit̄ qn̄ in forma h̄ois
 vel p̄ h̄ies temptet **I**n sc̄do iuocat
 dei auxiliū **Q**uia tu es deus fortitu
 do mea **I**n tercio aptat gr̄ciā diui
 nam **E**mitte lucem tuā **I**n quarto

p̄mittit sacrificiū p̄ se et populo fa
 cere cum dicit **E**t introibo ad altare
 dei **I**n quinto p̄mittit peccata dete
 stari **C**onfitebor **I**n sexto oñdit se
 solum de dei p̄nc̄ia consolari cum di
 cit **O**pera in deo qm̄ adhuc **S**ep
 timo ponit **G**loria p̄ri et significat
 qd̄ non solum vnā p̄sonā sed totaz
 trinitatē cupit laudare postea fiḡt
 se signo crucis qd̄ signuz demones
 valde timent **P**salmū ergo hūc scz
Judica me d̄e? dicit sacerdos h̄m in
 nocēt vt sepatus a gente non sc̄at
 liberatus ab h̄ie iniquo ad altare
 dei introeat securus

De debita recognicōe ministri
Tercū qd̄ spectat ad ministrū
 est debita hui recognicō **I**deo
 cōsequēter dicit **C**onfiteor deo oīs
 potenti **S**ed circa hoc statum q̄rit̄
 quare dicit̄ melius omnipotenti q̄
 oīscienti. cuz scientia plus faciat ad
 cōgnicionem peccatorū q̄ potentia
Rñsio quia h̄m augustinū plus est
 peccatores iustificare q̄ mūdūz cre
 are **R**acō est quia p̄ductō non ha
 buit aliquē obicē vel resistantē cuz
 de nihilo fiat **S**ed iustificacō ip̄
 habet obicem scz voluntateꝝ prauā
 peccatorū et peccatū inclinans ideo
 dicit̄ omnipotenti quia sūma potētia
 requirit̄ ad iustificacōē **S**equit̄
 et beate marie quia sine illa nō ha
 bet accessum ad deuz cum sit media
 trix h̄im **E**t post sequit̄ a oībo sc̄is
 vt scz sint nobis gr̄osi ad ipetrādū
 veniam **E**t sequitur **E**t tibi patri q̄

scilicet defensor his p me Sequit
 me grauitur peccasse vbi tangit pri
 mo peccatum pimum de inde pecca
 ta oris. cordis. et operis. Sequit
 mea culpa Ideo precor beatam vir
 ginē quia tāq̄ indigne ad reginaz
 misericordie Et ad omnes sanctos
 debemus recurrere qz imediate ac
 cedere ad deuz nō sumus digni post
 sequitur Misereatur vestri In dul
 gencia venialium et mortaliū obli
 toz datur ¶ De tribus que contis
 nentur in confessione generali Nō
 pmo qz tria continent in confessione
 generali scz Confiteor Misereatur
 Indulgentiaz Circa hec tria notā
 da sunt aliq̄ Primo qz hic sunt tria
 scilicet confiteor. misereatur. veniā
 et indulgentiam. vel absolucionez
 et remissionem s̄m ordinem nostrz
 que possunt exponi ex pte dei i quo
 sunt tria scilicet scientia ineffabilis
 qz omnia videt oculus eius eccle.
 xxiiij. Ideo nihil est sibi celanduz s̄
 dicendum Confiteor ac Item po
 tentia inuincibilis. p̄s. omp̄s dñs
 Ideo dicemus Misereatur nri omi
 potens deus Item misericordia in
 effabilis jdeo addimus veniā et in
 dulgentiam ¶ De tribus que in p
 cussione pectoris continentur Des
 cundo notandū qz s̄m innocē in s̄
 fiteor dicendo cum pectus pcutitur
 sunt tria. scilicet iustus sonus. et tactus.
 qui signant tres partes penitentie
 q̄ debent in nobis esse. In ictu con
 tricio. In sono confessio. In tactu

satisfactio quia tripliciter peccauis
 mus scilicet cogitando corde. loque
 do ore. et exequendo ope Ideo debe
 mus habere contricionem in corde.
 confessionem in ore. satisfactioez
 in ope. Quare solus homo dicit tibi
 patri et misereatur nostri ¶ Tercio
 nota qz in confiteor m̄lter sacer
 doti loquitur singularit̄ dicendo tibi
 patri et misereatur tui. qz ip̄e gerit
 vicem vnius p̄sone cois sed ip̄e ad
 iutori loquitur pluraliter qz adiutos
 tenet locum ecclesie totius et fideli
 um omniuz q̄bo sacerdos loquitur
 in plurali Quarto nota qz in hac
 confessione generali non debet fieri
 peccatoz expressio sicut fatui faciūt
 credentes ibi absolui qd non est ve
 rum sed non debent dici nisi verba
 honesta et generalia sicut fit in or
 dine nostro vbi nihil plus dicim⁹
 nisi sic Confiteor deo et beate mari
 e et beato dñico et omnibz sanctis
 et tibi patri quia peccavi nimis co
 gitacione locutione ope omisione
 mea culpa p̄cor te ora pro me Aliq̄
 qn̄ aut addūt pollutione et quedā
 inhonestā qd non est facienduz nec
 peccatum i speciali commissum ibi
 debet notari sed in confessione alia
 sacramentali. qz hec confessio gene
 ralis non valet ad delendum peccā
 ¶ Circa circa hec sunt multa q̄
 randa Primo vtrum p confessionē
 gnālē deleant̄ peccā venialia Dicen
 dum qz sic qz actus caritatis contra
 venialia direct⁹ ea suo contrario delet

Unde aut confessio generalis fit ac-
tus ex caritate procedens in eo qui ca-
ritate habet in venialia direct? con-
stat qd valet ad venialium peccatorum
dimissionem quantum ad culpam et quantum
ad penam. quia tanta potest esse caritas et
contritio confitentis. **Sed** nota quod
duplex est confessio generalis quia quod
dam est sacramentalis. qua scilicet aliquis
confitetur sacerdoti in secreto. que
dam quorum meminit et alia veniali
in generali et tunc talis confessio va-
let ex. iij. ad remissionem venialium
quantum ad culpam et quantum ad penam
vel in toto vel in parte scilicet ex contritio-
ne confitentis. ex humilitate confessi-
onis. ex oratione sacerdotis in quantum
est persona quodam et ex vi clauium. Ali-
a confessio est generalis non sacra-
mentalibus que fit publice coram mul-
tis in ecclesia in prima. completorio.
aut missarum. et hec habet efficaciam ex
tribus primis et non ex quarto scilicet
ex vi clauium et propter hoc non subiun-
gitur in prima et completorio. abso-
lutio. nec satisfactionis iniunctio sed
solum oratio. **Misereatur tui. De**
cimo queritur quot modis velentur pec-
cata venialia. **Dicendum** secundum **Rap.**
in summa sua quod sex modis. **Primo** per
eucaristie dignam sumptionem de **ase.**
di. ij. Cum omne crimine. **Secundo** per aquam
benedicte aspersionem de **ose.** di. iij.
Aqua sale aspersa populos bene-
dicimus ut ea conspersa sanctificen-
tur. **Tercio** per ieiunia et elemosina-
rum largitionem di. lxxxij. presbit.

et de pe. di. j. **Medicina.** Quarto per
deuotam orationem precipue dominicam scilicet
pater noster de pe. di. iij. Quinto per
generalem confessionem de pe. di. iij.
de cotidianis. **Sexto** per episcopalem
benedictionem. j. q. j. dictum. et sic ben-
dictio. et sic multi in fine scilicet. **Cum** quis
accipit cum deuotione et precedentia
deuote facit et implet. **Hosten** autem
addit viij. scilicet per deuotam pectoris to-
sionem de pe. di. j. **Tres** actioes. **Ibi**
dem glosa addit viij. scilicet per extrema
unctionem ex de **sacramtione.** c. j. c.
lv. de ps **Rap.** quoque et **S.** durandi
addunt nonum scilicet per benedictionem sa-
cerdotalem in missa et hoc probant per
auctoritates positas super verbo sexto
et xxi. di. **Ecce** ego et. vi. di. c. j. **De**
quibus etiam in summa **Rap.** decimus scilicet
quod non solum per ista sed per cuiuslibet
boni operationem deleantur de pe. di. j.
Medicina. Ut redime te opibus tu-
is. Et nota secundum thomam quod plura vel
pauciora venialia remittuntur per ista
secundum quod per maiorem vel minorem feruo-
rem concitatur quod de pluribus vel pau-
cioribus implicite ad minus contri-
tionez contineat. Unde non oportet quod
per hec omnia venialia semper dimittantur.
Tercio queritur utrum de pec-
cato veniali sit necessaria confessio.
Dicendum secundum thomam quod ad confes-
sionem venialium non tenetur homo
sed in casu est dubium quia certum
est quod preceptum ecclesie est semel
in anno confiteri. **Donatur** ergo quod
aliquis sit homo qui non habet peccatum mortale
d. ij.

C
quia in primitiua ecclesia iuxta or-
dinationes celestini pape cantaba-
tur multi psalmi. **C.** qz tuc non
dicebant in missa nisi epistolas et
euangeliu et oraciones secretas vt
habes de se. di. j. vbi dicit q pelagi-
us papa ppter tediuz cantanciu et
grauamen et ppter multitudinē po-
puloꝝ ordinauit q d illis psalmis
fumeret aliqua pars in qua inten-
co psalmi explicaret sicut est introi-
tus. coe. versus. graduale. alla. of-
fettoriu et coiones Et sunt aliq ver-
sus no sumpti de psalmis **H**ed no-
ta q ppter reuerenciam aliq sci ha-
bent introitus et versus spales sic
beata virgo **V**alue sancta parens
Et oēs sancti **G**audiam? oēs i dño
Et doctores **I**n medio ecclesie **A**lia
causa est quia dicit psalms q liber
psalms quasi conclusiue continet
totā scripturaz quia in eo scribitur
p̄miū beatoꝝ vt ibi gradā et gloriā
dabit dñs **D**upliciū maloz ibi
veniet mors sup illos ac pfectio v-
tutum ibi ibunt sancti de virtute i
virtute. **P**erfectio opaconū ibi **E**x-
pecta dñm viriliter age ac vita et
na beatoꝝ ibi **C**redo videre bona do-
mī ac. **S**peculatio supnoꝝ ibi pla-
cebo dño in regione viuoꝝ ideo vt
i plurib d psalmis sumūt **Q**uar-
to qrit qre ibi pomt glā p̄ri **E**t di-
cedū q ad glāz laudē trinitatis icar-
naoēz q̄ sci p̄res desiderabāt opā-
tis nā quāuis solus filius fuerit in-
carnat? tñ tota trinitas opata est

D
incarnationeꝝ **V**el s̄m innocētiē
pomt gloria qd significat benignos-
lencie captacionē vt facili? optine-
rent qd ad totam trinitatē clamas-
bant dicentes **O**stende nobis domi-
ne miām tuā ac. **Q**uinto qrit qua-
re gloria patri aliqñ nō dicit sicut
patet in missa de mortuis et etiaz a
dñica i passione vsqz ad pasca **D**i-
cendum q nō dicit in missa de mor-
tuis ppter tria **P**rimo ppter eoz
incertitudinē de eoz liberatōe ideo
nō possum? cum eis cantare **S**cdo
qz creditur eos esse in statu pene-
purgacois a gloria distantis **T**er-
cio quia ibi nil meritoꝝ agunt s̄
tantū penā soluūt. **A** dñica etiaz in
passione vsqz ad pasca nō dicitur
gloria qz tuc fit memoria de passio-
ne filij dei qua i mētib nris memo-
zata plus nobis lugere licz q̄ gau-
dere **S**exto qritur quare introi-
tus resumit **D**icēdū q ideo qz tam
p̄cedentes xp̄m scz patriarche et p-
phete q̄ sequētes scz apli et euang-
geliste et aliq sc̄i concordēs sunt de
fide xp̄i qz turba q̄ p̄cedebat et se-
quebat clamabāt dicētes osanna
filio dauid ac. **M**at. xxi. **S**eptio
qrit qre officū in dieb festiuis s̄m
aliq̄s f̄plicas **D**icēdū laudē i trini-
tatis s̄ glā d̄r semel ppter gloriāz
vnius incarnationis **D**icitur autē
bis in alijs diebus in laudē diuine
et humane nature que in p̄sona fi-
lij dei sunt v̄nite in ordine aut nos-
tro semp d̄r bis et non plures

De secūda p̄paracōne populi Et
kyrieleyson ps secunda

Secūda p̄paracō ip̄li est q̄po
pulus debet venire cū mentis
hūiliacōe q̄d s̄ḡt kyrieleyson q̄d
statiūmediate sequit̄ Circa q̄d vis
tenda sunt septē **P**rimo q̄nt̄ q̄
s̄ḡt Et dicendū q̄ kyrieleyso s̄ḡt
j̄den q̄ miserere dñe Nam kyrios
grece idem est q̄ dñs latine-leyson
idem q̄ miserere **S**ecūdo q̄nt̄ qua
re d̄r i missa cū sit greca Ad q̄d di
cendū q̄ in officijs misse q̄dā sunt
vocabula greca sicut kyrieleyson.
q̄dam hebreavt alfa. sabaoth. ofā
na. amen cetera oīa latina et causa
est vt in omni lingua laudem? deū
Itēz h̄ sit i memoria passiomis cris
ti c? tytilus script? fuit tribus ling
uis vt d̄r ioh̄. xix. **T**ercio q̄ntur
quare i tali nūo d̄r scz nomies Et di
cendū q̄ rō est multiplex. Prima ē
qz petim? dei mīaz vt ad cōplecionē
nouē ordinū angeloz valem? pue
mire naz de q̄cūqz ordine aliq̄ cecide
runt idest fuissent de ordine q̄libet si
stetissent qz nūdū erāt s̄m aliquos
distināti sic ergo vt ruinas illoruz
nouē ordinū implere valeam? nos
ines cātatur. **S**ecūda rō est vt impe
trem? veniā nouē culpaz scz septēz
mortalū et pecā originalis et pecā
venialis **T**ercia rō est qz est pecm̄
fragilitatis p̄ impotentā et hoc est
contra p̄ez **S**implicitatis p̄ igno
rantā et hoc cōtra filiuz **E**t maligni
tatis p̄ inuidenciā et hoc contra spi

ritū sc̄m **E**t q̄dlibet istoz tribus mo
dis multiplicat scz corde. ore. et ope
j̄deo cuiuslibet psone diuine ter diā?
kyrieleyson vel miserere dñe **V**t p̄
ma trinitas referat̄ ad patrē **S**ec
cūda ad xp̄m j̄deo x̄peleyson **T**er
cia ad sanctū spiritū **Q**uarta rō est
vt scz mīam impetrem? qz nouem mo
dis indiem? **P**rimo tribus moīs
q̄tum ad ea quaz impetremus re
missionēz scz corde. ore. et ope. **S**ec
cūdo tribus modis q̄tum ad gr̄e
collationē scz fidei. spei. et caritatis.
Tercio tribus modis q̄tū ad glo
rificacionēz qua gaudebim? supra
nos in deo scilicet tota trinitate. in
tra nos scilicet de glorificacione ani
me et corporis. et circa nos scilicet
de sanctis et angelis. **Q**uinta ratio
est vt nouem effectus gr̄cie impe
tremus q̄ sunt viuificacō. similitu
do. glorificacō. purgacō. purgacō
oms p̄fectio. illuminacō. excitacō.
ad bonum. iustificacō. premiatio.
Quarto q̄nt̄ quare sic deformat̄
ter ordinat̄ q̄ i tribus primis vicibz
diām? kyrieleyson et tribus vlti
mis s̄ in tribus medijs diām? criste
leyson **E**t dicendū q̄ p̄m? t̄narius
attribuit̄ p̄ri **T**ercia? sp̄m sc̄o q̄ due
psone nō assūpserūt naturā hūam
j̄do illi t̄narij dicūt̄ vniformit̄ **F**i
lius at̄ assumpsit aliā naturam sci
licet humanam **S**ic q̄ natura di
uinitatis et humanitatis in cristo
vnū supposituz itelligunt̄ qz de? et
tō vn? est xp̄s vt i sybulo athana

In Ideo in medio trinarum dicitur Cr
 steleyson diuersimode ab alijs qz
 licet sit eius de nature cu eis qtu ad
 diuinitate tm est alterius qtu ad
 huaitate ¶ Quinto qrit qre media
 psona trinarie ponitur xpel. Rñho
 quia ipe est media psona i diuinis
 item quia ipe habet rōnem multis
 plias medij scz. gramaticā tenētis
 congruitate. Logice tenētis verita-
 tem: Phisicā destruētis prauitatem
 Ethicā defērentis boitātē. Mathe-
 maticā abstrahētis scz dyaboli ptā-
 tem ¶ Sexto qritur qre alternati-
 catatur Et dicēdū q i pmitia eccle-
 sia taz a ppl'o q a clero catabat qd
 etiaz nūc vt dicitur in coronatione
 pape seruat sed ppter dissonātiā
 btus gregorius ordinauit vt a cle-
 ricis alternati cantaret ¶ Septi-
 mo qritur qre scqitur imediate post
 officiu Et dicēdū q vt dictū est of-
 ficium designat desideriu aduētus
 xpi in carne ideo post sequit kyrie-
 leyson vbi aduentus spūalis i mē-
 te peitur ideo dicitur kyrieleyson.

De tercia pparacione populi et
 gloria in excelsis pars tercia

Tercia pparaco est q ppl's de-
 bet venire cuz mētis erectione
 qd designat canticū angeloz scilicet
 gloria in excelsis deo Circa qd vi-
 denda sunt tria Primo pono qdaz
 nobilia et dubia ad eius declara-
 onē. Secdo pcedam ad eius expo-
 sitionē Tercio mouebo duplicē du-
 bitacōnem et sm loc hz tria mēbra

Circa pmū qrit multa primo q
 ritur qre imediate post introituz et
 kyrieleyson scqitur glia in excelsis
 Ad qd dicēdū vt p dcm est q per
 officium et kyrieleyson duplex xpi
 aduentus designat. Post vtrūqz
 aut aduentū xpi scz in carne et in
 mentē debet hō gaudere leticia spū-
 ali et eam exprimere vocali vocē qd
 fit in gl'a in excelsis deo Ideo statū
 post officiu et kyrieleyson scqitur
 ¶ Secdo qritur qre ipm sacerdos
 pmo incipit et pnciat et postea
 clerus pscqitur Ad qd dicēdū q
 sacerdos sigt angeluz primo catan-
 tem h chor? illos de qbz dz fca ē cuz
 angelo multitudo celestis laudācū
 a dicēcū Gl'az altissimis do ac lu'ij
 ¶ Tercio qrit qre dz in medio al-
 tars qz ibi incipit a sacerdote Ad
 qd dicēdū q iste ymus angelic?
 fuit dictus ad laudē xpi Aplūs aut
 dicit q mediator dei et hoim hō xps
 ihūs vt ergo sigt xpm mediatorē
 dz i medio altaris itez qz xps nat?
 fuit i media nocte iuxta illud sapie
 Dum mediū silenciū tenerēt oia et
 nox in suo cursu ac item vt detur in-
 telligi q angelus q primo catavit
 erat i medio illoz ¶ Quarto qrit
 qre vertit faciē ad oriētē Ad qd di-
 cēdū q vt dictū est iste ymus fuit
 cantatus in natuitate cristi et in
 ortu suo De cristo aut dicitur job.
 iij. Ecce vir oriens nomen eius Et
 luce. ij. Visitauit nos oriens ex alto
 Ad designandum ergo ipfuz xpm

qui est oriens dicitur versa facie ad orientem ¶ Quinto querit quare a toto choro cantat nā tot? chor? rñ det statim p? in cepcionē sacerdotis Ad qđ dicendū qđ hoc fit vt def? intelligi affectio intensa quaz habet ecclesia essendi cum angelis s; dicitur ab oībo simul qz fiet vnus chorus angeloz et hōim qz erūt sic angeli dei in celis ¶ Sexto queritur quare p̄mus āgelicus dicitur Ad qđ dicendū qđ ideo qz fuit p̄mo ab angelis cantat? de conse. di. j. hñ duo Nam gloria in excelsis deo et all'a ab angelis fuerūt cantata Et nota qđ antiq̄tus solū ab ep̄is cantabat qđ p̄ncipaliter significat xp̄m qđ est pontifex futuroz bonoz ¶ H; qz etiam q̄libet sacerdos rep̄ntat xp̄m qđ amō qui est sacerdos in eternū s; in ordinē melchisedech idcirco a q̄libet alio sacerdote cantari p̄t et debz ¶ Septimo q̄rit quare aliq̄ tpe cantat et aliq̄ tpe non Ad qđ dicendum qđ non cantat p̄mo tpe aduentus quadruplī rōne Prima est vt videat qđ inouari in die natalis e? noctis medio p̄mo fuit cantat? ¶ Secūda rō est vt cum maiori reuerentia et honore. leticia et deuotione in natali cantem? qz qđ cū interpretatio dicit maiorē feruorē hñt ¶ Tercia rō ē ad figurādū afflictōez s; dōz p̄m quā patiebant ex longa expectacione spei quā habebāt de xp̄i incarnatione qz spes qđ differē affligit aiam p̄v. ij. ¶ Quarta rō est qz tem-

pus aduentus significat tēpus ante xp̄m tūc non erat tempus leticie nec causa iocunditatis qz clausa erat ianua paradisi que xp̄o adueniente patefacta est qđ tūc debuit ab angelis decantari et nobis denūciari ¶ Octauo querit q̄re tempore aduentus dicitur all'a et dimittit gloria in excelsis Ad qđ dicendū qđ duplici rōne p̄ma qz licet habuerunt afflictionē qz tantum tardabat filius dei venire ideo dimittit gloria in excelsis habebant tū leticiam de certitudine p̄missionis ideo cantat all'a Alia rō est quia fit tūc mencō de aduentu qui est duplex vnus in carne et iste est iocundus et ideo dicitur all'a Alius ad iudiciū et iste dolorosus et tremendus ideo dimittitur gloria in excelsis ¶ Nono queritur quare nō cantatur in festo innocentiū gloria in excelsis dō nec all'a et in octauis bñ cantat Rñsio ē duplex p̄ma qz innocentes inuituperū xp̄i fuerūt occisi et in signū detestationis et p̄pter dolorē parētuz non cantatur in festo qz tūc impletum fuit illud iheremie et habet Mat. ij. Vox in rama audita ē ac ¶ Secūda rō ē qz tūc nō venerūt ad paradisu vsqz p̄ passionē xp̄i ¶ H; nota qđ bñ dicit in octaua eoz qz octaua figt resurrectionem futuram ad gloriam ¶ Decimo q̄rit q̄re a septagesima vsqz ad pascha nō cantat gl'a in excelsis nec alleluya Raco ē vt habet d. cō. di. j. ¶ Hñ duo qđ tūc scā eccia

C
recolit transgressioꝝ p̄mi p̄ctis p̄ qua
ip̄edita fuit r̄stitutio r̄ume aꝑelice ⁊
iō tacet cāticū aꝑelozū ⁊ leticie **De**
cūdo qz tunc eccia rep̄ntat tēpus q̄
filij israhel fuerūt i captōe **Et dñica**
q̄rta in q̄dragesima q̄ cātat **Letare**
iherl̄m venerūt nūc̄j de eoz libera-
tōne siue restitutōe. s̄ pl̄eare nō fū
erūt liberati vsqz ad pasca a capti-
uitate **Et sic illi nescierūt cātica leti-**
cie **Ita etiā et nos** **Et p̄t̄ s̄ eccia n̄**
cātat gloria i ex̄cl̄is nec all̄a **h̄z**
sic p̄plus post q̄ fuit plene liberat⁹
et reduct⁹ cātauerūt ip̄i ita nos tpe
resurrectōis **Nō nō cātat gloria in**
ex̄cl̄is in missis votiuis nec h̄m ali-
q̄s i festo sc̄e crucis vt sit d̄na int̄
festū et am̄oracōez ex̄ de cele. m̄s.
Cōsiliū **Nō qz aliquñ ex deuocōne**
cātat gl̄a in ex̄cl̄is et maxie i die
sabbati **Nā illa dies ē d̄putata ad**
honorē gl̄ose virgis et h̄ p̄t̄. vii.
rōes qz sex tāgūt i illa p̄sa q̄ i sab-
bato cātat q̄ ic̄pit **Jubilem?** i hac
die in q̄ sex rōes tāgūt si bñ aduer-
tas q̄re dies sabbati ad honorē vir-
gis gl̄ose deputata ē **Prima rō ē qz**
sc̄oz p̄m et mart̄z passio c̄h̄euit
die aliq̄ celebrari **St̄a at̄ v̄go pas-**
sa fuit mart̄rū s̄ non solū corpale
ym̄o sp̄uale vñ **Luc. ij.** **Et tuā ip̄i?**
aiāz p̄t̄h̄uit gladius istud at̄ mā-
tirū c̄tinuatū fuit i ip̄a sexta feria
i q̄ xp̄s passus fuit **Et iō sic sexta fe-**
ria filio. sic sabbatū matri d̄dicat̄
Sec̄da rō ē qz sic de? sabbato reque-
uit ab oi ope qd̄ patriat vt haēt

D
gen. ij. **Dic xp̄us eodē die requeiit i**
vtero v̄gis **Tercia rō ē qz sic deus**
opa nature ⁊ oēs creatuās sabb-
to c̄pleuit **Dic in v̄gie opa vniū-**
se gr̄acie rep̄auit ref̄or̄uit ⁊ creauit
Quarta rō est qz sic deus diei sabb-
bati b̄ndixit **Dic b̄tā v̄go dicitur**
b̄ndicta a deo q̄ eaz elegit **Vñ cāta-**
tur d̄ ea **B̄ndicta filia tu a d̄no qz**
p̄ te fructū vite coicauim⁹ **Itē ab**
aꝑelo q̄ eam salutauit dicit̄ **Luc. ij.**
B̄ndicta tu in mulierib⁹ **Itē a mū-**
do qui eam semper veneratur et co-
lit **Vnde predixit ipsamet** **Luce. ij.**
Ecce enim ex hoc beatam me dicent
et cetera **Quinta racō est quia sicut**
sabbatum mediat int̄ diē d̄nicam
que est dies leticie et sextaz feriaz q̄
est dies tristicie sic b̄tā virgo ē me-
diatrix int̄ deū et hoīez **Sexta ra cō**
ē qz d̄ ie sabbati p̄ pasceues xp̄ o-
ex̄nte in sepulchro tota fides per̄it
et in solavirgie remansit **Ideo dig-**
nissimū ē vt sibi sabbatū d̄dicetur
Septima ē p̄t̄ q̄dā reuelatōnez
factā **Exēplū b̄tē virgis siue miācu-**
lum **Narrat** **Johannes belech qz**
in constantinopolim erat quedam
ymago virginis gloriose āte quaz
pendebat velum quod totam yma-
ginem operiebat **Hec miraculose**
in sexta feria nullo homine mouēte
ammouebatur veluz in vesperis vs̄
qz ad vesperas sabbati **Dic qz to-**
ta ymago poterat videri **Et celebra-**
tis vesperis in sabbato descendebat
velū ad ymaginē sicut aū. vsqz ad

feriam sextam sequentē et hoc viso
miraculo sanctū est merito vt illa
die de beata virgine cantetur

De expositione p̄mi angelici

Quia sc̄dm̄ mēbrū p̄cedendū
est ad exp̄sitionē p̄mi ange-
lici de quo habet̄ de conse. di. j. c. de
p̄mis canendis et p̄mo agetur de
h̄is q̄ fuerūt apportata ab ecclesia
trūphante **S**c̄ndū est q̄ in p̄no
illo quedā sunt apportata ab ange-
lis et ecclesia trūphante vt est illa
Gloria in excelsis deo. et ī terra pax
h̄oibz bone voluntatis **Luc. iij.** Alis
qua aut̄ sunt ordinata a sanctis vi-
ris sc̄licet a b̄to hylario p̄ctamien̄
ep̄scopo p̄ncipalit̄ et ab ecclesia
militante vt est illud **Laudamus te**
Ad cuius euidentiā p̄sciendū est s̄m̄
innocē p̄pter peccatuz h̄oibz triplex
bellū incurrit homo **P**rimū fuit of-
fēso ī deū et h̄oiez **S**c̄dm̄ iter h̄o-
nes et angelos qui si nō peccassent
restaurati fuissent **T**erciū erat in̄
h̄oies adinuicē qz aliū ritum serua-
bant iudei et gentiles. sed aduēn-
te filio dei omnia fuerūt pacificata
Naz ipse est pax nostra faciēs vt̄
qz vnū vt habent̄ ab apostolo. fuz
it̄ em̄ p̄ eum pax cuz deo quia deus
factus est homo et econtrario **I**tez
inter homines cuz angelis. qz tunc
habuerūt sp̄em restauraciōis rui-
ne eorū **I**tem inter h̄oies in ritu di-
uino quia oēs ad ritū xp̄i tenentur
Et sic oia reducta sunt ad pacē et
ad vnitatem et de quolibet istoruz

tangit̄ aliquid in verbis istis **P**ri-
mo ex pte dei cū dicitur **Gloria Vn̄**
Jo. j. Vidimus gloriā eius q̄ **S**c̄-
cūdo ex pte angeloz cum additur
in excelsis idest angelis **T**ercio ex
pte h̄oim̄ cū subinfertur et in terra
pax h̄oibz bone voluntatis et sic de
oibz alijs **E**t nota q̄ in ista dicti-
ōne pax sunt tres litere **P**rima ē
P. p̄ quā intelligit̄ p̄sona patris
Sc̄da est **A.** p̄ quā intelligit̄ p̄so-
na filij qui dicit **Apoc. j.** Ego sum
alpha et o **T**ercia est **X.** que ē du-
plex consonās notans p̄sonā sp̄us
sancti qui a patre ex quadā r̄sonā
cia et concordantia mutua p̄cedit
p̄pter qd̄cluditur q̄ qui aduersa-
tur paci toti trinitati aduersat̄ **E**r-
go pacem habete **E**t de p̄cis et di-
lectiōis erit vol̄ ī cuz dicit̄ ap̄tus
ad th̄y xij. sed q̄bus debeat̄ pax
h̄oibz habet̄ ab hylario de conse. di. v.
Missa q̄ h̄oibz bone voluntatis sc̄z il-
lis q̄bz est bona voluntas et bonus
effectus

**De h̄is q̄ fuerūt addita per ec-
clesiam militantem**

Exposita p̄ma pte p̄mi āge-
lici q̄ est de h̄is q̄ fuerunt ap-
portata ab ecclesia trūphante sequi-
tur alia ps̄ eius q̄ est de h̄is q̄ fue-
runt addita p̄ ecciam militantē **I**bi
Laudamus te **E**t diuidit̄ in duas
ptes **P**rimo em̄ ponit̄ illud qd̄ p̄-
tinet ad laudēz trinitatis in coi **S**c̄-
cūdo qd̄ p̄tinet ad laudem cuiusli-
bet p̄sone in sp̄ali **I**bi d̄ne deus rex

celestis ac **P**rima adhuc in quinqz
 fm qz quinqz attribuunt trinitati
 p excellentiam fm qz hic ponuntur
 quinqz clausule **A**tribuunt em trini-
 tati potentia **I**deo dicim? laudam?
 te scz racione potētie bene opantis
Nam laus bene opanti debet **I**tez
 attribuitur trinitati sapientia jdo
 dicimus bndicim? te scz racione sa-
 pientie omnia disponētis **I**tez p-
 uidentia **I**deo dicim? adoramus te
 scz racione puidētie oia sustinē-
 tis **I**tez maiestas **I**deo dicim? gloi-
 ficamus te scz racione maiestatis oī-
 bo pūdentis **I**tem attribuitur tri-
 nitati p excellentiā bonitas **I**deo di-
 cimus grās agim? tibi scilicet rati-
 one bonitatis oībo puidētis qz hec
 omnia facere debemus et tu es dig-
 nus qz fiat tibi ppter magnā glori-
 am tuaz qua dignus es et laudari
 et benedicī ac **E**t ut illaz habere me-
 reamur que est maius donū qd ha-
 beri possit **D**equit dñe deus rex
 celestis ac **V**bi ponunt debite laus-
 des ptinentes ad singulas psonas
 specialit et diuidit in tres partes
Nam pmo ponit laus patris **I**bi
 dñe deus ac **V**bi onditur potentia
 impialis **S**cdo laus filij **I**bi dñe
 filii ac vbi ostenditur pietas inter-
 nalis visceralis **T**ercio laus spī-
 tus sancti **I**bi cū sancto spīritu vbi
 ponit pietas internalis **P**rimo er-
 go dicimus ad laudem pīs **D**ñe de-
 us ac **N**am in ipso est pmitas auc-
 toritatis quia a nullo est ideo dicit

dñe **C**ausalitas vniuersitatis ideo
 dicit deus a quo oia maiestas im-
 pialis **I**deo addit rex qz rex regū
Felicitas eternalis ideo dicit celestis
 qz ibi suā felicitatē manifestat **P**ro-
 prietas psonalis ideo dicitur deus
 pater pprietas generalis ideo dicit
 oīpotēs id est omnia potens **D**e-
 quitur dñe filii vbi ponitur laus fi-
 lij vbi quatuor ponunt fm qz qua-
 tuor modis aliqua sibi conueniūt
Primo em sibi conueniūt aliqua ra-
 cione diuinitatis fm qz conueniunt
 sibi tria **P**rimū qz de? existat **I**deo
 dicitur dñe deus **S**ecundū qz a pa-
 tre p modum nature pcedit **I**deo
 dicitur filii **T**ercio qz pcedens totā
 naturaz patris hauriat **I**deo dicit
 vniuersite **S**cdo conueniūt filio ac rati-
 one huāitatis scz vniuersalis res-
 demptio **I**deo dicit ihesu qz interp-
 tatur saluator **S**ecundo generalis
 diffusio ideo dicit xpe qz interp-
 tur vnctus **I**n xpo em fuit plenitudo
 gratiaz et vnctio a quo tanqz
 a capite fluunt rui grē sicut a fon-
 te **T**ercio conueniūt aliqua xpo rōne
 suppositalis vniuersitatis vel vnitatis scz
 nature diuine et huāne qz sic dicitur
 in simbolo **A**thanasij sic aīa ra-
 cōnal et caro vn? ē hō ita deus et hō
 v? ē xps **E**t ex hōpetit sibi qz sit dñs
 iō dicit dñs s̄ arianos qz dicit ipz catu-
 ram **I**te qz sit imolat? **D**icit angū? dei
Cōt maicheos qz dicit ipz n̄ fuisse
 imolatū itē qz sit filii? pīs s̄ sabel-
 lianos qz dicit aliū esse filiū a filio

p̄ris. xij. q. vltima de hereticis Quā
 to conueniunt aliqua filio radone
 sue miseracionis q̄ sunt tria qz sibi
 p̄mo supplicamus p̄ expiacione pec
 caminū Ibi qui tollis peccata mun
 di miserere nobis **Secundo** p̄ ex
 auditione p̄caminū Ibi qui tollis
 peccata mundi suscipe deprecationē
 nostram **Tercio** p̄ remuneracione
 solaminū Ibi qui sedes ad dextraz
 p̄ris miserere nobis **Et** qm̄ suppli
 cantes coiter consueuerūt allegare
 causam et radonez quare debent ex
 audire **Ideo** coiter allegamus tri
 plicem causam dicēdo qm̄ tu solus
 sanctus **Ideo** debem⁹ indulgere pec
 camina **Tu** solus dñs scz exaudiēs
 p̄camina **Tu** solus altissimus scilicet
 cetera ferens solamina eterna **De**
 quib⁹ cum sancto spū et hec ponunt
 spectantia ad laudē spiritus sancti
 que sunt duo scilicet p̄sonalis p̄pe
 tas **Ideo** dicitur cum sancto spiritu
 fūma et coeterna felicitas **Ideo** ad
 ditur in gloriā dei patris **Vltimo**
 sequit⁹ amen in quo optam⁹ nobis
 omnia confirmari et fieri **Nota** de
Amen q̄ est nomen hebreuz et ali
 quādo est nomen et tunc idē est q̄
 veritas vt in apoc. iij. hec dicit amē
 qui est testis fidelis **Aliquando** est
 aduerbiuz vt in euangelio **Amen**
 amen dico vobis idē est vere **Aliquā**
 do est verbum et tunc idē est q̄ fi
 at vt in psalmo ibi nos habem⁹ fi
 at fiat hebrei sunt **Amen** amē et is
 to moto sumit⁹ h̄ in cāntico āgelorū

De dubijs et nobilitate cāgla iexels

Quoniam circa tertium membrum mouen
 da sunt quaedam notabilia et quaedam
 dubia circa quosdam dictiones
 in isto hymno positas et postea vi
 debunt duo circa ipsum hymnum age
 licum **Quantum** ad primum nota primum
 circa hoc quod dicit **Et in terra pax**
Quid est pax **Et** sciendum quod dicit factus
 est **Thō. scda scde. q. xxix. q. dñna**
 est inter concordiam et pacem **Nam**
 ad pacem duo requiruntur vnum est
 vniuerso appetitum scz sensitui et ratio
 nalis **Ita** quod vnus non appetat quod
 alius non appetit quia si est inter eos
 rebellio iam non est pax **Aliud** est
 vniuerso appetendum scz quod appetentes
 in hoc quod appetunt sunt concordēs vni
 et idem appetendo **Ad** secundum autem scz co
 cordia sufficit appetendum vniuerso **Et**
 pax supra concordiam addidit primum scz
 vniuerso appetitum et sic ex hijs pa
 tet quod est pax quod est vniuerso tamen appe
 titum quod appetendum proprie loquendo
Secundo non circa hoc quod dicit adoramus
 te **Iuxta** quod nota quod tres sunt modi
 reuerentiarum exhibendi vnus vocat⁹
 dulia **Alii** ypdulia **Tercii** latria
Et est differentia inter istas **Nam** latria
 est fuitus et reuerentia debita soli cre
 atori **Et** dulia est cois fuit⁹ debi
 ta deo et creature **Et** ypdulia quod di
 cit⁹ ab ypp quod est supra est fuit⁹ spūalis
 supra alias cois obitas **Et** circa hoc
 primum quod multa **Primo** quod videtur vna
 adoracione sit adoranda christi humanitas
 et diuinitas **Et** dicendum quod si in christo

poneretur plures persone et yposta-
ses sequeretur qd essent plures ado-
raciones sed qz in xpo non ponim?
nisi vnā personam et ypostasim et
honor debeat persone et supposito as-
genti et toti et nō pti **I**dem vna
adoracione totū adoratur confide-
rando eum cui honor exhibetur qd ē
res subsistens **S**ecundo querit
vtrum ymaginibz xpi fit cultus la-
trie exhibendus **S**ciendūz breuiter
qd ymago pōt dupliciter considerari
vno modo vt res quedā puta lignū
sculptū vel pictū et sic nulla reue-
rentia debetur sibi nec honor qz tali
a non debentur nisi creature rōnali
Alio modo pōt considerari vt est yma-
go et qz motus ad ymaginem in-
quantū ymago est ad rem ymagi-
natam ideo vnus honor debetur et
ymagini xpi et ipsi cristo **T**ercio
queritur vtrū cruci cristi debeat la-
tria **D**icendū qd crux illa scz in qua
fuit cristus crucifixus potest dupli-
citer considerari vno modo in quātū
est ymago cristi extēsi in ea et sic
adoratur eadez adoracione latrē si-
cut cristus et sic eam alloquimur si-
cut cristū dicentes **O** crux aue spes
vnica et huiōi **A**lio modo in quan-
tum est res qdā et sic non pōtine-
at ad personam verbi vt pars eius
vel quasi ps eius nec potest eadem
adoracione adorari auz ipso sed ad-
oratur in quātū est res quedā cris-
ti in qua fuit extēsus et tunc rōne
ipius sibi debetur ypdulia **S**ed

alie cruces in quibz non fuit crist?
adorant nisi vt ymago **I**deo non
adoratur adoracione latrē **Q**uar-
to queritur vtrum mater dei sit ado-
randa adoracione latrē **D**icendū
qd cum beata virgo sit p se quedāz
persona agens ei debetur honor p se
Vnde alia adoracione adoratur quā
filius eius verūtamē nō latrē que
sola deo debetur **S**ed certe enimē
tius ceteris in quātū est mater dei
ideo sibi debetur nō qualiscūqz dus-
tia sed ypdulia qz vltra alios des-
bet honorari **Q**uinto queritur
vtrum sanctorū reliquie sint adora-
de dicendū qd sanctos dei in vene-
ratione debemus habere tāquā mē-
bra cristi tāqz dei filios et amicos et
intercessores nostros **E**t ideo eorū
reliquias qualescūqz honore cons-
gruo in eorū memoriā venerari des-
bemus **E**t pōpue eorum corpa que
fuerunt templum spiritus sancti et
organa spiritus sancti in eis habi-
tatis et opantis et sunt corpi cristi
configuranda p gloriā resurrectio-
nis **V**nde et ipse deus huiōi reliqz
as conuenienter honorat in eorum
presentia miracula faciēdo **S**ex-
to queritur vtrū peccatoribz sicut
malis prelatis debeat dulia **E**t viz-
detur qd nō qz honor debetur alicui
in testimonium virtutis pmo ethi-
corū sed prelati mali non sunt virtu-
osi ergo nec honorādi **E**t dicendūz
qd alicui habere virtutez contingit
tripliciter vel sicut actu virtuoso et

et sic malis non debetur duli vel si
 aut apto nato habere et sic cui libet
 huius debet et angelo nisi sit obstina-
 tus in malo propter quod de omnibus non
 debetur vel sicut ordinato ad indu-
 cendum vel conseruandum virtutes et
 isto modo debetur etiam platis pecca-
 toribus quia ordinati sunt ad vir-
 tutes ut conseruent et sic patet ad
 argumētum et ad questionē. **T**er-
 cio nota circa hoc quod dicitur omnipotēs
 Et videtur quod sit falsum quia deus non
 potest peccare nec mentiri nec ambula-
 re nec currere nec ridere nec moues-
 ri aut mori aut facere aliud deus nec
 potest facere idem esse et non esse simul er-
 go falsum est quod est omnipotēs id est omnia
 potens. **R**espondeo ad euidentiā huius veri-
 tatis faciendā sunt quatuor. **P**rimo
 probatur quod in deo est potentia acti-
 ua. **S**ecundo quod in deo non est poten-
 tia passiva. **T**ercio dabuntur quidam
 regule. **E**t quarto reddetur ratio de
 quodā dubio curioso. **Q**uantum ad
 primum probatur quod in deo est potentia acti-
 ua et hoc sic quia illud quod impos-
 tat perfectionem simpliciter in entita-
 te et actualitate est in deo sed pote-
 tia actiua est huiusmodi ergo nec probatur
 quia nihil agit secundum quod est in actu. **A**c-
 tus autem ille est perfectior quam aliquid est
 formaliter in se et continet aliquid vir-
 tualiter quod ille quo aliquid in se est for-
 maliter sed nihil continet virtualiter.
Habens autem potentiam actiuam per illam
 est actu in se aliquid formaliter et per
 eam continet aliud virtualiter ergo

habere potentiam actiuam importat per-
 fectionem in entitate et actualitate et
 per consequens appetit deo. **Q**uatum ad
 secundum probatur quod in deo non sit potentia
 passiva. **S**uertendo rationem sic quod im-
 portat imperfectionem et diminutionem
 in entitate et actualitate non conuenit
 deo sed habere potentiam passiuam est
 huiusmodi ergo nec probatur quia omne quod
 est in potentia ad recipiendum aliquid
 in se est ex defectu entitatis et actu-
 alitatis quam dat ei illud quod in se ipso
 recipit unde talis potentia siue sit con-
 iuncta actui siue separata semper est im-
 perfecta et indigens perfici per aliud.
Quapropter nullomodo est ponenda in
 deo et sic patet secundum quod scilicet quod in deo non est
 potentia passiva. **Q**uatum ad ter-
 cium ex istis dantur quatuor regule quibus
 potest videri quod deus possit et quod non
 possit. **P**rima regula est quod deus potest
 facere quicquid respicit potentiam actiuam
 solum hoc patet quia quicquid pertinet ad
 dignitatem et perfectionem est deo attri-
 buendum sed causare actiue quodcumque
 causabile est huiusmodi ergo nec. **E**t ex
 hac regula habetur quod deus potest in omnem
 effectum cuiuscumque efficiētis. **S**ecunda
 regula est quod deus non potest face-
 re quicquid respicit potentiam passiuam solum
 vel simul actiuam et passiuam hoc patet
 quia amota causa amouetur effectus sed
 a deo tollitur potentia passiva propter quod
 etiam tolluntur ab ipso ea que respiciunt
 eam solum vel simul cum actiua sunt deo attri-
 buenda huiusmodi sunt omnia que consistunt intrans-
 mutari in acquirendo esse et in amittendo quod
 ei.

in hīs generacio vni? est cōruptio
alterius **E**t ideo deus nō potest am-
bulare currere aut se mouere qz ta-
lia respiciunt potenciā passiuā solū
vel simul cum actiua qz sunt mouē-
cia mota **I**te; nō potest moueri nec
mori nec corrumpi qz important a-
missionem esse prius habiti et ita
trāsmutacionē s̄m principiū passiu-
uum **T**ercia regula est deus non
p̄t facere qd̄ nō p̄t velle p̄batur qz
nullus p̄t velle oppositum illius ad
qd̄ natura ordinat̄ sicut homo non
potest velle miserā qz naturalit̄ or-
dinat̄ ad oppositū. deus aut̄ natu-
ralit̄ inclinatur ad suā bonitate; in-
finitā p̄pter qd̄ q̄ deficiūt a sua boni-
tate velle non p̄t. cum ergo peccā et
mala sint defluxus quidā a diuina
bonitate talia non p̄t deus velle nec
facere **I**tem posse peccare nō est pos-
se s̄m aug^m de pen. di. ij. c. caritas
nec posse deficere est posse ymo hec
affirmacio icludit negacōez **Q**uā-
ta regula est qz quedā ip̄tant res
pugnancia; ex natura terminorū
vt trinarū esse parem vel idē esse et
non esse simul et talia nō p̄t deus fa-
cere nō p̄pter defectum potencie vel
diminucōez. sed p̄pter ip̄sibilitate-
tem que est in re faciēda qz hoc fa-
cere non est facere p̄bacio quia illa
nō sunt simul factibilia quoz positi-
cio vni? est remocō alter? **A**lioqn̄
simul aliquid poneret̄ et non pone-
retur fieret et nō fieret sed illa que
implicant contradiccionē sunt bu-

iusmōi qz negacō r̄monet affirma-
cionem et econtrario ergo deus nō
p̄t facere qz affirmacio et negacio
non simul sunt vere de eodez **V**n̄ di-
cūt aliqui qz magis debet dici qz ne-
queūt talia fieri q̄ qz dicatur qz de-
us non p̄t **Q**uerit̄ p̄mo circa ym-
nū que est racō quare deus dicit̄ oī-
potens et omni sciens et tñ nō dicit̄
tur omni volens cū tñ scientia pote-
tia et voluntas in deo idem sint **D**ic-
endū qz s̄m p̄m. ix. metha. in as-
gente p̄ voluntate; voluntas habet
determinare potenciā et scientia; ad
opus et ideo in deo ponat̄ et sciā ab-
solute p̄nunciat̄ de se respectu oīm
Ideo dicit̄ absolute omp̄s oīsciēs
Voluntas aut̄ que habet determina-
re nō nisi respectu illoz ad que ha-
bet determinare ideo non dicit̄ur oī-
volens q̄n̄ oīa volēs et sic patet dif-
ferentia et causa istoz **D**ecūdo
circa istum ym̄n angelicū queritur
quare in missa beate marie virgis
sunt sex additiones in gloria in ex-
cellis **A**d hoc dicendū qz p̄pter sex
p̄uilegia beate virginis **P**rimū est
concep̄tionis **C**oncepit em̄ opacōe
et obumbracōe spiritus sancti qz
prima addicio post illuz versuz **D**o-
mine fili ac̄ **E**st spiritus et alme or-
phanoz paraclite. **D**ecundū; ha-
bit racionem emissiomis quia pe-
perit dei filiu; **I**deo additur primo
gemitus marie et cetera **I**ta qz pri-
mogemitus non dicit̄ ibi ordinez q̄
si alius sequitur. s̄ dicit̄ dignitate;

Vel primogenitus id est ante quam nullus
vel etiam post. Tercium habuit ratione
materne deitatis quod est orbi maximae
ma laus et gloria ideo additur Ad
marie gloria. Quartum habuit ratione
sanctificationis quam nullomodo peccare
potuit Et ideo addit mariam sanctifi-
cans. Quintum habuit ratione adscen-
sionis ideo addit mariam gubernans
Sextum ratione sue coronacionis ideo
addit mariam coronans. Tercio
circa ipsum quoniam regulariter debet
dicere ymnus angelicus scilicet gloria in excelsis
Ad hoc respondetur extra de cele-
nisi. C. Consiium ubi dicitur quod debet
cantari quoniam in matutinis dicitur Te-
deum laudamus. Sed haec regula fallit
in sabbato sancto pasce et in die ce-
ne domini secundum officium romanum Et de sab-
bato sancto redditur ratio de conse. di-
ij. ubi dicitur quod illa missa spectat
ad diem pasce quare tunc dicitur alle-
luia et gloria in excelsis Quare cantatur in
die cene et in sabbato pasce Nam
tunc redditum est gaudium angelicum
In die autem cene dicitur ab aliquibus glo-
ria in excelsis non tamen in ordine nostro
predicatorum ratione privilegii et cele-
britatis singularis quia illa die fu-
it a christo institutum et primo celebratum
et sic patet quomodo populus debet veni-
re cum mentis intentione

**De quarta preparatione populi et
collecta que immediate sequitur per
gloria in excelsis ps quarta**

Quarta preparatio est quod populus
debet venire cum petendi intentio-

ne et impetrandi et hoc fit col-
lecta que immediate sequitur per glo-
ria in excelsis Et ratio ordinis patet quod
quia facta cordis humilitate que fit
in kyrieleyson et mentis erectione
que fit in gloria in excelsis potest fieri con-
fidenter peticio quod fit in collecta siue
oratione. Circa quod sic procedat quod
declinabo quodam dubia Quorum primum
est quare sacerdos salutatur populum
dicens dominus vobiscum et populus re-
spondet et cum spiritu tuo Ad quod dicitur
quod haec saluatio dominus vobiscum sum-
pta est de libro Ruth. ij. c. ubi legitur
quod vobis salutauit sic messorum suos
et sic est sensus Dominus vobiscum id est
petitiones vestras tribuat ad effec-
tum in vobis maneat et precibus
exaudiat. gratiam conferat et premia tri-
buat Et clerus respondet Et cum spiritu
tuo scilicet fit deus qui spiritum rectum in-
nouet in visceribus tuis quia non ex-
audiunt precibus illius qui non spiritum
rectum et sanctum habet quasi dicat
clerus et populus tu nobis quatuor
optas dicendo dominus vobiscum ideo
nos dicimus Et cum spiritu tuo scilicet
fit dominus ut nobis valeas impe-
trare vel sic respondetur alia ratione
ut detur intelligi quod sacerdos debet
esse totus spiritualis est est sensus
Et cum spiritu tuo id est dominus qui
est in ore tuo fit in corde tuo et in me-
te tua Hoc autem verbum sum-
tum est ab apostolo. ij. et ad cor. ij.
vltimo ubi sic dicitur Dominus ihesus
christus cum spiritu tuo. Unde dicitur
b ij.

C
oremus in signum q̄ dixit ih̄sus
discipulis orate ne intretis i temp̄
tationem ¶ **S**ecundū dubiū est
quociens sacerdos salutat populū
Et dicendum q̄ sepiēs quando ip̄
se met dicit euangelium in signum
q̄ dominus est nobiscū quando ha
buimus grāciam septiformem spi
ritus sanctus Salutat em̄z primo
ante collectam **S**ecundo in princ̄s
pio euangelij **T**ercio in fine vel p̄
quando credo dicit **Q**uarto in pri
ncipio prefationis **Q**uinto dicendo
pax domini **S**exto i principio ora
tionis post comunionez **S**eptimo
in fine ¶ **T**ercūz dubiū est Quo
ciens uertit se ad populū sacerdos
Et dicendum q̄ quinquies Cuius
causa est quia crist̄ apparuit quī
quies in die r̄surrectionis sed i ter
cia uisione que est post manūz lo
cionem nihil dicit alte quia illa re
presentat apparicionem symoni pe
tro de qua non fit mencio in euans
gelio quāto fuit nec ubi fuit nec q̄
modo facta fuit ¶ **Q**uartum dubi
um est quare episcopus quando ce
lebrat dicit pax uobis **A**d q̄ dice
dum q̄ episcopus pprie est vicari
cristi et representat cristūz **C**rist̄
autem hoc uerbum dixisse fatet **J**o.
xx. discipulis suis **E**t ē sensus Pax
uobis i presenti des pax uobis pax
pectoris et uolūtatis et i futuro pax
eternitatis quaz pax optauit ih̄s
sus discipulis suis **jo. xiii.** Pacem
meam relinquo uobis pacem meaz

D
to uobis ¶ **Q**uintum dubiū est
circa ipsam orationem querit qua
re uocat oratio uel collecta **A**d q̄
dicendum q̄ collecta dicitur p̄ tan
to q̄ super populū collectum et cō
gregatum dicebatur ut habet de
consecratione. distm. iij. vel etiam
quia i ea recolligitur populi depre
cacio et supplicacio **D**icitur etiam
oratio quia in illa oremus pro nos
tris necessitatibus spiritualibus et
temporalibus ¶ **S**extum dubiūz
est quare dicitur i dextera parte al
taris **E**t dicendum q̄ per dexteram
bona eterna et per sinistram tempo
ralia designantur ut ergo ostēdat
q̄ eterna spiritualia primo petere
debemus **J**uxta illud Primum q̄ri
te regnum dei Math. vii. **I**deo dicit
tur in dextera parte **V**el etiaz quia
omnes oraciones in nomine cristi
fiunt qui sedet ad dexteram ut ha
betur Marci ultimo **I**deo in dextera
parte dici debeat ¶ **S**eptimūz du
bium est quare comuniter oramus
uersus partem orientalem **A**d q̄
dicendum q̄ uersus orientem mas
gis oramus propter multa **P**rimo
pp̄ter significacionem ut sic signi
ficemus q̄ illuminacio mentis nos
tre a deo ē sicut lumē uenit ab orien
te **S**ecundo quia illa est nobilior
pars orbis **T**ercio propter opera
quedaz nobiliora que fiunt magis
in oriente. nā ibi motus celi incipit
Vel aliter fm̄ q̄ dicit damascenus
libro quarto capitulo quinto ostē

dens q̄ triplici racione **P**rima vt ter-
 ram nostrā scz paradisu terrestrē
 ī q̄ positus est p̄m? hō nos affectuē
 monstrarem? que est in pte orien-
 tis **S**ecūda vt ad xpm crucifixū qui
 versus orientē stans in cruce respi-
 ciebat attendamus **T**ercia vt ipm
 venientem ad iudiciū nos expecta-
 re ostendam? de quo dicit in psal-
 mo **A**scēdit sup celū celi ad orien-
 tem **E**t ab illa pte dicit venire iux-
 ta illud actuū. **V**ic veniet quē ad
 modū vidistis eū ascendentez in ce-
 lum **O**ctauū dubiū est q̄t oracio-
 nes debent dici in missa **A**d quod
 dicendū q̄ aliqui soluz vna racione
 solemnitatis sicut qn̄ est duplex vel
 totum duplex festū **A**liqui autē due
 vel plures vsqz ad septenarium nu-
 merū **I**nnoceū reprobāt quia dñs
 in septem petitiōibz docuit orare
 et etiam qz verteret in tediū vltra
 de conse. di. ij. **C**ū omnia **O**rdo autē
 noster scilicet p̄dītoz comuniter
 non dicit nisi tres p̄pter trinitatem
 p̄sonarum **N**onum quare comu-
 miter dicunt q̄ in numero impa-
 ri dicunt aliqui q̄ quia deus dete-
 statur diuisione; que numero pari
 attribuitur nam deo complacet in
 vnitāte et ī diuisione que numero
 impari assignantur **I**ta dicit ma-
 gister sententiāz libro sc̄do expo-
 nendo illud quare deus nō benedix-
 it sc̄de diei in creacione reruz dicen-
 do q̄ erant valde bona **S**ed hec ra-
 tio non placet mihi quia dualitas

et numerus binarius cōmendant ī
 sacra scriptura **V**nde cristus binos
 et binos misit discipulos **I**tez cari-
 tas q̄ est maxima virtutū in dupli-
 ci actu consistit et cristus ex duabo
 naturis et tota lex in hīs duobus
 mādatīs pendet et p̄p̄he scilicet **D**i-
 liges dominum deum tuū et prox-
 mū tuum sicut te ipsum vt dicit iſe
 tota scriptura sacra in duobus tes-
 tamentis **I**tem euangelia sunt nu-
 mero pari **I**tez epistole pauli que
 sunt. xiiij. **E**t quando dicitur qd̄ du-
 alitas fugit vnitāte; **I**ta ego dicaz
 q̄ numerus ipar fugit eq̄litate; in
 qua consistit iusticia quare non va-
 let **I**deo dico q̄ nō fugit ymo clau-
 dit in se tanq̄ partem nec rācio ma-
 gistrorū quia dicitur non benedixit
 se diei sc̄de nec etiaz ex illa causa
 quam ipse ibi assignat **S**ed qz be-
 nedictio et laus p̄fectioni debetur o-
 pus sc̄de diei sed tertia die fuit per-
 fectum vt habetur gen̄ p̄mo **I**deo
 diei tertia duplex benedictio datur
 vna p̄ opibus sc̄de diei et alia p̄ o-
 peribus tertia que p̄pter aliter di-
 ci p̄t iudicio nostro q̄ oraciones di-
 riguntur deo aut p̄sone diuine in
 numero ipari sunt **I**deo coiter in nu-
 mero impari dicuntur **D**ecimūz
 dubiū est q̄ cum in diuisa sint o-
 pera trinitatis et equalis pater. eq̄-
 lis filius. equalis spiritus sanctus
Queritur quare oracio non dirigi-
 tur spiritui sancto ita bene sicut pa-
 tri vel filio quia s̄m athanasium
 eij

Omp̄s pater. omp̄s fili⁹. omp̄s spi-
ritus sanctus Et tñ oēs orōes diri-
gunt patri vel filio et nūq̄ spūi scō
Ad hoc dicendū q̄ spūs scūs donū
est Vñ istud donū p̄mittens xp̄us
discipulis suis Dicit pactitus aut̄
spūs quez mittet p̄r i noīe meo rē
A dono aut̄ nō petit donū sed a lar-
gitate doni ideo rē ¶ Undecimū du-
biuz est quare aliquñ dicim⁹ in fine
orōnis p̄ dñm. aliquñ p̄ eūdem. ali-
quñ p̄ eiusdē aliquñ qui teuz Ad qd̄
dicendū q̄ aliquñ in orōne fit petico
a p̄re et tūc debet dici p̄ dñm Sed
aliquñ in orōne fit mencio de filio si-
cut in orōne Deus q̄ in filij tui hūi-
litate iacentem rē et tūc debet dici
p̄ eundē Aliquñ ip̄a orō dirigūt ip̄i
filio directe sicut in orōne Deus q̄
virginalē aulaz rē et tūc debet dici
qui uiuis et regnas Sed aliquñ in
fine orōnis fit mencio de filio sicut
in orōne Respice q̄s dñe sup hanc
familiā tuā rē et tūc debet dici qui
tecum uiuit Aliquñ aut̄ fit mencio de
spū sancto rē et tūc semp̄ d̄z dici in
vmitate eiusdē rē sicut in orōne De-
us q̄ corda fidelium rē Aliquñ autē de
nullo istorū fit mencio sicut in exor-
cismis et cathecismis et orōnib⁹ aq̄
bñd̄cē et in q̄busdāz officijs sepul-
ture et tūc dicūt p̄ eū qui venturus
est iudicare rē et q̄uis bñdiceret p̄
dñm tñ d̄z p̄ eū qui venturus est iu-
dicare rē ad timorē demonū q̄ d̄ iū-
dicio finali plurimū terrenū Vñ uē-
sus Per dñm dicas cū p̄rem p̄sbis

oras Cum xp̄m memores p̄ eūdem
dicere debes Cū xp̄o loquens q̄ vi-
uis dicere q̄ris Qui teū sit. sit col-
lecte finis in ip̄o Si spiritus alm⁹
eiusdē dicere debes Terminat̄ at̄ ora-
cio dicendo p̄ oīa secula seculorū qd̄
p̄t intelligi sic idest p̄ oīa tpa vel de
selo fuf̄o qd̄ oīa alia sel̄a tñscēd̄ it̄
et hoc de p̄paracione pl̄i sufficiant

De sc̄da parte misse q̄ uocatur instructio ca. sc̄dz

Dico in p̄cedenti capitulo
de prima parte misse sc̄lia
cet de p̄paracione que du-
rat vsqz ad epistolam Nunc conse-
quenter in hoc secūdo capitulo agē-
duz est de sc̄da pte misse que durat
vsqz ad offertorium que uocatur in-
structio et incipit in epistola vnde
post oracionem sequitur lectio vel
epistola in quib⁹ instruimur de di-
uinis mandatis iuxta illud psal-
mista Da mihi intellectum vt dis-
cam mādata tua Hec autem pars
multa cōtinet vnde diuiditur in sex
sc̄licet primo in ministerialem in-
formacionez de qua in epistola Se-
cundo in penitencialem operacio-
nem de qua in graduali siue r̄spōso-
rio Tercio in salutarem lamentaci-
onem de qua in tractu Quarto in
spiritualem exultacionem d̄ qua in
alleluya Quinto in principalem in-
structionem et de qua in euangelio
Sexto in spūalem fidei cōfessionem

de qua in symbolo Ratio autem ordinis istarum quinque partium est quia tractus non facit proprie partes distinctas; cum aliquando nullus dicatur et quia secundum Innocentium prima scilicet epistola designat officium presbiteri qui preiuit ante faciem domini preparare vias eius. Et graduale significat penitentiam quia ipse predicauit et fecit unde dixit penitentiam agite. Math. iij. c. 21. Ideo statim sequitur graduale sed quia post penitentiam sequitur gaudium quia ut ipse dixit Appropinquabit vobis regnum celorum. Math. iij. Ideo sequitur alleluia quod est canticum gaudij. Et quia post doctrinam jobis statim secuta est cristi doctrina. Ideo sequitur post euangelium quod doctrinam cristi designat cuius fides ibi continetur que postea in symbolo clarius explicatur et sic patet ordo partium predictarum diuiditur enim istud capitulum in sex partes principales. De Epistola et ministeriali in-

Primo videndum est de ministeriali in formatione per prima scilicet capituli. **P**rimo videndum est de ministeriali in formatione de qua agit in epistola siue lectione. Circa quam hec per ordinem videbuntur. **P**rimo quare sic vocatur epistola. Et dicendum quod epistola dicitur ab epi quod est super et stolon quod est missio quasi supra missio id est supra legem et euangelium quia epistole sunt declarationes doctorum in euangelij et lege eorum que in ipsis continentur. Aliquam etiam ap-

pellatur lectio quia exponitur ad legendum et explicatur quicquid significat.

Secundo queritur quid per epistolam designat. Et dicendum secundum Innocentium quod epistola significat doctrinam et instructionem factam per ministros noui et veteris testamenti quia lex precessit euangelium sicut iohannes baptista christum. **T**ercio quare sic cantatur scilicet accentu circumflexo vel adequato. Dicendum quod ut denotetur quod mens fidelium debet esse eleuata ad deum et post reuerti ad seipsum.

Quarto ubi debet cantari. Dicendum quod in medio ecclesie ad figurandum christum in medio doctorum vel prophetarum illud psalmus. In medio ecclesie laudabo te.

Quinto queritur quare populus sedet quando epistola cantatur. Dicendum quod ideo ut cum maiori diligentia a bonis moribus instruamur vel in formemur quod secundum aristotelem Anima sedens et quiescens fit prudens. **S**exto queritur quare sacerdos tunc tacet. Dicendum quod ut dicitur subdiaconus significat Jobanem baptistam. Sacerdos autem christus predicante ei Jobane baptista tacuit christus iohannes tacet sacerdos.

Septimo queritur quare in epistola aliquando dicitur karissimi aliquando fratres aliquando in diebus illis. Dicendum quod quando epistole sumuntur a dictis pauli tunc dicitur fratres. Ratio est quia illas mittebat ad illos quos conuertebat. Inter quos quedam germanitas generabat et fraternitas. Ideo vo-

cat eos fratres **S**ed quādo a cano-
māis sumuntur petri. iohānis et
iacobi quas ipsi direxerūt non ad
illos quos conuerterant solum sed
ad omnes generaliter quia ad om-
nes debemus habere caritatē ideo i
illis epistolis dicitur carissimū **S**ed
aliquā dicitur i diebo illis et p̄cipue
quā sumuntur de actibus apostolorū
Sed in euangelijs non dicitur in
diebus illis sed in illo tpe et ratio
est triplex p̄ma est quia frequēter
in textu ponit in diebo illis ut ptz
in actibus apostolorū **S**ecūda ratio
est qz sicut tempus continet diem
Ita euangeliū continet epistolas
que declarāt ipm **T**ercia qz euāge-
liū est d̄vno scilicet cristo et d̄vno
tempore scilicet vita xpi sed episto-
le facte sūt ad diversos de diversis
et in diversis tempibz **I**deo dicitur
in diebo ill' ut cuilibet possit appli-
cari melius **E**t nota qz quā lectiones
sumunt de libris legalibus tūc nū-
quā ponitur tytilus viri alicuius **R**ō
est quia in penthateuco continentur
q̄ p̄tinent ad synagogā que iaz de-
ficiat in sacerdotio et in regno iuxta
p̄phetiam danielis **V**n̄ moyses non
intytulatur qz defecit cōtra d̄nm in
educatione aque de petra **N**ec etiam
salomō in libris sapienciā libz aut
qz depravatū est cor eius cū mulie-
ribz et p̄ mulieres - aut quia nō ve-
ritas illoz plenarie scitur ideo a sa-
pienciā increata intytulat **V**nde su-
muntur epistole **O**ctavo querit

quare epistole accipiuntur de episto-
lis pauli. aut canonicis. aut actibus
apostolorū. aut libris salomonis. a
prophetis. nūquam autē de libris
moysi **D**icendū qz ratio est quia in
illis tantū p̄mittuntur temporalia
in cuius significacione lectiones ter-
minantur in grauem accentum des-
cendentē in nouo vero testamēto p̄-
mittuntur spiritualia et eterna in
cuius signū euangeliū et episto-
la terminatur in accentum acutū
¶ Nono queritur qui sūt ministri
eius **D**icendū qz duo scilicet lector
quando est de veteri testamento et
subdyaconus de quo cūqz accipiat
¶ Circa hunc primum ministrum
scilicet lectorem queruntur tria **P**ri-
mo quare lector legit semper de ve-
teri testamento et nūquā de nouo
regulariter nec est de officio **D**icen-
dum qz quia significat predicator
res veteris testamēti **¶** Secūdo q̄-
re non accipit benedictionem quan-
do debet legere **E**t dicendum qz cau-
sa est quia illi predicatorum et pro-
phete predicabant solo deo inspi-
rante non manifeste missi **I**deo nō
rāpit b̄ndictionez patenter **¶** Ter-
cio quare aliquando immediate post
lectionem lectoris subsequitur epi-
stola ut in natali **D**icendum qz ad
signandum impletam esse prophe-
ciam sicut recte gloria immediate se-
quitur hoc enim non fit nisi in illis
festiuitatibus in quibus tangunt
speciales prophete de illis que iaz

cōpleta sūt in epistolis **C**irca se-
 cundum ministrum scilicet circa sub-
 dyaconū queruntur multa **P**rimo
 quare subdyaconus legit de utro-
 q; testamento **E**t dicendū q; q; sig-
 nificat **J**o. baptistam qui medius
 fuit legis et euangelij **I**deo aliquñ
 de veteri testamento aliquñ de nouo
 legit **S**ecūdo querit quare sem-
 per legit versus faciem ad altare **E**t
 dicendū q; ad dmonstrandū q; jo.
 pdicando xp̄z ip̄s digito dmonstra-
 uit dicēdo **E**cce agn̄ dei rē **T**ercō
 queritur quare plus portat d̄ indu-
 mentis q̄ accolitus **D**icendū q; por-
 tat manipulum vltimus in sinistra
 qui significat extirpationem macularū
 nimiarū q; manipulus est quasi su-
 darium ad tergendū vultū **I**psi
 em̄ subdyaconi ad sacra tractanda
 admittunt **P**ortant etiā tunicam
 strictam p̄ quam etiā doctrina xp̄i
 significatur **V**nde etiā in veteri les-
 ge in ipsa tyntinabula pendeant
Subdyaconi em̄ primo admittū-
 tur ad doctrinā noue legis anūciā-
 dam **Q**uarto q̄ritur q̄re nō reci-
 pit b̄ndictionē **D**icendū q; ideo q; q;
 siḡt joh̄em baptistaz qui pdicauit
 solo deo inspirante nō publice mit-
 tente **I**deo nō accipit b̄ndictionē
Quinto queritur q̄re vadit sine
 lumie et cereis et dicendū q; tpe jo-
 h̄anis baptiste nūdū erat pp̄rie de-
 clarata lux **J**o. p̄mo nō erat ille lux
 et iste significat joh̄em bap. ideo si-
 ne lumie vadit **S**exto querit q;

re vadit cum vno solo accolito **D**i-
 cendū q; ideo q; significat **J**o. bap.
 qui p̄nunciavit aduentū xp̄i in car-
 nem qui fuit humilim̄ et quasi oc-
 cultus ideo vadit sine lumie et cum
 vno solo accolito vel significat ad-
 uentū p̄mū xp̄i qui non habuit ni-
 si vnum solum p̄cursores scilicet jo-
 hannem baptistam

De penitenciali opacione. et gra-
 duali ps̄ sc̄da p̄ncipalis. c. ij.

Secundo agendū est de gradu
 ali **C**irca qd̄ videbūf aliqua
 p̄mo qd̄ graduale siḡt **E**t dicendū
 q; penitentiā quā jo. bap. fecit et p̄-
 dicauit ideo statim seq̄tur imedias-
 te post epistolaz et cantat voce gra-
 ui quia penitentia lamentū siḡt **I**n-
 juno. **S**ecūdo q̄ritur q̄re sic voca-
 tur **E**t dicendū q; ideo q; in gradi-
 bus graduale consuevit cantari ad
 designadū fructū penitentie qui est
 ascendere de virtute in virtute per
 gradus quosdā donec videat deus
 deorū in syon p̄pter qd̄ gradule sig-
 nificat conuersionē fidelū penitentū
Et ins̄ponit versus ad denotandū
 q; nullus verā et p̄fectā penitentiaz
 facit nisi ad deū plenissime conuertat
Joh̄el. ij. **C**onuertamī ad me in toto
 corde v̄ro **E**t sic vocat etiā respō-
 sorium quod pertinet ad opera vi-
 te actiue **E**t bene congruit hoc no-
 men responsorūz actiōni quia per
 opera respondem̄ pdicacōi **T**er-
 cio q̄ritur quare in diebus pascali-
 bus a p̄t̄hecostes nō cantat graduale

Dicendum q̄ illi dies statuz signi-
ficant eccie futurū felicē ubi nō ēit
fletus aut penitentia sed gaudium
et leticia qz h̄m q̄ cātat eccia nō ēit
amplius neqz luct? neqz clamor s̄
nec vllus dolor Apo. c. xxi.

De salutar lamentacione et de
tractu pars tercia

Tercio determinando de tractu
salutar lamentacione viden-
da sunt aliq̄. Primo q̄d significat
tractus Dicendū qz ex mō suo can-
tandi et multiplicacione versū tris-
ticiā significat quā sancti p̄res pa-
tiebant in hoc mūdo dicentes cum
dauid Heu in qz incolatus meus
plongat? est Et ideo vocatur trac-
tus quia tractim cantatur dicitur
etiam tractus quia p̄ ipsum quasi
p̄ violenciā trahimur ad bonuz Et
ideo gemendo clamat spōsa in can-
ticis. j. Trabe me p̄ te et quia hoc
fit laboribz penitēcie Ideo tractus
tractas in longū notas habens cā-
tatur que note dūt luctuose et aspe-
re et longe et sup̄ verba luctuosa cā-
tari sicut est Dñe nō h̄m peccata n̄a
retribuas nobis et Qui habitat in
adiutorio altissimi et Depe expug-
nauerūt me et h̄m v̄t verbis la-
mentū doceat luctuosis notis indi-
cetur compunctionis dolor asperis-
tate significet penitēcie labor et lō-
gitudine p̄seuerantia penitēciū De
p̄mo aut̄ h̄m dicitur ih̄eremie. vj.
et de secūdo luctū v̄nigenti fac tibi
planctū animaz De tercio dicitur

in p̄s Egenus et paup̄ ego sum et
in laboribz a iuuetute mea. De quā
to aut̄ dicit Ambrosi? Kemp vole-
at et non se voluisse doleat et d̄ voloē
gaudeat Vñ psalmista Fuerūt mi-
hi lacryme mee panes die ac nocte
Traetus etiā frequenter habet
plures versus quia p̄ multa optet
h̄m trahi in penitēciam anteq̄
peccatū destruat p̄mo optet qz sus-
pendatur ab actu peccati. sc̄do a
volūtate peccādi. tercio radices pec-
catoz exādere. quarto reliquias lō-
ge consuetudinis peccati delere Ra-
dices aut̄ vocātur libidines cōmuta-
bilis boni que causam peccā dederūt.
Reliquie vocantur tenebre quas in-
currit homo ex peccato Et propter
ista quatuor dicitur ih̄eremie p̄mo.
Posui te vt euelles et destruas. dis-
sipes et disperdas et edifices et plā-
tas. Euelles actuz peccati p̄ confes-
sionem. destruas voluntatem peccā-
di p̄ compunctionis dolorem. disci-
pes radices p̄ deuotionē disperdas
reliquias p̄ elongacionē tui a pec-
cato Radices aut̄ peccatoz exādū-
tur p̄ potēciam. qz dicit Ambrosi-
us qz penitere est radices peccatoz ex-
ādere et eoz suggestiombz vltimū
aditū non indulgere iste est tract?
de quo dicitur Ozee. xj. in funiculis
adam traham eos in vinculis car-
nitatis Et h̄m vinculis adam est
retract? a peccato Et hac de causa
cantatur tractus p̄ graduale in tē-
poribus penitēcie sicut tempore ier-

iuniorum quadragesima et quatuor
tempm excepto solo ieiunio mensis
quarti qd in ieiunio celebrat septi
mana penthecostes qz tunc cu gau
dio cantat alleluya

De spirituali exultatione et alla
pars quarta principalis scdi capli

Quarto agendum est de spuali
exultatione d qua in alleluya
habet qd bn statim post graduale se
quit quia post luctuz sequitur co
lacio idest post responsorium Alla

Raz beati q lugetis quia ridebitis

Circa ergo alla qruntur hec qd
alla figt Dicendū ex pdictis q gau
dium futurū qd penitentibz pmittit
ad qd sequit versus hm jnno. q mi
hil triste sed totū iocundū et dulce
debet sonare Vn omnes versus coi
ter q dicunt gaudiū et iocunditatez
fignt Sicut est ille Dns regnavit
decorez indutus est idutus est dns
ac Dns regnavit exultet terra Jui
bilate deo Just? vt palma ac Vn
nota q aliqui sequit et addit psa
cum dulci melodia que in hoc idem
figt quia sancti duplicē stola? acci
pientes in eternū gaudebūt hec iu
nocen **H**ecdo qnt quō alla inter
ptatur Et dicendū hm ambrosium
q alle lux. lu. virtus. pa. salus. fig
nificat aut hm aug? Alle salua. lu
me. pa. dne. **H**ec hm jerom? Alle
laudes. lu. dicam? pa. dno. hm gre
gor? alle pater. lu. fili? pa. spirit?
sanctus Item aliter al. alassiuus
le. leuatur in cruce. lu. lugebāt apo

stoli. pa. r surrexit dñs ergo **T**er
cio qritur quare ista duo noia non
sunt translata scz amen et alleluya
Dicendum hm tabanū q ista duo
vocabula scz amen et alla eccia nō
transtulit sed retinent ppter reue
rentiaz qz **J**o. iij. in apoc. illa duo
noia ab angelis se fatetur audiuis
se vel etiaz ex alio qz alla laudez ce
lestez designat quā nemo vidit hu
ius seculi Et ideo qd a nobis igno
tum est sub ignoto vocabulo expri
mitur **Q**uarto querit quare al
leluya repetitur Et dicendū q ideo
quia speratur duplex stola scz cor
pis et anime **Q**uinto queritur q
re tempe pascale geminat Et dice
dū q ppter duplicē racionem scz ca
pitis et membrorum de quibz gau
dere debemus quia hm apostolum
Si cristus surrexit et nos resurge
mus **S**exto queritur quare i eb
domada pasce dicatur Responsori
um **H**ec dies Dicendū q vsqz ad
sabbatum sequens fit memoria de
captiuitate filiorum israhel **H**z p?
alleluya cantatur propter gaud n
resurrectionis **S**eptimo querit
quare non omni tempore cantatur
alleluya h a septuagesima vsqz ad
pasca cantatur tract? Ad quod di
cendum hm innocencium tempore
tristicie nō dz carmē leticie decātari
Septuagesima at tps babiloice
captiuitatis spualiter repntat in q
tpe filij isrl sup flumia sedentes et
flentes in salicibz organa suspen

C

runt dicentes **Q**uomodo cantabimus canticū dñi in terra aliena nō. Ideo tunc non canim? alla s̄ tractus qui asperitate vocis et p̄lixitate verborū m̄sera p̄ntis incolatus designatur

De principali instructione et euāgelio ps. v. p̄ncipalis. capli. η.

Quinto agendū est de salutari et principali instructione que est in euāgelio in quo ip̄e met̄ cristus nō p̄ ministros sed p̄ se metip̄ nos informat **A**d euidentiaz ergo huiōi notanda sunt quatuor **P**rimo agem̄ de h̄is que sunt ad m̄strū spectantia **C**irca q̄ p̄mo q̄rit̄ quis sit m̄ster debitus **A**d qd̄ dicēdū q̄ sacerdos vel dyaconus nec vlt̄ lo mō alius inferior p̄mo si aliq̄ cāstaret solemniter ess̄ irregularis q̄uis sit dubiū d̄ illo qui dicit epistolam cū dalmatica siue manipulo q̄uis conseruet̄ aliq̄n q̄ non fieret si irregularitatis penā incurret **R**acō autē quare sacerdos vel dyaconus m̄ster est quia euāgeliiū dicit̄ ab eu qd̄ est bonū et angelus qd̄ est nūcius quasi bona nūciatio vel bonus nūcius quia p̄ euāgeliiū nobis mittitur grācia in p̄nti et gloria in futuro. peccatorū correctio et virtutū adp̄cio quā p̄pter eius sollemnitate et dignitate non debet nisi a sacerdote vel dyacono cantari **S**ecūdo quentur qd̄ debet portare **A**d qd̄ dicendū q̄ euāgeliiū dicens induitur dalmatica in signū castitatis

D

quia ad eā obligatus est et etiam subdyaconus sed dalmatica dyaconi h̄z manicas amplas in signū largitatis et pietatis **N**am ad dyaconū p̄tinet ministrare sacramētū eucaristie in qua ministracōne largitas debet esse et etiā in alijs debet esse largus **V**nde in principio ecelesie m̄stri paup̄ū erant subdyaconi vt de beato stephano habetur actūū sexto **I**tem debet portare stolam a sinistra vel leua p̄te v̄sus dexterā in signū q̄ ascendem̄ a sinistra huius m̄serie p̄ntis ad dexteraz glorie celestis **T**ercio q̄rit̄ q̄mō debz libz accipere et portare **A**d qd̄ dicendū q̄ ip̄e debet accipere libz de altari in signū q̄ euāgelium est de verbis xp̄i q̄ p̄ altare fiḡt̄ et post debet ip̄z reclinare sup̄ humerū sinistrum in signū q̄ p̄dicatio xp̄i adhuc de gētibz transibit ad iudeos iuxta illud **ysa. xj.** In diebus illis saluabit̄ iuda et israh̄ habitabit̄ cōfidet̄ c̄ **Q**uāto q̄mō debet incedere ad cantādū euāgeliiū **A**d qd̄ dicendū q̄ i diebus solēmbz i q̄bus d̄z loc̄is crux p̄cedit euāgeliiū i q̄ fiḡtur q̄ q̄ p̄dicat mēte d̄z seq̄ xp̄m crucifixū et in memoria habere **V**n̄ dixit dñs petro **job. xxj.** **D**eq̄re me postea p̄cedūt duo accoliti cū cereis accēsis in signū q̄ p̄dicatoēs dñt h̄ie sciāz et noticiāz v̄sus testamēti **V**el i signū q̄ xp̄s q̄ p̄ euāgeliiū nūciat̄ illuīat oēs hōi nem venientem in hunc mundum **Job. j.** **V**el dicendū q̄ candelabriū

cum lumine signat fides cum bona opa
 tione quia fides sine operibus mor-
 tua ut dicit Jacobus sed duo sunt
 portantes cereos et ratio est quod pro-
 phetarum et patriarcharum veritas in eu-
 gelio continetur vel ad designandum
 duplicem christi adventum quorum prius
 habuit unum solum praecursorem Ideo
 in ferialibus diebus non est nisi unus
 accolitus ut dictum est Sed secundus
 manifestus adventus et generalis
 habet duos scilicet helyam et enoch
 ut prius dictum est Ideo in diebus
 festiuis sunt duo cum lumine quia
 ille cum publica predicatione Pre-
 cedit etiam tunc designans odorem
 bone fame ut possit dicere cum apo-
 stolo Cristi bonus odor sumus Post
 sequitur subdiaconus portans puluinem
 signis quod dignus est mercedem mer-
 cede sua math. x. et lu. x. et ap. s. ix.
ad cor. ij. Si nos vobis spiritualia se-
 minamus non est magnus si vestra
 carnalia metamus **Quinto** queritur
 quare vadunt tot cum diacono
 Dicendum quod signat christum quem multi
 secuti sunt ut habet jo. xj. Ecce mundus
 totus post ipsum abiit **Sexto**
 queritur quid debet postea facere Ad
 quod dicendum quod quinque Primo ora-
 re contra medium altaris secundum officium
 romanum Quid acor meum Quia
 non est speciosa laus ore peccatorum
 secundum autem ordinem nostrum et alios
 multos hoc non obseruat sed solum
 ea quae sequuntur **Secundo** debet acci-
 pere benedictionem in signum quod nul-

lus debet auctoritate propria predica-
 re. nam predicator debet mitti ab alio
 iuxta illud apostoli Ro. x. Quomodo
 predicabunt nisi mittantur Datur autem
 benedictio visibiliter diacono sed non
 sub diacono quia deus invisibilis
 manens leges et prophetas invisibiliter
 misit sed postquam in terris visus et con-
 uersatus cum hominibus et apostolos
 et euangelistas visibiliter misit
 dicens **Euntes** docete et predicare
 et cetera illi autem egressi circuibant
 per castella euangelizantes et pres-
 dicantes ubique **Tercio** debet popu-
 lum salutare dicendo dominus vobis
 cum in quo signat se orare ut dominus sit
 cum eis qui credit eos attentos in
 audiendo verbum dei **Et chor?** respon-
 det **Et cum spiritu tuo** Ac si diceret
 quod etiam tecum sit ad dicendum et pro-
 ferendum virtutis **Quarto** debet thui-
 ficare euangelium in signum quod odor
 diuine noticiae que fit per euangeli-
 um in alios deueniret per misterium
Quinto debet primo signare librum
 quasi dicens hic est liber crucifixi
 quem predico **Vnde** apostolus primo
 ad corinthios **Primo** nos predicamus cris-
 tum crucifixum **Post** frontem suam quam
 si dices crucifixum predicare non erubescas
 primo dico cum apostolo **Michi** ab-
 sit gloriari **Ad galla. vj.** pro os
 quasi dicens **Crucifixum** ore predico
Post pectus quasi dicens **Crucifixum**
 corde credo post totum corpus ut re-
 cedat aduersarius scilicet dyabolus

De modo cantandi euangelium

Secundo de hijs que euangeli-
um sunt comitantia Circa q̄
hec videbuntur. primo ubi debet can-
tari. Ad qd̄ dico tria. Primum est qd̄
debet cantari in sinistra parte altaris.
Ratio est quia ex euangelio et
per euangelium fuerunt vocati pec-
catores. Vel in signis qd̄ cristus lo-
quens in euangelio non venit voca-
re iustos qui p̄ dexteram sed pecca-
tores ad penitenciam qui per sinis-
tram intelliguntur. Secundum est
qd̄ debet dici versus aquilonem in sig-
num qd̄ euangelium est ad evitac-
onem malorum et imitacionem ad bo-
num mali aut̄ p̄ aquilonem intelligun-
tur iuxta illud Jeremie primo ab
aquilone pandet omne malum. Per
aquilonem etiam intelligitur dyabo-
lus contra quem euangelium ordi-
natur de quo dicitur psa. xliij. Pos-
nam sedem meam a facie aquilonis.
Tercium est qd̄ debet dici in loco al-
to et eminenti. Ratio est quia locus
eminentis scilicet celum credentibus
euangelium confertur. Luc. xj. Be-
ati qui audiunt verbum dei etc. Vel in
signis qd̄ euangelium publice est p̄-
dicandum. Juxta illud Mathe. xj.
Quo vobis dico in tenebris in lumi-
ne dicite. Et psa. ij. Super montes
excelsos ascende tu qui euangeliz-
as syon. **S**ecundo quomodo debet
cantari. Ad qd̄ dico. Primo q̄ntum ad
vocem qd̄ debet alte dici et legi dis-
tincte. In signis qd̄ doctrina xpi dicitur
omnes alias p̄cedere et p̄ire. Unde

apostolus ad hebreos. vij. Lex nōs
minem ad perfectionem. Euangelium
aut̄ opatur ad salutem omni crede-
ti. **S**ecundo q̄ntum ad sonum et ad
modum cantandi dico qd̄ debet inā-
pi a sono maturo ad infinuandum
qd̄ p̄ cristum nunciatur illud quo so-
brie iuste et pie vivam? etc. Ad t̄p-
tum p̄mo. Terminatur aut̄ in acu-
to ut ostendat qd̄ ad introitum glo-
rie alte iam sumus elevati. Vel alia
racōne quia p̄ legem antiquam so-
lum temporalia p̄mittuntur. Ideo ut
dictum est lectiones terminant̄ in
accentu gravi. Sed in euangelio p̄-
mittuntur celestia ideo terminant̄
in accentu acuto. elevas vocē. **T**er-
cio quomodo debet int̄tulari. Dicen-
dum qd̄ quāto sumitur de principio
textus ut ibi. In principio erat ver-
bum vel ibi liber generacionis ihu
xpi et ibi fuit in diebus illis. Tūc dicitur
dici sic. In diebus sancti euangelij. **S**ed
si fuerit aliunde ut communiter fit tūc
debet dici. Sequencia sancti euan-
gelij et p̄ dicitur addi euangelista cū
illa sunt verba puta s̄m ioh̄em vel
s̄m math̄ etc. **S**ed tūc q̄ritur q̄re
in epl̄a nō dicitur? s̄m paulū vel pe-
trū sicut dicitur? in euangelio s̄m ioh̄em
vel math̄. Ad qd̄ dicitur qd̄ epl̄e facte
sunt p̄ eos a quibus dno iant̄ ioh̄em optie
p̄t dici epl̄a pauli vel ioh̄em. s̄ euangeli-
um nō ē factum s̄ solū recitatum p̄ illum
cū dicitur. Vñ euangeliste nō sūt actōes
verborum xpi s̄ solū recitatores ioh̄em dicitur
dici s̄m ioh̄em. s̄m lu. scz s̄m qd̄ ioh̄em vel

lucās recitat **S**ed bene dicit euangeliū cristi quia ipse fuit actor. Quarto quomodo debet responderi post intyulationem Dicendū q̄ debet responderi a choro **G**loria tibi domine quia salus p̄ euangeliū nūciata imēdiate a deo habetur quā p̄pter merito deus apopulo magnificatur **J**uxta illud p̄s **G**loriaz regni tui dicent

De hijs que spectāt faciēda ad audientes euangeliū

Quarto agemus de hijs q̄ sunt ad audientes euangeliū p̄tinentia **C**irca q̄d videndum est quomō dum euangeliū dicitur populū debet se habere **E**t sciendūz p̄mo q̄ audientes debent stare et non sedere in signū quasi parati p̄ euāgelio pugnare et fide cristi seruanda discens cum petro paratū sum in mortē et in vitam ire **S**ecūdo capita detegere et discooperire in signū q̄ p̄dicatur eis nuda et clara veritas in huius figurā velū templi scissuz est **Luc. xxiiij.** **V**el etiā in signū q̄ sunt parati obedire euangelice veritati. **V**el in signū q̄ detur intelligi q̄ inter deum et ipsos nullum debet esse medium **V**el ad signū q̄ mens debet esse apta ad obseruantia illorum q̄ ibi dicuntur. et auidā. et volūtaria et attenta ad audiendū et p̄sequendū **T**ercō baculos si portant debent deponere **A**d significandū illud q̄ dicitur **Math. vi.** **Q**ui percussit te in nā maxillā p̄be ei et a

liam **Q**uarto faciē ab euangeliū uertere in signū reuerentie et attentionis diligentis ad ea que dicuntur iuxta illud p̄s. **R**espice in faciez cristi tui **Q**uinto debet se signare in principio et in fine euangeliū in principio ne dyabolus auertat mētē eorum ab euangeliū p̄dicacione **V**n̄ oze. dicitur **S**igna thau sup̄ frontes virorū genēciū et dolentium in fine sc̄z dicto euāgelio ne dyabolus de eorū cordibus auferat semen verbi dei **N**am demones signantur p̄ illos volucres de quibus **luc. viij.** **V**olucres celi comederūt illud **Q**uid est faciēduz dco euāgelio

Quarto agetur de quibus daz que dicto euangeliū sunt faciēda **Q**uorū p̄mū est q̄ dicto euāgelio **S**ubdyaconus debet libriuz et puluinar reportare in signū q̄ p̄dicator q̄c̄q̄ boni agit totum debet de deo referre et attribuire **V**n̄ aposto **L**aboravi nō ego sed gracia dei mecum **S**ecūdu est q̄ libriuz aptum sacerdoti ad osculandūz offerre debet et post clausum s̄m ritum quarūdam ecclesiaz alijs qui sunt in choro **R**adio aut tangit in euangeliū vbi dicit **V**obis datur ē nosce misterū regni idest verbi dei **I**do aptus offert sacerdoti **C**eteris aut in pabolis ideo alijs offert clausus vel offertur aptus sacerdoti q̄ ipse signat xpm q̄ apuit libri septē sigillis nostre redēpcionis sigtum vt d̄s

in Apoc. et traditur ad osculandū
sacerdoti et p^r alijs ministris in signū
voluntarie implecionis ibi contēto
rum Vel osculatur sacerdos in sig
nū q^d xp̄us approbat sermonez
p̄dicandū Et post dyaconus in sig
nuz q^d nichil habet neq³ potest nisi
p^r xp̄m et a xp̄o

De salutarī fidei exp̄ssioē et sym
bolo pars. vi. p̄ncipalis. ij. capli

Qonsequenter in sexta pte p̄ri
cipali sc̄di capli p̄cedendū est
salutarī fidei exp̄ssioē q̄ in symbo
lo cōtinetur Diuiditur autē hec p̄s
p̄ncipalis i tres ptes in p̄ma mo
uebo aliqua dubia circa symboluz
et c̄ca articulos in secūda d̄ diuisio
ne symboli et a quibz apostolis fu
erunt articuli cōditi et positi in terz
cia de exp̄ssioē symboli Circa qd̄
nota q^d cum symbolo tota fides nos
tra et articuli dei contineātur q^d ad
eius d̄clarationē p̄fectā optet lege
re omnes quatuor libros sententi
aruz sed p̄transeūdo breuiter et mo
uendo aliqua dubia circa aliquos
articulos p̄ ordinem ita p̄cedemus
¶ Primo videbitur quare symbo
lum dicitur post euangeliū Ad qd̄
dicendū q^d in signū q^d h̄is que di
cunt in euangelio debet fides exhi
beri et credere que audiūm⁹ in euā
gelij p̄dicacione Vnde apostol⁹ ad
Ro. x. Fides ex auditu auditus autē
p̄ verbū dei **¶** Secūdo quare sacer
dos ip̄m inc̄pit et cl̄rius ip̄m p̄se
quitur dicendū q^d ratio est quia fi

des nobis a xp̄o reuelat et ab ip̄o
ad populum diriuatur In cui⁹ sig
num ip̄se inc̄pit credo in quo fides
p̄ distinctos articulos explicatur
¶ Tercio queritur quare fides est
nobis necessaria Et dicendū q^d p̄p̄t
quatuor bona q̄ in nobis opatur
¶ Primum ergo est q^d p̄ fidez anima
deo coniungit Nam aīa xp̄iana fas
cit quasi qd̄dam m̄rimoniū aīz deo
Vnde Ozee sc̄do Sponsabo te mi
hi in fide et inde est q^d homo cū bap
tizatur p̄mo confitetur fidem cū d̄
ei credo q̄c Baptismus enim sine
fide non prodest ideo dicit d̄ns Qui
crediderit et baptizatus fuerit sal
uus erit Mat. vi. Hec est q^d ex
fide in nobis vita eterna inc̄atur
Nam vita eterna nihil est nisi cōg
noscere deuz vt dicit d̄ns Job. xxvij
Hec est vita eterna q̄c Et hec cōg
nicio inc̄pit in nobis hic p̄ fidem s̄
p̄ficiatur in vita futura quia tūc cōg
noscemus eaz sicuti est vt dicit Jo.
in canonica sua Et ideo dicit ad he
breos. xj. Fides est substantia spes
randaz rerum q̄c Tercūz est quia
p̄ fidem vita p̄ns dirigitur Naz ad
hoc q^d homo bene uiuat oportet q^d
sciat necessaria ad uiuendū Fides
autē docet omia necessaria ad bene
uiuendū Ipsa em̄ docet q^d est vn⁹
deus qui est remunerator bonorum
et punitor maloruz. et q^d est aliavi
ta preter istam et huiōi quibus al
licimur ad bona et vitamus mala
Abaac. ij. Iustus autē ex fide uiuit

Et quidem hoc patet quia nullus prophetarum ante aduentum christi potuit cum toto canatu suo tamen scire de deo et necessarius ad vitam quantum post aduentum christi scit una vetula per fides ideo dicitur psa. xj. Repleta est terra scientia domini. Quartum est quia fides est qua vincimus temptationes ad hebreos. xj. Sancti per fidem vicerunt regna et hoc patet quia omnis temptatio vel est a dyabolo vel a mundo vel a carne si a dyabolo qui temptat ut non obedias deo nec subicias te ei hec remouetur per fidem. Nam per fidem agnoscimus quia deus est dominus omnium et sibi est obediendum. Ideo dicit petrus Aduersarius vester dyabolus tamquam leo rugiens circuit querens quem de cuius reuoluntate in fide etc. Si est a mundo qui temptat vel alliciente prosperis vel terrento aduersis hec remouetur per fidem que nos facit credere aliam vitam meliorem. Ista ideo despiciamus? prospera et non formidamus? aduersa. i. Jo. v. Hec est victoria que vincit mundum fides nostra quia ipsa docet nos credere bona maiora scilicet cet paradisi et mala peiora scilicet inferni. Si autem est in carne que nos inducit ad temptationes et delectaciones momentaneas presentis vite etiam remouetur per fidem que ostendit nobis quod si istis adheremus inde vitam perdemus eternam quia si secundum carnem vixeritis moriemini ut ait apostolus ad Ro. viij. Ideo dicit ad eph. vi. In omnibus sumentes scutum fidei in quo

possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Sic ergo patet quomodo est multum utile habere fidem. Sed dices quis certe stultus est credere quod homo non videt nec sunt credenda dubia. Quomodo quis non debet dubitare in fide sed firmiter credere? Sed dicendum quod non primo per clarum quod hoc dubium tollitur et potest responderi quod. Propter tria non est stultus credere quod non videtur. Primo propter nostri intellectus infirmitatem. Secundo propter vite nostre necessitatem. Tertio propter miraculorum multipliciter. Primo dico propter nostre intelligentie infirmitatem. Nam si homo posset agnoscere omnia visibilia et invisibilia stultum esset credere quod non videmus sed cognitio nostra est a deo debilis quia nullus philosophus potuit inuestigare perfecte naturam vnius musce primo legitur quod vnus philosophus fuit valde sollicitus ut sciret naturam apis si intellectus noster est ita debilis nonne stultum est nolle credere de deo nisi illa tantum que homo potest cognoscere per se. Et ideo contra hoc dicitur. Ecce dominus magnus conuincens scientiam nostram. Job. xxxvj. Secundo propter vite nostre necessitatem quia nisi velimus credere ea que non agnoscimus non possumus vivere in hoc mundo quomodo enim aliquis posset vivere nisi credere se alicui quomodo enim aliquis potest scire quis est pater eius quomodo fierent negaciones in hoc mundo nisi crederentur.

perfecte ea que non cognoscuntur.
Certum est autem quod nulli est ita credendum sicut deo. **I**deo illi qui non credunt dictis fidei non sunt sapientes sed stulti sicut ait apostolus .j. ad thym. .vi. **D**upb? est nihil sciens si quis aliter docet et non acquiescit sanis sermonibus domini nostri ihesu christi.
Tercio propter miraculorum multiplicatam fatuum enim esset non credere litteris missis a rege sigillatis sigillo suo primo nullus eis contradicere audet quam littera illa precesserit de voluntate regis. **C**onstat autem quod omnia que sancti docuerunt et tradiderunt nobis de fide christi: signata sunt sigillo proprio dei quod signum est illa operatio quam nulla creatura credere posset. **N**ec sunt miracula quibus christus confirmavit dicta apostolorum et sanctorum. **E**t si dicas quod miracula nullus videt fieri hoc tamen constat per historias paganorum quod mundus totus quasi colebat ydola sed modo omnes conversti sunt ad christum.
Sapientes nobiles ignobiles viri et mulieres ad predicacionem hominum simplicium pauperum predicacionem pauperum et fugam delectacionum. **A**ut ergo hoc factum fuit miraculose aut non? **S**i miraculose habeo propositum si non dico quod non potuit esse maius miraculum quam quod mundus sine miraculis per simplices homines converteretur. **N**on ergo queramus aliud nec dubitemus de fide sed credamus ea que sunt fidei et explicantur in symbolo magis quam ea que visus videt quia visus hominis de

capitur non autem scientia dei. **E**t ideo quia in symbolo de quo nunc agit implicatur articulus fidei. **Q**uarto videtur quid est articulus? et quare sic dicitur. **E**t dicendum secundum Richardum de sancto victore. **A**rticulus est indivisibilis veritas de deo artans nos ad credendum. **D**icitur autem indivisibilis veritas quia non potest resolvi in plures difficultates speciales et dicitur talis veritas articulus ad similitudinem in rebus corporalibus in quibus articulus vocatur organum quod non est divisibile in plura. **Q**uod autem est divisibile in plura non dicitur articulus sicut manus que in plures digitos dividi potest sed ipse digitus vel pars eius articulus dicitur similiter veritas fidei que non dividitur in plures difficultates speciales dicitur articulus quia autem dicitur artans nos ad credendum. **I**ntelligendum est non de artacione coactionis cum nullus est credens nisi volens sed de artacione suppositionis scilicet si volumus salvari artamur ad credendum quia sine fide impossibile est placere deo ut **M**atth. ultimo dicitur. **Q**ui non crediderit dampnabitur. **Q**uanto queritur quot modis dicitur articulus. **E**t dicendum quod duobus modis. **V**no modo omne illud ad quod artat nos fides et isto modo deus esse verum est articulus quia quantumvis alio modo hoc scire possumus scilicet per scientiam tamen etiam per fidei artamur. **A**lio modo omne illud ad

quod nos artat sola fides et isto modo dicitur articulus illud quod excedit rationem naturalem viatorum ut deum esse trinum in personis et filium incarnatum et huiusmodi proprie et stricte dicuntur articuli fidei. **Sexto** queritur quid est symbolum. Et dicendum quod symbolum dicitur a similitudine vel collectione. Unde symbolizare dicitur aliqui quando ex pluribus partibus fit unum conuiuium. Et hoc modo triplici ratione dicitur symbolum. Primo modo dicitur symbolum a collectione plurium hominum ad unam fidem. Secundo modo a collectione multorum predicantium et declarationum fidem. Tercio modo a collectione articulorum ex diuersis locis scripture in qua tota fides optine ad credibilia continetur. Et hoc modo dicitur hic symbolum a similitudine quod est simul et totum quia quilibet apostolorum suum totum id est articulum posuit ut infra dicitur primis etiam duobus modis symbolum dici potest. **Septimo** queritur que necessitas fuit inueniendi symbolum. Dicendum quod duplex necessitas vel utilitas fuit conueniendi symbolum. Prima necessitas siue utilitas est certa et facilius cognitio credentium vel maior cautela contra fraudem hereticorum fidem corrumpentium. Nam cum fidei veritas diffusa in sacra scriptura continetur in pluribus locis et longum studium requireretur ad colligendum summam veritatem fidei necesse fuit in summa

colligere ut sic ergo collecta omnibus proponeretur ad credendum ne fides simplicium per hereticos deprauantes scripturas corrumpere. **Secunda** utilitas vel necessitas fuit propter hereses diuersas insurgentes temporibus diuersis quibus abolendis diuersa symbolum facta sunt addendo vel declarando sicut expediebat. **Octavo** queritur quot sunt symbolum. Dicendum quod tria proprie loquendo. Primum est symbolum apostolorum. Secundum est symbolum nicenorum. Tercium est symbolum athanasii scilicet. Quicumque vult saluus esse quod dicitur glo. in principio decretalium de summa trinitate et fide catholica. c. firmiter credimus dicitur symbolum quartum largo modo et improprie legitur sed solummodo secundum theologos sunt predicta tria et etiam symbolum athanasii non dicitur proprie symbolum quia magis per modum doctrinae quam per modum collectionis tradidit credenda. **Nono** queritur quare variis modis et temporibus symbolum cantatur. Dicendum quod symbolum apostolorum fuit additum temporis veritatis nudum pro palatio ideo dicitur submisit in prima non dum sole bene lucere et impletorio. Symbolum autem nicenum factum fuit temporis veritatis pro palatio contra aliquos hereticos insurgentes unde ibi declaratur quodam que in symbolum apostolorum non ita clare continetur. ideo cantatur solemniter per euangelium in missa. Symbolum autem athanasii conuenit fuit tempore veritatis per hereticos

fij

conculse sed tñ veritas pualuit ppe
 qd in mane cantat pulsis tenebris
 qñis illud fit magis p moduz doc-
 trine q̄ per modū symboli In hñs
 tribus symbolis continet eadem ve-
 ritas s̄ magis clare i vno q̄ in alio
De symbolo aploꝝ et diuisione
eius pars secunda

Hñs igitur p̄habitis videnduz
 est de diuisione symboli aplo-
 rum et a quibz aplis fuerit condi-
 ti et positi articuli fidei Et qlif om-
 nes fuerunt p pphetas p̄dicti Dico
 p̄mo q̄ petrus aploꝝ princeps po-
 suit p̄mū articuluꝝ istum scz Credo
 in deum patre oipotentez creatorez
 celi et terre Et qd dicit credo idē est
 acñ dicat corde assentio deuotione
 intendo in deum qui paternitate
 sua est principium totius diuini-
 tatis qz ab ipso est filius p genera-
 tionē et spūssanctus p p̄cessionem
 Et istū articuluꝝ p̄dixit iheremias
 Patres inuocabitis qui fecit terras
 et condidit celos Et gen. j. in prin-
 cipio creauit deus celum et terram
In isto articulo continentur distinc-
 te tres credite veritates Quarū pri-
 ma est de diuina vmitate cum dicit
 credo in deum in singulari numero
 et non in plurali Secūda est de di-
 uina omnipotentia cū dicit Patre
 oipotentem Tercia de mūdi creaci-
 one cum dicit Creatorez celi et ter-
 re Cum dicit patrem hoc est valde
 dulce verbū hñi fideli quia magna
 spes dat hñi in verbo illo Patri em̄

nūq̄ p̄t de esse bona voluntas ad fi-
 filios p̄cipue cuz ipse est pater nri
 misericordiaz. a min⁹ obliuiscit filio-
 ruꝝ suoz q̄ mater carnalis ysaye.
 xlix. Nūq̄d mater obliuisci infante
 suum vt non miseratur filio vteri
 fui Et si oblita fuerit ego tñ nō ob-
 liuiscar tui Cū aut omnipotens sit
 non p̄t ei de esse potestas nō imple-
 do bonam voluntatē quā habet ad
 filios Contra hoc verbū peccat q̄ de
 relinquūt deū p iniustiaz rerū acq̄-
 sitionē. et adberent dyabolo nō res-
 tituendo res iniustas. credentes se
 fame mori si deo confident furerēt Vis-
 dent em̄ credere q̄ dyabolus sit me-
 lioris voluntatis vel maioris p̄tatis
 ad p̄uendū eis q̄ ei seruiūt q̄ dē?

Articulus secundus

Secundū articuluꝝ scz Et in ihsu
 xpm filiu eius vnicū dñi
 nū nostrū posuit iohānes aplis eti-
 am euangelista qui post dictū bea-
 ti petri apli adiunxit Et in ihsu
 xpm ac̄ Equidez ouenient h̄? artu-
 culi descriptio fuit sibi data cuz ma-
 iestas verbi in cena fuit ruelata vt
 p̄sonaz filij explicaret in sc̄do arti-
 culo fidei xpiane Et istū articuluꝝ p̄-
 dixit dauid dices Dñs dixit ad me
 filius meus es tu ac̄ Cū em̄ dicit q̄
 in ihsu xpm notat mediatoris per-
 sonā Cū dicit filiuꝝ. nōt gnacionis
 p̄cessionē Cū dicit vnicū denōt q̄
 totā glām patris possidet Cum aut
 dicit dominū notat q̄ omnū diuini-
 taz possessor sit et largitor

Articulus tercius

Quicum articulus scilicet Qui conceptus est de spiritu sancto natus ex maria virgine posuit iacobus maior frater iohannis qui fuerunt filii zebedae istud predictum per psalmum. Ecce virgo concipiet et in isto articulo ponuntur due distincte veritates Prima de christi conceptione cum dicit Qui conceptus est et secunda de eius benedicta natiuitate. cum subdit natus et nota quod non solum necessarium est christiano credere filium dei sed etiam necessarium est credere eius incarnationem per quam visibilis nobis apparuit Baruth. iii. Post hoc visus est et cum hominibus conuersatus

Articulus quartus

Quartus articulum scilicet passus sub poncio pylato. crucifixus mortuus et sepultus posuit iacobus minor Et istud predictum per zachariam. c. Aspicient ad me quem confixerunt Nota primo quod iste articulus est necessarius ad salutem sicut procedens quod sicut debemus credere incarnationem filii ita necessarium est credere passionem et mortem eius quod secundum Gregorium nihil nobis nasci posuisset nisi redimere voluisset Nota secundo quod in isto articulo describuntur quatuor edite veritates. Prima est de christi passione. quia christus antequam fuit crucifixus passus est scilicet flagellatus. illusus. compassus. alaphis cecus velatus facie. colophisatus. et spinis coronatus Secunda est de christi crucifixione. Ter-

cia de christi morte. Quarta de sepultura Et iste veritates sic sunt distincte quia hora matutinali fuit passus usque ad tertiam. et hora sexta crucifixus. hora nona mortuus. et hora vespertina sepultus

Articulus quintus

Quintum articulum (scilicet descendit ad inferna tertia die resurrexit a mortuis) posuit Thomas Et istud predictum per Osee. viii. c. O mors ero mors tua morsus tuus ero inferne Et notatur dicit morsus quia partem tulit et maiorem dimisit Nota primo secundum sanctum Thomas quod statim quando anima christi fuit a corpore separata. tunc anima christi deitate unita descendit ad limbum patrum et mansit ibi ab hora mortis christi usque ad horam resurrectionis. et hoc fuit tempus. xl. horarum. quia diluulo diei tunc surrexit. in eadem hora resurrectionis eduxit eos de limbo Et licet anima christi fuit separata a corpore tamen deitas mansit cum anima ad inferna descendente et etiam cum corpore in sepulchro iacente Nota secundo quod ex isto articulo habemus duo eos cum meta Primus est quod debemus habere spem de deo quod si illos qui fuerunt in limbo visitauit. quilibet nostrum potest confidere quod non derelinquet nos in tribulationibus nostris

Articulus sextus

Sextum articulum (scilicet ascendit ad celos sedet ad dexteram dei patris omnipotentis) posuit iacobus maior Et hoc predictum per Amos nono capitulo. Qui edificationem ascendet

tionem in celo **N**ota q̄ necessari-
um est credere q̄ xp̄us quadragesi-
ma die celos ascēdit q̄a sicut credi-
mus passionē et resurrectionē sic et
ascensionē. q̄ passio accendit nos
ad caritatē. resurrectio erigat nos
ad fidem. ascensio eleuat ad sp̄em.

Nota secundo q̄ in isto articulo
magnitudo virtutis designat quia
ascendit in forma humana cum cor-
pe et anima. et cum vtraq̄ natura di-
uina et humana. s. de monte oliue-
ti qui distat a iherusalē p̄ mille pas-
sus. p̄ntē beata virgine maria cum
ap̄lis et alijs mulieribus que secu-
te erāt eū i galilea cum. lxxij. discipu-
lis **E**t veri filie est q̄ multi alij fuerūt
ibidem p̄ntes vt Nicodemus. Sama-
riel et sic de alijs qui fuerunt occulti
discipuli xp̄i p̄pter metū iudeorū ves-
nerūt cum p̄cellione ad montē oli-
ueti vt viderent xp̄m dñm suū ascē-
dere in celum **V**nde dicit magister
hystoriarū q̄ facto p̄randio in die
ascensionis congregauerūt se in mō-
te spon xp̄i discipuli. et exierūt cum p̄-
cellione in montē oliueti

Articulus septimus

Septimū articulū (scz inde ven-
turus ē iudicare viuos et mor-
tuos) posuit philippus **E**t istud pre-
dixit sophonias. iij. c. **E**xpecta me
dicit dñs in futurū q̄ iudiciū meū
vt congregē gentem et colligam reg-
na **N**ota p̄mo q̄ locus iudicij ex-
tremi est vallis josaphat **V**n̄ iobe-
lis. iij. **A**dducatur oēs gentes in val-

le josaphas vbi disceptabo cum eis
non tñ putandū est q̄ xp̄us ad val-
lem descendat et q̄ oēs iudicandos
vallis ille recipiat **S**ed xp̄us erit
in aere in loco eminenti vt ab omi-
bus posset videri. et circa eū erunt
sancti cum q̄q̄ **E**t mali erūt in terrā
vndiq̄ circa locū iudicij **N**ota se-
cundo q̄ cristus debet venire cum an-
gelis et sanctis q̄ tūc erunt in celo
Vnde mathei. xxv. **C**ū venerit filius
hōis in maiestate sua et oēs anges-
li eius cum eo **N**ota tercio q̄ de-
bet fieri citatio iudicandorū p̄ voce
tubę que in aduentu iudicis ab ois-
bus audietur **iob. v.** **V**enit hora
qua oēs qui in monumento sunt au-
dient voce filij dei. et s̄m magistrū
sentent̄. **V**ox ista est xp̄i vel alic̄ an-
geli vel plurimū angelorū **E**t dicit
isla vox tubę p̄pter hoc q̄ erit valde

Articulus octauus

Capta

Habitis articulis fidei sp̄eali-
ter respicientibus p̄sonas patris
et filij **N**ūc videndū est de hīs qui
respiciūt terciaz in trinitate p̄sonaz
Istū articulū (scz **C**redo i sp̄m sc̄m
posuit **B**attholomeus **E**t hoc p̄dixit
iobelis. ij. **E**ffundā de sp̄u meo sup
omnem carnem et p̄phetabunt filij

Nota p̄mo q̄ sicut necessarius ē
ad salutē credere in patrē est filius
ita et in sp̄m sanctū q̄ ip̄e ē p̄ oia
patri et filio eq̄lis q̄ ē eiusdē essen-
cie cum eis et p̄cedit a patre et filio
vt cantat̄ in simbolo **Q**ui a p̄re ac-
c̄ vn̄ ab ap̄lo etiā sp̄us filij nūcupat̄

Articulus nonus

Nonū articulum (scz Sanctā ecciāz catholicā) posuit Matheus Et istud p̄dixit Michas in uocabunt oēs deū et seruient ei q̄c

Nō p̄o q̄ ecciā est congregatio fidelium et quilibz homo in grā existens est mēbrū eccie et xp̄us est caput. et illius corpis aīa est sp̄s sanctus quia sp̄s est qui uiuificat. **Nota** sc̄do q̄ ecciā varijs modis dicit̄

Primo dicitur vna extra quā nullus saluat̄. et intra quā nullus dāpnat̄. Et illud figurat̄ in archa noe in q̄ oēs qui fuerūt saluabant̄ et oēs q̄ extra eā fuerūt submergebant̄. **Idō** valde piculosum est extra ecciāz eē

Item p̄scindit̄ autē quis ab ecciā tripliciter. **Primo** p̄pter quodcūqz peccatū mortale qz licet peccatores sint de ecciā q̄tum ad numerū p̄t xp̄ianitatis signaculū nō tñ quātū ad meritū. **Sec̄do** p̄t heresim. **Ter**cio p̄pter excoīcationez. qui in aliq̄ istoz mortuū esset. nō esset cū fidelibus sepeliendus. nec p̄ eo orandū

Sec̄do ecciā dicitur sancta ad differenciā eccie malignancū que nō est sancta sed puerla. p̄s Odiui ecclesiā malignancū. **Ter**cio ecclesiā dicitur catholica. i. vniuersalis

Primo q̄tum ad locū qz p̄ totum mundum p̄dicat̄ Ro. j. Fides vestra annunciat̄ in vniuersa terra. **Sec̄do** quātū ad sexū q̄a nullus abicit̄ siue iuuenis siue senex. siue masculus siue feīa. **Ter**cio quātū ad tempus.

quia oēs fideles q̄ fuerūt a p̄ncipio abel iusti et qui in finez mundi erūt hos continet ecciā et durabit vsqz ad finem mundi

Articulus decimus

Decimū articulū (scz sc̄oz cōiōnem remissionē peccatoz) posuit Symō chananeus eo q̄ de chana galilee fuisse dicit̄. Et istud p̄dixit p̄s Qui p̄cipiat̄ oibus iniquitatibz q̄c. **Nota** p̄mo q̄ sanctorū cōiō est bonoz sp̄aliū p̄ sanctos acq̄sitorū congregatio et sic etiā specialiter restat credenda in ecciā sanctorū cōmunicatio. **Nota** sc̄do q̄ tā p̄ueniunt a sanctorū cōmunicōne. scz indulgentia p̄latoz. p̄ces sanctorū et suffragia mortuozū indulgentie em̄ veniūt de thesauro eccie et sanctorū cōmunicōne. et hūc thesaurum dispensari hōnt prelati eccie plus et minus huic et isti h̄m. cāz rōnabilez

Nota tercio q̄ quatuor requirūtur ad hoc q̄ indulgentie valeant h̄m sanctū. **Tho.** duo ex pte dantis scz autoritas. et causa rōnabilis scz utilitas ecciastica. **Ex** pte recipientis etiā duo scz vt sit contrit̄ et cōfessus. et faciat illud p̄ quo indulgentie sunt date. **Et** contra istū articulū faciūt desperantes p̄pter multitudinez peccatoz eoz. desperatio em̄ maximū peccm̄ est vñ ps̄. de suo bono. **Desperatio** est peior oi peccato vñ etiā Auḡ sup̄ joh̄. De nemi ne desperandū est in hac vita soluz em̄ d̄peracōis crimē est qd̄ mediri

f iij

nō p̄t eredere debemus remissionez

¶ Undecim? articul? Pccōz

Undecimū articulū (scz carnis
resurrectionez) posuit iudas
thadeus terā? frater duorum quem
thadeū hoc est coraulū eo q̄ custos
cordis esset vocabāt apli Et istud
p̄dixit Ezechielis. xxxvii. Educam
vos de sepulchris popule meus Et
job clarius dixit Credo q̄ redemp-
tor meus uiuit ac **¶** Nota p̄mo q̄
oēs hoies simul resurgent in nouis
simo die vñ job. v. venit hora in q̄
omēs qui in monumētis sunt audi-
ent uocē filij dei. et qui audierint ui-
uent Item aplūs. j. Ad cor. xv.
Omēs quidē resurgemus Creden-
dū ē oi xp̄iano q̄ qlibet homo idem
in numero resurget vnde Job. xix.
Rursū circūdabo pelle mea. et i car-
ne mea uidebo deū saluatore meum

¶ Articulus duodecim?

Duodecim^m a vltim^m articlū scz Et
vitā eternā Amē posuit mathi
as Et istud p̄dixit daniel. xii. Cui-
gilabūt. alij i vitā eternā alij in ob-
probriū **¶** Nota q̄ omīs hō debet
credere vitā eternā que vita ip̄e de
us est job. xiiii. Ego sū via ueritas
et vita Et ideo aīa que semp est con-
iuncta deo semp habebit vitā eter-
nā Et nota q̄ vita eterna oibus ho-
mis abundat i deo finis oīm desidei-
oz nostror nā in vita eterna sens?
delctābis. i. intelligētūs illuīabis affec-
tus q̄etabis Appetit? faciabis vñ
Augusti. li. ij. de ciui. di. O care il-

lam vitā amplecti debuisti ubi est
vita sine morte. lux sine tenebris. iu-
uentus sine senectute. pax sine dis-
cordia. uoluntas sine iniuria. regnū
sine cōmutatione qz non amittitur
Vñ job. xvi. gaudiū uestruz nemo
tollit a uobis **¶** Notandū q̄ licet
iuxta numerū aploz articuli sunt
xii. tñ iuxta numerū credendū sim
omunē accepcone sunt. xiiii. quoz
sufficiēcia sic habetur qz articulus
fidei ā ē de deo tm̄ aut de deo et hoie
simul **¶** Si est de deo tantū tñ circa
diuinitatez tria sunt cōsideranda scz
unitas essēcie. trinitas psonaz. et
effectus diuine uirtutis **¶** Si cōfide-
remus unitatē essēcie sic habem?
p̄mū articulū **¶** Credo in deū **¶** Si cōfi-
detem? psonaz trinitatez habem?
tres vnū de psona patris scz patrē
omipotentē. aliū de psona filij scz
Et in iherosum xp̄m. aliū de psona
spūs sancti scz Et in spūm sanctum
dnm **¶** Si aut cōsiderem? effectū di-
uine uirtutis q̄ est triplex scz natu-
re. gracie. et glorie. sic habem? tres
vnū de effectū nature scz creatorez
celi et terre **¶** Alium de effectū gracie
scz sanctā ecciam scōz cōmōionez re-
missione pccōz **¶** Aliū de effectū glo-
rie scz carnis resurrectionez et vitā
eternā amē **¶** Et sic haēm? .vij. p̄ti-
nētes ad diuinitatē q̄ in hoc uersu cō-
tinent Est vnus sunt tres creat in
dulget qz coriōt **¶** Si at de do a hoie
fil h̄ ē dupl? ā de accepcone et sic ē
ille q̄ cōcept? despū ac **¶** Aut de natis

uitate et sic est ille .nat? ex maria vir-
gine aut de passione et sic est ille
passus est sub pondio pylato Aut
de descensu ad inferos et sic est ille
descendit ad inferos Aut de resur-
rectōne et sic est ille tertia die r̄sur-
rexit a mortuis Aut de ascensionu
et sic est ille ascendit ad celos et sic
de aduentu ad iudiciū et sic est ille
in de venturus est iudicare et sic
habemus septem pertinentes ad huai-
tate q̄ continent in hīs versib? **Sig-**
nitur ac oritur patet descendit ad
p̄ma **B**urgit et ascendit veniet di-
cernere cuncta **N**ota q̄ paulus et
barnabas qui ap̄li nūcupat̄ nihil
i simbolo posuerit quia fuerūt elec-
ti p̄ missionē ap̄loꝝ .xij. ad p̄dican-
dū nec numero illo duodenario cō-
tinentur et hec de diuisione symboli
ap̄loꝝ dicta sufficiant

De expositione symboli ps tertia

Articulus primus

Dico superius de syboli aposto-
loꝝ diuisione dicendū est cō-
sequēter de expositione symboli qd̄
in missa cantat̄ quod symbolū mi-
cenū nūcupatur eo q̄ in micena sy-
nodo est explanatū ab antiq̄s pat-
ribus ecclesiasticis q̄ nō aliud ab ipso
qd̄ dictū est. sed eosdem articulos
magis ad erroris exclusionē exp̄sse-
rūt **P**rimū articulū sic ponētes dix-
erūt **C**redo in unū deū patre oip-
otentē factore celi et sic **A**d cui? euiden-
ciā notandū q̄ p̄mo ponunt̄ quedā
q̄ pertinent ad essencie diuine unita-

tem **S**ecūdo q̄ p̄tinēt ad p̄sonaz tri-
mitatē ibi patre oipotentē; **P**rimo
ergo q̄ntū ad essencie unitatē dicit̄
Credo in deū h̄ aut qd̄ d̄r vnū fuit
additū p̄ eccliam ad symbolū ap̄lo-
rum ad corrigendū errores **(vt dic̄
aug?)** dicendū in diminis duas eē
substācias **C**ōtra q̄s d̄r deutro .xvi
Audi israhel d̄ns deus noster **D**e?
vn? **E**t nō erūt tibi dii alij p̄t me
p̄s **N**on erit in te deus recens neq̄
adorabis deū alienū ego em̄ vn?
Vn̄ inter oia credibilia istud est p̄-
mū q̄ sit vn? deus oia p̄uidens et
gubernās **N**ōndū q̄ cōtra hunc
articulū plures errores euitādi oc-
currūt **P**rim? quorū d̄a gentiliū et
paganorū ponendū plures eē deos
diuersitate essenciale h̄ntes et ab in-
uicē differētes cōtra q̄s est iā allega-
tū. **S**ecūdo? ē atropolimofitarū po-
nēciū deū eē corp̄eū et ad mo^m corp̄-
is h̄im formatū **C**ōtra q̄s d̄r jo-
h̄n. **S**p̄s ē de? et eos q̄ adorāt eū
in sp̄u et veritate ōz adorare. **T**ercia?
ē egyptioꝝ dicēciū deū nō h̄re sciaz
nec p̄uidēciā de rebo. et q̄s d̄r p̄ma
petri .v. **O**m̄ sollicitū p̄ciētes in
eū qm̄ ipi cuiā ē vob̄ oib̄ qd̄ ē et il-
los q̄ dicit̄ oia eē a cāu qd̄ ē fatuum
Nā null? ē ita amēs qm̄ videat res
nāles gnb̄nai et dispōi qd̄a ordi-
ne et c̄tis t̄pib̄ p̄cedē **V**ideam? em̄
solē et lunā et stellas et alia nāf alia
suaē cūfū det̄miatū qd̄ nō esset si a
cāu eueiret **T**ercia? error ē et illos q̄ di-
cūt q̄ act? huai nō disponūt a d̄o

quorum ratio est quia vident malos prosperari. bonos autem affligi iuxta illud **Je. xij.** Quare via impiorum prosperatur vni est ratio quod videtur velle tollere prudentiam dei circa actus humanos sed hoc est valde stultum cogitare nam talibus accidit sicut illi qui videt medicum propinquantem vni infirmo vinum alteri aquam. vni medicinam dulcem alteri amarum. quia si nesciret artes medicine crederet quod hoc fieret a casu. quod nesciret causam iustam propter quam hoc fit. sic est de deo. dat enim isti bonum illi malum ex causa iusta quam nos penitus ignoramus. Et propter hoc de iudicijs dei que sunt abyssus multa stulte iudicamus licet ipse qui omnia nouit seque preterita. presentia. et futura iustissime hoc faciat. **De** quibus patrem omnipotentem ubi ponuntur ea que pertinent ad personam patris et hoc dupliciter quia primo ponit quod pertinet ad ipsum patrem in se secundo illud quod pertinet ad ipsum per respectum ad creaturas ibi **Creator** celi et terre **Primo** ergo dicit patrem omnipotentem **Contra** hoc fuit error quorundam gentilium philosophorum qui dixerunt deum non esse omnipotentem sed solum potentem ad ea que naturaliter fiunt **Contra** quos dicitur in psalms **Omnia** quecumque voluit fecit **Secundo** dicit factorem celi et terre visibilium omnium ratio quod pertinet ad eius effectum **Circa** quod notandum quod in alio symbolo dicit creatorem celi et terre ratio hic autem factorem ad denotandum quod omnis productio

quecumque sit siue per factorem siue per creationem vel quouis alio modo reducat ad deum **Contra** hoc fuerunt tres errores **Primus** manicheorum qui dicunt inuisibilia et bona esse a deo visibilia autem et mala a dyabolo vel a deo malo et causa erroris eorum est quia cum deus sit supreme bonus et verus non potest ab eo esse nisi bonum **Isti** ei errant quia nesciunt distinguere iter bonum et malum simpliciter **Et** hinc hoc dicunt quod ignis quia urit et aqua quod submergit sunt mala **Contra** quos ponit augustinus tale exemplum **Si** aliquis intraret domum fabri aut inueniret ibi instrumenta ferrea quibus infingeret et lederet pedes et ex hoc reputaret fabri malum quia tenet illa instrumenta stultus esset cum faber teneat ea ad opus suum ita dicitur de predictis **Stultus** enim esset dicere quod creature sunt male quia in aliquo sunt nocive et in aliquo non nam quod vni est nocivum alteri est utile **Et** ideo contra istum errorem ecclesia confitetur in symbolo **Factorem** visibilium et inuisibilium **Vn** **jo. i.** Omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil **Secundo** error est ponendum mundum esse ab eterno et isti ducti sunt ad hunc errorem quia nesciunt considerare principium mundi de quo dicit moyses **genesis** primo **In** principio creauit deus celum et terram et cetera **Istis** contingit sicut puero qui si statim quod nascitur poneretur in filia et nunquam videret matrem impregnantem nec

puerum nasci. talis quoniam esset magnus
 nullo modo crederet qualiter homo concipi-
 pitur. portatur. et nascitur quod sibi omnino
 videretur impossibile quod homo posset esse
 in ventre matris. sic certe isti credentes
 mundum proutem non credunt quod in-
 cepit hoc autem est contra fidem ecclesie. Et ideo
 ad remouendum hoc dicitur **F**actorum ce-
 li et terre quod si fuerunt facta constat
 non semper fuerunt. Et ideo per ipsum dixit
 et facta sunt. **T**ercius error est po-
 nentium mundum fuisse ex preiacente ma-
 teria. Et ad hoc deducti sunt quod voluerunt
 metiri potentiam dei secundum potentiam nost-
 ram. Et ideo quod homo nihil potest facere nisi
 si ex preiacenti materia quod est causa
 particularis et non potest inducere hanc
 formam nisi in materia decessi ab alio
 predisposita sibi. **C**uius ratio est quod vir-
 tus sua est determinata ad formas tantum.
 Et ideo non potest nisi huiusmodi. **D**eus est eti-
 am vniuersalis causa omnium rerum qui
 non solum creat formam primo materiam.
Vnde ex nihilo omnia creauit. **T**ercio
 ad remouendum hunc errorem dicitur in
 alio simbolo **C**reatorum celi et terre.
In hoc enim differunt creare et facere.
 quia creare est de nihilo aliquid face-
 re vel producere. facere autem est de ali-
 quo aliquid facere vel producere. **E**t
 nota quod ex huiusmodi consideratione homo
 dirigitur ad quatuor. **P**rimo ad cogni-
 tionem diuine maiestatis. **N**am factor
 preeminet factis. **V**nde quod deus est factor
 omnium. **C**onstat enim esse eminentiorem in
 est quod quicquid potest intelligi et cogitari est
 minus ipsi deo. **J**ob. xxxvi. **E**cce de-

us magnis vincens scientiam nostram
Dico ad gratiam actiones quod ex
 quo deus est creator omnium rerum. cer-
 tum est quod quicquid sumus et habemus
 a deo sumus et habemus. **V**nde prima ad
 coloz. iiii. **Q**uid habes quod non acce-
 pisti per deum est terra etc. **I**deo tene-
 mur gratias agere per deum. **Q**uid retribuaz
 domino pro omnibus quod retribuit tibi. **T**er-
 cio ad paciam in aduersis. **N**am licet
 homo creatura sit a deo non tamen culpa quod
 peccatum non est a deo sed bene pena quam homo
 sustinet a deo quaz debet sustinere
 paciet et quia est a deo et ad bonum
 ordinat nam pene purgat peccatum hui-
 liat reos. puocat alienos ad amo-
 rem dei. **J**ob. i. **S**i bona suscepimus
 de manu domini mala autem quare non sus-
 tineamus. **Q**uarto inducitur ad be-
 ne vtendum rebus creatis nam crea-
 turis debemus vt ad hoc ad quod crea-
 te sunt. **D**unt a deo facte ad duo pri-
 mo ad gloriam dei. **p**uer. xvj. **V**niuer-
 si propter semetipsum id est ad gloriam su-
 am opantur est deus. **D**ico ad vtilita-
 tatem hominis. debemus ergo vt re-
 bus ad dei gloriam scilicet ad hoc
 quod deo placeamus et ad vtilitatem
 nostram scilicet quod non faciamus con-
 tra deum peccata. sed omnia que sunt
 vel habemus in deum referamus. **P**ri-
 mo paralipomimium. nono. **T**ua sunt
 omnia et que de manu tua accepimus
 dedimus tibi. **Q**uinto diri-
 gimus in cognitionem humane digni-
 tatis quia deus omnia produxit propter
 hominem. **V**nde per deum. **O**mnia subiecasti sub pe-

dibus eius **E**t homo magis similis est deo inter omnes creaturas post angelos **V**n de eo dixit **F**aciamus hominē ad similitudinē ac **Gen. j.** **H**oc autē non dixit de celo aut stelis sed de hōie q̄tū ad aīaz **E**x quo debemus cōsiderare hōiem ceteris creaturis digniorem post angelos **E**t nullo modo dignitatē nostrā p̄pter peccata diminuerē nec p̄pter inordinatū appetitū rerum corpaliū que utiliores sunt nobis et ad seruiciū nostrū facte **S**ed eo modo debem⁹ nos habere quo deus fecit nos **D**eus autē fecit hōiem vt dñaret et preess; omib; qui essent in terra gen. j. **E**t vt subesset deo debem⁹ ergo dominari et preesse rebus et subesse et obedire deo

Articulus secundus

De secūdo autē articulo sic p̄ceditur scz **E**t in vñ dñm nostrum ihesum xpm filium dei unigenitum et ex patre natum ante omnia secula deus de deo lumē de lumē deū verum de deo vero genitum non factum consubstantialē patri p̄ que omnia facta sunt vbi ponunt ea q̄ p̄tinent ad p̄sonam filij et diuidit in duas p̄tes quia p̄mo ponit illa que p̄tinent ad filij diuinitatē **S**ecundo que p̄tinent ad filij humanitatem ibi **Q**ui p̄pter nos ac **P**rimo ergo q̄tū ad diuinitatē dicit in vñ dñm nostrum contra illos dicentes q̄ xpm erat duplex p̄sona cum tñ athanasius dicat **S**i

aut aīma rōnalis et caro vn⁹ est hō mo sic etiā xpm cū deo patre vn⁹ est supposituz et in eodem dominio et suppositione cū ip̄o **E**t ideo dicit in vñ dñm nostrum vt dicit ap̄tus p̄me clxx. viij. **N**obis vnus est dominus ihesus xpm p̄ quem oīa et nos p̄ illum dicit etiā dñm **C**ontra illos qui dicunt xpm esse puruz hōnem quia dñatio ad diuinitatē pertinet **R**equir; ihesū xpm contra iudeos negantes eum esse saluatorem **R**equir; filiū dei contra illos qui dixerunt nō emanasse p̄ modū originis a patre **R**equitur unigenitū contra **F**otinū qui dixit cristum non esse filium dei aliter q̄ alij viri boni qui sunt filij dei p̄ adoptionem **E**t contra **A**rriū qui dixit licet dicatur filius non tñ est solus filius quia ip̄e est filius adoptiuus sicut plures sunt **I**te contra manicheos q̄ posuerunt plures filios in diuinis **R**equir; et ex patre natuz ante omnia secula **C**irca qd̄ notāduz q̄ fotinus dixit xpm nō fuisse an̄ virginē mariā **I**te dixit arrius q̄ non fuit ab eterno **C**ontra hos d̄ h̄ **E**t ex patre natū an̄ oīa secula **I**te; sabellius dixit xpm nō esse aliā p̄sonā a patre sed ip̄m p̄ez incarnatū fuisse **C**ōtra h̄ d̄ h̄ **D**eum de deo lumē ac **C**ōstat autē q̄ nihil est a se ip̄o **S**z qz poss; dici q̄ ip̄e ess; fact⁹ vel de⁹ p̄cipatiue **D**ic dicit in p̄s **E**go dixi dñi estis **I**deo additur deum verum de deo vero **I**tem quia

arrius dixit ipm esse factum sicut a
 lie creature idcirco additur gemi-
 tum **I**tem quia dixit qd no fuit vna
 natura cu patre addit consubstan-
 tialem patris idest vni? substance
 cu patre et sic p cosequens equalis
 Et qa arr? dixit licet h mūd? sensi-
 bilis factus est p verbum siue p sa-
 pientia non tamē omnia qz ipm v-
 bum qd factum est nō est factuz p
 se ipm **E**t ideo addit p quē omnia
 facta sunt vtz etaz **Jobis .j.** Omnia
 p ipm facta sunt **Et** Contra illos q
 posuerūt ipsum non esse creatorem
Hic ergo ptz q credere debem? q
 cristus est vngem? et verus fili?
 dei **E**t q fuit cum patre eternaliter
 et q est alia psona a patre **E**t q ē
 vni? substance cu patre **Q**uomō
 aut hic fit q verbū gignit a patre
 ad aliqualem edificacionē **N**otan-
 dū q diuersa diuersuz modū gene-
 racōis habent **G**eneracō em diui-
 na alia est q generacō aliaz rerū
 sed nihilomin? non possu mus in e-
 us attingere ad modū generacōis
 dei q p modū generacōis in crea-
 turis repte iter creaturas an illud
 qd magis accedit ad similitudinez
 dei est aia hois **M**odus aut gene-
 racōis in aia est q hō p aiaz cog-
 noscit aliquid et concipit in mente
 et illud vocatur cōcepō intellect?
 huiōi **C**ōcepō oritur ex anima si-
 cut ex patre et vocatur verbū seu in-
 tellectus hois aia em cogitando ge-
 nerat verbum suum **H**ic et fili? dei

nihil est aliud q verbum dei non si-
 cut verbum exterius platu quia il-
 lud transit **S**ed sicut verbū interi-
 us conceptū **E**t ideo verbum dei: fili-
 us dei dicitur a vni? nature et equa-
 lis deo **V**nde et **Job .de** verbo dei lo-
 quēs tres hereses destruxit **P**rimo
 fatini que tacta est cu dixit **I**n pri-
 cipio erat verbum **S**ecundo sabellij
 que etiam tacta est cum dicit **E**t ver-
 bum erat apud deum **T**ercio arrij
 cum dicit **E**t deus erat verbū **N**o-
 tandum insup q verbum aliter est
 in nobis et aliter est in deo **I**n nos-
 bis verbū nostrū est accidens sed i
 solo deo verbum dei idem est qd ipse
 deus cum nihil sit in deo quod non
 sit de substantia et essentia dei **N**ul-
 lus aut pt dicere q deus non habe-
 at verbum quoniam contingeret deū esse
 insipientē **E**t ideo sicut fuit semper
 deus ita verbum suum **E**t sicut arti-
 fex oia fecit p sciētā quā pmo exco-
 gitauit qd ē vbu ei? ita de? oia fecit
 vbo suo **Jo .j.** Oia p ipz facta sunt **Et**
Tercia? articul? **I**dest p vbu
Quāto autē articulus tangitur
 ubi cu dicitur **Q**ui ppter nos
 hoies a ppe nraz salutē descendit de
 celis **E**t incarnat? est d spū sancto
 ex maria virgine et hō fact? est vbi
 ponit p tinentia ad hūanitātē xpī vbi
 qnqz declarant **P**rimo icarnacō cū
 dicit **Q**ui ppter nos. **S**ecundo passio ibi
Crucifix? **T**ercio rēurrectō ibi **E**t re-
 surrexit tertia die **Q**uāto ascēō ibi
 ascēdit **Q**uinto aduētū ad iudiciū su-

cōmūnis disceptatio ibi Et iterum
 venturus est **P**rimo ergo agit d̄ in
 carnatione vbi quatuor tangit cō-
 currendia ad incarnationem **P**rimo
 causam finalem et hanc duplicem
 scilicet nos et nostram salutem cui
 dicit **Q**ui p̄pter nos hoīes et p̄pter
 nostrā salutem **S**ecundo ponit mo-
 dum et formā ouementē cum dicit
Descendit de celis **T**ercio ponit cau-
 sam efficientem cū dicit **E**t incarna-
 tus est de spū sancto **Q**uarto cau-
 sam materialem ibi **E**x maria virgi-
 ne **D**equitur et hō fact⁹ est sup-
 ple non cōfusione substācie aut trās-
 mutatione sed humanitatē assumen-
 do ad vnitatē p̄sone **E**t ideo credere
 habemus non soluz xp̄m dei filium
 p̄mo etiā eius incarnationē **V**n̄ a
joh̄ **P**ostq̄ dixerat d̄ verbo dei mul-
 ta subtilia et ardua cōsequenter in-
 finuat nobis eius incarnationē di-
 cens **E**t verbuz caro factū est et ha-
 bitabit in nobis c̄ **E**t vt de hoc ali-
 q̄d capere possumus duo exempla i
 medio ponant̄ **C**stat em̄ vt iaz die-
 tum est q̄ in filio dei nihil inuenit̄
 ita simile sicut verbū i corde nostro
 conceptū non platum **M**odo certū
 est q̄ nullus cognoscit verbū q̄ diu
 est in corde hoīs nisi ille qui cōcipit
 sed tūc p̄mo cōgnoscitur cum exte-
 rius p̄fertur **H**ic verbuz dei q̄ an̄
 incarnationem erat in corde patris
 non cōgnoscebatur nisi a patre tūc
 sed platum exterius in carne tunc
 p̄mo manifestum est et cognitum

Baruch. iij. **P**ost hęc in terris vis-
 sus est c̄ **A**liud exemplum est q̄d
 verbū nostrū platum tūc p̄ audituz
 cōgnoscitur non videt̄ nec tangitur
Sed si in carta scribatur et ponas-
 tur tūc reddit̄ visibile audibile et
 tangibile sed certe de verbo dei scrip-
 to in carne virginis sicut i quadā
 carta l̄ libro **D**e quo **psa. viij.** **D**u-
 me tibi librum grandem et scribe in
 eo stilo hoīs dixit pater spūi sancto
Ideo ap̄l̄i dixerūt in alio simbolo
Qui conceptus est d̄ spū sancto na-
 tus ex maria virgine **C**irca hūc
 articulu multū errauerunt p̄pter q̄d
 sic sancti patres in simbolo niceno
 addiderunt multa per que omēs er-
 rores excludūtur **O**rigenes dixit q̄
 xp̄us venit in mundum vt saluaret
 etiam demones et dixit omnes dem-
 ones esse saluādos finaliter in fi-
 ne seculi q̄d est directe contra euan-
 geliū **Mat. xxv.** vbi dicitur **I**te ma-
 ledicti in ignem eternū qui parat⁹
 est dyabolo c̄ **E**t ad hoc remouen-
 dum addiderūt **Q**ui p̄pter nos ho-
 mines non p̄pter demones **F**otin⁹
 dixit cristuz filium virginis verum
 esse et purū hominem sed p̄pter bo-
 na meruit dici filius dei cōtra q̄d di-
 citur **Jo. vi.** **D**escendi de celo nō vt
 faciam voluntatem meam sed eius
 qui misit me hęc em̄ est volūtas c̄
Cōstat at̄ q̄ nō d̄scendisset nisi ibi
 fuisset p̄us cū an̄ hō nō fuisset in celo
 ideo ad remouendum hoc addit̄
Descendit de celis **M**anichæ⁹ dixit

q̄ licet fuerit fili⁹ dei et descenderit
 de celis nō tñ habuit veram carnez
 sed apparentē **H**ec hoc est falsū qz
 nō deest doctorē veritatis aliq̄ falsi
 tate h̄e p̄pter qd̄ **D**ixit discipulis su
 is **Lu. xxiiij.** **P**alpite et videte īdeo
 ad remouendū hoc addit **E**t incar
 natus est **E**liofus vero qui fuit ge
 nere iude⁹ dixit q̄ natus est de bea
 ta virgine sed ex coniunctione viri
 qd̄ est extra euangeliū et verbuz an
 geli **Mat. j. vbi dicit** **Q**uod em̄ in
 ea natū est de spū sancto est **E**t ad
 hoc remouendū addit de spū sanc
 to **V**alentin⁹ aut̄ licet cōfiteret̄ euz
 conceptum fuisse de spū sancto vol
 uit tñ q̄ spūs sanct⁹ portauit vnū
 corpus celeste et posuit in beata vir
 gine **E**t hoc fuit corp⁹ xp̄i sic q̄ bea
 ta v̄go nihil fuerit opata nisi q̄ fu
 it locus et transiuit p̄ eam solū **C**u
 ius stranum dixit angelus **Luce. j.**
Quod em̄ ex te nasce⁹ sanctū voca
 bitur filius dei **I**deo ad remouendū
 hoc addit **N**atus ex maria virgine
Arrius et appollinaris dixerunt
 q̄ licet xp̄us sit verbū et fili⁹ virgi
 nis non tñ habuit verā aīaz s̄ loco
 aīe fuit diuinitas ibi qd̄ extra euan
 geliuz est **Mat. xxvj.** **T**ristis ē aīa
 meav⁹ qz ad mortē **E**t ad hoc remo
 uenduz additur et homo factus est
Homo ex aīa et corpore est de neces
 sitate **V**nde omnia habuit que hō p̄t
 habere preter peccatū **E**t notan
 dū q̄ ad vtilitatē et edificacionem
 nr̄az ex v̄bis istis sanctis fides nos

tra cōfirmatur **R**atio est **S**i aliq̄s
 diceret de aliqua terra longinq̄ ali
 qua et ip̄e ibi non fuisset nō ita cre
 deretur sibi sicut si fuisset. p̄phete et
 patriarche et **J**ohannes baptista
 venerūt in munduz multa de deo di
 centes sed hoīes non eis ita credide
 runt sicut xp̄o quia ibi non fuerūt
 quia nemo deum vidit vnq̄ **Jo. j.**
Hec xp̄s descēdit de cel̄ eph̄. iij.
Qui descendit ip̄e est et qui ascen
 dit c̄c̄ **H**ecūdo spes nr̄a eleuat̄ qz
 homo factus est c̄c̄ **C**onstat aut̄ nō
 p̄ modico deuz carnē assump̄isse s̄
 p̄ maximo bono nostro **V**nde fecit
 quoddā cōmerciū quia homo nas
 ci et esse voluit vt nobis suam diuī
 tatem largiretur s̄m q̄ dicit sanct⁹
Th. doctor **V**t hoīes deos faceret
 factus homo **E**t s̄m apostolum ad
Thy. iij. **I**ustificati gracia ipsius
 heredes sum⁹ c̄c̄ **T**ercio caritas nos
 tra inflammatur nam nulluz est ita
 euīdens signum caritatis q̄ q̄ cre
 ator omniū factus est creatura **V**n̄
Job. iij. **H**ic deus dilexit munduz
 vt filium suum c̄c̄ **Q**uarto natura
 nostra sublimatur nam in tantum
 nostra natura est sublimata et exal
 tata q̄ fuit in consōciuz et coniunc
 tionem diuine nature suscepta **V**n̄
 angelus post incarnationem noluit
 sustinere q̄ beatus **Job.** adora
 ret eum **Apoē. ultimo** **Q**uod tamē
 ante sustinuerat etiam a maximis
 patriarchis **gen. xvij.**

Articulus quartus
 Sequitur de cristi passione articulus scilicet Crucifixus etiam pro nobis sub ponio pylato passus et sepultus est. Ibi tanguntur quatuor ex parte passionis. Primo tangitur passionis actus cum dicitur crucifixus id est cruce affixus. Secundo passionis obiectus siue personas ibi pro nobis scilicet reddens deo patri personam innocentem et satisfaciendam pro offensam dicit hugo de sancto victore in libro de sacramentis. Et jo. apoc. 1. Dilexit nos et lauit et cetera. Tercio sub quo passus fuit ibi sub ponio pylato. Poncio enim dicitur quia in insula ponti exulatus fuit eo quod deiecit pontum infulam. sic scipio dicitur africanus quia deiecit africanam. sed pylatus est nomen proprium. Quarto ponit signum ibi passus et sepultus est in quo sepulchro fuit corpus cristi ut patet thobie quarto. Cum autem mortuus fuero corpus meum sepeli. Anima tamen separata a corpore que ad inferos descendit. sed diuinitas erat iuncta cum utroque quia quod semel assumpsit nunquam dimisit ergo oportet nos credere non solum filii incarnationem primo et passionem quia secundum gregorium nihil nobis nasci potuisset nisi redimere voluisset. Contra hunc articulum fuerunt errores aliquorum. Primus error fuit manicheorum qui sicut dicunt christum corpus fantasticum habuisse ita passionem veram non esse. Contra quos psa. liij. **V**e

re languores nostros ipse tulit et cetera. Secundus error fuit Galam qui in christo unam naturam posuit incorpalem et immortalem contra quem ad philippum tertio christus semel mortuus est pro peccatis nostris. Ideo contra illos dicit in symbolo Crucifixus mortuus et sepultus. **Q**uod potest queri quod necessitas fuerit ut verbis pateret tam magna. Et dicendum cum sancto thoma in tractatu de articulis fidei quod fuit duplex necessitas una ad remedium contra peccata. Alia necessitas ad exemplum. Ad remouendum quedam contra omnia alia mala que incurruntur pro peccato inuenimus remedium ut declarabo. **I**ncurruntur enim pro peccato primo maculam homo enim peccator deturpat animam suam nam sicut virtus est pulchritudo anime sic peccatum est macula et hanc remouet passio christi. Nam ipse sua passione fecit balneum in sanguine suo quod peccatores lauantur. Apoc. 1. Lauit nos in sanguine suo et hoc pro baptismo quod ex sanguine habet virtutes regeneratiuam. Secundo incurruntur dei offensam. Nam sicut homo diligit pulchritudinem corpalem ita deus spirituales que est pulchritudo anime. Quando enim anima pro peccato inquinatur deus offenditur. Bar. xiiij. Odio est cuius deo impius. hanc offensam remouet passio christi qui deo pro peccatis nostris satisfecit ad Ro. vj. Cum inimici essemus reconciliati sumus deo pro morte filii eius. Tercio incurruntur infirmitatem

Homo em̄ post peccatum non fuit
ita fortis ad resistendū p̄mo p̄mior
et debilior est effectus. et peccatus
sibi magis dñatur et hāc infirmis-
tatez tollit licet non in toto tñ in p
te passio xpi qz virtute passionis
xpi et sacramentoz confortandū
homo confortatus facilius resistit
peccatū minus dñatur **Et videt qz**
an̄ passionē xpi pauci inuenti sunt
sine peccato mortali sed post multi
qui sine peccato vixerūt **Ideo apls**
ad Ro. vi. Vet? homo noster siml
crucifixus est vt destruat corpus
peccati. et ultra nō seruamus pecca-
to. **Quarto** incurrimus reatū pene
siue penaz nam iusticia hoc exigit qz
pena culpe detur et penset ex culpa.
Culpa aut̄ nostra erat infinita et ē
ifinita peccati mortalis qd̄ est oīa
bonū infinitū scz deum **Ideo** debita
pena peccato mortali est ifinita **Hic**
cristus hanc penā ifinitaz abstulit
p̄ passionem suam p̄ma petri. ij.
Peccata nostra ip̄e ptulit in corpore
suo sup lignum idest penā peccatis
nostris debita **Nam** passio xpi fuit
tante virtutis qz potuit expiare oīa
peccata mundi etiaz si essent **Centū**
mundi vel p̄fuissent vt tradit ancel-
mus. ij. **Cur** qui deus homo **Quito**
incurrimus exiliū regni **Nam** q̄ of-
fendit regem exiliuz meretur **Hic**
homo p̄ peccatū fuit exul a paradiso
Unde est qz adam post peccatū sta-
tim eiectus est de paradiso et clausa
fuit sibi ianua **Sed** xpus sua pas-

sione exules reuocauit et ianuā ap-
uit **Nam** ap̄to latere xpi deleta est
macula. placatus est deus. dimissa
est offensa infirmitas seu debilitas
est abolita. pena etiā est expiata. ex-
ules reuocati. pace reformata. inde
est qz latroni fuit dictū **Hodie** me
cum eris in paradiso. **Jo. xj.** **Hoc** nō
fuit dictuz ad nec dauid h̄ latroni
Hodie porta ap̄ta est **Unde** ad he-
breos. x. **Habentes** fiducia in itro-
itum stole in sanguine xpi ac̄ **Hic**
ptz utilitas et remedium **Secū-**
do patet non minor utilitas ad exē-
plum **Nam** s̄m augustinus passio
cristi ad informandū et regulan-
dum totam vitam nostram **Quicū**
qz em̄ p̄fecte vult viuere nihil aliud
faciat nisi qz contemnat qz xpus
contemphit in cruce **Nullum** em̄ ex-
emplū deficiat nec abest a cruce. **Nā**
si queris p̄mo exemplū caritatis **Jo**
xv. **Maiores** aut̄ dilectionem nemo
habet **Et** ideo si ip̄se animaz suam
pro nobis dedit non debz nobis eē
graue q̄cūqz pati p̄ ip̄o p̄s. **Quid**
retribuam dño pro oibus ac̄ **Se-**
cundo exemplū paciencie excellentē
in cruce inuētur **Paciencia** em̄ mag-
na ex duobz reddit̄ p̄mū cum max-
ima quis sustinet patientē **Secū-**
dū illa q̄ posset vitare suffert sicut
xpus maxima sustinuit **Treu. j.** **O-**
ros oīs qui transitis p̄ viā ac̄ **Ite**
ea vitare poterat si voluisset et nō vi-
tauit **Mat. xxvj.** **An** putas qz non
possum rogare ac̄ **Maxia** g° fuit in

passione xpi paciēcia **V**nde ad he.
 xii. Per paciam curram? ad pposi-
 tū nobis certamē aspicientes in ac-
 torem fidei et cōfirmatorē **I**hm qui
 pposito sibi gaudio sustinuit crucē
 huilitatis. **T**ercio exemplū huilita-
 tis **R**espice crucifixū **N**am ipse qui
 erat deus voluit iudicari p pylatū
 et morti vilissime odempnari **D**a.
 ii. **M**orte turpissima cōdemnemus
 eū **Q**uarto exemplū obediēcie se-
 quaris eū **Q**uia ipse factus obediens
 vsq; ad mortē **A**d phi. ii. **Q**uinto
 exemplū contemnēdi terrena **R**e-
 spice eū in quo sunt thezauri sapie-
 dei absconditi in cruce nudatū. delu-
 sum. sputū. cesum. spinis coronatū
 demū aceto potatū. **N**on ergo mis-
 homo afficiaris ad vestes nobiles
 quia diuiserūt sibi vestimenta mea
 ps. **N**ō ad honores qā iste ludibri-
 a et verbera expertus non ad digni-
 tates quia plectentes coronā de spi-
 nis posuerūt capiti eius. nō ad deli-
 cias quia in siti mea potauerūt me
 aceto vt ait ps **C**irca hunc arti-
 culū nota qd corpe existēte in sepul-
 chro **A**ia xpi descendit ad inferos
 ppter qd in simbolo apolorū dicit
Descendit ad inferos qd in isto sy-
 bolo niceno dimittatur quia nulla
 heresis tunc tps contra hoc insur-
 rexit **C**ōtra hūc articulum tū fuit
 vnus error dicētiū qd xpus non de-
 scendit p se nec in ppria psona **C**ō-
 tra quos aplos ad eplē. iiii. **D**escē-
 dit pmo ad inferiores ptes terre.

Nota quare xps descendit ad inferos
 na quatuor rōnes assignari possunt
Prima rō est vt totius pccā penam
 sustineret et sic totam culpam expi-
 aret pena autē pccā non solum erat
 mors corpis sed etiā aia puniri de-
 beat **I**deo **J**o. baptista **D**escendit
 post mortem ad inferna an aduen-
 tū xpi **I**deo xpus nō solū mori pmi-
 mo et descendere inferus voluit vt
 sic totam penā sustineret **V**nde ps
Existimatus fuit cū descēdentibus qd
Sed nota qd aliter alij. alter xpus
 descendit **N**az alij violenter et ma-
 nifeste. xpus voluntarie et sponte.
Ideo sequitur i ps **F**actus sū sicut
 homo sine adiutorio qd **A**lij autē
 erant ibi vt serui detenti. sed xpus
 volens et liber **S**ecūda rō est vt p-
 fecte subueniret xpus em habebat
 suos non solum in mūdo sed aliq̄s
 in inferno siue limbo **I**n hoc enim
 qd aliqui habent caritatem sunt sui
Multi em scī obierūt in caritate et
 ideo sicut visitare voluit in ppria p-
 sona suos q̄ erāt i mūdo ita voluit vi-
 sitare suos q̄ erāt i inferno eis subueni-
 ēdo p descēsiū suū **E**ccl. xxiii. **P**ene-
 trabo in ptes inferiores terre **T**ercia
 rō ē vt pfecte cu dyabolo triūpha-
 ret tūc em pfecte triūphat hō de suo
 aduersario qm non solum vincit eū
 in campo pmo ipse aufert sedem
 regni et spoliat i domo. **C**ristus at
 triumphaueret et vicerat dyabolū
 in mūdo. **J**oh. xii. **N**unc iudiciū
 est mūdi. nunc princeps mundi h?

eicietur foras' rē. Sed vt plenius triumpharet voluit sibi auferre sedē et ligare eū i domo q̄ eret infernus colocēn. j. Expolians principat' et ptates p̄duxit cōfident. palā triumphans illos i semetipso rē. Similiter etiā qz acceperat possessionem celi et terre voluit accipe et inferni sicut in noīe ihesu oē genu. flectit celestiu terrestriu et infernoz a ad philipp. ij. Quarto vt sanctos liberaret sicut em̄ voluit morteꝝ pati vt viuentes liberaret sic etiā voluit descendere vt sanctos ibi existentes educeret in p̄s. Eduxit vinctos i fortitudine et Osee. xiiij. O mors ero mors tua morsus tuus ero inferne Et nota qz loquens morti dicit ero mors tua qz mortē totalit' destruxit sed loquens inferno dicit morsus tuus ero inferne qz infernū non oī no destruxit nec spoliavit s̄ momordit aliq̄s accipiendo scilicet illos q̄ erant in limbo alios dimittēdo scz illos q̄ erant loco damnatorū. Ad instructionem nostrā. Ex hoc possu m. iij. facere vel accipere p̄mo spes firmam habere de deo quia ex quo illos q̄ erāt in inferno xp̄s visitauit q̄libz p̄tō fidere qz i afflictione a tribulatione ip̄z nō derelinquet. Bar. j. Venditū iustū non dereliquit. De cūdo timorē accipe a p̄supcionē ab icere licet em̄ p̄ peccatoribz mortu' fuerit et descendent non tñ oēs sal nauit sed eos qui sine peccō mortali actuali erant i deo nullus cōfidat de

venia nisi sine peccato mortali mori atur qz alij tm̄ erūt in inferno q̄ntū deus erit in celo scz in eternū. Mat. xxvj. Ibunt h̄ij in suppliciu eternū. Tercō sollicitudieꝝ hebere nā sicut s̄m aiā xp̄us descēdit ad inferos sic et nos debem' frequēt descendere cōsiderando penes eternas a infinitas p̄sa. xxxviii. In dimidio die erū meorū vadam ad portas inferi. Si em̄ p̄ cogitacionē frequēter descenderemus nō de faāli damnaremur qz cogitacio huiōi retraheret nos a peccato. Nam homies huius mundi cauēt sibi a maleficijs propter penā temporalē q̄nto magis propter penā eternā. treu. iij. Memoria meor ero et tabescet in me aiā mea. Quarto cōpassioneꝝ amare. Si eiz christus descendit ad inferos vt suos liberaret et nos etiam debemus eos adiuuare qui sunt in purgatorio. Primis em̄ durus esset nō subueniēs amico de carcere detēto. Vñ clamant cum job. Miseremī mei miseremī mei rē. Subuenit aut eis p̄ fa s̄m aug^m scz p̄ missas. orōnes. elemosinas et grēg addit quartuz. ¶ Quintus articulus. scz ieiū^m. ¶ Sequitur articulus d̄ resurrectione. Et resurrexit tercia die scōz scripturas vbi duo fac̄. Primo ponit resurrectionis actus ibi a resurrexit. Secōdo resurrectionis tempus ibi tercia die. Dico ergo p̄mo qz resurrexit virtute pp̄ria vt nos resurgamus. j. ad cor. xv. Sicut

xp̄us resurrexit sic et nos resurgē?
Circa hoc notandum q̄ duo sunt
 necessaria hōi ad cogitandū scilicet
 gloria celi et pena inferni vt p̄ glo
 riā allecti et p̄ penā terribi retraha
 mur a peccatis. hec autē dno sūt dif
 ficilia hōi ad cogitandū De gl̄a vt
 habet 1^a Pap. ix. Que in celis sunt
 quis inuestigabit seu de penis etiā
 inferni 1^a Pap. ii. nō est agnitus q̄
 sit reuersus ab inferis Idcirco cris
 tus descendit de celo vt doceret cele
 stia et resurrexit a mortuis vt doceret
 infernalīa **P**ost hoc autē ponit re
 surrectionis tēpus cum dicit tertia
 die s̄m scripturas idest s̄m q̄ scrip
 tuē p̄dixerat Et nō q̄ mlti inueniū
 tur q̄ resurrexerūt mlti ei corpa scō
 q̄ dormierāt surrexerūt Mat. xxvii.
Et. ii. ad thi. ii. mēor esto xp̄m resur
 rexisse ac̄ Itē lazari et filiū vidue
 et filiā archiep̄nagogi sed resurrec
 tio xp̄i lōge differt ab istis **P**ri
 mo rōne virtuositatis quia ip̄e vir
 tute pp̄ria Jo. x. Stātem habeo po
 nendi aiām meā ac̄ Alij autē surrex
 erūt virtute xp̄i vel ad p̄ces eius et
 sanctorū **S**ecūdo rōne vite et imor
 talitatis quia alij surrexerūt ad vi
 tam mortālē xp̄us autē ad imortales
Ad Ro. vi. Cris̄t̄ resurgēs ex mor
 tuis iā nō morit̄ **T**ercio rōne cau
 salitatis quia resurrectio sua ē cau
 sa resurrectionis nr̄e p̄mo ad choz.
xv. Surrexit xp̄us p̄nicie dormien
 tūz h̄i qui sunt xp̄i **Q**uarto rōe
 t̄pis et p̄nitatis q̄ resurrectio cor

pis differet vsqz ad finē ip̄e autem
 t̄cia die resurrexit **Q**uērit̄ q̄re cris
 tus nō distulit resurgere vsqz in fi
 nem sed statim resurrexit dico q̄ pp̄t̄
 iij. **P**rimo vt solidaret infirmitas
 discipulorū si ei statim nō resurrexiss̄
 nō māfissent ita firmi in fide. 1^a ad
choz. xv. **S**i xp̄us nō resurrexit va
 na est fides nr̄a. **S**ecūdo vt confunde
 retur malignitas in credulorū Vn
act. iij. **V**irtute magna reddebant
 apli testimoniū resurrectionis. **T**er
 cio vt p̄mōstraret eternitas resur
 gendorū Ozee. vi. **P**ost duos dies
 visitabit nos ac̄. **Q**uarto vt osten
 dat necessitas repandorū. 1^a ad cho.
xvi. **S**i mortui nō resurgunt neqz
 xp̄us **C**irca hūc articulū errant
 thierintj asserētes xp̄m nō resurrex
 isse sed resurrecturū esse contra q̄s
 dicitur. 1^a ad choz. xv. **T**ercia die r̄
 surrexit s̄m scripturas **I**tem vt sibi
 ip̄onit origenes qui dicit eum p̄ sa
 lute demonū iterum passurū contra
 quē dicit ad Ro. vi. **C**ristus resur
 gens ex mortuis iam nō morit̄ **C**ō
 tra istos errores dicit **T**ercia die r̄
 surrexit a mortuis **A**d instructio
 nem nostram moralit̄ loquēdo pos
 sum? iij. accipe. **P**rimo vt studea
 m? resurgere sp̄itualiter a morte
 quam incurrim? p̄ peccm̄ et hoc res
 surrectōne que habet p̄ penitentiā
 ad ephesi. quinto **E**xurge qui dormis
 exurge a mortuis. **S**ecūdo vt nō
 differamus resurgere vsqz ad mor
 tes sed cito quia cristus statim t̄cia

die resurrexit a mortuis Eccle. xvij.

Ne tardas conuerti ad dñm et ne differas de die in diē. Prima dies est cōtricio Secūda confessio Tercia satisfactio Ideo dicit Mat. xij. Post tres dies resurgā. Tercio ut resurgam? ad vitā incorruptibilem sicut cristus. idest in tali pposito qd nō ampli? peccem? qz dicit Ro. vij. Cristus resurgens ex mortuis iam non morit? ac Requit 3° ita et vos extimate vos mortuos pccō uiuentes aut ac Quarto ut resurgam? ad vitam nouaz et glōsam idest ut vitemus oīa q̄ fuerunt nobis causa mortis idest pccā ad Ro. vij. Qz cristus resurrexit a mortuis p gloriā patris ita et nos in nouitate vite a

Articul? sext?

Ublem?

Sequit? Ascendit in celū sedet ad dexterā patris iste est articulus d̄ ascensione ubi oñdit pmo actus virtuosus quia ascēdit in celū scz p̄p̄ia virtute Ad hūc intel lectū dicit ip̄e Jo. iij. Nemo ascēdit in celū scz p̄p̄ia virtutē nisi qui de celo descēdit ac Secūdo situs glōfus cum dicit Sedet ad dexterā patris Et nota qd accipit dextra p̄ eq̄litate i scriptura sacra sicut sinistra accipit p̄ aduersis et malis ita dextra p̄ bonis et prosperis Vñ sensus est Sedet ad dexterā dei patris id est eadem p̄speritate equalis Hūc ergo articulus optet cōdere scz qd xl. die ascēdit p̄ resurrectionē Circa hūc articulus errant Celeucian?

qui negat xpm fm carnē sedere ad dextram p̄is sed dicit qd eam exiit et in solē posuit Cōtra h̄ dicit dñs ihesus. quidaz post qd locut? est eis assumptus est in celū et sedet a dextris dei Marci. vltio Et pmo notandū qd hęc ascensio fuit sublimis quia sup omēs celos qd tripliciter expōit. Primo sup oēs celos corporeos Ad ephē. iij. Ascendit sup omēs celos ut adimpleret oīa Secūdo sup oēs angelos. Ad ephē. j. Constituens eum ad dexteram suam in celestibus. Tercio vsqz ad sedem dei idest vsqz ad equalitatē ut allegatum est marci vltimo sedet a dextris dei Secūdo notandū qd hęc ascensio fuit rationalis quia ad celos et hoc ppter tria Primo qz celū debebatur xpo a sua natura Naturale est vnumq̄qz reuerti vnde trahit originem. principiū autē originis xpi est a deo qui est super omnia Ideo dignum fuit ut super omnia ascenderet Jo. xvj. Exiit a patre et venit in mundum Iterum relinquo mundum et vado ad patrem et iterum ascendo ad patrem et cetera Secūdo debetur sibi ex sua victoria nā cristus veniens in mundum contra dyabolum et mundum triumphauit Ideo super omnia meruit exaltari. Apoē. iij. Qui vicerit faciam illum sedere in throno et cetera Tercio ex humilitate sua quia qui se humiliat exaltabitur Luce. xij. Et vere nō fuit maior humilitas q̄ humilitas

errantes dicentes spūsanctum esse
 creaturā sicut machedones extra quos
 dicitur. ij. ad cor. ij. spiritus est
 deus ideo extra hos dicitur? hic. dñz
 quia licet multi sunt alij spūsancti
 sicut angeli. omēs tñ sunt admīs-
 tratorij spūsancti ut dicitur ad
 hebre. sed iste nō est minister non
 seruus sed dñs. **A**ddit aut et viui-
 ficantes ad differentiā amoris nrī
 qui non viuificat. **F**uerunt aut alij
 sicut greci qui dicūt ipm soluz pce-
 dere a patre non a filio. extra quos
 dicitur h̄ **Q**ui ex patre filioqz pro-
 cedit **F**uerūt etiā errores qui dixer-
 runt ipm non esse cōsubstancialem
 patri nec filio nec eiusdē nature et
 quos dicitur hic **Q**ui cū patre et fi-
 lio simul adorāt et conglorificat qđ
 non essz nisi esset equalis et cōsub-
 stantial **F**uerunt etiā alij errores sic est er-
 roz manichei qui dixit vetus testam-
 entū non esse a deo bono **I**te p̄is-
 scille et montani q̄ dixerūt p̄phetas
 nō esse locutos p spūsanctū h̄ qua-
 si amētes aut ebrii extra quos scđa
 petri p̄mo qđ spūsancto inspirati lo-
 cuti sunt sancti dei hoies **I**deo p op-
 posituz dicit hic **Q**ui locutus est p
 p̄phetas **N**otanduz ergo qđ pue-
 nit nobis multiplex fructus a spū-
 tusancto **P**rimo valet ad peccā pur-
 gandū cuius rō est quia eiusdē est r̄-
 ficere cui est cōstruere **C**reant aut
 p spūsanctuz p̄s **I**n spū oris eius
 ois virtus eorū **V**n̄ dicit dyomis?
 qđ diuin? amor nō p̄misit eum sine

germine nē **E**rgo oportet qđ corda
 hōim destructa p peccm̄ reficiant p
 spūsanctū p̄s **E**mitte spūsanctuz
 nē **S**cđo ad intellectū illuanduz
 qz oia que scim? scim? p spūsanctū
 tum. Jo. xiiij. **P**araclit? aut spū-
 tusanctus que mittet pater in noie
 meo ille vos docebit oia. **T**erco ut
 seruemus mādāta ad amandū deū
Si enim diligitis me mādāta mea
 seruauerit ego rogabo patrē meū nē
 nullus ei posset seruare mādāta. n̄
 amaret. et jo. xiiij. **S**i quis diligit
 me sermonē meū seruabit **A**mare
 aut facit spūsanctus qui amor est.
Quarto ad spem vite eterne cōfirs-
 mandū est em̄ quasi arca vite eter-
 ne et quasi pignus ad ephē. j. **S**ig-
 nati estis spūsancto qui est pign?
 hereditatis et cetera.

Articulus nonus

Sequit̄ articulus p̄tinēs ad di-
 uinitatē quo ad effectuz grē
 scz **E**t vnā scām catholicā nē **C**irca
 qđ nota qđ sicut videm? in corpe na-
 turali hōis sic est et de mystico idest
 ecclesia. **I**n hōie aut est vna aia et
 vnū corpus diuersa tñ mēbra. diu-
 sa officia huāna. necessaria tñ ad r̄-
 gimē et integritatez corpis sic est i
 ecclesia que est quasi vnuz corpus
 habens diuersa mēbra. aia autē qđ
 hec viuificat est spūsanctus **E**t ideo
 post fidez de spūsancto iubemur cre-
 dere ecclesiā catholicā **E**t sciendum
 qđ ecclesia idē est qđ cōgregatio fide-
 liū in q̄bz bon? xpian? est sic menti

biū de qua dicit i ecciastico li. Ap
 piate ad me in dō dī cōg gate vos
 in domū discipline Hec aut eccia
 habet. iiii. dditiones que hic ponūt
Prima est q̄ ē vna. sc̄da q̄ est sanc
 ta. tertia q̄ est catholica. quarta q̄
 est fortis vel aplica **P**rimo dico q̄
 est vna. can. .vi. Vna est columba
 mea p̄fecta mea vna ē mat̄r sue: e
 lecta gemit̄r sue **C**ausatur autē
 hęc vnit̄as ex tribus **P**rimo ex vni
 tate fidei. omnes enim cristiāni i dēz
 credunt corde ⁊ ore confidentur. pri
 mo ad chorū. quarto **O**bscuro vos
 vt idip̄m dicatis oēs n̄c **E**t inde a
 postolus ad ephē. .iiij. **V**nus deus
 vna fides vnū baptisma **S**c̄do ex
 vnit̄ate spei. qz oēs firmati sunt in
 vna spe p̄uēdi ad vitā et̄nā **A**d
 ephē. .iiij. **V**nus spirit̄ et vnuz cor
 pus in vna spe vocacōis nr̄e. **T**er
 cio ex vnit̄ate caritatis qz oēs conuer
 timur in amore dei et ad inuicēz in
 amore mutuo **jo. xvij. V**olūt sint
 vnū sicut ego et tu vnū sum? **E**x q̄
 sequit̄ qz null̄ debet velle abici nec
 excoicari ab ista ecclesia qz non est
 nisi vna infra quā saluari solū pos
 sumus et nō extra. qz extra archaz
 noe nullus fuit saluatus salu? **S**c̄
 dō dico qz est sc̄a **I**deo d̄z i symbo
 lo sc̄am ad differēciā ecclesie vel cō
 gregacionis malignancūz de qua
 ps **O**diū ecclesiam malignancū **D**icit̄
 tur sancta ex quatuor **P**rimo ex cō
 secratione quia ecclesia cōsecratur ⁊
 dedicatur **S**c̄do ex imundione qz

inungit̄ **T**ercio ex ip̄ius trinitatis
 in habitatione **N**am vbi cūqz deus
 habitat ille loc̄ sc̄us est ps **D**omū
 tuā dñe decet sanctitudo in longitu
 dine dierum **E**t alibi **D**eus in loco
 sancto suo. **Q**uarto ex dei inuocaci
 one quia ibi deus inuocat̄ **iere. xiiij.**
Tu in nobis dñe et nomē sanctū in
 uocatū ē sup nos ne derelinq̄s n̄c
 duo priā patēt ex festo cōsecrōis. **E**
 cū p̄z nā vbi d̄s ē n̄c. q̄r̄m p̄z qz d̄s
 ibi inuocatur **ie. xiiij.** **T**ercia qz dicit̄
 tur catholica idest vniūsalis **C**ir
 quod sciendum qz ecclesia dicit̄ur
 vniūsalis **P**rimo quātum ad lo
 cum p̄ totum mundū quia ecclesi
 a est congregacio fidelium fideles
 autem p̄ totum mundum sunt **V**n
 marcā vltimo **E**untes in mūdū vni
 uersum p̄dicare euangelium **H**ab
 bet autem hęc ecclesia tres partes
 vnā in celo. aliam in terra. tertiā
 in purgatoria **S**c̄do quātum ad
 condiciones hominum quia nullus
 abicitur non dominus. non seruus
 non masculus. non femina. **ad ga
 lathas. .iiij. i** cristo ihesu nō est mas
 culus nec femina **J**udeus aut gres
 cus. seruus aut liber. **T**ercio quan
 tuz ad tempus licet aliqui dixerūt
 qz ecclesia debet durare vsqz in eter
 num sed hoc est falsum quia hęc ec
 clesia incipit. ab abel vsqz ad confū
 macionē mundi et post consumma
 tionem mundi remanebit in celo s̄
 durabit quantum ad tempus sc̄li
 in eternum **Q**uarto dicit̄ aplica. i.

firma dicitur aut domus firma si habet
firmum fundamentum **F**undamentum
aliud nemo potest ponere propter id quod posi-
tū est quod est Christus .i. clxxx.iii. **F**u-
damentum huius ecclesie primarium est
Christus **F**undamentum autem secundarium sunt
apostoli et eorum successores **I**deo dicitur
apostolica vel firma in apostolis fundata.
Vn̄ apoc. xxi. dicitur quod ciuitas habebat
xii. fundamenta et erant ibi scripta
nomina xii. apostolorum et inde est quod ad
significandum firmitatem ecclesie istius
vertex est vocatus petrus .i. firma
firmitas autem eius apparet quia nullo
modo destrui a persecutoribus potuit una
sancta catholica primo in persecutio-
nibus id est eorum tempore magis creuit.
Nec mirum quia fundata erat supra
firmam petram

Articulus decimus

Sequitur nunc articulus decimus
quod est de sacramento baptismi
scilicet Confiteor unum baptismum in re-
missione peccatorum **E**t diuiditur in duas
partes quia primo ponitur ipsius sacrame-
ti expressio cum dicitur unum baptismum
Secundo eius virtus vel operatio **I**bi
in remissione peccatorum **E**t nota quod
hec additio est ad symbolum apostolorum
propter errores quod insurrexerunt **V**n̄
hic ponitur confirmatio sacramentorum
quibus delentur peccata **V**n̄ ad hunc articu-
lum pertinent omnia sacramenta licet hic
solum baptismus exprimat quod bap-
tismus est primum et ianua omnium aliorum
sacramentorum sine quo nullus potest saluari
Ideo de ipso solo fit mentio singulariter

Circa quod querendum primo quod est ma-
teria baptismi **D**icendum quod aqua ve-
ra et naturalis nec refert vtrum sit ca-
lida vel frigida in aquis autem artifi-
cialibus cuiusmodi est aqua rosarum non
debet nec potest baptizari **S**ecundo que-
ritur quod est forma baptismi **D**icendum
quod hec **E**go baptizo te in nomine patris
et filii et spiritus sancti Amen **T**ercio
quod est minister baptismi **E**t dicendum
quod proprius minister cui incumbit ex offi-
cio est sacerdos **I**n articulo necessi-
tatis. diaconus. subdiaconus. laicus.
mulier. paganus. hereticus. ita intel-
ligendum est quod semper dignior bap-
tizet omnes sunt ministri dum tamen intendat
facere quod ecclesia facit vel intendit.
Si autem extra articulum necessitatis ali-
quis a talibus baptizaretur. baptiza-
tus est et characterem recepit sed non
gratum sacramenti quod contra statutum
ecclesie facit **Q**uarto queritur quod est ef-
fectus huius sacramenti **E**t dicendum quod
remissio culpe originalis et actualis
totius culpe et pene **I**ta quod baptizatus
non est aliquis satisfactio iniungenda
pro peccatis presentibus sed statim morien-
tes intrant paradysum **Q**uinto videndum
est de erroribus **E**t non quod circa hunc
baptismum multi fuerint errores primo
est illorum qui baptismum in aqua non
recipiunt sed solum spirituale contra quos
dicitur **Jo. iii.** Nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spiritu sancto non **S**ecundus
donatistarum rebaptizandum eos
qui sunt a catholicis baptizati **C**on-
tra quos dicitur **Ad ephesios. iii.**

Vna fides vnū baptisma **T**ercia? error est aliquorū qui dicunt qd hō existens in peccato mortali non p̄t baptizare **C**ontra quos dicit̄ jo. i. **S**up̄ quez videritis spiritū sanctū descendentē q̄si colūba de celo et māsit sup̄ eum hic est qui baptizat. i. cristus? **V**nde non nocet homini malus mīster q̄ntum in virtute cōferentis sed instituentis **S**exto dubitatur circa hoc qd dicit̄ vnum baptisma vtrū sit tm̄ vnum **E**t videt̄ qd sit falsū quia sunt tria baptismata scz fluminis sanguinis et flammis non ergo vnū dicendū qd aliquis p̄t dici baptisimus pp̄rie et essentialit̄ et isto modo non est nisi vnus de quo dicitur hic et ad ephesi. iij. **V**num baptisma scz fluis **A**lio mō fm̄ p̄porcionem effectus et isto mō currit argumentū **V**n̄ notat̄. vij. cōclusiones tres p̄me de baptismo sanguinis **P**rima est qd dicit̄ in duobus a baptismo fluis p̄mū est caracter **S**cđm est qd requirit cōtricionem **S**cđa cōclusio est qd equipollz in duobus p̄mū est in r̄missione oīs culpe **S**cđm est in cuiuscūqz pene remissioē **T**ercia cōclusio est qd p̄celit in duobus p̄mū est maior quia gracie et glorie collacō. scđm est aureole acq̄sicio **A**lie tres sūt d̄ baptismis flammis et sunt hęc que sequuntur **P**rima est qd dicit̄ in quatuor a baptismo fluminis p̄mū est caract. scđa requirit cōtricionē. tertia qz non remittat oēm penā saltē tp̄alem. q̄r

tū quia solū adultis et rōne vtentibus auerit non aut̄ pueris **S**cđa cōclusio qd equipollit in duobus in dimissione oīs culpe scđm in collacōne gracie **T**ercia cōclusio qd p̄ualet in vno quia. s. p̄t iterari et multiplicari frequent̄ **D**e q̄t̄ in remissionez peccōz nā baptismus est in q̄ cōicat nobis virtus capitis nostri xpi qui delet peccā vt dictū est

Articul? Vndecim?

Sequit̄ articul? vndecimus de corporū et aiay gloriōsatione cū dicit̄ **E**t expecto resurrectionem mortuoz in q̄ p̄mo ponit̄ corpus se p̄cio cū dicit̄ resurrectionē **S**cđo aiay et corp̄m simul gloriōsacō ibi vitā venturi sc̄li **T**ercō oim̄ p̄dictōrū cōfirmacio ibi amē **C**irca p̄mū sciendū qd optet cōfiteri carnis nr̄e resurrectionem quia fm̄ apostoluz **O**m̄es quidā resurgemus. j. cloz. xv. **E**t articul? iste p̄tinet ad diuinitatem quātum ad effectum glorie **N**ota qd contra hunc articulū fuerunt multi errores **P**rimus fuit illorū q̄ negant resurrectionem sic fuit valentinus contra quez. j. cloz. xv. **S**i cristus predicatur qd resurrexit a mortuis. quomodo dicunt̄ nobis qm̄ resurrectio futura nō est **S**ecundus fuit quorundaz qui dicunt resurrectionem futuram nō tm̄ eorundem corporuz sed aie resumēt corpora qdā celestia **C**ōt̄ q̄s d̄r. j. ad

cho. xv. Oportet mortale hoc iduere
 immortalitate. **Tercia** est euthicij pa-
 triarche constantinopolitani qui dicit
 qd corpora nostra erunt aerea et vento
 filia vt dicit gregorius. iij. morali-
 um **Contra** que dicit dñs **Luce** vlti-
 mo post qd surrexit palpate et vide-
 te **Et** apostolus ad philippē. tercio
Reformabit corp? humilitatis nos-
 tre ac **Quarta** illorū qd dicūt qd cor-
 pora humana in resurrectione ver-
 tentur in spiritu extra quos **Luce** vlti-
 mo spiritus carnē et ossa nō habz
 ac **Quōdū** aut qd fides et spes re-
 surrectionis ē nobis utilis ad. iij.
Primo ad tristitias quas de mortu-
 is concipimus tollendas **Impossi-**
 bile est em̄ non dolere de amicorum
 amissione sed p hoc qd semper spes-
 ramus eos r̄surrecturos tempatur
 multum dolor et mitigatur. j. **Ad**
Thessal. iij. Nolimus vos ignora-
 re fratres de dormientibus vt nō cō-
 tristemini sicut ceteri qui spem non
 habent ac **Secūdo** ad timorē mor-
 tis expellendum **Nam** si homo non
 speraret post mortē aliam vitā me-
 liorem sine dubio mors esset valde
 timenda et deberet q̄cūq; q̄cūq; ma-
 la facere q̄ mortem incurrere **Sed**
 quia aliam vitam speramus null?
 bonus mortem timere debet nec ti-
 more mortis aliqd pccm̄ facere **Ad**
hebre. ij. Vt p mortē destrueret euz
 qui habebat mortis īperiū idest dy-
 abolū idest liberaret eos qui timore
 mortis obnoxij erāt futuri **Tercio**

ad sollicitos et studiosos nos red-
 dendū scz ad bonū opandū **Si** em̄
 sola vita ista esset hoīs nō esset eis
 magnū studiū ad bñ opandū **Sz**
 quia credim? qd p bona q̄ faciemus
 recipiem? vitā eternā in resurrectō-
 ne **Idō** studem? bñ opari. j. **ad cho.**
xv. **Si** in hac vita tm̄ sperātes esse-
 m? miserabiliores oīb; hoīs **Quā-**
 tū a malis nos retrahendū audien-
 tes malos p̄m̄ in resurrectōne r̄-
 trahimur a malis quia dicitur **jo.**
v. **Procedant** qui bona fecerunt in
 resurrectionem vite qui vero mala
 fecerunt in resurrectionem iudicij.

Articulus duodecimus?

Ultimo agetur de duodecimo
 articulo scz **Et** vitā venturi se-
 culi qd est de vtriusq; scz de corpis et
 anime glorificatione cum dicit vis-
 tam venturi seculi. **Istud** pertinet
 ad effectum glorie et ad vltimum
 effectum diuinitatis qui est red-
 dere premium vnicuiq; iuxta opera
 sua **p̄s** **Tu** reddes vnicuiq; iuxta o-
 pera sua **Et** sciendum primo qd con-
 tra hunc fuerunt errores. **Primus**
 dicentium qd anima moritur corpo-
 re mortuo vel saltem post modicum
 interuallum sicut recitatur in libro
 de ecclesiasticis dogmatibus **Con-**
 tra quos **ad philippē. j.** **Cupio** dis-
 solui et esse cum cristo **et Apoc. vj.**
Vidi sub altare dei animas interfec-
 torū ppter verbum dei damnatas
Sed est origenis qui posuit hoīs
 nes demones damnatos posse pur-

gan et redire in glam et angelos
 sanctos et boies iterū ad malū pos
 se deduci q̄ est cōtra auctoritatem.
Math. xxv. **I**būt hī in suppliciu
 eternū iusti aut̄ in vitā eternā **T**er
 cius dicendū om̄ia p̄mia ⁊ oēs pes
 nas esse equales **C**ōtra p̄mū di
 cit̄. 1. ad cor. ii. sicut stella differt a
 sole in claritate sic erit in resurrecti
 one mortuorū **C**ōtra sēcūduz scz de
 penis dicit̄ Mat. xij. **T**yro ⁊ sydo
 remissius erit in die iudicij q̄ nob̄.
Quartus est dicendū malorū aias
 nō statū p̄ mortem descendere ad i
 fernū nec aias sanctorū paradisu in
 trare ante diem iudicij **C**ōtra quos
Luce. xvi. **M**ortuus est diues et se
 pult⁹ in ifernū et nūc nouit̄ ecclesi
 a totū oppositū def̄niuit **Q**uint⁹
 est illorū qui negant purgatoriu.
Cōtra quos dicit̄. 1. ad cor. iii. **S**i
 quis sup̄edificat lignū fenū stipus
 lam detrimētū patiet̄ ip̄e tñ saluus
 erit **C**ontra ergo hos oēs dicimus
 vitā venturi seculi **E**t in alio symbo
 lo vitā eternā **S**ecūdo nōndū q̄
 uenient̄ iste articulus ponit̄ auz sit
 finis desideriorū nr̄oz et p̄mū vlti
 mū nostz et finis datur de creden
 dis in simbolo **T**ercio cōsideranduz
 est que est vitā eterna **C**irca q̄d sciē
 dum q̄ in vitā eterna sunt hec **P**ri
 mū est q̄ hō ibi int̄me deoz iūgitur
Ipse em̄ est merces ⁊ p̄mū nr̄m vlt
 timuz et finis laborū nr̄oz Vñ exo.
xv. **E**go dñs merces tua **H**ec aut̄
 vmo p̄mo cōsistit in nuda ⁊ aptavi

fiōne dei. 1. ad cor. xv. videm̄s nūc
 p̄ speculū et in enigmate tūc aut̄ fa
 cie ad faciem **S**ecūdo in feruentissi
 ma dilectione q̄to em̄ p̄factius ali
 quod bonū cōgnoscat̄ tanto ampli
 us amatur **I**deo cum ibi cōgnosca
 tur clarus etiā diligend⁹ et feruē
 cius amatur **T**ercio cōsistit in laude
 plena Aug⁹. **V**idebim⁹ laudabim⁹
 amabim⁹ ⁊ c̄ psa. li. **S**ecūduz
 est plenitudo desiderij ⁊ p̄fecta faci
 etas que ibi habetur. nulluz em̄ bo
 nū creatū faciat ap̄etitū Aug⁹. **I**nfa
 ciabile est cor meū et inq̄etuz donec
 quiescat in te scz de deo viuo et vero
 qui est bonū infinituz oia bona cōti
 nens sup̄eminet̄ **I**lle nāqz sol⁹ sa
 ciat ⁊ implet p̄s **R**eplet in bonis de
 sideriū tuū q̄cqd̄ est desiderabile ibi
 est totū sup̄abundant̄ **S**i ei vis
 delectaciones ibi erit sūma delecta
 cō de sūmo bono Job. xxxi. sup̄ oīs
 potentē deliciae affluent̄ **S**i appetis
 honores ibi est sūmus honor int̄ lay
 cos. maxim⁹ est honor esse rex inter
 clericos esse ep̄s et h̄ erūt ibi Apo. c.
v. **F**ecisti nos deo nr̄o regnū et sac̄
 dotes **S**i appetis sc̄ias ibi scies oīz
 rerū naturas oēm veritatez **E**t q̄cqd̄
 volueris totū habebis Sap. v. **V**e
 nerūt in oia bona pit̄ aī illa **T**ercū
 um ē p̄fectissima securitas q̄ ibi dat̄
 qz illic nulla r̄sticia null⁹ timor nul
 lus labor qm̄ hec priora transierunt
Apo. c. xxi. **E**t p̄ oppositū in mali in
 morte eterna cruciabit̄ vñ aggra
 uat̄ p̄mo potius integrat̄ eoz pena

p̄mo ex sepacione dei et bonoz q̄ ē
 pena damni que est maxima omni
 ū penaz pena sensus Matth. xxiij. di
 citur Mitte eū in tenebras extero
res q̄c Sec̄do ex r̄morſu sciēcie p̄s
Arguam te et statuā ōtra faciē tuā
Tercio ex imēſitate pene ſēſibil̄ ſc̄z
 iferni q̄ erit mors eterna p̄s Mors
depaſcet eos Item ibidez ignis ſul
 phur q̄c Quarto ex deſperacōe qz
 non habebūt ſpem d̄ liberaōe ideo
 dolor mitigan nō p̄t psa. lxxvj. Ver
nis eozū nō moriet̄ et ignis eozū
 nō extinguet̄ Dequit̄ vltio Amē
 qui ē c̄firmacio oīm p̄cedenā de q̄
 amen habitū est ſupra in p̄no an
 gelozum

Nunc finalit̄ mouebūt̄ quedā
 dubia et questiones aliq̄ cui
 oſe et vtilis circa aliōs articulos fi
 dei Et p̄mo circa p̄mū ſc̄z c̄do i vnū
 deū Circa quē videbit̄ p̄mo vtrū ſit
 tantū vnū principiū Dicendū qz ſic
 quia oīs pluralitas habz r̄duc̄ ad
 vnū p̄pter qd̄ arf. xij. metha. c̄clu
dit erga vnus princeps Sec̄do
 querit̄ quare articulus p̄mus poſit̄
 inter articulos Et videtur qz nō de
 beat poni qz illud qd̄ est ſcitū et de
 monſtratū non est inter credibilia
 p̄putandū quia fides est de ignotis
 ſed eſſe vnū deum ē huiōiqz aristo.
 et alij phi. demonſtratiue hoc p̄ba
 uerūt q̄c R̄ndetur qz certe oportuit
 hūc inter fidei articulos ponere pri
 muz quia oportet qz ab oībuz hoc
 ſupponit̄ p̄mo Et quia ſcia ad quā

p̄tinet p̄bare deū vnūz eſſe vltimo
 addiſcenda t̄ribus p̄ponit̄ p̄ſuppo
 ſitis multis alijs ſciētijs ſicut mani
 feſte patet ideo nō poſſet homo ad
 dei c̄gnicōnez puenire niſi p̄ mag
 num tempus vite ſue ſi de hoc expec
 taret ſciēciam et non haberet fidē
Item multi ſtudio vacare non poſ
 ſunt p̄pter defectum ingenij vel ali
 as occupacōes tēpales vite q̄ a di
 cōgnicōne fruſtrarent̄ niſi eis iſte
 articulus ſaltem p̄ modum fidei p̄s
 poneretur Ad argumētuz ergo qm̄
 dicit̄ qz illud qd̄ est ſcitum non est
 creditum ab eodem dicit̄ qd̄ illud
 qd̄ est ſcituz ab vno poſteſt eſſe cre
 ditum ab alio et ſic non valet vel di
 cendum breuius qz aliquis poſteſt
 dici articulus dupl̄iter vno mō qz
 p̄ fidem ad ip̄z artamur et iſto mō
 est articulus vnū deum credere alio
 modo quia p̄ fidem ipſam ſolaz ad
 ipſum artamur et iſto modo nō est
 articulus vt ſupra dictū est Ter
cio queritur quare antiquitus hoies
 fuerunt induc̄ti adponendū plures
 deos Et dicendum qz p̄pter quatu
 or p̄ncip̄r̄ p̄mo ex intellectus huā
 ni iſteilitate ſicut thomas i tracta
 tu de articulis fidei dicit̄ intellectus
 em̄ huānus aliquoz nō valendūz
 cozpa nō transcendere nō credidit
 eſſe aliquid eſſe ſup naturas reruz
 ſēſibiliū Et iō poſuit cozpalia qd̄ a
 diſponē a regē mūdū iter q̄ pulch
 rioribz a dignioribz h̄o attribuerūt
 et cultum diuinum eis exhibuerūt

huiusmodi sunt corpora celestia scilicet sol
 et luna et stelle. Et certe hys acci-
 dit sicut illi qui vadit ad curiam re-
 gis ad videndum regem qui quemcum-
 que videt bene indutum aut locutum cre-
 dit esse regem et de istis habet sap.
 xiiij. Volem et luna rectores orbis
 terrarum deos esse putauerunt etc. Ve-
 tusto puenit ex hominum adulacione Nam
 aliqui volentes placere regibus et
 dominis honorem debitum deo exhibebant
 eis obediendo illis et subiciendo sic
Judith. vi. dicat. Vidiant omnes gen-
 tes quod non est deus in terra nisi na-
 bugodonosor etc. Tercio ex carnas-
 li affectione Aliqui enim tunc afficie-
 bantur ad penes filios aut proximorum
 quod post mortem faciebant eis statuas
 impendendo eis cultum diuinum processu
 temporis Psalm. xliij. Accerto luctu dol-
 lens pater rapti filii fecit ymaginem
 et illum qui tunc quasi homo mortuus erat
 nunc tamquam deus colere cepit. Quarto
 ex demonum sagacitate vel percuracione
 In principio enim se voluit equari deo
 Vnde dicit Donatus sedem meam etc. Et
 sequitur filius ero altissimo psalm. xliij.
 Hanc autem voluntatem non deseruit primi-
 mo totus conatus suus in hoc existit
 ut faciat se adorari ab hominibus etiam
 honorari et offerri sibi sacrificia. In eo
 antiquitus demonia intrabant per cla-
 mantes responsa. Vnde de tali libro
psalm. Omnes domini genitum demonia. Et no-
 ta quod licet hoc sunt horrenda et res-
 phanda tamen videtur mihi quod hodie ali-
 qui et multi cum istis in causis iactantur

Nam aliqui credunt corpora celestia pos-
 se impingere in voluntatem hominis qui in
 factis suis accipiunt certa tempora hinc
 ponunt plures deos cum primis de fac-
 to licet verbo negent. Contra quos
Ierem. x. A signis celi noli timere. Item
 illi qui obediunt regibus aut dominis
 temporalibus plus quam deo in illis in qui-
 bus non debent constituit eos sibi de-
 os esse cum secundis. Contra quos
Act. v. Obediendum oportet deo plus quam
 hominibus. Item illi qui diligunt
 filios aut consanguineos plus quam
 deum incedunt cum tertijs de his
 apostolus. Quorum deus venter est
philipp. iij. Item illi qui insistant ve-
 neficis incantacionibus et huius-
 modi credunt cum quartis quod demo-
 nes sunt domini cuius ratio est quia pe-
 tunt a demonibus illud quod so-
 lus deus potest dare scilicet reuela-
 tionem rei alicuius occulte aut veri-
 tatem futurorum. Contra quos om-
 nes istos dicimus credo in unum de-
 um patrem omnipotentem. Hic
 queritur quare melius dicitur pa-
 trem omnipotentem quam filium aut spi-
 ritum sanctum. Et videtur quod male
 quia secundum athanasium omnipotens
 pater omnipotens filius omnipotens
 spiritus sanctus. Et dicendum quod li-
 cet vterque sit omnipotens essencia-
 liter tamen patri attribuitur dupli-
 ci ratione primo ratione auctoritatis quod filius
 et spiritus sanctus a patre et non e conuer-
 so. Secundo ad tollendum defectum. coniter
 ei videtur in ceteris quod pater et senes

funt ipotenciores i deo ad tolleridū
hunc defectūz attribuitur patri po
tencia filij aut tāquam iuniores et
minus expti sunt iprudenciores. **I**o
ad tollendum hunc defectum attri
buitur filio sapia. **I**tem spūs hōz
quia multociēs turbant. idēco ad
tollandum defectūz turbacionis et
ire illorū de quibz dicitur qz habēt
spintū in nanbo psa. ij. a. attribuitur
spūi sancto clemencia siue bonitas

Q Circa articulū de incarnatione
cū dicit Et incarnatus est ac
Queritur. s. vtrum filius dei fuisset
incarnatus si adam non peccasset.
Dicunt quidā qz nullo mō quia hō
tunc sine peccato existens redempci
one nec etiā filij dei incarnatione in
dignisset. **A**lij dicunt qz pmo incar
natus fuisset et rōnez assignant qz
hūana natura ante peccatum non
fuit capax gracie sed post peccm ē ca
pax gracie vniōis que ē hūana grā
et maxima ergo si hōmo non peccas
set hūana natura adhuc hui? grē
capax non fuisset nec deus substrax
isset nature hūane istud bonū quo
capax erat. **H**ed sanctus thomas i
tercia parte p̄mūz tenet quia iquit
ea que ex sola voluntate dei pueni
unt supra omē debitum creature in
nobis inotescere non possunt nisi q̄
tinus in sacra scriptura tradūtur p
quā diuina volūtas innotescit. **V**n
cum in sacra scriptura vbiqz incar
nacionis rō ex peccato p̄mi pentis
assignetur conueniēcius dicitur in

carnacionis opus ordinatūz esse a
deo in remediū peccati itaqz qz peccō
non existente incarnacio non fuisset
q̄uis de potencia dei absoluta possi
bilis fuisset nec argumentū illorūz
cogit quia nihil p̄hibet naturā hu
manā ad aliquod maius esse pro
ductā post peccatū. **D**eus em̄ p̄mit
tit mala fieri vt inde aliud melius
elicat. **V**n dicit ad Ro. v. **V**bi ha
bundauit delictūz sup̄habūdauit
et gracia. **E**t in b̄ndictione cerei pas
calis **O** felix culpa que talem et tan
tū meruit habere redemptorem ac

Q Circa articulum de morte xpi
cū dicitur Crucifixus mortuus
Hic queritur vnum. scz quomodo
mortuus est cristus cum esset verus
deus qui oino est i mortalis. **E**t di
cendum qz videt h̄c esse ita arduū
qz intellectus noster capere non p̄t
tanta em̄ fuit gracia dei et amor ad
nos qz ipse fecit plus pro nobis qz
nos intelligere valeam? non tamē
est intelligendū qz xps fuit sic mor
tuus qz diuinitas si uerat mortua nec
cristus vt deus sed vt hōmo. **Q**uod
aliquo mō p̄ exemplū patet qz cō
stat qz hōmo moritur in sepacione
aie et corpis non moritur aia h̄ ipz
corpus. **H**ic etiā in cristo non est
mortua diuinitas sed humanitas
idest natura hūana. **H**ed tunc ar
guitur qz si diuinitas non est mor
tua sed solū natura humana ergo
iudei inō pl? peccauerūt euz occidēdo
qz alīū hōiem. **H**ed dicendū p̄mo

q̄ si rex aliquis esset indutus vna pulchra veste si quis inquinaret illam vestem t̄m reatuꝝ incurreret ac si ip̄m regem inquinasset **J**udei aut̄ licet ip̄m deũ non possent interficere t̄n huãnam naturã xp̄o iunctãz occidentes t̄m puniti sunt ac si ip̄az diuinitatẽ occidissent **I**tem dictuꝝ est supra q̄ filius dei est verbũ **V**idemus aut̄ q̄ si verbum regis esset scriptuꝝ in carta et aliquis ip̄am dilaniaret t̄m esset ac si verbũ ip̄m regis dilaniasset **I**deo p̄ tanto habetur peccatuꝝ iudeoruꝝ ac si verbuꝝ dei occidissent

Quæ circa articuluꝝ de descensu xp̄i ad inferos cum dicit̄ in symbolo ap̄torũ **D**escendit ad inferna **I**deo circa hoc multa querũtur **P**rimo vtrum infernus sit sub terra vel sup̄ terrã **D**icendum q̄ de situ et loco inferni nullus h̄o scit s̄m q̄ dicit̄ **aug?** n̄ cui diuin? sp̄s voluerit r̄uelare **V**idetur t̄n videt̄ sensisse q̄ sit sup̄ superficiem terre ex pte opposita nob̄. **P**itagoras vero posuit locuꝝ penarũ i sphaera ignis quã dixit esse i medio totius orbis **A**lij vero infernuꝝ esse existimant sub terra et hãc opinionẽ pbatorẽ esse oñdit **Greg?** **in .iiii. dyalo^m.** dupliciter **P**rimo ex ip̄ius nois rone vt infernus dicatur qz infernus iacet **S**ecundo ex hoc qd̄ **Apoc. v.** dicitur **N**emo poterat neqz i celo neqz i terra neqz sub terra ap̄ire libruꝝ et hoc q̄ dicitur in celo referat̄ ad angelos hoc

qd̄ dicitur in terra referat̄ ad hoies viuentes in corpe **H**oc qd̄ dicitur sub terra referatur ad aias exñtes in inferno **Aug?** etiã .xij. super gen̄. ad lram hoc idem sentit: duas rones congruitatis assignãdo **Q**ueritur secundo vtrum infernus et purgatoriuꝝ sint idem **D**icenduꝝ q̄ aliq̄ dicũt q̄ purgatoriuꝝ s̄m legẽ cõmunẽ est vbi homo peccat sed hoc non videt̄ esse verũ quia simul potest puniri p̄ peccatis in diuersis locis cõmissis **A**lij dicũt q̄ puniũtur sup̄ nos quia sunt mediũ inter nos et celum q̄ntuꝝ ad statuꝝ sed hoc nihil est qz non ponunt̄ p̄ eo q̄ supra nos sũt sed p̄ eo q̄ infimũ est in eis scz peccatuꝝ **I**deo cõmuniter dicit̄ q̄ locus purgatorij est duplex vn? s̄m legẽ cõmunez et sic locus purgatorij est locus inferior inferno cõiunctus **I**ta q̄ idẽ sit ignis qui damnatos cruciat in inferno et qui iustos purgat in purgatorio s̄ locus inferni e inferior **A**lius est locus purgatorij s̄m disposicionẽ et sic quũqz aliq̄ in multis locis puniri legunt̄ a h̄o ad viuoruꝝ instructionẽ vel ad mortuorum subuencionẽ vt uiuentibz eorum pena innotescens per suffragia ecclesie mitigetur sic patet q̄ n̄ sunt idem **Q**ueritur tercio vtruz infernus et limbus sint idem **D**icendum q̄ receptacula animaruꝝ post mortem dupliciter distinguunt̄ vno modo s̄m situ **A**lio modo s̄m locorum qualitatez **V**erbo loq̄mur

pmo modo sic pbabile est qd idē lo-
 cus vel quasi stant? sit infernus et
 lymbus ita qd supior ps inferni lym-
 bus dicat sed si p̄sideret fm lo corz
 qualitatē sic nō est dubiū quim dis-
 tinguūt. tuz quia in inferno est pe-
 na sensibilis q̄ nō erit in lymbō pa-
 trū. tum quia in inferno est pena e-
 terna sed in lymbō patruz non fuit
 pena eterna sed detinebant sancti
 tpaliter tm̄. **Querit** vtz lymbus
 patrū et pueozū sint idem. **Dicendū**
 absqz dubio qd fm qualitatē p̄m̄i
 vel pene differūt quia pueris nō est
 spes vite beate q̄ patribz aderat in
 lymbō in quo lumen fidei et gr̄e ful-
 gebat sed quātuz ad situm pbabi-
 liter dicit qd est idem locus nisi p̄ tā-
 to qd lymbus patrū erat ps supior.
Queritur q̄nto vtz lymbus et
 sinus abrahe sint idem. **Dicendū** qd
 ante xp̄i aduentū idem erāt sed dice-
 batur sinus abrahe idest requies ī
 quātū habebant inuinitatē pene s̄
 lymbus inq̄tuz deerat eis eterna re-
 quies et visio dei sed post xp̄i adue-
 tum diuisa sunt qz nunc req̄es sanc-
 toz in uisione beata sin? abrahe di-
 citur. **Non em̄z** possum? saluari nisi
 p̄ fidē quia accedentē optet credere
 hebre. xj. **Primū** aut credēdi exem-
 plū hoibus in abrahā datur qui p̄-
 mus a ceteris infideliz segregauit et
 sp̄uale signū fidei accepit. **Et** ideo re-
 quies que p̄ mortez hoibus datur
 sinus abrahe appellatur. **Querit**
 sexto quō receptacula aīaz p̄ mortē

distinguūt. **R̄sio** qd ad distinctio-
 nem receptaculoz aīaz post mortē
 sciendū qd eoz sufficiencia talis est
 quia vel est aīa decedens in statu re-
 cipiendi finalē r̄tributōez vel in sta-
 tu in q̄ ipeditur ab illa. **Si** est ī sta-
 tu recipiendi finalē retribucionez
 hoc est dupliciter vel q̄tū ad bonuz
 et sic est paradysus vel q̄tū ad maluz
 et sic est infernus rōne culpe actual
 l̄ lymbō pueoz rōe culpe originalis. si
 vero est ī statu in q̄ ipeditur a fina-
 li retribucōne consequēda hoc ē du-
 pliciter vel hoc est p̄pter defectuz p̄-
 sone et sic est purgatoriz in q̄ aīe
 detinent ne statū habeant paradysum
 p̄pter peccā q̄ commiserūt vel p̄pter de-
 fectū nature et sic est lymbus patruz
 in quo p̄pter reatu? huāne nature
 que nundum poterat expiari detine-
 bantur sancti p̄es a cōsecucōe gl̄e.
Hiis visis septimo q̄ntur vtruz
 xp̄us descenderit ad infernu? dāna-
 toz. **Et** dicendum qd hoc p̄t intelligi
 dupliciter vno mō fm effectum et
 sic descēdit ad infernu? damnatoz
 eos scz de sua p̄uitate arguendo et ī
 credulitate. **Item** ad purgatoriz
 eis spem glorie iducendo et in lym-
 bō eos liberando. **Alio** p̄t intelligi
 ipm descendisse fm essenciā a isto
 non descendit nisi ad lymbū et ibi
 remansit. **Quāto** querit vtrum
 cristus in inferno moraz traxit. **Et** vi-
 detur qd nō quia statiz videtur eos
 liberasse vnde dixit consumatus est
 ac̄ **Johānis. xix.** **Itez** dixit latroni

Hodie mecum eris in paradiso Et dicendum quod quod diu fuit in sepulchro corpus christi tam diu fuit anima in limbo Ad primum ergo argumentum quod dicitur confirmatum est dicendum quod verum est quantum ad causam sufficientem vel etiam quantum ad ablationem reatus sed non quantum ad locum et isto modo non fuit Alio modo quantum ad primum per visionem dei et isto modo fuit in paradiso **¶** Non queritur utrum christus liberavit omnes qui fuerunt in purgatorio Et dicendum quod non quia passio christi non habuit virtutem transitoriam sed permanentem et eternam Et ideo sicut nunc liberat solum eos quos invenit debitum soluisse et penitentiam operantem se alios autem non ita tunc liberavit quos invenit debitum soluisse et penitentiam sustinuisse debitam **¶** Decimo queritur utrum ignis inferni sit corpus us Dicendum quod ignis iste est corpus us quia corpus non potest pena conveniens adaptari nisi corpori **¶** Vñ greg. in .iiij. dialog. ex hoc ipse probat inferni ignem esse corpus quia reprobi post resurrectionem in eum detruentur. **¶** Aug. etiam manifeste confitetur illum ignem quo corpora damnatorum cruciabantur corpus esse **¶** Undecimo queritur utrum ignis inferni sit eiusdem speciei cum isto dicendum quod distinguendum est quia aut intelligitur quantum ad formam et sic non est dubium quoniam sit eiusdem speciei cum isto licet ille intensius agat quantum ad materiam et sic potest differ

re quia ut sit in propria materia aut aliena nescitur. aut quantum ad proprietates accidentales aliquas et sic etiam differt quia non indiget foeto aut afflictione sicut ignis iste. etiam agit fortius quam ignis iste et sic patet responsio questionis **¶** Duodecimo queritur utrum damnati in inferno possint exire Dicendum quod exire de inferno vel de paradiso potest intelligi dupliciter uno modo quod exeant simpliciter sicut quod iam locus non est qui sit purgatorium infernus vel paradysus. et isto modo possunt exire illi qui finaliter in inferno deputantur Alio modo potest intelligi exire ad tempus et aequaliter secundum cursum naturalem et propriam voluntatem et sic non exeunt quia anime separate a conversatione viventium penitus segregantur aut secundum providentiam et dispositionem dei et aliquando anime separate conspectibus hominum presentantur sicut narrat **¶** Aug. in libro de cura pro mortuis facienda de felice martire qui civibus nolentibus apparuit visibiliter cum a barbaris expugnarentur hoc etiam credere potest de damnatis aliquando ad eruditionem hominum et terrorem aut ad suffragia petenda quantum ad illos qui sunt in purgatorio ut patet in libro quarto dialogorum

¶ Circa articulum de resurrectione cum dicitur Et resurrexit tertia die etc. Queritur primo utrum corpus christi integrum surrexit videtur quod non quia sanguis christi in quibusdam locis servatur per reliquias etc. est autem quod sanguis

xpi est de integritate corporis ergo
Ratio dicendum quod quicquid pertinet ad integritatem corporis resurrexit et prorsus integrum sine diminutione **A**d arguendum quoniam dicitur de sanguine dicendum quod ille sanguis qui deseruatur non fluxit de eorum corpore sed de quadam imagine eius miraculose contra iudeos sicut iuvenes in legenda de exaltatione sancte crucis

Secundo queritur utrum cum cyathibus surrexit corpus christi dicendum quod sic quadruplici ratione **P**rimo propter gloriam ipsius christi dicit enim beatus lucas quod non ex impotentia curandi seruauit cyathos sed ut in perpetuum uictorie sue secum ferat triumphum **S**ecundo ad confirmationem corda discipulorum circa fidem resurrectionis **T**ercio ut patris supplicasset pro nobis quod genus passio omnis pro nobis pertulerit semper ostendat **Q**uarto ut sua morte redemptis quod misericorditer sint adiuti propositis eiusdem mortis in diebus inueniet et in iudicio quod iuste mali dantur amittet

Quia articulum de ascensione cum dicitur **E**t ascendit in celos **H**ic queritur utrum christus ascendit super omnes celos **E**t hic videtur quod non quod supra omnes celos non est locus secundum philosophum secundum corpus christi non potest esse sine loco ergo **I**tem tunc de necessitate oportet aut corpus celeste cedere a scindi quod utrumque impossibile est **D**icendum quod quanto aliquid corpora perfectius participat bonitatem diuinam tanto sunt superiora naturali ordine quod est ordo localis **V**n videatur quod corpora que sunt magis fortia sunt magis naturaliter superiora **V**n

per philosophum in primo libro philosophie et in de celo et mundo per formam eius unumquodque corpus participat diuinum esse per ipsum philosophum at participat de diuina bonitate corpus per gloriam quod quodcumque corpus naturale per se sue materie **I**nter cetera autem glossa corpora manifestum est quod corpus christi fulget maiori gloria **V**nde conuenientissimum est si biga sit supra omnia corpora constitutum in alto unde super illo verbo **A**scendens in altum ad epistolam in dicit glossa loco et dignitate et in psalmo **A**scendit super celum celi ad orientem **A**d arguendum dicendum quod locus habet rationem continentis **V**n primum continentis habet rationem primum locantis quod est primum celum in tantum ergo corpora indigent esse in loco in quantum indigent contineri a corpore celesti **C**orpora autem glossa et maxime corpus christi non indiget continencia celi quod nihil recipit a corporibus celestibus sed a deo mediante anima **V**n nihil prohibet christi corpus esse ex continentia corporum celestium et non esse in loco continenti nec tamen quod ex celis sit vacuum quod non est ibi locus nisi potentia susceptiua aliquid corporis si potentia illud pueniendi est in christo **Q**uia autem probatur ari. quod ex celum non est corpus **I**ntelligendum est de corporibus in solis naturalibus constitutis ut per probationes patet **A**d secundum dicendum quod non oportet celum diuidi quia deus per miraculum potest facere quod duo corpora sint in eodem loco sic fecit quod corpus christi clauso virginis utero exiit et intrauit ad discipulos **J**anuis clausis sicut

dicit beatus gregorius. Corpi ergo christi conuenit esse cum alio corpore in eodem loco non ex appetate corporis sed per diuinam uirtutem.

Quoniam autem dicitur. Et iterum uenturus est. Hic quoniam multa. Primum utrum generale iudicium sit futurum. Dicendum quod tenendum est generale iudicium esse futurum et hoc magis propter auctoritatem sacre scripture. **Io. v.** proceidet qui bona fecerunt in resurrectione uite etc. Quia propter alia ratione nichilo potest persuadere nisi quod congruum est facere finale separationem bonorum a malis sed hoc fiet in iudicio finali generali quod etc. minor pars sed probatio maioris secundum **Augm.** Ratio quare mali puniuntur esse cum bonis est ut uel mali conuertantur per exempla bonorum uel ut boni exerceant in operibus pacencie et aliarum uirtutum per ea que habent pati a malis. sed per iudicium non erit tempus exercitacionis bonorum siue iustorum quia tunc iam habebunt coronam nec mali tunc erunt corrigibiles quod congruum est quod separentur ab iniustis quod fiet per iudicium generale quod iudicium unum erit. **Quoniam** secundo utrum iudicium generale erit uocale an solum mentale. Dicendum quod ad hoc duplex est opinio una est que dicitur quod tunc quod fiet in iudicio fiet mentaliter non uocaliter. deum assignat. quia sententia debet reddere testimonium ex quibus procedit ad sententiandum sed testimonia et accusaciones malorum et excusaciones bonorum erunt mentalia secundum illud **Ro. ij.** Testimonium reddete illis conscientia ipsorum inter se inuicem cogitacionem

accusacionum et defendendum in die que iudicabit dominus occulta cordium quod sententia erit mentalis. Alia opinio est contraria quia licet discussio meritorum et demeritorum fiat tamen mentaliter sicut expressisse dicit **Aug.** li. xij. de ci. dei tamen sententia profertur uocaliter quod sic probat christus iudicabit ut deus et ut homo propter quod iudicium eius fiet modo diuino et modo humano. Fiet autem diuino modo per hoc quod merita et demerita uisuntur et quod ad memoriam inceptibiliter reuocabuntur et sic discussio eorum erit mentalis. Modo autem humano fiet et sic sententia erit uocalis ergo utroque modo fiet iudicium sed mentaliter et uocaliter. **Item** sententia debet comparari hominibus contra que fit et profertur sed tunc iudicio generali profertur sententia contra animas et corpora quod debet fieri partialiter et partialiter quod fiet si discussio meritorum sit mentalis quia alias requirit longissimum tempus et sententia fiet uocalis quia in modico tempore fieri potest et hoc opinio est satis probabilis.

Quoniam tertio quomodo debeat fieri iudicium. Dicendum quod non est notum alicui de tempore cum hoc christus etiam negauerit discipulis suis. Ratio autem quare christus reuelare noluit esse posuit ista quia illud quod respicit immutacionem totius uniuersi debet soli deo (qui uniuersis preest) esse notum sed finis mundi respicit immutacionem totius uniuersi ergo etc.

Quoniam quarto in quo loco debet fieri iudicium generale. Dicendum ut tenetur coiter quod dominus

rescendet sup vallē iofaphat que ē
inter mōtem syon et mōtē oliueti po
sita nō quidē vsqz ad terrā sed vsqz
ad locū vbi apli p̄diderūt aspectuz
eius qñ ascendit in celo et nubes su
scepit eū ab oculis eoz **Actu. p̄rio**

Quarto qñt vtrū q̄libz videbit
in iudicio omnia bona et mala q̄ fecit
in vita. **Dicēdū** q̄ sic qd̄ patz rōe et
auctoritate Rō aut̄ est quia sicut se
habet hūanū iudiciū ad testimo
niū exteriorū. ita se habet diuinū iu
diciū ad testimoniū interiorū sc̄iē
cie. **Hec** i iudicio hūano si rite debz
p̄ferri sētentia oportz q̄ test̄ s̄ oia
cognoscāt de q̄bz ē sētentiādū et iu
dicādū finalit̄ siue ad absoluōnez
siue ad cōdemnacōnē ḡo in iudicio di
uino qd̄ erit p̄fectissimū et in q̄ nul
lus poterit eē error oportebit q̄ cōsci
ēcie singuloz q̄ tenebūt locū testio
niū cognoscāt omnia p̄ q̄bz ferretur
iudiciū absoluōis q̄ ad bonos l̄ cō
demnacōis q̄ ad malos s̄ oia ista erūt
merita et demerita singuloz ego rē.

Ad iudē auctoritas euangelij q̄ de oī
verbo oīoso qd̄ locuti fuerūt hoīes
reddēt rōem i die iudicij s̄ illd̄ ē mi
nimū p̄ccm̄ ḡo fortiori rōe reddetur
rō p̄ oībz alijs. **Sz** nō posset reddi
rō n̄ cognoscēnt̄ ḡo sequit̄ q̄ vides
būt maifeste oia bō et mala q̄ fecer
rūt. **Cū** mōi at̄ erit h̄ cognicō dicēdū
q̄ eit p̄ reuelatōez diuinā qz etiāz
mal̄ angelis mlt̄a bō p̄ homis reue
lat. **Quinto** qñt vtrū q̄libz in iudi
cio videat mala oīm alioz. **Dicēdū**

est q̄ de h̄ ē duplex opinio. **Vnā** q̄ di
cūt q̄ q̄libz oia merita et demerita cū
libz cognoscet p̄bant qz ad p̄feci
onē iudicij p̄tinz q̄ illd̄ qd̄ fit maxi
me appareat omibz eē iustū s̄ non
pōt omibz apparē eē iustum qd̄ ibi
fiet nisi oēs viderēt causā cōdemna
cōis maloz et remuneratōis bonoz
q̄ quidē cā erūt merita et demerita oia
ḡo oportz q̄ oēs h̄ videāt. **Alia** opi
nio est q̄ dicit q̄ nō oportz ad h̄ q̄
sētētia iudicis appeat iusta q̄ q̄li
bz cognoscet sigilatī merita et deme
rita alioz s̄ sufficiat q̄ cognoscit il
los qui erūt a dextris eē bonos et iu
stos q̄bz dicit̄ v̄tē b̄nd̄cā p̄ris mei
p̄cipite reg. rē. **Illos** at̄ q̄ erūt a fini
stris cognoscet eē malos et iniustos
q̄bz dicit̄ **Ite** maledcā in ignē et nū n̄
aliq̄ auctoritas ē exp̄sse dices q̄ pec
cata alioz fiāt nō alijs i sp̄ali. **Que**
at̄ istaz opinōū sit v̄ior nescit̄ vtrū
qz tñ ē possibil̄. **Sexto** qñt vtrū
x̄ps iudicabit in fōr̄ hūana. **Dicēdū**
q̄ sic qd̄ p̄z triplici rōe. **P̄ria** qz nes
cessariū est iudicē videri. deus at̄ vt
deus ita est delectabilis ad vidēdū
q̄ sine gaudio videri non potest qd̄
malis nō cōpetit. **Ideo** i forma hoīs
iudicabit. **Jo. v.** Dedit ei p̄tatem iu
diciū facere quia filius hominis ē
Secūdo quia ipse meruit hoc officī
cū vt homo quia s̄m q̄ homo fu
it iniuste iudicatus ex hoc fecit eum
deus iudicem totius mundi. **Job tri
cesimosexto.** **Causa** mea quasi im̄s
p̄ij iudicata est. **Tertio** vt homines

non desperet si enim solus deus iudicaret homines perterriti desperarent Math. xxv. videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna etc.

Septimo queritur utrum in forma gloria iudicabit christus Dicendum quod propter quod in illa forma iudicabit et veniet ad iudicium in qua ascendit ad celos ut Actu. j. ubi legitur quod angeli dixerunt apostolo. **H**ic ihesus qui assumptus est a vobis in celum sic veniet quod ad modum vidistis eum ascendentem in celum sic christus ascendit in celum cum humanitate gloria cum iam resurrexisset gloriosum corpus habens g. lxx. **I**tem iudex non debet esse deterioris conditionis quam iudicandi sed aliqui iudicandi erunt glorificati secundum corpus scilicet omnes homines ergo multo magis christus et hoc est quod dicit Luc. xii. Videbitis filium hominis venientem in nubibus cum potestate magna et maiestate **S**ed potestas et maiestas ad gloriam videntur pertinere g. o. in forma gloria iudicabit **O**ctavo queritur utrum christus iudicabit solus. Dicendum quod iudicare potest competere alicui multipliciter unum modo per modum premanere auctoris et sic competit soli trinitati **A**lium modo per modum primarie delegationis et sic competit soli christo secundum humanitatem **T**ertio modo per modum accessorie dignitatis et sic iudicabunt apostoli et sancti perfecti et eorum imitatores. **Q**uarto per modum approbationis et sic iudicabunt omnes sancti vn. sap. iij. dicitur **I**udicabunt sancti nationes **Q**uinto modo per modum operationis et sic mi-

nus mali dicunt iudicare magis malos in quantum in eorum operatione magis condemnandi apparet et sic dicit Math. xii. **Q**ui vult minuire surgat in iudicio cum generatione et condemnabit eam

Quia articulum de baptismo cum dicitur **V**num baptisma in remissionem peccatorum **H**ic queritur primo utrum baptisma omnem culpam et penam remittat **D**icendum quod puuli iustificatur in baptismo ab originali peccato et hoc propter passionem christi et fidem ecclesie et dantur eis virtutes licet non vigent in usu propter imperfectionem potentie **A**dultis autem fit remissio omnium peccatorum tam originalis quam actualis mortalis et venialis et etiam totus peccatus qui debebat peccatis quod secundum Ambr. gratia dei in baptismo non requirit gemitum nec plandum sed omnia gratis donat nec requirit aliquam penitentiam de necessitate sed sufficit contritio que tollit indispositionem scilicet propositum peccandi et quod mala ei displiceat **S**ecundo queritur utrum baptisma omnem irregularitatem tollat **D**icendum secundum basilianum quod in baptismo deletur omnis irregularitas quam quis ex proprio peccato contraxerit etiam homicidium sed non illa quam sine peccato contraxerit quod baptismus non tollit nisi peccata et sequelas peccatorum pro eo facit distinctio xxvj. de iude et ca. vna. **A**lij doctores omnes dicunt quod siue cum peccato siue sine peccato contraxerit quis ante baptismum non impedit propter eis est distinctio. **S**i quis aliquoties et hoc tenet ecclesia et concordat Innoc. i. glo. ex et sup. cap. S. secundum glo. Ray. irregulari-

tas bigamie nō tollitur ppter befe-
ctum sacramenti sed alie bene.

Quoniam articulum de resurrectione cū dicitur expecto resurre-
ctionē mortuorum querūtur multa
Primo vtrum in r̄surrectione corp⁹
idem numero resurget Dicēdum q̄
sic alias veritati resurrectionis preiū-
dicaret quā sacra scriptura p̄fitef.
Non em̄ resurrectio dici posset nisi
anima ad idē corpus rediret. qz re-
surrectio est iterata resurrectio eiusdē
aut est surgere ⁊ cadere. Ille q̄ cecidit
dicit dicit surgere. Vnde resurrectio
magis r̄spicit corpus qd̄ per mortē
cadit q̄ animā que post mortē vivit
et ita si non est idem corpus qd̄ ani-
ma resumit nō dicitur resurrectio
sed magis nomi corporis assumptio
qd̄ falsū est ergo oportz q̄ idem cor-
p⁹ resurgat **Q**uoniam secūdo vtrū
omnia mēbra resurgant. Videtur
q̄ non qz nullū mēbrū debet esse fru-
stra sed ex tūc genitalia non habē-
būt aliquam operatōem quia neqz
nubent neqz nubent vt dicit euang-
gelium ergo genitalia nō resurgēt
Item nec intestina resurgent p̄ba-
tio qz aut plena qz sic haberēt imū-
diās. nec vacua quia nō est dare
vacuū in natura Dicendū q̄ omnia
mēbra r̄surgent qz cū resurrectō fi-
at ad statum meliorem ⁊ p̄fectio-
rem oportet q̄ corpus p̄fectissime
resurgat **A**d argumētum primum
dicēdum q̄ mēbrū potest dupliciter
cōsiderari in cōpatione ad animam

vel s̄m habitudinē materie ad for-
mā vel s̄m habitudinē instrumen-
ti ad agentē **V**irgo mēbrū accipi-
atur s̄m p̄mā cōpationem finis eius
nō est opatio sed magis eē p̄fectū
speciei qd̄ etiā requiritur post resurre-
ctionē. **S**i em̄ accipiatur s̄m secun-
dā opationem sic finis eius eē opa-
tio nec tñ seq̄tur q̄ qñ deficit opacō
frustra fit istrumētū qz istrumētū
nō solū s̄m ad exequēdū opacōnē
agētis. s̄ ad ostendendū virtutē eē
Vnde oportebat q̄ virtus potentia-
rū anime instrumentis corporis de-
monstratur posito q̄ nunq̄ in actū
p̄cedant vt ex h̄ cōmendetur dei sa-
piencia **A**d sc̄dm dicendū q̄ inte-
stina resurgent non quidem plena
turpibus superfluitatib⁹ sicut nunc
sunt sed plena nobilib⁹ humidita-
tib⁹ **Q**uoniam tertio vtrū partes
pulueris ad easdem partes redeant
Dicendū q̄ distinguendū est quia
aut loquimur de h̄ qd̄ pōt fieri sine
p̄iudicio p̄demptitatis aut loq̄mur
s̄m congruentiam **S**i loq̄mur p̄rio
modo tūc dicitur q̄ in h̄c in e p̄tes
diuerse possunt accipi dupliciter qz
aut loq̄mur de p̄tib⁹ homogeneis
sicut sūt diuerse p̄tes carnis v̄l di-
uerse p̄tes ossis ⁊ sic loquēdo non eē
necessariū q̄ ad easdē p̄tes redeant
qz talis varietas nō facit varietatē
nisi in situ p̄tū **E**t sic materia v̄m⁹
p̄tis redeat ad aliā eiusdē spei **N**ul-
lum p̄iudiciū generabit p̄demptitati
totus sicut patet ī statua liq̄facta

Si aut loquaris de partibus eutbroge
neis. Dicendum quod sic quod si materia
vni? partis redeat ad aliam partem
non solum variabitur tunc situs partium
um sicut prementitatis ipsarum et sic loque
do necesse est ad easdem partes redire
Et si loquimur secundum congruentiam certe
magis congruum et magis probabile est
quod omnes partes quocumque sint redeant ad
easdem partes. Ita quod situs partium
ibi seruabitur. Idem in resurrectione
precipue queritur ad partes essentielles et
organicas quibus forte nunquam ad par
tes accidentales sicut unguis et pili
Querit quarto utrum omnes hu
mores resurgant. Dicendum quod in ho
mine est triplex humiditas quodam in
recedendo a perfectione huiusmodi indiuidui
vel quod est in via corruptiois quod a na
tura abicit sicut est vrina vel sudor
et sanies. vel quod a natura ordiatur
ad conseruacionem speciei in alio indi
uiduo siue per actum generatiue potencie
sicut est semen siue per actum nutri
tiue sicut lac et nulla talium humiditas
tum resurget eo quod non est de perfectio
ne indiuidui resurgentis. Secunda
humiditas est que non peruenit ad
ultimam perfectionem quam natura
operatur in indiuiduo sed est ad illam
ordinata a natura et hec est duplex
quod quodam est que habet formam aliquam
determinatam secundum quam continetur inter
partes corporis sicut sanguis et alij
tres humores quos natura ordiatur
ad membra que ex eis generantur. Et
quod tales humiditates habent aliquas

formas determinatas sicut alie partes
corporis et ideo tales resurgent. Que
dam enim humiditas est in via transiendi sci
licet de forma humoris in formam membri
et talis humiditas non resurget. quia
post resurrectionem generalem partes sta
bilitur in formis suis propter quod ta
lis humor qui est in actum transiendi
de forma in formam non resurget. Et
nota quod talis humor dupliciter potest
accipi vel secundum quod est in principio trans
mutatiois et sic vocatur ros in foramin
ibus puarum venarum vel secundum quod est in
progressu transmutatiois et incipit de
albati et sic vocatur carobium et in
neutro statu resurget. Tercium generum
humiditatis est quod iam peruenit ad vlti
mam perfectionem quam natura inten
dit in corpore indiuidui que iam est de
albata et incorporata membris et hec
vocatur glutem. Et cum sit de substans
cia membrorum resurget sicut mem
bra resurgent. **Querit** quinto utrum
pili resurgant cum homine. Dicendum quod
sic ut patet in comparatione ad artem quod
sicut ars habet se ad artificiatum et
ad partes eius et ad instrumenta sic
anima se habet ad corpus animatum.
Ars autem quibusdam instrumentis vtitur
ad operis intentionem executionem et hec in
strumenta sunt de prima intentione
artis vtitur enim alijs instrumentis
ad conseruationem principalium instru
mentorum et sunt de secunda intentione
artis. sic ars militaris vtitur gladi
o ad bellum. et vagina ad conser
uationem gladii. Ita etiam in partibus

animati corporis quedā operaantur
ad operacōnes anime exequēdas si
cut cor epar manus ⁊ pes quedam
aut ad cōseruacōnem aliarū p̄ciū
sicut folia sunt ad coopimentū fru
ctus Item etiā capilli ⁊ unguēs in
hoīe sunt ad custodiam aliarū p̄ciū
vnde sunt de secūda p̄fectiōe corpo
ris humani quāuis nō de p̄ma. Et iō
qz hō resurget in omni p̄fectiōe sue
nature p̄pter hoc oportet qz capilli
et unguēs resurgāt cū ipso. **Q**ues
ritur sexto **V**trū quicquid fuit in ho
mine de veritate hūane nature r̄sur
get **R**ūdo qz h̄ essent plura dicen
da ⁊ magna dubia mouenda h̄ cā
breuitatis omitto dicendo qz s̄c̄t̄
thomas in. iij. hāc q̄stionem deter
minat p̄lixē sed pro nūc dicendum
qz quicquid fuerit in hoīe de veritate
nature hūane fuit p̄fectum anima
rōnali sed ex hoc habet corpus ordi
nem ad resurrectionē qz fuit in ani
ma rōnali p̄fectū **E**rgo quicquid fu
it de veritate nature resurget in ho
mine. **Q**ueritur septimo in qua
etate resurgent hoīes **E**t dicendum
qz homo resurget absqz omni defes
ctu hūane nature. qz sicut deus hu
manam naturā absqz omni defectu
instituit ita absqz omni defectu rep
abit **N**atura aut hūana deficiat dus
plicat̄ vnomō qz nōdū p̄fectiōez vl
timatā consecuta est **A**lio modo qz
a p̄fectiōe vltimata iam recessit.
p̄mo modo deficiat in pueris secūdo
mō in senibz ⁊ ideo in vtrisqz redu

ctur hūana natura p̄ resurrectionē
ad statutū vltime p̄fectiōis q̄ est
in iuuenili etate ad quaz terminat̄
virtus augmētī ⁊ a qua incipit vir
tus decrementi ⁊ a qua incipit mor
tus decrementi **I**sta aut etas est cir
ca annū tricesimū l̄ tricesimūterciū
In q̄ etate xp̄us mortuus ē **O**cta
uo querit̄ de statura vtz in eadē sta
tura resurget **D**icēdum breuiter qz
nō resurgent hoīes in eadē statura
et q̄titate. sed quilibet resurget in
eadem q̄titate in qua fuisset in ter
mino augmētī dum tñ natura non
errasset vel defecisset. qd̄ autē super
est vel deficiat in homine rescabit l̄
supplebit diuina potentia. **V**nde in
gnam̄ diuina virtus supplebit qz
virtus formatiua nō potuit. **I**n gy
gantibz autē ⁊ hijs qui sūt immo
derate magnitudinis vltra debitūz
nature rescabit **Q**ueritur nono
vtrū in sexu virili resurgent omnes
homines **V**idet̄ qz sic qz sexus mu
liebris est ex defectu nature ⁊ vir
tutis formatiue in semine q̄ nō pōt
deducere materiā cepti ad p̄fectiō
nem virilem sed nullus defectus est
tunc ergo c̄. **D**icendum qz resur
gent in diuerso sexu ut fuerunt **R**a
tio est quia sicut considerata natura
idiuidui debetur diuersa q̄titas di
uerhis hominibus. **I**ta considerata
natura indiuidui debetur diuersi di
uerhis sexus. **E**t diuersitas cōpetit
p̄fectiōi speciei cuius scz diuersi
gradus implentur per differēciāz

et diuersitate sex? vel q̄titas Et iō
 sicut resurgūt hoīes ī diuersis statu
 nis ita ī diuersis sexibus Et q̄uis sit
 dīa sexūū deest tñ cōfusio mutue vi
 sionis quia nō est libido īcītās ad
 turpes actus ex quibus cōfusio cau
 satur Ad argumētū ī oppositum
 dicēdū q̄ q̄uis femine gñacō sit p̄
 ter īntēōez et ex defectu nature p̄ti
 cularis ē tñ de īntēōe nature vni
 uersalis q̄ ad p̄fectiōez nature hūa
 ne utrūq; r̄quirit sexum nec ex sexu
 erit ibi aliquis defect? vt ex dictis
 patet **D**ecimo q̄rit quid de dam
 natis vtz cū deformitatibus r̄surgēt
 Dicēdū breuit̄ omissis opimōibus
 auz scō thoma q̄ ī corpore humano
 deformitas potest eē dupliciter Vno
 mō ex defectu alic? mēbri sicut mu
 tilatos turpes dicim? et de tali defor
 mitate nō est dubiū q̄ ī corpibus
 dānatorum nō erit qz omnia corpa
 tam bonoz q̄ maloz īntegra resur
 gent vt dcm ē supra Aliomō de for
 mitas at̄igit ex īdebita p̄cū dispo
 sitione vel īdebita q̄titate v̄l qualita
 te vel etiā que situ p̄portione debita
 p̄cū ad totum nō patit̄ et de talibus
 deformitatibus et similibus defectibus
 sicut sunt febres et hmoī **A**ug? s̄b
 dubio dereliquit **V**erūptū dicēdū
 cū thoma q̄ auctor q̄ naturā didit
 ī resurrectiōe naturā īntegre repa
 bit **V**n̄ q̄cqd̄ defect? v̄l turpitudis
 ex corruptiōe v̄l debilitate nature l̄
 p̄ncipioz naturalium ī corruptiōe fi
 ut totū ī resurrectiōe remouebitur

sicut febres lippitudo et s̄tia. Defe
 ctus aut̄ q̄ ex naturalibus p̄ncipijs
 ī corpore hūano naturalit̄ cōsequū
 tur sicut ponderositas possibilitas et
 similia que ī corpore dānato
 rum r̄manebunt quos defectus ab
 electorum corpibus gloria resurre
 ctionis excludet. **Q**ueritur vnde
 cō vtrū corpa dānatorū post res
 surrectiōe sint corruptiua Dicēdū
 q̄ nō cuius ratio est quia p̄nci
 piū ad corruptiōem mouēs totali
 ter tollet tūc celū em̄ est p̄ncipiū
 alteratiōis per motū suū localem et
 om̄ia alia agenda sc̄da ī virtute
 ipsius agunt et quasi ab ipso motu
 et ideo oportet q̄ cessante motu celi
 nihil sit agens qd̄ possit corpus p̄
 alteratiōem aliquā transmutare a
 sua naturali p̄prietate Et ideo post
 resurrectiōe cessante motu nulla q̄
 litas erit sufficiens vt corpus hūa
 num possit alterare nec per cōsequēs
 corrumpere quia corruptiō est termi
 nus alteratiōis. vnde corpa dā
 natorum corrumpi nō potuerunt et
 hoc deseruit diuine iusticie vt perpe
 tuo viuentes p̄petuo cruciantur et
 puniantur. **Q**ueritur duodecimo
 Vtrum corpa dānatorum post
 resurrectiōez sint impassibilia. Di
 cēdū q̄ duplex est modus passi
 onis sc̄dm q̄ aliqua forma potest
 recipi ī aliquo dupliciter. Vno mo
 do potest forma recipi s̄m esse na
 turale materialit̄ sicut calor recipit̄
 ab igne ī aere et iste mod? vocat̄

passio nature. **A**lio modo recipitur forma in aliquo spiritualiter per modum intentionis cuiusdam sicut similitudo albedinis recipitur in aere et in pupillam istemodum vocatur passio anime quia per resurrectionem cessante motu celi nullum corpus poterit alterari nec pati passionem nature et quantum ad hunc modum passionis corpora donatorum impassibilia erunt sed cessante motu celi adhuc remanebit passio que est per modum anime quia aere a sole illuminabitur et colorum diversitas ad visum differt et sic non erunt impassibilia. **E**t quia in tali passione sensus perficitur in corporibus donatorum sensus erit pene sine immutatione naturalis dispositionis. **C**orpora vero gloriosa et si recipiant aliquid et quodammodo patiuntur et in sentiendo non tamen impassibilia erunt quia nihil recipiet per modum afflictionis vel lesionis sicut recipient corpora donatorum que ex hoc impassibilia dicuntur. **E**t sic est finis istius secundi capituli.

De tertia parte missae que dicitur oblatio ca. tertium

Dico superius de duabus partibus missae pertinentibus ad formam que sunt preparatio et instructio nunc consequenter in hoc tertio capitulo agendum est de tertia que vocatur oblatio in qua ordiatur tota vite consummatio id est perfectio que durat usque ad perfectionem. **E**t hec pars continet sex partes. prima est ipsius exultatio. pro-

qua offerri debet et hoc significatur per offerentium. **S**ecunda est oblationis presentatio ubi dicitur **V**enice sancta trinitas. **T**ercia altaris purificationis. **Q**uarta manuum ablutio. **Q**uinta cordis humiliatio cui dicitur **I**n spiritu humilitatis. **S**exta est frequens oratio scilicet secreta. **E**t secundum hoc dividitur presentia capitulum in sex partes.

Circa primam partem generaliter videnda sunt multa et notanda. **P**rimo per ordinem debitum nam post predicationem que fit in euangelio sequitur fides in simbolo per fides in simbolo sequitur laus in offerentia post laudem fructus in sacrificio.

Secundo videndum est quare salutatio presentatur cui dicitur dominus vobiscum. **E**t respondetur quod ad denotandum quod totum illud factum est a deo. **I**tem ad denotandum quod nulla oblatio est accepta nisi deus sit cum offerente per gratiam. **I**deo optando dicit nobis dominus vobiscum convertens se ad populum dominus inquit vobiscum ut in sacrificio cum deo offeramini. dominus vobiscum ut circa saporem oblationis afficiamini. dominus vobiscum ut ablato sacrificio incorporamini. de primo dicitur secundo paralipomenon. xx. dominus vobiscum quia fuistis cum eo etc. **D**e secundo dicitur **g**enesis. xxviii. **S**i dominus deus fuerit mecum in via qua ego ambulabo et dederit mihi panem ad edendum id est ad gustum sui in spiritu panis presens. **G**ustate et videte etc. **D**e tertio dicitur **n**umeri. xiiii. **T**erram quam circumivimus valde bona est etc. **H**ec enim terra est terre nostre benedicta fructus

tus qui est corp⁹ dñi in qđ nos in-
ducit p⁹ vñionē suā et ad hoc optat
esse vobiscū igit^r dicitur in hoc loco
dñs vobiscū **T**ercio videndū est
q̄re dicitur orōem? Dicendū qđ iō qđ tam
sacerdos qđ p̄plus dñt esse attēti ad
oīa misteria ad q̄ debēt accēdē scā
cogitacōne meditacōne et informa-
cōne quā habuerunt ex euangelio.
vocali cōfessione quā fecerūt in sym-
bolo. reali exhibicōe quā p̄tendūt
in offertorio **Q**uarto videndū est
q̄re sacerdos nō p̄sequit^r orōnez **D**i-
cendū s̄m inno^c. qđ orō tūc nō ē p̄se-
quēda qđ s̄ḡt tps qđ xp̄us occulte
ambulavit inter iudeos **V**el aliter
ad designandū qđ tūc sacerdos des-
bet esse attentus circa oblata vel ec-
quia sacerdos ingressur⁹ ad diuis-
nū et altissimū sacramentū dicit totaz
intencōnez ad deū recolligē qđ habe-
re **Q**uinto videndū est qđ s̄ḡt
offertoriū **E**t dicendū s̄m inno^c. p̄
s̄ḡt leticiā offerenciū sic legim⁹ de
david. **ij. R. vj.** qui cū cantoribus
cytherā p̄cūiebat **S**exto q̄re
q̄re cantat^r offertoriū **E**t dicendū
qđ tūc p̄plus offert iō tūc debemus
cantare qđ datorē hylarē diligit de
us. **ij. clxx. ix.** **H**ed i p̄mitua eccle-
sia cōsueuerūt cantari multa versus
sicut adhuc scripta inueniunt^r i gra-
dualibus antiquis **S**z nūc ad vi-
tandū p̄lixitates dimittunt^r quia
dicitur de conse. di. j. qđ cum oīa offi-
cia gaudeāt breuitate vitandē sunt
p̄lixitates **S**eptimo nōndū dū

cantat^r offertoriū p̄plus debet offer-
re p̄ subsidio mīstroz vñ de conse-
di. **ij.** **O**m̄is xp̄ian⁹ dicit^r eo qđ nul-
lus debet apparere vacu⁹ in spec-
tu dei quin aliq̄ tpale vel spūale of-
ferat **O**ctavo querit^r q̄b⁹ obla-
cōnes debent^r **D**icendū s̄m **Ray.** in sū-
ma qđ obla-
cōnes qđ s̄ūt in ecclesijs
prochialib⁹ dāde sunt sacerdoti p̄-
rochiali t̄m **Q**ue aut^r p̄ p̄cās offe-
runt^r p̄lato eiusdē eccie dande sunt
x. q. j. qđ sacerdotes **H**ostia ante
oīa p̄dca a **Ray.** appropriat ad ob-
la-
cōnes cotidianas qđ fiunt ad ma-
nū sacerdotis **N**ono querit^r an r̄-
ligiosis debent^r obla-
cōnes **A**d qđ
dicendū s̄m **tho.** in sc̄da sc̄de qđ p̄nt
religiosi accīpe et hoc tripliciter vno
mō sicut paupes religiosi p̄ dispēs-
sacōnez sacerdotis vel ordinacōnem
ecclesie **A**lio mō si sint ministri al-
taris qđ tūc obla-
cōes spōte possunt
recīpe **T**ercō si sint prochie eorum
et tūc ex debito possunt recīpe sicut
ecclesie rectores **D**ecimo querit^r
si ep̄us celebret in ecclesia c⁹ debet
esse obla-
cō **A**d qđ dicendū de ep̄o
qđ si ep̄us celebrat in ecclesia cathe-
drali tūc s̄m **hostien** dicit iure qđ obla-
cōes sue s̄ūt qđ sibi offerūt vt a p̄-
rochia suo nā tō dycō sua: sua p̄-
rochia itelligit^r vt **Ry. Pref. ea. c. j.**
de prochis **S**up eo **S**i aut^r alicubi
cōsuetū ē oppo^m cōsuetudōe cōsequēda
s̄si ep̄s minnā morā s̄xerit i loco ali-
qđ frequēter celebret tunc secus ess^r
arg^m de decimis suggestum **I**dem

dicendū q̄ archiep̄s puinciaꝝ visi-
tās. **V**nde d̄o q̄nt̄ vtz oblacō fit
de neccitate p̄cepti. **D**icēduꝝ s̄m t̄bo.
q̄ oblacōes de sui rōe h̄nt q̄ volun-
tane offeriāt. **j. Exo. xxv.** Ab oī qui
offert vltro ne accipietis eas p̄t̄ t̄n
at̄ q̄duplicā rōe. **P**rimo q̄dē exp̄ce
dēt̄ suēcoe sic̄ cuꝝ alii d̄cedat̄ ali-
q̄s fūdus eccievt̄ i c̄tis t̄p̄ibꝝ obla-
cōes faciat q̄d t̄n h̄z rōez c̄fus. **S**e-
cūdo p̄pter p̄cedentē p̄missionē vt
cū aliq̄s reliq̄t aliquā rē remobilē
in testamēto eccie in posterū solue-
dā. **T**ercō mō p̄t̄ eccie neccitate pu-
ta si m̄istri eccie nō h̄nt vñ susten-
tant̄. **Q**uarto mō p̄t̄ c̄suetudinez
tenent̄ em̄ fideles in aliq̄bꝝ solēni-
tatibꝝ ad aliq̄s oblacōes cōsuetas
t̄n i h̄ijs duabꝝ vltimis r̄manet ob-
lacio q̄dāmō volūtaria s̄ q̄tū ad q̄-
titateꝝ vel sp̄em rei oblate cōcordat̄.
Ray. et ganfred. **Q**uent̄ quito
q̄ oblacōes d̄nt̄ refutai. **R**ñsio s̄m
Ray. c. v. e. ti. q̄ in detestacōe cri-
mis nō rec̄pit eccia oblacōes eorū
q̄ opprimūt paupes di. x. **O**blacio-
nes. **I**tē mētris vel p̄t̄ notorium
pccm̄ etiā t̄rendū. xxij. q. iij. **M**i-
ror. **A**ddit̄ **l**ost̄. de q̄libꝝ h̄tico pu-
blico. **I**tē de iudeis q̄ nihil h̄nt nisi
de vsuris et de alijs vsurarijs publi-
cis vbi aut̄ iusto titulo h̄zet etiam
posset exigere ab eis oblacōes de-
bitas qz sūt ille q̄si p̄diales. **iiij.**

De oblatōis p̄ntacōe pl. ij. c.
Equit̄ sc̄da ps sc̄z oblacōis

presentacio ibi suscipe sc̄a trinitas
Circa q̄d occurr̄t h̄p̄ ordinē d̄cla-
randa. **P**rimo solēnis p̄paracō ex p-
te vasoz nā req̄runt̄ quatuor vide-
licet calix q̄ q̄lis debeat eē d̄cm̄ est
sup̄ in p̄ncipio. **I**tē patena q̄ d̄z eē
lata et rotunda signis corda n̄ra q̄
d̄nt̄ esse dilatata caritate rotūda p-
p̄seueraciā. **I**tē ibi ponitur panis q̄
q̄lis et q̄s debeat esse d̄cm̄ est sup̄ d̄
vino et aqua. **I**tē corpalia de q̄bꝝ
etiā habituz est sup̄ q̄ d̄nt̄ h̄ie qua-
tuor p̄licas i latū ad signū d̄ quatuor
p̄fcoes xp̄i q̄ sūt latitudo caritatis lō-
gitudō et̄mitatis. altitudo maicsta-
tis. p̄fūditas imēntatis s̄ h̄ie d̄nt̄
tres p̄licas i lōgū q̄ signat̄ is̄ totes
aie x̄ sc̄z fructōez. tuicōez. et visioez.
Vel dicēdū q̄ quatuor p̄lice signat̄ q̄s-
tuor totes corpis xp̄i. **S**c̄do res-
tat̄ declarāda solēnis exhibicō ex p-
te m̄istroꝝ. **E**t p̄o de subdyacono a-
get̄ calicē p̄parāte h̄o ei officū ē sub-
dyacon̄ qz ip̄e d̄z calicē pare. vinuz
et aquā ponē. et dicē sac̄doti. **B**ndi-
cite i appositione aq̄m̄ vinū. **B**ene-
dictio aque est diuersa s̄m diuersa
officia. **N**ā illi q̄ dic̄t offi^m rō^m dic̄t
orōez. **D**e q̄ huāne s̄be q̄c̄. **A**lij aut̄
dicunt ex latere et c̄t̄a. **I**n ordine
nostro sc̄licet predicatoruz dicim̄?
soluz. **I**n noie p̄ris et filij et sp̄ussā
amē. **P**arato at̄ calicē subdyacon̄?
d̄z eū tradē dyacono t̄c̄ste. **D**e 2°
agendū est sc̄z de dyacono calicem
offerente qui dyacon̄? calicē acci-
piens de manu subdyacon̄ d̄bet eū.

offerre sacerdoti tenendo p partem
inferiorem vt sacerdos eū cōpetens
eius accipere possit dicendo illū ver-
sum dauidicū **I**mmola deo sacrifici-
um etc. **H**ic tunc q̄runtur hic duo
dubia **P**rimū est quare sub dyaco-
nus tradēdo calicē nihil dicit **D**icen-
dū q̄ causa ē. qz oblatō sub dyaco-
nū fīgt figuratiuā oblatōez frāz p mis-
tros legis antiq̄ in q̄ res aut veritas
nō erit **I**deo tacet h̄ oblatō dyaco-
ni et sacerdotis fīgn̄t oblatōez legis
noue q̄ est res et veritas et cōplemē-
tuz antiq̄ legis **I**deo dicunt aliq̄d
et nō tacent dyaconus et sacerdos
Cōm dubiuz est quare dyaco-
nus offert calicē sacerdoti dicendū
q̄ ideo quia in p̄mitiua eccia sang-
uinē p̄plo ministrabat nūc aut̄ p̄pter
piculū nō fit vel etiā quia p̄ dyaco-
nū veritas euangelica nūciat̄ que
deo patri p̄ xpm̄ est oblata **H**ic no-
tandū q̄ h̄m̄ officū romanū dicit̄
m̄ h̄c oratōez **O**fferim̄ tibi wi-
ne. vbi inuit̄ q̄d offertur quia ca-
lix salutaris. quomodo quia tu ā de-
p̄cantes clemēciā p̄ q̄ offertur vt i
asp̄ctu diuine maiestatis tibi pla-
cens ascendat etc. **T**ercio agen-
dū est de sacerdote calicē cū panno
accipiente **N**am accipiēs debet di-
cere h̄m̄ ordinē nostrum illū versuz
Quid retribuā dño p̄ oībz q̄ retribu-
it mibi **C**alicē salutaris accipiā
etc. **S**ed h̄m̄ officū romanū debet
dicere (offerendo panē) h̄c orōnē
Huscipe sancte pater etc. **V**bi nōn

dū q̄ dicitur p̄ rōne gubernacōis
om̄ps rōne creacōis. eterne deus ra-
cione duracōis. ego indignus ra-
cione culpe offendōis. famul̄ rōne
subiectōis. tuus rōne redēp̄cōis
Offero tibi dñe rōne glorificacōis
modo rōne tp̄alis incarnacōis.
vivo rōne virtualis actōis vel ad
differenciā p̄dolorum mortuorum.
vero rōne mūdialis fictōis ad dif-
ferenciā deorū fictōrū p̄ inuābili-
bus pc̄is etc. rōne vniūsal̄ ifectōis
Sed h̄m̄ ordinē nostrū debet dice-
re h̄c orōnē tenēdo calicēz cū vino
et pane cū duabz maibz sic q̄ vna
tenet calicē et alia sustineat pedem
alte manus leuādo scz **H**uscipe scā
trinitas h̄c oblatōnē quā tibi in
memoriā passōis dñi nr̄i ih̄u xpi
offerō et presta vt i cōsp̄cū tuo tibi
placēs ascēdat et meā et omniū fi-
deliū salutē opetur eternā **I**n qua
orōe patet cui offerit qz scē trinitas
ti. q̄d offert qz h̄c oblatōez. q̄re
offerit qz i memoriā passōis. p̄p̄t
q̄d offert qz p̄ salute oīm **T**ercō
coopacō solēnis i nūm oblatorum
qz dca h̄c orōe dz calicēz et manū
deponē et patenaz desup tollē et pa-
nē ad pedē calicis collocare int̄ se et
calicē h̄m̄ modū magis cōmunez et
cōgruū et fīgt h̄ q̄ istud misteruz
mediat̄ int̄ deū et pplm̄. h̄m̄ ordiēz
romanū calix ponit̄ i dextera fīgn̄s
crusti diuinitatez que semper ad dex-
teram erat sed hostia ad sinistra fīg-
nificās xpi huānitatē q̄ in sinistra

aduersitatis huius mundi fuit. **P**atena autem lata significat latitudinem caritatis quam dicebant se habere discipuli cum petrus dixit **D**ne paratus sum et in mortem et in vitam ire **Luc. xxij. filii** autem omnes dicebant **S**ed tunc patena sub corpalli absconditur quod significat quod ipsi absconderunt se quia relicto eo omnes fugerunt **Mat. xxvi.** postea calix cum corpalli coopitur quod significat sepulturam christi

De altaris thurificatione ps tercia tercij capituli

Qonsequenter in hac tercia parte agitur de tercia particula oblationis scilicet de altaris thurificatione **C**irca quam primo videtur quod significat Dicendum sicut dixi quod hic calix coopitus significat christum sepultum ita thurificatio significat unguenta preciosa que mulieres optulerunt vel aromata que emerunt ut rementes ungerent iherosolimum **Math. ultimo** **V**el dicendum quod thurificatio significat illud quod maria magdalena accepit liberam ungenti nardi pistiam preciosam et unxit pedes iherosolimum et domus **ac Jobanis. xij.** **D**ecimo videndum quomodo thurificatio debet fieri et quod post **E**t sciendum quod subdyaconus thuribulum portans accipiendo incensum antequam ponat in thuribulum debet presentare sacerdoti dicendo benedictionem in signum quod nihil est acceptum deo nisi benedictum et acceptum sit a christo **T**unc sacerdos ac

cipiens thuribulum facit semel aliquoties directus ob reuerentiam trinitatis in circuitu et unaque cruce desuper ob reuerentiam unitatis diuine et eterne essencie **P**ost immediate vadit ad dexteram partem altaris significans christi predicacionem missam ad iudeos et oues que perierant domus israel sed post dimissa dextera vadit ad sinistram significans predicacionem apostolorum repulsam a iudeis et conuersam ad gentiles postea totam faciem altaris a sinistra usque ad dexteram thurificat in signum predicacionis a gentibus missa finaliter ad iudeos quia in fine ad apostolum **ad Ro. vij.** Reliquie iudeorum salue fient **D**e inde sacerdos thurificatur a dyacono et minister ab acolyto vel thurificario **E**t postea chorus totus ipsis ministris mediantebus in signum quod a christo sacerdote magno bona cuncta procedunt mediantibus ecclesie ministris ad populum quia influxus diuinus per mediam descendit ad infima **semel** **D**yonisium de angelica hierarchia **i**deo dicitur **ij. ad cor. x.** **O**dozem noticie sue sparsit super nos in omni loco **H**oc notandum quod semel ordinem nostrum sacerdos thurificando nihil dicit **H**oc semel officium romanum dicimus **h**anc oracionem **D**irigatur oratio mea ubi primo optat exaudiri ibi dirigatur oratio mea **D**ecimo acceptum cum dicit eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum quod erat sole

missimū in lege Tertio a malis p̄seruari scz in corde a cogitatōe a platiōe mala dicens **P**one dñe custodiā ori meo r̄c. cii capituli

De manuū ablucōne ps. iij. ter.

Sequitur quāta p̄ticular que ē manuū ablutio Circa quā sciendū q̄ minister in principio misse manū lauat in signū q̄ debet carere macula mortali In h̄ at̄ loco lauat itez in signū carencie venialiū r̄ minorum peccōz ideo fit in capitibus digitorū Et notādū q̄ lauando digitos dicit psal. scz Lauabo inter innocentes manus meas quē psalmū fecit dauid r̄ debet dici a sacerdote et a quocūqz viro perfecto qui petit duo. primo a malis separari. secundo petit bonis iungi ibi Ego in innocētia r̄c. Adhuc prima in duas quia primo p̄mittit bonam opacōnem Secdo petit malorū sepercōem ibi Dñe dilexi r̄c. Adhuc prima in duas qz p̄mo ponitur i bono occupaō. scdo fructus cōsecutio ibi vt audiaz r̄c. Ventēcia at̄ prime partis talis est Lauabo inter innocētes r̄c. idest penitendo r̄ cōfitendo faciāz mūda opa mea qz per manus designātur r̄ h̄ inter innocētes scilicet cōuersas mēte semp r̄ corpe sepe qz sicut dicit psal. Cū innocēte innocēs eris Et hoc factō circūdabo tibi idest circūdabo altare tuū dñe qz nullus nisi mund⁹ debet accedē ad altare vt audiaz r̄c. Hic ponitur fructus cōsecuōis quasi dicēs. Quare iter in

innocentes cōuersabo. certe vt audiam idest addiscam vocem laudis tue idest q̄mō es laudandus r̄ post cum didicero enarrem id ē exponaz alijs vniuersa mirabilia tua. Dñe dilexi r̄c. Hic petit malorū sepercōem r̄ diuiditur in tres p̄tes. quia primo allegat rōez. secudo porrigit p̄ticionem ibi ne perdas. Tercō ponit dicti sui declaracōez ibi In quorū manib⁹ Primo ergo petit a malis sepercari allegādo rōem quasi dicat nō debeo malis misceri in iudicio qz dilexi decorē domus tue idest sanctos r̄ bonos Nam decor dom⁹ dāhnt sancti qui ecclesiam decorant sicut stelle sunt decor celi Itē locum habitacōis glorie tue idest eos dez sanctos r̄ bonos in q̄b⁹ deus honoratur r̄ glorificatur de q̄b⁹ dicitur sic. luceat lux vr̄a corā hoib⁹ ut videant opa vr̄a bona r̄ glorificent patre Math. v. Ne perdas Hic ponit suam p̄ticionem q̄si dicēs idest si sic me habeo Ne perdas cū impijs idest qui te oderūt animā meam r̄ cū viris sanguinū vitam meaz idest q̄ pximum nō dilexerūt h̄ eius sanguinem fuderūt sicut homicidē raptores vel vsurarij q̄ sāguinē idest substantiam pximi faciunt. In quorū primo hic ponit dicti sui declaracōem q̄si si interrogaret eū quos vocas tu impios. R̄ndet quorū dextera est repleta munerib⁹ raptis vl̄ p̄ntib⁹ bonis remuneratus. vl̄ h̄ qd̄ d̄r p̄t̄ intelligi de iudicib⁹ q̄ munerib⁹

iudiciū puerterūt quia munera ex-
cant oculos. Ego aut̄ in innocētia
h̄ diuiditur in duas ptes qz p̄rio
petit diūgi bonis p̄ xp̄i redētionēz
Secūdo allegat meritum a rōnem
ibi **Pes meus.** Primo ḡo dicit sic
Ego aut̄ in innocētia idest diuine i-
nocētie q̄ plurimū valent. ingressus
sum supple ad ecclesiaz nihilominus
qz sine peccō aliquo vix eē possim?
Iō redime idest valeat mihi rōdep-
cio tua a miserere mei. idest nō me
deserat miseratio tua. et q̄si allegat
rōnem. qz pes me? idest intētio mea
stetit in directo nō deuiando a bono
In ecclesijs b̄ndicam te laudādo p̄
dicando a orando

Capitulum
De cordis hūiliatōe ps. v. terciū
Sequit̄ v. p̄ticular oblatōis q̄
est cordis hūiliatio que nota-
tur ibi **In spū hūilitatis qd̄ sump-
tū est de daniēle. iij. cap.** Hanc ora-
cionē sacerdos reuertēs in medium
altaris inclinatus p̄funde a mami-
bus iunctis ante pectus dicere debet
vbi tangūtur tria q̄ debent eē in sa-
cerdote sacrificiū offerēte p̄mno a
in omnibz assistētibz p̄ q̄bz sacer-
dos offert **Primū** est cordis hūilia-
tio cū dicit̄ **In spū hūilitatis.** **Se-
cūdo** u est mētis oticō ibi **In aio cō-
tinto** **Tercū** est recta intencio offe-
rētis ibi **Et sic fiet sacrificiū n̄m ac̄**
Vel dicēdū qz sacerdos primo expo-
nit suū effectū cū dicit̄ **In spū hūili-
tatis ac̄.** **Secūdo** petit diuinū effectū
cum s̄dit **Et sic fiat sacrificiū ac̄**

Cōsequēter s̄m ordinē romanū
dicit̄ **Veni sc̄ificator ac̄.** vbi primo
petit assistenciā diuine p̄ntie ibi ve-
ni sc̄ificator. **Secūdo** affluentia di-
uine gr̄e ibi **B̄ndic** hoc sacrificiū
Tercio exp̄mit reuerētiā diuine i-
telligētie ibi **Nomini tuo** p̄paratū
post eleuādo caput osculatur altare
in signū qz p̄ passionem xp̄i recoāli-
ati sumus **ad ephe. iij.** **Facens** pa-
cem vt recoāliet amboz in vno cor-
pore. sed s̄m ordinē predicato rū h̄
altare nō osculatur.

De secreta orōe ps. vj. iij. capli.

Sequit̄ sexta p̄ticular oblatōis
q̄ est secreta orō circa quā no-
tāda sūt qz tūc sacerdos vertit se ad
p̄p̄m eos exhortādo a dicēdo h̄ v̄ba
**Orate fr̄es vt meū ac̄ v̄m p̄iter i cō-
sp̄iū d̄m sit acceptū sacrificiū.** vbi sa-
cerdos iplorat circūstanciū auxiliūz
p̄t̄ altitudinē sacram̄ti qz sacerdos
vertit se ad p̄p̄m dicēdo. **Orate p̄
me fr̄es** **Ista** aut̄ v̄ba aliq̄tulū so-
no ē d̄nt d̄ci sic saltē qz assistētēs ca-
pē qd̄amō possint p̄ h̄ v̄ba ad sup-
plicādū imitāmur ibi **Or̄te ad nos
mutue amādū iplāmur.** qz fr̄es
ad q̄ petēdū iformaf. qz vt meū ac̄
v̄m sacrificiū sit acceptū **Secūdo**
notādū qz sacerdos ex toto vertens
se ad aliā p̄tē finitis v̄bis p̄d̄is v̄z
dicē **D̄ne exaudi orōem meā** **Rō** est
qz tūc orat vt p̄sōa singlaris deide
p̄sequit̄ secreta orōes q̄ p̄pter h̄ se-
creta vocat̄ qz secreta d̄r. a d̄ci v̄z
vt denotet̄ mētā d̄sio in deū vt sit

sacrificiū deo gratū. **T**ertio notā dū q̄ tot secrete dīcā debent q̄t in p̄mo fuerūt collocē **E**xceptis aliq̄bus dieb? p̄cipue s̄m officiū romanū. si aut sūt dies q̄tuor t̄pm. sabbatum pasche. aliq̄ vigilie et pasceues. nā hī dies habent quedā singularia.

Quarto nōndū q̄ h̄ orō alte ter miatur dicēdo **P**er oia sc̄la sc̄loruz amē. **R**ō est qz lēz oret vt p̄sona sin glaris t̄n p̄ toto p̄plo orat. **I**ō alte talis orō firmi debz. **V**el in signum etiā q̄ p̄ma s̄m̄is sunt v̄mita. v̄l qz sacerdos postulat h̄ auxiliū p̄pli. **I**deo dixit supra **O**rate fr̄es ac. **I**te nū assensū iō r̄ndetur Amē v̄l etiāz ad designādū xp̄i publicā predica tōem p̄ lazari suscitacōez qz ex tūc publice p̄dicauit. **Q**uinto notādū qz sacerdos dicēdo h̄ verba man? de p̄ssas tenē debz nec eas eleuare dōz nec dicat sursum corda. qz tūc debet man? leuare et ipsas extensas tenē alte. sic qz assistentes sup̄r h̄ueros suos aliq̄tulū videre possint.

De q̄rta parte missę q̄ vocatur p̄lectio ca. q̄rtū

Dico de tribz p̄tibz mis se p̄tinentibz ad formā. **N**ūc p̄sequēter i h̄. iij. cap̄lo agendū est de q̄r ta q̄ vocat̄ p̄lectio q̄ durat vsqz ad orem? p̄ceptis ac. q̄ diuidit̄ i qua tuor p̄tes. **I**n prima p̄pls exātat̄ cū d̄z **D**ns vobiscū. **I**n sc̄da gr̄arū acti omis rō a sacerdote assignat̄ ibi **V**e

re dignū et iustū est. **I**n tertiā laus diuina a p̄plo decātat̄ cū d̄z **V**obis sc̄us ac. **I**n q̄rta p̄te ip̄e canon ic̄lx atur ibi **T**e igit̄. **A**d huc prima in tres qz p̄mo exātat̄ p̄pls ad atten cōez cū d̄z **D**ns vobiscū. **S**c̄do i mē tis erectionē ibi **S**ursum corda. **T**er cio ad gr̄arū actiōes ibi **G**r̄as agas m? ac. **P**rimo ḡo dico qz p̄pls p̄ parat̄ v̄l exātat̄ ad attēctōem et hoc certe p̄t̄ reuerētīā ineffabil̄ sacram̄ ti. **I**n q̄ xp̄s s̄m̄itur ip̄e f̄os bonitatis. **I**ō sacerdos q̄si optādo dīc̄t **D**ns vobiscū de q̄. q̄ s̄m̄t. v̄n sumat̄. et q̄re sic r̄ndetur dictum est sup̄r diffuse.

Sc̄do exātat̄ ad mētis erectio nē. **I**ō d̄z **S**ursum corda. **H**ec p̄t̄cula diuidit̄ in duas p̄mo poitur saluta ris admōitō cū d̄z **S**ursum corda. **S**c̄do p̄plaris r̄nsio ibi. **H**abem? ad d̄nm. p̄mo dico qz ponit̄ salutaris admōitō cū d̄z **S**ursum corda sup ple habete ad d̄nm tāgit ḡo h̄ p̄rio locū quē debem? appetē cū dīc̄t **S**ursum corda. **S**c̄do q̄ debem? erigē qz corda de p̄mo sc̄z de loco dīc̄t ap̄ls ad **R**o. vi. **Q**ue sursum sūt q̄rite ac. **D**e sc̄do **T**reno. iij. **L**euem? corda nr̄a cū ma nibz ad d̄nm. **E**t nō qz ad h̄ imāta mur assūpta natura āgelica ruptu ra. nr̄a statura. p̄mo dico assūpta sc̄z h̄uana a xp̄o q̄ est caput nr̄m q̄ est sursum. **N**am vbi est pars ibi debet esse totū. **V**n ap̄ls **Q**ue sursum sūt q̄ rite vbi xp̄s ac. **S**c̄do dico angelica ruptura v̄l ruina nā ruinas āgeloz et sedes illorū qui ceciderūt debem?

implere et ad illos secundum varietatem me-
 ritorum assumi secundum beati Gregorii. **Tertio**
 dico nostra statura. **Inter** omnia alia ho-
 mo habet staturam erectam et caput erectum
 vel eleuatum. et de hoc potest reddi ratio dus-
 plex. **Primo** moraliter. **Alia** enim animalis
 et quia animalia vitam non sperant pro mor-
 tem sed de terra sunt et ad terram redeunt.
Ideo capita ad terram habent inclina-
 ta. **Homo** autem solus aliam vitam sperat
 habere in celo et ibi esse ubi erit vita
 melior et diuturnior. **Idcirco** ut ad
 illam anhelamus et ad illam nos resurge-
 re speremus habemus capita eleuata
 sursum. **Secundo** naturalis. **Quem** enim fu-
 it hominem habere staturam erectam na-
 turaliter propter quatuor rationes quas ponit
 sanctus Thomas in prima parte summe. **Primo** ratione
 sensualis cognitionis quia sensus sunt
 dati homini non solum ad vite necessaria pro-
 curanda sicut alijs animalibus sed etiam
 ad cognoscendum. **Unde** cum cetera anima-
 lia non delectentur in sensibus nisi pro or-
 dine ad cibos et venerea solus homo de-
 lectatur in ipsa pulchritudine sensi-
 biliu secundum seipsum. **Et ideo** quia sensus
 precipue viget in facie et alia anima-
 lia habent faciem pro nam ad terram quasi
 ad cibum querendum et providendum sibi
 de victu. **Homo** vero habet faciem erectam
 ut patet pro sensus et precipue per visum
 que est subtilior et plures diuersas rerum
 ostendit libere possit ex omni parte sen-
 sibilia cognoscere et celestia et terre-
 stria ut ex omnibus intelligat veritas-
 tem. **Habet** secundo ratione liberioris et virtuo-
 sioris operationis nam vires interiores

liberius suas operationes habent dum ca-
 rebrum in quo quodammodo perficiuntur
 non est depressum sed super omnes
 partes eleuatum. **Secundo** tertio ratione
 naturalis occupationis quia si homo
 haberet paruum staturam vteretur ma-
 nibus loco pedum anteriorum et sic utilitas
 manuum ad opera diuersa perficien-
 da cum sit organum organorum cessaret.
Secundo quarto ratione vocalis locutionis
 si enim haberet paruum staturam
 ut vteretur manibus loco anteriorum
 pedum oporteret quod haberet os longum
 et caperet cibum ore et sic oporteret
 habere labia dura et grossa et ling-
 uam duram ne ab exterioribus ledere-
 tur sicut patet in alijs animalibus et talis
 dispositio impediret locutionem que
 est proprium opus rationis. **Secundo**
 ponitur propter rationem ubi habemus ad
 deum supple corda eleuata. **Istud** se-
 cundum quod dixit quodam est sollemne me-
 diciu mundi nam plurimum qui hoc
 respondent oppositu de facto tenent
 quia non habent ad sursum primo ad
 terram deorsum contra quos patet. **Filij** ho-
 minum vsque quod graui corde et sic graue
 secundum philosophum naturaliter tendit deorsum
 sic multi habent cor depressum tota-
 liter ad terrena tales ergo caueant
 ne damnabiliter medicentur coram deo.
Tercio excitat populus ad gratiam ad-
 onem ubi Gratias agamus domino deo nostro et
 diuidit in duas partes quia primo
 ponitur sacerdotis excitatio ubi gratias
 agamus domino deo nostro. **Secundo** populi ius-
 ta ratio ubi Dignum et iustum est

Circa p̄mū nota q̄ deus ē noster
 creator. n̄ redemptor. n̄ glorificas
 tor. ego ip̄i gr̄as agere tenemur ex
 n̄a creatōe qua dedit nobis natu
 rā. ideo dicim⁹ deo ex n̄a redemptōe
 q̄ dedit nobis gr̄am. ex n̄a gl̄ificas
 tōe qua dedit nobis gloriā. ideo di
 cimus n̄o. **E**t nota q̄ oēs tenemur
 ad dandū a reddēdū gr̄as deo. tam
 innocēs q̄ p̄mitētes Innocentes
 q̄ eos in gr̄a c̄servauit. P̄mitētes
 q̄ indulgentiā dedit. **S**ed circa
 h̄ querit̄ ut̄ innocēs vel p̄mitē
 tes magis teneant̄ ad gr̄az actio
 nes. **E**t dicēdū q̄ gr̄az actio in acci
 piente respicit gr̄am dantis v̄n ubi
 ē maior gr̄a ex pte dantis ibi requirit̄
 maior gr̄arum actio ex pte recipien
 tis. **G**ra aut̄ est q̄ datur gratis. **V**n̄
 dupliciter p̄t eē ex pte dantis ma
 ior gr̄a. **V**n̄omō ex q̄titate dati a h̄
 mō innocēs plus tenet̄ ad gr̄arum
 actiōes q̄ maius donū ei dat̄ a deo
 et magis c̄tinuatā ceteris p̄ib⁹ abso
 lute loq̄do. **A**lio mō p̄t dici maior
 gr̄a q̄ magis dat̄ gratis q̄ fm̄ h̄
 magis ad gr̄arū actiōes tenet̄ p̄mi
 tēs q̄ innocēs q̄ magis gratis da
 tur illud cū datur ei a deo. cum em̄
 esset dign⁹ pena datur ei gr̄a. **E**t sic
 lēz istud donū q̄ datur innocēti fit
 absolute maius c̄fider̄ti. t̄n̄ donum
 q̄ datur p̄mitēti ē maius in c̄pa
 cōe ad ip̄m sicut p̄m donū pauperi
 datū est maius ei q̄ diuiti magnuz
Et q̄ actus circa singularia sunt in
 hijs q̄ agenda sūt. magis cōsiderat̄

q̄d ē h̄ ul̄ nūc tale q̄ q̄d ē simplici
 tale iō tenet̄ magis p̄mitēs hac rōe
Secūdo ponitur iusta respōsio ibi
Dignū. **C**erte rōe diuine maiestas
 tis **A**p̄oca. vii. **B**enedicta claritas
 et sapientia a gr̄az actio bonor vir
 tus a fortitudo deo n̄o ac. **I**ustum
 etiā racōe hūanitat̄ **L**uc. ii. **I**n s̄a
 ctitate a iusticia corā ip̄o ac. vl̄ sig
 num racōe sui q̄ ip̄e est d̄ns de⁹ no
 ster psal. **I**te racōe nostri q̄ nos at̄
 populus eius ac.

Hic agitur de p̄fatōe in ḡnali.

Sequitur sc̄da ps̄ principalis
 huius capituli quarta in qua
 gr̄arū actiōis ratio a sacerdote assign
 nat̄ q̄d fit in tali p̄fatōe. **V**ere dig
 nū a iustum est. **A**d euidētiā er
 go p̄fatōis primo videbitur ī ge
 nerali de p̄fatōis significatiōe
Secūdo de eius cantatione **T**ercō de
 ḡnali p̄fatōis expositōe **Q**uarto
 de cuiuslibz in sp̄etali significatiōe
 siue declaratiōe **P**rimo ergo vidēdū
 quid significat p̄fatō. a dicendū
 q̄ significat a rēp̄sentat illud gau
 dium puerorum cantantium xp̄o in
 die ramorum. **V**el aliter dicendū
 q̄ significat q̄d istud altissimum sa
 cramentum requirit altissimam mē
 tis eleuationem in deum. **S**ecun
 do videndū quomodo debet canta
 ri p̄fatō. **E**t dicendū q̄ sup̄radi
 ctum est sacerdos ante q̄ incipiat p̄
 fatiōem dicēdo per omnia secula
 seculorū et domin⁹ vobiscum debet

Tenere manus depressas super altare
postea aut dicens prefationem debet
eas tenere eleuatas in signum quod con-
temptis temporalibus quod figuratur in manu
depressione appetit celestia gaudia quod
figuratur in manu eleuatione **T**ercio
videndum est de expositione prefationis.
et notat quod prefationum una est communis
et generalis que quotidie cantatur. alie autem
plures et speciales **P**rimo ergo agitur
de generali que quotidie cantatur que diuidi-
tur in quatuor partes. **N**am in prima parte
gratias agens approbat eum dicens vere
dignus etc. **I**n secunda rationem assignat
ibi Domine scilicet patet etc. **I**n tertia ad ip-
sum laudandum exemplo angelorum nos
prouocat ibi Per quem maiestatem etc.
In quarta nostras laudes cum laudibus an-
gelorum sibi acceptari supplicat ibi Cum
quibus et nostras vocat. **I**n prima ergo
parte gratias agendum approbat et respon-
sionem populi supra dictam confirma-
mat dicens Vere dignum etc. **I**n quibus
verbis innuitur quod gratiarum
actio est deo debita quod dignum et ius-
tum est nobis salutifera. **E**t quod salu-
tare. **D**icamus ergo sic gratias tibi
agere deus secundum **Innocentium** quia est di-
gnum quod mera voluntate nos fecerit
isti. **I**stum quod mera misericordia nos
redemisti. equum quod gratuite nos ius-
tificas. salutare quod perpetuo nos sal-
uas. **T**ibi sepe et ubique. **I**bi includit
omne tempus cum dicit semper.
Item omnem locum cum dicit **U**bi-
que gratias agere. **S**ed certe circa haec
verba dubitat. **P**rimo utrum deus sit

D in omni tempore orandus? et videtur
quod sic quia dicitur semper quod est vni-
uersale tempus ergo in omni tempore
est orandus. **S**ed oppositum videtur
quia precepta affirmatiua licet ob-
ligent semper non tamen ad semper si-
cut enim precepta negatiua. **I**lla enim
obligant semper et ad semper. **C**um enim
illud preceptum sit affirmatiuum er-
go non in omni tempore est orandus.
Responsio deum semper orare potest
intelligi dupliciter. **U**no modo actu-
aliter et sic non oportet semper orare
primo nec possibile est in hac vita
cum ad necessitates corporales descen-
dere habeamus. **A**liomodo potest in-
telligi habitualiter et hoc vel non po-
nendo obiectionem. **V**el actu remouen-
do obiectionem et sic semper deus est ora-
ndus. **U**nde per hoc patet responsio
ad rationes. **S**ecundo dubitatur
utrum deus sit in omni loco orandus
videtur quod sic quia dicitur hic et ubique.
In oppositum arguitur quia sancti qui
sunt de regula nostra posuerunt ali-
qua loca sancta ad orandum sicut le-
gimus de sanctis **J**ohanne et petro
qui ascenderunt ad templum ad horam
orationis nonam. **A**ctu. **iii.** ego
non ubique est deus adorandus. **R**espon-
do. **E**t dico quod deus potest in omni lo-
co adorari quia oratio est mentis ele-
uatio in deum ad aliquid impetran-
dum hoc autem non locus aliquis ut
apparet tamen dico quod magis congruum
est orare deum in loco sancto ad hoc
ordinato tum propter maiorem deuotum

dominis exaltationem. tum etiā ppter
orationis maiorem reuerentiam et
honorem. tū etiā ppter cois ritus
assimulatōem. **N**ā ritus et consuetus
cois hoc habēt vt in locis deputatis
ad hō coiter oratōes fiant et p
hō patz respōsio ad argumēta supe
ri? facta qz currūt vñs suis.

Sequitur de scda ptiula q est
de scda pte prefationis i qua
sacerdos rōem grānū actionū assignat
ibi dñe sancte p̄ ac. vel potius
grās deo agendū pbat. dixerat em̄
supra qz grās agere erat dignū ius
tum equū salutare qdlibet istoz p
bat hic dicens **D**ñe sancte g° dignū
om̄ps p̄ ergo iustū eterne de? ego
equū p xpm dñm nr̄m. g° salutare
qz per xpm saluati sumus vel dig
nū rōe domini. **I**deo dicit dñe scē Iu
ste rōe p̄mitatis. **I**ō dicit p̄ om̄ps
equū rōe diuinitatis. **I**ō dicit eterne
deus. salutare rōe redemptōis. **I**deo
sequitur p xpm dñm nr̄m

Sequitur tercia ps prefatiōis in
qua ad deū laudandū exēplū
angeloz nos puocat dicēdo p quē
scilicet xpm immediate dictā maiesta
tē tuā laudant angeli et hō voce vel
mente adorāt dñatōes que sūt vn?
ordo inter nouē angeloz. **T**remūt
ptates q etiā sūt vel faciūt ordinem
iste dicitur tremere idest admirare
vel seruire et nō solū angeli q habēt
rōem p̄mmo etiā celi. **J**uxta illō **da**
mel. iij. **B**ndicite celi dño q p tan
to bndicant qz ex sua formositate.

pulchritudine et luminositate nos
ad benedicendū inducūt. **I**te celo
rūqz virtutes q etiā faciunt aliū or
dinē. **A**c beata seraphim q sūt su
p̄mus ordo. sola exultatōe concele
brant. **E**t nota hō q q̄uis sūt nouē
ordines angelorū hic tñ nō accipi
untur nisi quinqz tres de media ge
archia sup̄mus ordo seraphim de su
periori gearchia infimus scz ange
loz inferiori ad designandū q om
nes sup̄mi et infimi et medij sibi as
sistant et cantant et laudāt. **A**d cui
dentiā ergo pleniorē habendam
istorū verborū sūt aliq querenda et
videnda. **C**irca p̄dicta mouētur
quedā dubia. **P**rimo q̄t sunt aut q̄
mō distinguūt gearchie angelo
rum et omnes ordines. **E**t dicēdum
q̄ in angelis triplex ē gearchia et
in qualibz gearchia tres ordines
loquēdo ergo grosso mō distinctio
harū potest videri aliquāliter per si
milem terreno p̄cipatu. **Q**uia mi
nistrorum qui sūt sub vno rege tri
plex est dñā. nam quidam op̄atur
immediate circa p̄sonam regis. **Q**ui
dam aut deputatur ad alia officia
puta ad regimen regni in coi. **Q**ui
dam vero ad regimen aliorū ptis
primis assimilāt p̄ma gearchia
secūdis scda. tercijs tertia. sed in q̄
libz gearchia sūt tres ordines quo
rum sufficiētia sic potest habere. qz
nos videm? q̄ inter ministros qui
circa regis p̄sonam operantur est
triplex differētia. **Q**uidam em̄ sunt

ficut assessores et hys similes sūt il-
li de ordine superiori scilicet seraphim
quod interpretatur ardēs in amore dei.
Quidā sūt sicut consiliarij et hys si-
miles sūt illi de secundo ordine quod dicitur
serubin quod interpretatur plenitu-
do scientie. **Q**uidā sūt cubicularij et
hys similes sūt illi de tercio ordine
dicitur throni in quibus deus dicitur sede-
re et quiescere dum eos in se quiescere
facit et accipitur distinctio prime ge-
rarchie. **Q**uātū ad secundū sciens-
dū quod inter illos quod deputantur ad re-
gimē cōe totius regni ē etiā triplex
diā. Nam ad hō quod regimē alacrius
cōitatis bene et pacifice dispensetur
sūt aliqui tanquā sententiāntes quod unus
quisque debeat verūptū quod sententiā oīs
debet eē efficac et recta. **I**deo indigēt
auxiliante vel adiuuante et etiā dili-
gente et consiliante. **I**deo sūt alij sen-
tentiā exequētes et executōem faciē-
tes ut nihil sit impossibile quod p sen-
tentiā determinatur. **I**te sūt alij ut
sententiā sit recta tanquā dirigentes
cōsulētes et imperātes. primis assumi-
latur tercius ordo scēde gerarchie qui
dicitur ptātes quibus cōpetit arcere aeras
ptātes. **S**ecūdis vero secundus vel me-
dius ordo quod dicitur virtutes quibus attri-
buitur miracula facere. **T**ercij
assimilatur primus ordo scēde gerar-
chie quod dicitur dñacōes quibus attri-
buitur dirigere et impare in omni-
bus misterijs diuinis. **I**deo est pri-
mus. **E**t sic accipit distinctio secūde
gerarchie. **Q**uātū ad terciā sci-

endū quod inter illos quod habēt ptātem
limitatā et determinatā ad aliquā
ptem regni est etiā triplex diā. quod
quidā limitatur ad vnam provin-
ciā sicut princeps. quidē ad aliquā
ptem sicut senescallus. quidē ad vni-
locū sicut ippositi et baliui sic in ter-
cia gerarchie aliqui deputantur ad
vnam puintiā. **E**t est iste ordo primus
qui dicitur principatus ut princeps p
sarum de quo dicitur **D**an. x. qui perat
paris. **Q**uidem aut limitantur ad
hominem vnum et hō dupliciter aut
quod totum ad bonum cōe multorum quod
expletur per vnam psonā sicut cō-
cepco virgimis et ad hoc deputatur
secundus ordo qui dicitur archange-
li qui habent magna nunciā sicut
Gabriel aut quod totum ad ea que perti-
nēt ad ipsū tm et ad hoc deputatur
tercius ordo qui dicitur angeli qui
habent minima nunciare quorum est
homines custodire ut infra videbitur
et sic habes tres gerarchias et
nouem angelorū ordines. **S**ecundo
circa hoc quod dicitur angeli que-
runtur quedā primo vtrū omnes ho-
mines habent angelum custodem.
Cōtra quod arguitur quod non omnes
homines habeant angelum custos-
dem quia xp̄us fuit homo et ip̄e non
debit habere cū esset maior angelus
ergo nō. **I**tem **A**dā in statu ino-
cētē saltē nō indigebat quod pericul-
non angustabatur. **I**tem videtur de
antixpo quod nō debeat habere cū nul-
lum bonum faciāt ymo dicitur secūdo

ad Tessol. ij. q. aduentus eius est
 fm operationem sathane ergo rē.
 Responso dicendū q. homo in sta-
 tu vite istius cōstitutus est q̄si in q̄-
 dam via qua tendere ad patriā de-
 bet in qua q̄dē via mltā pericula ho-
 mini iminent tam ab interiori q̄ ab
 exteriori fm illud ps. In hac via q̄
ambulabam absconderūt supbi la-
queū mibi Et ideo sicut hominibz
 viam nō tutam ābulantibz dantur
 custodes Ita cuilibz hōi q̄ diu via-
 tor est. est custos angelus deputas-
 tus. q̄n em̄ ad terminum vie perue-
 nit iam nō habebit custodem. sed i
 regno celorum habebit angelū con-
 regnantem. in inferno demonē pu-
 nientem. predicta aut̄ determinacō
 cōfirmatur p̄ auctoritatē Ihero. il-
 lud Math. xvij. Angeli eorū semp̄
 vident faciem patris mei qui i celis
 est rē. vbi dicit sic maḡnū dignitas
 animarū vt vnaqz habeat ab ortu
 natiuitatis sue angelū ad sui custo-
 diam deputatū. Et ideo respōdet ad
 argumēta Ad p̄mū dicendū q. ipse
 fm q. homo r̄gulatur immediate a
 verbo dei vnde non indigebat vt sic
 Itē fm animā erat oprehensor sed
 rōe passibilitatis corporis erat via-
 tor et licz vt sic nō debetur sibi āge-
 lus tanq̄ superior habuit tamē āge-
 lum tanq̄ ministrū. iuxta illud Ma-
th. iij. Accesserūt angeli et ministrū-
 bant ei. Ad sc̄dū de adam q. licz nō
 imineret sibi piculum ab interiori
 in statu innocēcie qz interioris omnia

erāt ordinata iminebant tñ sibi ab
 exteriori ppter insidias demonis vt
 patuit euidenter Ad terciū de anti-
 xpō dicendū q. licz presciti et antixps
 nō Iuuentur per angelum q̄tū ad
 hoc q. vitam eternam mereantur iu-
 uātur tñ ad hoc q. a malis quibus-
 dā retrahuntur quibus sibi et alijs
 nocerent Queritur sc̄do vtz an-
 geli a natiuitate sūt deputati ad cu-
 stodiam hōim Dicendū q. de hō sūt
 due opiniones quidē dicūt q. soluz
 a tpe baptismi Alij dicūt a tpe na-
 tiuitatis Et hō dicit expresse Ihero.
 vt supra dictū est et certe ratōnabi-
 liter Nam beneficia que dantur ho-
 mini diuinitus eo q. est xpian? in-
 ciipiunt a tēpore baptismi sicut per-
 ceptio eucaristie et alia hōmōi Sed
 ea que prouidentur hōmī a deo in
 q̄tum habet rationalem naturā ex
 tunc exhibentur ex quo nascēdo ta-
 lem naturam accepit. Et tale bñfici-
 um est custodia angelorum. vt ex
 dictis patet. vnde statim a natiuita-
 te habet hōmo angelum ad sui cus-
 todia deputatum Queritur ter-
 cio vtrum doleant angeli de dam-
 nacōne eorum quos custodiunt vī-
 detur q. sic quia dicit Luce. xv. An-
 geli gaudent plus de vno peccatore
 penitentia agēte q̄ de non agitante
 uē iustis q̄ nō indigēt penitentia q̄
 dolent de iusto in peccatum cadente.
 Dicendum tñ q. angeli non dolent
 de pcās hōim neqz de penis. Ratio
 est quia tristitia et dolor nō est nisi

de hijs que contrariant voluntati nis
 bil aut accidit in mudo qd contrarie
 tur voluntati angeloru qz volutas
 eoz totaliter inheret ordini diuine
 iustitie nihil aut pot esse in mundo
 nisi qd per diuinaz iustitiam fit aut
 pmittitur fieri Ideo simpliciter lo
 quedo nihil fit contra voluntate age
 loru Vn licz angeli in vniuersali a
 absolute nolunt penas hoim a pecca
 ta. volunt tñ in pticulari consideratis
 circūstancijs put scz circa h ordo di
 uine iusticie seruat fm que quidem
 penis subduntur a peccare pmittun
 tur Ad argumentū ergo dicendum
 q tam in penitētia hoim q in pena
 et peccato manet vna ratio gaudiij
 angelis scz impletio ordinis pui
 dentie diuine a sic dicuntur gaudere
Queritur quarto qd sit effectus
 angelice custodie Ad qd dicendum
 q multiplex est effectus angelice cu
 stodie. primo impedimentum boni a
 occasione mali r mouere a ad bonū
 reuocare ex^m **Gen. xxi.** vbi legit q
 angelus reuocauit agar fugientem
 dñam suā a ad hūilitatem a ad bo
 num reduxit **Deūdus** psecutōes
 hūanas mitigare **Dan. iij.** Angelus
 dñi descendit de celo cū azaria a so
 cijs eius in fornacē ac. et fecit flam
 mas ignis qsi ventū roris flantem
Tertius hostes visibiles dimicare
iiij. Reg. xix. Venit angelus dñi et
 percussit in castris assyriorū. lxxx. mi
 lia hoim **Quāto** orōes deo psetare.
Tob. xj. Cū orabas cum lacrimis

ego obtuli orōem tuā deo. xij. cap.
Quinto viā salutis ostendere **Tho.**
quinto Ego sanū ducaz a reducā ad
 te dixit angelus. **Sextus** in agēdis
 dirigere **Dan. x.** Veni a doceam te
 que ventura sūt pplo. **Septimus** a
 peccatis suscitare **Act. xij.** Ecce age
 lus dñi astitit **Et seqt** Percussio qz
 latere petri excitauit eū ac. **Octauus**
 est secreta reuelare **Tob. xij.** Dixit
 raphael angelus **Manifestabo** vo
 bis intentionē a nō abscondam a
 vobis sermonem occultū **Nonus** ē
 ad feruorē excitare. **iiij. reg. xix.** **Dur**
ge comede gradis em restat tibia
Decimus solari mestos **Tob. v.**
Forti animo esto in proximo vt a
 deo curens. **Vndecim** icrepare ma
 los numeri. **xxij.** Dixit angelus **Cur**
 verberasti tertio azinam tuaz. **Duos**
decimus arcere dyabulos **Tob. vl**
timo Demonē ab vxore mea cōpe
 scuit **Q**ueritur quinto quare nob
 seruiunt angeli **Dicendum** q ppter
 tria. primo ppter rime repationez
 quia ibi homines ponentur **Deū**
do ppter meriti cumulatōnem quia
 merita eis augentur vsqz ad diem
 iudicij fm aliquos quo ad premi
 um actuale nō aut quo ad essentia
 le licet alij dicant q nō **Tertio** ppter
 amoris erga nos insinuationem.
Queitur sexto quare melius no
 mina istorum trium angelorum scī
 licet **Michael Gabriel et Raphael**
 apud nos magis nota sunt q alio
 rum nomina. **Et est** **Dicendum** q

tres angeli sunt apud nos nominati. pri-
mus est Michael cuius officium est esse
propositum ecclesie in paradysum animas
portare. cum dracone pugnare. **Apo-
c. xii.** Michael et angeli eius preliabun-
tur cum dracone et dei populo subueni-
re. Secundus est Gabriel qui habet
magna nunciare. hoc nunciavit nativi-
tate christi et iohannis baptiste. Tertius
est Raphael cuius officium est consolari.
Vnde fuit missus ad thobiam. Ratio
autem que isti nominantur est quod oportet
habere nomina eorum scire. quod ad eos habet
recurere infirmitas humana. **Ad Mi-
chaelem** pro subsidio quod ipse est princeps
potestatum que habent arcere demonum
potestates. **Ad Raphaelem** pro remedio sa-
nitatum et miraculorum. quod ipse est prin-
ceps virtutum. **Ad Gabrielem** pro ora-
culo et pro mysteriis et secretis referen-
do quod ipse est princeps archangelorum
qui habet hoc nunciare. Ideo isti tres in-
ter alios plus nominantur.

Quarta pars prefationis in qua nos
cum angelis suscipi et cum eis nostras
laudes acceptas supplicat. Ibi cum que
bonas et nostras voces dicitur gradum cum quibus scilicet or-
dinibus superadest nostras voces scilicet cum
te laudamus ut admitti vel accepta-
ri iubeas deprecamur et hoc supplicii confes-
sione dicentes. **Circa** hanc partem
queritur primo utrum homines assu-
mantur ad ordines angelorum. **Ad**
quod respondeo et dico quod assumi ho-
mines ad ordines angelorum potest intel-
ligi dupliciter aut secundum gradum nature
aut secundum donum gratie. Nam ordines

angelorum distinguuntur et secundum conditiones
nature et secundum dona gratie. Si ergo
considerentur ordines angelorum solum
quo ad gradum nature sic homines nul-
lomodo assumi possent ad ordines an-
gelorum quod semper remanebit natura-
rum discretio. Si autem considerentur secundum
donum gratie que dependet ex liberalitate dei
sic dico quod homines per donum gratie tamen me-
reri possunt quod angelis equentur secundum
singulos angelorum ordines et consonat
re promissioni christi dicentis **Luc. xx.** Quod
filii resurrectionis erunt equales ange-
lis in celis. **Secundo** queritur utrum ibi
sit laus vocalis angelorum aliquomodo
audibilis. Et dicendum quod quoniam ange-
lus non emittat vocem que est sonus
naturalibus instrumentis formatus que
sunt pulmo vocalis arteria labia et
guttur et homini quibus angelus in na-
tura sua corporaliter caret. tamen non est
conueniens quod sicut virtus angelica
potest mouere corpora humana possit
etiam habere que sunt conuenientia ad
vocis formationem modo et virtute
equipollenti et eminenti et sic audia-
tur vox consonantissima et melodios-
sissima virtute superequipollenti vir-
tuti organice formata. **Tertio** qua-
ritur quantum ad homines post resur-
rectionem utrum sit ibi laus vocalis.
Et videtur quod non quia vox oportet
quod formetur in aere sed celum empir-
reum ubi erunt tunc corpora huma-
na est supra omnem aerem. **Item** est
valde solidum nec cedere potest for-
mationi vocis ergo et cetera. **Dicendum**

q̄ coiter tenetur q̄ ibi erit laus vo-
calis sed de modo dubitat. dicitur
ergo q̄ p̄t fieri q̄ celum empyruz
cedat i formatōe vocis vel forte ha-
bebūt infra corpus gloriatū aerē
intēiorem qui nec expellet nec cor-
rūpetur. Sed dubium quomō vox
multiplicabitur nisi aer expellatur
dicūt aliqui q̄ sicut odor multiplicat
ratur p̄ mediū non mutando sub-
stantiā. quicq̄ sit de modo credens
dum p̄t esse q̄ erit laus vocalis vt
vtroq̄z mō deum laudent.

De prefatōibz in speciali.

Uiso de prefatōe in gnali nūc
videndū est de alijs in specia-
li. **C**irca q̄d videbūt duo. primo
quot sūt prefationes speciales. Et
dicendū q̄ decem. Nā pelagi? papa
natōe roman? statuit nouē vt sup̄
dcm ē sicut habetur de secra. di. j.
Inuenim? et allegatū supra in pr̄-
cipio hui? libri et urban? papa. ij.
addidit decimā de brā virgine que
incipit sic Et te in veneratōe ac. De
cūdo sūt exponēde et agef de q̄libet i
sp̄ali eo ordine q̄ in nrō missali scri-
buntur vel notantur.

De prefatione natiuitatis.

Prima prefatio est de natiuita-
te dñi et incipit qz p̄ incarna-
ti ac. In qua pfatōe ecclesia recog-
noscit. Primo sacre incarnatōis m̄-
sterium ibi. Quia p̄ incarnati. De-
cūdo diuine illuminatōis presidū
ibi noue mētis nostre. **C**irca pri-

mū notatur duo primo q̄re icarna-
tio vocat misterū. Dicendū q̄ bñ qz
misterū idē est q̄d sacru secretū. ta-
le aut est secretū incarnatōis. quia
mens etiā aliqua rāconalis ad ip̄z
attingere nō valet nec capere q̄mō
est verbū caro factum **Jo. j.** **S**e-
cūdo q̄ritur quare verbū vel filius
magis ē incarnat? q̄ p̄r aut spūssā-
ct? Dicendū q̄ incarnatōez oēs tres
psōe fecerūt qz indisa sūt eo pa-
trinitatis ad extra s̄ solū fuit terminatū
ad filiū sic qz fili? solus idutus est
carne. Quare aut magis filius pos-
sūt de h assignari sex p̄suasiones. pri-
ma qz congruū erat vt q̄ erat filius in
diuinitate esset etiā filius in hūani-
tate. **S**cōda ne idē esset filius et pat-
si pater ex hōie nasceretur et sic esset
confusio in significatōne vocabulorū
qz quādo dicerem? filiū diceremus
patrē et ecōuerso et ideo ad h̄ vitan-
dū congruum fuit filium incarnari.
Tercia vt filius dei esset medius in-
ter deū et hominem q̄ etiā medius
est inter personas diuinas. vñ apo-
stol? Mediator dei et hōim x̄ps ac.
Quarta qz si pater aut spūssactus
fūisset incarnatus essent duo filij et
sic nesciremus quādo fieret mentio
de vno vel alio. **Q**uinta quia poten-
tia attribuitur patri qui ergo pec-
cant ex impotentia peccant in prēm-
bonitas attribuit spūsscō. **J**o qui
peccat in malicia peccat in spūsscō.
Sapientia attribuitur filio. **I**deo
peccantes ex Ignorantia peccant

in filiū **A**dā nō peccauit ex ipotē
 cia cū esset nature pfecte nec ex ma
 litia qz sic peccasset an̄ p̄ peccasset s̄
 ex defectu sapientie vel ex ignoran
 da que pprie noīando dicit i aduer
 tētia ideo cōtra filiū ppter qd̄ deuit
 ipm̄ magis incarnari. **S**exta quia
 verbū magis cōgruit p̄dicacōm qz
 fides ex auditu. audit? aut̄ per ver
 bum dei **Ro. x.** Et qz per p̄dicacōem
 illius q̄ incarnaretur trahi debeba
 mus deuit verbū incarnari scilz fi
 liū nō prēm vel sp̄m̄ factū. **S**ecūdo
 in ista p̄fatōne eccl̄a recognoscit di
 uine illūiatōis presidium ibi noue
 mentis nr̄e oculis lux tue claritatis
 infulsit quia ad l̄am de h̄is que de
 bemus credere et sperare sum? ifor
 mati per verbū incarnatū et etiaz il
 lustrati. qz vt d̄r **Lu. j.** Ip̄e venit il
 lūiare h̄is q̄ in tenebris et i umbra
 mortis sedent. **T**ertio eccl̄a recog
 noscit alte cōtemplatōis solaciū ibi
 vt d̄r visibiliter deū cognoscimus
 qz verbū caro factū est et vidimus
 gl̄am eius **Jo. j.** p̄ hūc scz deū visuz
 in carne in inuisibiliū scilz q̄ videre
 nō possumus hic existētes amorem
 rapiamur scz raptu amoris. **Q**uā
 to r̄cognoscit diuine iubilatōis tri
 pudiū ibi et ideo cū āgelis et archā
 gel̄is pomit fere oēs ordies āgeloz
 qz in die nat̄itatis d̄m āgeli decāta
 uert̄ laudē deo dicēdo gl̄a in excelsis
Sep̄facōe eph̄anie **Deo lu. ij.**
Secūda p̄facō ē de epyph̄ania
 in q̄ breuiter duo cōtinentur

p̄mo sublimitas luminis app̄ntis cū
 dicit qz cū v̄m̄genitus tuus in s̄ba
 nr̄e mortalitatis apparuit scz carnē
 assumendo. **S**ecūdo vtilitas h̄is idi
 gentis cū s̄bdit̄. **I**n noua nos sue i
 mortalitatis sue luce rep̄auit. **D**ici
 tur at̄ eph̄ia ab epy qd̄ est supra et
 p̄hanos qd̄ est apparitio qz in illa
 die app̄uit tribz regibz ipm̄ adorā
 tibz. **I**tē in eodē die reuolutis trigi
 ta annis in mutatione aque i vinū
 in nup̄cis in quo eius pt̄as diuina
 apparuit euident̄er

De p̄facōe q̄dragesime i ieiunio

Tertia p̄facō est de quadres
 sima scz de ieiunio. **Q**ui corpo
 rali ieiunio ac. **I**n qua ponuntur q̄
 tuor vtilitates ip̄i ieiunij. **P**rima ē
 quia vicia cōprim̄t et purgat. **I**deo
 dicit vicia cōprim̄t. **S**ecūda quia mē
 tem ad sup̄erna erigit et leuat. **I**deo
 dicit mentem eleuat. **T**ertia qz vir
 tutes colligit et congregat. **I**deo di
 cit virtutem largians. **Q**uarta qz
 mercedē acq̄rit et dona. **I**deo seq̄tur
 et p̄mia et qz oīa ista fiūt in virtus
 te xp̄i. **I**deo seq̄tur p̄ xp̄m d̄m ac.

De p̄fatōne resurrectionis.

Quarta p̄facō est de resurre
 ctione. **T**e quidem d̄ne ac. **I**n
 qua quatuor ostenduntur. **P**rimo
 temporis summa congruitas cū dis
 citur. **T**e quidem domine omni tēpo
 re s̄ in h̄ potissimū die ac. **N**ā nunc
 poti? est laudandus et exaltandus
 qz resurrexit pp̄ria virtute tāq̄ ille
 q̄ h̄z oēm pt̄atē. **S**ecūdo ostēditur

passionis acerbitas cum dicit pascha
 nrm̄ imolatus est xps̄. Ad cuius ver-
 bi euidentiam nota qd filij israhel co-
 lebant pascha in signū et memoriā
 trāitus angeli p̄ciētis egyptios
 interficiēdo p̄mogenita egyptiorū
 et trāseūdo dimittēdo hebreos qui
 hēbant de sanguine agni i limina-
 ribz domz̄. Ideo pascha qd̄ interp̄ta-
 tur trāitus? celebrabāt v̄l etiā i me-
 moria trāitus maris rubri qd̄ pede-
 sicco trāsierūt egyptiis submersis.
Vñ exo. xv. Filij aut̄ israhel p̄ siccū
 ābulauerūt q̄c. Jo pascha celebra-
bāt et agnū imolabāt ad vesperam
vt hētur Exo. xij. Sic et nos colimz̄
 pascha i signū trāitus filij dei p̄ lim-
 bū de q̄ eduxit p̄res scōs dimissis i
 penis malis et hoc p̄ sāguinem suū
 redimēdo et trāseūdo p̄ mare rubrū
 nos liberando qd̄ figurabat bap-
 tismū vbi egyptiis idest p̄ccā submer-
 gūtur et filij israhel idest aīe liberan-
 tur q̄ pro omnibz̄ i vespa pasche
 iudeorū tāq̄ verus agnus fuit imo-
 latus sicut p̄dixerat psa. p̄pheta Jo
dicit cū pascha nrm̄ immolat? est
xpus Nō agn? iudeorū typicus et fi-
 guratiu? s̄ ip̄e q̄ est veritas. Ter-
cio ostēdit paciētis trāquillitas cū
s̄bdit Ip̄e em̄ verus est agnus qui
abstulit p̄ccā mundi. et h̄ p̄dixerat
Jo. baptista de eo Jo. primo Ecce
agnus dei q̄ tollit p̄ccā mūdi Quar-
to ostenditur passionis vtilitas cū
subinfertur. Qui mortem nr̄am mo-
riendo destruxit et vitam resurgēdo

reparuit Et est sensus qui mortē no-
 strā scz̄ peccati de q̄ dicit Jaco. Pec-
catū cū cōsumatū fuerit gūat mortē
ip̄e nāqz̄ destruxit et moriendo corpo-
raliter pro nobis et vitaz̄ scz̄ glorie
et gracie r̄surgendo reparuit qz̄ s̄m
ap̄lm Di xpus resurrexit et nos re-
surgemus q̄ sum? eius mēbra nisi i
nobis deficiat.

De prefatione ascensionis.

Quinta p̄fatio est de eius ascen-
 sione Qui p̄ resurrectionem
 suā q̄c. vbi q̄tuor ostendūtur p̄mo
 resurrectōis visibil? p̄fatio cū dicit.
 Qui p̄ resurrectionē suā omnibz̄ di-
 scipul? suis manifest? apparuit Des-
cūdo resurrectōis solemnis cōsuma-
cio cū dicit et ip̄is cernentibz̄ est eleua-
tus in celū Tertio resurrectōis vti-
 lis inchoatio cū dicit vt nos diuinita-
 tis sue tribueret esse p̄cipēs. Quā-
 to nr̄e mētis eleuatio cū s̄binfertur
 Et ideo cū angelis.

De p̄fatione p̄t̄hecostes.

Sexta p̄fatio est de penthecoste
 scilicet Qui ascendens q̄c. vbi
 inuūtur sex Primo ascensionis dig-
 nitas Ibi qui ascendens super om-
 nes celos Secūdo ascensionis feli-
ditas ibi sedensqz̄ ad dexteram tuaz̄
Tertio promissionis veritas. Ibi
p̄missum sp̄m̄sc̄m. Quarto imple-
 tōis felicitas ibi h̄odierna die i fi-
 lios ad op̄cōis effudit Quinto p̄ntis
diei celebritas ibi quap̄pter p̄fusis
gaudijs Sexto ip̄i? xpi imenitas
 ibi Et et sup̄ne virtutes q̄c.

De prefatione trinitatis

Septima prefatio est de trinitate
 Qui cum unigenito etc. **V**bi
 ostendit primo quod debemus credere
 de ipsa trinitate quod personarum in essen-
 tia unitatem. **T**ertio dicit dirigendo ver-
 bum ipsi patri eterne deus qui cum uni-
 genito tuo et spiritu sancto unus es deus etc.
 oportet ergo credere in trinitate uni-
 tatem et in unitate trinitatem. **V**t ego
 credamus in trinitate unitatem essen-
 tie dicit unus est deus unus est dominus
 contra errorem arianorum qui dicebant du-
 as esse substantias. **S**ed ut credamus in
 unitate essentie trinitatem personarum
 subditur. **N**on in unius singularitate per-
 sone sed in unius trinitate. **S**ed contra er-
 rorem sabellianorum qui negabant pluri-
 tatem personarum. **S**ecundo ostenditur
 quod debemus credere de personarum dig-
 nitate quod eorum in omnibus equalitatem
 cum dicitur. **Q**uod enim de tua gloria re-
 uelante te credimus quod nihil scimus
 de trinitate nisi per reuelationem hoc
 de filio tuo hoc de spiritu sancto quod equaliter sunt
 in gloria. **V**n atbanasius. **E**qualis
 gloria coeterna maiestas. **I**deo talem
 equalitatem sine differentia discreti-
 onis sentimus quia in hoc non diffe-
 runt primo ueniunt et sunt unum. **T**er-
 cio ostendit quod debemus credere de per-
 sonarum diuinarum emanatione unius ab
 alia et processione ubi ut in confessione
 vere sempiternaeque deitatis et in perso-
 nis proprietate scilicet debet credi et adora-
 ri. **P**roprietas est autem filii quod sit a patre
 patris autem proprietate est quod sit a nullo.

spūssandi quod sit ab utroque sicut lux
 a sole et non ex coepto. **V**n generare uenit
 patris generari filio. **P**rocedere autem spiritu sancto.
 et hec sunt proprietates eorum. **E**t ideo
 dicit in personis proprietate et tamen quibus
 personaliter distinguantur non tamen essen-
 tialiter ideo subditur. **E**t in essentia
 unitas quia sunt unus deus et non tres
 propter quod sequitur et in maiestate ado-
 retur equalitas. **Q**uarto ostendi-
 tur quod debemus credere de ipsius tri-
 nitatis collaudatione quod semper lau-
 datur ab angelis ideo subditur. **Q**ue
 laudant angeli atque archangeli qui sunt
 ordines inferiores cherubim quoque
 et seraphim qui sunt ordines superiores.

De prefatione crucis.

Octaua prefatio est de sacra cru-
 ce. **Q**ui salutem humani gene-
 nis etc. **V**bi duo ostenduntur. **P**rimo
 christi passionis unitas cum dicit qui salu-
 tem etc. ubi patent duo. primo quod
 passio christi fuit uoluntaria. **I**deo dicit
 qui salutem humani generis in lig-
 no etc. **S**ecunda quod fuit satisfactoria.
 unde dicitur ut unde mors oriebatur. **S**ed
 cum ostendit crucis sublimitas et hoc
 in duobus primo in hostis prostratione
 cum dicitur et qui pro lignum uicebat in ligno qui
 quod uicebatur. **S**ecundo in crucifixi ad-
 uocacione cum dicitur pro christum dominum nostrum.

De prefatione beate Marie.

Nona prefatio est de beata uirgine qua
 urbanus papa copulauit. **E**t te
 in ueneratione etc. **I**n qua quatuor priuile-
 giata guntur. primo excellentia personal-
 itatis dicitur. **E**t te in ueneratione beate marie etc.

Secundo maternitas diuinalis cui dicitur que a uirginitate tuum sancti spiritus ac. Tercio dignitas uirginalis cui dicitur a uirginitatis gloria permanente. Quarto leticia uniuersalis cui sequitur huic mundo lumen eternum.

De prefatione aploz. Cessudis.

Decima prefatio est de apostol. Equum a saluta. te dñe suppliciter ac. Et in hac prefatione primo promittit deuota supplicationem iubi te dñe suppliciter ac. Secundo explicat gregis pntationem. iubi gregem tuum pastor ac. Tertio petit gregis ptectionem iubi sed p btoz aplos tuos continua ptectione custodias. Quarto optat supnam gubernationem iubi ut eis dem rectoribus ac. et sic finitur expositio prefationum.

Hic agit de ymno sanctus.

Sequitur tertia pars principalis huius quarti capli in qua laus diuina a populo decantatur. Et diuiditur in duas partes. In prima ponit quasdam questiones. In secunda eius expositionem. **Circa primum** querit primo unde sumitur iste ymnus scz. **Quis sanctus** Dicendum quod partim sumitur ab psal. vi. usque ad illum locum. **Osanna in excelsis** quod sumitur de euangelio **Math. xxi.** quod ad hoc quod dicitur **Osanna in excelsis** **Benedictus qui uenit ac.** **Querit secundo** quid significat sanctus et quare cantando triplicatur. Dicendum quod significat tantum puerorum factum christo dum inter uirgines quod quidam strauerunt vesti-

menta sua in uia. **Alii** ramos cederant de arboribus dicentes **Osanna filio dauid.** **Benedictus qui uenit ac.** **Math. xxi.** **Ratio autem** quare triplicatur est ista quod operatione trinitatis in sanguine christi tota religio nostra firmata et mundata est. **Vel** ideo quod tribus sanctis conficitur sacramentum scz. corpore christi quod immunus ab omni peccato fuit assumptum. **Et** hoc fecit spiritus sancti purgatio que preuenit in beatam uirginem mariam purgans et purificans sanguinem ex quo factum est corpus christi quod merito dicitur sanctum. **Secundum** in sacramento est nouum: anima humana que a prece creatam statim in momento creationis omni sanctitate et omni gratia et sapientia est repleta et hoc fecit pater ad **Col. ii.** **Omnes** thesauri scientie et sapientie dei sunt in christo reconditi. **Tertium** est deitas filii que sibi corpus sanctum et animam sanctitatem plenam assumpsit et in persona filii uniuersum ut in eo sanctitate redunderet ille homo ad totum ecclesie sanctitatem et copiam. **Io. xvii.** **Ego** pro eis sanctificabo meipsum et sic patet quare tribus uicibus dicitur sanctus. **Querit** tercio quare immediate post prefationem dicitur iste hymnus scz. sanctus sanctus sanctus. **Dicendum** quod ideo quod in prefationis fine sacerdos orat ut laus nostra et uoces nostre cum uocibus angelorum societur et admittantur. unde dicitur cum quibus et nostras uoces ut admittantur ac. **io.** quod angeli semper cantant deo sanctus sanctus ut habet **Apo. xi.** **Idcirco**

et cantū angelicū pariter et huma-
nū decantamus vel inchoam? Nam
fimis oīm prefatōnum cantando ab
vtriusq; pretendūt.

De expositōe h? hymni scz scūs

Sciendū est qd iste hymnus si-
ue cantus angelicus et huma-
nus diuitur in duas ptes qz pmo
ponūtur ptenētia ad laudem diuini-
tatis cū dicit scūs scūs etc. **S**cdo pte
nentia ad laudē hūanitatē Ibi bñ
dictus etc. **C**irca p̄mū quatuor dici-
mus. **P**rimo trinitatē psonalē cum
dicim? ter scūs **S**cdo vnitatē esse
ciālem cū addim? dñs deus. **T**er-
cio ineffabilem ptātem cū dicimus
sabaoth qd̄ interpretatur p̄nceps ex-
eritū scz angelorū et hoīm. **Q**uar-
to bonitatem cū dicim? pleni sūt ce-
li et terra **Q**uinto petim? finalē feli-
citātē ibi osanna idest salua nos ob-
secro in excelsis. **D**icim? 3° ter scūs
ad reuerentiā trium psonarū **N**am
pater est scūs filio dicēte **Jo. xvij.**
Pater sanctifica eos in veritate q̄s
dedisti mihi qz scūs es **I**te filius ē
sāctus angelo nūciāte **Lu. i.** **Q**uod
eū ex te nascetur sanctū vocabitur
filius dei. **I**te sp̄s sanctus filio attes-
tante **Jo. xx.** **A**ccepit sp̄m sanctum
sed post dicim? dñs deus ad denotā-
dū psonarū in essentia vnitatē qz
vna est diuinitas vñ **deutro. vi.** **A**u-
di isrl̄ dñs deus tuus vn? est **E**t q̄
nū de? sit ostēdit cū dicim? sabaoth
idest exeritū angelorū et hominū
quia in ditione eius et dñatioe cum

ēta sūt posita **E**t notādū qd saba-
oth est dictio hebreā q̄ notat exer-
itū quia in toto veteri testamen-
to vocatur dñs deus exeritū. **I**n
quo ostenditur eius ineffabilis po-
testas **D**e q̄t pleni sūt celi et ter-
ra idest angeli qui per celos intelli-
gūtur et terra idest hoīes **V**el aliter
celi et terra sūt pleni quia de? ē vbi
qz et habet esse vbiqz **Vñ psal.** **D**i-
ascendero in celū tu illic es. si descen-
dero in infernum ades **Vñ sciēduz**
qd̄ deus est sup̄ omnia nō tāq̄ eleua-
tus subtus omnia. nō tanq̄ p̄strat?
inter omnia. nō inclusus extra oia.
nō tñ exclusus. **D**e q̄tur osanna
qd̄ est cōpositum ex osy idest salua
et anna qd̄ est intercedio obsecrati-
onis **V**el potest dici osyanna et tūc
sūt due dcoēs **A**lter pot̄ dici osan-
na et tūc est vna dictio cōposita **Vñ**
osanna idem est qd̄ obsecro salua.

Sequitur scda ps hui? h̄ymni
scz sanctus in qua ponūtur p-
tenētia ad hūanitatē ibi **B**ñdict?
qui venit etc. **I**n qua pte primo ex-
primim? legati dignitatē ibi **B**ñ-
dictus q̄ venit. **S**cdo legatōis au-
toritatē ibi in noīe dñi. **T**ercō offi-
cij vtilitatē ibi **O**sanna idest salua
Quarto finalem iocūditatem idest
in excelsis **E**t notat̄ primo qd̄ dicim?
hic bis osanna i excelsis et h̄ ppter
duplicem stolā glorie scz anime et
corporis **S**cdo notādū qd̄ cū di-
citur bñdictus qui venit debet fieri
signū crucis. quia ille qui venit per

crucifixionē nos saluauit. **Tercō**
 nota q̄ septem sūt aduentus xp̄i q̄
 designātur p̄ .vij. antiphonas que ī
 aduentu cantant̄ incipientes per **O**
Prim⁹ est de celo in vterz virginis
 et ad dandū nobis sapienciā et sci-
 entiaz. **Ideo cātamus O** sapientia q̄
 ex ore altissimi p̄didisti etc. **Secūdo**
 de vterovirginis in mundū et incipit
 h̄ esse d̄ns. ideo cantat eccl̄ia **O** ado-
 nay dñator et dux israel qui moysi in
 igne flāme rubi apparuisti veni ad
 redimēdum nos etc. **Tertius** fuit a
 mundo in crucis patibulū et tūc fuit
 positus in signū p̄pharum et p̄nar-
 charū ideo dicimus **O** radix yesse q̄
 stas in signū p̄phorū **Quartus** fuit
 a cruce in limbū habens clauem et
 apiens infernū ideo d̄r **O** clavis da-
 uid veni et educ v̄ictū de carcere etc.
Quintus fuit vel ē spūalis sc̄z ad des-
 uotū aīm quē illuminat et splendes-
 re facit p̄ verā noticiā ideo d̄r **O** ori-
 ens et splendor lucis eterne veni et il-
 lumina sedētē in tenebris etc. **Sextus**
 erit ad iudiciū iudicaturus et
 appebit vt rex regū et ideo dicit **O**
 rex regū gentium et desideratus earū
Septim⁹ est inducēs in celeste re-
 gnum ideo dicim⁹. **O** emanuel id est
 nobiscū de⁹ rex et legifer n̄r veni ad
 saluandū nos

Obo ip̄m

De canone et de quibus dā p̄cedēt̄
Sequit̄ quarta ps̄ principalis
 h̄ quarti capli. In qua canō
 ip̄e dicitur et diuitur in tres partes
 principales s̄m q̄ tria sūt de integri-

tate hui⁹ sacramenti. Est em̄ aliqd
 qd̄ est sacramentū tm̄. et est aliquid
 qd̄ est res et sacramentuz simul. et ē
 ibi aliqd qd̄ est res tm̄. In prima
 pte cōtinet̄ materie oblate b̄ndictio
 q̄ est sacramentū tm̄. In sc̄da p̄mit̄
 carnis et sanguinis cōsecratio que ē
 res et sacramentum simul ibi quam
 oblatōem. In tercia effectus sacra-
 menti postulatio que est res tm̄ ibi
Supra q̄ p̄p̄atio. Adhuc primo
 in q̄tuor. In p̄ma petit materie b̄n-
 dictionem. In sc̄da pro q̄b̄ offerit̄
 salutationē ibi. In p̄mis. In tercia
 sc̄orum in quoz reueretia offertur
 cōmemorationē ibi. **Cōmunicantes.**
 In q̄rta cōcludit q̄ ipetrādū sit fina-
 liter p̄ hanc oblatōem ibi h̄c igit̄
 oblatōem. **C**irca p̄mū p̄mo age-
 tur de ritu p̄cedētē. sc̄do de ip̄o cano-
 ne sequētē. **P**rimo ḡ vidēdū est
 de ritu p̄cedētē. **T**ypus v̄l ritus quē
 debet seruare sacerdos est iste qz p̄-
 mo debet respicere crucifixū. **V**n̄ cōi-
 ter in antiquis libris p̄cipue appa-
 ret et depingitur ibi ymago crucifixi
 et etiā diuine maiestatis. **D**ico ego
 sacerdos debet s̄m vsū cōem p̄mo li-
 cet n̄r ordine nō obseruet̄ q̄tū ad
 ymaginē osculādū crucifixi cui⁹ h̄
 memoria agit̄ respicē. **S**ec̄do d̄r
 osculari crucifixū. **S**z nō q̄tum ad
 ordinē osculādi diuersus rit⁹ sua-
 tur. **A**liqui osculāt̄ pedes crucifixi po-
 stea pedes maiestatis diuine in sig-
 nū qz p̄ xp̄i crucifixionez venim⁹ ad
 pedes maiestatis diuine. **A**lij econ-

uerso quia primo osculāt pedes ma
iestatis postea crucifixi hac ratione
Quia omne datū optimū et omne
donū perfectū de sur. sū est descendēs
a prē luminū **Jacobi. iij.** **Tertō**
debet se inclinare iunctis manibz et
h̄ inclinatio aliqd̄ in xpō et aliquid
in sacerdote figurat. **In xpō** qz figt
inclinatioem et oratoez quā fecit an
passionem in q̄ factus est sudor ei?
sicut gutte sanguinis decurrētis in
terram sic h̄etur **Lu. xxij.** **In ipō** aut
sacerdote figt qz debet considerare seip
sū quasi originaliter esse terreū vt
sic se hūiliaudo et seipm recogitādo
accedat ad sacrificium. **Quarto**
sū aliquos debet (se eleuando) alz
tare osculari et h̄ tripliā ratōne. pri
mo ad designādū veram dilectioem
Secdo ad designādum fixam deuo
tionē vñ et rebus insensibilibus sig
no crucis facta oscula dam? ob de
uotionem **Tercō** ad designādū fidelē
ministratōem quia nō debet esse in
fidel̄ vt iudas **Et sic patet q̄ p̄tinēt**
De noībz canonis. **Ad ritū**
Secdo vidēdū est de ipō cano
ne sequēte **Circa** qd̄ vidēdū
est quot modis noīatur canon. **Et**
dicēdum qz aliquādo vocatur canō
qd̄ idē est qz regula. aliquādo secre
ta. aliqn̄ sacrificiū. aliqn̄ actio p̄mo
dico qz dicitur canō. **Canon** at gre
ce idem est qd̄ regula latine. **Dicit**
ergo canon siue regula p̄mo ratioe
significatōis qz figt passionē xpī
que est tanq̄ regula in toto officio

isto. **Secdo** rōe cōpositiōis. est em̄
factum et cōpositū ex regulis multo
rū scōrū p̄m. qz nō sunt ab vno so
lo institutū p̄mo plures addiderūt
vt sup̄ius iam visum est vñ ex r̄gu
lis et dictis pluriū est aggregatum
et ordinatum sicut modo habetur et
dicit. **Tertō** ratioe mterp̄tatis qz
vt dictū est interp̄tatur regula qz
nos habz singulariter regulare qz
ibi cōtinetur maior deuotio q̄ in ali
quo alio qd̄ facit ecclesia quā nos
meli? solito regulam? **Tō** debem?
celebrare vel coicare qz deuoti? nos
disponim? et p̄fectius cōfitemur et
hmōi. **Quarto** rōe mirabilis opa
tionis. habet em̄ effect? mirabiles
in nobis quibus nos regulat qui
effectus sunt. xij. vt patet i h̄is ver
sibz. **Inflamat** memorat sustētat
roborat auget. **Spem** purgat refi
cit vitam dat atqz vmit. **Cōfirmat**
qz fidem minuit fomiteqz dimittit
scilicet peccata venialia et mortalia
oblita quod patet per simile. vides
m? em̄ qz leuiter offensi leuiter mi
tigantur comedendo et bibendo. sed
grauissime offensi simul comedendo
amplius offenduntur. **Ita** recte de
xpō qui em̄ in veniali peccato ip̄suz
recipit remittitur sibi virtute sacra
menti. sed qui in peccato mortali sci
enter accipit grauius dei inimicus
efficitur.

De scdo noīe canonis scz secreta
Secdo dico qz dicitur secreta
ad littera quia secrete dicit.

in figura huius? In lege veteri sacerdos velebatur sicut nos modo trahimur? cortinas ne sacerdos orans videatur aut turbet ad denotandum secretum maximum ad quod intrat. Item ad denotandum quod verba que ibi dicuntur secreta habent secretissimam virtutem hanc scilicet quod mutant ea que sunt distantia ad infinitum unum inter effectus divinos iste dicitur mirabilis. Sunt enim tres effectus dei mirabiles scilicet creatio et incarnatio et transsubstantiatio. **U**bi autem queritur quis istorum effectuum sit mirabilior. Dicendum considerando terminum a quo certe creatio quod est de nihilo a deo facta. huius terminum ad quem sic transsubstantiatio et incarnatio que ad deum terminantur et adhuc quantum ad hoc transsubstantiatio est mirabilior quantum ad modum quod in transsubstantiatio ista res que preexistebat scilicet panis transit in corpus christi et non potest dici quod admirabile quod manent accidentia saltem. Et sic patet cum verba ista secretissima virtutem habeant quod secreta proprie appellatur triplici ratione. Primo quod secrete pronuntiat. Secundo quod propter maximum secretum sacerdos velat. Tertio quod secretissime operatur.

De Tertio nomine canonis.

Tertio autem dico quod canon vocatur actio in cuius signum est huiusmodi sic dicitur erat infra actionem. Dicitur ergo actio triplici ratione. primo quod sacrum misterium tunc agit. Secundo quod continetur ibi actio et causa. **V**n Leo papa dicit de quodam sacerdote intravit

actionibus meis. Qualiter autem dicitur actio et causa dicitur est supra in principio libri dum de sacramenti nominibus ageretur. Tertio quod per missam exaltamur ad bene agendum actione vite spiritualis quod sicut videmus quod debilia non possunt agere nisi confortentur spiritualiter et corporaliter. sic istud sacramentum est ordinatum ad confortandum debilitatem mentis.

De quarto nomine scilicet sacrificium.

Quarto dicitur sacrificium quod sacrum factum et mirandum. **I**n isto sacrificium a fidelibus adoratur quod non esset nisi esset ibi sacrum factum. id est christus totus contentus cui adoratio debetur. **C**irca verba canonis queritur quare hec verba canonis secrete et sub silentio dicuntur. **D**icendum secundum Innocentium quod quadruplici ratione. Prima est propter significationem. Nam secundum Innocentium ista oratio significat recessum filii dei a iudeis in Effrem. Vel post illam orationem post laudes puerorum in iherosolymam reuersus est in bethaniam et quolibet mane intrabat in templum usque ad passionem et ibi secrete orabat. In signum huiusmodi ego secrete orat sacerdos. **S**ecunda ratio vero propter maiorem mentis conversionem ut denotetur quod conuersus est ad dominum. tunc enim sacerdos debet intrare secrete cubiculum cordis sui et ostium sensuum clauso dominum orare. **S**imiliter habes in libro Regum. j. de Anna

que orabat nec loq̄batur sed labia mouebat̄ tñ. **H**ic nec verba sacerdotis debet̄ audiri. **T**ertia p̄pter p̄culi euitatōem nā in p̄mitua ecc̄a dicebant̄ alte et publicē vt modo i pasceue s̄m aliq̄s d̄z libera q̄s ac. et alijs diebus secrete. **H**oc aut̄ fit ad alludēdū p̄mitue ecc̄e ritum vñ aut̄ nō fit qz legit̄ q̄ i p̄mitua ecc̄a pastores ista verba sacramēta h̄c sicut audierāt dicebāt et cantabant custodiendū aīalia sup̄ pasnem suū qui statim cōuersus est in carnez et pastores igne de celo obuasi sūt p̄pter irreuerētiā quā faciebant verbis sacris. **S**ed tūc est dubiū q̄mō facta fuit talis ouersio cū nō essent sacerdotes. cū tñ req̄r̄tur de necitate q̄ celebrans sit sacerdos vt in p̄mo habitū est. **D**icendū q̄ nō fuit vt credo ouersio illa virtute verbor̄ vt in missa qz caractes rē nō habebāt sed fuit quedā apparitio carnis ad exemplū n̄m ne de cetero tales irreuerētiās faciāmus. vel potuit eē ouersio virtute dei que nō est alligata aliq̄b̄ verbis. **S**ed primum melius dicitur vt credo ne layci ergo hec verba audientes ea decantarent in vicis et in plateis secrete dicitur. **Q**uāta ideo propter maiore reuerētiā et rep̄ntacōnē que em̄ in publico sūt in minori r̄putacōne sūt. **Q**uia nimia familiaritas parit contemptū. **E**t ideo nō lez vt hec sacratissima verba a laycis andiāt. **V**idemus em̄ q̄ reliquie etiā q̄ tar-

diūs et secrecius ostendūtur in maiori reuerentia habentur. **Q**ueritur quare **C**anon plus incipit per hanc litteram **T**. q̄ per aliquā aliā litterā. **D**icēdū s̄m q̄ totum videtur eē factum prouidētia diuina. q̄ ibi specialiter recolit̄ memoria passio nis x̄pi p̄pter quod etiā in multis libris ymago x̄pi depigitur seu crucifixi vt nō solum affectus littere s̄ etiam picture memoriā d̄m̄ce passionis inspiret. **I**deo a tali littera incipit. que sua forma signum crucis ostendit et exprimit in figura. **N**az s̄m ystorū in libro ethimo. littera thau. significat crucem x̄pi cū sit littera mistica. **V**n̄ notādum est q̄ in littera ista tria sunt. **E**st ibi basis significans dei fortitudinem. **E**st ibi stipes significans spei alacritudinem. **E**st ibi linea transversalis significans latitudinem caritatis ideo sic scribitur.

De exposicōe canonis z primo ipsius Te igitur

Quod iudicandum iam cōsequenter est quomodo exponitur **T**e igitur. que diuitur i tres partes quare primo ponit paternam inuocacionem dicendo **T**e igitur. **S**ecundo offerentis ministerialem peticionē ibi **D**uplices. **T**ertio explicat suā intentionem ibi vt accepta. **P**rimo ergo patrem inuocat dicens **T**e igitur. **C**irca qd̄ notādum q̄ igitur

ē illauū respectu p̄cedētū. dixerat ei
statim in fine p̄fatōnis vt voces no
stras cū angelis admitti iūberet de
precamur et qz sumus vnū corpus
cum angelis igit̄ clementissime pa
ter n̄c. quasi inserēdo loq̄tur. Dicit̄
aut̄ clementissime idest p̄tegentissi
me qz p̄tegamur per te scz a mūdi
oblectatione ab hostiū ipugnatione
a carnis infectiōe p̄ primo d̄: cle
mens. p̄ secundo clementior. p̄ ters
cio clementissimus. Additur aut̄ p̄
ih̄m x̄pm qz ip̄e dixit discipulis suis
quicq̄d p̄cideritis patrem in nomie
meo dabit vobis vnde in noie eius
petere debemus **Et nota qz bñ mira
biliter nomiatur et describitur x̄ps**
Primo q̄tum ad eius dignitatem
regalem cū dicit x̄pm idest vndum
Reges em̄ consueuerunt vngi vñ ps.
Vngit te deus deus tuus n̄c. Vnde
q̄tum ad effectū salutarem cū dicit
ih̄m vnde Math. i. dicit̄ Vocabis
nomen eius ih̄m ip̄e em̄ saluū faciet
populum suū a peccatis eorum. Ter
cio q̄tum ad p̄prietatem p̄sonalem
ibi filium Inter personas diuinas
ip̄e solus dicit̄ filius vñ athanasi?
Alius pater. alius filius. Quarto
q̄tum ad dignitatem imperiale cū
dicit d̄nm Ip̄e em̄ est n̄r imperator
et d̄ns quia emit nos sanguine suo
Vñ ap̄ls Empti estis p̄cio magno.
Quinto q̄tum ad fraternalem cō
nectionez cum dicit n̄m gen. xxvij.
Caro em̄ et frater noster est.

De offerentis finali petitiōe

Sequitur secunda p̄ticula **Te**
igitur cū dicitur supplices ro
gamus et petimus? In qua ponit offe
rentis hūilitatem congrue em̄ i ora
cione debet esse hūilitas quia roga
re ad hūilitatem p̄tinet. quia semp
rogans vt sic est inferior et rogat?
vt sic superior p̄pter quod dicit̄ sup
plices idest hūiles rogamus q̄tum
ad illa que nobis sursum deficiunt
Ac petimus hoc dicit̄ q̄tum ad illa
que ad salutez n̄am necessaria sūt.

De intentione offerentis.

Sequitur tertia p̄ticula vbi ex
plicat intentionez cū dicit̄ vt
accepta habeas. Circa hoc nota qz
licet vt et vt quasi idem significant
tamē differunt s̄m magis et minus
explicitum et implicitū. quia vt est
cū maiori expressiōe **Et debes scire**
qz debet acui in vltima ad differen
ciaz de vt qd̄ est verbum infinitiui
modi de vtoz vteris. Dicit̄ ergo vt
accepta idest grata habeas et benedi
cas. Nota hic qz inuenitur i scrip
turis multiplex benedictio. Nā que
dam est puritatis et dilectiōis sicut
aque benedicta quia aqua benedi
cta delet venialia peccata. Alia est
significatiōis sicut est benedictio
anerum que significat hūilitatez
sicut etiam candelarum et ramorum
Alia est perfectiōis sicut benedici
tur vestes cū q̄bo ad altare mistraf
Alia est dispositiōis et p̄paratiōis

sicut bñdicuntur et pparantur que
 ptinent ad h̄ sacrificium. **A**lia est cō
 firmationis et sic oblata bñdicuntur
 qñ fit transsubstantatō et istis duobus
 modis accipitur hic bñdictio.
¶ Sequitur h̄ dona. **C**irca qd notā
 da sūt duo. primo q̄ verba significā
 cent. secūdo quare tres cruces fiunt.
Quantum ad primū sciēdum q̄ do
 na dicuntur quia dantur a supiori.
Jacobi. j. **O**mnē datū optimum et
 omnē donum pfectum etc. **M**unera
 dicuntur qz offeruntur ab inferiori
 vel qz mittuntur nobis hic inferius.
Sacrificia dicuntur. qz offeruntur
 p peccatis. **D**icunt etia dona p opa
 tionē ad donantē. **S**acrificia p opa
 tionē ad effectū. **V**etia p representa
 tionē qz xpm passum et sacrificatū
 representat. **J**uxta illud **Choz. xij.**
Quod escūqz māducabitis panes
 hūc et calicē bibetis. mortem domi
 ni ānunciabitis etc. **S**ed dicuntur
 illibata idest incorrupta. nō qñ sba
 panis et vini possit corrumpi. s̄ qz
 corpus et sanguis q̄ ibi cōtinentur
 corrūpi nō possunt neqz panis et vi
 num auertatur vñ ps. **N**on dabis
 factū tuum videre corruptionē. **V**el
 dicunt dona qz xps fuit nobis a deo
 datus. **M**unera qz a iuda traditus
 triginta denarijs. **S**acrificia quia
 a iudis fuit ad mortē traditus. **I**o
 sacrificium imaculatū. **V**el sm **In**
nocent. **D**eus pater est donās ex au
 ctoritate ideo dicitur dona. **F**ilius se
 sacrificans ex caritate ideo dicitur sa

crificia. spūssand? acceptās ex libe
 ralitate ideo dicitur munera vt ostens
 datur totam trinitatem fuisse opera
 tam xpi passiōem. **V**el dicitur dona
 quia datus fuit liberaliter. **M**unera
 quia datus fuit vtiliter. **S**acrifi
 cia idest sacrificata quia datus est
 nobis vt nos sacrificaret mentalit̄.
Illibata idest nō aliquādo libata. **I**
 illibata idest imaculata. **¶** **Q**uātuz
 ad secūdum videndum quare tres
 cruces fiunt. **A**d qd dicēdum q̄ hic
 fiunt tres cruces. **P**rima cū dicitur
Hec dona. secūda cū dicitur **H**ec mu
 nera. tercia cū dicitur **H**ec facta sacri
 ficia. et hoc multis de causis. **P**rima
 est in honorem sacre trinitatis cuius
 virtute fit cōuerfio ista. **S**ecūda ē
 in signum triplicis vniōis in car
 natione saluatoris. fuit em̄ diuinitas
 vniū anime xpi. **I**te carni. **I**te
 caro et anima inter se. **T**ertia est in
 memoriā eterne crucifixionis xpi.
Prima fuit in voluntate persequen
 dum. **Jo. xj.** **C**ollegerunt ergo pon
 tifices et pharisei consilium et dice
 bant. **Q**uid facim? quia homo iste
 multa signa facit etc. **S**ecūda fuit
 in voce clamandū de qua **Math.**
xv. **I**lli clamabant magis. **C**rucis
 fige eum. **T**ertia fuit in crucifixiōe
 pedum et manuum. **Luce. xxij.** **I**bi
 aut crucifixerunt eum. **Q**uarta cau
 sa est in figura triplicis traditōis
 xpi. fuit em̄ primo traditus a patre
 secūdo a iuda. tercio a iudis ipi pp
 lato. **S**ed hic potest esse dubium

vnū qz cum dicat hęc bona hęc mu-
nera in plali videt qz istō sacrificiū
nō sit vnū sacramentū Sed dicen-
dū qz vnū dicit multis modis vno
modo vnū simplicitate sicut punctus
vel etiā forma substantialis vel age-
lus. et isto mō istud sacramentū nō
est vnū Alio modo dicitur vnū cōposi-
tione et isto mō dicitur sicut ex ma-
teria et forma dicitur vnū cōpositione
nec isto mō dicitur sacrificiū vnū qz
corpus et sanguis nō sūt vnū cōposi-
tione pprie loquēdo cū sint cōposita
distincta. Tertio mō dicitur vnū inte-
gritate sicut tota comestio i eadem
mensa in qua licet q̄tūcūqz ferula
sint diuersa et vna dicitur tñ vna co-
mestio et h̄ vnitatem integritatis. qz
cibus et potus simul integrat refecti-
onē et habet effectū scz nutritōnem
Et isto mō istō sacramentū dicitur
vnū sed i plali pōt dici plura p̄mis
duobus modis.

De optatōe salutis p̄ q̄bo offert
Sequitur in primis q̄c. In hac
sc̄da p̄ticulari sc̄cunde p̄tis p̄nci-
palis canonis ponit optatio salutis
illorū p̄ quibz offertur et qm̄ bonū
cōe preferendū est bono p̄ticulari.
Idcirco fit p̄mo memoria pro tota
ecc̄a ḡn̄aliter ibi pro ecclesia tua.
secūdo p̄ capitabz sp̄aliter. ibi vna
cū famulo tuo q̄c. Tertio p̄ omibz
fidelibz et cūctis singularit̄ ibi Me-
mēto dñe Dicit ego in primis idest
p̄ncipalit̄ et p̄mo q̄ tibi offerimus
tibi inq̄. qz te offendimus et te pro

te dōre cupim? et p̄ ecclesia tua s̄c̄-
ta **C**irca h̄ duo sūt videnda pri-
mo vocabula exponit Sed vnu
dubium mouebit Quātū ad p̄mū
qz dicitur ecc̄a. videbit̄ q̄modo dif-
ferūt ecclesia et synagoga. Ad qd̄
dicēdū qz s̄m p̄ h̄o. viij. libro ethi-
ecclesia grece idē est qz cōuocatio la-
tine Synagoga aut̄ idē est qz cōgre-
gatio. ideo synagoga nō minus q̄
duodecim i h̄m̄ cōgregatis Vñ apli
et s̄c̄ti cōuocatiōem synagogā voca-
uerūt ad dandā d̄rām iter cōgrega-
tiōnē et vocatiōem vñ ecclesia nō cō-
gregatio sed cōuocatio dicitur. Nam
cōgregari etiam pecora et bestie solēt
Vñ pecorū greges dicuntur cōiter et
pprie cōgregari. sed vocari pprie p̄-
tinet ad habentes rōem sicut sūt ho-
mines. Ideo cōgregatio iudeorum
synagoga dicitur. xp̄ianorum aut̄
ecclesia. **S**equitur sancta idest xp̄i
sanguine tincta Vel dicitur sancta
pp̄ter s̄c̄tos qui habitant ibi qz
ecclesia nō sūt parietes tectum fū-
damentum et h̄m̄. sed fideles q̄ de-
bent esse s̄c̄ti Iuxta illud apostoli.
Hec ē voluntas dei s̄c̄tificatio v̄rā
Vel nota qz dicitur sancta quadru-
pliciter sicut habuisti in expositiōe
symboli **S**equitur catholica id ē
vniuersalis ad ostendēdum qz alie
congregationes puta hereticorum
scismaticorum malignorum et h̄m̄
sunt particulares Quātū ad se-
cūndum videtur qz peticio hęc sit in-
cōueniens saltem q̄tūm ad modū

petendi quoniam orat primo pro se quia
 cantas incipit a seipso. Responso quod
 aliquando in oratione homo gerit typum
 persone singularis aliquando vniuersalis et
 generalis. Singularis tunc est bene ve-
 rum quod debet incipere a se ipso sed vni-
 uersal non cum secundum aristoteli. primo ethi-
 cum bonum commode sit dignius bono par-
 ticulari ideo preferendum est tunc bono
 singulari. Ideo in primo debet orare
 pro bono communi. Et quia sacerdos repre-
 sentat christum ideo primo orat pro communi id
 est ecclesia. **Dequit** quia pacifi-
 care. In qua parte specificat quod petit
 et petit hic quatuor. Primo custodiri
 ab aduersariis hominibus cum dicit
 quia pacificare. Secundo ab impugnan-
 tibus demonibus ibi custodire. Unde
 loco ecclesie dicit in psalms. Custodi me
 domine ut pupillam oculi tui. Tertio ut
 infideles ad fidem uocentur. Ibi aduer-
 uare. id est ad unum trahere videlicet
 ad unum deum colendum. unum ritum
 tenendum. et ad unam fidem confis-
 tendum. Quarto ut precepta et cons-
 tituta seruentur ibi et regere dignes-
 nis quia tunc bene regit quoniam rector et
 domino obedit. Notandum primo circa pri-
 mum quod merito petit ab aduersariis
 tuitionem. Nam multi sunt aduersarii
 ecclesie. et erant eius. vij. status ut apoc-
 lyptis fuit reuelatum. In primo statu fuerunt
 aduersarii iudei scilicet in statu apolorum
 In secundo scilicet martirum tyrannorum. In ter-
 cio confessorum hereticorum. In quarto hypo-
 critarum. In quinto prauis religiosi. In
 sexto satellites antichristi. In septimo

ipemiet antichristus. De his omnibus petit
 ecclesia pacificari et defendi.

Dequit vna cum famulo tuo. In
 qua parte orat pro capitibus ecclesie scilicet
 pro principe spirituali et terreno. **Spūal**
 princeps habet gladium verbi dei ad repel-
 lendum hereses. **Terrenus** autem princeps
 habet gladium ferri ad ferendum et tu-
 maces. De his duobus dicit **Luc. xxi.**
Eccce gladium duo habet. Hec ergo pars
 in qua oratur pro istis diuiditur in tres
 quod primo orat pro capite spirituali. **Se-**
 cundo pro temporalibus ibi et rege nostro. **Tertio**
 pro statu vniuersali ibi et omnibus or-
 thodoxis. **Prima** in duas quod primo
 orat pro capite spirituali vniuersali. **Sec-**
 cundo pro spirituali singulari ibi et antisti-
 te nostro primo ergo orat pro capite spirituali
 vniuersali dicens vna cum famulo tuo
 papa nostro. **Secundo** habet quod vna est aduersionem
 id est partem. Et tamen breuiter addit
 quod debet habere papa. nam tamen habet primo
 quod debet habere vnitatem cum dicit vna nam
 si esset plures et diuisus a fide statim
 deberet deponi. In nullo autem alio casu
 potest deponi. **Secundo** humilitatem cum sub-
 dit cum famulo tuo. **Iohannes gregorius** vocauit
 se seruum seruorum. **Tertio** principalem
 auctoritatem. Ideo dicitur papa quod
 est vocabulum admiratiuum et dicitur
 uum et hoc dicitur clemens addidisse.
Quarto cantatez ideo sequitur nostrum
 Et sic quilibet debet pro capite orare.
Dequit et antistite nostro et hoc
 debet intelligi et referri ad ipsum episcopum
 in cuius dyocesi celebratur. Et dicitur
 antistes quasi ante stans scilicet

alios tanq̄ exemplar alioꝝ. Et no-
tandū hic duo. p̄mo q̄ istud nomē
gnale hic ponit̄ vt possit om̄ibz cō-
petere et omnibz applicare. Sec̄do
nota q̄ q̄n aliquis celebrat rome ut
dicit̄ nō ponitur āt̄stite Rō est q̄
papa ē ibi āt̄stes et ep̄us i alijs ac̄.
Rege nō. **De** q̄tur rege nō vbi
oratur p̄ capite seculari et potestate
tp̄ali et debet r̄ferri ad regem in e-
regno sacerdos celebrat. **De** q̄tur
et omnibz orthodoxis idest recte glo-
riantibz in bono sc̄z statu. Et nota
q̄ mirabiliter in h̄ p̄pocrite et fidi
cōfundūtur q̄ sacrificiū istud non
efficaciaz habet nisi in h̄is q̄ recte
in bono gloriātur sc̄z qui fidem ore
p̄fitentur et ope cōplent. Non dicit̄
tur q̄n possunt confidere sed dicit̄ q̄
non p̄ficiat eis. Vñ orthodoxū dicit̄
quasi recte glorians. **De** quitur
atqz catholice et ap̄lice fidei cultori-
bus. Et nota q̄ differūt orthodoxi et
cultores q̄ orthodoxi possunt glori-
ari principaliter de fide quā habēt
in mente p̄ respectum ad actum in-
terioꝝ credendum. Sed cultores
dicuntur per respectum ad actum
exteriorē seu ad opus exteri. Di-
cit̄ aut̄ ap̄lice q̄ fuit in ap̄lis fūda-
ta et p̄ ap̄los predicata.

De quitur tertia ps̄. Memento
dñe ac̄. In qua pte memento
dñe oratur p̄ fidelibus in speciali
et diuitur in duas. Nā primo fit mē-
tio quorūdam explicite. Sec̄do oim̄
astācium implicite. Ibi et omnium

circūstācium. **Circa** p̄mū vidēda
sūt h̄ p̄ ordinē p̄mo q̄re dicit̄ memē-
to dñe q̄ nunq̄ obliuiscit̄ de. **Dis-**
cendū q̄ nō p̄mmo oia scit̄ et nouit̄
q̄ oia nuda et apta sūt oculis eius
ad heb. iij. Sed dicit̄ obliuisci eos q̄
bus nō infundit bona sua vel grām
suā. Dicit̄ aut̄ p̄ oppositū recordari
illoꝝ q̄bz dat grām suā. **De** cūdo
q̄ritur q̄re nō dicit̄ seruorū et ac̄illa-
rū sicut famulorū et famularū. Dicit̄
dum q̄ notanter dicit̄ famulorū. Nā
famul? dicit̄ a femore. seruus a serui-
tute. Vñ dicit̄ Aug? q̄ vsqz q̄ filij
noe peccauerūt nō fuit seruitus sed
bene reuerētia debita deo parētibz
et alijs. sed p̄pter peccatū seruitus
est introducta. Ad ostendēdū ego
q̄ istud sacrificiū debet fieri ex me-
ra dilectione nō ex seruitute dicit̄ fa-
mulorū et famularū. **Tertio** q̄re
qualiter et quo ordine debet fieri me-
moria et dicēdū grossomō dimissis
alijs sb̄tilibz q̄ ic̄piēdū est a cōi et
descēdēdo ad sp̄alia in q̄bz talis or-
do seruari pōt̄ q̄lis seruari in declina-
ciōe alic? nois s̄m gramaticā. Nā
primo mō est orandū pro noiatuo
idest p̄ seipō. Sec̄do p̄ gemitio idest
gemitioꝝ et parentibz tam carna-
libz q̄ sp̄ualibus sicut est pater-
nus et materna. Tertio pro datuo
idest pro illis qui dant et benefaciūt
quibz homo tenet̄ necessario. Quā-
to pro accusatino idest p̄ inimicis
et persecutoribus q̄ q̄tū ad ea que
a deo habent diligendi sunt sc̄licet

naturā et grām licet nō q̄tuz ad cul-
 pam et defectū quia h̄o habent a se
 ipsis. Quinto p̄ vocatiuo idest pro
 infidelibus vt deus eos vocet ad ver-
 cultum et ad agnitōem eius. Sexto
 p̄ ablatiue idest pro illis qui sūt
 mortui et ablati de hac luce et hoc de-
 bet fieri in vltima commemoratiōe p̄
 corporis eleuatōnem. **Quarto** q̄ritur
 p̄ q̄bus debeat p̄mo fieri memo-
 ria. Dicendum q̄ hic debet fieri memo-
 ria p̄ viuīs primo q̄ pro defun-
 ctis. Ratio potest esse talis vbi ma-
 gis est piculum iui cūus est subue-
 niēdum. Certū est q̄ viuī sūt i ma-
 iori periculo quia possunt damnari
 mortui aut̄ qui sūt in purgatorio
 p̄ quibus solum est orandū certi sūt
 iā de salute scz nōdum eam cōsequā-
 tur donec omnia crimina purgētur
 vbi debet fieri memoria. **Quinto**
 queritur q̄n debet fieri memoria pro
 viuīs. Dicendum q̄ imēdiate ante q̄
 dicat̄ et omniū circūstāciū debet
 fieri memoria vt predixi nō tñ debz
 fieri maxima memoria in tali mem-
 to et h̄o p̄pter cordis distrāctiōez et
 mentis euagacōnem s̄ breuīt debet
 se h̄o expedire. In figura cui? p̄cep-
 tū fuit in lege. q̄ agnus paschalis
 qui figurabat xpm comederetur festi-
 uiter et h̄o ne m̄. De morietes per-
dant sanitatē vnguenti et dicit ecc̄. p̄-
ne vt cogitatōes p̄dant deuotiōē
Sequitur et oim circūstāciū. et
 hoc se extendit ad omnes missas de
 uote audiētes ex quo p̄t̄ q̄ bonum

et salutiferū est audire missas. Et iō-
 rōe hui? q̄rit **Innocētiū**. vtrū quilibet
 teneatur audire missam in festi-
 uitatibus. Et dicit q̄ sic alioquin pec-
 cat de se. di. j. Omnes fideles. et c.
 diebus dñicis dicit q̄ quilibet tene-
 tur. Doctores enim dicūt cōiter q̄
 dñicis diebus nisi impedimentum
 fuerit cōueniēs magne necessitatis
 quilibet tenetur audire missam alit̄
 peccat mortaliter. Et ratio em affig-
 nant. quia ad p̄cepta negatiua te-
 netur quilibz semp et ad semp. Ad
 affirmatiua vero semper sed non ad
 semp sed p̄ loco et tempore q̄ tem-
 pus ecclesia determinauit scilicet in
 diebus dñicis. Est em p̄ceptum q̄
 sabbatum s̄cificemus. Et dicit̄ de
cōse. di. j. p̄mo ca. Die dñico q̄ pro
 sabbato dies dñica habeatur. Alij
 aut̄ dicunt q̄ sic exponitur. p̄cipi-
 mus idest ordinam? sed hec glosa
 nō videtur bona quia in dubijs tu-
 cior via est tenenda. **Sequitur**
 quorū fides cognita est. Hoc dicit̄
 ad tenotandum q̄ pre alijs sacra-
 mentis. In hoc sacramento fides ne-
 cessaria est quia ea que fiunt mira-
 biliter transcendunt naturam hu-
 manam et experimentum nullum pre-
 bet ratio nostra de h̄is. Ideo oportz
 necessario q̄ fides prestet supplemē-
 tum sensuum defectui. Nam h̄o om-
 nes sensus deficiunt sicut apparet
 excepto auditu. quia audimus ita
 esse vocali sermone sed non vides
 mus nisi speciem panis et vini et

nec gustam? nisi sapore panis nec
 tagim? nec odoram? **I**o hūme neces
 saria est fides. **De**q̄tur a nota de
 uotio. Nam nō solū fides p̄mo deuo
 tio est necessaria h̄ a mētis eleuato
 et nō solū in celebrante p̄mo etiā
 in assistentibz a frequenter attingit
 q̄ assistens plus p̄ficiat q̄ celebrās
 qz forte celebrās erit in peccato. **Ex**
 emplū de q̄dam dñā deuota q̄ in do
 mo frat̄ audiebat m̄s. az i sabba
 to a q̄n frat̄ debuit cocare nō inues
 mit tertiā ptem hostie quā q̄dam ec
 clehie seruant vsqz ad finem compl
 ta autem m̄ssa frater cum fletu sta
 bat an̄ altare de negligētia cofusus.
Et tūc uenit dñā ad eū dicens non
 dubitetis frater qz tertiā ptem ho
 stie nō sumphistis sed angel? mibi
 eā portauit a cocauit. **Et** sic patz q̄
 mō deuotio opatur in assistentibz
 audietibz. **Ex** q̄ apparet q̄ deuoti au
 dientes p̄ficiūt a cocant et si nō sa
 cramentaliter saltē spūaliter a aliq̄n
 sacramentalit̄ sicut ista dñā. **De**q̄
 tur p̄ q̄bz tibi offerim? uel qui tibi
 offerūt. **H**ic sb̄dit̄ postulatio dicē
 ego q̄ tibi offerūt qz nō solū sacer
 dos p̄mo assistētes offerūt. **De**q̄
 tur hoc sacrificiū laudis. **I**uxta illd̄
 ps̄. **I**mmola deo sacrificiū laudis.
 qz p̄ seipō debet homo orare qz cari
 tas ordinata a seipsa incipit. fuisqz.
 h̄ p̄tinet ad alios q̄bz tenetur p̄ re
 demptōe scz a peccatis quia pro cor
 pore nō est orandum qz corpus qd̄
 corūp̄itur aggrauat animam. **h̄m**

q̄ dicit sapiēs. sed p̄ salute anime.
Ideo seq̄tur p̄ spe salutis a incolu
 mitatis sue. **De**q̄tur tibi qz red
 dūt uota sua eterno deo uero a uiuo.
Circa hec uidentia sūt q̄dam. **P**ri
 mo q̄re dicif̄ p̄latiter offerimus. **Et**
 dicēdū qz ad denotādū ecclesie vni
 tatem. **I**tem qz sacerdos uel offerēs
 p̄sentat personam xp̄i que cōis fuit.
Decūdo q̄rit **I**nnocēn. quare di
 citur h̄ uota. qz primū qz hic agit̄
 debet esse liberale quare ego uocat̄
 uotum. **D**icēdū qz nos deo obliga
 mur rōne beneficiorū q̄ nobis p̄stat
 p̄pter qd̄ h̄ sacrificiū pōt dici donū
 qz liberaliter a gratis agim? h̄ pōt
 dici uotū qz deo obligam. **T**ercō
 q̄rit q̄re d̄r eterno deo uiuo a uero.
Et dicēdū qz aliquis pōt dici deus
 adoptiue sicut homines ps̄. **E**go dixi
 dñ̄ estis uel usurpatue sicut dyab
 olus ps̄. **O**mnes dñ̄ gētum demo
 nia. **V**el nuncupatiue sicut ymagi
 nes a nullum istorum dicitur p̄pre
 deus. **A**d excludendum ergo hoies
 dicitur eterno. **A**d excludēdū demo
 nes dicitur uero. **A**d excludendum
 ymagines dicitur uiuo. **V**el dicen
 dum qz eternitas attribuit̄ patri q̄
 principium est p̄sonaz diuinarum
 uita aut̄ attribuitur spūisfacto. **V**n̄
 in ioh̄e. **S**pūs est qui uiuificat ue
 ritas attribuitur filio. **V**nde **i**oh̄is
Ego sum uia ueritas a uita. **O**mnes
 aut̄ tres persone opantur in hoc sa
 crificiō. **D**icitur ergo eterno rōe pa
 tris. uiuo rōe spūisfacto. uero rōe filij.

De memoratōe sanctorū

Qommunicātes ac. **H**ec ē ter-
cia particula p̄me partis p̄i-
cipalis canonis. Postq̄ posuit me-
moratōem salute indigentū hic po-
nit memoratōem adiuuantū scilz
sanctorū in q̄rū reuerētia offertur.
Et diuidentur in quatuor partes. **P**rmo
ponit sanctorū memoratōem in ḡnali.
Decō gloriose virginis ī speciali.
Tertio martirū ap̄lorū quondā in
singulari. **E**t quarto cūctorū in vni-
uersali ibi. **E**t oīm sanctorū quorum
meritis ac. **A**lie ptes vbi incipiūt
de se patet. **D**icit ḡo p̄mo coicantes.
qz ad rei veritatem nos coicamus
cū sanctis in fide qz nos a ip̄i habe-
mus deū p̄ obiecto licz in mō diffe-
ram? qz ip̄i nude a clare vident qd̄
nos credim? p̄ speculū a i enigma-
te. **I**pi aut̄ facie ad faciem.
De q̄tur **E**t memoriam venerātes.
Hic q̄rit q̄re d̄r memoriam a nō
solemnitate. **R**espōsio qz memoria
lacius sumit a accipit q̄ solemnitas.
Nō em̄ de omibz factis facimus
solemnitate sed memoriam. **D**e q̄-
tur **I**n p̄mis h̄ fit mentio sp̄alis de
btā virgine de ap̄lis de martiribus.
Ratio aut̄ q̄re de btā virgine fit cō-
memoratio in canone p̄tz **f̄m factū**
thomā in. iij. qz ip̄a obtulit xpm̄ in
templo. **I**deo in hac oblatōe ip̄a
debet noīari. **I**te qz xpus est caput
ecc̄ia corpus. btā virgo collū. quia
sicut a capite p̄ collū diruant spūs
vitales ad corpus. sic grācie diuine

a xpo ad ecc̄iam p̄ v̄ginē glōsā. **N**ā
ip̄a ē disp̄satrix grāz dei. **R**ō aut̄ de
ap̄lis qz ip̄i tradiderūt nobis ritū a
formā offerēdi h̄ sacramtū. **R**ō aut̄
de martiribus qz ip̄i semetip̄os obtu-
lerūt hostiā viuētē deo. **R**ō aut̄ qua-
re cōfessores nō ponunt ē qz atiq̄t?
ecc̄ia nō solēnizabat de eis. v̄l qz nō
fuit passū sic xps e? passōis memo-
riale h̄ agit. **A**git ḡo p̄mo memo-
ria de btā virgine a tagūtur h̄ aliq̄
suā dignitatē exp̄mētia. p̄mo dig-
nitas inexpressibilis esse cū dicit̄. **I**n
primis quia in celo post xpm̄ p̄ma
est a p̄ncipalis. **D**ecōdo felicitas
inexpressibilis ibi gloriose. quia sup̄
omnē gerarchiam āgelorum. **T**erz-
cō virginitas inaccessibilis ibi se-
per qz virginitas. **V**nde ī monasterio
de scō victore parisiis est quedam
ymago gloriose virginis marie et
ad pedē ymaginis est talis versus
Dum qz eram nec eram qd̄ sū nunc
dicor vtrūqz. **V**etētia hui? versus
clara est. qz sū qd̄ erā idest virgo si-
cut ante. nec erā qd̄ sū scz n̄r h̄ nūc
h̄z vtrūqz simul. qz mater ē a vir-
go. **Q**uarto celebritas incōpabilis
ibi marie. q̄ interpretatur illūiatrix.
Nam de ea cantatur sic. **C**ui? vita
glōiosa lucem dedit seculo. **Q**uinto
fecunditas inenarrabilis. ibi gemitū
cis dei a dñj nostri ihu xpi. **Q**uicq̄t
ad verā maternitatē p̄tinet totū fe-
cit. filius aut̄ eius dicit̄ xpus quia
rex. **X**pus enim idem est qz vnctus
et reges vngebantur. etiam reges

frante nūc. a dī ihūs qz sa' u ator.
Math. ij. Vocabis nomē eius ihū
 ipē em saluū faciet pplm suū a pecca
 tis eoz. **Deq̄tur** a btōz aposto
 lorū ac martirū. Et nota qz h̄ ponun
 tur. xij. noīa aploz a duodecā mar
 tirū a p̄ illam visionē **Apo. v.** Vi
 ginti q̄tuor seniores q̄ sedebāt l̄ sta
 bant an̄ thronū. **Hec** p̄mo ponūt
 duodecā apli qz illi p̄ferūtur maz
 tiribz. Itē ipi sūt tanq̄ fundamētū
 eccīe. In sp̄ali ergo dī petri qz est
 caput ecclesie. Pauli qz xp̄us ī rap
 tu h̄ sacrificiū reuelauit. **Vñ** dicit. **i.**
ad Clōz. xj. Ego em̄ accepi a dño
 qd̄ a tradidi vobis qm̄ ihūs in qua
 nocte tradebat̄ accepit panem ac.
 Andree qz de h̄ sacramēto cū egea
 p̄ncipe mirabiliter disputauit. vt
 habetur in legenda ioh̄is a iacobi
 Ipsi fuerūt inter se frēs a osanguī
 nei xp̄i. Nam mater btē Marie vir
 ginis habuit tres viros a a quoli
 bet habuit vnā filiaz noīe mariam.
Vñ tota ista genealogia cōtinetur
 sub hīs v̄sibz. **Anna** solz dicit̄ tres
 accepisse maras. **Quas** genuere vi
 ri. **Joachim Cleophas salomoqz.**
Has duxere viri. **Joseph alpheus**
et zebedeus. Prima parit xp̄m iaco
 būqz sc̄da minorē. **Et ioseph iustū**
pepit cū symonē iudam. Tertia ma
 iorem iacobū volucrēqz. **Jobānem.**
 De duodecā noībus martirum a
 sciendū est quare illi noīantur tm̄.
Deq̄tur lim̄ hic noīantur. xij. maz
 tires. **Prim⁹** linus. sc̄s cletus. ter

tus clemens qui quīs essz p̄m⁹ tm̄
 voluit qz illi duo p̄cederēt nec p̄ suc
 cessionē sūm⁹ p̄tīfex esset. Et nota
 gn̄aliter ad sciendū q̄re aliq̄ ponun
 tur a aliq̄ nō. **Dicēdū** qz canon iste
 factus est ex reuelatione diuina. Et
 aliq̄n̄ sc̄i p̄res volētes aliq̄s amoue
 re xl̄ apponere in crastinū inuenie
 bāt scripta noīa eorū q̄s amouerāt
 h̄is aureis. **Et** oim̄ factoz sequit̄
 hic omēs apprehēdūtur a p̄m̄t̄ po
 stulatio salutaris. Nam eoz merita
 nos sūme iuuant a eccīa etiaz dicit̄
Indulgētias q̄tidie q̄ dari possunt
 ex meritis sc̄oz q̄bz ipi nō indigēt.
Circa p̄dicta a sūt videnda q̄dam
 dubia. **Primo** q̄re h̄ memoīa fit sc̄o
 rum a petitur eorum auxiliū cū ipi
 nihil possint opari ad hoc sacramē
 tū nec etiā angeli dei. **Respondeo** a
 dico qz sicut antiq̄tus qm̄ p̄phete vo
 lebāt aliq̄ impetrare allegabāt sā
 ctos p̄res p̄cedētes sc̄z abrahāz ysa
 ac a iacob. **Hic** eccīa seq̄tur ritū eo
 rū noīando factos quorum meritis
 adiuiemur. licz nō operentur iuxta
 cōsiliū. **Job. v.** dicens ad aliquē sc̄o
 rū auertere. **Sec̄do** q̄ntur vtrum
 facti sint interpellādi. **Et** dicēdū sūt
 thomā. qz factis porrigitur oratō nō
 tanq̄ per ipsos implēda sed vt me
 ritis eorū a precibus orōnes sorciā
 tur effectū a deo a hoc patet ex ip̄o
 mō q̄ eccīa vtit̄ in oratō. **Nā** angel̄
 et virgin̄ marie. **Et** alijs petim⁹ vt
 orent pro nobis. **Tercō** queritur
 quare dicimus ora pro nobis facte

petre nō aīa petri. dicēdū q̄ ideo qz
 in toto supposito meruit. **Quar-**
 to q̄ritur vtz sint supiores sc̄i semp
 iterpellādi dicēdū s̄m thōmā q̄ q̄s
 uis supiores sint deo magis accep
 ti q̄ inferiores. vtile tū est etiā mi
 nores sc̄os interdū orare a h̄o p̄pter
 quīqz rōes. **Prima** aliq̄n h̄o habet
 maiore deuotionē ad sc̄m minore
 q̄ maiore ex deuotōe at̄ depēdet orō
 nis effectus. **Secūda** p̄pter fastidiū
 tollendū qz assiduitas vnius rei fa
 stidiū parit p̄ h̄o aut̄ qz diuersos s̄c̄
 tos oramus q̄si in singulis nouus
 feruor deuotōis exitat. **Tercia** qz q̄
 busdā sc̄is datū est i aliq̄b̄ casib̄
 p̄cipue prōciān̄ sicut sc̄o ant̄hōmo
 c̄tra infernalē ignē. **Quarta** ut om̄i
 bus honor debet̄ exhibeat̄ a nobis
Quinta qz pluriū orōm̄ib̄ q̄nqz ipe
 tratur qd̄ vnius oratione nō impe
 trat. **Quinto** q̄ritur vtrū sc̄i vide
 ant orōes nr̄as. **Dicēdū** qz in beatis
 est triplex cognitō sc̄z natural̄ bt̄a
 et q̄dam media q̄ d̄r̄ reuelatio. **Si**
 q̄o querat̄ de p̄ma cognitōe sc̄z na
 turali vtz p̄ma cognitōe sc̄z natur̄
 li an̄ facti videāt orōes nr̄as. **Dico** qz
 nō qz n̄alis cognitō anime sepate
 nō est perfectior q̄ n̄alis cognitō
 anime diūcte. s̄ aīa diūcta corpi nō
 cognoscit naturali cognitōe cogita
 tiōes cordiū nec exteriora facta ab
 sentiū ego aīa sepata nō p̄t̄ cogno
 cere naturali cognitōe orōes nr̄as
 mentales nec vocales viuoꝝ absen
 tiū. **Si** aut̄ q̄ras de cognitōe beata:

Dico etiā qz nō. **Rō** est qz illa q̄ q̄n
 qz cognoscūtur a q̄nqz non. nō p̄ti
 nent ad cognitōem beatam. qz illa
 semp manet. **Sed** cognitō quā ha
 bēt sancti de orōm̄ibus nr̄is mentali
 bus vel vocalibus nō semp est i eis
 qz anq̄ orem̄? eas nō p̄cognoscūt
 q̄o ac. **Si** aut̄ q̄ras de cognitōe re
 uelatōis. **Dicēdum** qz omnes beati
 cognoscunt orōes siue mētales siue
 vocales q̄ ad eos dirigūtur qz s̄m
Aug. habet in .iiij. sētēcia di. xlix.
Ad bt̄itudinē requir̄ vt vnus q̄sqz
 q̄cquid vult nec velit aliq̄ inordiā
 te sed quilibet recta voluntate vult
 cognoscere que ad ip̄hū pertinet̄ et
 h̄mōi sunt oratiōes quas ad q̄libz
 dirigimus ergo beati orōnes nr̄as
 cognoscunt cognitōe reuelatōis.
Sexto queritur quare in q̄bus
 dam festiuitatibus fit additio ad
 cōmunicantes. **Et** dicendum qz i
 petimus diuinam p̄tectōnem. **Ideo**
 fit additio in natali qz tunc nouus
 homo apparuit ad nos p̄tegēdum
 i deo clamauit angelus. **Et** in terra
 pax hominibus bone voluntatis ac
Luce. ij. **In** epyphania. qz dux et
 rex tunc se manifestant in protecti
 one c̄tra inimicos. **Item** in pascha
 siue in resurrectione. **Nam** xp̄us tūc
 dixit. **Data** est mihi omnis potestas
 in celo a in terra scilicet ad resurgē
 dum vt etiā tunc nos resurgamus.
Item in ascensione quia tunc ascē
 dit prebens iter nobis a tanq̄ ad
 uocatus ad prēm s̄m ap̄l̄m. **Itē** in

festis penthecostes qz p spm̄sanctū
viuificamur a habemus vitā sp̄a
lem vñ Job Sp̄s est q̄ viuificat

De oblatōis petitiōe finali.

Sequitur **H**ac igit̄ oblatōnē
Hec ē quarta p̄ticular p̄me p
tis In qua ponit̄ vt supra dcm̄ est
p̄dictorū conclusio a q̄ petere p obla
tōem hostie int̄dit finalit̄ In hac
igit̄ p̄ticular quasi cludēdo a apre
hendēdo sum̄arie supra dcā petitur
primo acceptatio oblatis muneis cū
dicit̄ hāc igit̄ oblatōem. **S**cdo po
stulatio optati fedens cū dicit̄ dies
qz nr̄os **T**ertio abolitio eterni carce
ris **I**bi ab eterna damnatiōe **Q**uā
to retributō eterni luminis **I**bi et i
electorū tuorū. **P**rime ego petim̄
acceptatiōnem placētē cū dicimus
Hac igit̄ oblatōnē seruitutis nr̄e
q̄sumus dñe vt placatus accipias.
Et nota vt supra dcm̄ est qz lin̄ pa
pa p̄posuit vel p̄stituit **C**ōicantes a
Leo papa p̄m̄ p̄posuit **H**anc igit̄
oblatōem q̄sum̄ dñe a h̄ d̄z rōe ex
cellētie illī cui offertur **E**t d̄z ser
uitutis rōe offerētis **C**irca hęc q̄
ritur primo quāē sacerdos se vocat
seruū dicens seruitutis nr̄e alios at̄
vocat famulos dices. **S**ed a cūcte
famule tue. **D**icēdū qz seruitus fuit
int̄ducta p̄pter peccatū naz si nō
fuisset peccatum nō fuisset seruū als
terius h̄ bene fuisset famulat̄ a r̄ue
rentia **N**ā filius etiā in statu inno
centie posito qz ad am non peccasset
reuerentiā famulatus exhibuisset

patri **E**t ideo qz se debet quilibet re
putare peccatōre nō aut̄ alios **I**deo
vocat se seruū alios aut̄ famulos. vñ
etiā ad lr̄am. vñ d̄z oblatio seruitu
tis quia hic rep̄sentat̄ effusio sang
uinis xp̄i qui fuit nr̄m precū a nos
ex h̄ sum̄? serui eī? empticij. **J**uxta
illud **E**mp̄ti estis precō magno ac̄

Scdo q̄ritur quare dicit̄ plas
catus nōne semp̄ dñs est placatus
in h̄ sacrificiō **E**t dicēdū qz sic ratiōe
sacrificij a quātū est ex p̄te sacrifi
cij h̄ nō q̄tū ex p̄te ministrorū p̄mo
aliqū summe offensus qm̄ fuit in pec
cato mortali **S**equitur sc̄da p̄ticular
Diesqz nr̄os In qua ponit̄ postu
latio optati fedens **I**deo dicit̄ dies
nr̄os idest vitā nr̄am totam i tua pa
ce disponas **D**e qua p̄te dicit̄ ap̄ls
Et pax dei q̄ exupat̄ oēm sensū **N**ā
h̄ pax ē nō solū t̄p̄is p̄mo a p̄ctōris

Sequitur ab eterna damnatio
ne nos enpi. **H**ic ponitur amotio
eterni carceris hęc est em̄ naturalis
aditio appetitus quia malum fugit̄
et bonū p̄sequit̄ **D**amnatio eterna
est sum̄um malum. primo p̄pter pe
narū diuersitatem vñ **J**ob trahibūt
ab aquis minū ad calorē nimium
Scdo p̄pter penarū crudelitātē vñ
clamabat ille diues **L**u. xvi. **C**ru
or in hac flāma **E**t psal. **I**gnis sul
phur sp̄s p̄cellarū ps calicis eoz
Tertio p̄pter penarū eternitātē qz
nūq̄ finem habebunt **M**ath. xv.
Ite maledicti i ignem eternū **H**ęc
tria figurātur **A**poc. v. per illa tria

ve que clamabat aquila quā vide-
bat **Jo.** dicēs *xx. xx. ve.* habitātib?
in terra idest pccōrib? terrenis qui
habebūt tria *xx* et tria mala p̄dicta
sed qz nō sufficit fugere malū p̄mo
homo debet p̄sequi bonū **I**deo staz
tim petimus q̄ in vita eterna sit sū-
mum bonū **S**equitur et i electo-
rum tuorū iubeas grege numerari.
Vbi nota q̄tuor q̄ sūt in illa ineffabi-
li societate. primū est societas grōsa
cū dicit in electoz tuoz **S**cōm est
maiestas impiosa cū dicit **I**ubeas
tu scz qui es impator cui? iussioni
omnia obediūt. **T**erciū hūilitas vir-
tuosa qz dicit grege. **Q**uartū plus-
talitas numerosa qz dicit numerari
per xpm dnm nrm qz omēs orōnes
p̄ ipm exaudiūtur **E**t notat q̄ i ali-
q̄bo diebo fit addicō ad hāc igitur
oblationem scz in duobz sm ordi-
nē nrm scz in resurrectiōe et p̄t̄heco-
ste. qz h̄ petimus remuneratiōē q̄
habet fieri p̄ resurrectiōez vñ ap̄ls
Si xps resurrect et nos r̄surgem?
ideo fit additio illa die **I**tem habz
fieri p̄ grām sp̄s sancti p̄ quā dispo-
nimur i bonis et in bonis grē ideo fit
additio in p̄t̄hecostē. **E**t sm aliq̄s
in cena dñi qz p̄ h̄ sacrificiū nobis
remuneratiō dat vñ **Jo. i.** **Q**ui mā-
ducat hūc panē viuet in eternum.

De sacrificij cōsecratiōe sc̄da ps
p̄ncipalis canōis.

Sequitur quā oblatōem **H**ec
est sc̄da ps p̄ncipalis cano-
nis **I**n qua ponitur sacrificij cōses-

cratio et diuidit̄ in tres ptes. p̄mo
nāqz virtus cōsecrantis petitur **S**e-
cūdo ip̄a cōsecratiō p̄ficiat̄r ibi **Q**ui
p̄ndie q̄ pateretur. **T**ertō rei cōse-
crate cōmemoratiō exp̄mitur ibi vñ
et memores **P**rima diuiditur in tres
ptes. **N**ā in p̄ma ponitur sacrificij
ip̄ius vel oblatōis cōmemoratiō **I**n
sc̄da petitur ip̄i? oblatōis b̄ndictiō
ibi **Q**uesum? benedicta? **I**n tercia
ip̄i? sacrificij trāssubstātiacō ibi vt
nobis **ae.** **C**irca igitur istā ptem sic
p̄cedet nam p̄mo videbitur verborū
rū expositiō secūdo q̄tum ad cruces
q̄ sūt earū significatiō **T**ertio q̄re i
q̄busdā vbis sūt cruces redditur
rō **P**riō g^o videbitur istoz verbo-
rū expositiō q̄ ponit̄ i decretis de **se-**
di. ij. c. vtrū s̄b figura. ibi em sic ha-
betur. **B**ndictā. p̄ quā b̄ndiciamur
Asscripta? p̄ quā hoies ascribūtur
in celo. **R**ata? p̄ quā de visceribz xpi
esse cōsciam. **R**ōnabile? p̄ quā a besti-
ali sensu exuam. **A**ceptabile? quia
nobis ip̄is displicem? p̄ hāc accep-
tabiles e? vñico filio sumus **A**lio
mō expōit̄ sm **I**nno. **B**ndictā qz
hostia ista scilz xpus est imūnis ab
om̄i p̄cō et labe. **A**sscriptam qz hec
hostia in scripturis est p̄nūciata et
figurata. **R**ata? ad d̄rām oblatōnū
q̄ offerebātur i lege q̄ est nūc irrita
Rōnabile? qz nō offert̄ in p̄cudibz
vt hostia legis offerebat̄. **A**cepta-
bile. **c**tra illā de q̄ **psa.** **O**btulisti ho-
stiā nō acceptabile **V**el pōt dici q̄
h̄ verba dicūtur ad d̄rām oblatōis

Jude quā fecit tradēdo xpm qz illa
 fuit maledicta et maledicōem iudas
 rportauit iuxta illud **E**t induit ma-
 ledictionē sicut vestimētū. in ps̄ at
 illa fuit p̄scripta qz fuit deletus de
 libro vite **J**uxta illō ps̄. **D**eletur
 de libro uiuentū. **I**tē fuit irrita qz
 iniqua et detestabilis s̄ per opposi-
 tū nos petimus vt tu deus digneris
 facere hāc b̄ndictā. **I**tē **A**sscriptaz
Itē **R**atam et firmā oblatōem **I**tē
Rōnabilem. **I**tem **A**ceptabilem.
Cū thomas alit̄ exponit in.iiii.
 sentēciar̄ et dicit qz s̄ verba possūt
 referre vno mō ad h̄ est res cōtenta.
In hoc sacramento idest xpm q̄ est
 hostia b̄ndicta ab omi peccati ma-
 cula immunis. **A**sscripta idest figura
 ta figuris veteris testamētū et p̄desti-
 natōe diuina p̄ordiata. **R**ata quia
 nō trāsitōna. **R**ōnabilis p̄pter con-
 gruitatē ad placandū irā. qz homo
 nō poteat satisfacere q̄ debebat **I**p̄
 fecit rōnabilit̄ qui fuit deus vt posset
 homo vt deberet. **A**ceptabile p̄pter
 efficaciam mirabilem. **A**lio mō pos-
 sunt referri ad illā hostiā que est sa-
 cramētū tm̄ quā sacerdos petit fieri
B̄ndictā vt deus eā cōsecret sed vt
 cōfirmet q̄tū ad memoriā dicit **A**s-
 scriptā sed q̄tū ad p̄positū imo-
 bile **R**atam s̄ vt acceptet **R**ōnabi-
 lem q̄tū ad iudiciū rōnis **A**cepta-
 bilem q̄tū ad b̄nplacitū volun-
 tatis. **T**ertio s̄ verba possunt refer-
 ri ad effectū tm̄ huius sacramenti vt
 debent exponi vt supra habitū est et

habet in decretis. **B**̄ndictā p̄ quā
 b̄ndictiō **A**sscriptā p̄ quā in cel̄ as-
 scribit̄. **R**atā p̄ quā in mēbris xpi
 censeam̄ **R**ōnabile p̄ quā a bestiali
 sēsu exuam̄. **A**ceptabile deo sumus
 accepti. **P**̄ter v̄idēdū qz cruces
 significēt **E**t sciendū qz s̄ fuit quicqz
 cruces tres cōes sunt panis et calici.
 vñ sup̄ totū fieri debēt. q̄rta aut̄ ap-
 priat̄ panis et q̄nta calici. p̄ma aut̄
 fit sup̄ b̄ndictā. sc̄da sup̄ asscriptā
 tertia sup̄ **R**atam. et hee tres cruces
 fignt̄ tres dies q̄bo xpus p̄dicauit
 p̄ d̄m̄caz i ramis palmar̄ v̄l fignt̄
 tridū q̄ xps̄ iacuit i sepulchro vel
 fignt̄ tria loca corpis in q̄bo passus
 fuit sc̄z man̄ lat̄ et pedes. **I**n
nocen̄. fuit tres cruces qz denarius
 triplicat̄ v̄z triginta et xps̄ fuit redi-
 t̄. xxx. denarijs qz q̄libz vt aliqui
 credunt valebat decē vsuales et sic
 triginta valebat̄ tricētos. **N**ā iudas
 fuit tristis de vngēto marie magda-
 lene q̄ vixit pedes **I**hu et ait poteat
 hoc vngētum vendari **T**ricētos
 denarios ac. **E**t istos tricētos vo-
 luit recuperare vendendo xpm. **A**lij
 dicūt qz ipse furabatur decimum de-
 narium. de tricētis aut̄ denarijs su-
 mendo decimū habeb̄ triginta cogita-
 uit **J**o quia illos non potuit furari
 in venditione vngenti voluit recu-
 pare eos in traditōne xpi et tūc illi
 triginta denarij essent vsuales. **F**uit
 ergo ibi tres cruces ad designandū
 numerum venditionis sed post fuit
 due vna super panem cum dicitur

ut nobis corpus **Alia** sup calicem
 cu dicitur et sanguis fiat et hec due cruz
 ces figunt venditorē et venditū **Vel**
 qz xp̄us in corpe et aīa passus est.
¶ Pōt dici quia prime tres cruces
 figunt tria q̄ circa h̄ fecit xp̄s nā acce
 pit et bñdixit et dedit. sed alie due fi
 unt ad designādū v̄ba q̄ dixit xp̄s
 qn̄ corpus et sanguinē tradidit dis
 ces **Hoc** est corpus meū. et hic est
 calix. **Possunt** etiā dicere qz om̄es
 iste cruces fiunt ad designādū quī
 qz vulnera xp̄i **Tertio** q̄ntur q̄re
 nō fiunt cruces sup illa duo v̄ba
 vltima scz rōnabile et acceptabilem
 ita bñ ficut supra tria p̄ma **Et** ad h̄
 pōt dici qz in istis q̄nqz d̄coibz petis
 mus quiqz nobis dari scz remissio
 nē p̄ccōrum cū dicimus bñdictam
 ascriptionē eternoz cū dicim̄ as
 scriptā. **Augmētū** meritoz cū dicim̄
 m̄ r̄atā. **Discrecōem** agendoz cū di
 am̄ rōnabile. **Acceptatōem** actio
 nū cū dicimus acceptabile **Deq̄**
 tur ut nobis fiat corpus et sāguis
 dilectissimi filij tui dñi nr̄i ih̄u xp̄i.
Et h̄ pomit trāssubstātiatio i corp̄
 xp̄i **Circa** qd̄ queitur p̄rio quare
 dixit fiat. **Et** dicendū qz rō est q̄dr̄u
 plex. p̄ma est ad alludendū illi v̄r
 bo q̄ dixit maria angelo **Lu. primo**
Fiat mibi s̄m v̄rbū tuū. **Secūda**
 rō est melior ad alludendū v̄rbo cre
 atōis ad designādū qz eadē potētia
 req̄nt̄ i trāssubstātiatōe ficut in re
 nū creatōe de q̄ habetur **gen̄. i. Fiat**
 lux fiat lūiana rē. **Et** seq̄tur et fcm̄

est ita. **Tercia** rō ad designādū qz
 sacerdos nō est nisi minister solum
 huius sacramēti scz ineffabilis suce
 sionis **Ideo** nō in p̄sona p̄pria loq̄
 tur dicēdo facio sed in p̄sona xp̄i lo
 quēs dicit fiat **Quarta** rō est quia
 h̄ trāssubstātiatio oportet qz fiat p̄
 v̄rbūm transitivū significativū.
Ideo nō dicitur qz panis fit corp̄
 xp̄i nec h̄mōi s̄ bñ panis fit corp̄
 xp̄i ideo dicit fiat. **¶** **Secūdo** querit̄
 quare dicit dilectissimi dicēdū qz me
 rito dicit quia p̄ excellētiam sibi so
 li cōuenit et ratione diuinitatis et rō
 ne humanitatis que deo placuit tm̄
 qz de om̄ibz offensis p̄teritis. p̄nti
 bus et futuris. ip̄ius mūdi patrem
 placavit et etiā pro mille talibz mū
 dis si essent **Anselmus. ij. Cur** deus
 homo rē. **Quare** aut̄ dixit ih̄u xp̄i et
 quomodo hec noīa cōpetunt sibi di
 ctum est supra. **¶** **Tertio** queritur
 q̄re hic debent fieri due cruces vna
 cū dicitur corpus et hec super panē
 alia cum dicitur sanguis. et hec fit
 super calicem et significat qz hoc sas
 cramētū valz ad salutē aīe et corp̄is
¶ **De consecratiōis p̄fectione**
¶ **Seq̄tur** q̄ p̄die rē. h̄ ē sc̄da ps
 sc̄de p̄tis p̄ncipal̄ canōis in q̄
 pomit cōsecratiōis p̄fectio et diuitur in
 duas p̄tes. nā p̄rio pomit solēmitas
 quā adhibuit cū dicit et eleuatis ocul̄
¶ **Secūdo** pomit fōr cōsecratiōis corp̄is
 quā instituit ih̄u. **Hoc** ē corp̄ meū
¶ **Tertio** pomit forma cōsecratiōis san
 guinis quā dixit ih̄u **¶** **Similimodo**

Quarto vba institutiois q̄bo discipulos
 sacerdotes instituit ibi **H**ec q̄d̄es cū
 q̄z **A**dhuc p̄ma in duas ptes p̄mo
 ponūt verba q̄ se tenent ex pte t̄p̄is
Sec̄do q̄ se tenēt ex pte solēnitatis
 ibi eleuatis oculis **C**irca h̄ nota
 p̄mo q̄ h̄ verba sūt mire efficacie et
 virtutis vñ d̄r **Jo. vi.** Verba que
 ego loquor vobis sp̄s et vita sunt
 ex istis verbis multi abierūt retroz
 sū p̄pter q̄d̄ fuit p̄ma heresis vt has
 bet **de iose. di. ij.** Cū om̄e crumē Qñ
 em̄ audierūt discipuli **C**aro mea ve
 re est c̄bo et sanguis meus vere est
 potus multi abierūt retroz sū corpa
 liter hoc intelligētes h̄ dñs conuer
 s̄ ad discipulos dixit **N**ūq̄ et vos
 vultis abire **R**ndit petrus. Dñe ad
 quē ibim? verba vite eterne habes
 et̄. **N**ā certe sicut h̄ vba vite eter
 ne. vñ p̄mittūtur q̄d̄ā p̄ modū pre
 ābuli **E**t p̄sequitur vba in q̄bo cō
 sistit virt? facti **S**ec̄do nō q̄ tot? ca
 non et sp̄alit a cōicātes vsq̄ ad ver
 ba cōsecr̄tiois totū est c̄nexū **J**o ibi
 ponit̄ iudicio **N**ec nō et q̄ q̄d̄ ē relas
 tuū vt referat̄ ad p̄cedētes et on̄da
 tur q̄ vba illa p̄bata sūt a xp̄o **Q**ui
 p̄die idest i die cene p̄cedēti die añ
 passionē **N**ā in lege eor̄ luna dec
 ma portabat̄ agn̄ pascāl̄ et serua
 bat̄ vsq̄ ad lunā. xiiij. vsq̄ ad ves
 perā **E**t tūc comedebāt agnū pasca
 lē. **I**ta fuit factū p̄ filie de filio dei q̄
 in die iannis palmar̄ intrauit ciuit
 tatem et tūc luna erat decima **E**t tūc
 sūm̄i sacerdotes et scribe tractare ce

perūt de eius morte et etiaz modum
 quomō eū interficerēt **I**n die autē
 cene misit duos discipulos vt para
 rēt pascha eis et tūc luna erat. xiiij.
 et tunc fecit cenam cū eis et comedit
 et i crastinū pasceus erat dies pa
 sche et solēmitas incipiebat in ves
 peris sc̄z qñ comedebant agnum pa
 schalem **J**o dicit. **Q**ui pridie q̄ p
 nostra om̄i salute pateret̄ idest ante
 diem passionis **D**e q̄tur accepit
 panem. **E**t nota circa hoc aliqua p̄
 mo de pane quis et qualis debeat eē
 et hoc visum ē supra diffuse **L**e
 cūdo notandum q̄tūm ad figuram
 q̄ debet esse hostia figure rotūde ad
 modū denarij. triplia ratōe. primo
 qz p̄ denarijs fuit v̄ditus **S**ec̄do
 qz p̄ h̄ desiguat̄ eterne retributiois
 meritum **E**t p̄m̄ium q̄d̄ in euange
 lio denario cōpatur **M**ath. xx. **C**ō
 uentōe aut̄ facta cum oparijs ex de
 nario diurno **T**ertio ad ostendēdū
 q̄ ille qui cōsecrat non habet prin
 cipium neq̄ finem cū sit deus. sicut
 videmus q̄ in figura spherica nō est
 principium neq̄ finis. **T**ertō notā
 dum q̄tūm ad ritum q̄ sacerdos di
 cens **Q**ui pridie q̄ pateretur debz
 digitos super mappam altaris ter
 gere sc̄licet illos quatuor cum qui
 bus accipitur panis qui sūt pollex
 vtriusq̄ manus et index ut dignius
 et mundius hoc sacramentum tan
 gat q̄ nil dignius vt habet̄ **de iose.
 di. ij.** **N**ibū. **Q**uo facto incipit pro
 ferre hęc verba accepit panem **J**p̄

sacerdos hostiā accipit reuerēter .p
 mo man? suas iūgendo p modum
 adoratiōis **P?** seqtur **In** factas ac
 venerabiles man? suas. **Nec** mir? si
 manus eius scē dicuntur a q̄ ois san
 ctificatio dimuat vñ dī: **Eze . xxxix .**
Ego dñs qui scifico vos. **Et**ā vene
 rabiles nā man? eius oia ediderūt
 vñ dī: **Job . x .** Man? tue dñe fecerūt
 me. **Ideo** h̄ bñficiū scē a venerabili
 ter debet ptractari qd̄ vt fiat decēd?
 man? sacerdotū cōsecratur a bñdiciū
 tur **Et** ideo ve illis sacerdotibus qui
 man? cōsecratis a bñdicitas a dedica
 tatas ad tantū misterū pagendus
 ad cultos illicitos a imbonestos ex
 tendūt de quibus bernardus ita di
 cit **In** mltis mlt̄ aplice r̄gnat for
 nicatio qui puritatis actori impus
 ro corde mistrantes nō verentur sta
 re an̄ angelū dñi q̄ secet eos medio
 et dispdat h̄ oīno audent agni ima
 culati sacras cōtingere carnes a tin
 gere sāguinē saluatoris man? suas
 nepharias a malignas q̄bo paulo
 ante meretrices attractauerūt sic et
 altaria etiā circuire a ps̄ . decantare
 cū tamē h̄mōi laus fit execrabilis a
 oratio fiat i peccatis hec ille. **Cir**
 ca p̄dicta ad maiore a clariore eui
 detiam videbunt multa circa p̄dicā
 verba **Et** p̄mo circa h̄ qd̄ dicit **Pri**
 die idest die cene q̄runf . p̄mo circa
 tēpus **Quare** xp̄s in die cene h̄ sac
 mentū instituit **Et** videt q̄ nō tunc
 h̄ p̄ passionē instituere debuisset p
 bato qz h̄ sacramentū est a fit i me

moriā passiois xp̄i sed memoria est
 ē p̄teritorū ḡ p̄ passionē institui
 debuisset **Item** h̄ sacramentū nō da
 tur nec debet dari nisi baptisatis . h̄
 baptisatū institutus fuit post passio
 nē ḡ a hoc sacramentum tūc debuit
 instituisse **In** oppositū arguit a p
 bo q̄ debuit institui an̄ in principio
 p̄dicatiōis qz q̄ primo capiūtur ar
 cius memorie impmūtur sicut p̄tz
 de h̄is que in pueritia homo capit
 sed xp̄us voluit q̄ artissime h̄ sacra
 mentū memorie cōmendaret ḡ a c̄.
Dicēdum hac die institui debuit et
 nō ante p̄pter quatuor rōnes. **Pri**
 mo ratiōe hui? sacramenti assigna
 tionis **Nam** necessitas que assigna
 tur quare h̄ sacramentum oportue
 rit institui est . qz ad perfectionem
 nostram exigebatur vt caput n̄m
 nob̄ realiter cōiungeretur sed toto
 tempore p̄cedēte xp̄us sub p̄pria
 specie cū hominibus cōuersatus est
 ergo nō oportuit ante hoc sacramē
 tum institui sed tunc vt dicit **Euse**
bius quāto corpus assumptum ob
 laturus erat **Secundo** ratiōe lega
 tiōis figuratiōis . **Nam** xp̄us q̄
 diu fuit in mundo cōuersatus figu
 ras legis seruare voluit . factus sub
 lege vt eos qui sub lege erant redi
 meret p̄m aplm **Secund**o veniente ver
 itate cessat figura a vmbra . ego re
 cedente xp̄o per mortem quāto figu
 re legis terminante erant debuit in
 stitui . **Tertio** rōe rēp̄sentatiōis **Nā**
 hoc sacramentum est rēp̄sentatiuū
 liij.

Nota sua huius

C
dñice passiōis ergo congruū erat imi-
nente iam passione institui. Quar-
to rōe forciōris imp̄ssionis qz que
ultimo fuit magis memoie imp̄mū-
tur g° vltio p̄ cenā institui debuit
a xp̄o recessuro q̄ h̄ rō tāgitur de con-
se. di. ij. c. **L**iq̄do vbi dicit q̄ in memo-
ria q̄ in exp̄ssioe passiōis xp̄i ē insti-
tutū **A**d argumēta g° **A**d p̄mū di-
cendū q̄ imminēte passiōe xp̄i corda
discipulorū magis erant affecta ad
passiōez q̄ passiōe iā p̄acta q̄n erāt
immemores p̄ssure passiōis p̄pter
gaudiū resurrectiōis iō memoriale
passiōis magis erat eis p̄ponendū
an̄ q̄ p̄? **I**deo tunc erat memoriale
sed instituebat̄ in memoria ī poste-
rū celebrādū. **A**d secūdū dico q̄ nō
est necessariū eūdē eē ordinē institu-
cōis sacramētōz q̄ p̄ceptōis sed vt
ad finē que nobis p̄scit vltio p̄ues-
nim? iō eucaristia est quodāmo f̄is-
nis baqtisimū qz p̄ baqtisimū aliq̄s
cōsecrat̄ q̄ disponit̄ ad eucaristie p̄-
ceptōem sicut p̄ ordinē ad ei? cōse-
cratōez. **A**d aliud in oppositū dice-
dū q̄ illa rō p̄cedit de illis q̄ a prin-
cipio q̄s capere p̄t apli aut̄ nō fue-
rūt tāta misterij capaces. iō in fine
h̄ eis p̄ponendū fuit **I**te rō de illis
p̄cedit q̄ memoie ip̄rimunt̄ p̄pter
seip̄am sed de illis q̄ memoie ip̄ris-
munt̄ p̄pter ip̄am affectiōem ad di-
centē secus ē vñ verba amicorū a no-
bis recedēdū in fine nobis deā ma-
gis memoie ip̄rimunt̄ p̄pter qd̄ rō
nō valet **S**ecūdo q̄ritur q̄tū ad

D
cōicatioem vtrū xp̄us in cenā debet̄
se sibi q̄ ip̄e māducauerit q̄ videt̄ q̄
nō qz qd̄ māducatur in cibū sumit̄
tur sed assumēs nō est assumptum
ēgo q̄c. **I**n oppositū habet̄ de cōse.
di. ij. **N**ec moyses vbi dicitur dñs
ih̄s cū aplis cuiusā q̄ cōmuniū ip̄e q̄
comedit q̄ q̄ comedit̄ **R**esponso di-
cēdum q̄ de hoc est duplex opinio
dicunt quidē q̄ non manducauit
xp̄us corpus suum in cenā sed tan-
tum manibus accepit. sed expresse
Ruth tertio in glosa sup̄ illud **C**ū
qz comedisset bibisset q̄c. quia xp̄s
comedit q̄ bibit in cenā q̄ ip̄e parti-
cipauit eis **I**deo om̄ino tenetur cōi?
q̄ ip̄e corpus suum manducauit.
Vnde q̄ āt̄iqui verus facti sūt. **R**ex
sedet in cenā turba cincta? **D**uodenar̄
Ped tenet in manibus se abat ip̄e
se abus. **S**ed nota q̄ ip̄e nō comes-
dit vt ip̄e aliquem effectum conse-
queretur a sacramento sed ut exem-
plum manducandi alijs daret **A**d
argumentum ergo dicēdum q̄ idē
nō potest esse assumēs q̄ assumptū
sub specie p̄pria sed sub specie alie-
na p̄mmo bene. xp̄us em̄ sub specie
p̄pria distat quodāmodo a semet
ip̄so sub specie sacramenti **V**nde in
specie p̄pria est in celo sed sub spe-
cie sacramenti est in altari. et sic nō
est incōueniens q̄ semetip̄sum assu-
mat **T**ertio queritur vtrū xp̄us
tradidit corpus suum in cenā domi-
ni. videtur q̄ nō quia ip̄e mandat
sac̄tū nō dare cambus **M**ath. viij.

sed ipse debuit implere quod mandat
ergo iude non dedit corpus suum. In op-
posito arguitur quod sine exceptioe dicitur
Math. xxvi. Accipite omnes et
comedite sed iudas erat presens et de
numero 9o dedit iude. Ratio dicens
dum secundum Augustinum. Corpus suum iude dedit
cum alijs propter duas rationes. primo ut
exemplum nobis daret quod peccatoribus oculis
non sunt sacramenta deneganda. Se-
cundo ut omnem occasionem malefaciendi
sibi auferret. ipse enim iudas occasionem
malefaciendi habuisset quod dicitur hinc
alios fuisse percutus. **V**ilarius tamen
non tenet videtur sed primum nunc con-
tinetur. Ad argumentum ergo dicendum
quod licet iudas tunc carnis fuisset tamen erat
occultus. ideo noluit Christus eum detegere co-
ra alijs ne in desperationem veniret et
sic liberus peccaret. **Q**uarto quod
vtrum sub buccella Christus iude dedit in
cena videtur quod non fecit quod iohannes. xiiij.
dicit quod per buccellam intravit ipsum sa-
thanas ergo accipiendo buccellam pec-
cauit. In oppositum per glossam que **J**oh.
xiiij. super illud cui intinctum panem por-
rexero etc. Ratio Christus iude corpus suum
dedit primo cum alijs discipulis sed po-
stea buccella ei porrecta intincta in
ostentationem perditionis eius purus pa-
nis fuit sic habetur ex glossa iam indu-
cta **J**oh. xiiij. Et hoc dicit sanctus thomas in
iii. suo. Ad argumentum ergo dicen-
dum quod iam sathanas in ipsum intraverat
sed dicitur tunc intrasse quod peccatum suum
tunc magis fuit augmentatum propter
sumptionem quod cum magistro manu mitte-

bat in catino ut audacia vanam con-
scientiam viceret metiret ut dicit **M**ath.
xiiij. super illo Qui intingit mecum ma-
nu etc. Et ratioe huius augmenti pec-
cati in eo dicitur sathanas intrasse.
Quequitur Et eleuatis oculis in
celum ad te deum patrem suum omnipoten-
tem ubi tangitur solemnitas consecratio-
nis. **L**euauit enim oculos Christus triplici
ratione. Primo ratione recognitionis. Nam per hoc
insinuauit omnia habere a patre et nihil habere
nisi a patre vnde dicit. Omnia mihi tradita
sunt a patre meo. Secundo ratione eruditionis
ut nos erudiret quod in principio ope-
rum nostrorum debemus dirigere mentis o-
culos ad deum tanquam ad actorem bono-
rum operum patris. **O**culi mei semper ad
dominum etc. Tercio ratione mire operationis.
Nam legitur in lazari suscitatioe o-
culos ad patrem leuasse. **J**o. xi. Cum ego
hoc opus sit maius ergo multo me-
lius debuit hic oculos ad patrem ele-
uare. **C**irca hoc quod dicitur Et eleua-
tis oculis cum nullus euangelistarum
hoc posuit quare hic ponitur. **R**espon-
detur ab Innocentio quod ab apostolo
multa sunt tradita et ordinata sicut
illud pauli quod apparuit plus quam quin-
gentis fratribus non ponitur ab eu-
gelistis. **P**ropter quod notandum ad
evidentiam multorum que hoc addunt
quod euangelistarum precipua cura fuit
euangelicam describere hystoriam ma-
gis quam formas tradere sacramentorum
quas apostoli (sicut a domino acceperunt)
promulgauerunt et sancte ecclesie tra-
diderunt. **A**ntequam euangelia essent
liij

scripta p̄ annos aliq̄s facta erāt sā
 cramentorū institutio a xp̄o et ip̄a sa-
 cramenta iam fuerāt p̄ ap̄los p̄mul-
 gata. q̄z **Matheus** ap̄ls et euāgeli-
 sta prius scripsit euāgeliū in iudea
 anno d̄m̄ice incarnatois. xl. a passio-
 ne. v. vj. vel. viij. **Cōstat** aut̄ ex acti-
 bus ap̄loz q̄ an̄ erat sacramentoz
 frequēs vsus in eccl̄a p̄mitiua. **Jō**
 in canone misse q̄ eccl̄a vtit̄ p̄ ḡna-
 li forma verborū quā xp̄s expressit
 quedā adiecta sūt que null̄ euāge-
 listaz legit̄ exp̄ssisse sicut ē illud et̄
 mi testamētū misterū fidei. **Item** ip̄i
 euāgeliste se mutuo suppleuisse les-
 gūtur q̄ ab aliq̄ illorū vel aliq̄bus
 sunt om̄issa sicut pt̄z cū tres euāge-
 liste posuerūt **Hoc est corpus meū**
Lucas adiecit q̄d p̄ vobis tradetur
Et cū Math̄. et Marc̄ dicāt p̄ mul-
 tis **Lucas** dicat̄ p̄ vobis **Math̄.** aut̄
 in remissionez peccōrum adiecit **Ea**
 igit̄ que apponūtur possunt ex alijs
 locis euāgelij app̄bari. **Ex** h̄ pt̄z re-
 spōho ad multa q̄ obia p̄nt et de h̄
 habes vt dicat̄ **Innoc̄. iij. ti. de cele-**
mis. c. Cū marthe. **Sequit̄** tibi
 gr̄as agens **A** q̄ est om̄e datū opti-
 mū et om̄e donū perfectū vt **Jaco-**
bus dicat̄ **Sequitur** b̄ndixit scilicet
 bened̄cōe celesti et virtute v̄bi qua
 auertitur panis in corp̄ xp̄i **Et** nō
 q̄ hic debet fieri crux sup̄ panem cū
 dicat̄ b̄ndixit. sic q̄ manu sinistra te-
 neatur panis et dextra signet̄ **Et** no-
 ta q̄ sicut debet hic facere crucē sup̄
 corpus dicēdo benedixit **Ita** aliam

sup̄ sanguinē et fiḡt q̄ h̄c d̄lle b̄n-
 dictiones valent ad salutē anime et
 corporis **Sequitur** ac fregit scilicet
 panem ita q̄ hostia cōsecrata est in
 qualibet parte sicut ī tota vt decla-
 ratum fuit supra in principio huius
 tractatus **Qua** fractione facta seq̄-
 tur **Dedit**q̄z discipulis suis dicens
Accipite et manducate. **Et** nota per
 h̄ q̄ dicat̄ **Accipite** et comedite fiḡt
 duplicem modū sumēdi scilicet sacri-
 mentalem et sp̄ualem **In** sacramen-
 tali accipimus corpus xp̄i **In** sp̄ua-
 li aut̄ incorporamur corpori mistico
 quod est ecclesia **Primus** aut̄ mo-
 dus sumēdi scilicet sacramentalis
 potest esse bonoz et malorum **Sed**
 secundus modus scilicet sp̄ualis nō
 est nisi bonorum. **Et** primus sine se-
 cundo nihil valet nec proficit quia
 s̄m̄ apostolum primo ad **Clor. xj.**
Qui manducat indigne iudicium
 sibi māducat et bibit **Et** sanct̄ tho-
 mas in prosa corporis xp̄i dicat̄ sic
Sumūt boni sumunt mali sorte ta-
 mē inequali vite vel interitus **Mo-**
dus ergo sacramentalis sumēdi sig-
 nificatur per hoc q̄ dicat̄ur accipi-
 te. **Modus** autem sp̄ualis per hoc
 q̄ dicat̄ur manducate. **Circa** hoc
 q̄ dicat̄ **Benedixit** ac fregit vtrum
 bene dicat̄ur et videtur q̄ non quia
 virtute verborum istoz scilicet **Hoc**
 est corpus meum. fit cōuersio ergo
 xp̄us primo fregit q̄ cōfecerit. sed
 ecclesia primo cōficiat et postea fran-
 git ergo videt̄ q̄ male faciat **Item**

xps qm̄ tr̄didit aplis corp̄iā cōfec̄
 rat h̄ p̄mo tradidit et dixit **A**c̄cipite
 et māducate et p̄ sēq̄tur h̄m euāge
 listas **H**oc est corpus meum ergo
 videt̄ q̄ verba male ordinantur vel
 xps per alia verba cōfec̄erit **D**icēdū
 q̄ de h̄ est alia opinio dicūt em̄ ali
 qui q̄ quia xps habet potestatem
 excellentie in sacramētis absq̄ om̄
 ni forma cōfec̄it et post verba pro
 tulit alijs formam dando deinde cō
 secrandi et hanc opinionem tangit
Innocētiū sed h̄ nō videtur suemēs
 q̄ in textu euangelij dicitur. **B**ene
 dixit q̄ sine aliquibus verbis non
 est factum **A**lij dicunt q̄ cōfec̄it nō
 sub h̄is verbis sed s̄b alijs nobis
 ignotis sed hoc est falsum quia sa
 cerdos in h̄is verbis conficiens nō
 p̄ferret ea tūc prolata a xpo. **V**n̄ si
 tūc non fiebat cōuersio per ista nec
 mō fieret **I**deo alij dicunt q̄ cōfec̄it
 sub eis verbis sed ea bis p̄tulit
 p̄mo tacite cū b̄ndixit. sc̄do apte cū
 distribuit vt formam cōsecrādi da
 ret sed hoc etiam nō videtur cōueni
 ens quia nō proferuntur a sac̄do
 te cōsecrāte in p̄sona xpi ut in ocul
 to p̄lata nō em̄ dicit b̄ndixit dicens
Hoc est corpus meū sed dedit di
 cēs **A**c̄cipite et māducate et̄. **E**t iō
 alij melius dicunt q̄ xpus ea tm̄ se
 mel p̄tulit et eis semel prolatis cōse
 crauit et formam cōsecrādi dedit h̄
 em̄ participiū dicens nō importat cō
 comitantia solum ad h̄ verbū dedit
 sed ad hoc cū alijs predictis vt sen

sus sit dūm benedixit et fregit et des
 dit discipulis: hęc verba p̄tulit **A**c
 cipite et̄. **V**el h̄m quosdā **E**uāgelis
 sta nō seruat ordinem verborū que
 a dño sunt prolata **O**rdo em̄ fuit ta
 lis **A**ccepit panes et benedixit dicens
Ac̄cipite et̄ sed primum melius di
 citur **E**t per hoc patet responsio ad
 argumenta et̄.

De fōr̄ cōsecrōis corp̄is xpi

Hoc est corp̄ meū. h̄ est sc̄da
 p̄tula in q̄ posita solemmitas
 te quā adhibuit panis fōr̄ quā isti
 tuit **E**t p̄rio nō q̄ h̄ q̄ dicit nō est
 de fōr̄. nec̄io ei nō panis in euāgelio
 nec ē de forma tāq̄ necessariū. p̄mo
 sine ip̄o fieret cōsecrātō h̄ peccaret q̄
 sciēter dimitteret q̄ xps credit ip̄z
 posuisse. **I**terū ita iuenit in missali
 b̄ti petri romē et eccl̄a sic instituit q̄
 debet dici. q̄re aut̄ nō panis dicēdū
 q̄ p̄pter cōtinuatōem ad p̄cedentia
In quibus v̄bis cōsistit tota forma.
Sc̄do nō q̄ in h̄is solis v̄bis hoc
 est corp̄ meū cōsistit tota fōr̄ et tota
 v̄tus cōsecrōis. posito q̄ nihil aliud
 dicetur dū tm̄ est materia debita et i
 tēto faciendi id q̄ eccl̄a facit **V**n̄.
verborū fōr̄ v̄mo cū mixta sit aqua.
Panis triticus in tēto p̄sbyteratus.
Solum cōficiunt ornatū cetera fig
nāt. Tercio nota q̄ post q̄ sacerdos
 corpus xpi tegit et deposuerit ex tūc
 debz digitos suos sc̄z indicē et polli
 cē v̄triusq̄ manus tenere diunctos
 ne de cetero aliquid tāgat aliud do
 nec cōmunicauerit et lauent digitos

Circa h^o q^o d^r hoc est corp^o meū
 multa q^orun^t p^rio q^ore nō dixit caro
 ita bñ sicut corpus qz **Jo. vi.** dixit
Caro mea est cū g^o a h^o debuit di
 cē p^rapue qz caro magis sonat ali
 qd ad nutrimentū ptinēs **H**z dice
 dū q^o duplex ē rō quae nō dixit car
 ro mea vna natural^r a realis qz cor
 p^o plus dicit q^o caro s^m vsū loque
 di qz corp^o ipostat carnē neruos et
 ossa ex q^obus omib^o constat v^oz x^pi cor
 pus **C**aro aut nō **E**t qz h^o accipitur
 corpus x^pi ill^o qd traxit de virgine
 qd est passum a crucifixum. ideo de
 buit dicere corp^o. **A**lia rō est misti
 ca ad designādū q^o incorpam p hoc
 sacrificiū corpi mistico vt hētur eo.
 ti. c. **C**ū martlx **E**t nō hic q^o in h^o sa
 crificiō aliq^o ē sacmētū tm. aliq^o est
 res tm. aliq^o res a sacmētū fit **S**a
 cramentum tm est spēs panis a vini
 qz ideo dicunt^r sacramētū qz aliud
 h^ont h^o nō simpliciter res qz p aliud
 significatur **H**z sacramētū a res sa
 cramenti ē corpus x^pi verū qd ē res
 qz est aliq^o sacrū significatū sed di
 cit^r sacmētū qz h^ont v^omonē fidelīū
 Res aut a nō sacramētū est v^ontas
 fidelīū in x^po capite suo **S**ecūdo q^o
 rit^r v^oz corpus x^pi sit in sacramēto
 realiter **D**icēdū s^m aug^o . li. lxxxij.
 . q. q^o circūstancia scripture exponit
 scripturā an dicta in ea debeant ac
 cipi p^rie vel figuratiue verbi grā.
Jo. iii. dixit x^ps **E**go sum vitis v^oz
 ra. **S**i volumus intelligere si dixit
 p^rie vel figuratiue videatur quod

seq^otur a v^oz palmites. **S**ic ergo
 x^pus fuit vitis sicut apli palmites
Constat aut q^o palmites nō fuerūt
 p^rie ergo figuratiue a ita x^pus vi
 tis **A**d p^rositum x^pus dixit **H**oc
 est corpus meum **V**ideam^o qd seq^o
 tur **Math. xxvi.** quod p vobis tra
 detur **C**onstat aut q^o corp^o qd tra
 ditum fuit p nobis fuit verū corp^o
 x^pi natum de virgine ergo ill^o ver
 bum dictum est s^m p^riam signifi
 cationem nō s^m methaphoram vel
 figuratiuam locutiōem **T**ertio q^o
 ritur quid significat istud p^ronome
 hoc qz aut demonstrat panem. aut
 corpus x^pi. **S**i demonstrat panem
 falsum est dicere q^o panis sit corp^o
 x^pi. **S**i dicas q^o demonstrat corpus
 x^pi etiam falsum est quia nō dū est
 ibi **A**d hoc respondet glosa de cōse.
 di. ij. **E**t dicit q^o illud p^ronomen h^o
 materialiter ponitur a nihil signifi
 cat quousqz totum est pronuntia
 tum sed hoc nō valet quia sunt ver
 ba significatiua a operatiua. **I**tem
 idem possit peti quando ipse dixit in
 consecrando quid ostēdebat. **S**i di
 cas panem: falsum est quia panis
 nō est corpus x^pi **D**icendum ē ergo
 breuiter sicut dicit s^mctus **Thomas**
 in quarto i octauo articulo q^o ill^o
 p^ronomen scilicet hoc est ostensiuū
 rei cōmūis v^otriqz termino scilicet a
 quo a ad quem **C**ommune autē in
 hac trāssubstāciatōe sunt accidēcia
In alteratōne subiectū a in genera
 cōne materia. hoc aut nō demōstrat

determinate terminū ad quē est sig-
nificacō trāssusbatōis determinate
qz tūc significatō locutōis p̄suppo-
neret entitatem rei significatē et nō
ēēt causa ei? cū h̄ verba nō solū sint
rep̄ntatiua p̄mo causatiua et p̄ cōis
p̄cedūt saltē natura effectū. nec ite-
rū demōstrat t̄minū a q̄ determinate
qz ei? significacō impediret veritatez
significacōis toti? locutōis. Relin-
q̄tur 3° q̄ demōstret h̄ q̄ ē cōe vtri-
qz termino Et p̄ h̄ ptz r̄nsio siue solu-
tio ad obiectū **Quarto** q̄nt vtz
sacerdos dicat verū dicēdo h̄ est cor-
pus meū. Dicēdū q̄ p̄mo qz nō di-
c̄t nisi in p̄sona xp̄i et nō in p̄sona
p̄pria qz tūc falsū ēēt sed loq̄tur re-
citāto verba xp̄i q̄ h̄ac efficacā ha-
bēt cū p̄ferunt a sacerdote cū inten-
tōe debita vt sup̄ dictū est **Quinto**
q̄ntur vtz h̄ fōi sit bona et aueniēs
videt q̄ nō qz in forma alioz sac̄-
mētōz ponit aliq̄ ptinēs ad mini-
strū sicut in baptismo dicit Ego te
baptizo sed in hac forma nō ponit
ministri forma ergo q̄c. Dicēdū q̄
in alijs sacramētis minister duplici-
ter opatur vno mō verba p̄nūciās
alio mō actū aliq̄ exteriorē exers-
ceus vt in baptismo apparet. Ideo
oportet q̄ in illis verbis verba pla-
ta significant actū exercitātū Sed
in aliq̄ alio sacramētō minister nō
opatur nisi verba p̄nūciās. Ideo
oportet q̄ verborū significacō imedi-
ate ad h̄ qd̄ efficit referatur et qz in
h̄ sacramētō ei? p̄fectio in ip̄a ma-

terre cōsecratiōe cōsistit vbi minister
nullū actū h̄z nisi p̄nūciatōez v̄borū
Iō h̄ ē cōueniēs fōi h̄z sac̄mētū sc̄z
Hoc est em̄ corp̄ meum. Et sic ptz
ad argumētū q̄ in fōi q̄ est de essen-
cia h̄z sac̄mētū act? ministri poni
nō debuit cū nullum actum habeat
in consecratione in qua cōsistit essen-
cia huius sacramenti.

Hic agitur de consecratiōe sang-
uinis et primo de preambulis.

Simili modo q̄c. Hec est ter-
cia particula in qua ponit fōi
ma cōsecratiōis sanguinis et diui-
ditur in duas ptes nam primo po-
nūtur quedam preambula. secūdo
ipsa forma ibi hic est em̄ calix noui
et veteris testamenti adhuc prima
in tres quomā primo ponūtur pre-
ambula ex pte tēporis cū dicit **Si-**
mili mō. sc̄do ex parte modi et ob-
seruationis ibi **Itē** tibi gr̄cias agēs
Tertio ex parte traditionis. Ibi et
bedit discipulis suis **Dicit** ergo pri-
mo sic **Simili** modo post q̄ cenatū
est. ad designandū huius sacramen-
ti integritatis vnitatem **Nam** sicut
ad cibationem corporalem nō suffi-
c̄t cibus solidus sine liq̄do ita vult
q̄ sit in cibatione sp̄uali **Et** hec est
ratio vna quare datur sub vtraqz
specie **Sequitur** post q̄ cenatū
est **Hic** ponitur aliquid ex parte tē-
poris quia post cenaz agm̄ pascha-
lis factum fuit **Et** causam hui? red-
dit **Innocen.** dicēs q̄ in lege veteri

omnia sacrificia erant eis in figura
 et si ibi erit aliquod bonum totum erat ex p
 te operantis non rei operante habebant
 enim ex precepto ut patet **Exo. v.** ut in
 memoriam transitus filiorum israel cele
 brarent pascha id est pascha. Et iste
 agnus quem tunc comederant figurabat
 agnum illum de quo dicit **Jo. i.** Ecce agnus
 dei. et ideo adueniente veritate cessare
 debuit figura propter quod ut daret ter
 minum legi antiquae comedit ad vespere
 ram et statim introduxit sacrificium verum
 nec propter hoc quis debet arguere quod
 illa nos debeamus facere quamvis aliquo
 tempore fuerit concessum ut patet de conse.
 di. i. sacramenta. Sed propter quod fuit ordina
 tum quia aliter non debemus comicare vel ce
 lebrare quam ieiunium. Item habes de conse.
 di. ii. Licet mihi casu necessitatis vel
 infirmitatis in quibus possumus comica
 re sicut super dictum est. **Sequitur ac**
cipies etc. Hic tangitur aliquod ex parte
 operis. Accipies scilicet in manibus et hunc
 preclarum calicem et dicit preclarus pro quanto in
 sacramentis nihil est solemnius quam cor
 pus et sanguis christi de conse. di. ii. Nihil
 iterum significandum quod in vase decanti debet
 administrari ut patet de conse. di. i. Va
 sa. **Sequitur instans.** rone mundicie ac
 venerabiles rone potestatis et in
 unctionis crismate facta et benedictionis
Sequitur tibi gratias agens benedixit
et dixit Accipite et bibite ex hoc
omnes. Et hoc versus deum est vocatur duplex
 modus potestatis scilicet sacramentalis et
 spiritualis. **Jo** dicit **Accipite et bibite.**
De forma sanguinis.

Hic est calix mei etc. In hac p
 te ponitur forma sanguinis et est ista
Hic est calix sanguinis mei novi et
eterni testamenti. misterium fidei qui
pro vobis et pro multis effundetur in
remissionem peccatorum. **Circa** hac
 primam partem primo ponentur notabi
 lia. scilicet mouebuntur dubia. Quatum
 ad primum tria sunt notanda. Quid de
 beat facere sacerdos dicendo simili modo
 et quam post. aut dicere. **Primo** nota
 quod dicendo simili modo debet discopari
 re calicem et dum profert illa verba acci
 piens calicem debet ipsum recipere cum ma
 nibus ambabus. et dum dicit benedixit
 debet facere crucem super calicem tenen
 do calicem cum manu sinistra ne tactu
 vel impetu cadat et facta cruce iterum
 cum alia manu debet tenere calicem si
 cut ante et hoc facto profert verba conse
 crationis habendo si potest intentionem
 actualem eleuata non aspirando ut
 aliqui fatui sed honeste verba dice
 do. **De** nota de hac cruce quid significat
 dictum est supra de hoc quare non
 oportet replicare. **Secundo** notandum
 quod platis verbis consecrationis vsque ibi
 in remissionem peccatorum debet eleuari
 caute calicem non minus alte sed ali
 quantum super caput et in directum ne ali
 quid effundat. **Quantum** ad secun
 dum ad maiorem euidentiam horum
 verborum et totius forme sanguinis et
 intellectum habendum queruntur hic
 aliquo primo vix illa que adduntur hoc scilicet
 novi et eterni etc. sint de essentia for
 me. Et videtur quod non quia ad conse

ciationē corpis sufficiūt h̄ verba h̄
 est corp⁹ meū. Igit̄ ad cōsecratōem
 sāguis sufficiūt ista verba hic ē ca-
 lix mei. In oppositū est rit⁹ eccl̄ie nā
 sacerdos nō eleuat calicē q̄d̄iu h̄ v̄
 ba dicunt̄ ḡ sūt de fōi. Dicendū q̄
 uis aliq̄ dicat q̄ nō p̄t̄ rōem p̄dis-
 ctā tñ aliq̄ dicūt meli⁹ a cōmū. et
 h̄ac viā tenet t̄ho. m. iij. q̄ totū est
 de fōi c. rō ē q̄ cōditōes apposite ad
 sbiectū v̄l p̄dicatū sūt de integritate
 locutōis. Itē illō q̄ seq̄tur non ē
 locutō p̄ se p̄fecta h̄ det̄miatio p̄di-
 cati. Iterū est ibi q̄ q̄d̄ est relatiuū
 ad priora. Ad argumētū dicēdū q̄
 cū eucariētie sac̄mētū sit memoriale
 passiōis d̄m̄ce in cōsecratōe corpis nō
 rep̄ntat nisi passiōis sbiectū h̄i cōse-
 cratōe sāguis rep̄ntat passiōis mi-
 steriū nō em̄ a corpe fuit sepat⁹ ses-
 orsi sāguis ei⁹ nisi p̄ passiōē. Et
 iō cōditōes d̄m̄ce passiōis exp̄mūt̄
 p̄ v̄ba sequētia magis in cōsecratōe
 sāguis q̄ in cōsecratōe corpis. He-
 cūdo q̄rit̄ v̄t̄ h̄ forma sit cōueniēs
 et videt̄ q̄ nō q̄tū ad verborū cōse-
 cratiōē nā incōueniēs videt̄ dicē ca-
 lix h̄ debet̄ dicē sāguis me⁹. Itē sic
 d̄m̄ ē corp⁹ meū ita debuit dicī san-
 guis me⁹. Itē cōn̄ hoc q̄d̄ d̄r̄ noui a
 etermi testamētū q̄ nouū a eternū
 videt̄ur cōtrarietate habere q̄ eter-
 nū carz p̄ncipio a fine. nouū aut̄ ē
 q̄d̄ suo p̄ncipio ē p̄p̄inquū ḡ male
 Itē cōn̄ h̄ q̄d̄ d̄r̄ testamētū q̄ testa-
 mētū videt̄ p̄tinē ad traditōez mā-
 datoz v̄n̄ tabule cōtinētes decē pre-

cepta tabule testamētū dicūtur. sed
 traditō mandatorū est alia a tradi-
 tōne mādatoz sacramētōrū ḡ ac̄.
 Item cōtra h̄ q̄d̄ dicūt̄ misterium ar-
 guitur q̄ illud q̄d̄ potest inducere
 errorez nō debet apponi sed h̄ q̄d̄ di-
 cit̄ sc̄z misterū est h̄mōi quia ex h̄
 visu est aliq̄bus corpus xp̄i verum
 nō ibi cōtineri ḡ ac̄. **Q**uerit̄ ter-
 tio quare fidei. Et videt̄ male dici fi-
 dei q̄ hoc sacramētū precipue ē ca-
 ritatis sicut baptism⁹ fidei ḡ debet
 dicē caritatis. Itē nō videt̄ur bñ di-
 ctū qui p̄ vobis effundetur q̄ sicut
 sāguis est pro nobis effusus. Ita
 corpus xp̄i p̄ nobis traditū sed si-
 perius nō fuit dictum in forma cor-
 poris q̄d̄ p̄ vob̄ tradet̄ ḡ nec h̄ dici
 debet qui p̄ vobis effundetur. Itē
 nūc passio xp̄i est p̄terita ḡ videt̄
 nō bñ d̄m̄ tradet̄ nec effundet̄. Itē
 videt̄ q̄ debz dici p̄ omib⁹ nō pro
 vobis vel multis. Respōsio h̄ forma
 cōueniens est vnde nō q̄ h̄c locutio
Hic calix sāguis mei figuratiua ē
 et pōt̄ itelligi dupliciter vno mō vt
 accipiat̄ cōtinēs p̄ cōtento sicut di-
 citur bibe calicē vel cōph̄n̄ v̄m̄ idest
 vinum q̄d̄ est in calicē v̄l cōph̄o a ta-
 lis sensus est hic. Sed tunc que-
 ritur q̄re dicatur bibe calicē a nō sā-
 guinez. Dicendum q̄ ratio est quia
 sāguis de sui rōe nō dicat̄ aliquid po-
 tabile p̄mo magis aliq̄d̄ q̄ natura
 abhorret sumere in potum. et quia
 sāguis xp̄i in hoc sacramento conse-
 cratur vt potus. Itē oportuit aliq̄d̄

addi quod ad potum pertineret scilicet calicem
 Alio modo potest intelligi ut sit metaphorice
 fornicatio ut per calicem christi passio
 designet sicut enim calix vini iebriat
 hominem ita et passio sui amaritudine
 quasi hominem ex se trahit. et hoc modo loquens
 dominus est christus loquens de sua passione
 dicens Matth. xxvi. Transeat a me ca-
lix iste. Et hoc modus est bene ueniens
 in hac forma quia ut dictum est in conse-
 cratione sanguinis exprimitur directe
 misterium passionis. Ad primum argumen-
 tum patet per ipsam dictionem. Ad secundum dicendum
 quod non est simile quia corpus de sui ratione
 non dicit aliquid repugnans cibo ex ipsa
 ratione sicut sanguis repugnat po-
 tum. Ad tertium dicendum prudentia istius
 argumenti et aliorum que sequuntur quod
 uerba hoc que adduntur in consecratione
 sanguinis exprimitur dictiones passio-
 nis et precipue secundum quod operatur in sacra-
 mentis. Sunt autem tria consideranda in
 passione secundum quod operatur in sacramentis
 Primum effectus quem inducit qui est remis-
 sio peccatorum et hoc tangitur in hoc quod dicitur
 qui pro uobis et multis. Secundo me-
 dium quod iste effectus in alios traducit.
 quod est fides que mediante habet effectum.
 et in hijs que precesserunt et in hijs que
 sequuntur et quantum ad hoc dicitur mister-
 rium fidei quod quidem potest referri ad ipsam
 passionem que est misterium fidei et occul-
 tum quod dicitur a latere precipue apud antiquos
 et diuersimode figurata et ad ipsius
 sanguinem per in sacramento continetur
 quod quidem latet sub speciebus et maximam habet
 difficultatem ad credendum uel antonomas-

mofitate dicitur misterium fidei. Tertio fi-
 nis ad quam producit que est et non bonos
 rui precepto ad quem introducit christus
 per sanguinem proprie passionis in quo nouum
 testamentum confirmat non quidem promit-
 tes temporalia ut prius sed eterna. Et quod
 tunc ad hoc dicitur nouum et eternum testa-
 mentum et quia finis est prior intentione
 Ideo sine premissis per medium ad effec-
 tum passionis ostendendum uerba for-
 me producant. hijs uisus ad formam ar-
 gumenti dicendum quod dicitur nouum te-
 stamentum hoc sacramentum quia in renoua-
 tione mundi institutum est scilicet tempore noue
 gratie. Eternum ratione bonorum eternorum que
 confert uel quia continet christum qui est perso-
 na eterna. Et sic diuersimode non est
 inconueniens idem dici eternum et nouum.
 Ad quartum dicendum quod hoc sacramentum
 dicitur testamentum ratione promissi-
 sionis a patre celesti bonorum eter-
 norum. precepta autem dicitur testa-
 mentum tanquam uia ad consequendum
 hereditatem promissam. Ad quintum dice-
 dum quod nihil prohibet illud quod est in aliquo
 occultum et figuratum secundum ueritatem esse
 propter quod frivola occasione erroris
 accipiunt que negant christi sanguinem secundum
 ueritatem esse ibi in altari propter hoc
 quod est ibi secundum figuram. Ad sextum dis-
 cendum quod licet hoc sacramentum sit
 caritatis tamen ad effectum huius sacra-
 menti percipiendum necessario oportet
 fidem supponere qua mediante quis
 fidem percipiat. Ideo tanquam medium
 producens ad effectum posuit hoc fidem
 potius quam caritatem. Ad septimum

dicendū q̄ in cōsecratōe sanguinis
 p̄prius fiḡtur passio q̄ in cōsecratō
 ne corp̄is. ideo meli⁹ debuit h̄ pom̄
 effundet̄ q̄ sup̄ traditur. Ad octa
 uū dicēdū h̄ verba recitant̄ tanq̄ p̄
 lata a xp̄o qui p̄ tpe illo nodū tras
 diderat corpus suū licz de p̄p̄m q̄ eēt
 traditur. Ad nonū dicēdū q̄ sāg
 uis xp̄i fusus ē p̄ oib⁹ q̄tū ad suffi
 ciētiā q̄ minima gutta suffecisset h̄ nō
 q̄tū ad efficacīā nisi p̄ electis. Iō
 nō dixit p̄ oib⁹ sed dixit p̄ vobis q̄
 tū ad ap̄los et sacerdot̄es q̄b⁹ me
 diatib⁹ effectus passiois ad alios
 p̄tingit p̄ dispositōem sacramētōz
 sed dicit p̄ multis ad alios electos

**Hic mouētur dubia et primo de
 modo sumptionis.**

Quoniam istud sacramentū viden
 da sūt multa p̄mo de mō sup
 tionis. sc̄do de mō traditiōis. tertio
 de vi cōsecratōis. quarto de veritate
 locutiōis. quinto de veritate appariti
 onis. sexto de q̄titate tras gressiōis
 septimo de mō existētie et cōuersiōis
 octauo de effectu additiōis v̄l r̄mo
 cōis. Quātū ad p̄mū vidēda sunt
 duo. Primo vtz corp⁹ xp̄i semper
 debeat sumi s̄b vtraqz spē. Dicendū
 s̄m t̄b. q̄ sic de cōse. di. ii. relatū etiā
 toties sumat q̄ntes celebrat. H̄z q̄
 si infra missam infirmes aliquis ad
 mortē nec habeat sacerdos aliā ho
 stia quā illā cū qua celebrat. Dicen
 dū q̄ in tali casu d̄z diuidē hostiā et
 vnā ptē sumere et aliā infirmo daē

Sec̄do q̄rit vtz laicis deat dai

s̄b vtr̄qz spē. Dicēdū q̄ licz greci b̄n
 faciāt sumēdo s̄b vtr̄qz spē t̄n latini
 meli⁹ faciūt nō ministrādo p̄plo sub
 vtraqz spē et h̄ triplia rōe. p̄ma est
 ne credet̄ totū nō eē s̄b vtraqz spē h̄
 diuisi. Sec̄da ē ne sāguis eis mini
 strādo effūdat̄ qd̄ attingē posset fre
 quēter cū multi valde inepte ad coi
 cadū se ponāt. Tertia rō est qz i ve
 teri lege in oi sacrificiō erat libamē
 de q̄ nihil habebāt offerētes h̄ has
 bebāt de sacrificiō. p̄ libamē aut̄ sig
 nificabat sāguis xp̄i. p̄ sacrificium
 corp⁹? Iō b̄n instituit eccl̄a ut s̄b
 spē panis solum daretur.

De modo traditiōis

Quantū ad sc̄dm sc̄z de mō tra
 ditōis vidēdū est p̄mo vtrū
 hostia nō cōsecr̄ta debeat dari i aliq̄
 casu. Dicēdū q̄ nullomō qz in sacra
 mēto veritatis nō d̄z eē aliq̄ fictio cū
 em̄ māducās ador̄z qd̄ māducat ut
 dicit Aug⁹. dar̄z sac̄dos occasionē
 p̄tolatriādi v̄n etiā decretal̄ dicit qz
 abiciēda sūt falsa remedia q̄ sūt ve
 nemis sp̄ualib⁹ grauiora ex̄ de cele
 mis. ab h̄vie. p̄t qd̄ dānabiliē pec
 cāt aliq̄ sacerdot̄es q̄ pueris dāt ali
 qn̄ hostiā nō cōsecr̄ta p̄ cōsecr̄ta. De
 cūdo q̄rit vtz pueis sit ministrādū et
 in q̄ etate. R̄ndeo s̄m t̄b. qz pueris
 caretib⁹ vsu rōis q̄ nō possūt disti
 guere iter cibū corp̄alē et sp̄ualē nō
 debz ministrare sacramentū licz q̄dam
 greci teneāt cōntrū sed irrōnabiliē
 quia ad eucaristie susceptionem et
 sumptionē req̄ritur deuotō actual̄

quā pueri tales habere nō possunt
sed pueris iam incipientibus habere
discretionem etiā ante pfectā etatē
puta cū sint decem annorū aut circa
pōt dari si in eis signa discretōnis
et deuotōis appareant. **T**ertio q̄
nō vtrū ad sumēdū aliq̄d expimē
tū deberet dari et pbādū de aliqua
veritate vel falsitate. Dicēdū s̄m tho
mā q̄ corpus xp̄i nullo mō debet da
ri ad sumēdū aliq̄d experimentum
vel ppter aliquā purgatōnem licet
videatur s̄ innuere quoddā decre
tū. qz illud decretum abrogatū est
vt dicit idē tho. in vltima pte sūme.

De vi consecratis

Quantū ad tertū videndum ē
primo vtrū si in triduo mor
tis consecratū fuisset ibi anima extit
set dicēdum qz nō qz cū aiatio sit p
petas intrinseca constat qz sicut corp?
xp̄i in ppria sp̄e erat examine tūc in
ppria specie ita s̄ sacramento vñ si
corpus xp̄i fuisset tūc ab aliquo di
scipulo consecratū nō fuisset ibi i aia
qz anima nō est ibi ex vi sacramen
ti sed ppter cōcomitānā tñ. Ideo si
consecratur corpus xp̄i sic anima exi
stente nihil deperit pfectiōni sacra
menti si aia ibi nō contineatur. **S**e
cūdo vtz plures possunt eādē hostiā
consecrare. Et de h̄ dictū est sup̄ satis
diffuse ideo modo omitto.

De veritate locutionis.

Quantū ad quartū tñ ē vnū
videndū scz vtrū seruato cor
pore xp̄i consecrto in pixide post cenā

ibi moreretur. Dicēdum qz duplex ē
passio q̄daz est ab extrinseco illata
et quedā ab intrinseco innata. **S**i
loquimur de passioe ab extrinseco illa
ta. Dico qz omnia verba q̄ signant h̄
modi passionem nō possunt corpori
xp̄i attribui put est sub sacramento
cui? pōt esse racō qz nō est ibi s̄ spe
cie ppria vnde nō potuissz dici qz in
pixide crucifigeretur vel spueretur
verberaret et h̄mōi nec sequitur qz
duo contradictoria simul sint vera qz
s̄m idē cōpetatur ad extra corpus
xp̄i hic et ibi. sed in cruce sub specie
ppria in pixide s̄ specie aliena. **S**i
aut loquamur de passione innata tūc
omnia verba significancia passionez
talem attribuitur sibi et cōueniunt
vt dolet patitur et moritur vñ vers?

**Dixit seruato potest copulare volo
re Innatū sed nō illatus appetit illi**

De veritate apparitionis.

Quantū ad quintū videbunt
tria p̄mo vtrūz qñ apparet in
forma carnis vel pueri sit ibi realit
Secūdo vtrū xp̄us aliqñ sub ppria
specie videatur. Tercio vtrū demo
nes aut angeli ip̄m videant ibi na
turaliter. Quātum ad p̄mū dicēdū
breuiter qz sic aliter nō adoraretur
vt prius qñ in specie panis appare
bat sed vtrū illa species q̄ ibi appa
ret sit sp̄s corporis xp̄i difficile est
determinare tñ breuiter trāseundo
nota qz aliqñ in sp̄e carnis vel pueri
apparet solū vni vel aliquibus. Alijs
aut in sp̄e panis et p̄ statim in sp̄e

carnis. Et tunc potest dici quod illa species
 visiva talis quae est species carnis vel
 pueri est solum in oculo videntis quia
 apparet quia vel in omnibus in tali
 specie apparet et hoc fit diuino miraculo
 ut similitudo corporis christi fiat in
 oculo sicut naturaliter fieret si corpus
 christi praesens esset nec est deceptio quia non
 fit nisi ad instructionem fidei et deuotionem
 excitandam. Aliquando autem ab
 omnibus in tali pueri specie vel carnis
 videtur. Et tunc dicendum quod sicut quando
 videbatur corpus christi in specie panis
 erant quaedam dimensiones subsistentes in
 quibus alia accidentia sensibilia fundebantur.
 ita iste dimensiones etiam manent et alia
 accidentia sensibilia eis superducuntur
 diuina virtute speciem carnis aut pueri
 praesentia quae prius speciem panis
 praesentebant et post eam postea eadem
 virtute illis recedentibus iterum accidentia
 panis reducuntur et hoc breuiter quantum
 ad primum. **Quaeritur** ad secundum
 utrum deus sub specie diei propria
 aliquando videatur. Dicendum breuiter
 quod licet quando apparet sub forma pueri
 aut carnis videatur apparere sub
 specie propria tamen ut dictum est statim non
 est sic propter quod probabiliter dicitur quod
 nunquam in specie propria ibi videtur sed in
 figura illa latent species quibus ostenditur
 sub quibus accidentibus carnis aut pueri
 ut dictum est immediate. Quis autem sit
 agendum quando apparet in tali specie
 et qualiter videbitur in fine libri deo dante.
Quaeritur ad tertium scilicet utrum
 angelus vel demones videant

deum naturaliter. Dicendum quod visus eorum
 non est corporalis sed intellectualis tunc ergo
 distinguo quia tu quis de cognitione naturali
 quae fit per species inatas aut de cognitione
 supernaturali quae fit verbo in visione beata.
Si queris de cognitione naturali dico quod
 ad hoc quod corpus videatur requiruntur
 duo vnum est quod videatur ab absentia
 panis qui prius erat ibi. Aliud quod
 videatur ipsum praesens corpus christi.
Primum ergo bene possunt cognoscere omnes
 angeli boni et mali scilicet absentiam panis
 naturaliter. **Cuius** ratio est quia qui intuitue
 videt rem aliquam presentem in loco videt
 etiam eius absentiam sicut videns aliquam
 columnam in claustrum quando est ibi videt
 etiam eius absentiam quando non est licet
 nesciat quid factum fuerit de ea. **Si** secundum
 praedicta corpus christi naturaliter plenarie
 non videntur quia quae sunt fidei excedunt
 cognitionem naturalem. **Si** autem quis de
 cognitione supernaturali quae fit in verbo
 sic dico quod angeli boni videntur ibi corpus
 christi et cognoscant quia habent visionem
 beatificam quae succedit fidei nostrae sic
 ergo nos credimus ita ipsi vident. **Demones**
 autem quia non sunt beati tali cognitione
 non vident sed credunt et obtemperant.

De quantitate transgressiois.

Quaeritur ad sextum videbuntur duo primo
 utrum plus peccet hereticus concilians quam
 fidelis peccator. Dicendum quod refert
 quere quis eorum est dignior ad manducandum
 corpus christi.

et queritur quis eorum magis indignè
 sumit vel māducat Quia si quis quis
 eorum sit dignior ad sumēdū dico qd
 peccator fidelis qd peccm infidelitatis
 est gūi? ceteris peccis **S**3 si queris
 quis eorum magis indignè sumit Dico
 qd fidelis peccōr qd hereticus vel in
 fidelis nō credit qd sumit eē tāte dig-
 nitatis q̄te est. **J**o tm nō peccat in
 abusu qd ignorātia infidelitatis ex-
 cusat a tāto q̄uis nō a toto **V**n di-
 cebat ap̄ls Misericordiā cōsecutus
 fū qd ignorās feci in incredulitate
 mea p̄pter qd infidelis indignè mā-
 ducat sed fidelis peccōr magis idig-
 ne **D**ico vtrū sbiacens peccato
 carnali pl? peccet cōicādo qd sbias-
 cēs peccō spūali. Dicēdū qd aliquis
 pōt pl? peccare dupl? vno mō per se
 alio mō p accidēs. **S**i loq̄mur p se
 tūc dico qd ad digne sumēdū corp?
 xp̄i duo req̄runt scilicet vt homo sit
 in statu grē p quā capiti ei? vnitur
 scōdo vt mens eius feratur ad deum
Quantū ergo ad primū magis effi-
 citur q̄s indign? p̄pter peccm spūa-
 le q̄ carnale qd peccm q̄to grauius
 tāto magis elongatur a grā **E**t s̄m
 grēg. peccata spūalia gr̄uiora sunt
 s̄m genus q̄ carnalia lēz aliqd car-
 nale sit in spūali loquendo gūi? aliqd
 spūali. **S**3 q̄tū ad scōm scz eleua-
 tōez mētis pl? ipedit peccm carnale
 qd in eo mens hūana dep̄mis qd ad
 supna ferri non pōt qd etiā in actu
 m̄r̄m̄omali spūscūs corda p̄p̄haz
 nō tangit vt dicit **J**ero. **S**3 qd mul-

to gr̄uius est habitū grē tollere q̄
 actum virtutis impediē maior dig-
 nitas linq̄tur ex defectu primi q̄ ex
 defectu scōdi **I**deo plus peccat qd pec-
 cato maiori irretitus ē nisi p igno-
 rantia excusetur **C**ercius aut potest
 cognosci peccatū mortale ī peccatis
 carnis precipue luxuria q̄ in pecca-
 tis spūalibus **E**t ideo p accidēs pl?
 peccat cū peccō car̄li accedens q̄uis
 p se qd simpl? pl? peccet accedens cū
 spūali si spūale sit grauis carnali.

De mō existētie qd ouerfionis

Quantū ad septimū dicendū
 qd sola accidētia panis h̄ re-
 manēt sub dātā panis trāssubstā-
 tiata qd ouersa in corpus xp̄i qd licz
 natura non possit facere qd accidens
 sit p se sed semp inheret alicui sb-
 iecto tm potētia dei q̄ est infinita q̄ se
 extēdit ad omē illd qd nō implicat
 cōdōnem pōt h̄ facē **C**ertū est autē
 qd accidētia illa q̄ sunt q̄titas qd q̄li-
 tas cū sint absoluta eē sine subiecto
 et sb̄a panis non iplicat cōdōez qd
 non seq̄tur qd idē sit qd qd idem nō sit
 sed qd idem est nūc in alio nunc aut
 sine illo. **I**terū plus pōt deus facere
 q̄ intellect? n̄r intelligere sed nos
 itelligim? absolutā rōem q̄tutatis
 et qualitatis nō intelligēdo sbiectū
 g° qd deus pōt facere h̄mōi accidētia
 sine sbiecto de hoc datur exemplum
In hybernia est quidaz lacus qd si
 ponatur ibi bacul? ita qd vna pars
 sit in luto alia in aqua alia in aere
 sic fiet qd pars que erat in luto erit

ferri in aqua lapis qui in aere remanebit lignum et tamen in aliquos remanet eadem quantitas et substantia mutata. Si ergo hoc fit opere nature quod substantia mutetur manente quantitate multo fortius operatio dei et sic patet quod accidentia sola manent et substantia illis tamen accidentibus continetur corpus christi. Et ideo ad videndum quomodo est ibi. Queritur utrum corpus christi substantia illis accidentibus contineatur et videtur quod non quia nullum corpus potest moueri diuersis motibus sed frequenter contingit quod quando vnus sacerdos eleuat hostiam alius deponit. 8° ad. Item impossibile est totam quantitatem corporis christi contineri cum sit corpus magnum 8° ad. Dicendum breuiter quod nunc non est hoc plene determinandum quia iuueniendi modum per quem christus est ibi positus difficile est quia hoc transcendit sensum et imaginationem creatam sed modum esse diuini negatiuum possumus bene dicere quod non est ibi localiter nec circumscrip-tiue nec per modum quantitatum et dimensiuum sed est ibi ineffabili modo sacramentali quia multi sunt modi essendi in aliquo nec argumenta cogunt. Ad primum quando dicitur nullum corpus potest moueri ad. Dico quod verum est. Ad minus dico quod non est inconueniens secundum modum secundum quem est ibi corpus christi quia non est ibi localiter sed sacramentaliter. Unde iste modus solus est in accidentibus non in corpore christi substantie. Ad secundum scilicet quod impossibile est totam quantitatem corporis christi contineri cum sit magnum corpus dicitur quod non est inconueniens vnum magnum corpus conti-

neri in aliquo puo loco non per modum localem nec circumscrip-tiuum sed per alium sicut sol est et apparet qui est tam magnus in modico speculo totus et sic est de corpore christi quod non valet.

De effectu additiois et remotiois

Quantum ad octauum utrum ad formam consecrationis possit aliquid addi vel minui. Dicendum secundum Alber. quod forme iste in nullo debet mutari quia si mutarentur in alia verba pro certo non conficeret etiam si verba eundem sensum habere viderentur nec aliquid debet diminui quia si diceretur hoc est meum remanet idem minus tamen quod sit meum. Et si diceretur hoc est corpus non significaretur proprium corpus christi. Sed de additioe dicitur quod significationem non mutat nec inducit errorem. Ut si dicatur hoc est corpus meum sanctum et dilectum vel aliquid huiusmodi tamen nullo modo est faciendum et qui facit est increpandus.

De verbis institutiois.

Hec quotienscumque ad. Hec est quod particula. In qua posita forma consecrationis quantum ad utrumque quod scilicet corporis et sanguinis ponuntur verba institutionis tunc enim hec verba dicendo instituit apostolos sacerdotes et instituit hoc sacramentum figurarum veterum completiuum. Dicit ergo in mei memoriam facietis. Id est memoriam mee passionis et mortis primo ad Clv. xi. Quod dicitur cumque manducabitis panem hunc et calicem bibetis mortem domini

annunciabitis donec veniat **C**irca
 hec notanda sunt multa primo quod hec
 verba scilicet hec quotienscumque ac-
 non sunt de essentia forme consecratio-
 nis quod patet quia cum verba refe-
 rantur ad corpus christi et sanguinem
 populi adorando ydolatriam committeret
 primo quod corpus christi adoratur antequam di-
 cantur quod non est dicendum **S**ecundo no-
 tandum quod ex his verbis concluditur error
 illorum qui dicunt quod si in triduo mor-
 tis aliquis voluisset consecrari non fuisset
 consecratus. **N**am christus hic dedit potestatem
 apostolis et discipulis non exequendo aliquid
 quod tempus ideo vera consecratio e-
 sset et fuisset ibi corpus sed non cum anima ut
 habitum est super **T**ertio notandum
 quod postquam sacerdos calicem deposuit re-
 uerenter dicendo hec verba debet ipsum co-
 optare cum corpore **Q**uarto per nota-
 bili quod videtur debet eleuari calix co-
 optus vel discooptus **E**t dicendum
 quod non est magna vis quantumcumque modo fiat
Nam si opus fuerit sanguinem christi asper-
 sisse secrete scilicet quando oravit. **E**t factum
 est sicut dicitur sicut gutte sanguinis de
 currentis in terram **Luc. xxij.** Si vero
 discoopitur fuerit ei sanguinem paten-
 ter aspersum in die pasceus tunc con-
 discooptus eleuatur **Q**uinto notat
 de modo adorandi vel orandi in eleuatione
 corporis et sanguinis quomodo est adorandum **A**d
 hoc potest dici quod secundum deuotionem cuiuscumque
 quod nam non sunt determinata ad hec verba
 aliqua quia aliqui dicunt **I**n man-
 tuas comendo spiritum sanctum. **A**liqui **A**ue-
 verum corpus natum **A**liqui **I**esu christe

fili dei viui miserere mihi peccatori. aliquid
 in hu nazaene rex iudeorum miserere mei
Aliqui istos versus. **X**risti corpus aue
 rege corpora nostra suaue. **D**ulcis aue
 sanguis mala destrue que parat an-
 guis et sic de aliis secundum diuersum mo-
 dum et deuotionem quam homo habet ad
 ipsum christum **S**exto notandum quid
 significant cruces que fiunt in con-
 secratione corporis et sanguinis di-
 cendo benedixit **D**icendum quod illa crux
 que fit primo in consecratione corporis
 super illa verba benedixit significat
 quod christus passus est in corpore. **I**lla
 autem que fit super vinum dicendo illud
 verbum iterum benedixit significat quod
 christus passus est in anima. **V**n secundum
 Augustinum totum hominem sumpsit
 ut totum hominem patiendo redimeret
De rei consecrate commemoratione.
Sequitur unde et memores. hec
 est tertia pars secunde partis prin-
 cipalis canonis. **I**n qua ponitur rei
 consecrate commemoratio **E**t diuiditur
 in quatuor **N**am ponitur primo commemo-
 rationis actum cum dicitur unde et memores. **S**ec-
 undo commemorationis subiectum ibi nos ser-
 uum. **T**ertio commemorationis obiectum ibi e-
 dem filij tui. **Q**uarto commemorationis effe-
 ctum ibi offerimus. **C**irca hec videnda
 sunt ista primo de verborum expositione secundo
 de ritus obseruatione. tertio de quadam du-
 bitatione. quarto de crucis significatione
Circa primum dicitur sic. unde quod est illati-
 uum regularum precedentium quod dictum fuit
 statim. hec quotienscumque feceritis in
 mei memoriam facietis statim subdit

vñ et memores **Ex** quo patz q nul
 lus ppetuo abstinere debet a celebri
 tione et memoria hui? cū nō sit ptās
 data in vanū pmo etiā exti de cele.
 mis. **T**ollentes. replendūtur illi q
 solū qter in āno celebrāt **Deq̄t**
 nos serui poitur hic cōmemoratois
 sbiectū ad hāz loquit h de ministrā
 tibus qui debent se hūiliando seruos
 recognoscere et quia loq̄tur etiā in
 psona ecclie militantis sbdit **H**ec
 et plebs tua scā scz p baptisimū sci
 ficata. **Deq̄t**ur eiusdem xpi filij
 tui. ponitur hic cōmemoratois ob
 iectū qz ille idem qui passus est. est
 hic cōsecratus licet sb alia specie **E**t
 ppter hoc eliditur error illorū q dis
 cebant qz xpus non erat vere in hoc
 sacramento sed figuratur vt supra
 est probatum **Deq̄t**ur tam beate
 passiois ac. **L**ra clara est **Deq̄t**
 tur **O**fferimus. **H**ic cōmemoratois
 ponit effectū **O**fferam? ego precla
 re maiestati tue nec mirum si maie
 stas dei dicat esse preclara idest val
 de pre alijs clara ex q tanta erat cla
 ritas sanctorū q fulgebunt iusti si
 cut sol vt dicitur **Sap. iij.** **Deq̄t**
 tur de tuis domis. ratioe spūaliū. ac
 datis. rōe tpaliū que dant in pñti
Et q offerim? hostiā purā. qz xps
 cōceptus ē sine originali peccō scām.
 qz sine mortali peccato. imaculataz
 qz sine veniali vel sanctā qz sine in
 cōtino fomite. imaculata qz nos
 a macula purgavit criminis. panē
 factum vite eterne qz est viaticū in

via hac ad vitā eternā habēdā. et
 calicē salutis ppetue. qz ipē est refe
 ctio inebrians in priā. vel alit dicit
 hostiā purā quo ad puritatē interio
 re factā q ad cōuersatōez exteriorē.
 hostiā imaculatā quo ad efficaciaz
 cōtra hostē. panē factum vite eterne
 quo ad grē effusionē. et calicē salu
 tis ppetue q ad glorie cōllatōez vel
 dicit panis fact? qz nō debet dari
 nisi sanis vñ dicit est inf panē mate
 rialē q dat sanis et egris et istū qui
 nō dat n̄ sanis id ē scis vñ? **E**gris
 et sanis ē sana refcō panis. **D**z xpi
 panis nō est san? nisi sanis scz illis
 q sūt sine peccā infirmitate. vl dicit
 dū sūm **Innoc.** **D**e tuis domis. idest
 fructibus segetū q̄tum ad panē qui
 est cōsecratus in carnez. et datus id est
 fructibus arborū q̄tū ad vinū qd est
 cōsecratū in sanguinē **D**e istis inq̄ of
 ferm? hostiā purā q̄tum ad locutō
 nē. hostiā imaculatā q̄tū ad opa
 tōem qz peccā nō fecit. hostiā scām
 q̄tū ad cogitatōez. panē scām qz sci
 ficantē vite eterne qz dator ē vite
 eterne q̄tū ad stolā carnis. et calis
 cē salutis ppetue q̄tū ad stolaz aie
Jo. vi. **E**go sū panis viuus qui de
 celo descendi si quis manducauerit
 ex hoc pane viuet in eternum **V**i
 so de expositione verborum videndū
 secundo de ritus obseruatione nam
 per ordinem hec sunt hic per sacers
 totem obseruanda **P**rimo dicendo
Vñ et memores. debet sacerdos ex
 tendere brachia dicendo tam beate
 m. iij.

passiōis in modū crucis postmodū
dicēdo. necnō et ab inferis resurre-
ctionis illa parum plus erigere **In**
signū q̄ vicit leo de tribu iuda **Apo-**
cal. i. scilicet dū surrexit rursum dicēdo
sed et in celo s̄ gloriose ascensionis
plus ad huc erigere **In** signum q̄
xp̄us deus et homo ascendit in celis
et sedet ad dexteraz patris. postmodū
deponēdo debet facere quinqz cruces
scilicet tres cruces super totum tam
hostiam q̄ calicem vnā dicēdo ho-
stiam purā. aliam dicēdo hostiā scāz
terciam dicēdo hostiam imaculatā.
quarta debet fieri crux sup corpus
dicēdo panē s̄ctū vite eterne quia
debet fieri super calicem dicēdo cali-
cem salutis p̄petue **Postea** iterz ele-
uare manus opetenter vnā hinc
inde tenendo sic q̄ a ministris ali-
quātulū videri possint **Videndūz**
est ego de quadam dubitatōe qua
re hic no fit mencō de nativitate cir-
cumscisiōe et h̄mōi sicut de passione
resurrectione et ascensione **Respon-**
deo hoc sacrificiū fit vt dictum est i
memoriam passiōis xp̄i modo illa
que sequūtur passiōem sicut est re-
surrectio ascensio faciunt memoriā
eius **Ideo** de passione et sequētibus
fit hic memoria. **Iterum** tria bona
que ex h̄is tribus sequūtur **Priz**
per passiōem in caritate inflāma-
mur **Ratio** est qz maius donū ma-
iorem caritatem arguit iuxta illud
Maiorem caritatem non potest ma-
ius dari donū nec bonum q̄ vitā p̄

pr̄ia **Juxta** illud **Maiorem** dilectō-
nem et. **Per** resurrectionem in fide
roboremur quia si xp̄us nō resurrex-
isset dubitatō fuisset. nunc aut̄ s̄m
ap̄lm̄ p̄ma ad **1 Cor. xv.** **Si** xp̄us
resurrexit et nos resurgemus **Ter-**
tio per ascensionem in sp̄e eleuam̄
qz ex eo q̄ celum aperuit **Et** ascen-
dit habent spem membra ibi esse
Matth. ij. **Ascēdit** pandens iter an̄
eos **Quarto** videndū est quid si-
gnificāt ille quinqz cruces que sūt
dicēdo hostiam purā et. **Et** dicē-
dum q̄ significant quinqz vulnera
xp̄i vel quinqz effusiones sāguinis
xp̄i **Prima** in circūcisiōe **Lu. ij.** **ses-**
cūda in sudore **Luc. xxij.** **tertia** i fla-
gellatiōe ad columnā ligatus **Jo.**
xij. **Quarta** in crucifixiōe quinta
in lateris apertione q̄n exiuit conti-
nuo sanguis et aq̄ ut h̄etur **Jo. xix.**
De postulatiōe effectus sacramēti

Sequitur supra que p̄pitio
Hec est tertia pars princī-
palis canonis vbi petitur
effectus sacramenti qui est res tan-
tum et diuiditur in tres partes **Pr̄a**
in prima parte petitur acceptio di-
uine misericordie ibi supra et. **In**
secunda petitur infusio diuine gra-
cie **Ibi** **Supplices** **In** tertia peti-
tur collatio glorie ibi **Memento** do-
mine **Ad** huc prima in duas quia
primo petit diuinam acceptationē
secūdo adducit figuralem exempli-
ficationem **Ibi** scz **Sicuti** accepta
Circa istam partem primo verba

exponentur scdo dubia mouebunt.
 Quantū ad primū dicit sic supraq;
 ppicio ac sereno vultu r̄spicere dig-
 nens. habēdo et acceptādo ea tanq̄
 grata et placita tibi quia tūc homo
 gratum vultum facit q̄n sibi placet
 illud quod offertur. **¶** Sequitur
 figuralis exēplificatio sicuti accep-
 ta idest grata habere dignatus es
 munera pueri tui iusti abel de quo di-
 citur **Genes. iij.** q̄ respexit deus ad
 abel et ad munera eius. **¶** Sequitur
 et sacrificiū patris nostri abra-
 he. qui suum vnicū filium voluit
 immolare vt habetur **Gen. xxiij.** q̄
 mirabiliter fuit placitum deo sed p̄-
 hibitus fuit per angelum ne exten-
 deret manum super puerum et post
 Immolauit arietem ibi paratum.
¶ Sequitur et quod tibi obtulit
 sumus sacerdos tuus melchisedech
¶ Sequitur sanctum sacrificiū im-
 maculatam hostiam **Hec leo papa**
 addidit et iuste quia hoc sacrificiū
 factum est in se et sanctificat alios.
¶ Ad expositionem autem huius h̄e
 videnda sunt duo **Primo** quis fuit
 iste melchisedech secundo quod sa-
 crificiū obtulit et quando qui fuit
 melchisedech **Ad primum** dicendū
 q̄ s̄m omnes expositiones et veros
 rem ip̄e fuit sem primogenitus noe
 qui adhuc viuebat tempore abra-
 he si computetur dies eius **Iste** sā-
 ctissimus et mirabilis sacerdos fuit
Ad scdm dicendum q̄ vt habetur
Gen. xiiij. Dū abraham rediret de se

de quatuor regū **Ip̄e** melchisedech ob-
 tulit panē et vinū in sacrificiū redē-
 do deo grās de victoria abrahe qd̄
 mirabilis fuit deo acceptū **¶** Quā-
 tū ad scdm fuit quatuor dubia p̄mū q̄
 re dicit sereno vultu nūquid de? ha-
 bz vultū turpidū aut iratū i se aut
 potest mutare vultū suū **Videtur** q̄
 nō qz vt dicit ex de hūma tri. et fide
 catholica **Firmiter** credim? ip̄e imu-
 tabilis est de? g° vultuz mutare nō
 pōt **Dicendū** q̄ vultus eius nō mu-
 taf aliquñ sed tūc deus vultū suū il-
 luminat sup nos idest serenat cum
 misericordiā suam sup nos exhibet
 et declarat s̄m illud ps̄. **Illuminat**
 vultū suū sup nos et misereaf nr̄.
¶ Secūdū dubium quare dicit re-
 spicere dignens **Nūq̄** nō omnia sūt
 in aspectu eius et in p̄spectu **Iuxta**
 illud ad heb. iij. **Omnia** nuda et
 aperta sūt oculis eius **Sed** dicen-
 dum q̄ quicquid sit occultuz deo
 quia omnia videt oculus eius tam
 illa pprie dicitur respicere deus que
 accepta sūt et grata sicut legit̄ gen.
 iij. q̄ respexit deus ad abel et ad
 munera eius **Ideo** quia fuerunt sibi
 accepta et grata **Ad chayn** non re-
 spexit nec ad munera eius ideo non
 acceptauit **Petimus** ergo nos hic
 q̄ respiciat idest acceptet p̄pter qd̄
 statim sequitur et accepta habere.
¶ Tertium dubium quare isti tres
 patris solū nomioantur scilicet
 Abraham abel et melchisedech et
 quare magis q̄ alij **Dicendum** s̄m
 m. iij.

Innocentius quod sacrificia istorum specialiter
hoc sacrificium figurabant Quid enim
per munus abel offerentis de primogeni-
tis et iudicia interfecti a fratre suo christus
expressit quod est primogenitus et in multis
fratris et iudicia et malicia a iudeis oc-
casus Quid per sacrificium abrahe dile-
ctum et unicum filium offerentis nisi
passio domini designat de quo apostolus per
primo filio suo non peperit deus etc. Ob-
latio etiam melchisedech tam proprium
noui sacrificium signat ut a christo di-
catur Tu es sacerdos in eternum secundum
ordinem melchisedech Ideo isti tres
nominantur Quarto quare abel vo-
catur puer et abraham patriarcha Dic-
endum quod abel vocatur puer non solum
a puericia sed a puritate secundum illud psalmi-
c. xlii. Ecce puer meus quem elegi posui
super eum spiritum meum Abraham
dicitur patriarcha id est princeps pa-
trum non solum plebis israelite sed
etiam christiane sed differenter quod illi
per carnem istius autem per fidem Mel-
chisedech etiam dicitur quia interpre-
tatur rex iusticie et rex salem id est pa-
cis fuit homo iustus et pacificus sic
christus fuit purus fuit pater fuit iustus
fuit etiam rex pacis Juxta illud psalmi-
c. Orietur in diebus iusticie et habun-
dancia pacis etc.

De infusione diuine gracie.

Sequitur **Supplices** Hec est
secunda particula tertie partis pri-
cipalis canonis ubi petitur diuine
gracie infusio Circa quod facienda sunt
tria Nam primo hanc exponitur secu-

do de ritu agere tertio de quodam dubio
agatur **Expositio verborum** Pri-
mo videnda est expositio hanc supplic-
es etc. secundum **Thomam** super sententiarum di-
c. xlii. sic exponitur **Iube** hoc etc. dicit
quod angelus sacris mysterijs inter esse
credendus est non ut consecret quia
hominis potestatem non habet sed ut orati-
ones sacerdotis et populi deo presentet.
secundum illud **Apostolus** viii. Ascendit fumus
aromatatus in conspectu domini de manu an-
geli que sunt orationes sanctorum petit ego
sacerdos ut hec id est significata per
hoc scilicet corpus mysticum per manus an-
geli id est mysterio angelorum preferatur
in altare sublime id est ecclesie
triumphantem vel participatione diuini-
tatis plenam quia deus ipse est al-
tare sublime unde dicit **Exo. xx.** Non
ascendes in altare meum per gradus
id est in trinitatem non facies gradus
quia equales sunt tres persone. vel
aliter per angelum ipse christus intel-
ligitur qui est magni consilij angelus
ut dicit propheta Qui corpus suum mi-
sticum deo patri coniungit et ecclesie
triumphanti Petimus ego hoc per
ipsum superne ecclesie et patri coniungi
vel aliter potest exponi sic. Omnis
deus iube hec id est panem et vinum
transferrari id est transmutari in subli-
me altare tuum id est in corpus et sa-
guinem christi filij tui qui dicitur alta-
re Juxta illud **Exo. xx.** Altare de ter-
ra facietis mihi. Vel aliter **Iube** hoc
id est vota et orationes nostras prefer-
ri id est presentari in sublime altare

tuum in presentia curie celestis et in
 conspectu diuinitatis tue et hoc per
 manus angeli tui Nam angeli deo
 vota nostra offerunt **T**hob. xij. dixit
 Raphael ad thobiam quando orabas
 ego obtuli orationes deo **Q**uestur
 ut quoties ex hoc altaris participatioe
 sacrosanctum filii tui corpus et sanguinem
 sumpserimus vel sacramentaliter si
 cut faciunt illi qui comitant et recipiunt
 sacramentum Vel spiritualiter sicut faci
 unt illi qui sunt in gratia et missa au
 diunt quod aliqui plures de fructu eorum
 reportant eorum deuotione quam ha
 bent quod faciunt comitantes tales in quibus
 omni benedictione celesti repleantur
 per eundem dominum nostrum Nam in christo vel
 in ipso omnes orationes nostre terminan
 ri debent ut supra dictum est **S**e
 cundo agendum est de ritu qui debet
 in hoc obseruari Et sciendum primo quod
 sacerdos dum incipit dicere **D**up
 plices te rogamus debet se inclina
 re profundius manus cancellare sic quod
 dextra sit super sinistram nunquam distin
 guendo duos illos digitos cum quibus
 corpus christi tetigit et leuauit et
 debet statim inclinatus usquequo di
 cat ex hac altaris participatione et
 tunc debet surgere et osculari altare
Secundo sciendum quod cum dicit
 corpus debeat facere unam crucem
 super hostiam dum dicit sanguinem
 aliam super calicem Dum vero dicit
 omni benedictione celesti aliam se
 metipsum signando bene more so
 lito **T**ertio sciendum et dicendum

quod inclinatio illa significat prostra
 tionem christi et inclinationem quam fe
 cit deo patri in oratione ante passio
 nem Osculum autem significat quod
 sacerdos altare osculatur in detesta
 tionem osculi iude quia sicut ille ad
 proditionem Ita iste ad reuerentiam
 et honorem osculatur Tres cruces
 significant tria facta circa christum Pri
 ma que fit super corpus significat
 illa que fuerunt facta a iudeis christo
 secunda que fit super sanguinem si
 gnicat uerba que fuerunt dicta et
 illa que fuerunt sibi illata a gentili
 bus Tertia que fit super faciem sa
 cerdotis significat relationem quam
 fecit iudas iudeis **V**el dicendum quod
 due prime cruces significant mar
 tirium christi et aliorum sanctorum et
 tertia significat quod christi vulnera sunt
 nostra medicina Ideo fit super
 nos Vel dicendum quod iste tres cru
 ces significant quod christus imminente
 passione ter orauit ut habetur **L**u
 .xxij. et **M**ath. xxvj. cap. Vel sic iste
 tres cruces significant uerba que
 dixit dominus in cruce Primum est
Pater dimitte illi quod nesciunt quod faciunt
 et haec crux fit super corpus quod uirtute
 corporis fit peccatorum remissio **S**ecundum
 est pater in manus tuas commendo
 spiritum meum et haec crux fit super
 sanguinem quod uirtute sanguinis fit
 introductio in celum Tertium est de
 us meus ut quid dereliquisti me et
 haec crux fit super celebrantem et sus
 per nos quia tunc christus condoluit

nobis plangens defectum nrm. vel
 fm Tho. due prime signant flagella
 et vincula xpi Tertia qd fuit nra me-
 dicamina Querit vtz xpus descē-
 dat de celo Respondeo qd xps ē sem-
 per in celo de ase. di. j. sed absqz ali-
 qua contradictione et repugnātia pōt
 esse in celis et realit et sicutualit In sa-
 cramento altaris sacramentalit et rea-
 liter licet nra ymaginatō nō bñ ca-
 piat vt dicit hugo Ille qui fecit cor-
 pus et locū potest facere qd idem cor-
 pus sit in diuersis locis Legitur qd
 btūs Ambrosius celebrans in eccle-
 sia sua fuit in sepultura scti Mar-
 tini Et sctus frontopetra gois cele-
 brans interfuit carascone sepulture
 sctae martie sic pōt esse corpus xpi
 in diuersis locis et in celo

De collatōe glorie pro mortuis.

Sequitur Memēto. hec est ter-
 cia p̄tula tercię p̄tis p̄cipa-
 lis canonis In qua petitur collatō
 glorie P̄rio p̄ mortuis sc̄do pro vi-
 uis ibi Nobis quoqz p̄ccōnibz. Cir-
 ca hāc p̄tē primo ponetur q̄dā nos-
 tabilia sc̄do inq̄rent quedā dubia
 Quātū ad p̄mū. primo nota qd hic
 oratur pro mortuis qz memoria est
 faciēda pro spiritibz defūctoz in oi-
 bus missis. Et hūc modū seruauit
 antiq̄tus ecclā et h̄ ipm ex d̄c̄s Au-
 g. confirmat de ase. di. j. Visū prete-
 rea nobis est. Ideo hic oratur pro
 mortuis sicut supra p̄ viuis Ita qd
 in somno pacis debz fieri r̄collectio
 et memoria recte eo ordine qd dictū

est supra de viuis **H**ic em̄ oratur p̄
 ablatuo idest p̄ illis qui ablati sūt
 de hoc mundo Et hec memoria debet
 fieri vel noialiter vel mentaliter qz
 deo sufficit mēte et corde loqui quia
 dicitur in ps. dñs sit cogitatōes ho-
 minū **S**c̄do nota p̄ quibz mor-
 tuis est orādū Et dicendum qd mor-
 tui sunt in tripliā gradu. nam qui-
 dam sunt valde boni sicut sūt illi q̄
 sunt in paradiso qui nihil purgas-
 bile habent sed iam inebriātur ab
 vbertate felicitatis eterne et p̄ istis
 nō est orandū ymo dicit greg. qd in-
 iuriam facit sancto qui orat pro eo.
 Quidam sūt valde mali q̄ sunt sc̄li-
 cet in inferno in peccato decedētes
 et pro talibus nō est orādum quia
 in inferno nulla est redemptō Qui-
 dam sunt medioenter se habētes si-
 cut illi qui sunt in purgatorio qui
 boni dicunt qz sine culpa recesserūt
 a triti et penitētes sed mali q̄dāmō
 qz penis obligati q̄s nō dū soluerūt
 et p̄ talibz est orādū s̄ nos oramus
 indifferenter pro omnibz qz nesci-
 mus eorum statum sed supponim̄
 esse in purgatorio **E**t ideo tercio
 notandum qd hic ponuntur due cō-
 ditiones ex quibus habetur p̄ qui-
 bus est orandum Prima cū dicitur
 qui nos precesserūt cum signo fidei
 idest cum caractare baptismali vel
 qui ostenderūt in fine aliqd̄ signū
 fidei dato qd amiserunt loquelā dū
 tamen ostendant signa deuotionis
 ad huc est spes de talibz et est pro

iphis orādum qz q̄dū sumus in b̄
 mundo habem? ius ordinandi nos
 metipos ⁊ actiones n̄as **Secūda**
 additio ponit cū dicitur **Et dormie-**
 rūt in somno pacis idest in pace cō-
 scientie ⁊ pectorū qui scilicet sine pec-
 cato mortali decesserūt pro talibus
 ergo rogam? te dñe vt ip̄is scilicet
 quos in memoria habuim? sp̄ali
 et om̄ibus gn̄aliter in xp̄o quiescēs
 tibus idest in fide ⁊ cōfessione xp̄i de
 quibus dicitur **Apōc. iij. Beati mors-**
 tui qui in dño moriūtur locum refri-
 gerij lucis ⁊ pacis indulgeas depre-
 camur. **Circa qd̄ notādum qz lo-**
 cus inferni dicitur vmbrosus ⁊ tes-
 nebrofus **Iuxta illud Math̄. xxij.**
Mitte eum in tenebras exteriores.
Item dicit locus inquietudinis vres-
ditis ⁊ caloris iux̄ illō Math̄. xxv.
Itē maledicti in ignē eternū Itē dē
locus inquietudinis quia nūq̄ ibi
quiescit p̄pter remorsum cō-
scientie q̄ vermis cōscientie appellat.
de q̄ ps̄a. Vermis eoz nō morietur
⁊ p̄ oppositum loc? paradisi dicit
locus refrigerij ps̄. Trāsiim? per
ignem ⁊ aquam et eduxisti nos in
refrigerium Dicit locus lucis Apōc.
xxij. Nox ibi nō erit sed claritas dei
illuminabit eam scilicet ciuitatem
paradisi de qua loquitur ad hr̄am Di-
citur etiam quietudinis locus ⁊ pa-
dis p̄pter quietem conscientie Ps̄.
In pace in idipm̄ dormiā ⁊ requie-
scā Et alibi In pace factis ē loc? ei?
Ideo dicimus locū refrigerij lucis

et pacis **Quare ante cōsecrātōem**
 et post oratur pro viuīs ⁊ mortuis
 tantū **Quarto notādum qz ante**
 cōsecrationem corporis oratur p̄ vi-
 uis ⁊ etiam in parte illa que sequit̄
 tur nobis quoqz peccatorib? **⁊**
 pro mortuis orat̄ tm̄ post cōsecrātō-
 nem **Ratio aut̄ huius est quia viuī**
 indigent gratia pro mūdo isto. glo-
 ria pro alio **Ideo ante cōsecrationē**
 oramus pro ip̄is vt detur eis gr̄a p̄
 mundo isto **Sed post cōsecrationē**
 vt detur eis gloria **Mortui aut̄ in-**
 digent tm̄ vno scilicet gloria. **Ideo**
 pro ip̄is oramus post cōsecrationē
 vt detur eis gloria **Quinto notā-**
 dum que sunt illa quib? mortui pos-
 sunt iuari **Et dicendū qz anime de-**
 functor̄ q̄tuor modis absoluuntur
 fm̄ greḡ. **Aut scz oblatōib? sacer-**
 dotū. aut precibus sanctorū. aut ca-
 rorum elemosinis. aut ieiūnijs cog-
 natorū. xij. q. ij. **Non estimemus.**
Ide Rō. c. lix. Item queritur Et no-
 ta qz frater petrus de tarantasia or-
 dinis predicatorū distinguit hoc i
 scripto suo dicens qz suffragia pro
 sunt defunctis ad absolutionem pe-
 ne nō ad premium vite eterne **Ab-**
 solui aut̄ a pena possunt duob? mo-
 dis v̄l p̄ viā gr̄e. vel p̄ viam iustitie
 p̄ viā gr̄e dupl̄. vel p̄ intercessionē
 capitis vel oblationis ip̄ius sacra-
 menti altaris. vel per intercessionē
 quasi priuatā membrorū scilicet per
 orōes sanctor̄ **Per viā aut̄ iusticie**
 dupl̄. qz v̄l p̄ modū redemptōis

xpi pene scilicet p ieiuniorz afflictios
 ne vel p qdam satisfactonem equa
 litatis iustitie sez per elemosinarum
 largitione Et fm hoc distinguuntur
 qtuor modi gnales ad quos omes
 alij reducuntur **Q**uantum ad secun
 dum mouenda sunt dubia **P**rimo utz
 mortui possunt per viuos iuuari Di
 cendum fm **Th.** q caritas que est
 vinculum vniuers mēbra ecclesie nō
 solū ad viuos s extendit se ad mor
 tuos qui i caritate decedūt **C**aritas
 em vita corporis nō finit qz pmo ad
Choz. xiiij. dicit q caritas nūq exi
 dit siue ppxie euacuabūt siue lig
 ue cessabūt **S**ilz etiā mortui in me
 morijs hominū viventium viuunt.
Ideo intentio viventū ad eos diri
 gi pōt q sic suffragia viuorū dupli
 ceter mortuis profunt q ppter caris
 tatis vnionem et ppter intentionez
 ad eos directam qua ppter tenens
 dum est q valent suffragia defun
 ctis **S**ecūdo queritur vtrū suffra
 gia valeāt illis qui sūt in inferno
Et videtur q sic qz scdo **mach. xij.**
 legit q iudas. xij. milia dragmas
 argenti misit iherosolimam offerri
 pro peccatis mortuorū de quibz cō
 stat q peccauerūt mortaliter cōtra
 legem agentes q in peccato morien
 tes accipiendo de denarijs ydoloruz
 a quibz lex prohibebat **I**tem legi
 tur q narrat **Damascent.** q gregos
 nus pro troyano orationē faciebat
 et exauditus fuit quē cōstat in infer
 no fuisse qz multorū martirum necē

instituit ergo ac **D**icendum q ali
 qui dixerunt q in hoc erat disting
 uendum dupliciter. **P**rimo q̄tum
 ad tempus dicētis q ante diem iū
 dicij valent sed nō post **S**ecūdo q̄
 tum ad personas dicentes q quidā
 sunt in inferno valde mali qui scili
 cet sine fide q sacramētis ecclesie des
 cesserunt q talibus nō profunt quia
 de ecclesia non fuerunt nec numero
 nec merito. **Q**uidam autēz uō sunt
 valde mali scilicet qui de ecclesia fu
 erunt numero fidem habentes q sa
 cramentis imbuti. **E**t aliqua opera
 de genere bonorum facientes q tali
 bus suffragia ecclesie profunt **S**z
 tunc occurrebat eis magna dubi
 tatio quia cum pena inferni sit fini
 ta intensiue licet infinita extensiue
 duratiōe multiplicatatis suffragijs
 pena illa posset totaliter tolli qd est
 error **O**rigenis **I**deo hoc incōueni
 ens multipliciter euadere voluerūt
Prepositiuus autem dixit q tantū
 possent suffragia pro damnatis ml
 tiplicari q a pena totaliter redderē
 tur immunes non quidem simpliciter
 dicebat **O**rigenes sed ad tēpus
 scilicet ad diem iudicij sed tūc sine
 spe venie iterum retrudentur sed vi
 detur repugnare diuine iusticie qz
 culpa ordinari nō potest nisi per pe
 nam. et ideo si culpa cōtinue non re
 maneret in damnatis eorum pena
 interromperetur. quod falsum est.
Item **P**oretamialium modum in
 uenerunt dicentes em q hoc modo

proceditur in diminutione pene per
 suffragia sicut proceditur in diuisi-
 one linearum que cum finite sint tam-
 in infinitum diuidi possunt et nunquam
 per diuisionem consumuntur cum ta-
 men fiat subtractio non per partes
 eiusdem quantitatibus sed per partes
 eiusdem proportionis ut si primo au-
 feratur media pars et post media il-
 lius medie et sic in infinitum simili-
 ter dicunt quod per primum suffragium
 dimittitur aliquota pars et per ses-
 cundum aliqua pars remanentis
 secundum eandem proportionem sed iste mo-
 dus multipliciter deficit primo quia
 infinita diuisio que conuenit quanti-
 tati continue non videtur posse trans-
 ferri ad quantitatem spirituales. **Se-**
 cundo quia non est aliqua ratio quare
 secundum suffragium minus dimittat de
 pena quam primum si sit equalis valoris
Tertio quod pena diminui non potest nisi
 diminuat culpa sicut nec auferri non
 tollatur culpa. **Quarto** quod in diuisi-
 one linee tandem peruenit ad hoc quod non
 est sensibile corpus quod corpus sensibi-
 le non est in infinitum diuisibile. **Et sic**
 sequitur quod pro multa suffragia pena
 remanens propter sui puritatem non sen-
 tiretur et ita non esset pena. **Ideo** alij
 dixerunt aliter. **Alastodius** dicit quod
 suffragia pro sunt damnatis non quod
 ad pene diminutionem vel interrup-
 tionem sed pro confortationem patientis
 sicut si homo portaret graue onus et
 facies sua profundetur aqua conforta-
 tur quidem ad melius portandum sed

onus in nullo leuius fieret sed non
 valet hoc quod secundum **greg.** aliquis plus
 et minus grauatur igne eterno secundum
 meritum culpe. et inde est quod eodem
 igne unus plus alius minus crucia-
 tur. **Vnde** cum culpa damnati immu-
 tata remaneat non potest esse quod leui-
 us pena ferat. **Est** dicta opinio pres-
 umptuosa quia nulla auctoritate
 fulcitur et est dictis sanctorum contra-
 ria. **Item** irrationalis. tum primo quod
 damnati extra vinculum caritatis sunt
 secundum quam opera viuorum continuantur
 ad mortuos. **Secundo** quia tota-
 liter ad terminum peruenerunt retri-
 buentis ultimam retributionem si-
 cut sancti in patria propter quod alij
 alium modum posuerunt qui aliquid
 liter posset sustineri dicentes quod pro
 sunt ipsis suffragia non quantum ad di-
 minutionem pene vel interruptionem
 nec quantum ad diminutionem sensus
 pene vel confortationem. sed quia ex
 homini suffragiis eis aliqua materia
 doloris subtrahitur quam haberent si se
 abiectos et contemptos ab amicis vi-
 derent sic quod de eis nullam curam ha-
 berent quia materia doloris subtra-
 hitur eis dum suffragia pro eis sunt.
Sed nec istud potest esse secundum legem
 communem secundum **Augustinum** libro de
 cura pro mortuis agenda quia pre-
 cipue de damnatis et verum est. ibi
 sunt spiritus defunctorum ubi non
 vident quecumque agantur aut euene-
 rit in ista vita ab hominibus et ita
 non cognoscunt quando pro eis suf-

fragia sunt nisi super legem eodem modo
 remedium diuinitus detur aliquibus
 damnatorum quod vero omnino est incertum
Ideo tutius est dicere simpliciter
 quod suffragia non profunt damnatis
 nec pro eis ecclesia orare intendit
 sic ab auctoritatibus diomisi. vii. ca.
 celestis gerarchie et greg. xxxiiij. libro
 moralis et Aug. patet quas nunc propter
 prolixitatem non allego.
Ad primum ergo argumentum dicendum
 quod illi denarios ydolorum accipiendo
 nullam ydolis reuerentiam facere
 intendebant sed ut victores qui eis
 iure belli debebantur receperunt
 quous per auariciam venialiter peccauerunt
Ideo non fuerunt in inferno
 Vel aliter quod videntes sibi periculum
 imminere de peccato penituerunt
 et sic suffragia eis prodesse potuerunt
Ad secundum dicendum probabiliter quod
 de troiano et alijs multis damnatis
 resuscitatis potest dici quod non erant in
 inferno deputati secundum presentem iustitiam
 meritorum sed secundum causas
 superiores quibus preuidebatur ad
 vitam reuocandi erat de eis aliter
 disponendum Vel secundum quosdam
 anima troiani non erat a pena et reatu
 pene simpliciter liberata sed eius
 pena fuit suspensa ad tempus usque
 ad diem iudicii nec tamen oportet quod
 hoc fiat communiter
Tertio queritur utrum
 suffragia valeant hijs qui in purgatorio
 sunt. Dicendum quod sic ut patet
secundo mach. xij. **D**acta et salubris
 est cogitatio pro defunctis exorare ut

a peccatis soluantur ut dicit Aug.
 non negandum spiritus defunctorum
 pietate suorum viuencium posse releuari
Quarto queritur utrum suffragia
 pro aliquo specialiter facta eque
 profint alijs eiusdem mentis
 Dicendum quod opinio proposita fuit
 quod omnibus equalis mentis equaliter
 profunt quantum ad liberationem
 seu utilitatem sed non equaliter
 quantum ad honorem sicut candela
 accensa in mensa pro diuine
 equaliter facit accessori boni
 se utilitatem sed magis est ad diuini
 honorem **S**anctus autem Thomas
 et alij contra dicunt quod cum
 suffragium sit virtutis finite et
 dirigitur per intentionem facientis
 quous uolent ualere eis pro quo
 fit quantum ad congratulationem
 et interiorum consolationem
 s. vnus existens in caritate
 de bonis alterius gaudet sic
 ualet omnibus in caritate
 existentibus et plus ei qui est
 in caritate **Q**uinto queritur
 utrum suffragia pro vno plus
 ualeant quam pluribus vel quantum
 sunt pro pluribus tantum
 ualeant singulis **R**esponsum
 hec dependet a precedenti
Nam licet propositus dixit
 quod tantum profunt singulis
 alij tamen communiter distinguunt
 ut supra proxima questione
 quia si ualere suffragiorum
 consideretur secundum quod
 ualent ex uirtute caritatis
 sic tantum profunt
 singulis ac si tantum pro vno
 solo fierent quia caritas non
 minuit sed distribuat affectus
 in multos imo magis auget
 uim de vno bono facti
 vel beneficio non minus letantur

in purgatorio multi q̄ vnus Et sic
intelligi potest Ihero. de ase. di. v.
Nō medio criter Si autē cōsideretur
valor suffragiorū m̄ptū sūt satisfā
ctōnes quedā per intentionē faciē
tis translate in mortuos tūc magis
valent suffragia ei pro quo spetali
ter fiunt. Sic em̄ effectus suffragij
diuidit̄ ex diuina iustitia inter eos
pro quibus suffragia fiūt alias t̄m̄
valeret vna missa q̄tum. C. quia si
celebraret simul pro .C. et centū sa
cerdotes pro centū mortuis sigilla
tū t̄m̄ valeret p̄ma missa dca p̄ cē
tū q̄tum. C. misse dicte qd̄ est falsū
Dexto q̄nt̄ vtz valeant suffra
gia facta p̄ peccatōes hūe p̄ malos
Dicēdū qd̄ suffragia possunt fieri per
malum dupliciter vel ut est sicut ea
que p̄prio motu fiunt et sic nō pro
funt nisi forte ex cōsequēti in q̄tum
per elemosinas mali hōis pauperes
exitātur ad orandū pro defuncto v̄l
vt minister et hoc dupliciter qz vel
facit ea ut minister publicus dei v̄l
totus ecclesie vt sacerdos qui cele
brat missas mortuorum in ecclesia
et quia ille intelligitur facere cuius
auctoritate et vice fit vt p̄ d̄ponisū
pt̄. xiiij. ca. celestis gerarchie Inde
est qd̄ suffragia tal̄ sacerdotis q̄uis
fit peccator p̄ sunt defūctis. vel agit
ea vt minister priuatus scz priua
tione persone aut de mandato p̄so
ne existentis in caritate et talia pro
funt si seruus existēs in peccato qd̄
aiqz opus misericordie facit ex pre

cepto d̄m̄ caritatem habentis. si t̄m̄
minister in caritate esset h̄m̄oi ope
ra plus valerent quia ex duabus p
tibus meritoia essent **S**eptimo
queritur vtrum suffragia valent fa
cientibus. Dicēdum qd̄ opus suffra
gij dupliciter potest cōsiderari vno
modo vt expiatiuū pene per modū
cuiusdam pene recompensationis q̄
in satisfactōne attenditur Et hoc
modo opus suffragij qd̄ reputatur
quasi eius pro quo fit Ideo absol
uit eum a debito p̄prie pene quia in
tali recōpensatione consideratur eq̄
litas iusticie Opus autē istud satisfā
ctōrū ideo dicitur adequatū vni rea
tui quod alteri nō adequat. Reat?
em̄ peccatorum duorum maiorem
satisfactōne requirit q̄ reat? vni?
Alio modo potest considerari q̄tum
est meritōrum vite eterne quod ha
bet in q̄tum procedit ex radice cari
tatis et s̄m̄ hoc nō solum prodest ei
pro quo fit sed etiam facienti vt in
psal. Oratio mea in sinu meo cōuer
tetur. Et ideo Damasenus dixit qd̄
aliquis vnguento vel aliquo oleo
sancto limire volens infirmum pri
mo em̄ iste scilicet limēs percipiat
vnditionem deinde perungit laboran
tem. Sic etiam quicūqz pro salute
proximi agonizat primo sibi ip̄i p̄
dest deinde proximo **O**ctauo que
ritur vtrum missa sit celebranda p̄
paruul̄ baptisatis statim post bap
tismum decedētibus. Dicendum s̄m̄
factum Thomas qd̄ sic nō quia eis

iuuetur ad remissionē alicui⁹ culpe
 vel ad augmentū glorie sed ppter
 alias rōes **P**rima est ppter solaciū
 viuorū. scđo ad ostēdendū puulos
 ad vnitatem corpis mistici p̄tinere
 dū idē modus exēqarū seruatur in
 ip̄is et in alijs. **T**ertia est ad comē-
 dandū redemptiōis misterū quod
 in hō sacramento commemoratur p̄ qđ
 puuli sine pprio merito cōsequuntur
 salutē eternā. **Q**uarto q̄ritur vtz
 quilibet missa equaliter valeat defun-
 cto. **D**icendū qđ q̄ritum ad virtutem
 sacramenti equaliter valet defūcto
 cui⁹qz sed q̄ritū ad virtutē orōnuz
 plus valet missa pro defunctis scilz
Requiem eternā rē. **S**ed istum ex-
 cessum pōt recōpensare maior deuotio
 celebrantis vel s̄cti de q̄ celebra-
 tur p̄cōmū. **D**ecimo q̄rit vtz mis-
 sa mali sacerdotis tm̄ valet q̄ritū bo-
 ni. **D**icendū qđ de missa dupliciter pos-
 sum⁹ loqui aut q̄ritum ad illud qđ
 est essentialē in ea scz corpus xp̄i et
 sic equaliter bonū est op̄atū a quo-
 cui⁹qz dicat. **V**el q̄ritum ad illud qđ
 est annexū sacramento et scđarum
 et sic missa sacerdotis boni melior ē
 qz nō solū habet efficaciam ex ope s̄
 etiā ex op̄ante scilicet ex deuotiōe et
 merito celebrantis et ideo ceteris pa-
 rib⁹ melius est audire missam boni
 sacerdotis q̄ mali.

De collatiōe gl̄e pro viuīs

Sequitur nobis quoqz peccas-
 torib⁹ vbi petitur collatiō glo-
 rie pro viuīs qz fuit petita collatiō

grē vt dictū est statim ppter quod
 illa oratio est referēda ad collatiō-
 nē grē hęc ad collatiōnem glorie. **E**t
 pōt diuidi hęc p̄t̄cula in tres p̄tes
 qm̄ in prima collatiō glorie petitur
 scđo societas cū quibus homo vult
 gloriam exp̄mitur ibi cū tuis s̄ctis
 apl̄is. tertio mediator (cui⁹ virtutē
 te oportet fieri) interponitur ibi per
 xp̄m dñm nr̄m amen p̄ quez rē. **I**ta
 ēgo ista tota clara est. **S**ed ad ma-
 iorem euidentiam p̄mo ponentur q̄-
 dam notabilia. scđo dabit̄ ritus
 obseruātia. **Q**uātū ad p̄mū p̄mo
 notat̄ quare dicit̄ miseratiōnū et nō
 misericordiarū. **E**t dicendū qđ mise-
 ricordia dicit̄ habitū. **M**iseratiō ei⁹
 dicit̄ actū. **I**deo qz actū indigemus
 dicit̄ miseratiōnū. **S**ecdo notandū
 q̄re dicit̄ p̄tem aliquā. **N**ūq̄ nō ha-
 bebunt saluati totā hereditatē nūq̄
 diuidet̄ p̄ partes videt̄ s̄m **A**ug⁹
 qz visio est tota merces sed quilibz
 videbit totū deum ergo male dicit̄
 p̄tem aliquā. **S**ed dicendū qđ deus
 q̄uis simplex fit et nō habeat p̄tem
 et licet videat̄ totus tm̄ nō totaliter
 qz vnus alio p̄fectius videbit qz si
 aut hic sint decem hoies in mensa et
 habeant candelā ante se quilibet to-
 tam candelam et totū lumē videt̄ tm̄
 ille qui habet magis sanos oculos
 acutos et limpidos clari⁹ videt̄. **V**i-
 dit̄ etiā aquila clari⁹ videt̄ solem
 q̄ hō sic erit in paradiso s̄m qz erunt
 maiors meriti grē et caritatis s̄m hō
 limpidius et clari⁹ deum videbūt

Unde illud qd dicit **Jo. xiiii.** In domo patris mei mansiones multe sunt exponitur de diversis gradibus beatitudinis scilicet quod unus alio perfectius videbit quouslibet ita videat quod ex toto intellectus et affectus eius quietabitur et nec aliis videtur nec amplius videre poterit desiderare. huiusmodi omnes erunt ibi absque invidia de se invicem gaudentes. **Tertio** notandum quod inter sanctos primo ponuntur duo martires scilicet **Johannes baptista** nec mirum quod iste apostolus profertur postea **stephanus** quod isti duo fuerunt primi martires novi testamenti quous **Innocentius** dicit quod hic reperitur **Johannes euangelista** et etiam ante consecrationem primo propter dignitatem apostolatus. secundo propter privilegium celibatus. **Sed** credo quod melius dicitur quod hic ponitur **baptista** quod cum singularis sit excellentie et magis a scriptura prophetata et a christo laudatus et non debet excludi a canone quoniam ibi ponatur. **Postea** ponuntur duo apostoli scilicet **matthias** et **barnabas** quod lesus non fuerunt de duodecim apostolis tamen **matthias** fuit successor **ymonis** scilicet iude proditoris. **Alter** vero scilicet **barnabas** fuit missus a spiritu sancto et comes individuus **pauli** ut habetur in actibus apostolorum. **Deinde** ponitur **Ignatius** quod erat valde devotus beate **virgini** et christo in tantum quod post mortem eius fuit inveniunt in corde eius scripturam aureis litteris istud nomen illius in omnibus partibus cordis. **Ponuntur** autem hic quinque martires post mortem christi propter quinquem vult

nera christi. **Item** .vij. virgines propter .vij. dona spiritus sancti. **Sequitur** intra quorum nos consortium non estimas totum meriti. id est non recompensando merita quod quasi nulla sunt ista non considerando dicitur quousum? **venie largitor** admittite. **Quantum** ad secundum scripturam et observantiam. **Notandum** primo quod dicendo nobis quousque peccatoribus debet sacerdos huiusmodi aliquos tondere pedes et percutere cum tribus digitis inferioribus. **Duobus** ut predixi quibus corpus christi tetigit iunctis simul quod christus pro peccatis mortuus est. **Ad Ro. vij.** **Sed** huiusmodi alios ter debet pedes percutere. sacerdos exaltans vocem suam in quo confessio latronis notatur de quo dicit **Lu. xxiii.** **Memento** mei domine dum veneris in regnum tuum. **Tertio** notandum quod hic in fine quous dicitur per christum dominum nostrum non respondetur **Amen**. **Ratio** est quod continuatio ad precedentia. **Ideo** statim sequitur per quem scilicet christum ubi ponitur in cuius virtute omnia que petimus debent fieri. **Per** quem etiam hoc sacramentum originem habet. **Ideo** dicitur creas propter esse nature. **Sanctificas** propter esse sacramenti et quantum ad virtutem unde dicit vivificas propter effectum gratie que est vita anime. **Sanctificas** propter gratie augmentum et quantum ad operationes siue usum. **Ideo** subdit et prestas nobis. **Vel** creas quantum ad substantiam panis et vini. **Sanctificas** dando virtutem ut fiat conversio in corpus christi. **Vivificas** dando nobis vitam

C

glorie **Benedicis** dāto nobis aug-
mentū gratie **Et** prestas quātū ad
vñ. **Per** xpm em̄ om̄ia creant̄ **Jo.**
pmo Om̄ia p̄ ipm̄ facta sūt **Ideo** di-
c̄t̄ creas **Itē** om̄ia sanctificāt p̄ eū
et grām eius qz de plenitudine ei?
om̄is accēpim? **Jo. i. vñ. Jo. vi.** pa-
ter sanctifica eos in veritate idest in
filio **Ideo** dic̄t̄ sanctificas **Itē** om̄ia
p̄ eū vivificātur qz ipē est vita **Jo.**
xiiij. Ego sū via veritas et vita. **Jo.**
dic̄t̄ vivificas **Itē** p̄ ipm̄ bñdictio
datur ideo de ipō dic̄t̄ **Lu. i.** Bene-
dictus fructus vētris tui p̄pter hoc
dic̄t̄ bñdictis **Et** seq̄tur p̄ ipm̄ inq̄-
tum est homo manifestans prēm p̄
p̄dicationē et cū ipso inq̄tum deus
habēs idem esse et opatōem. et in ip-
so q̄tum deus existēs in prē p̄ natu-
re id̄frētem rōem **Et** tibi deo patri
om̄ipotentī om̄is honor et gla **Vel**
per ip̄sū tanq̄ per mediatorē. **Cum**
ip̄so tanq̄ coequali **In** ipō tanq̄ cō-
substāiali **Circa** hāc pticulā no-
tādū **Primo** q̄ debent fieri tres cru-
ces **Vna** dicēdo sanctificas **Alia** dicē-
do vivificas **Tertia** dicēdo bene-
dicis **Et** hęc tres cruces sūt anteq̄
calix discoopiatur sup totū positaz
postea cū dic̄tur et prestas nobis.
debet discoopi calix et hostia reue-
rēter sumi in dextera manu et cū sin-
istra calix teneri et tūc cū dextera in q̄
est hostia facere quinqz cruces vñā
cū dic̄t̄ p̄ ipm̄. **Et** ista debet fieri a la-
bio calicis vsqz ad labiū **Secūda** cū
dic̄t̄ **Et** cū ip̄so et ista debet fieri ma-

D

gis infra **Tertia** debet fieri dicēdo
et i ipō. et ista ad huc magis ampli-
us intra calicē si forma calicis paci-
atur hui? **Quarta** debet fieri an ca-
licem cū d̄r **Est** tibi deo patri om̄ipote-
ti. **Quinta** in pede calicis cū d̄r om̄is
honor et gloria **Et** hoc factō hostia
debz deponi et calix statim cooperiri
anteq̄ dic̄t̄ p̄ om̄ia seculaseculorū
Secūdo notādū q̄ iste tres cruces
significāt. **Et** dicēdum q̄ p̄me tres
sūt **sm̄ Tho.** ad rep̄sentādum q̄ iū-
dei dixerūt ter crucifige verbo cruci-
figentes xpm̄ quod fuit tercia hora
Alie aut̄ tres q̄ sūt super verbū sez
cū ip̄so et in ip̄so q̄. sūt ad rep̄se-
tandū sc̄dam crucifixionem q̄ a mi-
litibus hora sexta post triū horarum
spatium crucifixus est **Vel** ad rep̄-
sentandū tres eius cruciatus scilz
passionis p̄passionis et compassio-
nis. **Alie** aut̄ due que sūt extra ca-
licem dicēdo **Est** tibi deo patri om̄-
ipotentī sūt ad rep̄ationē anime
a corpore q̄ facta est hora nona **Vel**
p̄pter sanguinem et aquā qui de la-
tere xpi fluxerūt **Vel** **sm̄ Innocē.**
(et est idem) significāt tres prime
cruces tres cruciatus scilicet passio-
nis in corpore de quo **Trenoz. iij.** O-
vos omnes qui transitis per viam
attendite et videte si ē dolor similis
sicut dolor meus. **Passionem** in mē-
te de qua **Math. xvi.** Tristis ē ani-
ma vsqz ad mortem **Compassiōem**
in corde quia orāuit dicēs **Pater** ig-
nosce illis quia n̄sciunt quid faciūt

Et sunt hęc tres cruces sup calices
 qz sup patibulū i corpe hęc tria su
 stimuit a per calicē passio designat
 Juxta illud Math. xxvi. Transeat
 a me calix iste **A**lie due q̄ fiūt in p
 te anteriōri siḡnt duo sacramenta q̄
 fluxerūt de latere xp̄i scz aqua r̄gnā
 tōis a sanguis redēptōis **V**l̄ fm̄
 aliquos tres p̄me cruces q̄ fiūt sup
 vtrāqz sp̄em **D**icēdo s̄ctificas ac̄. si
 gnificat fidem cēturois q̄ in mor
 te dñi xp̄i trinitatez p̄sonarū a ip̄m
 xp̄m deū a hōiem cōfessus ē cū dixit
Math. xxvii. **V**ere fili⁹ dei erat iste
Alie tres cruces q̄ fiunt discoopto
 calice p̄ma q̄ fit ex calicē siḡt q̄ de⁹
 est extra om̄ia non exclusus **S**c̄da
 q̄ fit supra labiū calicis siḡt q̄ ipse
 est sup om̄ia nō elatus **T**ercia que
 fit intra siḡt q̄d eus est inter om̄ia
 nō inclusus **A**lie due q̄ fiūt extra p̄
 ma que fit in superiori pte a alia q̄
 fit ad pedē calicis a fiunt inter nos
 et calicē siḡnt q̄ xp̄s exiuit a prē a
 veit in mūdū ē mediator int̄ nos et
 deū **T**ercio notādū q̄ discooptō
 calicis dicēdo p̄ ip̄m ac̄. siḡt q̄ per
 ip̄m apta fuit nobis q̄ prius clausa
 erāt in lege veteri **V**l̄ fm̄ Innocētiū
 siḡt velū templi q̄d scissum est xp̄o
 moriēte **Q**uarto notādum q̄ di
 ctis verbis sup̄dictis a factis crucis
 abus illis q̄qz calix debet coopiri
 cū corpali a tunc ibi debet dici alte
 Per omnia secula seculorum a siḡ
 nificat clamorē xp̄i in cruce q̄n̄ elaz
 mās voce magna expiravit a respō

detur Amen Et significat clamorē
 muli ex lamētanciū quib⁹ dicit xp̄s
 Flic ihrlm nolite flere super me ac̄
 vt habet in euāgelio.

De sacramēti perceptōe Capitulū quintum.

O Remus p̄ceptis salutarib⁹
 momti **I**st⁹ est q̄ntum ca
 pitulū in quo ponit̄ sacras
 mēti p̄ceptō a diuidit̄ in duas par
 tes qm̄ in p̄ma ponit̄ ad ip̄i⁹ sacra
 mēti p̄ceptōem p̄paratō cois **I**n se
 cūda sp̄alis ibi dñe ih̄u xp̄e filij **A**d
 huc prima in tres fm̄ q̄p̄paratō
 cois ē triplex **N**ā p̄rio ponit̄ sacras
 mēti p̄ceptō in orōe dñicali qua dicit̄
 tur panes n̄m quotidianū **S**c̄do
 p̄cipietum expiatio ibi libera nos.
Tertō pacis adiplecō ibi Pax dñi
Nam istud sacramētum pacis est.
Prima adhuc in duas nā p̄rio pos
 nunt̄ q̄dam p̄cedēcia ip̄am orōnem
 dñicam propter eius solemnitatem
Sc̄do ponit̄ ip̄a orō **P**r̄ n̄r **V**el sic
 primo ponuntur ea que faciunt ad
 orationis solemnitatē **S**c̄cūdo ea
 que faciūt ad orōnis integritatem
 ibi pat̄ n̄r **J**uxta p̄mū nō q̄ apud
 grecos totus populus clamat pat̄
 noster sed apud nos fit cōgruenciā
 a sacerdote totā ecclesiaz p̄ntantem
Dicit ergo oremus ac̄ **C**irca hoc fas
 cienda sunt duo. **P**rimo ponentur
 aliqua dubia circa verb a p̄ceden
 cia ip̄am orōnem dñicam scz p̄r n̄r
 n. ij.

quorū p̄mū est quare h̄ verba se3 p̄
ceptis ac̄ p̄ponunt̄ añ orōem d̄m̄
calem Et dicendū q̄ ideo est p̄pter
d̄m̄calem orōem solemnitatē Est ei
vt statim dicet̄ t̄ate dignitatis a ex
cellentie q̄ dignū est q̄ aliqua ver
ba deuota quasi ad eā nos p̄paran
tia a corda eleuantia premittantur
Secūm dubiū est quare orō d̄m̄
calem d̄z in missa R̄ndeo q̄ grego
rius ordinauit q̄ in missa diceretur
nō em̄ erat oueniēs q̄ orōes aliorū
dicerent̄ a orō x̄pi p̄mitteret̄ fiat
ān̄qtus fiebat dicēdo statim libera
nos ac̄. **T**ertū dubiū est quare
ponitur p̄ceptū a monitio cū dicit̄
p̄ceptis salutaribz moniti qz h̄ vi
detur ad diuersa p̄tinere. Dicendū
q̄ p̄ceptū p̄tinet ad d̄m̄ monitio
ad mgr̄m x̄ps aut̄ dicit̄ de seip̄o **Jo**
xij. Si ḡ ego d̄ns a mgr̄ lauī pe
des ac̄. Ideo ad ip̄m p̄tinet p̄cipere
et monere **Q**uartū dubiū quare
dicit̄ for̄ti Dicēdū q̄ sicut forma nō
sepatur ab eo cui ē forma. ita nos
insepabiliter idissolubiliter sum̄ itus
et ext̄ h̄is p̄ceptis d̄m̄cais instructi
ideo dicit̄ formati **S**3 quare nō dicit̄
informati Dicendū q̄ informatō
dicit̄ extrīsecā informatōem sed for
matio intrīsecā Ad ostēdendū ḡ
q̄ intus a ex̄ idest intentōe a op̄a
tiōe sum̄ p̄ceptis a monitōibz in
structi Dicit̄ formati diuina institu
tiōe idest x̄pi qui deus est. **Q**uintū
dubiū est quare dicit̄ audem̄ Dicē
dum q̄ x̄ps eam instituit qui errat̄

nō potest a scit̄ voluntatem p̄ris sui
Ideo auz audacia a maiori fiducia
p̄t̄ dicit̄. **S**extū dubiū est quare
h̄ orō alte cātatur Et sciendū q̄ ad
significādum q̄ rex angelorū a ce
lorū in noua lege publice a sine ve
lamine p̄dicat̄ Vel s̄m̄ **Jo.** belect̄
q̄ h̄ verba sup̄ta sūt de euāgelio q̄
ubiūqz nūc debet resonare vñ mar
ci vltimo **P**redicate euāgelium om̄i
creature **S**ecūo mouēda sūt du
bia circa h̄ q̄ dicit̄ orōem? a circa ip
sam orōnem d̄m̄cam. **P**rimū dus
bium est de oratione quid est Et di
cendū s̄m̄ **Ray.** in sūma sua a lo
suen̄. in sua q̄ oratio est pius effe
ctus mentis vel affectio in deum tes
dens a plurimū ne animus pigrit̄
tur in vocem p̄rumpens. vel sic **O**ra
tio est cōgenes vocum ad aliq̄ im
petrandum in deum tendentiū **V**an
d̄ aut̄ **Th.** iij. scripto adducit̄ dif
finitionem **H**ugonis de sancto vi
ctore dicens Oratio est deuotō que
dam ex xp̄p̄tione procedens **I**te3
Damascenus dicit̄ q̄ oratio est pe
titiō decentium a deo **S**ecūm dus
bium est de partibz orationis quot
sunt Dicendū q̄ quatuor que sūt
Oratio. postulatiō. obsecratiō. gr̄ati
actiō. s̄m̄ q̄ dicit̄ apostol̄ p̄mo ad
Thimoth. sc̄do **Q**uarū sufficiēcia
sic potest haberi quomam in omni
oratione requirūtur tria **P**rimū est
accessus ad deum a hoc habet fieri
per orationem que est eleuatiō men
tis ad deum **S**ecūdum est q̄ aliq̄

petatur hoc aut potest fieri tribus modis vno modo determinate et sic vocatur peticio. Alio modo indeterminate et sic vocatur postulatio. Tertio solummodo narrando factum sicut dictum est **Jo. x.** Ecce lazarus quem amas infirmat. et tunc vocatur insinuatio. Tertium quod requiritur est ratio petendi et haec duplex vna ex parte dei a quo petitur et haec vocatur obsecratio quasi per sacra et testamento allegando suam bonitatem et clementiam aut naturam sicut dicitur per tuam sanctam misericordiam libera nos et homini. Alia est ex parte petentis et sic vocatur gratiarum actio quae de beneficiis acceptis gratias agentis maiora percipere merentur et sic patet quatuor orationis partes quae continentur in missa. Nam illa pars que est ante obsecrationem dicitur obsecratio. Ipsa autem obsecratio in qua mens debet eleuari dicitur oratio. sed ipsa oratio diuina vocatur postulatio et residuum in fine gratiarum actio. **Ter**tiu dubium est utrum oratio debet dici vocalis. Dicendum secundum **Thomam** quod duplex est oratio scilicet communis et singularis. Communis autem oratio est que per ministros ecclesie fit in persona totius fidelis populi offertur deo. Et ideo oportet quod talis oratio innotescat toti populo pro quo offertur quod fieri non potest nisi esset vocalis. Et ideo institutum est rationabiliter ut ministri ecclesie homini orationes alte pronuntient ut ad notitiam omnium possint pervenire. Oratio vero singularis est que offertur a singulari persona cuiuscumque status siue pro se siue pro

alio orante. De huius orationis necessitate non est quod sit vocalis adiungitur tamen vox tali orationi tripliciter ratione. Primo quidem ad excitandum interiore deum quia mens orantis eleuatur in deum quia per interiora signa mouetur mens hominis secundum apprehensionem et per consequens secundum affectionem. Unde **Augustinus** dicit ad prophetam quod verbis et aliis signis utimur ad augendum secundum desiderium nos ipsos acrius excitamus. Et ideo in singulari oratione est tantum vox et homini signis utendum quod proficiat ad excitandum interius mentem. Si vero mens per haec distrahatur vel quod literarum impediat est a talibus cessandum quod precipue contingit in illis quorum mens sine homini signis est ad deuotionem sufficienter parata unde dicebat propheta in psalmo. Tibi dixit cor meum exquiri te facies mea etc. Et de anna legitur **1. Reg. 1.** quod loquebatur de corde suo. Deinde adiungitur vocalis oratio quasi ad redditionem debiti ut scilicet seruiat deo secundum totum illud quod habet id est non solum mente sed etiam corpore quod precipue appetit orationem secundum quod est satisfactoria vnde dicitur **ozee xiiii.** Aufer omnem iniquitatem et accipe bonum et reddemus vitulos laborum nostrorum. Tertio adiungitur vocalis oratio ex quadam redundantia ab anima in corpus et ex vehementi affectione secundum illud psalmo. Letabitur cor meum et exultabit lingua et sic patet quid dicendum quod ad hoc. **Quartum**

Dubium est utrum in oratione vocali re-
 quiritur attentio de necessitate. Dicendum
 quod necessarium dicitur dupliciter vniuersum
 illud pro quod melius pervenit ad fines
 et sic absolute attentio necessaria est
 ad orationem. Alio modo dicitur aliquid ne-
 cessarium sine quo res non potest esse
 effectus suus. Est autem triplex effectus orationis
 primus quidem est mereri et ad
 hunc effectum non necessario requiritur
 attentio pro toto sed vis proprie
 intentionis qua aliquis ad orandum
 in principio accedit reddit totam orationem
 meritoriam. Secundus autem effectus
 orationis est ei proprius qui est impetrare
 et ad hunc effectum etiam sufficit prima
 intentio que si desit orationi non est me-
 ritoria nec impetrativa quod secundum Gregorium
 illam orationem inquit deus non audit
 cui ille qui orat non intendit. Tertius
 effectus orationis est qui principaliter effi-
 citur scilicet spiritualis quedam mentis exul-
 tatio et quantum ad hoc necessario requi-
 ritur attentio unde dicitur .i. ad Cor.
 .xiii. Si orem lingua mens mea si-
 ne fructu est. Verumptamen non quod tri-
 plex est attentio que orationi vocali
 potest adhiberi una quidem que attendit
 ad verba ne quis in eis erret. Secunda
 que attendit ad sensum verborum. Tertia
 qua attendit ad finem orationis scilicet
 ad deum et ad rem pro qua oratur. que
 quidem maxime necessaria est. Et hanc
 intentionem possunt etiam habere prodivo-
 te et quandoque tamen habundat hec inten-
 tio qua mens fertur in deum ut etiam
 omnium aliorum mens obliviscatur

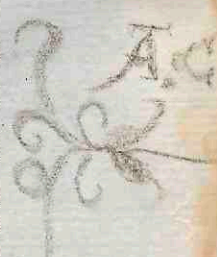
ut dicit hugo de sancto victore. Qui-
 tum dubium utrum evagatio mentis
 tollat vel impediat fructum orationis
 Dicendum si quis ex proposito in oratione
 ne evagatur peccatum est et impedit
 fructum orationis. Unde Augustinus in regula
 de psalmis et ymnis cum oratis deum
 versetur in corde quod profertur in ore.
 Evagatio vero que fit propter propositum
 orationis fructum non tollit. **Sextum**
 dubium utrum aliquid determi-
 nate petere debeam? Dicendum quod in-
 ter bona est divina sunt etiam quedam que
 homo potest bene et male uti sicut
 sunt divicie et habundantia terreno-
 rum scientia fortitudo et honor et talia
 non licet determinate petere quia possunt
 eventum malum habere sed committen-
 dum est dispositioni divine. Sunt autem
 alia quibus homo male uti non potest
 nec habere possunt exitum vel even-
 tum nisi bonum hec autem sunt illa que
 bus meremur beatitudinem et quibus
 beatificamur que quidem sancti
 absolute petierunt secundum illud psalmus. Oste-
 de nobis domine faciem tuam et salvi er-
 imus et alibi Deduc me in semitam
 mandatorum tuorum. Talia autem de-
 terminate petere licet. **Septimum**
 dubium utrum temporalia petere de-
 beamus quentur hic et generaliter
 de omnibus que sunt petenda. Di-
 cendum secundum quod dicit Augustinus ad
 probam de orando deo hoc licet ora-
 re quia licet desiderare temporalia
 autem licet desiderare non quidem
 principaliter ut in eis finem constituam?

qz sic sola eterna q̄runt Math. vi.
 Prīmū queite regnū dei etc. Sed si
 aut q̄daz admīcula quibz iuuam̄
 ad tendendū in beatitudine in q̄tuz
 scz per ea sustentam̄ i vita tpali q̄ i
 q̄tū nobis istrumētali ter deseruiūt
 ad actū v̄tutū q̄ sic petē scz isto mō.

De orōe dñicali q̄ sacmēti petiōe

Sequitur orō dñicālis scz Pa-
 ter n̄r. Hec ē sc̄da p̄tīcula In
 qua positur sacramēti q̄ alioz necēa
 norū petiō q̄ diuiditur in duas p̄-
 tes naz p̄mo ponit p̄lēmū ad cap-
 tandū beniuolentiā. Sc̄do ponit ip-
 si oratōis efficaciam̄ ibi scz s̄ctifices-
 tur nomē tuū. Quātū ad p̄mū notā-
 dū s̄m Inno. q̄ beniuolētia captā-
 tur q̄ h̄ tribz mōis p̄mo ex pte illi?
 a q̄ petē. Sc̄do ex pte petētis. Ter-
 tō ex pte assistētū p̄t p̄mū dic̄ p̄r
 p̄t sc̄dm̄ dic̄ n̄r. p̄t terciū q̄ es i ce-
 lis id ē in āgel. Ad euidentiam̄ ḡ istū?
 oratōis in gn̄ali q̄ bonū triū verborū
 in sp̄ali. Primo videtur in gn̄ali de
 istius oratōis excellentia. Sc̄do in
 sp̄ali de istoz verborū intelligentia.
Quātū ad p̄mū notādū q̄ illa
 oratō dñical̄ excedit omēs alias in
 quoz. p̄mo in auctōitate. sc̄do i bre-
 uitate. tertio in stinētia q̄ fecūditas
 te. quarto in audibilitate. P̄mo ḡ
 in auctōitate qz xp̄s verus deus eā
 fecit q̄ ordinauit. Si aut̄ fiat q̄stio
 quāe xp̄s fecit eā dicendū qz p̄pter
 tres ratōes p̄ma est qz fuit rogat̄
 a discipulis vt modū orandi eis or-
 dinaret v̄nde Lu. xi. legitur qz dixit

vn̄? ex discipulis eius ad deū Dñe
 doce nos orare. **C**irca q̄d vidēda
 sūt Prīmū est quis fuit iste discipu-
 lus. Respōdeo qz ignoratur. Secū-
 dū est quāe meli? dixit orare qz mī-
 racula facere vel ieiunare v̄l h̄mōi.
Et dicendū qz certe merito pech̄t
 orandi modū p̄pter quatuor. P̄mo
 p̄pter ignorātiā q̄ cecitatem quia
 vt dicitur Ro. viij. Quid oremus q̄
 sicut oportet nescimus. Secūdo p̄-
 ter oratōis dignitatem. Crisost.
Magna quippe oratōis dignitas
 est qz mox vt ab ore p̄cessit suscipi-
 unt eam angeli manibz suis q̄ offe-
 runt eā ante dñm s̄m illud Tob.
xij. Quando orabas cum lacrimis
 ego offerebam oratōnem tuam etc.
Tertio p̄pter multiplicē eius v̄tū-
 tatem. Jaco. v. Multū em̄ valet de-
 p̄catio iusti assidua q̄ Math. xxvi.
Orate ne intretis in temptatōnem.
Quarto p̄pter orandi necessitatem.
Aug. Nullū credim̄ ad salutem
 (nisi deo vocante) venire. Nullū vo-
 catū (nisi deo iuuante) bona opari.
Nullū (nisi orantē dei auxiliū) p̄me-
 reri. Sc̄da ratō est vt qz eēt petēdū
 docet qz vt dī Math. xx. Nescitis
 q̄d petatis. Tertia rō est vt q̄s esset
 orādus ostenderet. quia qui est deus
 p̄r qui est p̄r oim̄ ad quem omniū
 cura p̄tinet. Sapient. viij. equaliter
 est ei cura de omnibus. **S**ecundo
 oratio dñicālis omnes alias orōes
 excedit in breuitate ē ei breuis val-
 de sicut patet. Iuxta quod queritur
 n. iij.

A.C.

quare xp̄s ita breuē fecit **D**icēdum certe de h̄ possūt r̄nderi sex r̄oes **P**ri-
ma ut facilius possit capi et intelligi
Sec̄da ut meli⁹ possit retineri et tar-
dius obliuisci **T**ertia ut frequēti⁹
posset dici et iterari **Q**uarta ut dicen-
tibus fastidiū nō possit ḡuari **Q**uinta
ad denotandū qd̄ de⁹ vult exaudire
Sexta ad immēdū qd̄ pl⁹ petit deus
orōez mētalē q̄ vocalē vñ ph̄idō. **O**ra-
tio cordis ē nō labioz. **S**eptia ut
nullus possit se excusare ab oratiōe
qz q̄libet debz et p̄t eā addiscere et
scire **T**ertio orō d̄m̄calis excedit
oēs alias orōes i fecūditate nā oia
nēcia h̄ri et oia nēcia r̄moueri h̄ p̄ti-
nēt i petitiōibz istis p̄t qd̄ fecūdi-
tas et p̄tinētia isti⁹ orōis sic p̄t oñ
di **V**no mō qz docet captare eius q̄
orādius est beniuolentiā cū dicit p̄r
nr̄ r̄c. **S**ec̄do ostēdit formare peti-
tōem necessariā ibi s̄ctificet **C**ir-
ca qd̄ notandū qd̄ ois petitiō aut est
de bono adipiscendo ā de malo amo-
uendo. si de bono adipiscēdo aut pe-
titur bonū sp̄uale ā tp̄ale **S**i sp̄ua-
le aut diuinū nōis honorificētia et h̄
ibi s̄ctificetur nomē tuū **A**ut diuinū
regis p̄nc̄ia et h̄ ibi scilicet **A**duer-
mat regnū tuū. **A**ut diuinū imperij
obediētia ibi **F**iat volūtas tua r̄c
Si est bonum tp̄ale illud petit ibi
Panē nr̄m **S**i at̄ est de malo amo-
uendo aut est dimissio p̄teriti et hoc
ibi **D**imittē nobis r̄c. **A**ut de caute-
la futurū ibi et ne nos iducas. **A**ut
carentia p̄ntis mali ibi **S**ed libera

nos a malo. **V**el sic aliter qz h̄ oia
appetibilia petūtur **N**am om̄e peti-
bile est triplex vnū est boni adeptō
aliud ē mali amotio. tertiu⁹ est vtri-
usqz cōfirmatio **I**tem bonū cōferen-
dum est triplex scz glorie gr̄atie et
nature. **M**alum aut̄ fugiendum est
triplex. p̄teritū vt remittat. p̄ntis ut
vitetur. futurū vt p̄caueat. **P**ri-
o ḡo peti⁹ vtriusqz appetibilis cōfirma-
tionē ibi s̄ctificetur nomen tuum.
Sec̄do boni collatōez. et primo glo-
rie ibi **A**dueriat. sc̄do gr̄e ibi **F**iat
volūtas tua. tertio nature ibi **P**a-
nē nr̄m r̄c. **T**ertio mali amotio-
nem et primo p̄teriti ibi **D**imittē
nobis. sc̄da futurū ibi **E**t ne nos in-
ducas. tertia p̄ntis ibi. **S**ed libera
nos a malo **V**el aliter sic p̄t osten-
di p̄tinētia et fecūditas istius qz
omnia que sunt desideranda aut fu-
gienda ibi p̄tinentur **I**nter aut̄ om-
nia desiderabilia qd̄ plus desidētur
et amatur est deus et ideo p̄mo peti-
mus dei gloriam cū dicim⁹ s̄ctificetur
nomen tuum. **I**lla aut̄ que post
p̄ nobis desiderantur sūt tria. p̄mū
est qd̄ ad regnū dei pueniam⁹ **I**deo
dicim⁹ **A**dueriat regnū tuū **S**ec̄m
est qd̄ volūtatē dei faciam⁹ et h̄ ibi
Fiat volūtas tua. **T**ertium est qd̄
ad vitam istaz necessaria habeam⁹
et h̄ ibi **P**anē nr̄m **D**e h̄is trib⁹
dicat d̄ns **L**uc. xij. **P**rimū q̄rite re-
gnū dei. **Q**uo ad p̄mū. et iusticias
eius quo ad sc̄m. et h̄ om̄ia addi-
cientur vobis quo ad tertium. illa

aut q̄ vitanda et fugienda sūt om̄ia
 quippe strātur bono **B**onū aut
 q̄d p̄ponit desiderabile est quadru
 plex ut dictū est **P**rimus est glorie
 dei et huic nullū est cōtrariū malum
 q̄ de bono et de malo resultat glōia
 dei. et de malo in q̄tum punit. de bo
 no in q̄tum reinunerat vñ **J**ob. iij.
Quis nocēbit ei si male egerit. **S**e
 cūdū bonū est vita eterna et huic cō
 trariat temptatō q̄ tēptatiōes ip̄e
 dūt nos ad bñ op̄adū **I**deo ad h̄
 remouēdum dicim? **E**t ne nos idu
 cas **Q**uātū bonū sūt bona necessaria
 et huic strātur aduēitates et tri
 bulatiōes **I**deo ad h̄ remouēdū di
 cit h̄ libera nos a malo. **Q**uarto
 orō dñical̄ excedit oēs alias orōes
 in audibilitate ē em̄ et debet magis
 esse audibilis et exaudibilis q̄ alia
 orō. rō aut̄ est q̄ petitiōne quaz q̄s
 ordinavit et fecit nō pōt nec debet re
 pellere xp̄us autē hanc ordinavit.
Expositō dñicalis orōis in sp̄ali.

Nunc ergo ad expositōem orō
 nis dñice in sp̄ali discutiendo
 q̄d libet verbū p̄cedam? **D**icit̄ ego
 pater **I**n q̄ captam? benivolētiā
 ex pte illi? a q̄ petis̄ ideo iux̄ hāc di
 ctiōem q̄n possunt duo dubia p̄mū
 est q̄re xp̄s magis incepit hāc orō
 nem a noīe p̄is q̄ a nomine suo vñ
 a sp̄sācto cū sint idem in virtute et
 diuinitate **A**d q̄d dicendum q̄d nō
 fuit cōgruū incipē a noīe sp̄sācti q̄
 sp̄sāctus donū est et a dono nō petis̄
 donū **I**te n̄ voluit incipē a nomine

fio q̄ ip̄e mediator dei et hominum
 vt habet̄ ab ap̄lo **I**o. i. cō in noīe
 eius tanq̄ a noīe mediatoris vult
 q̄ petam? vñ **J**o. xv. **S**i quid pe
 cieritis p̄rem in noīe meo dabit vo
 bis sed voluit incipere orōez in noīe
 p̄is p̄pter eius auctoritatē et vt pa
 tres honorādos demonstraret **S**e
 cūdū dubiū est quare melius dixit
 p̄ q̄ dñs vel de? **E**t dicendū q̄ hec
 noīa sūt timois sed pater est nomē
 amoris ideo dixit pater p̄pter multis
 ta alia p̄mo ad amorē excitandum
 vt ostendat q̄ plus amari appetit
 q̄ timeri vñ dicit **B**ern. **O**ratō que
 p̄no noīe dulcescit (oīm petitiōnum
 mearū impetrandarū fidutiā) n̄
 h̄ p̄stat **S**ecūdo ad ip̄m facilius ex
 auditōem nr̄am inclinandum quia
 sup̄ om̄ia nomen istud inclināt pa
 rentes ad exaudiendū filios peten
 tes vñ **p̄sa. xlix.** **N**ūq̄ obliuisci pōt
 mulier infantem et. **T**ertio ad ma
 gis nos petendū et orandum puos
 candum nam filius ad p̄rem fidu
 cialit̄ recurrit in necessitate vñ **L**u.
 .xi. **S**i em̄ vos cū sitis mali nostis
 bona data dare filiis v̄ris q̄toma
 gis pater vester celestis dabit bona
 petētibz se. **Q**uātō vt nos q̄ nō fu
 im? serui nos informaret h̄ p̄ti? li
 beri quibz nō dāt̄ vilia sicut seruis
 sed melior̄ sicut filiis scz hereditas
Jo. xv. **J**ā nō dicā vos seruos et.
Et idē. viij. **E**t si filij et heredes **Q**uī
 to dicit̄ p̄ q̄ ad ip̄m compe ptanz
 sicut ad p̄rem **p̄uerb. iij.** **Q**uem em̄

filius dei diligit dñs corripit et casti-
 gat. Sexto ut sciamus qd ad ipm
 pertinet nobis misereri et pccare. **Ps.**
Quo miseretur pñ filioꝝ misertus
 est vñ. ij. ad **Clv. i.** Pñ misericordi-
 ani et de? totius solatiois qd solat
 nos in oi tribulatioe nra. Septimo
 qd ipse h? reuertetes suscipit. **Lu. xv.**
 de filio pdigo dñ. **Burgā** et ibo ad
 pñem meum. Et seqtur Et surgens
 aplexatus est eum pater et. Octavo
 qd habet nobis tanq? filijs thesau-
 rzare. ij. ad **Clv. xij.** Debent pa-
 retes filijs thesaurizare nō filij pen-
 tito. Nonno ut ipm min? offenda?
 sed potius honorem? qd dicit **Eccā.**
ij. qd gloria hominis ex honore patris.
 Decimo ut ipm imitemur sicut filij
 pñem alioquin degeneres sumus **psa.**
lx. Attēdite ad abrahā pñem vñ
 idest xp̄m et ad sarā idest ecciam q
 genuit vos et **Math. v.** Estote per-
 fecti sicut pñ vñ et.

Sequitur noster Circa hanc di-
 ctōem q̄runt tria dubia. Pri-
 mu est quare nō dicit mī i singulari
 sed noster in plurali. Et dicendum qd
 p̄p̄ duo. Priō ut oñdat dñm filia-
 tōis nre et xp̄i. Ipse em̄ solus filius ē
 per naturā. Ideo solus dicit pat̄ mī
 Jux̄ illō **Math. xxvj.** Pñ mī si possi-
 bile est et. Secōdo ut oñdat qd orō
 debet eē cōis vñ **Cyprian?** de orōne
 dñca dicit Nō dicim? pñ meus sed
 nñ qd pacis et veritatis mgr̄ noluit
 singularit̄m p̄ces fieri ne q̄s cū prez-
 cat̄ p se tm̄ p̄cat̄. **Secōm** dubiū

est quare dicit nñ. Et dicendū qd vt
 ostēdatur qd ipse est pñ oim per crea-
 tōem vñ. **Malachie. ij.** Nunq? non
 oim nñm pñ est vñ? Itē pñ multoꝝ
 p adoptioem scz iustoꝝ qd ecōtraria
 de reprobis dñ. **Jo. viij.** vos ex pñe
 dyabolo estis et. Itē vt nos doceat
 hūiliari et nullus applaudat sibi de
 nobilitate geneis vñ sup̄ h̄ **Aug?**
 cū dicit pñ nñ monētur diuites et no-
 biles nō sup̄bire cōn minores nō ei
 possūt dicere pñ nñ nisi fr̄es et. Itē
 et nos instruat inuicē amari et auxi-
 liari ex quo fr̄es sum? et vñ? p alio
 ore et damnu? alterius suū reputet
 sicut faciūt germani fr̄es **Jacob. v.**
 Orate p inuicē ut saluemini. Tertiu
 dubiū est quare nō pot̄ dici fili? nñ
 vel spūs nñ sicut pñ nñ. Et dicēdum
 qd nō est simile qd qñ dicimus fili?
 nñ in filio importat̄ relatio ad pñ-
 cipiū suū. nos autē principiū filij dei
 esse nō possumus qd dicit in **ps.** Ipse
 fecit nos et nō ipsi nos nec eum. sed
 quādo dicitur pater noster importa-
 tur in pñe relatio principiū cuiusmo-
 di et ipse respectu nñm. Item quādo
 dicit spūs nñ in spū importat̄ vis
 quedam motiua et opatiua qd bñ
 spūi cōpetit quia vt dicitur **Jo. vi.**
 Spūs est qui uiuificat ideo possu-
 m? dicere pater nñ vel spūs nñ aut
 spūs helye aut spūs prophetarum
 sicut dixit helye? Oro domine vt fi-
 at spiritus tu? duplex in me loq̄ns
 helye. iij. **Regum secundo.**

Qui es in celis.

Sequitur qui es in celis Circa
 hac clausula videbuntur qui
 q3 **P**rimo q̄ntur q̄re lucas h̄ nō po
 fuit vt habetur **Lu. xj.** sed dixit sic
 Pater n̄r s̄cificetur nomen tuum
Sec̄do quare matheus posuit et ad
 didit qui es i celis qz videt istum
 vel illū errasse **Et** dicēdū ad vtrāqz
 q̄stionē simul qz vterqz eoz bene fe
 cit. **Lucas** em̄ nō ponēdo nec det̄mī
 nando sibi locū ostendit eū esse vbi
 qz qd̄ est p̄prium solius dei saltem
 p̄mo et p se vt videbit̄ in questioe
 quarta **Sed** mathe⁹ hic posuit et
 addidit p̄pter quinqz rōnes. p̄ma
 est vt doceret spū mūdo et puro orac̄
 sicut celum pur⁹ est et mundum vñ
Jo. iij. **P**s̄ est de⁹ et eos qui ado
 rāt in spū et veritate adorare oportet
Sed a vt celestia nō terrestria doce
 ret appetē iux̄ d̄siliū apli **colos. iij.**
Que sursum sūt sapite nō q̄ sup terrā
Tertia vt instruat nos in altissimo
 d̄sistere cui assistunt angeli celestes
P̄s. **Q**ui d̄sistūt in d̄no sicut mons
 syon. **Q**uarta ut ostēdat ip̄m potē
 tēz d̄are et tribuere **Jo** dicit q̄ es in
 celis q̄si dicet qui es in cellario ois
 effluentie pleno toni vñ qui potēs
 es **D**a nobis qz ibi om̄e bonū redū
 dat **Ro. x.** **D**ives in om̄s qui iuocāt
 eū. **Q**uinta rō ut ostēdat nobis locū
 cū ad quē debem⁹ accedere qz ibi q̄
 libet bon⁹ finalit̄ habebit locū ip̄o
 testante et dicēte **In** domo patris mei
 mansiones multe sūt **T**ertio q̄ri
 tur quō exponit̄ qui es in celis. **Et**

dicendū qz multis modis a sancto
Th. sic in quodā tractatu exponit̄
Qui es in celis idest factis p grām
 sci em̄ dicūt celi **Iux̄** illud p̄s. **Celi**
 enarrāt glām dei vel in celis idest in
 scriptis sacris p̄ intelligētiam **Jo.**
v. **S**crutamini scripturas ip̄e em̄ tes
 timoniū phibēt de me. vñ in celis dic̄
 aliorū d̄noz q̄ sūt in terra tm̄ sicut
 sūt pdola vel alie q̄cūqz creature h̄
 adorēt in terra nullo mō in celo q̄e
Vñ in cel̄ idest āgel̄ scis p̄ assisten
 ciā **Vñ** etiā ad h̄m̄ pōt̄ dici in celis
 qz lēz sit vbiqz p̄ potētā p̄ntiam et
 eēnaz ut dicet̄ i q̄stioe seq̄nti tm̄ iste
 loc⁹ sibi dedicat̄ p̄t̄ singlaēs opa
 tōes et etiā p̄t̄ eē appareciā singla
 rē qz ibi apparz visioe facti **Lu. xv**
ij. **A**ngeli eoz in cel̄ sēp videbūt fa
 ciē patris mei **Q**uāto q̄rit̄ vtz de⁹
 habeat eē vbiqz istis trib⁹ modis
 p̄d̄as vñ solū in cel̄ sicut d̄r h̄ **D**icē
 dū qz modi deū essendi i rebo coiter
 assignant̄ a doctorib⁹ scz per poten
 tiam presentiam et essentiam. cuius
 d̄idi ratio est qz per potentiam d̄i
 tur aliquis esse in omnib⁹ que sub
 diūt ei in om̄ib⁹ q̄ sūt in p̄spectu ei⁹
 sicut rex d̄r eē in aula per p̄ntiam vñ
 in domo sua. p̄ essentia vero d̄iatur
 aliquis esse in illis rebo in quibus
 est sua substātia sicut est p̄sonalit̄
 i vno loco determinato sicut in solio
 suo vel in throno **D**icim⁹ ego d̄nm
 eē vbiqz p̄ potētā qz potestati ei⁹
 om̄a subduntur **P̄s.** **S**i ascendero
 in celum tu illuc es si descendero in

C

infernuꝝ ad des ac. vsqꝫ ibi dextera
tua **Et iō dicit hester. xiiij. Dñe rex in-**
ditōe tua cūcta posita sūt ⁊ non est
qui possit resistere tue volūtati. **Per**
pñtiam v̄eo dicimꝫ deū eē vbiqꝫ qz
om̄ia q̄ sūt in mūdo nuda ⁊ aperta
sūt oculis eius **Heb. iij. Iō dicit**
Eccā. xxiiij. qz oculi dñi multo plus
lucidiores sūt sup solem circūspiciē
tes vias hōim ac. **Per** essentia v̄eo
deus dicit vbiqꝫ qz essentia sua in-
tima est in om̄ibus rebo oportet em̄
de necessitate agēs inq̄tū agit ime-
diate diūgi suo effectui cū oporteat
mouens ⁊ motū eē simul qz qd̄ nō
tāgit nō agit deus aut̄ est creator ⁊
cōseruator om̄i s̄m eē v̄muscuiusqꝫ
rei vñ cū esse rei sit intimū in q̄libet
re manifestū est qz p̄ essentia suam
deus p̄ quē om̄ia creat ⁊ cōseruat sit
in oībo creatis ⁊ ita p̄ qm̄o istis tri-
bo mōis h̄z eē vbiqꝫ mō cōi s̄z mōdo
sp̄ali dicit esse ⁊ pōt eē in aliq̄bus
sicut est obiectū in opante sicut co-
gnitū est in cognoscēte ⁊ amatū et
desideratū in amate ⁊ desiderate isto
mō essendi deus ē sp̄aliter in rōnali
creatura q̄ cognoscit ⁊ diligit deum
actu vel habitu ⁊ qz h̄z habet crea-
tura rōnalis p̄ grām **Ideo** isto mō
nō dicimꝫ deū eē in s̄ctis sp̄ali mō
Quito q̄nt̄ vtrū eē vbiqꝫ sit pro-
p̄riū dei **Et** dicendū qz eē vbiqꝫ p̄ri-
mo ⁊ p̄ se est p̄p̄riū dei **Dico** aut̄ p̄ri-
mo qz s̄m totū est vbiqꝫ si q̄s autē
eēt vbiqꝫ s̄m diuersas p̄tes in diū-
sis locis existēs nō eēt p̄mo vbiqꝫ

D

qz qd̄ ouenit alicui rōe p̄tis nō p̄ri-
mo ouenit sibi sicut si hōmo eēt al-
bus s̄m dentem **Albedo** nō p̄riō con-
uenit hōmimi sed dēti esse aut̄ vbiqꝫ
per se dico illud cui nō cōuenit esse
vbiqꝫ p̄ accidens p̄pter aliquā sup-
pōem factā sicut supposito qz nullū
aliud corpꝫ esset. granū m̄lij esset
vbiqꝫ p̄ accidens igit̄ ouenit vbiqꝫ
alicui qñ tale qd̄ qualibet suppositio-
ne facta ⁊ positōe data seq̄tur illō
esse vbiqꝫ istis ergo modis eē vbiqꝫ
qz est p̄p̄riū dei nam ip̄e est vbiqꝫ p̄-
mo qz q̄cūqꝫ loca ponant̄ oportz qz
in quolibz sit deus s̄m seip̄m ⁊ totū
et nō s̄m p̄tem qz p̄tem non habet
Iteꝝ est vbiqꝫ per se qz q̄cūqꝫ loca
ponant̄ etiam si ponerētur infinita
preter ista que nunc sūt oportebit
vbiqꝫ eē deū qz nihil pōt esse nisi p̄
ip̄m **Per** hoc ergo qd̄ dicit̄ hic esse
in celis nō excludit̄ quin sit vbiqꝫ
modis supra dictis licet in celis di-
cat̄ mō sp̄ali vt expositū est.

De efficacia orōnis diuinalis.

Et prima petitiōe.

Sanctificetur nomē tuū. **Dic-**
pōnt̄ orōis efficacia ⁊ forma
tur septē petitiōnes nihilominꝫ pōt
diuidi in gn̄ali in duas p̄tes qm̄ p̄-
mo pōnt̄ vel petūt̄ boni p̄secutio in
q̄tuor p̄nis petitiōibꝫ **In** sc̄da petitiōe
mali amotō in tribꝫ vltis petitiōibus
ibi dimitte nob̄ debita. adhuc p̄ria
in duas s̄m qz sūt duo bō vnū dicit̄
se **Aliō** bonū qd̄ petūt̄ nob̄ p̄mū pe-
tam? ibi **Sanctificetur** nomē tuū. sc̄dm

ibi **A**dueniat regnū tuum. **C**irca hanc clausulam videbunt tria **P**rimo videbitur q̄ hec petico sit inconueniens semper em̄ est sanctum nō ergo debet hic eius sanctificatio peti. **E**t dicendum q̄ non petimus in nobis sanctificari idest q̄ in nobis sanctum habeat et sanctū reputet et tanq̄ sanctū honoret corde ore et ope **S**anctificet ḡ nomē tuū idest factū et firmum et stabile et celebre sit in nobis **I**n corde credēdo et amādo **J**uxta illud **psa. viii.** **D**ñm exēcutuū ip̄m sanctificate in cordibz vris **I**n ore laudando et predicando **Daniel. iii.** **B**ndictū nomen glorie tue factum et laudabile **I**n ope bene uiuendo sicut ecōtra p̄ malā vitā blasphematur **Ro. ii.** **N**omē dei p̄ vos blasphematur **S**ecūdo q̄ritur q̄ sit dei noīa sanctificanda. **E**t dicendū q̄ p̄cipue sex **P**rimū est q̄ pater sanctificetur igit nomen tuū qd̄ est p̄ vt nos filij tui nominem et simus. **1. Jo. iii.** **V**idete qualē caritatē dedit nobis deus vt filij nominem et simus. **S**ecūm est deus. scificet ego nomē tuum qd̄ est deus in nobis ut dñi et dñi esse possimus **Ps.** **E**go dixi dñi estis ac. **T**ertū est dñs sanctificetur ḡ nomē tuū qd̄ est dñs vt nos sis aut boni serui te timeam? vñ **Malachie. p̄io.** **S**i ego dñs vbi ē timor meus **E**t **psa. viii.** **D**ñm exēcutuum ip̄m sanctificate in cordibz vris ip̄e pauor n̄r est. **Q**uartū est m̄gr. sanctificetur ergo nomē tuū qd̄ est magr

vt nos veri discipuli tui sumus **Jo. xii.** **V**os vocatis me magister et domine et bene didicis sum etenim sed pro ch̄dolor hodie plurimi sūt finis les iudeis qui dixerūt illi ceco nato et illuminato interroganti nunq̄d discipuli eius vultis fieri **Jo. nono.** **R**espōdentes dixerūt **Tu discipul? eius sis nos aut discipuli moyfi sumus** **N**os scimus quia moyfi locus est de? hūc aut nescimus vnde sit. **N**ota xp̄us p̄mittebat etna **M**oyfes aut t̄palia sic vero hodie i ecclesia dei paucissimi student vt acquirant celestia sed vt habeant terrena laborāt **I**deo audiunt leges et iura p̄pter beneficia et lucra et cetera dilata. **Q**uintū nomen est ih̄s **S**anctificetur ergo nomen tuum qd̄ est ih̄s qd̄ interpretatur saluator vt a saluatore mereamur saluari **Actu. iii.** **N**on est aliud nomen sub celo datū in quo oportet nos saluos fieri **S**extum est xp̄us sanctificetur ergo nomen tuum quod est xp̄us scilicet vt veri xp̄iani nō ficti aut apparentes sumus **Apo. i. secūdo** **D**ico vbi habitas vbi sedes. **E**t sequitur nomen habes q̄ viuas et mortuus es sic certe multi habent nomen solum xp̄i quia cristiani dicuntur sed factis ip̄sum negant **Q**uodlibet ergo istorum nominū debet in nobis sanctificari et in reuerentia et honore haberi. sed heu clamat xp̄s **psa. lii.** **D**ominatores eius inique agunt et iugiter nomen meum blasphemant

tur quod est grauissimum peccatorum
¶ Et ideo tertio querunt hic quedam
 primo de blasphemia quid sit et quomodo
 fit **S**ecundo utrum sit peccatum
 Tertio utrum sit maximum peccatorum
 Quarto utrum sit maius peccatum quam
 periurium Quinto utrum deus sit noia-
 bilis a nobis **P**rimo queritur quomodo sit
 blasphemia **R**esponsum secundum Ambrosium
 Blasphemia est cum deo attribuitur
 quod ei non conuenit vel cum ab eo remoue-
 tur quod sibi conuenit et hoc duo scilicet affir-
 matio et negatio spiritum non diuersifi-
 cant blasphemie secundum quod dicit sanctus Augustinus
Theodorus. Nomen autem blasphemie importat
 re videtur quando a derogatione alius
 cuius excellentis comitatus proprie di-
 uine Unde quicumque assentit aliquid de
 deo quod ei non conuenit vel aufert deo
 aliquid quod ei conuenit derogat comitati
 diuine et per consequens est blasphemus
 talis autem derogatio vel consistit in cor-
 de et tunc dicitur blasphemia cordis
 vel procedit exterius per locutionem
 tunc est blasphemia oris et tunc oppos-
 nitur confessioni fidei propter quod ad
 infidelitatem noscitur pertinere **S**e-
 cundo queritur utrum sit semper mor-
 tale peccatum blasphemia **D**icendum
 quod blasphemia secundum genus est mortal-
 le peccatum quia repugnat diuine ca-
 ritati posset tamen contingere quod blasphe-
 mia absque deliberatione et surrepti-
 one procederet et hoc dupliciter. vno
 modo quando quis non aduertit hoc quod
 dicit blasphemiam esse quod potest con-
 tingere eo quod aliquis subito ex aliquo

passione in verba ymaginata pro-
 pit quorum significationem non confi-
 derat et tunc est peccatum veniale
Alio modo quando aduertit hoc esse bla-
 sphemiam considerans significata ver-
 borum et tunc non excusatur a pecca-
 to mortali sicut nec ille qui subito
 motu ire aliquem occidit iuxta se sede-
 tem **T**ertium utrum sit maximum
 peccatum blasphemia **D**icendum quod
 blasphemiam opponitur confessioni
 fidei **I**deo habet in se gravitatem in-
 fidelitatis **U**nde cum infidelitas sit
 maximum peccatum secundum genus suum
 consequens est quod etiam blasphemiam sit
 maximum peccatum ad idem gen-
 us pertinens etiam ipsam aggravans qua-
 to in verba prorumpit **Q**uanto que-
 ritur utrum blasphemiam sit maius pec-
 catum quam periurium **D**icendum secundum
 glossam super illud ad **Ephesios** iii. Bla-
 sphemia tollatur a vobis quia per-
 ius est blasphemare quam periurare quod
 enim periurat non sentit aut dicit alius
 quid falsum de deo sicut blasphemus
Periurans enim licet adhibeat deum
 testem falsitatem non tamen tanquam esse
 mans deum esse falsum testem sed
 tanquam sperans quod deus super hoc non
 testificabitur per aliquod evidens
 signum **B**lasphemus autem sentit
 aut dicit falsum deo attribuendo quod
 sibi non conuenit vel remouendo quod
 sibi conuenit qua propter hic plus
 peccat **Q**uinto queritur utrum
 deus sit noiaibilis a nobis **D**icendum quod
 eo modo noiamus deum quem cognoscimus

Cognoscimus autē deū p̄ creaturas
 vñ notādū est q̄ ea q̄ cognoscim?
 de deo tripliciter se habent q̄dā abso-
 luta q̄dā sūt respectiua q̄dā sunt
 remotiōnem importātia Inter em̄ ab-
 soluta est dīa q̄ quedā se habent
 p̄ modū s̄be vt spūs deus. quedam
 vero p̄ modū accidētis vt bon? pi?
 si ergo loq̄mur de absolutis noib?
 siue se habeāt p̄ modū s̄be siue per
 modū accidētis nullū habem? pro-
 priū nomē dei Rō est q̄ nō cognos-
 scimus hęc nisi q̄ videmus in crea-
 turis sed q̄tū ad modū habendi
 dicimus ea esse pp̄ria sicut q̄ est sū-
 ma bonitas et prima s̄bstātia. si autē
 loquamur de hīs q̄ importāt bea-
 titudinē sic q̄dā cognoscim? pro-
 pria sibi sicut creator gloriā. q̄
 dā cōia sicut dñs causa agens. si
 autē loq̄mur de hīs que importāt
 remotiōnez distinguendū est quia
 q̄dā importāt r̄motiōnē imp̄fecti-
 omis repte in om̄i creatura et h̄mōi
 sūt pp̄ria noīa sibi sicut etern? inie-
 sus Quedā importāt remotōnez im-
 p̄fectiōnis repte in q̄busdā creatu-
 ris et h̄mōi nō sūt sibi pp̄ria noīa nisi
 forte q̄tū ad modū habēdi sicut ē
 incorporeus immortalis et h̄mōi Et sic
 pat? quo pot̄ noīari q̄busdā noib?
 pp̄rijs et quibusdā coibus.

Moraliter.

Pater n̄r qui es in celis scificetur
 nomen tuū In pat̄ nōtur
 adoptōis caritas glō Math. vi. dū
 dī pat̄ de adoptōe cogitem? vt p̄ri

effectū repēdam? **Jo. vi.** Ipse em̄
 p̄r amat nos **Jo** ecōuerso debemus
 diligere In n̄r v̄eo notat filioz dei
 fraternitas vt dicit **Rabanus** dum
 n̄r dī fraternaliter admonem̄ cū sit
 cōis adoptō om̄ib? nemo dicat me?
 q̄ hic pp̄rie auenit cui p̄r est p̄ na-
 turā In celo vero notat filiorū eius
 s̄blimitas in q̄bus dicit habitare q̄
 celi sūt in quib? de? habitat et quo-
 rū auersacō in celis est vñ glosa di-
 cit in celis sp̄ualib? vt ad sp̄ualita-
 tē i qua habitat festinare discam?
Ps. Ad te leuavi oculos meos qui
 habitas in celis In scificacōe nota-
 tur bonoz dei nobilitas s̄m ei glosa
 hic petim? vt p̄r in nobis siue scifi-
 cationis augmētum opetur Item
 nihil a nobis s̄ctius r̄putet Item
 s̄m glosa aliam vt p̄ris nomen in
 filij moib? et vita ostēdat **Jo. xvij.**
 Ego p̄ eis scifico meip̄s vt et ip̄s
 scificati sint in veritate.

Secūda petiō.

Adueniat regnum tuum h̄ pe-
 timus bonum nostrum. Et di-
 uiditur in tres ptes s̄m q̄ bona se
 habent in tripliā adiciōe q̄ quedā
 appetimus ad p̄mū et h̄ tangūtur
 ibi adueniat regnū tuum q̄dā autē
 ad meritum et hęc ibi fiat voluntas
 tua quedam autē ad s̄bsidiū vite
 p̄ntis et h̄ ibi panem nostrū. Primo
 g° petimus illud quod est ad p̄mū
 um quia si mis est prior in intentōe
 cum dicimus Adueniat regnum tu-
 um idest ad nos et in nos scilicet ut

tu regnes in nobis et nos etiam regnemus tecum in celo ut possimus dicere illud Apoc. j. **F**ecisti nos deo nostro regnum. **U**trum hanc peticio sit ueniens iuxta hoc videtur quod hec peticio sit inconueniens quia nullum eternum euenire potest sed regnum est eternum **g^o ac.** **D**icendum quod licet uero possit euenire in se quia semper est et erit tamen potest euenire nobis et nos ipsi esse. **N**otandum quod regnum sit triplex scilicet scripture gratie et glorie. **P**rimum petimus in nobis uenire per intelligentiam de quo habetur Math. xviii. **N**isi efficiamini sicut paruuli scilicet in credendo audita non intrabitis in regnum celorum id est in scripturarum intelligentiam sed secundum regnum scilicet gratie petimus nobis dari ad destruendum in nobis regnum peccati Ro. vi. **N**on regnet peccatum in uero mortali corpore. **E**t Luc. xiii. **R**egnum dei intra uos est. **D**icitur de hoc regno scilicet gratie. **S**ed tertium scilicet glorie petimus uenire in nos ut fiat unum ouile et unus pastor. Jo. x. et ibi esse ualeamus de quo dicit Math. xxv. **V**enite benedicti patris mei possidete regnum patrum uobis a constitutione.

Moraliter

Mundi

Adueniat regnum tuum. **I**n hoc uerbo petitur primo celestium clara cognitio Aug^o in glosa. **R**egnum dei semper est sed ueniat ut manifestetur hominibus a quibus ut lux a caecis non uidetur. **S**ecundo dyabolo a corde expulso glosa. **A**dueniat id est diuitia et potestas dyaboli exclu-

datum quod fiet in futuro perfectius cum tradiderit christus regnum deo patri Iudicium. viii. **N**on dominabor uobis sed dominabitur in uobis deus quia tunc perfecte regnabit in nobis oimino non dyabolo. **N**on mundus. **N**on carnalis effectus. **T**ertio regni celestis eterna adoptio unde glossa hic congrue sequitur ut post adoptionem filiorum regnum petimus quod filijs debetur. **A**dueniat. **E**cce quod desiderabile ad optatum regnum. **E**cce quod honorabile ad possidendum tuum. **E**cce quod rationabile ad petendum quia patris nostri est Math. xxv. **V**enite benedicti patris mei etc. **E**t nota quod regnum dei est quod duplex scilicet scripture de quo Math. xxi. **A**uferetur a uobis regnum dei et dabitur genti facienti fructum gratie de quo Luc. xvii. **R**egnum dei intra uos est. **I**tem ecclesie de quo Math. xiii. **C**olligent de regno eius omnia scadala glorie Luc. xiiii. **S**tis qui manducat panem in regno. **A**dueniat igitur id est ad nos ueniat regnum scripture per cognitionem et destruat regnum erroris et ignorantie. **A**dueniat regnum gratie dei per informationem et destruat regnum peccati et malicie. **A**dueniat regnum ecclesie christi per dilatationem et exaltationem et destruat regnum antechristi et synagoge. **A**dueniat regnum glorie eterne et destruetur regnum presentis miserie et future. **E**t quia ista habere non possumus nisi assentiamus uoluntati diuine. **I**deo bene sequitur.

Tertia peticio.

Fiat voluntas tua etc. **H**ic pe-
tinuit bonū vel bona q̄ p̄tinēt
ad mentū. **C**irca q̄d vidēda sunt q̄
tuor p̄ ordinē **P**rimū q̄ est volūtas
dei ad q̄d dico q̄ nr̄a sc̄ificatio iuxta
illō **T**essa. iiii. hęc ē volūtas dei sc̄ifi-
catō nr̄a **I**te p̄ccōz iustificatio **I**o.
vi. hęc est volūtas p̄ris vt om̄e q̄d
dedit mibi nō pdam ex eo **I**te nr̄a
saluatio **T**hy. ii. **V**ult om̄es hoies
saluos fieri **I**te p̄ceptoz ipletō vt
dicit sup̄ h̄ glō. **I**tem nr̄a b̄tificatio
Io. vi. hęc est volūtas p̄ris vt om̄s
q̄ vidit filiū et credit in euz habeat
vitā eternā **H**ęcōm est quō intel-
ligit̄ sicut in celo et in terra h̄ multis
mōis exponit̄ sicut in celo et in ter-
ra idest sicut in ciuibz celi sic et in ci-
uibz terre h̄ est sicut āgeli et sancti
cōfirmāt volūtatē suā diuine volūta-
ti in celis sic homies faciūt in terris
Ratō aut̄ q̄re iplet̄ in celo est ista.
pellis iūcta assen cum forti glutino
nunq̄ sepatur rugat̄ aut variatur
sed semp̄ plenissime adheret et cōfor-
tatur h̄ nō iūcta statim plicatur ru-
gatur et sepat̄ **H**ęcōz volūtas fors-
tissimo glutino caritatis est cōiūcta
et vnita deo **I**deo nunq̄ plicat̄ aut
variatur a libito diuino sed nr̄a h̄
nō sic ideo rogam̄ vt fiat h̄ sicut in
celo s̄m moduli nr̄m q̄z impossibile ē
ita p̄fecte h̄ petim̄ q̄ si nō glutino
saltē clauis affigat̄ vel aliter sic in
celo idest in eccl̄ia triūphātē sic in ter-
ra idest in eccl̄ia militātē et idē est
vel sicut in celo idest in anima iusti

fic in terra idest in carne **V**el sicut in
celo idest in xp̄o qui dixit **P**ater nō
mea voluntas sed tua fiat sic in ter-
ra idest in eccl̄ia **V**el sicut in celo
idest sicut in s̄nderis ita in libero ar-
bitrio ita exponitur a sancto **T**ho-
m̄ in quodaz tractatu **T**ertium est
quia videtur q̄ hęc peticio sit in con-
ueniens quia s̄m **P**s. Omnia que
cūq̄ voluit fecit **I**tem alias nō est
omnipotens quod est falsum ergo
inconueniens est petere q̄ fiat volun-
tas dei. **H**ęc dicendum q̄ coiter a
doct̄oribus distinguitur de volun-
tate dei quia quedam est signi et be-
neplaciti. **V**olūtas signi adhuc di-
stinguitur in quinq̄ que sūt p̄ceptū
cōsiliū. p̄hibitio. operatio. p̄missio.
Et dicitur volūtas signi q̄z hęc quinq̄
sunt signa q̄ aliquis velit **N**am
quādo homo p̄cipit. cōsultat. opera-
tur. prohibet. aut permittit. videtur
velle illud quodāmodo quod etiaz
prohibet videtur nolle **S**ufficiētia
autē istorum quinq̄ potest sumi ex
parte volitoris quia illō signū aut
est respectu p̄ntis aut necessarij ad
salutem et sic est p̄ceptum aut bo-
ni superrogationis et est cōsiliū **R**es-
pectu aut̄ mali nō est nisi vnū tan-
tū scilicet prohibitio **C**ausa autē q̄
re respectu boni sūt duo et respectu
mali nō nisi vnum. q̄z in bonis sūt
quedam que possunt licite dimitti
et quedam que nō possunt licite di-
mitti **I**deo homies opulsiue debue-
runt induci ad vnum et suasorie ad

Jo. vi. Ego sum panis vite etc. Et tunc est sensus panem idest sacramentalem eucharistiam. nrm idest pro nra necessitate nobis datum **psa. ix.** Puer natus est nobis et filius datus nobis. Item p nobis in passioe immolatu **psa. liij.** Oblatus est qz ipe voluit. vlt nrm vt scz vnm valeam? p amorem et fidem. Da nobis sicut vmitis hodie scilz in die gratie ipm sumamus no in nocte peccati **prio Clor. xj.** Probet aute seipm homo et sic de pane illo edat etc. Huc panem da nobis deus ad viuificandu **Jo. vi.** Panis quem ego dabo caro mea est p mundi vita huc etia panem debemus nos dare no vendere in signu hui? eicit dñs de templo vendentes et ementes **Luc. j.** Quartu panem scz glorificatois etia debet petere. De quo in ps. Panem angeloru manducauit homo. Dicem? ergo panem nrm qtdianu idest nob qtdie necessariu da nobis hodie q diu sum? in hac vita mortali. De auto queritur cum ista oratio sumatur de euangelio **Math. vj.** et ibi dicitur panem nrm supsubstantialem lucas ponit qtdianu quare dimittitur tra math. Et dicendum q hec oratio debuit dari sub verbis intelligibilibus. Et istud verbu supsubstantiale obscuritatem habet. Et isto quod dicitur quotidianum habet claritatem quia qtdie panem corporali et spuali indigemus. Vn notandum q h qd dicitur supsubstantiale

le dupliciter pot intelligi qz pot esse vna dictio et est sensus supsubstantialem idest excedentem oem substantiaz sicut est corpus xpi vel possunt esse due dictioes et tunc est sensus vna nobis panem qui p nobis est necessarius scz tpalem ad sustentatione et da vltimus eternu panem supsubstantiale idest panem spualem q bene dicit supsubstantialis qz sup oem intelligentia et sup oes substantias. **Tertio** queritur quare dicit qtdianu cu aliqui habent triuanu vel annualem. Dicendu **fm Criso?** q tales diuites no petunt nisi illud qd qtdie acquirunt qfit datu a deo et de manu dei p bonu lucrum et licitu vel dicendum q sicut laycus offert panem ad benedicendu sacerdoti sic isti offerunt deo vt ipe bndicat. Vel etia dicendu q petunt no pro se sed pro alijs qz hec oratio e cois. **Quarto** querit quare dicit hodie. Dicendu q quia de tempore no habemus nisi nunc et pns qz preteritum iam abiit futurum si habebim? nescimus. Ideo ad hoc denotandum dicit hodie. It supra dixi vt tollatur sollicitudo et cura magna. Vn legit de sancto Martino q de crastino non cogitabat q si intelligitur de pane materiali vel spuali. **Quinto** pro dubio notandu q sicut si intelligit de pane materiali in pane materiali intelligunt oia necessaria pntis vite. Ita si intelligitur de pane spirituali scilz eucharistie ibi intelliguntur

omnia sacramenta in pane illo tanquam
in principali sacramento. Nota etiam
quod si pauper es dica s panem nostrum et
petas a deo. Si diues es christus petit
a te in suis membris idest pauperibus
panem distribui vnde Augustinus dicit christus
tibi. Da mihi ex eo quod dedi tibi me
habuisti largitorem et debitorem ha-
be et feneratorum.

Moraliter.

Panem nostrum ac intelligendo de
corpore christi hoc primo petit panis
vita efficiens Jo. vi. Si quis man-
ducauerit ex hoc pane viuet in eternum.
Secundo nostrum cunctis sufficiens. Et quia
christus noster est factus Tertio quotidianum
numquam deficiens glosa. Oramus ut quod
nostrum est per donum quotidie detur per
effectum Quarto datus hodie quia
numquam fastidies Ecc. xxiii. Qui edunt
me adhuc esurient Ergo domine da no-
bis semp hunc panem intelligendo
autem de pane materiali Quare dicit
panem. Panem dicit non carnes non pi-
scis nec aliquid superfluum sed quod ne-
cessarium nature quod significatur per
panem Item nostrum addidit secundum Crisostomum.
Omnia que nobis dat deus siue ora-
tibus siue militantibus non solum no-
bis dat sed etiam alijs pro alijs per
nos ut de eo quod accepimus a deo
partem impotentibus faciamus sed ut
nemo sibi aliena usurpet Crisostomus.
Qui cum iustitia panem acquisitum
manducat suum panem manducat quod autem
in peccato alienum Quare quotidianum
Item super substantialem idest super
additum substantie ad sustentationem

lucas dicit quotidianum non ad annum
non in horrea seruatum Item dicit da
quia nihil habere possumus nisi tu
des des panis. Qui dat escam omni car-
ni Vel sic generalius Da panem penitens
cie ad releuationem languorum. Vnde
panis. Surgite postquam sederitis quod man-
ducatis panem doloris Panem intel-
ligentie contra famem erroris Ecc.
xx. Cibauit illum pane vite et intel-
lectus ac Panem glorie ad delecta-
tionem saporis Lu. xiiii. Beatus qui
manducat panem in regno celorum
Panem nature ad sustentationem
vigoris de quo Gen. xviii. Porram
buccellam panis et confortetur cor
meum postea transibitis Et sic patet
quomodo habemus quinque panes de quibus
faciunt dominus quinque milia hominum
Jo. vi. Et quia hoc pane indigni sumus
quia inquinati peccatis Jo sequitur

Quinta peticio

Dimitte nobis debita nostra ac.
Hec est pars in qua petit malorum
amotio Et hoc in tribus ultimis peti-
tionibus et diuiditur in tres partes scilicet
quod sunt tria genera malorum quedam que
straximus iam quedam que strabimus
vel etiam patimur quedam que strabere
possumus Primo ergo petitur preteriti
mali indulgentiam cum dicitur dimitte
nobis. Secundo futuri cautelam ibi Et
ne nos inducas Tertio presentis tutes-
sam ibi Sed libera nos a malo Ad
huc prima in duas quia primo petitur
preteritis peticio ibi Dimitte nobis.
secundo presentis allegatio ibi Sicut

et nos dimittimus. Dicit ergo p̄rio
 Dimitte nobis sc̄z qui hoc ex nobis
 facere nō possumus. debita n̄a idest
 peccata n̄a que sūt debita quibz ob
 ligamur ad penā sc̄z satisfactoriaz
 aut p̄ntem quo ad purgatorium
 aut eternam quo ad infernū vnde
Lucas dicit. Dimitte nobis debita
 n̄a et merito peccata dicuntur debita
 s̄m t̄lōmā quia peccatoēs faciūt de
 bitores **Ps.** Mutuabitur peccatoz
 et nō soluet qz nō habet **Vñ** p̄pter
 qd̄ debes notare qz sc̄z in peccato t̄a
 seat actus peccati t̄n remanet reat?
 sc̄z obligatio ad penam. Ita qz rece
 dente obligatione vel eo qd̄ est pur
 gabile talis habet actionez petendi
 vitam eternā. nam ecōtra qñ est in
 peccato nō habet ius in vita eterna
Istud debitum ad deum p̄tinet p̄n
 cipaliter **Vñ** dicit **Aug?** qz maius
 est peccatorem iustificare q̄ celum
 creare sed nullam creaturam potest
 creare ergo nec iustificare peccatoz
 rem qui a vt dicit idem **Aug?** Qui
 creauit te sine te nō iustificabit te si
 ne te **I**dcirco debemus petere et dis
 cere Dimitte nobis debita n̄a idest
 peccata **P**ost sequitur precantis
 vel petentis allegatio et adoptio. cū
 dicit. Sicut et nos dimittim? debi
 toribz nostris **A**lter em̄ non fiet si
 cut clare habemus ex parabola illa
Matth. xviii. de seruo illo cui dcm̄ ē
Derue neq̄ omne debitum dimisi
 tibi qm̄ rogasti me nōne ergo opor
 tuit et te misereri conserui tui q̄. **E**t

ideo dicit **Lu. vi.** Dimittite et dimit
 tetur vobis eadem quippe mensura
 aliter nō vñ eccl̄. xxviii. **H**omo ho
 mini seruat iram et a deo querit me
 delam quasi dicat in cōuenienter et
 in vanū. sed si dimittas iniurias ti
 bi illatas dimittet deus debita que
 tu soluere nō potes **F**igura hui? ha
 betur q̄rto **Reg. iiii.** **I**n muliere su
 namite q̄ erat debitis obligata nec
 lēbat vñ soluet cogebat v̄dē fili
 os suos s̄ helize? id ē xp̄s dedit oleū
 misericordie et gr̄e h̄ volebat p̄s. qñ
 dicebat **E**x vsuis q̄. sc̄z p̄ q̄s req̄nt
 dyabol? ex peccō q̄ bñ d̄ vsur qz p̄
 peccō et delcātōe t̄pali req̄nt penā et
 nā et iniquitate redimet aias eorū de
 dimissioe offense **C**irca h̄ac peti
 tōne videbūtur qd̄ a p̄rio v̄t̄ tenē
 tur offensas dimittē **A**d qd̄ dicitur
 dū qz h̄ pōt intelligi dupliciter aut
 q̄tū ad rancorē v̄ndicte aut q̄tū
 ad actū iustitie **P**rimo mō ad huc
 dupliciter qz aut q̄tū ad actum
 rancoris interiore et sic dimittere
 est necessitatis. aut q̄tū ad actū ex
 teriores sc̄z signū amicitie et tūc dis
 tinguēdū qz aut ille qui offendit
 petit et sic ē necessitatis a nō petit et sic
 nō est necessitatis s̄ superogatois et
 p̄fectiois nisi forte s̄m aliq̄s q̄tū
 ad p̄fectos. **S**i aut̄ intelligitur q̄
 tū ad actū iusticie nō oportz n̄ tene
 mur p̄mo possum? iusticiam petere
 modo tū seruato **V**l aliter et breu?
 qz hoc potest intelligi vel q̄tū ad i
 iniiciā et sic est necessitatis vel q̄tū

ad iniuriam et sic est supererogatio
 nisi forte ut p̄dixi q̄tum ad p̄fcōs
Et ideo iuxta hoc q̄ritur h̄. **S**ec̄do
 vtrū homo in statu p̄fectiōis potest
 petere iustitiā Et dicēdum q̄ sic dū
 tū possit sine sc̄dalo **T**ertio circa
 h̄ q̄ dicim? sicut et nos dimittim?
 q̄ritur vtrū peccōres debeāt aut pos
 sūt dicere **D**imittite nobis etc. **V**ide
 tur q̄ nō q̄z mendūtur et mendēdo
 peccant ergo nō dicere debent **D**icē
 dū q̄ peccatores possunt dicere nec
 mendūtur q̄z hec oratio est cōis et
 licet nō habeat veritatē ex pte eorū
 tū veritatem habet ex pte ecclesie in
 persona cui? dicit ut dicit th̄. sc̄da
sc̄de q̄stione. lxxxij. arti. xi. in tertio
argumēto. vñ dicere nō cesset p̄mo
pl? valet dicere q̄ dimittere **Q**uā
 to videtur q̄ male dicamus sicut et
 nos q̄z nullus pot̄ peccata dimittē
 re nisi solus deus dicit Math. ij. er
go male dicim? Dicēdū q̄ in offen
dente sūt duo sc̄z culpa et offensa vñ
iniuria. Prīmū remittere ē solius dei
sed sc̄dum possumus nos.

Moraliter.

Dimittite nobis debita etc. **N**ō
 q̄ ad dimissionē peccatorum
 opantur tria **P**rimo iploratio diui
 ne pietatis **I**deo dicit. ij. palip. vl
 timo **R**emitte mibi dixit ille manaf
 ses **S**ec̄do recognitio p̄prie iniqui
 tatis **I**deo additur debita n̄ra id est
 peccata **V**ñ dicebat ille filius p̄di
 gus pater peccavi in celū et corāz te
Tertio impletio diuine voluntatis

vel cōsideratio fraterne necessitatis
 unde subiūgit **D**icit et nos dimittē
 timus etc. Mar. xi. Cum oratis dis
mittite si q̄d habetis aduersus ali
quē alit̄ p̄ vñ nō dimittēz peccā vr̄a.

Sexta petitiō

Et ne nos inducas in tēptatō
 nē id est inducā p̄mittas. **V**bi
 nota q̄ nos petim? ne temptemur
 simpliciter sed ne iducam̄ **I**lle em̄
 inducitur qui capitur sicut piscis i
 rethe. **X**p̄s em̄ fuit temptatus sed
 nō in temptationem inductus **C**ir
 ca hāc petitiōem notanda sūt aliq̄
Primo q̄ritur quare deus tēptat **D**i
 cendū q̄ ad p̄bandū sicut tēptauit
 abraham ut habet Gen. xxij. id est
ad reddendū eū alijs p̄batū homo
temptat ad experiendū sed demon
ad fallendum et decipiendū **I**deo de
 hac tēptatōe dicit hic **E**t ne nos
 inducas in tēptatōem. **T**emptat
 deus ut p̄bat. homo ut sciat de qua
 habet Dan. j. Tēpta nos obsecro
diebus. xv. Dyabolus ut fallat de
 qua habetur Actu. v. Cur sathas
nas temptauit cor tuum **S**ecun
 do queritur vtrū aliquis pot̄ petere
 licite q̄ temptet et videtur q̄ sic q̄z
Ps. dicit **P**roba me dñe et tempta
 me **E**t **J**aco. p̄mo **O**mnē gaudium
 existentis fr̄is mei cū in temptatio
 nes varias incedentis **I**n oppositū
 arguit p̄ hoc q̄d dicitur **E**t dicēdū
 q̄ duplex est tēptatio sc̄z exterior et
 interior **I**tem quidā homines sunt
 perfecti quidā imperfecti et s̄m hoc

respōdeo qz si esset temptatō exte-
rior sicut sūt pene tempales corpora-
les et amotio reruz tꝑaliū sicut fuit
Job temptatus et in corpore et in re-
bus Tūc dicendū qz si sint viri per-
fecti possunt licite velle tēptari quia
tēporalis temptatio est ad augmē-
tū meriti et ad simulatōem ihu xpi
et sic petebant martires xpi tēptari
et affligi Si autē nō sūt perfecti di-
co qz nō debent petere ppter imperfe-
ctiōē eoz Si vero sit temptatō in-
terior sicut est carnalis qz talis nō
pōt esse quā emolliat aut inclinēt
nec pōt esse sine aliqua allectiōē di-
co qz nullus siue pfectus siue imper-
fectus debet hmōi petere temptatō-
nes et ideo stulti sūt qui occasiōē hꝑ
peccati se exponūt Vl dicēdū qz tēp-
tationū quedā est a deo et hęc bona
de q̄ dicit **Jaco. j.** Stūs vir qui suf-
fert tēptatōnem quedā a carne et ē
semp mala quedā ab hoste et h̄ ali-
quā bona si bñ repellat aliqñ mala
si cōsensus adhibeat et h̄m hoc pōt
respondere ad questum.

Moraliter.

Et ne nos inducas in tempta-
tionem. Sic tanguntur tria
que inducūt ad petēdū Primo huius-
mana fragilitas facilis ad labendū
Ideo dicit nos **psa. liij.** Omnes nos
quasi oues errauim? Secundo fra-
terna benignitas humilis ad mise-
rendū Ideo dicit ne inducas **Apl's**
Fidelis deus qui nō patiet vos tēp-
tari supra id qd potestis sed in tēps

tatione faciet puentum vt possitis
sustinere **Tertio** quotidiana adu-
sitas difficilis ad vincēdum in tēp-
tationem h̄m aliam translationem
Job. viij. Temptatio est vita homi-
nis super terram. Et quia nō solum
necessarium est nobis qz mala pres-
terita dimittantur nec qz cautela de
futuris habeatur sed etiā qz pec-
cata a nobis tollantur.

Septima et vltima petitiō.

Sed libera nos a malo id est solum nō permittas nos in tēp-
tationem inducā ymo mala p̄sēntia
placeat tibi nobis auferri. **Libera**
igitur a malo id est peccato vñ **Ps.**
Libera me de luto id est de peccato te-
naci et vili vt non infigar scilicet p
consuetudinem duriciam et obstia-
tōē Vl a malo id ē demone ul mū-
do l carne inferno vel purgatorio.
Amen designat affirmationem peti-
tionum id est ita fiat vt oramus Vl
nota qz hęc conclusio est quasi gene-
ralis in qua ab omni malo petimus
liberari **Et** h̄m **Innoc.** malū est
triplex scilicet innatum additum et
datum. Primum contrahimus. se-
cūdum omittimus. tertium sustine-
nemus. Primum est originale. secū-
dum actuale. tertium penale. Ab isto
ergo triplici malo petimus liberari
Circa hec videnda sunt quedam
et petenda. Primo quare sed libera
nos etc. **A** populo respōdet **Dicens**
dum qz h̄ fit ad denotādum qz orō

est cois pro omnibus ideo omnes res
 spondent approbando et laudando
Uterdo quare sacerdos dicit amē
 Ratio est qz de optacione petitionū
 fumus bene certi sed nō de confirmaci
 one vel exauditiōe qz hoc habet fieri
 per dñm nrm ih̄m xp̄m Et qz Amē
 est confirmatiuū Ideo sacerdos vica
 rius xp̄i dicit Amen **T**ertio que
 re quare dicit secrete et tacite Dicē
 dū qz hoc facit ne videatur nimis p̄
 fumere de seipō Itē qz nō est certus
 de confirmatione Item vt doceamur
 secrete orare et clauso ostio intrare
 cubiculū Et nota qz Amē aliquñ est
 nomē et tunc idē est qz veritas **Apo.**
iiij. hic dicit amen testis fidelis Ali
 quādo est aduerbiū et tunc est idem
 qz vere **Jo. iij.** Amen amen dico vo
 bis Aliquñ est verbum tūc idem est
 qz fiat vbi in ps̄. vbi nos habem?
 fiat fiat hebrei habent amen amen
 et hoc modo sumitur hic.

Moraliter.

Sed libera nos a malo scz mun
 di ne nos cōburat p̄ cupidita
 tē qz tot? mūd? in maligno positi?
Jo. vlt. A malo carnis ne nos
 absorbeat p̄ voluntatē quia nō ha
 bitat in me idest in carne mea bonū
 sed quod nolo malū sed sm̄ rōnem
 h̄ ago **Ro. viij.** A malo dyaboli ne
 nos pdat per supbiam et vanitatē
Math. xxv. Filia mea male a demo
 no vexat Vñ notandū qz h̄ petim?
 libertatē in bono vt illud faciamus
 cū dicim? libera nos **Glosa** liberato

liberos idest filios facit liberationez
 a malo vt dicit illud caueam? **Glosa**
 A malo inuisibili et visibili Itē cō
 cessionē in volito et lido optineam?
 amē **Glosa** Amē nō significat omnis
 bus petitionibus h̄is annū.

Uter mouentur dubia.

Quia totā orōnem dñicā que
 rentur qdam primo vtrū hee
 petitiones bñ ordinentur Et videt
 qz non qz prius est recedere a malo
 qz cōsequi bonum incōueniēter ego
 videretur p̄ordinari et anteponi pe
 ticiōes que ptinent ad cōsequēdum
 bonū petitiōibus que ptinent ad amo
 tiōem mali sicut fit in hac orōne er
 go male Dicendū qz oratio ista per
 fedissima est qz sicut **Aug?** dicit si
 recte et cōgruēter oramus nihil ali
 ud dicere possumus qz qz in ista ora
 tione dñica positum est quia enim
 oratio est quodāmodo desiderij nr̄i
 interpretes ad deum illa solū petim?
 omnia que recte desiderare valeam?
 In orōe aut dñicali nō solū petim?
 oia qz recte desiderare valeamus sed
 etiā eo ordine quo desideranda sūt
 vt sic hec oratio nō solum instruat
 postulare sed etiam sit affirmatiua
 totius nostri effect? Manifestū est
 aut qz primo cadit in desideio finis
 deinde ea qz sunt ad finē Finis autē
 nr̄ deus in quem nr̄ affectus tendit
 duplicat vnōmō put volum? glam
 dei Alio mō sm̄ qz volum? frui gla
 ei? Quoz p̄mū ptinet ad dilectiōez
 qz deū in seipō diligimus. **Deiōdū**

ptinet ad dilectioez q̄ diligim⁹ nos
in deo **E**t ideo prima petitiō ponitur
Sanctetur nomē tuū p̄ quā petim⁹
glām dei **S**ecūda ponitur **A**dueniat
regnū tuū per quā petim⁹ ad glām
regni eius puenire **A**d finem autē
p̄ dēū ordiat nos ad aliq̄ duplicat̄
vno mō p se. alio mō p accūs. p se
q̄dē bonū qd̄ est vtile vsq; in finem
Est autē aliq̄ in finē duplicat̄ vno
mō directē p̄ncipaliter scz meritū
q̄ b̄titudinē merem⁹ deo obediendo
et q̄tum ad h̄ pomit̄ fiat voluntas
tua sicut in celo ⁊ in terra **A**lio mō
instrumētali ⁊ q̄si coadiuās nos
ad merēdū ⁊ h̄ ptinet ad h̄ qd̄ dicit̄
tur panē nr̄m q̄ndianū da nob̄ ho
die siue itelligat̄ de pane sac̄mētali
cū? vhus etiā p̄ficiat̄ bonū in q̄ etiā
intelligūtur om̄ia sacramenta alia
vt dēū est. siue itelligat̄ de pane
corpali vt p̄ panē itelligat̄ om̄s
sufficiētia vid̄? p̄ accūs aut̄ ordia
mur i b̄titudinē p̄ remotōez p̄hibē
tis **T**ria at̄ sūt q̄ nos p̄hibet pue
nire ad b̄titudinē **P**riō q̄dēz p̄ccū
q̄ directē excludit a regno s̄m illō
i. ad **C**hor. vi. neq; fornicari. ⁊ ne
q; ydolis seruientes regnū dei possi
debūt. ⁊ ad hoc ptinet qd̄ dicit̄ **D**i
mitte nobis debita nr̄a **S**ecūda tēp
tatio q̄ nos impedit ab obseruātia
diuine voluntatis **E**t ad hoc ptinet
qd̄ dicit̄ **E**t ne nos inducas in tēp
tationem p̄ qd̄ nos petimus vt nō
temptem⁹ sed ut a temptatōe nō vi
camur qd̄ est in tēptatōem induc̄

Tertio penalitas p̄ns que impedit
sufficiētiam vite ⁊ q̄tum ad h̄ di
cit **S**z libera nos a malo **E**t sic ptz
q; h̄e petitiōes duemēter ordinant̄
Ad argumētū ergo dicendū q; orō
sit interpres desiderii **O**rdo petitiōis
nō respōdet ordini executōis sed or
dim desiderii siue intētōis in q̄ p̄or
est finis quā ea q̄ sunt ad finem. et
cōsecutio boni q̄ amotio mali. licz
ēgo a malo amotio sit prior q̄ cōse
cutio boni in executōe nō t̄n in intē
tione ideo nō valet **Q**uost querit̄
quare in primis petitiōib; loquit̄
imp̄sonaliter in alijs autē persona
liter **D**icēdo in primis sanctificet̄ ac̄
In tribus vltimis dicit̄ dimitte ac̄
Respondeo ⁊ dico q; causa est quia
in p̄mis petitiōibus nr̄a cooperatio
ita se habet q; non est solius dei nec
solum nr̄i sed vtriusq; **A**ug⁹. **Q**ui
fecit te sine te nō iustificabit te sine
te. quia p̄pter si dixisset sanctifica vit
deretur esse acceptor p̄sonarum de
cū vnus sanctificetur alius non
si enim dixisset sanctificemus fuiss; **N**ota q; totaliter causa sanctificatio
nis esset? **I**deo loquitur imp̄so
naliter in tribus at̄ alijs petitur qd̄
est soli? dei. ideo personaliter sibi lo
quimur ibi **P**⁹ queritur quare in
primis quatuor petitiōibus nō po
nitur copula **I**n alijs autem trib; **S**
sequentibus ponitur. **E**t dicēdum
q; prime petitiōes pertinet ad sta
tū patrie vbi erit summa. coniu
ctio. vnio. et vnitās. **A**lie autem

ad statum vie ubi multe sunt imperfe-
 ctiones ideo copula additur. **P**ost
 quod quere in aliquibus ecclesiis dum hec oratio
 dicitur manus sacerdotis sustentantur
 Et dicendum quod hoc significat quod huius et
 aaron sustentabant manus moysi orationis
 pro populo israel quando pugnabant contra
 amelech ut habet **Exo. xvij. Q**
 sciendum quod hec oratio est valde sententiosa
 Ideo debet attentè et intelligibiliter
 dici dicit enim **Rabanus super Math.**
 quod in his septem petitionibus omnia
 bona presentis et future continentur. **I**tem
 brevis et compendiosa ut possit dici
 frequenter secundum enim quod dicit beatus
 dionysius proposuit brevibus verbis ut
 sit fiducia amovendi quod brevis vult
 rogari. **I**tem spiritualis et autentica ideo
 debet dici reverenter secundum enim quod dicit
 glossa **Math. vi.** Nulla oratio magis
 spiritualis quam illa que ex ore dei
 altissimi processit. **I**tem audibilis et
 alluciosa quia nullus orationem quam
 ipsemet fecit repellere potest ut alias
 dictum est ideo debet dici confidenter
 Et hec sunt quatuor prerogative huius
 orationis quas posui supra in prin-
 cipio. **P**ostea nota quod in hac ora-
 tione in qua sunt septem petitiones
 due pertinent ad vitam contemplati-
 vum scilicet nominis dei sanctificatio et re-
 gnum eius adventio. **D**ue sequentes per-
 tinent tam ad vitam activam quam ad boni
 adeptioem scilicet. **F**iat voluntas tua
 Et panem nostrum etc. **V**ltime tres per-
 tinent ad vitam activam quantum ad
 mali amovendum scilicet dimitte nos

bis Et ne nos inducas etc.
De recipientium expiatione.
Libera nos quesumus etc. **H**ec
 est secunda pars prime partis
 principalis quinti capituli. **I**n qua
 petitur recipientium expiatio vel im-
 pedimenti amotio. **E**t dividitur in qua-
 tuor partes in prima petitur pecca-
 torum expiatio. **I**n secunda sanctorum
 commemoratio ibi. **E**t intercedentibus?
In tertia petitur pax spiritualis ibi. **D**a-
 ppitius pacem. **E**t in quarta expia-
 tio criminalis ibi ut ope misericordie
 die etc. **C**irca hoc duo sunt facienda pri-
 mo est littera exponenda. secundo nobilia
 colligenda. **Q**uatum ad primum dicitur libe-
 ra. **E**t non quod hec oratio est embolismalis
Embolismus aut idem est quod exercescencia
 quod additur ad orationem dominicam quasi
 augmentum et per modum explicatiois quod
 in fine orationis dominice petitur tria ma-
 la a nobis amoveri. **I**deo ista tria habent
 explicantur. **D**icendo libera nos quesumus
 domine ab omnibus malis presentibus pre-
 sentibus et futuris et intercedente etc.
Hic ponitur sanctorum commemoratio
 et supplicatio quia ubi aliquis res-
 putat se indignum in aliqua causa tunc
 adducit advocatos. **D**equitur. **D**a-
 ppitius etc. **H**ic petitur pax spiritualis
 et conservatio spiritualis. **D**equitur. **E**t
 ope etc. **H**ic petitur expiatio crimi-
 nalis scilicet ut ope et adiutorio dei
 sumus a peccato libera et ab omni per-
 turbatione exteriori securi quia ali-
 quando turbatio exterior inducit
 internam ut frequenter exprimus

Quātū ad scđm notāndū p̄ri-
mo quare isti facti in sp̄ali noiant.
et quare inminēte cōione q̄tuor facti
isti specificant. Et dicendū q̄ quia
psone iste magis figurate fuerunt
passio xp̄i et magis cū eo crucifixe.
Prima est virgo maria cuius animā
passionis gladius p̄transiuit q̄ etiā
semp̄ iuxta crucē dñi stabat vt ha-
betur **Jo. xix.** **S**cđa p̄sona est pes-
trus qui ea de causa ponitur q̄ est
caput ecclē et fuit etiā crucifixus in
fursū pedibus erectis **T**ertia paulus
qui etiā stigmata ihu xp̄i in corpo-
re suo pertulit vt dicit ipse **Q**uarta
andreas qui etiam fuit crucifixus i-
transuersum et de h̄ sacramento mul-
ta cū egea disputauit. **S**cđo no-
ta q̄ hec orō dicit̄ sub silentio in sig-
nū q̄ xp̄us in triduo siluit a p̄dica-
tōne **T**ertio nota q̄ dū sacerdos
dicit **Da pp̄ciā pacem** sacerdos pa-
tenā acceptam de altare ul' de manu
dyaconi debet osculari faciendo sig-
num crucis q̄ designat q̄ p̄ passio-
nem xp̄i recōciliati sumus deo patri
et erimus regni celestis heredes q̄
significatur per patenā que figure
rotunde est que nō habet principiū
neq̄ finem. **Q**uarto nota q̄ s̄m
modū aliquorū sub diaconus q̄ tenet
patenam cooptam dū sacerdos
incipit dicere **Libera nos** q̄c. debet eā
tradere dyacono. dyaconus aut̄ sa-
cerdoti et post osculari humerū eius
dexterū q̄ significat q̄ vult esse p̄-
ticeps laboris vt sit p̄ticeps retribu-

tionis **Q**uinto nota q̄ licet cōiter
hec oratio dicatur in silentio p̄pter
tridui silentium vt p̄dixi tñ ecclesia
ābrofiana et lucidiana in die pasce-
ues nō dicūt in silentio q̄ xp̄us ad
limbum descendit et factos p̄res li-
berauit **I**deo in huius signū dicunt
alte .q̄c. **S**exto nota q̄ in q̄busdā
locis dū dicitur p̄ n̄r dyaconus su-
stentat manus sacerdotis q̄ signi-
ficat aaron et hur qui sustentabant
manus moyfi dū orabat dño pro
populo pugnāte cōtra amelech vt
habetur **Exod. xvij.** q̄ autē postea
iuuat dyaconus sacerdotem ad des-
ponendū calicē significat q̄ ioseph
et nychodemus deposuerunt corpus
xp̄i et posuerūt illud in monumento
Jo. xix. **S**eptimo nota q̄ in fine
orōnis sacerdos calicem debet disco-
pire et hostiam reuerēter fumere et
eā sup̄ calicē frangere p̄ mediū p̄ri-
mo comprimēdo cū ungula in p̄te in-
feriori et superiori in medio ut postea
melius frangatur hec aut̄ fractio fi-
at dū dicit **Per dñm n̄m.** **P**ostea
medietatem hostie positā sup̄ aliam
in transuersū sic scilz frangat in du-
as p̄tes tūc facta fractione et tenen-
do cū manu sinistra duas p̄tes aliā
p̄te tenēdo cū dextera alte dicat **Per**
oia sc̄la sc̄lorū ad designādum q̄ de
gaudio et r̄surrectōe xp̄i p̄pls cōicet
Ideo respondet **Amen.**

De pacis adimplētionē

Pax dñi q̄c. **H**ec est tertia p̄s
p̄rie p̄tis p̄ncipal' q̄nti capli-

In qua petis pacis adimpletio et di-
 uidit in duas quoniam in prima petis aug-
 mentum In secunda caritatis complementum
 ibi habet sacrosanta dicens 9° per omnia secula
 scilicet. et rursus Amen cum dextera manu
 et parte hostie quam tenet faciat tres cru-
 ces a labio calicis usque ad labium
 vna dicens pax domini. alia dicens sit
 semp. alia dicens vobiscum et respiciens
 Et cum spiritu tuo dicat Agnus dei ter.
 Postea dicens Hec sacrosanta ubi
 petis caritatis complementum faciat com-
 munionem deponendo illam particulam infra
 calicem quam in dextera manu tenebat
 alius retentis in sinistra et tunc oscu-
 let calicem in parte illa anteriori vnde sta-
 tum particulam deposuit et post osculet
 dyaconum vel patenam ut inde alii sus-
 cipi possint Circa autem predicta plu-
 rima sunt notanda et videnda primo
 circa fractionem notant .vi. Primum quod
 fregit fractionem hostie Et dicens quod fregit
 quod christus post resurrectionem fregit panem
 et dedit discipulis suis Secundo
 quod fregit partes et quare in tres
 partes diuidit et dicens quod ad memo-
 riam trinitatis Item secundo in memoriam
 triplicis status christi. Primum fuit morta-
 lis cum hominibus manens Secundo in se
 pulchro mortuus iacens Tertio im-
 mortalis in celo existens Tertio fran-
 gitur in tres partes in signum quod fuit tres
 partes corporis mistici. vna est in celo
 et hec dicitur triumphans ecclesia.
 Alia in terra et hec dicitur ecclesia
 militans Alia in purgatorio et hec
 dicitur purgans Vnde Tres habet

ecclesia partes pars prima laborat In
 terris partem iam fouet altera qui es.
 Partem que restat clementer exco-
 quit ignis. Tertio queritur quod
 vnaquodque pars significet Et dicens
 quod maior pars significat christum. secunda
 que illi coniungitur significat colles-
 giu sanctorum. sed illa que imergi-
 tur in calicem designat illos qui sunt
 in tribulatione presentis vite Vel secundum
 aliquos pars posita in calicem si-
 gnicat ecclesiam militatem. pars
 autem comesta ecclesiam triumphan-
 tem pars autem reseruata usque in
 finem secundum modum antiquum (quod
 modo non fit) significat illos qui ad-
 huc sunt in purgatorio vel aliter secundum
 thomam. Pars posita in calice signi-
 ficat illos qui iam sunt in corpore et
 anima in celo qui iam inebriabun-
 tur ab vbertate domus dei sicut christus
 et beata virgo Pars autem secunda
 illos qui sunt in celo ad huc expec-
 tantes stolam corporis et gloriam
 Pars autem que antiquitus usque in
 finem suabatur significat illos qui
 sunt in purgatorio modo autem non
 seruatur et ista significatio adhuc
 remanet sed modus non seruatur.
 Quarto queritur quod significat
 commixtio in vna parte posita in san-
 guinem Et dicens secundum sanctum
 thomam quod commixtio corporis et san-
 guinis significat unionem anime
 et corporis que facta est in christo post
 mortem et etiam in nobis fiet in iu-
 ditio finali Quinto queritur ad ritum
 p. i.

Suaverſū notādum q̄ antiquitus vna pars vsq; in finem ſeruabat. **M**os dō em̄ fratres minores vnā partem ſup patenam ponunt ⁊ lambunt ⁊ omnia bñ ⁊ ex bona ſignificatione ſiūt licet mod⁹ vltim⁹ iſte ſit ſatis turpis. **S**exto nota q̄ licz hoſtia frangat tamē totus xp̄s ē in vtraq; parte vñ dicit **T**homas in proſa de corpe xp̄i. **F**racto demū ſacramen- to ne vacilles ſed memento tantuz eſſe ſub fragmento q̄to toto regi- tur. **E**xemplum enim habes clarum ſi ponas pomū ante ſpeculū videbis ibi totū pomū poſtea frangas ſpe- culum in duas vel in plures partes in qualibet videbis totū pomum ſic dictum fuit in principio ſic xp̄s eſt in tota hoſtia ⁊ totus in pte hoſtie ppter qd̄ optime fuit figuratus p manna de celo plutū de quo dicitur in Exo. **Q**ui pl⁹ colligebat nō pl⁹ habebat. **N**ec qui minus minus.

Secūdo circa hoc qd̄ dicitur pax dñi vidēda ſūt mltā p̄io q̄re. **P**ax dñi a ſacerdote inchoat. **E**t dicendum q̄ bene ſacerdos inchoat et chōrus pſequitur qz fides in cre- do in deum ⁊ ſpes in gloria in excel- ſis deo. ita caritas in pace figuratur qz igitur fides ſpes ⁊ caritas a xp̄o in nobis ſiūt cū ſiūt virtutes inſu- ſe. **I**deo a ſacerdote iſta tria inchoā- tur ⁊ a chōro reināpiūtū proſequē- to. **S**ecundo quare dicitur pax. **E**t dicendum q̄ ad ſignificandū q̄ xp̄s

reſurgens ex mortuis dixit diſcipu- lis ſuis **P**ax vobis. **I**ta ⁊ ſacerdos dicit pax domini id eſt pectoris ⁊ cō- ſcientie ſit ſemper vobiscum ſcilicet in preſenti ⁊ pax eternitatis in futu- ro. **N**am iſta eſt pax domini ⁊ chō- rus etiam reſpondet ſacerdoti optā- do ei eandem pacem. **E**t cum ſpiritu- tuo ſcilicet ſit pax dicta. **T**ertio q̄ re ſiūt tres cruces ⁊ dicendum q̄ ſi- gnificant illas tres mulieres ven- entes ad ſepulchrum xp̄i. **V**el dice- dum q̄ xp̄us fuit tribus diebus in ſepulchro. **V**el ſim t̄ho. cōmixtio vt ſupra dictum eſt ſignificat vniōnē corporis ⁊ anime ⁊ ideo in cruce ſig- nificatio talis eſt que ſit ſuper iſtis verbis pax domini pertinz ad reſur- rectionem quia virtute trinitatis et etiam tertia die facta eſt. **Q**uā- to quare ante q̄ agnus dei dicatur eſt aliquale ſilentium ſim officium romanum. **E**t dicendum q̄ ad deno- tandum illud ſilentium modicū p̄ reſurrectionē xp̄i ante q̄ ſciēnt apo- ſtoli nec eſſent certiſſimi poſt q̄ ap- paruit mulieribus.

Tertio circa agnus dei vidēda ſiūt multa. **P**rimo quare xp̄s dicitur agnus. **E**t ſciendum q̄ xp̄s agnus dicitur ab agnoſcendo quia in ſolo balatu cognoscit matrem. **D**icitur ergo agnus xp̄us quia agno- uit patrem ſibi obediendo. **V**n apo- ſtolus ad philipen. **iiij.** **F**actus eſt obediēs vsq; ad mortem. **I**tem ag- nouit matrem in cruce de ea curam

habendo et commendando eam discipulo dicendo **Jo. xx.** Ecce mihi tua **Secundo** dicitur agnus ab agno grece quod idem est quod pius latine quod ut pius se obtulit pro nobis mundum redimendo nam oblatus est quod voluit **Tercio** propter mititatem. mansuetudinem. et benignitatem quod sicut agnus coram tondeute se et macerante obmutescit sic iste **secundum psalmum.** Ite quod figurat est per agnum pascalem quod pro nobis immolatus deo patri. **Secundo** queritur quare ter cantatur agnus dei. **Et** dicendum quod ad designandum tres partes corporis mystici scilicet glorificatorum in terra ambulantium et in sepulchris usque ad diem iudicii quiescentium **secundum** quod dicit petrus taurinas **Vel** propter tres partes ecclesie supradictas **Vel** **secundum** **Inno.** ter agnus dei dicitur quia si dicitur **Agne** qui agnovisti premissam obedientiam miserere nobis **Qui** agnovisti in rem miserere nobis. **Pie** qui redemisti mundum dona nobis pacem **Tercio** queritur quare in primis duobus bis dicitur miserere nobis. **Et** in ultimo dicitur dona nobis pacem **Dicendum** **secundum** **Thomam** quod petitur dei misericordiam quantum ad amotionem mali quod est duplex scilicet malum culpe et malum pene. ideo dicitur bis miserere **Secundo** petitur semel pacem quantum ad assecutionem omnium bonorum **Ideo** ter agnus dicitur bis miserere et semel dona nobis pacem **Vel** quod christus ad tria venit scilicet ad liberandum nos a misera culpe. **Secundo**

ad redimendum nos a misera pene **Tercio** ad distribuendum et dandum plenitudinem sue gratie. **Quartum** ad primum duobus dicitur miserere nobis. quantum ad tertium dona nobis pacem **Vel** hic petitur remissionem peccatorum quorum quedam sunt spiritualia quedam corporalia **Ideo** bis dicitur miserere nobis. **Vel** quia petitur expiationem et peccatorum preservationem ideo bis dicitur miserere nobis sed dona nobis pacem est adiectum propter tyrannorum persecutionem **Quarto** queritur quare pax datur **Et** dicendum **secundum** **Jobanem** belech quia in primitiva ecclesia singulis diebus qui canonice misse intererant communicare solebant sed post crescente multitudo fidelium institutum fuit quod in diebus tantum dominicis communicarent **Post** quia etiam observari non potuit hoc sed ordinatum est quod saltem ter in anno scilicet **Natali Pascha** et **Pentecoste** omnibus christianis communicaret **Invenio** duplici remedio scilicet ut singulis diebus pro comunione osculum pacis daretur et panis benedictus et quia in quadagesima quod est tempus devotionis singulis diebus panis accipi non poterat salvo ieiunio institutum fuit ut collecta diceretur super populum in fine misse dicendo humiliate capita vestra deo. **Quinto** queritur quomodo pax debet dari. **Dicendum** quod sacerdos accepto pacis

osculo ab eucharistia det dare diacono et dyaconus subdyacono et subdyaconus alijs et alij inter se in signum quod pax a christo data est et per ministros nunciata quam omnes filij ecclesie debent habere. **H**ec aduertendum ne a viris mulieribus tradatur ne aliquid carnalitatis et lasciuie subripiat.

Sexto quare pax non datur in missis defunctorum sed dicitur dona eis requiem. Et dicendum quod ex ista tum dictis potest satis haberi quia mortui non indigent temporalis societate quia non sunt in perturbatione huius mundi sed quiescunt in domino nec etiam inter monachos aliquos quare quia ad mundum mortui sunt sed in missis uiuorum datur quia pax est solum necessaria uiuis. **V**el aliter quia mortui non sunt in pace sed in penis. **I**deo dicimus dona eis requiem. **S**eptimo quod debet sacerdos dicere. **D**icendum quod sacerdos dando pacem dyacono vel ministro qui eum iuuat debet dicere Pax tibi et ecclesie sancte dei et hoc post osculum oris vel etiam patere sicut in modum ordinis nostri.

De oratione domini ihesu christi.

Equitur domini ihesu christi. **H**ec est secunda pars principalis quibus capituli. **I**n qua ponitur pertinentis preparatio in speciali que fit in oratione ista. **D**omine ihesu christe licet sicut in ordinem romanum una alia oratio precedat que clara est nec indiget expositione. **I**n hac ergo oratione primo ponitur ihesu christi condicio gloriosa cum dicitur domine ihesu christe qui

interpretatur unctus qui dicitur filius dei uiui ratione proprietatis quam habet eternaliter procedens a patre per modum nature. **S**ecundo ponitur missio miraculosa cum subditur qui ex voluntate patris cooperante spiritu sancto quia tota trinitas est incarnationem operata quia indiuisa sunt opera trinitatis ad extrinsecam mortem tuam mundum uiuificasti hoc est uerum quantum ad sufficientiam sed non quantum ad efficaciam nisi illos qui deuote et debite credunt in ipsa. **T**ertio ponitur petitio fructuosa ibi libera me etc. ubi petitur primo a peccatis liberatio. **S**ecundo ab omnibus malis preseruatione cum dicitur ab omnibus iniquitatibus meis. **T**ertio in bonis instructio cum dicitur et fac me tuis obedire mandatis. **Q**uarto cum deo adhesio cum dicitur a te nunquam sepeari quia sicut apostolus qui adheret deo unus spiritus est cum eo. **P**ostea sequitur alia oratio sicut officium romanum que dispositiua est ad deuote concipiendum que incipit perceptio corporis et diuiditur in tres partes quia primo ponitur petitio respectu corporis secundo respectu sanguinis ibi Quid retribuam domino. tertio finalis suasio ibi placeat et omnia clare patet.

Equitur non sum dignus et humilem et peccatorem et sumitur de euangelio sicut in principio allegatum fuit sed dicitur ter propter recognitionem triplicis peccati scilicet oris cordis et operis. **I**tem nota de dictis orationibus vel oratione illa domine ihesu

xp̄e solū s̄m ordinē nr̄m sacerdos se
debet recolligē a altitudinē sacramē
ti cōsiderare iux̄ illud apli. j. Cto. xj.
Probat aut̄ seip̄m homo a sic de pa
ne edat ac. Vñ sacerdos debet cōside
rare tria Pr̄o q̄ sumit qz x̄rū cor
pus xp̄i Sec̄o p̄pter q̄ sumit qz
p̄ utilitate totius eccl̄ie a p̄prie per
sone Terc̄o q̄liter sumit vtrū dig
ne vel idigne qz s̄m apl̄m Qui mā
ducat indigne iudiciū sibi mandus
cat a bibit Vñ Thomas in ps̄a di
cit Hum̄it homi sumunt mali sorte
tū meq̄li vite vl̄ interit? Hīs sac
tis debet sumē corpus dicēdo tunc
Corpus a sanguis dñi nr̄i ih̄u xp̄i
custodiat me in vitā eternā Amen
In hac pte ponit̄ ip̄a p̄ceptō a di
cit bene Custodiat me in vitā eter
nā Nam iste abs̄ est abs̄ aīer̄ vmit
aiam sibi Ideo dicit̄ cōio qz vmitur
in h̄ sacramēto filio dei de ase. di. ij.
Et nō qz p̄mo debet sumē ptes q̄s
tenz̄ in manu sinistra nō nimis mas
tificādo ne aliq̄ remaneat int̄ ḡngi
uas a p̄ sumē sāguinez̄ cū p̄tula
ibi immersa siml̄ videat caute ne q̄ di
stillet a postea fugē bñ Quo factō
debz̄ accedē ad dexterā cornu altaris
et ibi sumē de v̄mo semel vel bis vt
cōfuevit a lauare digitos in locis q̄
bus tetigit corpus vel sāguinem et
p̄ sorbere Et dicat tūc orōem illaz̄
Qd̄ ore s̄p̄sumus. In q̄ pte ponit̄
fructus cōsecutōis a vltimo aquā re
cipiendo debet dicē cantū Nūc di
mittis Vt sicut s̄c̄t̄ s̄ymeon tenēs

xp̄m p̄te gaudio cantauit. sic sacer
dos recipiens xp̄m in cōione. ideo ex
p̄mitur mēt̄s exultatio Sciēdum
tū qz si sacerdos iterum casu aliq̄ de
beat celebrare p̄ p̄ceptionē corpo
ris a sāguinis nihil sumat de v̄mo
vel aqua qz sumptio istius sacramē
ti exigit stomachū ieiunū nisi in ne
cessitate mortis. Stilla autē aque vel
vini q̄tumcūqz modica facit hōiem
nō ieiunū Vñ? A te sumenda non
est ablutio vini Ac iterū licite si ce
lebrare velis.

De sexta parte misse sc̄z gr̄az actōe ac pioe ca. vi.

Dico in quinqz capitulis p̄
cedētibus de quinqz p̄tibus
misse cōsequēter in h̄ sex
to caplo a vltio secūde
p̄tis p̄ncipal̄ huius totius opis agē
dum est de sexta parte misse que di
citur gr̄aruz actio q̄ habet diuidi in
tres ptes Nā in p̄ma ponitur popu
li exultatio quā cōndit cōio In sc̄da
gr̄az actio in oībus q̄ sequūt̄ In ter
cia oīm cōsumatio ibi Ite missa est.
Circa p̄mū notandū qz dicit̄ cōio a
cōpletio s̄m qz dicit̄ Ioh̄es belech.
Rō autē q̄re d̄r̄ cōio ē qz in p̄mitiua
eccl̄ia tūc oēs cōicabāt singul̄ diebo
vt d̄c̄m ē s̄p̄ mō p̄cipit̄ ad min⁹ se
mel ī āno. vl̄ s̄m Io. belech cōio d̄r̄
quasi p̄cipatio quā ideo cantam⁹
vt per eam dei gratie cōmunicemus
cū s̄c̄tis Ratō autē quare appellat̄
cōpletō est quā p̄ h̄ missa cōplet̄
Sequitur sc̄da ps̄ que est gr̄aruz
p. iij.

actio in colla **C**irca qd nota qui
 qz pmo de ritu h seruado **E**t dicendu
 q dicta a catura coione sacerdos de
 positus manibz sup altare vel librū
 debet se honeste couertere ad pplm
 dicēdo dñs vobiscū **E**t in couerfiōe
 manus iūgat an pectus post sepa-
 tis illis se vertat itez dicēdo **O**rem?
 eas iungat a post eas separet a di-
 uidat vtrāqz eleuādo ad humeros
 sic qz videri possunt aliqptulum a re-
 tro stātibz a sic eas teneat vsqz qz
 dicat p dñm a tūc eas iūgat aliqptu-
 lū magis eleuando a in fine colleē
 vel collcāz iterū se eodē mō vertat a
 eundē ritū qptum ad manus teneat
Secūdo notādum qz qñ sacerdos
 habet dyaconū qz ex q vltio se vertat
 ad pplm nō debet se iterū vertere
 ad altare donec dyacon? dixerit **I**te
 missa est **S**i dicat bñdicam? vl re-
 quiescāt in pace nō debet expectare
 qz dyaconus etiam nō vertit se ad
 pplm tūc **T**ertio notandū qz ali-
 qui qñ dicunt an collcām dñs vobi-
 scū vadunt in mediū altaris a post
 redeūt ad cornū dexterū a ibi dicunt
 orōem qd hgt iudeos in fine mūdi
 auersuros iux illō apli **R**o. ix. **T**ūc
 reliqz isrl salue fient omīs tñ dicta
 collcā dicēdo **P**er dñm ad mediū al-
 taris redeūt vt inde cōpetētius pplm
 vltimo salutēt a bñdicant **Q**uar-
 to notādū qz tot collcē debent h dicit
 qz in principio dōc hnt excepta qua-
 dragesima vbi vna dicit plus sup po-
 pulū rōe coionis q fiebat omīto die

būs a panis bñdicti qz fumebatur
 postea qz tpe qdragesime sumi non
 debet vt dcm est sup. **Q**uinto pro
 notabili qritur qz h collcā hgt. **D**ic-
 endū qz hgt qz grā sequēs est nob
 necessaria sicut a precedens.

Hic agit de **I**te missa est.

Sequitur tertio tertia ps in q
 ponit oim cōsumatio ibi. **I**te
 missa est que in tres ptes diuidit.
 qz primo ponit licentiato cū dicit
Ite missa est **S**ecūdo finalis suppli-
 catio ibi placeat. **T**ertio ppli cū crū-
 ce bñdictio ibi. **I**n noie patris ac.

Circa pma ptem nota qz tribus
 modis fiuntur a terminatur missa.
Aliqñ per **I**te missa est. **A**liqñ per
 bñdicamus. **A**liqñ per req̄escāt in
 pace. **C**irca **I**te missa est vidēda
 sūt aliq. **P**rimo vñ sūptū est **E**t dic-
 endū qz sūptū est ab **E**xo. non sūm
 verba sed sūm sensū qñ pplis isrl per-
 missu pharaōis egressus ē de egypto
 a habuit licēciā eūdi **D**ixit qua-
 do de ciuitate babilonica pmittēte
 eo rgressus ē ad ppria grās deo re-
 ferēs sic a nos accepta bñd cōne vl-
 tima ad celestēz priam ire debemus
 vbi in grāz actiōe semp erim? hec
 sūt verba **J**o. belech **S**ecūdo qritur
 qd hgt **I**te missa est a dicēdū
 qz qñ dicit **I**te missa est **E**st sēsus
 iux sūp dca vnōmō talis **I**te missa
 est idest **I**te ad ppria qz missa ē cō-
 sumata a ad istū sensū loq̄tur sūp
Jo. belech **A**lio mō talis est sēsus
Ite missa est idest hostia cōsumata ē

scilicet xps vel oblatio est missa sequitur eam
 et ite **T**ertio quoniam debet dici **E**t
 dicendum quod semper quoniam cantatur **T**e deum
 in matutinis et gloria in excelsis in mis-
 sa debet dici posito etiam quod in matuti-
 nis te deum laudamus non fuit cantatum
 si tamen missa aliquid solemnis cantetur cum
 gloria in excelsis adhuc dicitur **I**te mis-
 sa est **Q**uanto quoniam quoniam debet dici **E**t
 sciendum quod versus populi non est quasi licen-
 tia recedendi vel denunciatio completa quod
 versus populum debet dici **Q**ue-
 ritur ratio deo gratias et est vox congratulati-
 ua in gratiis enim dei firmare debemus
Nota quod benedicam? domino sumitur de
Judich. vii. ca. ubi dicit sic **C**apti-
 va benedicam? domino. h. ratio sumitur ab
 aplo. ii. **C**ho. ii. ubi dicit deo gratias qui
 semper non triumphat in christo. **S**ecundo
 quoniam debet dici **E**t sciendum quod in pro-
 festis diebus et semper quoniam cantatur pro vir-
 tute sine gloria in excelsis. **T**ertio
 quoniam quoniam debet dici **E**t dicendum quod semper
 versus orientem versus quem oramus non ver-
 sus populum sicut **I**te missa est **Q**uare
 autem versus orientem oramus dicitur est sup-
Circa requiescat in pace non tamen duo
 primo quoniam debet dici **E**t dicendum quod semper in
 missis defunctorum quibus requiem optamus
Jo. runde est **A**men id est ita fiat **Q**ue-
 ritur quoniam quoniam debet dici **E**t dicendum
 versus orientem semper et sicut benedicam?
 domino ut mortui ad illam requiem veniant
 ubi est ille de quo dicit **z**acharia. iii. **E**cce
 vir orientis nomen eius **U**n ad eundem
 tamen per conuentionem quod non isti? triplicis
 terminationis missa est quod aliqui cele-

bram? in honore sanctorum solemniis qui
 iam fuit coram deo in gloria. **I**deo tunc
 dicimus **I**te missa est quasi dicens festis-
 nate ingredi illam gloriam **A**liqui cele-
 bram? pro salute uiuorum et quod quod diu-
 sum? in mundo de salute nostra minime
 certi sumus **I**deo debemus? esse solliciti
 ut ne per nostram indignitatem in nobis mis-
 se efficaciam euanescat **I**deo tunc di-
 cimus? in fine **B**enedicam? domino **I**uxta il-
 lud psalmi. **B**enedicam? dominum in omni tempore et cetera
Aliqui autem celebram? pro requie optinenda
 mortuis **I**deo tunc optatue dicimus
Requiescant in pace **A**men
De finali supplicatione.

Sequitur secunda particula **P**laceat
 ubi ponitur completiua et utilis
 supplicatio ubi sacerdos duo petit
Primo seipsum indignum recognoscendo
 obsequium sui gratiam acceptationem
Cum dicit placeat tibi sancta trinitas
 obsequium seruitutis mee et postea ut
 hoc sacrificium quod oculis tue maie-
 statis indignus obtuli tibi sit ac-
 ceptabile. **S**ecundo petit virtutem
 istius obsequii sui ipsius et totius po-
 puli cum sit persona communis et in communi oret
 propiciationem cum subdit mihi quod et omni-
 bus pro quibus illud obtuli sit te mi-
 serate propiciabile. sensus huius clarus est
Circa hanc orationem notanda sunt
 duo primo quoniam quoniam debeat dici **P**la-
 ceat **E**t dicendum quod sacerdos inclinas-
 tus profunde versus medium altaris
 manibus iunctis ante pectus suum de-
 bet eam dicere ut finis correspondet
 at principio quia sicut humiliando

et inclinādo in cōfiteor incipit. Ita
inclinādo terminet factū suū. **U**
cūdo q̄ritur q̄ debeat postea fieri. Et
sciendū q̄ dicta orōe ista sacerdos
debet se eleuare et manibz binemide
extensis et sup altare positis ip̄m al
tare osculari debet post crucē accipē
ip̄am osculando si vult. **A**d oram? te
xp̄e et b̄ndicim? tibi vel si vult non
oportet qz in p̄ncipio fuit dictum.

De benedictione secūda.

Sequitur tertia p̄tula de b̄n
dictione vltia que dat̄ in fine
misse. Circa quā videbūtur quin qz
p̄rio a q̄ debz dari b̄ndictio. Et dis
cēdū q̄ ab ep̄o si est p̄ns et velit b̄n
dicere. xxi. di. demiqz. **S**i aut̄ nolit
b̄ndicere benedicat sacerdos cū sim
plici b̄ndictione nō cum solemnitate
dicēdo. **S**it nomē d̄ni b̄ndictū. **S**i
aut̄ ep̄us velit dicat humiliare vos
ad benedictionem. **U**scōo q̄nt̄
quō debet dari et dicēdū q̄ sacerdos
(scōo placeat. et osculo dato. et cru
ce accepta) debet se vertere ad ppl̄m
ter crucē faciendū ad trinā p̄tem dis
cēdo b̄ndicat vos diuina maiestas
p̄r et filius et sp̄scūs. **V**el aliā b̄n
dictionē fm̄ ritū ord̄is illi? v̄l eccl̄e
illi? et h̄ tenēdo crucē vel corpale ul
patenā in manu. **T**ertio q̄rit q̄d
figt̄ illa b̄ndictio. Et dicēdū q̄ mis
sionē sp̄scūs quē de celo descendētē
misit in ap̄los d̄ns iux̄ illd̄ q̄ dixit
Accipietis virtutē sp̄scūs in v̄s
Quarto sciendū q̄ benedictio ista
per verbum oris et signū crucis debz

exprimi qm̄ missio sp̄scūs quā figt̄
hec b̄ndictio p̄ sonū aeris et linguā
ignis innotuit ita habet. **A**ctū. j. fa
ctus est repente de celo sonus. Et
sequit̄. Et apparuerūt illis dispt̄te
lingue tanq̄ ignis. **Q**uinto q̄rit q̄
re in hac b̄ndictione tota trinitas no
miat̄ et in noīe trinitatis dat̄. **D**icē
dū. **R**ō est qz licz sp̄scūs sp̄aliter
fueit missus tū qz indiuisa sūt opa
trinitatis missionē illā tota trinitas
fuit opata. **I**deo tam p̄r q̄ filius q̄
sp̄scūs ibi noīant̄. **H**ic scōo debz sa
cerdos se vertē p̄ eādē p̄tem et cru
cē deponē. **E**t tunc p̄t incipere euan
geliū ioh̄is vel etiā officiū bt̄e ma
rie virgis vel sicut placebit sibi tū
te expoliare vestibz sacris seu indit
mentis dicēdo aliq̄s orōes deuotas
et sic finit̄ scd̄a ps totū op̄is p̄nc
palis q̄ est de p̄fectione sacramenti.

De periculis q̄ in mis sa contingere possūt.

Nunc tertio p̄ncipalit̄ re
stat agendum de pericu
lis circa hoc sacramētū
cōtingētibz nā q̄uis h̄
sciret p̄cedētia sciret etiam perficiē
tia hoc sacramētū et misterū sacp̄
m̄i sciret pericula que cōtingūt plu
rima vt possit h̄mo mediare et ocs
currere si contingant parum eēt. **E**t
ideo in hac parte tertia p̄ncipali
tōcius op̄is posui pericula que con
tingi possunt et remedia que ponun
tur sequendo d̄o armam lucidam et

catholicam sanctissimi patris nostri Thomae de aquino et dicta sua breuiter quod
 tum nunc sufficiat perstringendo. **D**u-
 pliciter autem defectus us circa hoc sa-
 cramentum potest hic occurrere. vno
 modo ne accidat prouidendo ex neglig-
 gentia. Alio modo subsequendo ut
 scilicet si accidat emendetur vel adhi-
 bendum remedium. vel saltem faciendum
 penitentiam quam negligenter egit circa
 hoc sacramentum. ut ergo hoc melius
 fieri possit exprimentia sunt pericula
 quae contingunt que laboriose possunt col-
 ligi. **P**rimum periculum est si sacer-
 dos morte vel graui infirmitate pre-
 occupetur antequam missam finiat. **E**t
 dicendum autem contingit ante consecratio-
 nem corporis et sanguinis vel post co-
 consecrationem vtriusque vel vnius illo-
 rum. **S**i ante non oportet quod missa per
 alium suppleatur quia adhuc de essen-
 tialibus nihil est actum. **S**i autem post
 consecrationem vtriusque vel alterius
 acciderit tunc debet alius sacerdos sup-
 plere vel incipere vbi alter dimisit.
Ita habetur in decre. viij. q. i. ca. po-
 tifices nec debet si ei vnquam nisi ex pa-
 tenti necessitate vel grauedine p[ro]mi-
 sacerdotis. **S**ecundum periculum si
 sacerdos celebrans recolit se aliquid
 circa media nocte comedisse vel ex-
 coicatum fuisse. **A**d quod dicendum quod
 si sacerdos non processit ad consecratio-
 nem tunc est et melius missam dimitti-
 tere omnino nisi de graui scandalo
 tueretur. **S**i autem processit iam facta
 est consecratio tunc non debet dimittere.

sed debet perficere cum dolore magno
 et proposito confitendi et absolutionem
 petendi ab excoicatione et satisfaci-
 di et sic absolutionem consequi ab iur-
 sibili pontifice quantum ad hunc actum
 ut perficiat diuina mysteria inchoas-
 ta. **T**ercium periculum est. **S**i recorda-
 tur se esse in peccato mortali ad quod di-
 cendum quod siue sit ante consecrationem siue
 post non oportet quod dimittat maxime
 vbi esset scandalum se debet multum
 cōteri et dolere atterere cum proposito con-
 fitendi statim et satisfaciendi quam pos-
 terit bono modo. **Q**uartum periculum
 si sacerdos recolit non se dixisse verba
 consecrationis omnia vel aliqua quae de-
 bet facere in tali casu. **D**icendum quod sa-
 cerdos aut recolit se non dixisse ver-
 ba probabiliter et quasi certus est du-
 bitatiue solum. **S**i probabiliter recolit
 vel etiam certificatus tunc in tali casu
 debet resumere et reincipere ab illis
 verbis consecrationis et sic totum per or-
 dinem persequi et perficere ne mutet or-
 dinem. **S**i autem non bene recolit tunc in tali
 casu non debet mente turbari nec esse
 scrupulosus quia sepe conuenimur dicere
 etiam cum de causa fuerit non recolimus quoniam
Item tale dubitationem postponendo pro-
 cedat. **S**ed si illa verba quae non recolit se
 dixisse non sunt de necessitate sacramenti non
 estimo quod propter hoc debeat resumere
 mutato ordine sacrificij sed debet proce-
 dere et perficere quod incepit. **Q**uintum pericu-
 lum est si minister posuit aquam pro vi-
 no. **A**d quod dicendum quod si ante verba consec-
 rationis hoc cognoscit consecrato iam corpe

debet mutare materiaz et ponit vinū
 et sic potest implere. **S**i autem post consecra-
 tionem utriusque scilicet tam corporis quam
 sanguinis hoc cognoscit si nondum
 sumpsit corpus domini tunc debet aquam
 illam in calice inuentam picere in pi-
 scinam et ponere vinum in calice et sic
 resumere a consecratione sanguinis
 et totum persequi usque in finem. **S**i
 autem iam super sit corpus domini antequam
 cognoscat debet apponere tunc aliam
 hostiam et vinum in calice et sic debet
 resumere a consecratione utriusque. **C**au-
 sa autem quare oportet recipere aliam
 hostiam et consecrare est quia si hostiam
 non consecrat sed solum sanguinem verba
 sequentia que dicuntur in canone super
 corpus et sanguinem essent aduenien-
 da soli consecrationi sanguinis. **D**imit-
 tere autem sacramentum imperfectum non licet
 omnino. **Q**uia sicut dicitur in consilio
 toletano perfecta non possunt videri sa-
 crificia nisi perfecta ordine compleantur.
Sed nunquam iterum contabit sumendo il-
 lam hostiam secundam. **D**icendum etiam
 posito quod aquam illam que erat in calice
 superfisset quia preceptum de perfectione sa-
 cramenti preponderat illi scilicet quod man-
 dat quod a ieiunio sumatur. **S**extum
 periculum si minister non posuit aquam
 in vino. **A**d quod dicitur quod sacerdos
 aut percipit hoc ante consecrationem
 et debet aquam ponere et persequi si-
 cut faciebat ante. **A**ut percipit hoc post
 consecrationem et non debet tunc appone-
 re aquam sanguini quia sequeretur
 corruptio specierum ex aliqua par-

te sed debet persequi totum quia ap-
 positio aque non est de necessitate sa-
 cramenti ut supra dictum est sed debet
 puniri graviter ille ex cuius negligē-
 tia hoc contingit. **S**eptimum periculum
 est. **S**i aliquando propter frigus quod sacer-
 dos patitur in manibus hostia vel pars
 hostie cadat in calicem. **A**d quod dicitur
 dum quod in hoc casu non est magnum pericu-
 lum quia quod una pars mittatur in calice
 et alia non hoc pertinet ad significati-
 onem corporis mystici. **V**n perfectio in
 hijs non facit mutationem in sacrificio
 nec debet ex hoc aliquando de precedentibus
 iterari licet homo debeat cauere in quod
 tunc potest. **Q**uartum periculum est. **S**i
 musca vel aranea repiat vel cadat
 in calicem. **D**icendum quod si hoc contingat ante
 consecrationem debet mutari vinum si post
 consecrationem debet aial caute capi et
 diligenter lauare et postea abiri et di-
 neres cum ablutione in sacramento debent
 mitti si fuerit musca vel aliud aial
 non venenosum debet tunc sumere sanguinem.
Si fuerit aranea grossa de qua venen-
 no timeatur probabiliter vel etiam deprehē-
 dat venenum esse positum in calice non debet
 sumere nec alteri dare ne calix vite ver-
 tat in mortem sed debet diligenter in vascu-
 lo aliquo ad hoc apto cum reliquijs conser-
 uari et ne sacramentum remaneat imper-
 fectum debet vinum iterum apponere in
 calice et de nouo resumere a consecra-
 tione sanguinis et sacramentum per-
 ficere et hoc verum est si deprehendatur
 venenum ante summptionem cor-
 poris sed si hoc venenum deprehendatur

in fine supposito iam corpore videret tunc
 esse faciendum sicut dictum est in piculo
 quanto super se quod alia hostia consecretur
 et sic totum perficiatur. **Nonum** picu-
 lum est. Si sanguis de calice cadat et
 effundatur vel in toto vel in parte vel
 si aliqua stilla cadit. **Ad** quod dicitur
 sicut legitur de conse. di. ij. ex decreto
 p. pape. xij. quod si per negligentiam stilla
 lauerit sanguis in tabula que est ad
 pedes sacerdotis vel in terram iuxta pe-
 des stilla illa lambetur et tabula ter-
 ra radetur quam tetigit stilla et rasi-
 ra illa comburetur et cinis intra vel iux-
 ta altare condetur et sacerdos .xl. dies
 bus peniteat. **Si** autem super altare stilla
 lauerit si per linteamen-
 tum primum non tra-
 hit stillam sorbeat et tribus diebus peni-
 teat. **Si** autem stilla ad secundum linte-
 am-
 en-
 tum puenit quatuor diebus peni-
 teat. **Si** usque ad tertium nouem diebus
 peniteat. **Si** vero usque ad quartum .xx.
 diebus peniteat et linteamina que stilla
 tetigerunt tribus vicibus calice suppo-
 sito lauentur et aqua illa sumatur et bi-
 batur a ministro nisi sit ablatio et
 tunc iuxta altare debet recondi et illa
 per linteaminum debet scindi et combu-
 ri et cineres in sacario poni. **Deci-
 mum** Si aliquis euoment hostiam. **Ad**
 quod dicitur quod sicut legitur in p. niali be-
 de. **Si** quis per ebrietatem vel voracitatem
 eucharistiam euomit .xl. diebus peni-
 teat. **Cleici** autem monachi subdiaconi
 diaconi et presbiteri .lx. diebus. **Episcopus** autem
 .lxxx. diebus. **Si** autem causa infirmitatis
 euomit .vij. diebus peniteat. **Vnus**

decimum est si ex negligentia sacerdotis
 mus comedat hostiam vel aliud animal
Ad quod dicitur sicut legitur ex consilio
 aurelianensi. quod si non custodierit sa-
 crificium et mus vel aliud animal illud co-
 mederit .xl. diebus peniteat. **Et** si animal
 potest capi statim exhibantur spes de cor-
 pore eius et animal comburetur et in sacra-
 cinas ponantur. **Quoddecimum** potest esse
 si presbiter hostie consecrate ceciderit nec iue-
 nir possit aut si eucharistia per dita
 fuerit. **Ad** quod dicitur quod in hoc casu
 sacerdos debet .xxx. dies penitere et
 eadem penitentia dignus videtur sacerdos
 per cuius negligentiam hostie consecrate pu-
 trescunt. **Terdecimum** potest esse si ho-
 stia inuenta fuerit sub patena vel cor-
 porali et dubitetur si est consecrata aut
 non. **Ad** quod dico quod sacerdos in hoc ca-
 su in fine missae post receptum sanguinem
 potest eam recipere. **Et** idem dico de
 aliquo parte hostie si inuenta fuerit in alta-
 ri et dubitetur utrum sit consecrata vel etiam
 diaconus vel subdiaconus si eum ieiunium
 et alias merito dispositi recipere pos-
 set et per os lauare bibendum. **Nota**
 ad eundem de consilio quod quando dicitur super quod sa-
 cerdos tribus diebus vel .xxx. vel .xl. pe-
 niteat quod si penitentia sic debet intelli-
 gi quod illa die a comunionem abstineat et
 vltimum huius ieiunet et faciat aliquam penitentiam
 secundum arbitrium imponentis quod pena debet con-
 ditioem culpe merito persone et negotii
 et secundum illa plura a ministro imponere et augere.
Item secundo non quod ubicumque fuerit spes
 eucharistie ibi adhuc est eucharistia si
 spes sunt reuertentur suade et sumende non multa

abominatio esset **Quartūdecimū**
 piculū est. qñ apparet in forma car-
 nis aut pueri **Ad** qđ dicendū q̄ ta-
 lis apparitio que fit miraculose qñ
 q̄z fit ex pte videntium quorū oculi
 mutātur tali mutatiōe ac si expresse
 viderent exterius carnē vel puerum
 nulla transmutatiōe facta ex parte
 sacramenti a h̄ contingit qñ vñ videtur
 sub spete panis. alteri sub spē
 carnis aut pueri **Et** tūc si sacerdoti
 appareat in spē panis assumere de-
 bet tpe suo q̄tuncūqz alteri in spē
 altera appareat **Quāqz** talis appari-
 tiō nō est p solā immutatiōem vidē-
 tibus sed p spēm realem exteri exi-
 stentē a h̄ esse videtur qñ ab om̄ibz
 videt sub tali spē a nō ad horā sed
 p longū tēp? **Et** in tali casu vbi sa-
 cerdoti vel alteri apparet i forma ta-
 li nullo modo esset sumēdū ab illo
 cui apparet sic sed deberet munde a
 in vase sacro seruari **Unde** tūc qñt
 q̄ faciet sacerdos celebrās si sibi in
 tali forma appareat nūq̄ si nō acci-
 piet peccabit qz dictum est sup̄ q̄
 semp vtrāqz spēm sumere debet **Di-**
 cendū q̄ in tali casu debet iterū alia
 hostiā accipe a de nouo resumendo
 cōsecrare **Unde** ponat q̄ iterū alia
 cōsecrata appareat sibi s̄ forma pu-
 eri aut carnis. tunc dicūt aliqui q̄
 vsqz ad tertiā vicem debet temptatē
 et si semp appareat sibi sub tali for-
 ma nō debet ampli cōsecrare **Unde**
 nec aliquo mō talē spēm sumere de-
 bet. nec tūc peccat qz aliud facē nō

pōt nisi h̄ contingeret ex peccō suo vel
 ex infirmitate. a tūc debet cōteri aut
 etiā penitere sed nō sumere sub illa
 spē nisi spē illa in panis spē ver-
 teretur qđ in vitis patrum legitur
 semel factum fuisse.

Et sic finitur **Elucidarius** seu **Li-**
 lium misse **Ad** honorem a gloria
 illius qui in hoc sacramento consec-
 cratur in ei dñi nostri ihu xp̄i necnō
 illustrissimi a eximij doctoris scissis-
 mi thome de aqno cui? dca a deter-
 minatiōes catholicas in h̄ ope q̄tūz
 ad cōclusiōes a multa etiā circa expo-
 sitiōem misse **Ego** fr̄ **Bernardus** de
 parētinis ordiis p̄dicatoz p̄uincie
 tholosane a uentus orthelij in va-
 sconia secutus sū quiquidem doctor
 egregi? ad p̄ces om̄i ingroz in pa-
 r̄sus sup̄ h̄ scripsit qđ verū eē vide-
 bat a post q̄ scripsit libellū suū pre-
 sētavit cru affixō in altari rogās fer-
 uentissime q̄ si vera de eo scripserat
 ip̄e sibi oñdere dignaret. a tūc crui-
 fix? r̄ndit **Bene** scripsisti de me tho-
 ma **Idcirco** appet liq̄de ex cōfirma-
 tiōe a approbatōe diuina q̄ q̄ hūc
 doctore seq̄tur nō ambulat in tene-
 bris sed h̄bit lumē vite qđ nob̄ cō-
 cedat d̄i fili? b̄ndict? **Amen.**

Tabula siue directoriū denotās
materias s̄m alphabeti ordinez in
hoc ope stentas In qua quidem ta
bula duo restant diligenter notāz
da Primo q̄ numer⁹ circa quālibz
clausulam inuētus s̄ḡt numerum
foliorū Lrē vero eidem cōiūcte s̄ḡnt
colūnas cuiuslibet folij vt patet in
tuenti Ināpit feliciter.

A

Quibus ē ieiunādū .ix. A
Abel vocat puer ⁊ abrahā
p̄tarcha .lxxxj. C
Ablutio manū folio .lxiiij. A
Abbatissa nec cōicare nec baptisā
re potest folio .v. B.
Accedēs in culpa ad sacramentū
an peccet folio .ix. D
Accessio cū ministris ad altā .xxiiij. D
Accetum ⁊ agresta an sint materia
sacramenti folio .xxj. D
Accidentia sola manent in trāssub
stantiatione .lxxxviiij. D
Accipiet thuribulū clausū .xx. D
Actio d̄r sacramētū .iiij. C
Additamenta sūm̄iorum pontifi
cum circa missam .xxvj. A
Additamenta ab ecclesia militate
circa hymnum āgelicum .xxx. B
Addita .ab ecclā triūphāte .xxx. A
Aduēt⁹ x̄pi sūt septē .lxxij. C
Agn⁹ dei cātā ter .c. xj. A.
Agn⁹ dei bis dicitur miserere et se
mel dona nobis pacem .c. xj. A
Agresta an sit m̄a sacramē .xxj. D
Alba significat in x̄po puritatem
in nobis mūdiciam .xx. C

Alleluyā d̄r t̄pe aduēt⁹ .xxix. B
Alleluyā nō cantat in septuagesimā
ma vsqz ad pascha .xxix. B
Alle .t̄pe pascha .gemit⁹ .xxxviiij. B.
Alle .q̄ s̄ḡt .xxxviiij. A
Alle .quō interpretat⁹ .xxxviiij. A
Alle .q̄re repetit⁹ .xxxviiij. B
Alle .q̄re nō oi t̄pe cātā .xxxviiij. B
Alle .q̄re nō est trāsslatū .xxxviiij. B
Allexander instituit fieri memoriaz
passionis x̄pi .xxxvj. D
Aliq̄s d̄r de? adoptiue .lxxxviiij. D
Aliquis potest dicere matutias ses
to precedente .vij. D
Aliq̄s pōt iusticiā petē .c. viij. A
Aliquis diebus fit additio ad
Te igitur .lxxx. A
Altare in q̄ d̄ḡda .cele. .xxviiij. A
Alta .ē sc̄dm instrumentū .xxviiij. C
Alta .sūt q̄tuor d̄ditōes .xxviiij. C
Amen q̄re nō ē trāsslatū .xxxviiij. B
Amotio eterni carceris .lxxxix. D
Amor ē in x̄po sicut v̄bū .lj. B
Anastasi⁹ instituit q̄ sacerdos ⁊
ip̄s d̄nt staē q̄n d̄r euāge .xxvj. D
An teneat q̄s offen .dimit .c. viij. D
An q̄s pōt petē q̄ tēptet .c. viij. B
An liceat aliq̄ petē det .lxxxviiij. D
An sit vnū p̄ncipiū .liij. C
An oi die sit celebrādū .viij. B
Angeli ⁊ demones an vidēt deū
folio .lxxxviiij. A
Angeli an sint deputati a nativitas
te ad custodiā hominis .lxviij. B
Angeli an doleant de damnatione
hominum .lxviij. B
Angli sūt nob̄ p̄t̄ trā .lxviij. D

An̄ defecta oraf p̄vuis .xciiij. b
Aqua dz admiscei vino .xxij. A
 Aqua rosa cea vel artificialis nova
 let ad cōficiendum .xxij. B
Aqua quō dz aspgi .xxiiij. B
 Aqua q̄lis debet esse .xxij. C
Articul? ē idiuisibil? veritas .xl. D
 Articuli dz duob? moīs .xl. D
 Articulus primus cōtinet tres cre-
 dite veritates. folio .xlj. C.
Articul? p̄? .xlj. C. xliij. A. liij. E
Articul? scōs .xlj. D. xlv. C
Articu. tert? .xlj. A. xlvj. B
Arti. q̄rtus .xlj. A. xlvij. C
Articu. q̄ntus .xlj. B. xlix. B
Articu. sextus .xlj. B. l. A
Arti. septim? .xlj. C. l. C
Arti. octau? .xlj. D. lj. B
Arti. nonus .xlj. A. lj. D
Arti. decim? .xlj. B. lj. C
Arti. undecim? .xlj. C. liij. B
Arti. duodecim? .xlj. C. liij. D
Apphōe aq̄ q̄ cātaf .xxiiij. B. E.
 Ascensus ih̄u xp̄i fuit sublimis et
 utilis folio .l. B
Attentio an requiratur in oratione
 vocali folio .lxxxviiij. C
Avdietes euāgeliū debet stare ca-
 pita denuda. a depo. bacu. xxxix. A
Audiens euāgelium debet se signa-
 re signo crucis folio .xxxix. B
Auxiliū scōz petat .lxxviiij. D.
 B
Baptisma an sit t̄m̄v̄nū. liij. A
 baptisatis sūt sex v̄dici. liij. a
Baptisma an omnem penam a cul-
 pam remittat. folio .lix. b

Baptisma an omnem irregularita-
 tem tollat. folio .lix. b
Bndictio vltima p̄ verbū oris a fi-
 gnū crucis dz fieri .c. xiiij. C
Bndixit ac fre. an b̄n̄ dz .lxxxiiij. D
Bndictio i fine dat .c. xiiij. C
Bndictio q̄ figt a quae in ea tota
 trinitas noiat folio .c. xiiij. E
Bndica? d̄no fuit de Ju. c. xiiij. A
Bndica? quō dz dicit a q̄n .c. xiiij. a
Blaspheemia q̄d est .c. ij. C
Blaspheia an sit sp̄ p̄ccm̄ .c. ij. C
Blasphe. an sit maxim̄ pec. c. ij. D
Blaspheemia an sit maius peccatū
 q̄ periuria. folio .c. ij. D
Bomfaci? id̄ iduxit ne moiales l̄q̄
 cūz muliēs vasa sac̄ otigēt. xxvj. C
Bonū est q̄druplex fol. .c. C
Bonum a salutiferum est audire
 missam. folio .lxxviiij. b
 C
Calix dz discoopiri .c. ix. C
Calix quō dz eleuae .xcix. C
Calix ē tertū instrumētū. xviiij. D
Calix i dextea figt x̄ diuina .lxiiij. B
Calix eleuat̄ sursum. fol. .c. v. a
 Canō noiat .iiij. noib?. lxxiiij. D
Canon incipit per litterā. T. cū dicit̄
 tur Teigitur folio .lxxiiij. B
Casula q̄ figt folio .xv. D
Cecus pauper vel infirmus an de-
 beant dicere bonas fol. .viiij. a
 Celebratō solennis misse fit tri-
 bus bonis folio .xj. C
Celebrans nō dicitis matutinis an
 peccet folio .vi. C
Cele. p̄ pecunia an peccat .vi. C

Celestinus instituit ad introitum di
a officium folio .xxvj. b
Angulū qd figt fo .xx. c
Angulū in sacerdote significat ho
nestatem fo .xx. c. **C**fo .xxvj. d
Clemēs instituit i canōe Teigif
Collatō glē p mortuis .xcij. c
Collatō glē p viuis .xcv. c
Collaudo trinitatis .lxxj. b
Collecta qd figt folio .c. xij. d
Collē tot debent dici .c. xij. c
Comedēs p mediā noctē an pol
set demane celebrae fol .ix. b
Cōmemoratio rei dēcte .lxxix. d
Cōmemo. de bta virgine et alijs sās
tis fo .lxxviii. a **C**at. xc. A
Cōmemo. sbiectū et obiectū et effe
Cōmixtio de vna pte hostie .c. x. b
Cōmunio dī sacmētū fo .iiij. A
Cōmūio et grāz actio .c. xij. b
Cōclusiones materie sacramēti
sūt tres folio .xix. b
Cōclu. qd aliq tenēt ad hostias .vi. d
Cōclu. j. ē qd panis et vinū .xix. c
Con. scda qd panis dī eē .xix. c
Con. 3. qd aq dī admiscei .xix. d
Cōditōes legitimi mīstrī hī sa
crāmēti ipediētes simplz .v. A
Cōditō priā est hō fo .v. A
Cōditō scda ē masculī .v. A
Cōdi. 3. ē sacer. nte ordiat. .v. c
Cōdi. qrtā est intēdēs .v. c
Cōdi. qntā ē qd dī eē loquēs .v. d
Cōdi. sexta qd fit hīs rōej .v. d
Cōdi. pma ipediēs ex pcepto ec
clesie ē qd fit ieiun. folio .ix. A
Cōdi. scda ē mūd. mēte. .ix. d

Cōdi. 3. ē nō viciatū fo .x. b
Cōdi. qrtā ē qd ad tps. fo .xi. b
Cōdi. qntā ē nō priuat. fo .xij. c
Cōdi. pma ipediēs ex dgruitate
ē de numero et vicibz missaz .xiiij. b c
Cōdi. scda ē de pollutiōe .xiiij. c
Cōdi. 3. ē comitatus fo .xiiij. b
Cōdi. ihu xpi glōsa fo .c. xi. c
Confessio gūalis an delet peccā
venialia folio .xiiij. d
Cōsecratio sanguinis .lxxxv. b
Cōsecratio sacrificij .lxxx. A
Cōsecra. ē qrtā ps misse .lxxv. A
Cōsecra. erratis de numero hostias
rum an valet folio .xx. c
Cōsuetudo nrā an sit melior con
suetudine grecor. folio .xxj. b
Contra omne malum est remes
dium folio .xlviij. d
Corpe p huato ipixide .lxxxvii. c
Corpora damnatorum an sunt im
passibilia folio .lxj. b
Corpora damnatorum an sint cor
ruptua folio .lxj. b
Corpus xpi an sit realiter in sacra
mento folio .lxxxiiij. c
Corpe an idē numero resurgz .lix. c
Corpus xpi surrexit cum dcatricibz
folio .lvij. c **C**fo .lvij. b
Corpus ihu xpi integrum surrexit
Corpale ē qrtū istrumētū .xviij. d
Corpoie existente in sepulchro aia
xpi descēdit ad inferos .xlviij. c
Corpus xpi an remaneat sub acci
dentibus folio .lxxxix. A
Cruces debent fieri tres folio
lxxvi. c et qd fignt d

Cruca xpi an debeat latina .xxxj. C
Cruces q̄ fignt folio .lxxx. d
Cruces nō sūt per rōnabilem a ac-
 ceptabilem. folio .lxxxj. A
Cruces q̄d fignt folio .lxxxix. d
Cruces sūt qn̄ d̄z pax d̄m .c. x. d

Damasi? instituit vt sacer dos cō-
 fiteat p̄? q̄ celebret. .xxvj. A
Damnati an cū deformitatibz refuz-
 gent. fo. .lxj. A **C**re. .lvij. B
Damnati in inferno an possunt exi-
Debilitati sūt q̄ habet mēbrū sed
 est inefficax. folio .x. B
Debita supplicatō mīstri .xxiiij. A
Debita recognitō mīstri .xxiiij. B
Debita recollectio mīstri .xxv. d

Degradat? quō tradēdus est po-
 testati seculari folio .xiiij. A
Demomiac? lunatic? fuiofus .xj. A
Deuo tō ē necia i sacmēto .lxxvij. C
Deus an sit in omni tpe a loco oīa
 sus folio .lxvj. C. d
Deus an est ubiqz fo .c. j. B
Deus est om̄potēs fo .xxxij. A. d
Deus p̄mittit eterna fo .c. ij. B
Deus est nr̄ creator redēptor a glo-
 rificator. folio .lxvj. A
Deus an videatur aliqū sub specie
 propria folio .lxxxvij. A
Deus an sit noiabilis fo .c. ij. d
Deus q̄re temptat fo .c. viij. b

Diacon? v̄l sacer dos est debitus
 mīster euāgelij fol. .xxxvij. C
Dyaconus debet accipere librum de
 altare fo. .xxxvij. d **C**liū. .xxxvij. a
Dyacon? faciet qn̄ qz post euangēz

Dyacon. quō d̄z incedē ad cantāduz
 euāgelij .xxxvij. d **C**ti. .lxij. d

Dyaconus offert calicem sacer dos
 Dicēs loras per vicarium an sit
 liberatus .vij. b **C**none. .lxxvij. a
Diat mēoriaz a nō solēnitatē in ca
Diat ora p nob scē petre .lxxvij. d
Dias v̄bis a fās crucibz calix d̄z di-
 scoopm fol. .xcvij. a **C**xcvij. A
Discoopio calicis quid significat
Dns vobiscū quō exponit .lxj. d
Dve cru. sūt i trāsbatōe. .lxxxj. B
Duo sūt hōi necia cogitāe .xlix. b
Duodecā sūt arti. l. .xiiij. .xliij. d
Duplex est ieiuniū folio .ix. A
Dupl̄z q̄s p̄t defec. occurrē. c. .xiiij. a
Duplex ē ordo iudicātorū .l. d
Duplices sūt iudicādi fol. l. d

Eccl̄a p̄t. .iiij. d̄z a secl̄a. .xvij. b
Eccl̄a qn̄ ē res secl̄a. a. .xvij. C
Eccl̄a ē a gregatō fidelij .xliij. a
Eccl̄a d̄z varijs mōis .xliij. b
Eccl̄a a synago. quō d̄m̄t. .lxxv. B
Eccl̄a d̄z scā. vna a firma .liij. A
Ecc. ambro. dicūt orōez alte. c. .ix. d
Effectus baptismi fo. .liij. d
Effe. āgelice custo. ē multi. .lxxvij. c
Effūs addi. a remo. .lxxxix. b
Efficacia orōis d̄m̄cal .c. j. d

Emanatō p̄sonaz d̄maz. .lxxj. A
Ep̄o symoniaco p̄cipiente an q̄s
 debeat rāpē ordies fol. .xiiij. B
Ep̄s cele. dicit pax vob .xxxiiij. C
Ep̄la quid figt fol. .xxxv. B
Ep̄le acipiūt de eplis pau. .xxxv. c
Ep̄la q̄re sic vocat fo. .xxxv. A

Ep̄la aliquā sequitur post lectionem
 lectorum folio .xxxv. **D**
Ep̄la nō d̄r̄ h̄m paulū .xxxviij. **D**
Ep̄la cātar̄ accētū cūflexo .xxxv. **B**
Ep̄la ubi d̄r̄ cātar̄ .xxxv. **B**
Ep̄la dū d̄r̄ ppl̄us sedet .xxxv. **B**
Ep̄la aliquā habet carissimī aliquā
 to fr̄es fo. xxxv. **B** **C** **D**
Errores contra primū articulum
Errores s̄ sc̄d̄z arti. .xl. **D**
Errores s̄ 3^m arti. .xl. **D**
Errores s̄ quartū arti. .xlviij. **C**
Errores s̄ q̄ntū arti. fo. .xlix. **D**
Errores s̄ sextū arti. fo. l. **A**
Errores s̄ septimū arti. .l. **D**
Errores s̄ octauū arti. .l. **C**
Errores s̄ nonū arti. fo. liij. **B**
Errores s̄ decimū arti. .liij. **D**
Errores s̄ v̄ndecimū arti. .liij. **D**
Errores s̄ duodecimū arti. .liij. **D**
Cas resurgēdū q̄lis erit .lx. **C**
Et eleuatis oculis nullus euanges
 listarū posuit .lxxxiiij. **B**
Vāgelii d̄r̄ cātar̄ i sinistra pte
 altaris versus aq̄lonē .xxxviij. **C**
Euāge. d̄r̄ cātar̄ alta voce. a incipi
 a sono maturo folio. xxxviij. **D**
Euāge. quō d̄r̄ intitulari. xxxviij. **D**
Eucaristia d̄r̄ sacramētū .iiij. **D**
Accessus orōis d̄m̄cal̄ est q̄dr̄u
 plex. folio .xix. **A**
Exemplum de quadam deuota d̄na
 folio .lxxviij. **C**
Exēplificatō figuratis .xcj. **A**
Ahibitio solemnis ex pte mini
 strorum folio .lxij. **D**
Expiatio rec̄piendū .c. ix. **B**

Expositio hymni āgelici .xxx. **A**
Expositio symboli .xliij. **A**
Expo canōis a p̄o Te igit̄ .lxxiiij. **B**
Expositō orōis d̄m̄calis .c. **A**
Expositō q̄ es in celis .c. j. **A**
Exultatō sp̄ualis .xxxviij. **A**
Exultatio mentis folio .c. xij. **B**
F
Femina an possit caracteres re
 cipere. folio .v. **B**
Festiuatibus quibusdam fit ad
 dido ad cōicantes .lxxix. **B**
Fides est nob̄ ncc̄ia .xxxix. **D**
Fides ē ncc̄ia i sacramēto .lxxviij. **B**
Filius pl̄ incarnatus est q̄ pater
 vel sp̄s sanctus. .lxix. **D**
Fili? dei an fuisse i carnat? .lv. **C**
Finis orōis aliquā terminat per
 d̄m̄ aliquā per eūdem. aliquā. p qui
 tecum fo. xxxiiij. **C** **C** **lxxxix. B**
Forme cōsecratōis nihil d̄r̄ addi
Forma sāguinis .lxxxv. **B**
Fōr̄ cōsecratōis an sit bō .lxxxiiij. **A**
Fōr̄ cōsecratōis corpis x̄ .lxxxiiij. **B**
Forma sacramēti .xxij. **D**
Forma baptismi .liij. **D**
Radio bestie q̄ fige .cx. **A**
Ructus cōsecratōis .c. xij. **A**
Furiosus lunnaticus demoniacus.
 folio .xj. **A**
G
Gelasius fecit orationes seu col
 lecta tract? q̄z h̄ynos. xxvi. **C**
Genealogia Marie a matris ei? fo
 lio .lxviiij. **C**
Gerarchia est triplex .lrviiij. **B**
Gerarchia quelibet habet tres or

Sines fo. lxxvii. **C**ate. xi. D
Gibbous viciat? est ppe supflui
Gloria in excelsis seqtur p? itroitu
et kyrieleison folio xxviii. D
Gloria in excelsis debet cantari in me
dio altaris folio xxviii. D
Gloria in excelsis aliquando cantatur
aliquando no folio xxix. A
Gloria in excelsis no cantat in festo
innoceciū nec alleluya v in octavis
bene folio xxix. B
Gloria in excelsis nec allel. cantat a
septuage. vsqz ad pascha. xxix. B
Gloria in excelsis qn dz dicit. xxxiii. a
Gloria in excelsis quae cantat in sabba
to pasche. folio xxxiii. A
Graduale qd figt. xxxvi. B
Graduale qre sic vocat. xxxvi. B
Graduale in die pasche a petheco.
no cantat. xxxvi. b. C. xx. A
Grana si admisceantur tritico etc.
Grecus an tm peccet in azimo. si
cies sic xpian? in fermeto. xxi. B
Gregori? pm? instituit antifonas
cantari. xxvi. B. **C**ate. xxvi. B
Gregori? .ij? instituit kyrie. ix. can
Gregori. .iij? instituit oratoriu. xxvi. B
Harmasroditi an possunt ordi
nari. v. B. **C**ate. lxxxix. b
Hec qd dicitur qz no est de foz asceri
Heretic? qt moīs dz. xii. C
Hereticus ordinavit eplā et
euāgelia. xxvi. C. **C**ate. c. v. B
Hodie quare dz in oratione dnica
Hoies antiquitus dixerūt plures ee
deos folio liii. D

Hoies simul resurgēt in novissimo
die folio xliii. C
Homo dirigit ad qnqz. xlv. A
Hoies in q sexu resurgēt. lx. D
Hoies hnt āgelū custode. lxxvii. D
Hoies an sumūt ad ordies ange
Hoies i eade statu resurgēt. lx. D
lorum folio lxx. A
Hore canoice pl? legunt hō. j. vj.
.ix. ac q alijs hōis. xii. A
Hore hnt defmiata tpa. xii. C
Hore canoice sūt septē. xii. D
Hore canoice vide. vj. D
Hore tribz moīs incipiūt. viii. C
Hostia ad sinistru figt xpi hui
manitatem folio lxxii. B
Hostia dz sacramētū. fo. liii. A
Hostia no consecrata an debeat da
ri folio lxxxvii. B. **C**ate. lx. A
Humores an omnes resurgant.
Humiliatio cordis. lxxii. C
Ieiuniū est duplex. fo. ix. A
Ignis inferni an sit corporeus
lvii. A. **C**ate. igne mali. lvii. a
Ignis inferni an sit eiusdē spci ai
Imolato dz sacramētū. liii. A
Immūdicie pure corporales an im
pediant a susceptione eucharistie.
folio xii. D
In alijs ecclesijs manus sacerdo
tis sustentantur. c. ix. A
In primis petitiōibz loqitur psona
lit in alijs ipsonaliter. c. viii. D
In qtuor petitiōibz no ponit copla
in alijs ponitur folio c. viii. D
In vita eterna sūt hec. liii. A

Incarnatio vocat misterium .lxix. D
Incлина signat pstratores .xcij. B
Indumta sacer. in gnali .xiiij. C
Indumta sacer. i spali .xiiij. D
Indumta sacer. sut sex .xvi. A
Infirmitas an deat dice horas .viiij. A
Infirmitas an sit s terra .lvj. A
Infirmitas a purga. an sint ide .lvj. B
Infirmitas a limb? an sint ide .lvj. B
Infusio diuine gre .xcj. C
In pmissis petitoibz pete .c. j. D
Instructio principalis euagelij
 folio .xxxviiij. C   C. xxxiiij. D
Instructio est secunda pars misse
Interpretatio sacer. pma .v. D
Interpretatio secunda fol. .vi. A
Interpretatio tercia .viiij. D
Intritus quid significat a quare
 cantatur folio .xxviiij. B
Intritus que refuit fol. .xxviiij. D
Ite missa est. e sumtu ab Exod.
 folio .c. xiiij. D
Ite missa est q signat .c. xiiij. D
Ite missa e quora qn dz dia. c. xiiij. a
Iudicium est timendum ppter q
 tuor folio .lj. A   C. lviiij. a
Iudicium generale an sit futurum
Iudicium gnale an sit mentale vel vo
 cale folio .lviiij. A
Iudicium gnale quando debet fie
 ri vide in folio .lviiij. B
Iudicium generale. in q loco debet
 fieri. folio .lviiij. B

Rhyleison q signat que dicit
 et que in tali numero .xxviiij. A
Rhyleison quare sic deformiter or

dinatur folio .xxviiij. B
Rhyleison que alternatum cantatur
 et seqt immediate p officiu .xxviiij. C

LAici non sumunt s vtraqz spe
 folio .lxxxviiij. A
LAus angeloz an sit vocal .lxix. B
LAus homini post resurrectionem an
 sit vocalis folio .lxix. B
Lector legit semper de veteri testa
 mento folio .xxxv. D
Legati dignitas .lxix. B
Legatois auctoritas .lxix. B
Leo instituit incensum in memos
 ria mortis ac. folio .xxvi. D
Leo papa adiuxit in canone. Hanc
 igitur oblatione .xxvi. D
Leo papa statuit dici sanctum sa
 crificium folio .xxvi. D
Libera nos qsum? hec oratio est
 embolismalis folio .c. ix. B
Ligna antiquata eccie vbi mit
 tentur folio .xix. A
Lymbus patrum a pueroru an
 sint idem folio .lvj. C
Lymbus a sinus abrahe an sint ide
 vide in folio .lvj. C
Loc? ifirmi dz vmbrosus .xciiij. a
Locus paradisi est locus refrigerij
 folio .xciiij. A   C. c. j. d
Lucas non posuit qui es in celis
 Lucas dicit panes nrm quotidiana
Matthe? supsbale fo. c. v. C
Mlumē est. v. instrumentu .xix. A

Manipulus in brachio quid si
 nificat folio .xx. D

- M**arthus instituit symbolū nū
 cenunt folio .xxvj. C
Martir si occidatur in ecclesia qđ
 fiet tunc folio .xviij. A
Materia sacramenti in generali fo
 lio .xix. B .C
Materia sacramēti i spāli .xx. A
Mater dei an sit adorāda .xxj. d
Materia baptismi qđ est .liij. d
Membra an oia resurgēt .liij. c
Memento qđre dicit fol. lxxvj. d
Memoria fit pro tota ecclesia i ges
 nerali folio .lxxv. C
Memoia spūalis pncipis a terre
 ni. folio .lxxvj. B
Memoia p fidelibz i spāli .lxxvi. c
Memo. qđ dicitur p viuis .lxxvij. A
Memo. pmo fit p viuis .lxxvij. a
Memoria qualiter a quo ordie de
 bet fieri folio .lxxvj. d
Minister baptismi fol. liij. d
Minister euāgelij debet vti d alma
 tica folio .xxij. C
Ministri sacerdotis. .xxxv. d
Ministralis informatio. xxxv. B
Ministri epistole .xxxv. d
Ministrans sacramentū in peccato
 an peccet folio .v. d
Miseratōnū dicitur a nō miseri
 cordiarum folio .xcv. d
Missa dicitur sacramentū .iiij. d
Missa vbi dicitur celebrari .xviij. B
Missa an i mari dicitur celebrari .xviij. b
Missa an sit celebrāda pro paru
 lis folio .xcv. B
Missa quelibet an equaliter valet
 deunctis folio .xcv. C
Missio miraculosa. folio .c. xj. d
Missa celebranda est in die a nō in
 nocte vide in folio .xj. b
Missa finitur a terminatur tribus
 modis folio .c. xij. d
Modi exhibendi reuerētiam sunt
 tres reqre in folio .xxj. B
Mod? cantādi euāgelij .xxviiij. b
Mod? sūptōis sacmēti .lxxxvij. A
Mod? tēditōis sacramēti .lxxxvij. b
Mod? exntie a iūstōis .lxxxvij. B
Mod? orādi i eleuatōe .lxxxix. C
Monach? pfcūs alicui ecclie an
 dicitur officū abbacie ecclie .vii. d
Moniti. formati. audemus. quare
 dicuntur folio .xcvij. C
Mortui possunt per viuos iuuari
 require in folio .xciiij. C
Moraliter p noster .c. iij. A
Moralit Aduci. regnū tuū .c. iij. C
Mora. panē nrm .c. vij. A
Mora. dimitte nob .c. vij. A
Mora. Et ne nos fol .c. vij. C
Moraliter Dicitur libera nos .c. vij. A
Multiplex benedictio inueitur in
 scripturis require fol .lxxiiij. d
Mustum an valeat ad cōficien
 dum corpus xpi fol .lxxiiij. A
Mutilati sūt qui carent aliquo
 membro folio .x. C
Necessitas fuit ponere euange
 lium require in fol .xlj. A
Necessitas fuit quare xpus patere
 tur tam magna folio .xlviij. d
Noia .xij. martirū .lxxvij. C
Noia .xij. apostolorū .lxxvij. C

Quoniam trium angelorum sunt nomina nota folio .lxviii. **D**
Quia canonis sunt quatuor .lxiiij. **A**
Quia dei sunt sex folio .c.ij. **A**
Quoniam primum sacramentum .iij. **C**
Quoniam attendens ad horas an peccat mortaliter folio .viiij. **B**
Quoniam sum dignus dicitur .c. xj. **D**
Quoniam dormiens per totam noctem an posset celebrare folio .ix. **B**
Quoniam et eterni non sunt de essentia forme consecrationis folio .lxxxv. **D**
Quoniam numerus horarum canonicarum require in folio .xj. **D**

Oblationes aliquorum debent refutari folio .lxij. **C**
Oblatio est tertia pars missae .lxj. **C**
Oblationes quibus debentur .lxij. **B**
Oblationes an debent religiose .lxij. **B**
Oblatio cuius debet esse si episcopus celebraret require in folio .lxij. **B**
Oblatio an sit de necessitate precepti require folio .lxij. **C**
Occidatur quis in ecclesia ligno cadente folio .xviii. **A**
Offerentis humilitas .lxxiiij. **D**
Offerentis intentio .lxxiiij. **D**
Offeruntur de pluraliter .lxxvii. **D**
Offerentorium quod significat .lxij. **A**
Offerentorium quae cantatur .lxij. **A**
Omittens appositionem conficiens an peccet folio .xxij. **B**
Optatio salutis pro quibus offertur vide in folio .lxxv. **C**
Oratio placeat et quomodo debet dici folio .c. xiiij. **B**

Oratio domini ihesu christi folio .c. xj. **C**
Oratione placeat dicta .c. xiiij. **B**
Oratio placeat quomodo dicitur .c. xiiij. **B**
Oratio est duplex scilicet singularis et communis folio .xcviii. **A** .vii. **A**
Oratio quid est .xcvii. **D**
Oratio dominicalis quae dicitur in missa folio .xcviii. **C** .xcix. **C**
Oratio dominicalis est sententiosa .c. ix. **A**
Orationes quae dicitur in missa .xxxiiij. **A**
Oratio quare dicitur in dextera parte altaris et quare sic vocatur .xxxiiij. **D**
Orationes contra dicitur in numero impari folio .xxxiiij. **A**
Oratio quare non dirigitur spiritui sancto require in folio .xxxiiij. **B**
Oratione dixit et non miracula facere vide in folio .xcix. **B**
Oramus versus partem orientalem require in folio .xxxiiij. **D**
Ordo iudiciorum est duplex .i. **D**
Ornamenta episcopi sunt ultra nouem require in folio .xvi. **C**
Ordines doctores et cultores differunt require in folio .lxxviiij. **C**
Osculum datur altari .xxv. **D**
Osculum datur sacerdoti patenam .c. x. **A**

Panis quem petimus quadruplex est in folio .c. v. **A**
Panis est duplex scilicet materialis et spiritualis in folio .c. v. **D**
Panis debet esse hostia figure rotunde require in folio .lxxxj. **D**
Panis debet esse de tritico .xx. **A**
Panis si fiat cum lacte vel sanguine folio .vicesimo. **B**

Panē dicit a nō carnes .c.vj. A
Parisius est qdā ymago .lxxviii. b
Partes orōis sūt qtuor .xcvii. D
Par. pulueis an resurgēt .lix. D
Partes hostie qd fignt .c.x. A
Pars vnaqueqz qd figt .c.x. B
Pars vna posita i sāguie .c.x. B
Patena lata significat latitudinez
caritatis. folio .lxiiij. C
Pater noster quare alte cantatur.
vide in folio .xcvii. D
Pater nri moraliter .c.iiij. A
Patrē oipotentē a nō filiū .lv. B
Paulus a barnabas nichil addi
derūt in simbolo folio .xl. A
Paup an debeat dicē horas .viiij. A
Pax nō datur in missis defuncto
rum folio .c.xj. C
Pax qre dat a quō folio .cxj. b
Pax dñi a sacer. inchoat .c.x. C
Pax dñi quare dicitur .c.xiiij. C
Pax spūalis a seruatō .c.ix. b
Pax homini folio .c.ix. D
Pax est triplex scz eternitatis pecto
ris a voluntatis folio .xxxiiij. C
Pax quid est folio .xxxj. B
Pax quid figt folio .xxxj. B
Peccatores an possunt dicere dis
mitte nobis .c.vii. a Ccet. x. A
Peccator an vidēto corpus xpi pec
Peccator fidelis an pl? peccat cōicā
to q hereticus folio .lxxxviiij. C
Pecōibz an debeat dulia .xxx. D
Pecā vialia delēt sex moīs .xxv. a
Peccatū veniale vnum sine alio di
mittitur folio .xxv. C
Pelagius instituit decem presas

tiōnes folio .xx. D
Penitētiā opatio .xxxvi. B
Perceptō sacramēti fol .xcvii. b
Perceptio asectōis .lxxxj. B
Peracula que in missa attingere sol
sunt .c.xiiij. d Cc. vi. C
Petētis l pētis allegatō .c.vj. C
Petibile est triplex .xcix. D
Peticiō finalis oblatōis .lxxxix. C
Peticiō prima folio .c.ij. D
Peticiō secūda folio .c.iiij. B
Peticiō tercia folio .c.iiij. D
Peticiō quarta folio .c.v. A
Peticiō qnta folio .c.vj. B
Peticiō sexta folio .c.vii. B
Peticiō septima folio .c.vii. D
Petitiōes iste ad q ptinet .c.ix. A
Pet. iste an bñ ordinant .c.viiij. b
Peticiō fructuosa folio .c.xi. D
Peticiō sacramēti fol .xcvii. B
Peticiō aut est de bono aut de malo
vide in folio .xcix. C
Pili an resurgent .lx. B
Pili a vngues sūt ad custodiā ali
arum parciū folio .lx. C
Pollutō nocturna an ipediat a ce
lebratione folio .xiiij. C
Polluti o incipiens in somno a ter
minans in vigilia an sit peccatum
reque in folio .xiiij. A
Pollutio contingit multis modis.
folio .xiiij. D
Populus debet offerre quando
catatur offertorum .lxiiij. A
Postulatō effcūs sacmēti .xc. D
Prebendatus in duabo ecclesijs
an debz dicē officū vtriusqz .vii. C

Precedentia que reddunt sacramen-
tum laudabile folio .iij. **B**

Precedēs p̄mū est diuison .iij. **C**

Precedēs sc̄dm est institutiō .iij. **D**

Precedēs tertū est mistroy .iij. **D**

Precedēs q̄rtū est vestimētōy .xiiij. **C**

Precedēs .v. ē mltiformitas .xviij. **A**

Prefatio quon ō debet cantari
folio .lxvj. **B** **lxix. C**

Prefatio natiuitatis .lxix. **C**

Prefatio epiphanię .lxix. **A**

Prefatio q̄dragesime .lxix. **B**

Prefatio resurrectiōis fol. **lxix. B**

Prefatio ascensiōis fo. **lxix. D**

Prefatio penthecostes fol. **lxix. D**

Prefatio trinitatis fol. **lxix. A**

Prefatio de sc̄a cruce fol. **lxix. B**

Prefatio bt̄e Marie .lxix. **B**

Prefatio ap̄loy folio .lxix. **C**

Preparatiō ppli p̄ma .xxviiij. **A**

Preparatiō ppli sc̄da fo. **xxviiij. a**

Preparatiō ppli t̄rcia fol. **xxviiij. A**

Preparatiō ppli q̄rta .xxxiiij. **a**

Preparatiō solēnis ex p̄te vasoy .lxix. **D**

Preparatiō excitatiō ppli .lxv. **A**

Preparatiō oblatiōis fo. **lxix. C**

Preparatiō illumiatiōis .lxix. **A**

Qualitas panis .xxij. **B**

Qualitas vini. folio. **xxij. a**

Qualitas aque folio .**xxij. C**

Quantitas panis fol. **xx. B**

Quantitas vini folio .**xxij. A**

Quantitas aque folio .**xxij. B**

Quantitas trāsgressiōis .**lxixviiij. B**

Quare dicit pater noster q̄ nō
et nō pater mi folio .**c. C**

Quare non dixit caro sicut corpus
folio .**lxixviiij. Crū lxxvi. D**

Quare nō dicit seruorum et ancillarum

Quare dicit placatus fol. **lxix. D**

Quatuor tāguntur cū dicit electo-
rū grege numerari .**lxix. A**

Quatuor spectāt ad mīstrū .**xxij. D**

Quatuor requiruntur vt indulgēcie
valeant folio .**xlviij. B**

Quatuor accipiuntur ad instructiōez
mān .**xlviij. A** et moraliter **D**

Quatuor sunt vt nō timeamus iudicium
folio .**li. B**

Quatuor facti nominantur specia-
liter folio .**c. ix. C**

Quid fiet dco euāgelio .**xxxix. D**

Quid fiet in terris vbi non ē vinū
folio .**xxij. D** **lxix. A**

Quid credendum est de determinate.

Quicq̄ fuerit de hōie an r̄surgz .**lx. C**

Quid figt p̄nomē hōc .**lxixviiij. D**

Quilibz videbit i iudicio mala et
bō q̄ fecit ip̄e et alioy .**lviiij. C**

Quilibet tenet in festis audire mis-
sam .**lxixviiij. B** **lxixviiij. b**

Quo ordine debet fieri memoria
Quo mēsurabit t̄ps in terris illis
vbi dies erit d̄ vlt̄ .**xxij. horas. ix. c**

Quotidianū quare dicit .**c. v. D**

Ratiōes quare r̄ps descendit ad
inferna folio .**xlviij. D**

Ratio gr̄arū actiōis a sacerdote as-
signatur fo. **lxixviiij. b** **lxixviiij. A**

Ratiōes t̄p̄licis fiatiōis mis. **c. xiiij. a**

Recceptacula animarum post mor-
tem distinguuntur folio .**lvix. c**

Recollectio debita ministris .xxv. **S**
Recognitio debita ministris .xxvii. **S**
Reliquie et salivae ciborum infra dentes an
 impediat celebrationem folio .ix. **S**
Reliquie sanctorum an sint adorande .xxj. **S**
Religiosus siue professus tenetur ad
 horas folio .vii. a **C**.xlvi. **S**
 Remedium contra omne malum
Requiescat in pace. quando dicitur .c. xiiij. a
Responsorium quare dicitur in ebdomada
 pasche folio .xxxvii. **A**
Ritus precedens canonem .lxxij. **D**
Ritus qui dicitur obsequium folio .xcij. **A**
Ritus si fuerit in oratione .c. xij. **C**
S
Sacerdos salutatur populum .xxxiij. **S**
Sacerdos an dicat dominus vobiscum
 quando est solus. folio .xiiij. **S**
Sacer. an possit omnino a celebratione
 abstinere folio .v. **S**
Sacer. portat sex idiomata .xvi. **A**
Sacer. incipit gloria in excelsis .xxviii. **D**
Sacerdos si solus sciatur ecclesiam esse
 pollutam .xviii. b **C**.fo. xi. **A**
Sacer. leprosus an debeat celebrare
Sacer. an dabit sacramentum ei que scit
 esse in peccato .vi. **A** **C**.celebrae .ix. **C**
Sacer. an aliquo casu possit non ieiunare?
Sacer. plures an possit unam hostiam
 consecrare .xx. **C** **C**.li. xxxiiij. **C**
Sacerdos quando dicitur se ad populum
Sacer. vocat se servum .lxxix. **C**
Sacer dicit verum dicens Hoc est
 corpus meum .lxxxv. **A**
Sacer. dicens Simili modo debet
 discoperire calicem .lxxxv. **D**
Sacer. debet brachia extendere dicens

to vni et mentores .xc. **B**
Sacer. debet tondere pectus dicens
Nobis quoque folio .xcvi. **A**
Sacer. non minus masticabit partes
 hostie folio .c. xij. **A**
Sacer. dicit Amen secrete post res
 sponsionem populi folio .c. viij. **A**
Sacer. nihil sumat nisi iterum cele
 brat. folio .c. xij. **B**
Sacerdos debet osculari dyaconum
 et patenam folio .c. ix. **C**
Sacer. dicit dya. pax tibi .c. xj. **C**
Sacer. dicit nonne tria folio .c. xij. **A**
Sacramentum tamen a ieiuniis sum
 mi debet folio .ix. **A**
Sacra. nominatur multis nominibus .iiij. **C**
Sacra. an possit offerri in pane consec
 rato .xx. b **C**.metu. lxxxvii. **C**
Sacra. non dicitur dari ad fundum expi
Sacramentum quando apparet in
 forma pueri folio .lxxxvii. **S**
Sacrificium dicitur sacramentum
 folio .iiij. **C** **C**.lxxxvii. **D**
Sacrificium dicitur votum et donum
Saliva et reliquie an impediant ce
 lebrationem folio .ix. **S**
Salutaris lamentatio .xxxvi. **C**
Salutaris postulatio .lxxxvii. **S**
Salutatio premittitur ante obla
 tionem folio .lxxj. **D**
Salutaris fidei expressio .xxxix. **C**
Sancti an sint impellendi .lxxxvii. **S**
Sancti an videant orationes nostras
 folio .lxxix. **A**
Sancti superiores an semper sunt im
 pellantur folio .lxxxix. **A**
Sans sanctus fuit apsa. vi. .lxxj. **C**

Sand? scūs q̄ s̄ḡt .lxxj. C
Sand? imediate d̄r post prefatio
nem fo. lxxj. d̄ (ri. xxvij. A
Sargi? instituit ter agnus dei cāta
Sisima est illicita fol. .xij. d̄
Sisima a heresh i q̄ d̄nt .xij. d̄
Secreta oratio fol. lxxij. d̄
Secreta orō alte t̄miat̄ .lxx. A
Secrete tot d̄ci debēt q̄t in primo
fuerūt collecte folio .lxx. A
Sed libera nos a malo a p̄lo
respōdet̄ .c. vij. d̄ (ns. xxi. B
Sereno vultu respicere dignes
Sex sūt ad di. in missa b̄t̄ mane i
gloria in excelsis. .xxxij. d̄
Somitat̄ aliq̄d in hōris q̄ faci
endū .vij. A (tur. c. iij. A
Sicut in celo multis modis exponi
Signa volēdi sūt q̄nqz .c. iij. b̄
Siluester. j. instituit dalmatica uti
et q̄ copalia fiēt de panno lineo
albo .xxvj. A (tan. xxvj. C
Sinachs? instituit p̄nū āgelicū cā
Silētū est an agn? dei .c. x. d̄
Simbolū ap̄loz a diui. e? .xij. c̄
Sim. cāta. vais mo. a t̄pibz .xij. b̄
Sim. d̄r p? euāgeliū a sacer. inc̄s
pit folio. .xxxix. C
Simbo. d̄ic̄t a similtate .xij. a
Sixt? instituit scūs ter d̄ci. xxvij. a
Solēnitas mis. fit tribz hōis .xj. c̄
Solenitas d̄sectōis .lxxxij. b̄
Sotther instituit q̄ sac̄v asa l̄ pal
las facta. muli. nō at̄tīgēt. xxvj. C
Stephan? vestimēta ecclesie eē sa
era fo. xxvj. A (fo. xv. C
Stola in collo quid significat̄

Subdyacon? dicto euāgelio d̄z
puluinar a libz r̄p̄o: taē. xxxix. B
Subdyacon? quae legit de utroqz
testamento folio .xxxvj. A
Subdyaconus semper legit v̄sus
altare fo. xxxvj. A (xxxvj. a
Subdyaco. nō recipit b̄ndictionē
Subdyaco. vadit sine lumine a ce
reis fo. xxxvj. A (to. xxxvj. B
Subdyaco. vadit cū vno solo accoli
Subdyaco. p̄parat calicē .lxxij. d̄
Subdyaco. tradēdo calicem nihil
diat̄ fo. lxxij. A (c. ix. c̄
Subdyaco. tradit dyacono patenā
Subiacēs peccō carnatali an pl?
peccet cōicando .lxxxvij. C
Sufficiēcia p̄cū orōnis .xcvij. d̄
Suffragia an valēt d̄ana. .xcij. C
Suffragia. sp̄aliter fca aē .xcij. d̄
Suffragia an pro vno plus valez
ant folio .xcij. d̄
Suffragia peccatorum an valeāt
folio .xcv. A
Suffragia. an valeāt faciētibz .xcv. b̄
Suplicatō ministr̄ .xxij. A
Suplicatō finalis. fo. c. xij. B
Suspēho q̄t mōis fit fol. xij. a
T.
Ungens corp? xp̄i in peccato
mortali an peccet .x. a
Umpus an licet in hōris preue
nire. folio .xj. d̄
Ump? resurrectiōis .xlix. C
Umporalia an licz petē .xcvij. d̄
Utephorus instituit tre smillas
in nativitate domini decantari vide
in folio. .xxxv. B

Thuncificatio altaris fo. lxxiiij. c
Thuncificatio quo dicitur fieri fo. lxxiiij. c
Tracl? qd figt fo. xxx. C
Tracl? ut frequenter habet plures versus folio. xxxvi. d
Trancquilas patientis .lxx. c
Transbatio in corp? xpi .lxxxj. A
Tres sut aduentus xpi .l. d
Tres sut effectus dei .lxxiiij. C
Tres patriarche nominantur in canone folio. xcj. b **D**u. c. iij. c
Tria inducunt nos ad penitentiam
Tria continent i confessio. gnali. xxiiij. c
Tria pueniunt a scōz coioe. xliij. B
Tria continentur in percussione episcopi
folio. xxiiij. c **L**xxij. d
Tria sunt de integritate sacramenti
Tria prohibent nos peruenire ad beatitudinem folio .c. viij. c
Tripudium diuine iubilatiois .lxx. d
Ubi dicitur celebrare fo. xvij. b
Uerba institutiois fo. lxxxix. b
Uerba canonis sunt mire efficacie folio .lxxxj. c **T**ur. lxxiiij. d
Uerba canonis quare secrete dicuntur
Uerba pcedentia scōz sacramenti. xxij. c
Ueritas locutiois fo. lxxxvii. c
Ueritas apparitiois fo. lxxxvii. d
Uersus quare comuniter ponitur de psalmo folio .xxvii. B
Uestres sacre an pnt refici .xvi. d
Uestres sacre quando antiquantur qd faciendum folio .xvii. A
Uestres cu qbo de gdatiōe. xvij. A
Uaticū dicitur sacramentū .iij. B
Uidiat corpore propter infectio

nem folio .xj. a **T**i. xxi. b
Uinum est etiā materia sacramenti
Uinum an deat eē vinū vitis .xxj. d
Uirgo Maria petrus paulus Andreas specificatur fo. c. ix. c
Uis consecratiois folio .lxxxvii. c
Uini et mor. sut iudicandi .l. d
Una queq; pars hostie quid significat. folio .c. x. B
Unitas ecclesie oritur ex quatuor. vide in folio .liij. A
Unū dicitur multis modis fo. lxxxv. c
Uoluntas dei q est fo .c. iij. A
Uoluntas dei est duplex .c. iij. B
Uoluntas bñplaciti ē duplex. c. iij. c
Urban? p m? instituit sacra vasa argentea fieri. folio .xxvi. c
Utilitas passiois xpi .lxx. c
Ut et ut qñ idē signt fo. lxxxiiij. d
Utrum in triduo mortis consecratum folio .lxxxvii. c
Uulneretur quis i ecclesia quis fiet folio .xviiij. A
U
Xpūs an sit realiter in sacramento folio .iij. A
Xpūs quare post cenam celebravit folio .lxxxiiij. A
Xpūs alit surrexit et alij .xlj. c
Xpūs quare non distulit resurgere folio .xlj. d
Xpūs quo mortuus ē .lv. d
Xpūs an descendit ad infernū dānatorum. folio .lvj. d
Xpūs an i inferno morā traxit. lvj. d
Xpūs an liberauit omnes in purgatorio folio .lvij. A

Chr̄pus an ascendit super omnes ce-
los. fo. lvij. C. fo. lvij. D.

Chr̄pus an iudicabit in forma hūana

Chr̄pus an iudicabit in forma glorio-
sa folio .lxiiij. a.

Chr̄pus an iudicabit sol? .lix. a

Chr̄pus in die cene sacramentum ins-
tituit folio .lxxxij. a

Chr̄pus i cena dedit se sibi .lxxxij. a

Chr̄pus tradidit corpus suū in cena
dm̄ fo. lxxxij. D. fo. lxxxij. a

Chr̄pus an dedit Jude sub buccella.

Chr̄pus incepit oratiōem dñicalem in
noie pr̄is fo. c. a. fo. c. B

Chr̄pus q̄re dixit pr̄ q̄ nō dñs v̄l deus

Chr̄pus tot? ē lcz hostia fr̄agat. c. x. C

Chr̄pus dicit agn? fol. c. x. D

Mago xpi an debeat adorari
adoratiōe latre fol. xxxj. C

Perdulia debetur cruci xpi in q̄tuor
est res quedam folio .xxxj. C

Perdulia debetur beate marie vir-
gini fo. xxxj. D. fo. xxxj. B

Perdulia est seruitus spūalis

Cōpletū est p̄ns opusculū siue Li-
tū m̄sse fr̄is Bern̄. de parētibus or-
dis p̄dicatorū bene correctū ac ad
debitū ordinē diligēter redactū. p̄
me Johāne guldeschaeff. ciuē Cos-
lon. imp̄ssū. Ad laudē q̄ gloriāz scē
trinitatis ac glōse dei genit̄ris vir-
gis marie n̄ nō ad vtilitatē simpli-
tū sacerdotū vt salubrius ad altais
sacrificiū se disponāt. Anno dm̄
M. cccc. lxxxiiij. Ip̄o die Veruacij

